CEZARINA ADAMESCU

MONUMENTUL CĂRŢII
ŞI
MUCENICIA CUVÂNTULUI

-exegeze şi portrete spirituale-

Editura ARIONDA
2007

Coperta I: „Monumentul cărţii de **Vasile I. Cireş**
Coperta IV şi vignete de interior: **Emeric Chvala**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
ADAMESCU, CEZARINA
Monumentul cărţii şi mucenicia cuvântului; Cezarina Adamescu-Galaţi, Arionda, 2006
ISBN (10) 973-8349-27-3; ISBN (13) 978-973-8349-27-

821.135.1-32

MOTTO:

Pentru a ajunge să ai totul
Să nu doreşti să ai nici un lucru.
Pentru a ajunge să fii totul
Să nu doreşti să fii nimic.
Pentru a ajunge să cunoşti totul
Să nu doreşti să ştii absolut nimic.

-Sfântul Ioan al Crucii-

DEDICAŢIE

Poetului şi traducătorului Alexandru MIRAN şi neuitatei domniei sale soţii, prestigioasa scriitoare MARTA COZMIN, în semn de preţuită pururea prietenie.

AUTOAREA

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI DESPRE MINE

Argument

Personajele acestei cărți sunt, la rândul lor, creatori de personaje. Nu eu i-am ales. Mi-au fost dăruiți, m-au înconjurat, m-au învăluit, insidios, astfel că m-au determinat să călătoresc alături de ei în patria neasemuită a cuvintelor. Am pornit acest demers cu o oarecare strângere de inimă, pentru că unii dintre ei, nu mai locuiesc în această realitate, pe unii nu i-am văzut niciodată, cu alții am întrerupt (ne)voit legăturile şi doar cu foarte puțini mai sunt în comuniune. I-am grupat în acest mănunchi, cu unicul gând de a nu-i uita. De a mi-i înscrie pe meninge pentru că s-au nevoit, au mucenicit, fiecare în felul său, să lase o urmă a trecerii lor prin constelația atât de fascinantă a Lyrei.

Deşi nu i-am cunoscut pe unii personal, i-am întâlnit în oaza intimă a sufletului fiecăruia, în operele lor. Şi unde-l poți cunoaşte mai bine pe om, decât acasa lui, care e Limba Română, aşa cum spunea marele Nichita Stănescu?

E locul unde nu te poți ascunde, cu toate măsurile de precauție. Personalitatea fiecăruia se vădeşte, răzbate, cu setea unui fir de aer curat într-o mină, printre rândurile scoase la iveală.

Eu nu pot adăuga nici o cirtă operei lor, cu toate cuvintele mele, oricât de alese, căutate, descântate ar fi, decât doar, în conştiința mea. Ei rezonează cu mine şi-mi devin, în felul acesta, parte din propria-mi ființă. Pe undeva, le retrăiesc viața, clipele, întâmplările, dramele, bucuriile, împlinirile şi eşecurile, precum un actor care împrumută ceva din personalitatea personajului interpretat. Mă fac părtaşă. Cu fiecare carte citită, cunosc un om, mă îmbogățesc cu o lume, mă îmbunătățesc, mă îmbrac în straie de gală şi mă sărbătoresc, dăruindu-mi mie însămi, bucurie nespusă, simțind nevoia, la rândul meu, să dau şi altora din aceste avuții spirituale.

De fapt, le sunt recunoscătoare pentru că, necunoscându-mă chiar, mi-au dăruit lumea lor de cuvinte, averea lor de preț, strânsă cu minuție, aurul de suflet, diamantele inimii.

Eu n-am făcut decât să-mi deschid brațele, ochii, inima, urechile, sufletul, frânte precum pâinea cuminecăturii, ambrozia degustată cu libațiile de rigoare. Nu am putut însă a mă duce singură la ospăț să mă înfrupt din masa aburind de bucate care se cer închinate, împărțite, dumicate. Aceste comuniuni elective, aceste afinități paronimice – nu se măsoară cu nici o unitate de măsură. Ele se bazează pe unde freatice, care te ating în fibrele cele mai intime. Sunt, de fapt, propria mea oglindă,

care uneori mă arată obosită, încercănată, plânsă, temătoare şi gureşă, alteori blândă, senină, delicată, împăcată, chiar frumoasă.

Vorbind despre ei, vorbesc de fapt, despre mine, pe ocolite, e adevărat, alegându-mi într-o oarecare măsură cuvintele, căci n-aş avea niciodată curaj să mă prezint într-o lumină atât de favorabilă.

De aceea am subintitulat aceste scrieri : "Cărțile prietenilor mei despre mine".

Textele de față nu se vor recenzii literare, cronici, exegeze, analize temeinice, cu instrumentele criticii moderne. Ele sunt văzute cu dioptriile inimii, sondate în adâncul de alb al hârtiei cu unica dorință de a scoate miezul de frumos şi neprihănire. Sunt mai curând evocări, portrete afective de tip confesiv, colocvii în intimitate autor-cititor, având girul sincerității. Dacă cineva le vede cu alți ochi, cu atât mai bine.

Cartea este inegală pentru că şi personajele care o alcătuiesc, respectiv autorii, sunt diferiți, de la scriitori clasici contemporani, membri ai Uniunii Scriitorilor din România, premianți ai Uniunii Scriitorilor, la debutanți sau la viitori debutanți. Şi vârstele lor sunt foarte diferite de la 20 la 88 de ani. Criteriul de selecție în cazul acesta este aleatoriu.

Ei s-au întâmplat în viața mea, motivându-mă la o luare de atitudine. Sper că, dând la o parte măcar un colţişor de văl, vă voi ajuta cât de cât să-i cunoaşteți şi să-i iubiți aşa cum merită, pentru mucenicia lor literară, săvârşită cu jertfe uneori inimaginabile.

Configurarea palimpsestică a destinelor unor autori, nici măcar din acelaşi areal cultural geografic, sper să aibă impact în cât mai multe suflete şi să rezoneze, precum clopotul unei biserici atunci când anunță o zi de sărbătoare a Luminii de suflet.

Cezarina ADAMESCU

Galați, 6 august 2006
Ziua Schimbării de Față a Mântuitorului

CAPITOLUL I

MĂRTURISITORI DE CUVÂNT

VASILE I. CIREŞ ŞI MONUMENTUL CĂRŢII

Vasile I. Cireş nu a fost nici pictor, nici sculptor, nici scriitor ori muzician, dar a dorit arzător să lase o operă de artă în urma sa. Şi nu o operă oarecare ci, nici mai mult nici mai puţin decât un monument. Un monument al Cărţii pe care să-l admire şi respecte întreaga omenire.

Nu ştiu când îi încolţise în minte ideea de a sculpta un monument al cărţii lui V.I.Cireş. Poate că dintotdeauna, în zilele şi mai ales, în nopţile adolescentine când, în intimitate profundă cu o carte, îşi răsfrângea admiraţia şi iubirea sinceră faţă de acest minunat produs al minţii omeneşti. Un monument care să înglobeze cohortele de scriitori şi poeţi de-a lungul istoriei, din cele mai vechi timpuri, chiar dinainte de a se fi descoperit ideogramele, desenele rupestre şi mai târziu, cea mai minunată descoperire din lume, acea galaxie a lui Guttenberg tezaurizată în arta tiparului, artă ce a facilitat şi a revoluţionat scrierea şi răspândirea în cele mai îndepărtate colţuri ale lumii, a roadelor minţii omeneşti.

Poate că Cireş auzise sau văzuse undeva despre acest monument, sau poate îi încolţise lui această idee. Şi cred că nici nu mai are importanţă de unde a venit ideea.

Când am auzit de acest proiect inedit, mărturisesc că nu mi-am putut reţine un zâmbet de îngăduinţă. Cu toate că ideea era cât se poate de serioasă.

Vasile Cireş îşi făcuse proiectul pe hârtie, pe calc, la scară redusă, după toate regulile şi standardele desenului tehnic. Materialul era însă o problemă serioasă. Din ce să-l confecţioneze? Metal, lemn, poliester, placaj, hârtie, carton, sticlă?

Întâi trebuia făcută o machetă la scară milimetrică, apoi, lucrarea propriu-zisă, în mărimea şi splendoarea ei naturală. Dar, de la proiect la finalizare era un drum lung şi aproape imposibil.

Multe nopţi n-a dormit Vasile frământat şi muncit de gândul de a realiza lucrarea care avea să-i încununeze efortul de o viaţă, idealul său spre care îşi îndrepta speranţele şi visele. În cele din urmă s-a decis : numai lemnul era suportul ideal, pentru că putea fi sculptat lesne şi să ia forma unei cărţi suple, ca o pasăre-n zboru-i infinit, spre spaţii de nemărginire.

Soclul avea să fie harta ţării întinsă pe un postament de zece centimetri înălţime, din lemn brut, căruia să i se întrevadă cercurile anilor. Din soclu va izbucni într-un elan vertical, obiectul cel mai de preţ care tezaurizează nestematele minţii atâtor milioane de învăţaţi, scribi şi cărturari, filozofi şi oameni de ştiinţă, spirite înalte, arşi de flacăra slovei, care au mucenicit la Apostolatul Cuvântului. Condeiul, de asemenea era un simbol al erudiţiei care îşi avea şi el un loc la baza sculpturii.

În vârf, cartea deschisă, primitoare, cu filele atingând zenitul, din ea

răsfirându-se, fâlfâind blând, aripile unui porumbel alb care va aduce pacea pe bătrâna planetă.

Legătura intimă dintre om şi Cuvânt, dintre materie şi Spirit, dintre suflet şi Logos, nu poate fi decât una tainică, misterioasă, sacră. Omul reflectă şi se reflec-tă-n Cuvânt şi cuvântul îl reflectă pe om cu fidelitate, cum spune Scriptura : "Căci din cuvintele tale te vei îndreptăţi şi din cuvintele tale te vei osândi" – semn că trebuie să fim atenţi la folosirea fiecărui cuvinţel ce ne iese din gură sau din băierele minţii şi îl aşternem ori nu pe hârtie, care smerită, acceptă orice.

V.I.Cireş a lucrat neobosit, cu inconştienţa predestinării, la acest proiect nobil. A făcut mai multe machete, fotografii, schiţe, probe, matriţe din ipsos, ciment, argilă şi în cele din urmă a reuşit să ridice un splendid monument, foarte impunător, dedicat Cărţii, de peste un metru înălţime, de o frumuseţe şi cu o supleţe aproape mistică. Îşi admira opera ore în şir şi nu-i venea să creadă minunea care ieşise din mâinile sale. Părea un demiurg care plămădise din lut o formă şi acum trebuia să-i insufle viaţă. Şi cartea parcă respira viaţă, căci în ea, palpitau mii de inimi ale creatorilor şi artiştilor lumii. Nimeni nu-l ajutase, nimeni nu-l încurajase, dimpotrivă, toţi îl luau în zeflemea şi-l considerau puţin sărit de pe fix.

O dată lucrarea săvârşită, au început alergăturile : la Consiliul Judeţean, la Consiliul Municipal, local, teritorial şi alte consilii, la Comitetul de Cultură, la muzee, la case de cultură, cluburi şi alte sedii, căci dorea să obţină o locaţie demnă de această operă de artă.

Dar stupoare. Nimeni n-a fost interesat. Nici un for **superior** nu l-a încurajat câtuşi de puţin. După ce a zăcut pe holuri, în încăperi mai mult sau mai puţin salubre, în subsoluri, magazii, sub scări, în curţi şi în alte asemenea locuri de expunere a artei, frumoasa sculptură a lui V.I.Cireş a dispărut într-o bună zi cu desăvârşire.

Ne aflăm la începutul anilor '80 – în plină perioadă de culturalizare în masă.

Între timp, V.I.Cireş, supărat, dezamăgit peste poate, la capătul puterii şi al răbdării, vorba lui Marin Sorescu, "s-a dus să moară puţin" – acolo unde sigur a găsit loc suficient pentru monumentul lui de izbelişte, dispărut fără urmă, din care, graţie unui fotograf amator, au rămas numai câteva poze, date amicilor cu autograful artistului amator.

De una din aceste copii foto m-am bucurat şi eu în 1982 şi am ţinut-o, în semn de preţuire, unde altundeva, decât în bibliotecă, alături de cărţile în original, pe care V.I.Cireş le preţuia într-atât, încât s-a hotărât nitam-nisam să le facă un monument.

Poate că şi astăzi ar mai sta tot acolo dacă nu m-aş fi izbit de ea, scriind despre mucenicia Cuvântului şi despre Carte, care a ajuns ca o **Regină în zdrenţe,** să cerşească bunăvoinţă şi încredere celor care, se pare că au uitat că datorită Cărţii au învăţat să citească (dacă n-or fi uitat între timp!), să scrie, să-şi socotească averile

care au atâtea zerouri încât nu mai încap înşiruite în pagina albă şi trec dincolo, în golul căscat de lângă Cuvânt, ca un abis negru.

V. I. Cireş, după ce şi-a văzut visul împlinit pe jumătate, acela de a făuri singur, după concepţie proprie un monument al Cărţii, care impunea respectul de a fi expus într-o expoziţie, într-un pavilion special, într-un loc amenajat, în holul unei Universităţi, al unei biblioteci judeţene, într-un lăcaş de cultură, unde şi-ar fi găsit locul şi admiratorii, acum îi pierduse urma definitiv, căutându-l zadarnic. A fost trimis "de la Ana la Caiafa" – iscând zâmbete ironice şi răutăcioase, clătinări din cap şi dat din coate pe ascuns sau pe faţă, din partea culturnicilor zilei, care aveau cu totul alte griji, cu mult mai serioase decât un monument cu o carte…

A murit cu această durere amară şi neîmplinire sufletească în gând şi în inimă.

V.I.Cireş avea vocaţie de **animator.** Cenaclist prin convingere şi din plăcere, de când se ştia, nu că ar fi scris, dar îi plăcea atmosfera boemă şi plină de farmec a cafenelelor literare şi a cenaclurilor, unde oamenii de spirit se întâlneau la un pahar de vorbă, să pună de-o "naştere de cuvânt", să mai ucidă un personaj dintr-un roman sau dintr-o nuvelă, să mai dedice o poezie unei domniţe poete.

El scria motto-uri. Cu o eleganţă lăuntrică unică, el le compunea exaltat. Erau mici poeme în proză, chintesenţa gândirii şi admiraţiei lui pentru artă. N-am cunoscut până la el şi nici după, vreun scriitor de motto-uri. Dar el le scria, le aduna cu migală şi le citea cu voluptate vădită, cui voia să-l asculte. Un personaj extrem de pitoresc era V.I.Cireş, de care-mi aminteasc cu drag, deşi au trecut aproape 25 de ani de când el a plecat dintre noi. Unul din aceste motto-uri a fost aşezat pe fruntea primei mele cărţi **"Tomnaticul April",** titlu de inspiraţie Emil Bottiană. El sună aşa:

"Admir arta, admir creatorii de artă, admir pe consumatorii de artă."

Tot el m-a dus în acea perioadă la pictorul N.D.Iacomi care mi-a făcut o ilustraţie color pentru o eventuală copertă. Cam idilică şi deloc pe gustul meu pentru acest prim volum pe care nu prea voiam să-l arăt nimănui, dintr-o pudoare pe care astăzi o pun pe seama decenţei şi bunului simţ, căci nu aveam suficientă încredere în mine. Oricum proiectul a rămas nerealizat.

Tot V.I.Cireş m-a dus la tanti Angela Popa, vestita tipografă şi legătoreasă de lux, cu mâini de aur, cea care şi-a petrecut opt decenii în slujba tiparului şi a cărţii. Tanti Angela, timp de douăzeci de ani, până în 2002 când a plecat la Tatăl, mi-a legat sute de manuscrise şi am închegat cu ea o prietenie fără limite. Graţie ei, astăzi am toate manuscrisele în ordinea cronologică a scrierii şi pe domenii : poezie, proză, catrene, poveşti etc.

V.I.Cireş era asemenea unei specii de peştişori exotici roşii numite **xifoforus heleri** sau **xifori**, cu săbiuţe în coadă. Xiforul, cu toată subţirimea şi delicateţea sa

e în stare să-şi cucerească partenera, mult mai voluminoasă, cu acele imperceptibile tremurături din aripioare şi din coadă, vălurind apa şi atingând-o cu coada, ca şi când ar mângâia-o, în dansul fără de seamăn al împerecherii. Cireş era mărunt, slab, (numai oase!), ager, nervos, bâlbâit, miop, ştirb, cu obraz subt şi pomeţi proieminenţi ca Panait Istrati, sau mai degrabă ca Bacovia, dar cu o inimă ca un sac fără fund, în care încăpeau toate minunile şi din care scotea pe nepusă masă, îndemnuri de a preţui arta, cartea în speţă şi pe cel care îi dă viaţă.

Avea un ideal : să poată modela sufletul cuvântului.

El mai era şi sculptor în rădăcini de copac din care întruchipa personaje fantastice, păsări nemaivăzute, fluturi, şerpi, lupi şi alte lighioane. Avusese şi câteva expoziţii cu aceste figurine sculptate din rădăcini şi lăcuite frumos -, se scrisese despre el la vremea respectivă în presa vremii şi atât.

V.I.Cireş avea vocaţia prieteniei. Când admira pe cineva, o făcea din toată inima şi respecta scriitorii, poeţii, pictorii şi muzicienii, iubindu-i ca pe propriile sale fiice, frumoasa Alice şi blânda Maria, alintată Beby.

Doamna Cireş (Cireşoaia) era masivă, planturoasă, femeie de lume, cu tabieturi şi ţâfnă de cucoană. Un fel de Anette Duduleanu a zilelor noastre. Dar era foarte cumsecade cu cine-i călca pragul şi-i ţinea hangul nebunaticului ei xifor sau gub, pentru că viciile lui erau inofensive : el iubea arta ca pe o femeie şi nu putea s-o trădeze, o gratula cu toată atenţia şi spiritul lui de om sensibil la frumos.

Ce osmoză, ce alchimie, se petrecea în laboratorul lui de creaţie, numai Dumnezeu ştia. Dar, ieşea de acolo transfigurat şi dorea imediat să-şi împărtăşească experienţa, impresiile, gândurile.

Se învârtea ca un titirez de la un prieten la altul, apoi cu toţii la câte o cârciumioară de mahala unde desfoliau până la miez câte o poezie sau o bucată de proză. El era cu iniţiativa acestor escapade bărbăteşti ce ţineau de boemia artistică.

Pe atunci nu exista parcă atâta dihonie între autori. Ei erau în stare să-şi păstreze o relaţie literară, să admire sincer opera vreunui confrate, nerâvnind fiecare la locul celuilalt pe podiumul nemuririi.

Căci, nemurirea e destulă ca să ajungă pentru toţi, har Domnului! Poţi să ai parte de o bună bucată, fără să-l incomodezi ori să-l împiedici pe confratele tău să-şi ia calupul, halca ce i se cuvine după propriile merite.

Şi, îndeobşte, nu suntem noi responsabili cu nemurirea. Dacă ne vom debarasa de aceste angoase şi frici inutile, de acel egoism şi individualism feroce, vecin cu invidia şi ura, vom avea numai de câştigat. Şi ne vom câştiga în primul rând sufletul. Loc berechet e sub soare pentru fiecare. Şi ierarhizările sunt superflue pentru că, deja se ştie, suntem diferiţi ca structuri psihologice şi sufleteşti şi nu putem scrie la fel. Niciodată doi creatori nu se vor identifica în scrierile lor, măcar din decenţă şi din teama de a nu fi acuzaţi de plagiat. Şi apoi, poezia, înainte de a fi

artă, e o stare. Stare de grație. Stare de înger. Stare de naştere. Şi cum să furi sau să râvneşti la starea de grație a altui creator?

Cred că unicul țel al lui V.I.Cireş a fost să lase o urmă. Din incandescența sufletului său veşnic în mişcare, din care se năştea poezia în fiece lucru, voia să lase o scânteie, cât o boabă de lumină din lămpaşul unui licurici, care să împrăştie în jur o stare de bine pentru cei care nu găsesc cărarea spre liman. Socotea cartea ca pe o floare răsărită din sămânță de har. Şi se străduia să aprindă focul sacru în suflete, fără amnar şi fără iască, dar cu scânteia Cuvântului. Spunea : "Dacă aş fi sculptor, mi-aş închina viața unei singure opere: Monumentul Cărții". Avea el acest fix. Ceea ce a şi făcut. Şi, dacă n-ar fi fost în zadar, V.I.Cireş s-ar fi bucurat astăzi, din Cer, de roadele operei sale nemuritoare, pusă la loc de cinste.

Astăzi, o mână de oameni, un buchet înmiresmat de suflete s-au gândit să migălească în acest spirit, la acest monument, veşnic neterminat, la care vin din urmă alții să adauge obolul lor şi la care trudesc de milenii, milioane de autori.

Aceşti creatori, cu o singură excepție, nu l-au cunoscut pe V.I.Cireş. Dar, dovada că spiritul liber hălăduieşte fără granițe şi că Duhul mişcă apele încotro vrea el, este că s-au trezit că-i continuă opera, depunând fiecare, la picioarele soclului, mica sa contribuție spirituală. Mult? Puțin? Timpul va hotărî şi sita va cerne. Deocamdată, să ne bucurăm de acel obol şi de faptul că doar împreună, putem să ne desăvârşim ca ființe, să întreținem focul sacru, această impetuoasă Lumină!

Şi să aducem lui Dumnezeu sfioasă ofrandă : Cuvântul – merinde pentru duminici. Să rostim, aşa cum poate a vrut V.I.Cireş : doar în cuvânt mă îndumnezeiesc, preț de o clipă, care, în frumusețea şi prospețimea ei, devine eternă…

Cuvintele noastre, să aşeze cărămizi noi la temelia iubirii de oameni.

În memoria lui V.I.Cireş am plantat un cireş pe care l-am botezat Vasilică, în comuna Jijila, Județul Tulcea.

Sunt peste 20 de ani de atunci. Nici despre soarta cireşului Vasilică nu mai ştiu nimic. Poate a crescut falnic, poate s-a uscat, poate a fost tăiat de la rădăcină, doborât de furtună sau mâncat de rozători, sau ars de secetă. Ori poate şi azi mai dă rod iar din lemnul lui de esență nobilă, într-o bună zi, s-ar putea sculpta de către o mână nevăzută (poate a Spiritului creator), un Monument al Cărții care să dăinuie!

Galați, 14 noiembrie 2006

80 DE ANI ÎN SLUJBA TIPARULUI.
OMAGIU ANGELEI POPA

S-a născut pe ape în prima dimineață de luni a anului 1913. La sud de Varna, pe un vapor, dintr-o frumoasă grecoaică – Zenovia – şi tatăl, un grec bogat, Dumitru Popa Mihail, pe atunci drector general al întreprinderilor mici alimentare.

Toată noaptea Dimitrios o implorase pe soția sa Zena să mai amâne puțin, măcar până ar fi ajuns în localitatea apropiată Smirni (ca şi când tinerei gravide, apucată brusc de durerile facerii, i-ar fi stat în putință!) – ivirea pe lume a micului înger cu nume predestinat – Angela – care, în pofida valurilor amenințătoare premonitorii şi a furtunii nebune – aşa cum va fi şi viața ei zbuciumată, - se grăbea, neținând cont de rugăminți, nici de amânări şi dădea semne iminente că vrea să-şi facă apariția pe lume. Şi înspre ziuă, ca şi când s-ar fi trezit dintr-un somn lung şi trebuia să înoate la mal prin lichidul acela amniotic, Angela scoase primul strigăt de glorie țâşnit parcă din izvorul fierbinte şi cast pe care a alunecat la venire. Sfânta magmă roşie o însoțea pe fetița aceasta micuță şi negricioasă, punându-i existența încă de la început sub semnul incertitudinii. Pe mama Zena o ademeneau cu duhul blândeții, spiriduşii durerii şi ai fierbințelii care îi provocau delir şi sudoare rece şi fierbinte. Sosiseră deja ursitoarele despletite, cu părul curgându-le țurțuri, să-i menească un destin nepereche, aflat SUB SEMNUL CUVÂNTULUI.

"*Va fi regină peste un popor de cuvinte!",* spunea una învârtindu-se în jurul patului de suferință devenit leagăn.

"*Regatul ei va fi de hârtie!"* şuiera alta deasupra micuței.

"*Imperiul ei va fi de carton, din piei şi vopsele",* îngâna o a treia.

"*Va fi stăpâna unui vast Imperiu al Cărții, al literelor, va cunoaşte* ***mucenicia cuvântului"*** ridică vocea, a patra ursitoare.

"*Va supune maşinile născătoare de cuvinte!"* rostea altă voce.

"*Va fi săracă şi harnică. Ferice de ea! Dar îşi va croi drumul singură, singură, singură…"*

Ultimele cuvinte erau rostite hotărât, apăsat, obsesiv. Şi îşi vor pune pecetea asupra micuței, a cărei față devenise parcă atentă.

Angela. Îngerul literei scrise. Îmblânzitoarea cuvintelor, care abia îşi începuse călătoria, voiajul vremelnic pe marea atât de agitată a întâmplărilor diurne şi nocturne. O călătorie nu lipsită de primejdii, cum avea să se dovedească în cele aproape nouă decenii de existență, căci avea de traversat două războaie mondiale, foamete, frig, sărăcie, mizerie, muncă multă, răutate, invidie, dar şi admirație, devotament, stimă, din partea celor alături de care a lucrat o viață întreagă.

La pupa vasului, siajul spumegând al durerilor facerii sfărâmându-se într-un strigăt de biruință care avea să potolească furtuna şi valurile aşa cum, cu nouăsprezece veacuri în urmă, Învățătorul potolise furtuna pe Marea Galileii.

Angela era unul din cei şase copii ai acestei familii tinere şi binecuvântate de Dumnezeu. Se născuse, fiică a Luminii. O dată cu dimineaţa geroasă a primei zile de Ianuarie, de Sfântul cel Mare Vasile. Soarele zăbovea încă înnămolit printre abisuri de ceaţă. Câteva stele maiestuoase îşi luau rămas bun, clipocind încă, ascunsentre neguri, înainte de a se duce la culcare.

Un copilaş incredibil de mic. O mogâldeaţă. Aidoma îngerilor care începuseră din senin, printre valuri de spumă, să dănţuiască. Văzuţi sau nevăzuţi, auziţi ori neauziţi, ei erau acolo şi vegheau prima zi de viaţă a micuţei.

Copilăria avea să-i fie deosebit de scurtă însă. Până la şapte ani şi jumătate, când vestea năprasnică a morţii iubitului ei tată, la numai 37 de ani, avea s-o marcheze pe viaţă, maturizând-o în câteva zile. Realitatea a izbit-o ca un val năucitor, drept în creştet şi până să se dezmeticească, s-a pomenit împreună cu fratele ei Iani, slugă la stăpân. Prima ei meserie a fost una dintre cele mai simple : împacheta bomboane. Dar era şi o parte bună : avea să mângâie cu degetele sale micuţe, delicioasele acadele, să le simtă mirosul parfumat şi uneori să-şi lingă degetele pe furiş, să n-o vadă jupânul. Visa noaptea că mănâncă jeleuri cu fructe, bomboane fine de ciocolată, bezele în culori fistic. Avea visuri…dulci.

Nu măsura un metru şi nu împlinise încă opt ani când a trebuit să-şi schimbe meseria. A luat-o un prieten de-al tatălui ei, ucenică într-o legătorie. La un patron indian de la care "a furat" toate tainele meseriei, dar, în timpul ucenciei sale, a făcut fel de fel de munci obositoare : a bătut cuie în lădiţe, nimerind de cele mai multe ori în degeţelele-i scurte şi delicate, a confecţionat cutii, burdufuri de acordeoane, casete de carton îmbrăcate în piele. Deşi firavă şi mărunţică era foarte îndemânatecă, astfel încât a învăţat iute să lucreze la maşinile uriaşe la care se urca pe un scaun ca să ajungă să le mânuiască. Stârnea admiraţia lucrătorilor pentru caracterul ei hotărât, precoce, serios, cinstit, smerit, ascultător. Ura minciuna şi hoţia.

"*Halal grecoaică!*" spunea mereu stăpânul, văzând că învaţă aşa repede tainele tipografiei şi ale legătoriei.

Aici a deprins respectul pentru cuvântul scris sau rostit, pentru literă şi tot aici a căpătat acea evlavie pentru cărţi, pe care, cu pietate maternă le împodobea cu îmbrăcăminte aleasă, tăindu-le filele, cusându-le minuţios şi cu luare aminte, lipindu-le cu atenţie, aplicându-le modele pe coperte şi înscrisuri suflate cu aur. Lucra cu mult har, fantezie, îndemânare şi crea noi modele de ştanţe de aplicat pe coperte.

Pe atunci se lucra în piele fină, de calitate, adusă din India, în mătase naturală de China, în materiale scumpe ţesute cu fir de aur, iar clientela acestui patron era deosebit de aleasă : episcopi, regi, procurori, medici, profesori, toţi cei care voiau să-şi alcătuiască o bibliotecă prestigioasă, în îmbrăcăminte scumpă. De asemenea, existau mulţi bibliofili care-şi îngrijeau cărţile şi le venerau având grijă de sănătatea lor, să nu capete ciuperci ori mucegai, de aceea le îmbrăcau în piele, şagren ori pânză, după buzunarul fiecăruia. Legătoria de carte este însă artă. Nu se poate face oricum. Şi mai ales, nu se poate face dacă n-ai dragoste de carte. Şi Angela avea din

belşug, căci pentru ea, cărțile erau ființe vii, acolo îşi puseseră sufletul toți marii gânditori ai omenirii. Şi se purta cu ele ca atare. Angela a slujit deopotrivă regi şi preşedinți, instituții, biserici şi şcoli, elevi, studenți şi cadre didactice, artişti şi oameni de seamă ai ştiințelor exacte. Cine n-o cunoştea în oraş? Era vestită, căci fiecare locuitor, măcar o dată în viață venea la ea să-şi lege o carte. Predilecția ei era pentru creatori, pentru pictorii care-şi legau albumele de artă, pentru scriitori şi poeți pe care-i prețuia foarte mult şi le citea şi operele. Mii, zeci de mii, poate milioane de manuscrise au trecut prin mâinile ei ferme, mici dar puternice, bătătorite întotdeauna, cu vene pronunțate de la maşina de presat ori de la maşinile de tăiat hârtie şi cartoane. Era primul lector al acestor manuscrise şi le cunoştea tuturor lucrările, citite, pe furate, printre rânduri în manuscris. Memoria ei era redutabilă.

Mărturisesc că tanti Angela mi-a fost ca o rudă, acea rubedenie spirituală care te leagă mai mult decât rudenia de sânge. Ea a lucrat la Poligrafie cu bunicul meu Gheorghe, cu tatăl meu Nicolae şi cu fratele meu Ion. Bunicul era maistru tipograf, a ieşit la pensie din această sfântă meserie, tata a fost zețar, iar fratele Ion a fost ucenic şi legător de carte, o scurtă perioadă de timp. Tata îi purta Angelei un respect deosebit. Bănuiesc că şi tata mare Gheorghe Adamescu, dar eu eram prea mică pe atunci şi nici nu visam c-am s-o cunosc mai târziu pe Angela, regina hârtiei şi a cartoanelor, împărăteasa cărților şi a carnețelelor legate frumos în piele, lipite cu clei ori cu pap preparat din făină albă.

Când am ajuns prima dată la ea, acum 25 de ani şi i-am povestit de bunicul şi de tata, Angela şi-a amintit imediat de ei şi le-a lăudat măiestria şi seriozitatea.

De la o vreme, Angela avea pierderi mari de sânge pe nas şi pe gură efect al intoxicării cu plumb şi cu alte materiale nocive, boală profesională de care nu erau scutiți tipografii şi lucrătorii zețari.

De la patronul său a învățat o deviză pe care a respectat-o cu sfințenie : "*Să fii corectă şi cinstită!*" Aceste virtuți erau de căpetenie pentru ea.

După moartea patronului, care era cel mai renumit meseriaş în domeniul tipografiei şi al legătoriei la acea vreme, a rămas fără slujbă, după 23 de ani de muncă în atelierul de legătorie, unde ajunsese şefă peste un mare număr de lucrători. Căpătase faimă bună. Abia împlinise 30 de ani, era frumoasă şi singură, aşa cum îi meniseră ursitoarele, muncea din greu spre a-şi întreține familia numeroasă : frații, o soră – Pița - de o frumusețe răpitoare dar cu un destin nefericit, mama, bunica, nepoții, verii şi verişoarele. O trăsătură de caracter care nu trebuie cu nici un chip omisă este aceea a carității sale, a spiritului de jertfă şi dăruire pentru cei din jur, cunoscuți şi mai puțin cunoscuți. Se poate spune despre Angela Popa că era ca un pom încărcat care dăruia tuturor trecătorilor roadele parfumate şi dulci, deosebit de îmbietoare ale inimii sale generoase. Nu era om să plece neomenit sau cu mâinile goale de la Angela. Nu păstra nimic pentru sine, ci dăruia cu frenezie şi voluptate totul celor din jur. Căci ea însăşi se mulțumea cu atât de puțin şi era bucuroasă să-i vadă pe semenii ei sătui şi fericiți!

Rămasă aşadar fără serviciu, după o perioadă lungă de căutări, se angajează

la un al doilea patron, de data aceasta evreu. Începea însă perioada marilor tulburări antisemite şi, nu după multă vreme, noii săi patroni vor sfârşi executaţi la Bug.

Angela se va trezi din nou fără slujbă, fără mijloace materiale şi fără identitate, deoarece patronii săi îi luaseră cu ei şi actele.

Era deja vestită legătoreasă şi tipografă şi cunoştea toate tainele unei tipografii, lucrând la maşini, făcând cartonaj, casete, mape de birou şi tot ce ţine de legătorie. Se învârtea printre muşuroaie imense de cărţi, vechi sau noi, care o hrăneau cu foşnetul lor diafan cu "sufletul dinlăuntru", izvorând nu numai din filele de pergament din ediţiile Princeps şi cele de lux, dar şi din cele scorojite de ani şi intemperii, mâncate de ciuperci şi alte boli de hârtie, căci şi hârtia se îmbolnăveşte. Nimic n-o deranja pe Angela : nici mirosul de mucegai şi de ciuperci, nici acela de clei de oase ori pap răsuflat, pe toate le restaura cu infinită tandreţe şi le considera ca pe propriii ei copii pe care ar fi putut să-i aducă pe lume, dar nu avusese timp şi nici ocazie pentru asta.

Nutrea un respect adânc pentru fiecare cuvânt, pentru literă, pentru orice bucăţică de hârtie tipărită. Şi nu degeaba, pentru că : "La început a fost Cuvântul…" **(Ioan 1,1).**

De la prietenii ei scriitorii, învăţase că, slujind cuvântul cu credinţă, te poţi îndumnezei prin el, însuşindu-ţi-l şi apoi împărtăşindu-l şi altora ca să se hrănească din el şi să-şi potolească setea de cunoaştere.

"*Poate că singurul adevăr este pacea cărţilor"*, spunea Antoine de Saint Exupery. Şi această pace, acest imperiu era în stăpânirea sa, ca maistră şi tipografă, şefa legătoriei.

Când apele s-au mai limpezit, s-a angajat la un ziar al Galaţilor numit pe atunci "*Desrobirea"*. A fost decorată cu argint pentru merite deosebite. A adunat o mulţime de diplome şi medalii la cele mai prestigioase concursuri de legătorie din ţară şi de peste hotare.

Pentru Angela Popa, legătoria nu mai prezenta nici o taină, le-a descifrat cu migală şi dragoste pe fiecare, lucrând cu devotament, respect şi evlavie în acest domeniu atât de prozaic şi migălos la prima vedere, dar încărcat de miresmele atât de îmbietoare ale ştiinţei şi culturii, ale artei, ale frumosului, ale creaţiei şi atât de puţin apreciat astăzi, când cartea tinde să devină un instrument de cunoaştere desuet, aproape uitat, ignorat cu bună ştiinţă, o "pedeapsă" de speriat copiii şi nu un "premiu" şi o "recompensă" cum era atunci, când mămicile obţineau totul de la copiii lor, cu o condiţie : să-i lase să citească sau să le cumpere o carte. Cel mai frumos dar din câte au existat vreodată, care nu echivalează nici cu un inel, nici cu un colier de pietre preţioase.

Cuvintele pot fi pietre mai preţioase decât diamantele pentru cine ştie să le poarte cu demnitate. Orice manuscris, orice mănunchi de hârtie tipărită deveneau supuse şi smerite sub mâinile iscusite ale Angelei Popa, prinzând viaţă şi devenind deosebit de frumoase atunci când se prezentau, ca de nuntă, în vitrinele bibliotecilor de lux ale marilor instituţii sau ale personalităţilor oraşului şi ale ţării, ori în

bibliotecile publice de unde se putea înfrupta fiecare.

Cine nu şi-a legat măcar o lucrare de licenţă, de grad, de doctorat, o carte preţioasă, un manuscris sau măcar nişte foi răvăşite de vreme, salvate din nu ştiu ce naufragiu spiritual şi care puteau să mai trăiască mulţi ani, în noua lor haină curată şi frumos împodobită cu ştanţe înflorate?

Câţiva zeci de ani a lucrat la Întreprinderea Poligrafică de pe strada Coşbuc, tot în calitate de maistru tipograf şi legător în cadrul Trustului Industriei Poligrafice, aşa cum atestă legitimaţia sa de serviciu nr. 127, valabilă până în anul 1975, când a trebuit să se retragă la pensie din pricina nenumăratelor boli ale căilor respiratorii provocate de plumbul, praful, hârtia şi substanţele chimice pe care le folosea. Dar activitatea sa nu s-a sfârşit la această dată, dimpotrivă, a lucrat acasă, cu acelaşi sârg şi iubire pentru carte.

Deşi nu a fost sculptor, tanti Angela a migălit toată viaţa la o singură operă ca şi V. I. Cireş: MONUMENTUL CĂRŢII. Ca orice artist în meseria sa, a încercat să modeleze în chip agreabil lumea din jur cu lucruri mărunte, dar plăcute ochiului şi binevenite spiritului, de o valoare nepieritoare.

Ea şi-a asigurat un loc în memoria iubitorilor de carte şi de frumos, cu mult timp înainte de trecerea sa la cele veşnice şi, nu ne temem că greşim dacă spunem că şi-a câştigat nemurirea prin ceea ce a fost şi a rămas toată viaţa: un fidel prieten al cărţii. Un om fără pereche. Un suflet uriaş cât un munte. Care până în ultima clipă, în ciuda vârstei şi a slăbiciunilor fizice, s-a dăruit acestui apostolat al iubirii de semeni.

Şi, parafrazându-l pe un alt mare iubitor al cărţii: “Carte frumoasă, cinste cui te-a scris!”, am putea adăuga : “Carte frumoasă, cinste cui te-a preţuit atât de mult încât te-a aşezat cu pietate la loc de frunte în inima şi mintea sa, te-a slujit şi ţi-a închinat întreaga viaţă!”

Tanti Angela. O fiinţă măruntă la statură şi aparent neînsemnată, cu ochii ageri, cu mâinile nervoase, tremurânde, dar cu inima trează şi faţa vioaie, cu zâmbetul înflorind permanent pe chipul său fără vârstă, care s-a îndumnezeit prin Cuvânt, preţ de o viaţă, care, în frumuseţea, cinstea şi demnitatea ei creştinească, a devenit, viaţă eternă. Aşa mi-o amintesc, aşa vreau să-mi rămână în memorie, aşa îi invit pe cei care au cunoscut-o, să şi-o aducă aminte, de câte ori vor deschide o carte…

Galaţi, 15 iunie 2002

ALEXANDRU MIRAN – 80 DE ANI DE VIAȚĂ ŞI 50 DE ANI DE POEZIE

PĂSTOR DE RAZE ÎN LUMINA LUI SIRIUS

Personalitate marcantă a culturii româneşti Alexandru Miran s-a născut la 1 octombrie 1926 în Deda, județul Mureş. A absolvit liceul la Colegiul Național Sf. Sava, iar studiile universitare, în 1951, la Facultatea de medicină din Bucureşti. A lucrat inițial ca pediatru la Tecuci, apoi între 1956 şi 1987 în cadrul unor clinici de pediatrie ale Institutului Medico-Farmaceutic din Bucureşti. A debutat editorial ca traducător din elină, contribuind cu versiunea română (semnată Alexandru Pop) a două piese de Euripides la realizarea antologiei „Tragicii greci" (1958). A debutat cu versuri proprii în revista „Ramuri" (1968) şi i s-a publicat prima carte de poezii, „Adevărata întoarcere", în 1969. Aceasta a fost urmată de volumele : „Locul Soarelui" (1970), „Moartea Penelopei" (1971) „Alegerea lemnului" (1974), „Cronică" (1977), „Cronică II" (1978), „Casa de lemn" (1983), „Sub semnul Capricornului" (1985) şi „Năvodul" (1986). Cu excepția unuia, toate aceste volume de versuri au apărut sub redacția şi prin grija lui Mircea Ciobanu. A continuat să traducă treptat din greaca veche opera poeților tragici, izbutind să încheie transpunerea în româneşte, pentru prima dată integral şi de către acelaşi autor, a moştenirii lui Eschil (şapte piese) şi a lui Euripides (nouăsprezece piese). Dramele au fost cuprinse în mai multe cărți, apărute între 1965 şi 1996. Pe lângă acestea a tălmăcit şi o comedie de Aristofan. Pentru traducerile din dramaturgia antică a primit premiul Uniunii Scriitorilor în 1976, 1982 şi 1996, iar mai multe piese au fost jucate de teatre din Bucureşti şi din țară, la televiziune şi în emisiuni de teatru radiofonic.

O poezie lucidă, livrescă, practicând tectura directă, sugestivă, revelatoare care face deosebirea dintre mimesis şi imaginație, o poezie a identității umane transpusă în contextul actual sau istoric, în acest al doilea mileniu al întrupării Logosului, frânturi de peisaje sufleteşti cu multe colțuri luminoase ori umbrite de melancolia ireversibilității timpului, o poezie de substrat parabolic şi alegoric, care nu se ştie ce impact poate avea într-o societate calată pe eficiență, iată ce ne oferă, volumul „Poezii", al acestui prestigios autor, volum apărut în 1998 la Editura Vitruviu, Bucureşti. Şi de asemenea, o poezie a cămăşii de ivor, primenită şi

primenitoare care ne aduce aminte de spusele poetului leton Immants Ziedonni : *„Îmbrăcaţi haină albă şi scrieţi dimineaţa”*, ori, mai aproape de noi, dar în acelaşi context, cum scria distinsul Nicolae Dabija : *„Numai în cămaşă ar trebui să scrii/ şi numai dimineaţa”.*

Şi mai cu seamă, o poezie fluentă, curgătoare, al cărei suport intim este intelectul, extrem de cerebrală, căutând să-şi reprime urmele de tandreţe, de iubire, cu întregul alai de simţăminte care îi incumbă : inimă, dor, depărtare, disperare, îndoială, etc., bine cumpănită pe terezia lui Cronos ori plimbată ca un strop de vin nobil prin cerul gurii până ce papilele gustative vor da semnalul. Şi aceasta nu pentru că iubirea ar fi ignorată sau ar lipsi, ci pentru că este ridicată la un alt strat, trecând pe plan spiritual la fel ca iubirea Sfântului Francisc pentru „mica sa plăntuţă”, Sfânta Clara de Assisi. Poate de aceea este aşezată pe postamentul ideii şi al construcţiei riguroase, exacte, parcă din nevoia de a rezista şi a dăinui peste veacuri şi de a nu fi atinsă de ochi, mâini sau buze nevrednice.

Toate acestea rezidă dintr-un respect extraordinar pentru cuvântul scris, rostit ori gândit, ştiut fiind că „din cuvintele tale te vei mântui şi din cuvintele tale te vei osândi”, aşa cum stă scris în Sfânta Scriptură.

Ca un imens receptacol al valorilor civilizaţiei, autorul de faţă, reputat traducător din vechea elină, ne pune la îndemână chei potrivite pentru a pătrunde, fie şi pe vârfuri, în această lume apusă dar pentru noi încă vie, fascinantă, mistică, leagăn al tuturor legendelor şi miturilor străvechi care răzbat ca un arc de foc peste milenii, transgresând spaţiile, vremurile, concepţiile şi rămasă ca un tezaur nesecat de spiritualitate din care se inspiră şi azi, atâţia oameni de cultură şi artă.

În puţinătatea spiritului nostru, să încercăm să păşim în această lume care ni se deschide larg, graţie trudei acestui erudit neobosit care ne ia drept martori ai transfigurării cuvântului în viaţă.

În *„mănunchiul de raze scris în granit al luminii lui Sirius”* (*„Năvodul”*), păstorul nomad, încărunţind cuminte, cântă cu buze de lut, în cheie imnică, elegiacă ori psaltică suferinţele ce-şi află transfigurarea în marea cea dinăuntru, în cele mai diverse peisaje ale sufletului.

Sobru şi sugestiv, având cultul sacru al valorilor, în spiritul elenisticii clasice, autorul caută inferferenţe şi zone de comunicare în istoria nemijlocită ori reflectată a civilizaţiilor antice, cu aderenţă la specificitatea spiritualităţii româneşti.

Adeseori scos din contingent şi transferat în transcendent (un alt tărâm al poeţilor), cu o putere de sugestie revelatoare şi cu o rectitudine exemplară, autorul îşi valorifică întregul său har literar în formele clasice de la izvoarele civilizaţiei antice : sonetul, catrenul, forme fixe ale lirismului clasic în forma lui arhaică, imnul, elegia, oda, poezia psaltică (o poezie izvorâtă de foarte departe şi adusă până în fibrele cele mai intime ale spiritualităţii actuale). Alteori, ieşind din tiparele clasicului,

lasă loc unei exprimări libere, concise, clare, limpezi. Substratul parabolic şi alegoric al acestor reprezentări, concretizat în imperative didactice superioare, rezidă din transcrierea vieţii înseşi, „de la începuturi şi până la plăsmuirile din urmă”, dar fără a fi moralizator cu tot dinadinsul, fixează repere etice fundamentale pe care autorul însuşi nu le încalcă, dar le respectă cu sfinţenie.

Dintr-un vers al candorilor în care totul se frăgezeşte, trecând printr-un hieratism aparte, până în zona acut senzorială a poeziei pătrunsă de un suflu ardent, specific programatismului etic al generaţiei sale, universul liric al acestui promotor al frumosului ca şi concept, înveşnicit în forme şi însemne clasiciste, capătă valenţe neobişnuite reflectate în câteva teme existenţiale : naştere, moarte, destin, adevăr, ori antinomicele efemeritate-veşnicie, expuse cu rigoare şi măiestrie artistică.

Precum cei din antichitate din a căror sevă s-a nutrit şi în care se scaldă precum crinii în roua matinală, autorul este un poet al efemerului râvnind veşnicia. El posedă ştiinţa cogniţiei îndelung exersate dar a acelui tip de cunoaştere care poate înnobila suflete. Şi de vreme ce a dat această intenţionalitate operei sale tutelare, întemeiată pe idealuri înalte şi repere sacre ce edifică suflete, substanţa culturală migrează parcă spre alte emisfere, într-o orchestraţie amplă, „ca un răsunet în adânc de catedrală”. (*„Preludii pentru psalmi”*).

Înfrânându-şi cumva fiorul orfic, fie din spaima de a tăcea, fie din frica de a scrie nestăvilit orice şi oricum, lucruri gratuite, nevrednice de condiţia sa de creator, poetul nu doreşte *„precum robii slabi de oase”* să dobândească *„prea lesne nemurire”*, ci stă *„de veghe, seara, dimineaţa”* (*„Cinsteşte vântul”*) la hotarele sinelui, pentru a-l cunoaşte, a-l îmbunătăţi şi a-l răsfrânge, astfel, înnobilat, spre semeni. Dimensiunea sacră este fundamentală, căci, o cultură neluminată de har şi de credinţă nu poate dăinui şi e alcătuită din soliditate, inocenţă şi putere de jubilaţie. Drept consecinţă, de multe ori, senzualul devine dimensiune spirituală şi accede spre înălţimile rarefiate, acolo unde fiecare tindem. Având un resort interior introspect, autorul urmăreşte personajele din perspectiva dinamică a devenirii. Personajul, fireşte, e omul ca peisaj, cu proiecţia umbrei sale, omul în care viaţa palpită plenar şi care revendică desprinderea de lut prin – şi mai adâncă – pătrundere. O caligrafie a stărilor interioare a acestei tipologii sociale ne relevă însă o visceritate în suferinţă, o imensă gamă de trăiri transpuse în senzaţii pe care organul material al sufletului le percepe în orizontul domesticităţii şi pe care, efectul de ecou le amplifică până aproape de paroxism.

Rigorile prozodice ale formelor tradiţionalist-clasicizante, glisând între intelectual şi livresc, dau o poezie cu pedigree ce îmbracă haina imagistică, având gustul stampei lucrate cu grijă la lumina unei fine introspecţii spirituale. Este vorba în acest amestec de modernism, tradiţionalism, îmbrăcat în ţinută clasicizantă, de un fel de incunabule încercate cu scoica urechii, în stare de a crea un confort interior

plăcut, un fel de matematică a poeziei de un rafinament stilistic cu totul special, un buchet de jocuri livreşti al hieroglifelor şi ideogramelor poetice. Având tragismul lui Orfeu purtându-şi lira la poalele Olimpului şi jinduind urcarea spre muntele tutelat de zei, Alexandru Miran spune : *„din atâta zestre bună,/ nu mi-au rămas decât mirarea,/ părerile de rău crestate pe mesteceni/ şi tragica singurătate lângă piramide" („Brahms de jale"). „Parc-aş dori/ Înaltul să coboare mai aproape/ de carnea şi de flacăra făpturii" („Brahms de jale")*. Edificator aici e îndemnul la desprindere, la zburare. Corăbiile şi corăbierii grăbiți, cu pânzele înfoiate de valuri, zboară *„spre insulele fumegânde"* – unde toți sunt aşteptați. Dar mai înainte de marea zburare spre asfințit, poetul îi îndeamnă pe corăbieri: *„Ci doar în sufletele voastre/ să căutați a desluşi urmarea căii,/ nici unul dintre noi să nu-şi trădeze rostul,/ adâncul sâmbure de zbucium" („Brahms de jale").*

Iată ce imperative înalte sunt necesare – desluşirea şi urmarea căii şi netrădarea rostului propriu, a menirii fiecăruia, ceea ce poate genera adâncul sâmbure de zbucium.

În apa neîncepută a poemelor sale, spațiul este un reper identitar, o formă a verticalității în care poetul *„stă de veghe, dezlegat, afară"*, la pânda cea sfântă întru lucrare, nemaităinuindu-şi bucuria de a zidi un *„Cuvânt împreună despre rostirea românească"* – aşa cum a spus şi filozoful C. Noica.

Precum un alt Ulise, bântuit de chemările nepământene ale nimfelor mării, poetul spune : *„Tânăr mă credeam, în lumina dulce,/ stele mari şi reci vedeam pretutindeni,/ mult iubeam, arzând, alunişul luncii/ mult asfințitul.// Hoinărind, încins cu găteli de toamnă,/ umbra mea trecea pe oglinda lunii,/ cortul meu regesc fumega sub ceruri/ ca o poruncă.// Lungi poteci urmând prin poieni ascunse,/ îmi stăruia Penelope în suflet,/ nimenea nu-mi dibuise această/ scumpă comoară" („Strofe").*

De la stricta rigoare a sonetului (*„Toamna harului"; „Sub straja nucilor", „Lumină tainică"; „Boldul morții" ; „Eternul Tristan"; „Cinsteşte vântul"*) mergând pe temele fundamentale ale naşterii şi ale morții, sedus de mirajul Orientului îndepărtat strălucind în catrene, poeme psaltice, gazeluri, până la distihurile, terținele, orațiile, odele şi epodele Occidentului, autorul face un viraj neaşteptat prin poezia modernă, păstrându-şi rigoarea, ritmicitatea, prospețimea şi muzicalitatea suavă specifice textului liric, aşa cum reiese din *„Lava de gheață"*, scrisă în vers alb, a cărei sacadată incantație pare smulsă din versul clasic,ori ca în *„Singura fântână"; „Dulce aşteptare", „Jertfe", „Inima vie"; „Popasuri", „Evoluție"; „Limită"; „Monada"; „La capătul zilei"; „Un bărbat, un copil şi-o femeie"; „Alegerea lemnului"; „Numele"; „Mykene"* şi altele.

Vocația limbajului poetic este remarcabilă în *„Catrene”: „Prilej de-ntoarcere solemn : ca o păună,/ lumina se strecoară pe sub crengi de zadă./ Teofanii, teogamii peste zăpadă!/ Uimirea şterge toate marginile, bună”.* Sau : *”Am rătăcit, amin-amin, netrudnica scrisoare,/ ce-ai scris-o tu, prin mâna mea,/ Cel mai presus de soare./ S-a spart paharul cu carmin care mi-a fost cerneala,/ şi mi-a sosit cu mers hain pe prispă îndoiala”.* Ori altul :*”Durerea de a nu fi plâns, durerea nedurerii,/ mă scutură în asfințit, cum scuturi toamna merii// mă mistuie necontenit o veche boală*, *grija/ că n-am dat morții pân-acum nimic, nici învierii.” („Catrene”).*

Un exemplu de asemenea ilustrator al acestor ritmuri vii şi incantații se regăseşte în poemele : *„Dinspre dumbravă latră vulpi în flăcări”*, ca şi în *„Piatră peste piatră, turnuri peste turnuri”*. Deosebită este în acest sens şi *„Unde pleci, prietene, să duci solie”*, pe care ne îngăduim s-o cităm integral : *”Unde pleci, prietene, să duci solie?/ În țara de peste apă, în ostrovul din aer/ în tărâmul de dincolo de pământ?/ Unde porneşti să semeni, dar ce să culegi/ în tărâmuri alterne, când nuferii, vântul şi lutul/ sunt numai în tine, surpate adânc,/ iar dintre hotarele tale cum oare să ieşi, încotro?”*

Aed, menestrel sau Orfeu, poetul mărturiseşte, recunoscându-se în propria oglindă : *„Şlefuitor de strofe sau rubine,/ trudesc nearvunit la curtea sorții/ şi plimb în beznă amintirea torții/ din vremea când mă luminai pe mine.// Iubind la fel sfârşitul şi-nceputul,/ troparele asemenea tăcerii,/ trimite-mi bunule Vecin al serii,// un sol de foc, să-mi risipească-avutul,/ iar peste lutul meu să-şi pună scutul,/ să dorm pân’ la duminica-nvierii.” („Boldul morții”).*

El aude glasul îngerului abinevestitor care-i porunceşte : *„Închină-te când trece pe-nlunate/ Copilul vânt şi-i flutură mantila,/ Din podul casei tale adiate,/ sloboade bufnița, înstrună-ți mila!// Îndură clevetirile şi sila,/ fă mai departe daruri cizelate./ Cu vin stropeşte grinzile, şindrila/ şi pâinea coaptă doar pe jumătate.// (...) Prefiră printre degete zeloase/ mătăniile, cântă din Psaltire/ şi-ngăduie să-ți spele plânsul fața!” („Cinsteşte vântul”).*

Când Dumnezeu alege un slujitor, ca pe un vas scump, îl şi pune deoparte, îl îndreptățeşte, îi dă nume şi-l trimite, apoi are grijă să-l păzească şi să-i dăruie întreaga frumusețe, putere de creație, avuție (îl îndumnezeieşte!) – aşa încât, cel ales, nu se mai poate sustrage, la fel ca şi prorocii care, o dată desemnați, nu puteau da înapoi şi va spune, ca şi Ieremia în **„Plângerile”** sale : **„M-ai sedus, Doamne, şi m-am lăsat sedus. Ai fost mai tare decât mine şi m-ai biruit!”** Aşa încât, înțelegerea rostului, a menirii, ține de conştiință, în pofida tuturor împotrivirilor şi slăbiciunilor firii.

„Mă biciuieşte vântul peste față/ mi-am rătăcit prin lăstăriş cununa;/ străbunii nu mai sunt, să-mi dea povață.// Jivina fricii umbra mi-o înghite./ A fost ucisă noaptea înțeleaptă./ Livezile aşteaptă, zdremțuite,/ tămăduirea, cântul care-ndreaptă.” („Zbucium”).

Tema biblică a suferinței existențiale, a răbdării încrezătoare în Acel ce împarte deopotrivă şi suferința şi bucuria, transpare în poemul *„Străpuns”* în care poetul, ca un nou Iov, *„Din nou pe rogojină, în zi de vineri blândă,/ cu mâna-mi caut rană după rană,/ nevolnicul meu înger e prefăcut în stană/ de piatră-ntunecată sub zare sângerândă.”*

Un farmec aparte îl dau cuvintele – rod al unei bogate experiențe de traducător – căutător – şlefuitor al diamantului numit limbă – ori sintagmele şi imaginile : *„la întâlnişurile din pustie”; „Pânzişă, dulce ca un fagure, patima căderii”; „turnă-mu-ți vinul/ şi izvorul sălciilor plângătoare” ; „ la răsărit făina saltă-n scocuri”; „schimbăm în şipuri de nectar veninul”; „Strigăm, lăuntrul firii să ne-auză”*, etc. versuri de neasemuită frumusețe – culminând cu strofa finală a poemului *„Adevărata întoarcere” : „Sărbătorim pe coarde triada trecătoare:/ trăim sub cer, ne căutăm, murim,/ murind ne pregătim plecarea viitoare/ pe nave de santal sau cuişoare: / catarge drepte scânteia-vor alte/ şi răsări-vor alte insule din sânul mării/ din lăudatele polifonii înalte/ suna-vor alte voci ale uitării”.*

Astfel, poezia cultivată cu smerenie şi îngăduință, are virtuți terapeutice. Zidirea, ctitoria, lucrarea-mpreună a poetului care ia ca martor şi beneficiar pe cititor este o : *„Citire ca o fugă amânată/ sub cortul nopții care se subție,/ citire şi orație-ngânată/ din cărți de-a pururi ale frumuseții,/ mirare dintru început,/ ademenită sihăstrie/ şi feciorie fără scut,/ care preschimbă în cleştar pereții”. („Preludii pentru psalmi”, VI).*

Unul din posibilele autoportrete care reflectă fidel personalitatea poetului se găseşte tot în *„Preludii pentru psalmi” (XVII) : „Voiesc numai o dată să mă recunoşti,/ sunt eu, în strai de in sau de ninsoare,/ plăpând ca îndoiala, neînscris în oşti,/ sunt însuşi făurarul de odoare,/ ce-ți murmură versete sub boltă de-ametist,/ din Fericirile întâiului evanghelist.”* Şi ca o rugăminte din urmă în aceleaşi *„Preludii pentru psalmi” (XVIII) : „Ai bătucit cărare pentru mine/ cu cioburi de catrene şi terține/ (...) Păstrează-mă barem o zi biruitor,/ nu ca să mă trufesc, nici să-ți rămân dator/ cu vreun rug de laude scandate,/ ci în speranța morții mele amânate.”*

Spațiul vechii Elade răzbate peste timp, iar parfumul legendelor din Olimp se simte prin aer, în blânde efluvii. Argonauții sunt tot în căutarea lânii de aur. Prometeu cu focu-n priviri şi în suflet, stă înlănțuit pe stânca lui de hiacint, privind cu milă către pământenii pe care focul sacru nu i-a făcut mai fericiți, dimpotrivă. Penelopa îl mai aşteaptă încă pe Ulise, deşi la uşa ei bat pețitori zi şi noapte. Orfeu pribegeşte-n Infern după Euridice. Să facem linişte, să nu rupem vraja. Încă mai avem nevoie de mituri. Dar iată că, în spațiul de meditație aparținător poetului, muşcat de câinii melancoliei, bântuit de muze într-o dezordine sacră, apar ca într-un dans hieratic, livresc, Boticelli, Ungaretti, dar şi Abélard, geometrul Despinoza, Pascal, persanul Hafiz, florentinul Leonard, Anselmus, chiar şi Hamlet al

Danemarcei, Herodot ori pretexte livreşti transpuse în catrene cum e cel al lui Lenore, cel al filozofiei lui Heraclit, cel al Danaidelor, fiicele lui Danaos.

Dar vai, *„timpul care ni se toarnă/ în clepsidră nu încape" („Spaţiul care se aşterne"). „În cartea iambilor de taină"* – ce mai *„frângere de cantilene",* ce mai belşug de *„stanţe fluide/ recitate doar în minte",* până la *„ultimul romantic Lied". „Lumina visului e începutul odihnei"* – spune poetul prin glasul naiadelor, în *„Moartea Penelopei". „O, adormirea ce se desăvârşeşte prin cântec".*

Condiţia de scriitor ca şi destin asumat întru jertfă ziditoare de suflete, transpare şi în versurile : *„Din coliba de sihastru,/ plec, lăsându-vă averea: / versurile – fum albastru, / dorul şi nemângâierea."// Plec, dar nu vreau să mă plângă/ vreun glas din cele sparte,/ vreun scrib cu mâna stângă/ să mă treacă în vreo carte,// ci vreau soarta mea străină/ cât un fulg să cântărească/ şi-n poiana cu sulfină/ vântul să mă pomenească" („Din coliba de sihastru").*

„Căci rostul meu e rugă" – spune Alexandru Miran în poemul *„Ascult al cerului frământ".* El se adresează propriului suflet în această rugă : *„Plăpândule, suflete al meu,/ ţi-am zis cu voie bună: / zugrav de stânci, pithagoreu/ şi caraghioz de lună,// vlăstar ţi-am zis de templier,/ albit în luminişuri,/ chelar al viselor ce pier/ lovite de tăişuri.// (...) Plăpândule, nu căuta,/ ci arzi domol din sfeşnic!" („Plăpândule, suflete-al meu").*

În alte poeme răzbate vocaţia hristică a suferinţei tămăduitoare, mântuitoare şi înălţătoare dar şi smerenia, obedienţa, mortificaţia, asceza, pietatea ucenicului Domnului ce duc la purificare şi la înţelegerea rostului creştinesc al discipolului. *„Scriu flori de piatră cu penel/ aleg un semn, pândesc o stea,/ privesc ninsoarea prin perdea/ în noaptea veşnicului El;// înveşmântat în strai de sac,/ diacon aspru şi pletos,/ trec pe sub lemnul lui Hristos/ spre casa fratelui sărac." („Scriu flori de piatră cu penel").*

Cu toate acestea poetul e menit să dăruie şi să se dăruie până la ardere-de-tot pe sfântul altar şi de aceea îşi aduce prinosul ca la masa de Cină, pentru ca toţi să se înfrupte : *„Primeşte-aceste mărturii şi năzuinţe/ în seara vinovată de minunăţie,/ doar „caldă pâine", nu uita, dospită ţie,/ dacă le-am scris, e spre a-ţi face cunoscut că sunt/ şi eu, în calea razelor, o umbră pe pământ". („Din latura cosaşilor").* Alteori se recunoaşte : *„Sunt alb, scăldat în lapte, astă seară./ În sac port sare, vin pelin, făină de secară/ şi cărţi de isihie, pare-mi-se". („Plecare târzie".)*

Slujitor credincios al Cuvântului, Alexandru Miran dă mărturie : *„Mi-aplec obrazul supt la ora/ la care-s robul tuturora,/ al morilor de vânt sfărmate,/ al cimitirelor cărate/ de ploi, sub freamăt de răchite,/ al multor piedici şi ispite." („Aici").*

Alt dar decât propriul sine, poetul nu ştie, de aceea el dă ce posedă, şi anume darea sa de bine, ce are mai frumos şi mai de folos minţii şi sufletului, darea dărilor:

„Îți aduc, înfiripată/ cartea, doar s-o frunzăreşti/ Cum ai desluşi vreodată/ filele monahiceşti // scrise molcom când se toacă/ pe genunchi, în an ploios,/ când a moarte, când a joacă,/ mărturie de prisos?" („Îți aduc, înfiripată").

Întregul spectru al stărilor de spirit oglindite în inima sa ca nişte *„dansuri din străvechi, buimace-n fața unor catedrale (...)/Câtă râvnă mă desface/ în risipă de petale/ şi-n oftări de madrigale!/ Câtă noapte nu-mi dă pace". („Stele iar, nori şi stele")* – reflectă zbuciumul poetului în laboratorul său intim, neştiut până la marea confruntare : *„Am căzut din zbor pe malul/ lumii ca un călifar" („Am căzut în lume iar").*

Un loc aparte în lirica acestui poet îl ocupă *poemul* amplu, orchestrat în chip magistral *„Missa brevis" : „La începu**t a fost tăcerea./ Cum să-ți închipui lumea fără dania tăcerii?/ M-ar fi sărbătorit în bronz şi-n ode/ molizii, dacă nu rosteam nici o silabă,/ de-aş fi trecut stingher pe cale/ c-un lacăt sau o lumânare-n mână./ Dar este prea noiembrie şi-un vuiet mă sileşte/** să**-mi caut ajutor nemernic în cuvinte,/ în arbore, pâine, albină, ploaie, prieten…"***

De asemenea, remarcabil este şi poemul *„Năvodul"* structurat în LXXXI de capitole având drept motouri citate din *„Orestia"* lui Eschil în tălmăcirea proprie a lui Alexandru Miran.

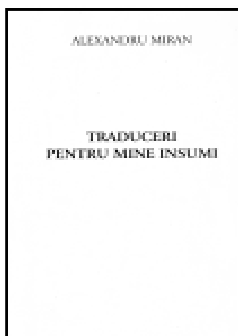
În galeria poeților români contemporani, Alexandru Miran este şi va rămâne o personalitate itinerantă prin istoria, cultura şi civilizația vechii Elade, a cărui vocație este de a scoate la iveală, cu ochi de Argus, o lume sprijinită pe principii estetice, o lume în care ne-am putea regăsi puri, demni şi frumoşi, aşa cum vom fi fost, fără îndoială, în primele începuturi…

Galați, 11 septembrie 2006

CETATE DE REFUGIU – POEZIA

ALEXANDRU MIRAN – POET ŞI TRADUCĂTOR AL MARILOR OPERE CLASICE : “Traduceri pentru mine însumi”, Bucureşti, 2005

Motto:

“Cine ar putea să ştie dacă a trăi
nu e cumva ceea ce se numeşte moarte
şi dacă a muri (nu-i ceea ce se cheamă) viaţă?”

F 830, Phrixos

Rar mi-a fost dat un asemenea binecuvântat privilegiu să citesc, desfătându-mă, cu mărgăritarele versurilor tălmăcite cu smerenie şi iscusinţă de unul din cei mai prestigioşi traducători români. Este vorba de Alexandru Miran şi de o ediţie princeps, scoasă într-un tiraj extrem de mic, “pe cheltuiala autorului-traducător, şi pentru deplina lui folosinţă, în număr de 50 de exemplare nevandabile”, aşa cum mărturiseşte autorul acestor nestemate, intitulate sugestiv, fără a mai avea nevoie de comentarii, “Traduceri pentru mine însumi”, apărută la Bucureşti, în 2oo5.

Dar vai de ţara care nu-şi cinsteşte oamenii de profundă cultură ignorând adevăratele valori în favoarea culturii de gang şi de tarabă care ne agresează minţile şi sufletele!

Doar 50 de virtuali beneficiari (printre care am cinstea să mă număr – şi o spun fără nici un pic de emfază, deşi ar merita), vor avea posibilitatea să se înfrupte din spiritul marilor maeştri Lao-Tse, Euripides, Epiktetos ca şi din lirica sapienţială a lumii de-a lungul timpurilor, Upanishadele Indiei antice, anonimi egipteni, anonimul akkadian responsabil cu “Epopeea lui Ghilghameş”, Marpa tibetanul, înţeleptul din Tibet, Milarepa, continuând cu Dante Alighieri de care atâţi traducători au fost seduşi, trecând prin William Shakespeare, Blaise Pascal, Edgar Allan Poe, Emily Dickinson, Friedrich Nietzsche, Arthur Rimbaud, Paul Claudel, Rainer Maria Rilke, Guillaume Appolinaire, Georg Trakl, Ezra Pound, Giuseppe Ungaretti, Eugenio Montale, Rene Char, Dylan Thomas şi alţii, toată floarea liricii universale trecută în revistă cu dragoste vădită pentru fermecătorul vers care înnobilează simţirea şi care, “încurajează soarele să răsară şi femeia să nască” – după cum s-a exprimat poetul Grigore Vieru.

Structurată în cinci mari secţiuni sau paliere distincte, cartea, extrem de generoasă (344 de pagini) este ca un arbor a cărui esenţă puternic penetrantă, o constituie vorba de duh, cu miez, substanţă aforistică, moralizatoare, didactică ori doar metaforică, menită să sensibilizeze, să aducă beneficii spirituale, să edifice, să mântuie de temeri şi angoase înscriindu-se pe linia panseurilor blaise-pascaliene dar şi a înţelepciunii solomonice concretizată-n "Proverbe", în Psalmi, în aforisme, ori în "Înţelepciunea lui Ben Sirah" a aceleiaşi Sfinte Evanghelii.

Ar mai avea corespondent în antologiile de înţelepciune a lumii, în colecţiile de gânduri, meditaţii, însemnări spirituale.

Cum poate deveni un text, fie el şi de spiritualitate, metaforic vorbind, "cetate de scăpare", "carte de căpătâi", loc secret de refugiu şi de împrospătare spirituală? Ne mărturiseşte Alexandru Miran în "Însemnarea" – prefaţatoare la prima secvenţă a volumului, "Tao Te King" – Cartea drumului şi a virtuţii – a lui Lao-Tse : "Mi-a fost hărăzit de Providenţă să citesc şi să recitesc atâtea cărţi exemplare, cărţi de credinţă, de mistică, de poezie, de înţelepciune, etc., care m-au ajutat să mă alcătuiesc, să mă împotrivesc răului şi să supravieţuiesc".

Iată ce minunată cale de supravieţuire împotriva moleşirii, îmbolnăvirii ori chiar a morţii spirituale, atât de vădită în zilele noastre.

Un alt răspuns ar fi acela că din înţelepciunea Bătrânului Maestru, Lao-Tse, trăitor în perioada de aur a filozofiei chineze (550-250 î.d.Hr.) – se desprind idei care ar putea să fie "corective salvatoare lumii actuale" – aşa cum precizează Alexandru Miran. Iată câteva spicuiri, ca nişte sculpturi pe un bob de orez, din această înţelepciune transpusă în versurile nemuritoare ce compun "Cartea drumului şi a virtuţii".

"Fără-numele este obârşia/cerului şi a pământului,/ cu- numele este muma/ tuturor vieţuitoarelor.// Astfel, cel pururi lipsit de dorinţă/ îi va contempla marea taină,/ cel pururi plin de dorinţă/ îi va zări numai marginea…" (I). "Nu arăta în văzul lumii/ ceea ce deşteaptă invidia,/ să nu i se tulbure poporului inima".(III).

"Tao e ca un ulcior/care, deşi folosit, nu se umple vreodată./ El e asemenea unei prăpăstii adânci,/obârşia tuturor vieţuitoarelor.// El toceşte orice tăiş,/ el deznoadă orice-ncâlceală,/ el topeşte luminile toate, într-una,/ el unifică toate pulberile.// El pare nespus de adânc/ şi pare să dureze veşnic. / Fiu al nu ştiu cui,/ el trebuie să fie strămoşul zeilor." (IV).

"Spaţiul dintre cer şi pământ/seamănă cu foalele fierarului,/ deşi e gol pe dinăuntru, / nu se istoveşte în veci./ Cu cât îl mişti mai tare,/ cu-atât răsuflă mai vârtos,/ cu cât vorbeşti mai mult despre el,/ cu-atât înţelegi mai puţin : / e mai de folos să-ţi afli locul într-însul." (V).

"Omul sfânt se aşează la urmă./ De aceea va fi aşezat înainte./ El îşi lasă

deoparte sinele,/ şi astfel sinele lui se păstrează./ Deoarece nu-i pasă de folosul propriu,/ îşi împlineşte fără cusur lucrările sale." (VII);

"Bunătatea desăvârşită este ca apa,/ care foloseşte tuturor fiinţelor/ şi nu se ia la întrecere cu nimeni./ Zăbovind în locuri dispreţuite de oameni,/ ea se aseamănă mult cu Tao.// Locul său e prielnic./ Inima sa e adâncă./ Darul său e mărinimos./ Cuvântul său e nemincinos./ Guvernarea sa e în dreaptă rânduială./ Ea-şi împlineşte sarcina fără greşeală.// Neluându-se la întrecere cu nimeni,/ nu i se poate găsi nici o vină." (VIII).

Înţelepciunea în nuanţele ei aforistice are ceva din "Cartea Proverbelor" Sfintei Scripturi, sau cu "Înţelepciunea lui Ben Sirah" ori spicuiri din "Cartea înţelepciunii" lui Solomon, aşa cum am mai amintit. Ea este cu atât mai perfectă, cu cât enunţurile sunt mai simple şi mai aproape de esenţa lucrurilor şi a creaţiei, având valoare de axiomă, de adevăr ce nu mai trebuie demonstrat. Aşa sunt de exemplu aceste gânduri : "Decât să încerci să păstrezi un pahar plin cu apă,/ mai bine renunţă./ Sabia neîncetat ascuţită/ nu poate să-şi păstreze tăişul multă vreme./ O încăpere doldora de aur şi de jad/ nu poate să fie păzită de nimeni./ Cel ce se îmbuibă cu bogăţii şi onoruri,/ îşi atrage pe cap năpasta.// O dată ce ţi-ai încheiat misiunea, retrage-te; / acesta e drumul cerului." (IX).

Sorbite delicat cu pipeta, aceste picături de har, înmiresmate flori de spirit, sculpturi pe un bob de orez, pot înfrumuseţa spiritul, însănătoşi mintea, conferi un confort sufletesc convenabil pentru cel ce se apleacă puţin peste misterele Creaţiei, peste condiţia omului în Univers, peste categoriile fundamentale de bine şi rău, adevăr şi dreptate, despre căile de urmat spre a ajunge la desăvârşire.

De ce a ales Alexandru Miran flori din înţelepciunea taoistă la începutul cărţii sale de traduceri pentru sinele propriu? Iată răspunsul : "Am admirat fără poticniri cărticica lui Lao-Tse pentru profunzimea ei mistică sau/şi metafizică, pentru erupţiile poetice şi înalta moralitate, pentru formulările concentrate, abrupte, şi pentru farmecul părţilor obscure. Textul acesta, sacru cinstitorilor lui Tao, a fost pentru mine odinioară, metaforic vorbind, o "cetate de scăpare", şi mi-a rămas în prezent carte de căpătâi."

Traducătorul, neavând sub ochi ideogramele originale, s-a slujit de transpunerile, departe de a fi univoce, în limbile franceză, germană şi engleză, ale unor sinologi ştiutori, alegând liber versurile ce i s-au părut compatibile cu trăsăturile limbii române şi cu posibilităţile de expresie nuanţată într-aceasta.

Ceea ce este evident în "Cartea drumului şi a virtuţii" – e că această scriere aforistico-mistică e mai actuală ca oricând şi se poate transpune în orice cultură, în orice timp şi orice areal. De aici îi vine valoarea : din simplitatea şi acurateţea enunţului, lucru datorat şi tălmăcitorului îndeobşte, care s-a străduit să facă să pară

lesne ceea ce e anevoie de înfăptuit, să găsească "măsura de nectar" potrivită care să intre perfect în fagurele plin de chihlimbar dulce, al înțelepciunii.

"Marii înțelepți din antichitate/ erau mlădioşi, plini de taină, mistici şi universali,/ atât de profunzi încât nu puteau fi pătrunşi./ Neputând să-i pătrundem,/ ne străduim a-i descrie." (XV). Sau: "Sileşte să ajungi la vidul desăvârşit/ şi păstrează-te în seninătate./ În fața zbuciumului de furnicar/ a tuturor ființelor,/ nu contempla decât întoarcerea lor.// Toate ființele lumii se vor întoarce/ la rădăcina lor./ A se întoarce la rădăcină înseamnă a se muta în seninătate,/ a se muta în seninătate înseamnă/ a regăsi destinul,/ a regăsi destinul înseamnă/ a cunoaşte legea eternă,/ a cunoaşte legea eternă înseamnă/ iluminarea. // Cine nu cunoaşte legea eternă/ îşi făureşte nenorocirea orbeşte./ Cine cunoaşte legea eternă e mărinimos;/ cine-i mărinimos poate să fie universal; / cine-i universal poate să fie regal;/ cine-i regal poate să fie asemenea cerului." (XVI). Iată ce creştere în trepte, aidoma schemei silogistice aristoteliene.

În textul cu numărul X, de asemenea există creşterea fără trepte vizibile până la apogeul cunoaşterii şi desăvârşirii :

"Poți oare sufletul spiritual şi cel corporal/ să ți le cuprinzi într-o unitate,/ pentru ca în veci să nu se mai despartă?/ Poți oare să-ți concentrezi puterea vitală/ până s-o faci mlădioasă,/ poți să te simți ca un nou născut?/ Poți oare, purificându-ți vederea mistică,/ să devii fără pată?/ Poți oare iubi poporul/ şi cârmui prin nefaptă țara?/ Poți oare să deschizi şi să închizi/ canaturile cerului jucând rol feminin?/ Poți oare să-nțelegi tot ce se află/ între cele patru margini ale lumii/ şi-apoi să te lipseşti de toată cunoştința? // A crea şi a face să crească,/ a crea fără a-ți însuşi,/ a făptui fără s-atingi nimic,/ a călăuzi fără constrângere : / aceasta se cheamă virtutea mistică." Sau în fragmentul numerotat XI: "Treizeci de spițe se strâng la butuc,/ dar golul din mijloc/ face să meargă carul.// Se frământă argila pentru a plăsmui ulcioare,/ dar folosirea lor/ ține de golul lăuntric./ O casă e străbătută de uşi şi de ferestre,/ dar iarăşi, tot golul/ îngăduie să fie locuită.// Ființa dăruie posibilități/ dar ele sunt folosite prin neființă."

Analogia cu pericopele cristice este evidentă în Cântul XXII : "Cine se îndoaie va rămâne întreg,/ cine se înclină se va îndrepta,/ cine se păstrează gol va fi umplut, cine îndură folosința se va înnoi,/ cine cuprinde puțin va fi dăruit,/ cine cuprinde mult va fi risipit.// Astfel omul sfânt, îmbrățişând unitatea,/ va deveni o pildă pentru toți./ El nu se arată şi va străluci./ El nu vorbeşte despre sine şi se va impune./ El nu se slăveşte şi meritul său va fi prețuit./ El nu se înalță pe sine şi va fi înălțat./ Cum nu se ia cu nimeni la întrecere,/ nimeni pe lume nu se poate întrece cu el."

Sentințele din unele cânturi, de asemenea, par de sorginte scripturistică : Ex. "Vorbeşte arar, aşa vrea natura.// Un vârtej de vânt nu ține toată dimineața./ O rupere de nori nu ține toată ziua./ Cine le stârneşte? Cerul şi pământul./ Dacă lucrările

cerului şi-ale pământului/ nu sunt eterne/ ale omului cum ar putea să dureze?// Pe cel care merge spre Tao, Tao-l primeşte./ Pe cel care merge spre Virtute, Virtutea-l primeşte./ Pe cel care merge spre pierzanie,/ pierzania-l primeşte." (XXIII) Şi cântul XXIV: "Cine se ridică în vârful picioarelor/ nu se va ţine multă vreme ridicat./ Cine umblă cu paşi uriaşi/ nu va ajunge departe./ Cine se arată pe sine nu va străluci./ Cine se afirmă nu se va impune./ Cine se laudă nu-şi va vedea/ meritul recunoscut./ Cine se iubeşte pe sine/ nu va deveni căpetenie."

Aluzia la divinitatea supremă e clară în cântul XXV : "Era ceva nedeterminat în desăvârşirea lui,/ de dinaintea facerii cerului şi a pământului./ Acest ceva este mut şi vid,/ neatârnat şi nesupus schimbării./ Se mişcă pretutindeni fără să obosească./ El trebuie socotit că este/ Muma întregii lumi.// Necunoscându-i numele, eu "Tao" îi spun./ Străduindu-mă aş putea să-l numesc "mărime"./ Mărimea implică întinderea./ Întinderea implică îndepărtarea./ Îndepărtarea porunceşte întoarcerea.// (…) Omul îşi ia drept pildă pământul./ Pământul îşi ia drept pildă cerul./ Cerul pe Tao şi-l ia drept pildă./ Tao se ia drept pildă pe sine însuşi." Tao ca principiu suprem atotcuprinzător, infinit, atotputernic şi veşnic, imuabil şi transcendent este identificat astfel cu Dumnezeu. Bunătatea, milostivenia, caritatea şi iubirea creştine au corespondent în Tao : "A merge bine înseamnă a merge/ fără să laşi nici făgaş, nici urmă./ A cuvânta bine înseamnă a cuvânta/ fără să faci greşeli, fără să spui minciuni./ A socoti bine înseamnă a socoti/ fără beţişoare şi fără tăbliţe./ A închide uşa bine înseamnă a închide/ fără drugi şi fără zăvoare, / şi totuşi nimeni n-o poate deschide./ A lega bine înseamnă a lega/ fără frânghie şi fără sfoară,/ şi totuşi nimeni să nu poată dezlega.// Omul sfânt e pururi gata să-şi ajute semenii, nu-l uită pe niciunul./ El e pururi gata să folosească/ lucrurile cu chibzuinţă/ şi să nu arunce nici unul./ Asta se cheamă să ai lumină.// Omul de bine e învăţătorul celui nemernic./ Omul nemernic e aluatul celui de bine./ Cine venerează învăţătorul/ şi nu preţuieşte aluatul/ amarnic va rătăci, oricât ar fi de isteţ./ Iată un adevăr adânc şi de căpetenie." (XXVII).

Marile comandamente morale se găsesc astfel şi în aceste principii de viaţă.

Alteori, se face analogie cu proverbele biblice sau cu cele ale creatorilor populari circulând oral şi adânc înrădăcinate în conştiinţe.

"Cine încearcă să modeleze lumea,/ ştiu dinainte că va da greş./ Lumea, sacru ulcior,/ nu poate să fie modelată./ Cel care încearcă s-o modeleze/ o va ruina;/ cel care încearcă s-o ţină strâns/ o va pierde.// (…) De-aceea omul sfânt se fereşte/ de toată necumpătarea,/ de tot luxul şi de toată risipa". (XXIX).

Nu pot să nu meditez, privind şi citind aceste rarissime slove, la propriile vicii nevinovate, devenite capricii, de a culege, răsădi, tezauriza şi, din când în când a frunzări, a foileta, desfolia, mici nestemate ale gândirii şi înţelepciunii lumii, ale frumuseţii materializate-n cuvinte de duh, stivuite pios pe stelajele sinelui şi scoase la iveală arar, când pasărea melancoliei zburătăceşte deasupra creştetului, zburlindu-

mi gândurile şi prefăcându-le în aduceri aminte. Ce desfătare! Ce răsfăţ, ce banchet sacru, cu ambrozie şi cu nectar chihlimbariu, îmbătător şi cu aromă seducătoare!

Titlul, prin sublima măreţie şi smerenie desăvârşită, mă duce cu închipuirea la "Song of myself" a lui Walt Withman, şi am ciudata senzaţie de dulce-amărăciune că tot ce e preţios este atât de rar, pe cale de dispariţie, cu atât mai scump cu cât pare mai inutil, pentru că nu aduce beneficii spectaculoase, vizibile, nu sclipeşte pe tarabe sau în vitrinele deşucheate. Şi nu pot să nu mă revolt împotriva mersului îndărăt al istoriei, al spiritului uman care se întoarce la animalitate, la instinctele primare pe care le exaltă, ignorând vădit tot ce l-ar putea înălţa, curăţi, îmbunătăţi, readuce la starea de om, diferit de celelalte fiinţe tocmai prin capacitatea de a gândi şi a percepe frumuseţea spiritului nemuritor şi în chip deosebit, cu liberul arbitru, în vederea alegerii căii proprii.

Drumul (Tao) – în care se ascunde o anume esenţă, "această esenţă a lui : adevărul absolut" – rămâne, spune Alexandru Miran, pentru cei mai mulţi, "ceva confuz şi denedesluşit" (XXI).

A doua secţiune importantă a volumului, intitulată "Euripides poetul" – îl aduce în contemporaneitate pe autorul "Medeii" – demonstrând, fără drept de apel că acest tragediograf are trăsături comune cu poezia modernă. Iată numai câteva dintre acestea, spune traducătorul Alexandru Miran : "modul personal, acut, în care creatorul se mărturiseşte prin intemediul corului sau al personajelor, sondarea în adâncul sufletului omenesc, până în zonele cele mai obscure şi dezvăluirea lor fără cruţare; abordarea stăruitoare, aproape obsesivă, a temei morţii, folosirea iscusită a sugestiei, aluziei şi ambiguităţii, a circumscrierilor nuanţate, dar şi, dimpotrivă, producerea unor imagini neaşteptate, uluitoare sau terifiante; remodelarea miturilor şi perpetua lor interpretare, acestea slujindu-i adesea doar ca motive de meditaţie poetică; "sentimentul naturii" de o bogăţie neistovită, comunicându-se nu atât prin statice tablouri cât prin momente dinamice, în care toate par să se însufleţească şi să se facă una, cerul, norii, munţii, râurile, mai ales marea, copacii, tufişurile, iarba."(p.95).

Năzuind aşadar să sublinieze "actualitatea" marelui atenian, în calitate de poet şi nu de dramaturg, Alexandru Miran a ales din tragediile şi fragmentele păstrate, "secvenţe poetice de întindere variabilă, care să înfiripe un tot şi care să poată fi citite desprinse din împletitura progresiei dramatice." (p.96).

Considerat de comentatorii alexandrini din antichitate "inimitabil în părţile cântate, în care-i depăşeşte pe aproape toţi poeţii lirici" – dar a cărui voce poetică răsună adeseori şi în părţile rostite ale dramelor sale, Euripides rămâne un reper pentru iubitorii literaturii greceşti din antichitate şi nu numai. Ilustrăm acest discurs cu fragmente din operele tălmăcite : "Tu carele prin tine însuţi fiinţezi/ şi care din etherul vârtejit/ ai făurit cu iscusinţă toate câte sunt,/ pe tine te învăluie lumina/ şi

bezna nopții-mpestrițate,/ şi te-nconjoară cu alaiurile lor/ de-a pururi gloata stelelor nenumărate”(Tu carele)(F 595, *Peirithous*).

Secțiunea, beneficiază şi de un **Glosar** succint pentru scutirea cititorului de a căuta prin dicționare şi enciclopedii, familiarizându-l cu termenii mitologiei greceşti.

De remarcat acuratețea stilistică, rigoarea, iscusința folosirii cuvântului, pritocit, potrivit, dar şi plin de asociații neaşteptate, aproape şocante, în demersul liric, dau mărturie de măiestria traducătorului. Ilustrăm cu câteva exemple : “Spre palatul cu acoperişul înalt,/ spre culcuşul bătrânului (nostru stăpân),/ sprijiniți în bâte, purcedem, cântând/ o plângere tristă, ca nişte păsări cărunte./ Nu suntem decât un zvon de cuvinte,/ decât fâlfâitul unor vedenii cu fețe-nnoptate,/ a unor vise nocturne;/ dar, deşi tremurăm, stăruința noastră e vie.// Să nu ne sleim în zadar de vlagă/ picioarele grele, grelele trupuri,/ cum se-ntâmplă când mâni spre o culme stâncoasă/ un mânzoc înhămat să urce povară!/ Să-l ținem de mâini şi de haine pe cel/ al cărui picior bicisnic îndărăptează./ Bătrâne, îndrumă paşii altui bătrân,/ al însoțitorului tău din junie;/ cu el ai deprins meşteşugul războiului odinioară,/ şi-ați luptat laolaltă, nevestejind/ preaslăvitul renume al patriei”.(Păsări cărunte) (Herakles, 107-129).

Scurte fragmente lirice din **Orestes, Herakles, Andromacha, Medeia, Hekabe, Hyppolytos, Elektra, Troienele, Bakchantele, Iphigeneia in Aulis, Iphigeneia in Taurida,** ş.a. fac deliciul traducătorului şi al cititorului.

Farmecul, atmosfera de mister a vechii Helade, stăruitoare în mituri şi legende născute-n Olimp – muntele divinităților, al semizeilor dar şi al pământenilor înălțați în tagma zeilor, seduşi de zeii cu porniri omeneşti, reînvie. Dar nu întotdeauna cerul e senin şi pace-n Olimp, aşa cum stă scris în **Lyssa, (p.110) Herakles.** La fel de tumultuoasă este atmosfera din **Medeia, (**111**)** din **Dragonul lui Ares** (p.112), **Fenicienele, Rhesos** (p.121), **Iphigeneia in Aulis** (pp.122-123); **Iphigeneia in Taurida** (p.124). Un poem de dragoste încântător este cel din **Hyppolytos,** intitulat de traducător (Pajişte nepângărită) (p.129), pe care-l cităm aidoma : “Stăpâna mea, ți-am împletit cunună/ de flori culese dintr-o pajişte nepângărită;/ acolo niciodată n-a cutezat ciobanul/ să-şi ducă turma la păscut, nici fierul n-a umblat,/ nepângărită pajişte cutreierată/ în faptul primăverii numai de albine./ Acolo undele Sfielii rourează flori/ sortite să le-adune doar cei al căror suflet,/ întru nimic şcolit, prin însuşi harul firii,/ se-ndreaptă spre deplina curăție;/ cei ticăloşi n-au voie să pătrundă.”

Libații în cinstea lui Dionysos, strigăte de jubilație ale Bakchantelor, răzbat din poemele : “Caznă lină, dulce chin”, “Prin aerul jilav de rouă”; “Cutremur divin”; “Juca tot muntele”, din **Bakchantele**.

Un loc aparte îl ocupă aşa-numitele “Fărâme”, frânturi din operele lirice ale

lui Euripides, adevărate străluminări de blitz, de o frumuseţe aparte care atinge desăvârşirea şi care au, toate, valoare aforistică.

Exemplificăm câteva din aceste "Fărâme":

(…Odinioară) cerul era una cu pământul,/ apoi s-au despărţit şi au purces să nască totul,/ dând la iveală arbori, păsări, dobitoace,/făpturi hrănite-n mare şi neamul omenesc." (F 488, **Melanippa înţeleaptă**); "Îngăduiţi pământului s-acopere aceste leşuri,/ să se întoarcă elementele în locul/ de unde vine fiecare: sufletu-n ether,/ în glie trupul." (**Rugătoarele, 531-534).**

"Spiritul nostru e un zeu, purtat în noi de unul fiecare".**(F 1007).** "Mi-e trupul risipit, doar numele-mi rămâne" (**Orestes, 390).** "Pământul naşte totul şi ia totul înapoi" **(F 195, Antilopa)**;

"Tăcerea e podoaba omului ales. (…)" **(F 218, Antilopa)**. "Pe tine care ţii pământul şi care pe pământ/ sălăşluieşti, oricine-ai fi, de nepătruns cu gândul, Zeus,/ neclătinată lege-a firii sau, poate, raţiune-a lumii,/ te preamăresc în ruga mea!" **(Troienele, 884-886);** "Multe sunt întruchipările sorţii,/ întâmplări nesperate dezlănţuie zeii,/ bănuitul nu se-mplineşte, iar nebănuitul/ îşi taie cale, prin voia divinităţii!" **(Alkestis, 1159-1163)**.

Impetuoase, nestrămutate, poemele înălţate în sunet de liră, grave şi solemne, precum cântecele de biruinţă sau de jubilaţie, dar şi cele orfice, cântecele de jale, roade ale Muzelor de la Pieria, patria legendelor, întinsă în Macedonia, la hotarele Thessaliei, poemele euripidiene pot sta alături, prin frumuseţe şi valoare artistică, de marea lirică a lumii din toate timpurile. Şi pentru aceasta, un merit de necontestat îl au şi traducătorii care ni le dăruiesc cât mai fidel posibil, în spiritul dăinuirii veşnice.

Secţiunea a III-a a volumului este constituită din "Filozofia Porticului, lumină înaltă şi aspră, doctrină ziditoare de la suflete tari, de la sclav, Epiktetos, la împărat, Marcus Aurelius! Cunoaştere de sine şi luare de sine în stăpânire până la marginile înţelegerii raţionale! Dincolo de care începe tărâmul metafizicii şi al miturilor! Închinare stoicului Epiktetos, care, asemenea lui Sokrates, nu şi-a aşternut în scris învăţăturile!" (p.151). Al.Miran ne introduce în "Manualul" lui Epiktetos şi în Însemnarea care prefaţează capitolul, spune : "A rezistat dăunătorului orgoliu de autor. Monadei morale nu i se cade să zăbovească înaintea unei foi de papyrus. Totuşi, noi trebuie să-i fim recunoscători ucenicului său Flavius Arrianus, care i-a redactat **Disertaţiile** şi **Manualul.** Dar el, Epiktetos, nu a avut răgaz decât pentru o singură asceză : cucerirea unităţii şi a libertăţii interioare. Gândirea lui se justifică numai întrucât devine însăşi rădăcina faptelor sale. Acesta a fost un articol de seamă din crezul înţeleptului surghiunit în anul 89 d.Hr. din Roma de persecuţiile decretate de imperatorul Domitianus împotriva filozofilor." (p.151).

Acest capitol este de fapt o culegere de cugetări adresate unui tânăr discipol care se străduieşte să devină filozof.

În sfârşit, Capitolul IV, intitulat frumos “Veghea şi visul singurătății” – Refugii lirice – este cel în care tălmăcitorul şi-a găsit “cetatea de scăpare”. Un florilegiu din marea poezie a lumii în care stau alături cei mai de seamă poeți ai tuturor timpurilor, aşa cum am menționat la începutul acestei prezentări.

Sorbite aproape fără să-ți îngădui o pauză de respirație, textele propuse de Alexandru Miran – drept “refugiu” şi “scăpare” – adăpost şi tihnă, confort spiritual, edificare şi purificare, selectate cu grijă, constituie un instrument util pentru cei care vor să se adâncească în cunoaşterea literaturii sapiențiale de-a lungul mileniilor.

Ceea ce le conferă unitate acestor cicluri, este setea de cunoaştere, valențele poetice care pot sta la baza edificiului sufletesc. Structura artistică, ritmul susținut, rigoarea stilistică, caracterul ludic, acuratețea limbii, fac din autor, cu experiența smereniei trăită la limite, un cărturar, un spirit enciclopedist, un mare om de cultură. Şi o asemenea antologie selectivă din frumusețea spiritului uman, merită să fie cultivată, răspândită, împărtăşită.

Cea mai surprinzătoare alcătuire, secțiunea a V-a, compusă din “Caietul cu citate” un parcurs poetic realizat prin procedeul colajului, aidoma jocului **puzzle**, joc în care trebuie să se reconstituie din fragmente decupate o imagine preexistentă, ascunsă într-un hățiş de linii,– nu mai are nevoie de prezentare. Găsim şi aici, bijuterii concretizate-n vorbe de duh din Filocalie, din Pensee-urile lui Blaise Pascal, din Dicționarul de epitete al limbii române, din Cuvântul profeților, din Cimiliturile românilor, culese de Artur Gorovei, aforisme şi alte “firimituri” de frumos, aşezate cuviincios în pagină scrisă.

Fără pic de malițiozitate şi cu durere în glas, i-aş spune distinsului traducător Alexandru Miran că nici un autor nu trebuie să scrie doar pentru sine însuşi. E ca şi cum ți-ai revendica razele solare în scop personal, cerându-ți dreptul absolut la folosință. Cred că doar o dezamăgire ajunsă la limita răbdării şi “pe culmile disperării” – cum ar spune filozoful şi gânditorul Emil Cioran – au făcut ca volumul de față, dintr-o imperioasă “stare de urgență” – să apară într-un tiraj penibil de mic (penibil pentru cei ce ar trebui să se îngrijească de sănătatea spiritului uman!) Şi în acest demers singular, stingher, anevoios, inuman şi în mod criminal – doar cu resursele proprii ale autorului-traducător, dintr-un acces de generozitate funciară, din stringenta nevoie de frumos, de sublim, dând la iveală, după o muncă titanică acest aur sufletesc şi mental, strâns cu migala artizanului şi cu parcimonia îndrăgostitului care nu se îndură să-şi împartă fructul iubirii, pus sub obroc pentru vremuri mai bune, care nici nu se anunță, nici nu se străvăd, îndeobşte, dimpotrivă, dimpotrivă.

Este ca o crucificare continuă pe Lumina Duhului Sfânt şi face parte din jertfa-de-sine proprie creatorului, săvârşită pe altarul iubirii de semeni, în pofida ingratitudinii şi a indiferenţei imbecile ce ne înconjoară.

O notă minimă s-ar cuveni societăţii care-şi devoră cu lăcomie şi insaţietate bolnavă valorile, debordând şi mâncându-şi apoi resturile râncede, nemacerate, pentru a nu îndrăzni cineva să poftească putreziciunile viscerale ale societăţii bolnave de moarte în acest veac trist şi neruşinat, duhnind a miasme telurice.

O, dacă am avea suficientă înţelepciune să preţuim acest dar făcut cu smerenie şi graţie de Alexandru Miran! O, dacă scriitorii cu adevărat remarcabili n-ar fi atât de binecrescuţi şi cu bun simţ, neînstare de a da buzna peste mai marii zilei, să revendice dreptul la cultura universală şi nu la beneficii proprii!

O întreprindere atât de temerară, pe proprii speze, pare o utopie când azi, societatea e calată pe câştig cu orice preţ, cu orice risc, cu orice mijloace!

Utopia traducerii celor mai alese texte din înţelepciunea orientală, grecească, occidentală, de bună voie şi cu bunăvoinţă, şi fără pretenţii de drepturi de autor, doar de dragul cultivării spiritului într-o ţară în care spiritul necultivat riscă să devină pârloagă, e un titlu de glorie şi un act sublim de mărinimie care trebuie preţuit, imitat, pus la loc de cinste, ridicat la rang de virtute.

Însuşi titlul volumului e ca o "migdală amară", dar e izvorâtă din gestul motivat doar de exasperarea de a fi viu într-o societate deja muribundă. E cu atât mai salutar că, prin gratitudinea autorului, putem, iată, să ne împărtăşim din aceste monade sublime, pline de Duh şi în mod cu totul gratuit.

Răsfoind cartea Domnului Alexandru Miran, păşesc pe un tărâm oarecum necunoscut, vinovată de ignoranţa, fără putinţă de tăgadă de a nu aprofunda marea cultură elină, decât în măsura necesităţii didactice – şi ea precară – atât cât cerea în programele extrem de limitate ale vremii şi ale unei ideologii ce excludea orice formă de cunoaştere spirituală şi, îndeosebi, cea legată de mituri şi legende, de istorisiri biblice, de cântece sacre, de reprezentări grafice întruchipând Divinitatea. Abia în anii din urmă am început a mă mişca ceva mai lejer prin aceste dimensiuni sacre, să am acces la ele graţie formaţiunii teologice şi culturale care mi-au deschis noi căi de cunoaştere şi aprofundare a istoriei şi civilizaţiei anticilor.

Mă socotesc aşadar, nevrednică de a emite judecăţi de valoare universal valabile, de aceea, îmi păstrez genuine impresiile în buzunarul lăuntric pentru vremea când îmi voi consolida cunoştinţele în acest spaţiu-temporal mistic, fascinant, care deschide orizonturi gândirii fără de limite.

Şi nu pot să nu mă las cucerită, ca atare, de frumuseţea şi splendoarea acestor crâmpeie de nemurire.

24 octombrie 2006

UN PREOT FRANCISCAN SLUJITOR LA DOUĂ ALTARE
Pr. IOSIF BUDĂU, Poezii, Editura "Serafica", Roman, 2003

Fapt destul de neobişnuit, preotul şi fratele franciscan, slujitor la Sfântul Altar, a găsit un amvon special pentru a-i închina laude Creatorului şi Împărţitorului de daruri. Este altarul Cuvântului, al artei sacre, cel care-i conferă o modalitate specială de slujire, nu de mai mare importanţă, fireşte, dar cu o putere de penetrare mai adâncă şi cu o alonjă mai îndepărtată. Căci, Cuvântul scris rămâne încrustat în inimi, putând fi dus mai departe, chiar şi peste veacuri. Este vorba, de bună seamă de Cuvântul bun şi ziditor de catedrale în suflet, un cuvânt preţuind cât o viaţă de om. Un Cuvânt preţuind cât o veşnicie.

Pâinea cerească a bucuriei, a credinţei, deci, a nemuririi, este frământată cu mâini curate, cu gânduri neprihănite, putând fi apoi dată drept jertfă spre împărtăşire, aidoma Cuvântului edificator de suflete.

Un asemenea slujitor al Cuvântului a fost şi părintele Iosif Budău O.F.M.Conv. stihuitor de versuri spirituale, din marea familie a acelora care, urmaşi ai Sfântului Francisc, s-au făcut „Rapsozi ai Marelui Rege".

Cu toate acestea, cazul nu este singular în lirica religioasă românească, dacă ne gândim la marii ierarhi înaintaşi, care s-au aplecat cu stăruinţă asupra Cuvântului, sensibilizând şi cucerind suflete : de la Mitropolitul Varlaam, până la Mitropolitul Bartholomeu Anania, Ion Iacob de la Neamţ (Hozevitul), şi alţi scriitori bisericeşti. O notă aparte în acest peisaj spiritual îl au poeţii franciscani, începând de la modelul tuturor, Seraficul Părinte Francisc de Assisi iar în epoca noastră şi pe meleaguri moldave, preotul şi fratele franciscan Ion M. Gârleanu, toţi aceştia fiind personalităţi ale vieţii duhovniceşti şi culturale în acelaşi timp.

Universul lor liric cuprinde versificarea unor istorisiri biblice, poeme lirice închinate unor sfinţi precum şi patronului spiritual – Sfântul Francisc – creaţia lor conducând la preamărirea lui Cristos Domn şi Mântuitor precum şi la preacinstirea Maicii Fecioare şi a sfinţilor, în cuvinte de o rară prospeţime şi gingăşie sufletească.

Pioasele opere răspândite în Biserică alcătuiesc o adevărată „simfonie a sufletului religios" – aşa cum spunea Iosif E. Naghiu în prefaţa la volumul „Ion M. Gârleanu. Poezii şi comentarii" (Serafica, Roman, 2oo3).

Poemele – adevărate rugăciuni în versuri, imnuri de preamărire şi strigăte de pocăinţă, completează peisajul Sfintei Liturghii, precum florile diferite şi parfumate

într-o grădină mirifică. Ele sunt ca un strigăt de început de lume. Un strigăt, un vaier spre tărie, acolo unde, ascultat de Cel-ce-pe-toate-le-vede-aude-şi-ştie, strigăt care se întoarce împlinit, îmbogăţit, înfrumuseţat spre oameni, precum ecoul rezonând într-o peşteră sau o piatră azvârlită-n fântână. Cercurile concentrice pe care le stârneşte sunt simţămintele noastre, ale celor care ne aducem aminte cu drag de duhovnicul, părintele, tatăl şi fratele nostru şi mai presus de toate, de îndrumătorul spiritual, exemplu de tărie-n credinţă, în adevăr şi virtute pentru care a luptat dând pentru aceasta măsura supremă a curajului, abnegaţiei şi devotamentului său, a jurământului rostit cu faţa în ţărână, în semn de adâncă smerenie şi ascultare, atunci când i s-a conferit ungerea preoţească.

Făcând parte din falanga de preoţi care au suferit şi îndurat prigoana regimului ateist, dar, neîncrâncenându-se din această pricină, ci luând jertfa proprie ca ofrandă adusă Celui care s-a jertfit pentru oameni, învăţând iertarea şi împăcarea de la Regele Milostivirii cereşti, părintele Iosif Budău a aşezat peste povara-ndurării, omătul iertării, care i-a dat puterea ca, aidoma bobului de grâu îngropat în pământ să încolţească din nou, să crească verde şi drept pentru ca apoi, să dea roadă sfântă.

Ceva din pătimirile îndurate în anii prigoanei regimului lipsit de lumina credinţei răzbate la suprafaţă, dar nu ţâşnind impetuos precum un vulcan, ci înăbuşit de lacrima caldă şi sfântă a iertării. Astfel, osânda se preface-n izbândă. Nu avem dreptul să uităm, dar nu e drept să trăim cu povara amintirilor dureroase care nasc ură şi sete de răzbunare.

„Un nor înroşit/ De sângele durerii/ mi-a fost spălat ocara.// Un nor înduioşat apoi/ De gemetele mele/ Mi-a şters milos osânda;// Şi-un cer senin/ Cu soare, lună, stele/ Mi-a consfinţit izbânda.”/ **(„De sub norii tiraniei”).**

Ca-ntr-un adevărat „Memorial al durerii”, clipele cele mai crunte – cele înscrise în gândul la „Ziua ispăşirii” – care e şi „Ziua mântuirii” – îl fac pe cel lovit să îndure cu răbdare supliciul privării de libertate.

Însă, prin orice încercare ar avea de trecut, creştinul ştie că nu e singur; că alături de el e Cristos care pătimeşte. De aceea, în mijlocul durerii, al oricărui chin provocat pe nedrept de duşman, el întrevede Patima Mântuitorului care-l face să suporte cu răbdare şi iubire tot amarul, convins că Iubirea va triumfa dincolo de moarte: „Plâng lângă crucea înfiptă/ Pe Golgota inimii mele…/ Îi văd pe duşmanii satanici/ Ce-şi râd când mă văd în durere…// Mă-nfioară a lor răutate!…/ Dar vina-i a mea şi mă-mpinge/ Să rabd cu iubire amarul/ Ştiind că Iubirea va-nvinge.” **(„Şi totuşi iubirea… învinge”).** Din acelaşi motiv nu-şi îngăduie ca ura să pună stăpânire pe sufletul său şi înăbuşă dorinţa răzbunării în faşă.

În efemeritatea vieţii pământeşti, singurele adevărate şi vrednice de strâns, sunt comorile cereşti, cele ce nu pier şi nu ruginesc, nefiind supuse intemperiilor, ci, dimpotrivă, fiind socotite adevărata zestre a oricărui suflet creştin. De aceea, autorul

îi îndeamnă pe tineri :"În lumea asta toate-s trecătoare/ Grăbiți să v-adunați comori în cer;/ Acolo toate sunt nepieritoare/ Şi Fericirea nu mai e mister." **(„Imnul Tineretului din Luizi-Călugăra").**

Condiția omului de fiu rătăcitor, mereu în căutarea acelei patrii numită „ACASĂ", guvernată de Tatăl, patriarh al familiei şi al vieții, îndeamnă mereu la întoarcere, la convertire, fără de care nu există viață veşnică, aşa cum ne învață Sfântul Augustin în „Confesiuni" : „Ne-ai creat pentru Tine, Doamne, şi neliniştită este inima noastră până nu se va odihni în Tine". Şi toate acestea pentru a cunoaşte dulceața Milostivirii Divine şi pacea iertării : „Rătăcitor…departe de-a ta casă/ Lovit de patimi şi-aruncat în tină/ Mi-e tare greu să vin la a ta Masă/ Să mă-ntăreşti cu hrana ta divină./"**(„Un fiu risipitor").**

Întoarcerea şi reintrarea în drepturile dintâi nu sunt posibile însă, fără strigătul disperat al celui rătăcit, fără conştiința nelegiuirii şi îndepărtării de Casa Tatălui, recunoaşterea smerită şi dorința fierbinte de a nu mai păcătui: „Ridică-mi fruntea şi mă ia de mână/ Trezeşte-mă din neagra nepăsare/ Şi-n Casa ta scăldată în lumină/ Fă-mă s-aud cuvântul de iertare." **(„Un fiu risipitor").**

Una din componentele liricii religioase este dimensiunea ecumenică. În virtutea acesteia, îndemnul la frăție, la comuniune deplină în ceea ce priveşte tainele sfinte, răzbate din poemele părintelui Iosif Budău, când cu glas amar se adresează confraților întru preoție de alte confesiuni dar şi tuturor popoarelor : „Lăsăm Satana să ne cearnă/ Mai reci ca fulgii-n plină iarnă/ Nu mai avem frăție dragă/ Şi parcă Crist nu ne mai leagă/ Cu pacea Lui în rugăciune/ Şi-n loc de foc, suntem tăciune/ Mocnind a ură, răzbunare/ Şi ne-atacăm ca nişte fiare". **(„Un preot catolic către un preot ortodox").**

Tuturor le aminteşte etnogeneza poporului român, de sorginte şi limbă latină, înscrisă în piatră dar şi în inimi. Despre mărturia însângerată a acestei origini romane stă scris pe meleagurile noastre, la Tomis. Martori sunt cronicarii români, cum e Neculce care a spus : „De la Râm ne tragem/ Şi cu-ale lor cuvinte avem/ a noastră limbă presărată"/ **(„Un preot catolic…").**

Dorința lui Cristos ca toți să fim o turmă şi un singur Păstor se manifestă plenar în sărbătorile pascale : "Fă-ne iar UNA : Cristoase Înviat".

Temeiul sărbătorilor pascale, fundamentul şi misterul credinței noastre, moartea şi învierea Domnului nostru Isus Cristos, aşteptate, trăite, prăznuite cu pioasă participare, din toată inima de către orice creştin, constituie argumentul Capitolului al II-lea, alcătuit dintr-o suită de poezii despre aceste solemnități cristice.

Sărbătoarea Naşterii divine constituie un alt capitol important al acestui volum. Sufletul trebuie pregătit, golit de cele lumeşti, pentru că la ceas de abanos, când "veşmântul dalb cu petale de stele/ învăluie tainic pământul/ pe cărări de raze de soare/ coboară din ceruri Cuvântul" (*"**Crăciunul**").*

Părtaşi la minunea divină a Naşterii Pruncului Isus – suntem invitaţi ca împreună cu Maria şi Iosif, cu păstorii şi îngerii, să-L adorăm pe Cel născut în iesle săracă, luând fire de om pentru a ne aduce mântuirea.

O altă secţiune este cea a poemelor dedicate primiţiilor preoţeşti, în care noii lucrători "în via lui Cristos" aduc primele jertfe pe altarul iubirii de Dumnezeu şi de oameni. Marea demnitate a Sfintei preoţii, pe măsura unei trainice şi totodată arzătoare chemări, este cea mai înaltă şi mai nobilă lucrare pe care omul, ales din "piaţa lumii", o poate dărui Creatorului său şi semenilor, un dar sublim pe care numai sufletele alese îl primesc, revărsându-l îmbogăţit spre oameni : "Chemarea este-un mare dar/ Ce nu-l dă Domnul orişicui/ Răsplata-i doară : un dinar/ De corespunzi chemării Lui" (*"**Chemare": Pentru preoţi şi călugări**)*.

Deosebit de semnificativă pentru lucrarea duhovnicească desemnată, sfinţită şi unsă de Însuşi Cristos, marele Preot, este poezia *"**Mână de preot**"*, în care slujirile pastorale apar ca un corolar al virtuţilor în calea spre desăvârşire. Uns cu abundenţa Duhului Sfânt, preotul este cel care conduce poporul, aidoma unui adevărat păstor – turma sa, la "dragostea jertfei de Cruce". "Singura mână sfinţită de Crist/ Crainicul păcii în sufletul trist,/ Mână de preot cu vii legăminte/ Mână ce poartă potirele sfinte".

Un alt capitol, destul de consistent este dedicat aniversărilor, jubileelor prilejuite de hirotonirea slujitorilor întru Cristos, cărora autorul le urează "La mulţi Ani şi sfântă slujire!" : "Cu Crist s-au cununat pe veci/ Nimic să nu-i despartă; / Ei au în mâini comori cereşti/ La toţi să le împartă" (*"**De Primiţie**")*.

O altă secvenţă este alcătuită din poezii patriotice în care fiorul iubirii de ţară răzbate ca un fir roşu, înflăcărând inimile. Şi care sentiment poate fi mai înălţător decât acela al iubirii de patrie?

Nu de mai mică importanţă se dovedesc a fi poeziile închinate sfinţilor, în chip deosebit Preacuratei Fecioare Maria, Sfântului Iosif – patronul muncitorilor, Seraficului Părinte Francisc şi Fericitului Ieremia Valahul.

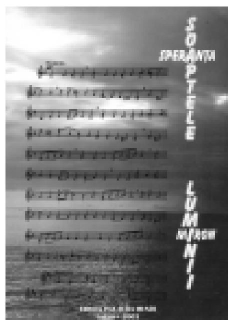
Astăzi, aşezat cuviincios în odihna divină, părintele franciscan, poetul Iosif Budău şi-a luat răgaz pentru a-şi contempla propriile cuvinte.

"În definitiv, moartea e viaţă" – declara dezinvolt şi convingător, la 75 de ani poeta şi traducătoarea Nora Iuga.

Lirica religioasă, atât de precară astăzi, a mai dobândit un nume : nu total necunoscut, ci întâlnit deseori în revistele periodice de profil ale vremii până în zilele noastre. Nu putem fi decât fericiţi că, acest corolar al sufletului franciscan, sensibil şi încercat în credinţă, speranţă şi iubire, şi-a găsit rezonanţă şi câmp potrivit, pentru a înflori şi a da roade duhovnivceşti, iar florile răsădite cu migală în livezile sufleteşti, răspândind parfumuri suave, vor deveni în timp, flori nemuritoare ca şi sufletul celui care le-a zămlislit pentru Dumnezeu şi pentru oameni, în aceeaşi măsură.

3 septembrie 2005

SUFERINȚA LUMINII – FÂNTÂNĂ DE HARURI CELESTE SPERANȚA MIRON "Şoaptele Luminii", Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2003

Autoarea Speranța Miron se numără printre acei puțini robi, salahori ai Luminii divine pe care o poartă cu sine pretutindeni, precum sacagiii, povara lor lichidă. Lumina e pentru ea Bucurie şi Suferință, e plinătate de har, e Ochiul Treimic. Lumina e o taină, un "foc verde", e "o lacrimă dalbă". Rană şi balsam totodată, rug şi speranță, floare de jar, lacrimă arsă dar şi rouă pe suflet, izvor de har, apă vie. Rana ei mistuie întunericul iar şoaptele pot fi auzite până-n adâncuri.

În deplină maturitate, dar cu un suflet copil, îşi pleacă genunchii în fața urcuşului spre Înalt. Țărâna înnobilată de suflul ceresc tremură şi se prefiră în cele patru vânturi. Ce rămâne? Miezul şi coaja stau sugrumate, înlănțuite, pândindu-se cu ochi de felină. Pe de o parte : râsul, oftatul, "un drum croit aiurea", lucrurile domestice trăgând barca pe uscat, ițind amintirile care se atârnă scai de suflet, pe de cealaltă, dorința de salt, setea, arşița nepotolită după Înaltul în fața căruia, omul se pleacă tot mai mult, tot mai aproape de țărână, dar cu ochii-n sus, se ridică de-o şchioapă, levitând, ca sfinții-n răpire de Duh, stând de vorbă cu Domnul!

Să stai la taifas cu îngerii, să-ți faci din curcubeu un hamac ori să te agăți de coama unei comete! Sunt îndrăzneli la care doar cei miruiți cu iubirea duhovnicească, pot accede. Versanții cerului se urcă anevoie, îți trebuie frânghii de raze, proptele de aripi de vulturi, aer neted şi sete de absolut, precum şi Steaua cea de Răsărit, vestitoarea începutului Mântuirii!

Fără o inimă curată şi fără sărăcie în duh, în spiritul **Fericirilor,** nici un muritor nu poate păşi în spațiul celest, să se bucure împreună cu îngerii de vederea Feței celei Sfinte.

Şi totuşi, autoarea de față şi-a câştigat dreptul la candoarea, la puritatea necesare vămii de trecere. Păstrându-şi suavitatea pruncilor şi, în pofida a tot, neprihana veşmântului unui crin al câmpiei, ea se purifică într-o baie de "alb dintr-un senin Divin" (**"Baie de Alb")**. Aceasta datorită "Luminii din lacrimi/ albă şi arsă de foc", care o spală de patimile terestre, conferindu-i un loc privilegiat printre acei puțini care şi-au aşezat sufletul în palmele infinite ale lui Dumnezeu. La adăpostul mângâierii paterne care nu se poate măsura cu nici o alta, Speranța Miron îşi simte sufletul "miez de copac", plin de sevă şi de fecunditate, suflet care va rodi, îmbogățindu-i pe semenii săi cu parfumul şi nectarul din flori şi din fructele harului. Toate acestea sunt posibile dacă simți suferința Luminii, suferință ce poate fi trăită

numai dacă-ți arunci în ea, ca-n fântâna cu haruri, secundele rămase întregi de la naşterea sinelui şi dacă ştii să-ți clădeşti o casă în Coasta străpunsă de suliță. Acolo, trăind lăuntric, poți afla marea Taină, cum pâinea şi vinul se întrupă izbăvitor pentru om şi apoi se împart în fărâme, îndumnezeind făptura cu trup şi Sânge jertfelnic.

Când "mâna Luminii/te-a smuls din țărână" iar tu te simți, un "Deget al acestei Lumini", nu te poți considera decât privilegiat.

Nevoia de alb, nevoia de lacrimă ascunsă în stropul de vin şi-n miezul de pâine, lacrima de pe cruce, ca o "frumusețe pe rug" – se confundă cu spiritul răstignit şi cu "focul ce mistuie eul" (**"Frumusețe pe rug")** - şi se împrăştie în mii de jerbe strălucitoare pe cerul nopții văduvite de aştri.

Crezul autoarei este rostit în smerenie şi taină şi e aşezat pe altarul sinelui, în cea mai desăvârşită linişte pentru că doar în tăcere simți că : "Mi-e trupul greu/ de-atâta suflet drept" **("Suflet drept") :** "Tăcerea stă-n CUVÂNT,/CUVÂNTUL în tăcere,/Lumina în Neant/ Albastru-n mângâiere,/ Alfa în Omega, / Începutul e-n sfârşit,/ CUVÂNTUL n-are moarte,/ Ci numai Răsărit" **("Doar Răsărit").**

Şi Cuvântul este Iubirea care ne poartă, iubirea care ne ține, iubirea care, în cele din urmă rămâne înscrisă cu jar pe jertfelnic.

Motivul Porții Albe apare frecvent şi poarta nu este numai drumul de trecere dincolo, ci Începutul, Marele Început al vieții celei adevărate. Ea se deschide numai atunci când pomul îşi scutură fructele coapte şi dulci îmbăiate-n Lumina albului de crin, în albastrul zorilor atunci când cazi în genunchi şi ceri iertare zilei, că trebuie să pătrunzi gol în ea.

Speranța Miron ne dăruieşte în acest volum, clipa sa de Dumnezeu, întreagă, curată şi tainică. Ea împlântă cuțitul Luminii în trupurile noastre de pământ lăsând să țâşnească izvorul proaspăt şi primenitor al Adevărului Veşnic. Şi nu e puțin, dimpotrivă.

Ea ne ia martori fideli şi intimi la comuniunea ei cu sacrul. Din clipele zămislirii, ceasul vieții bate cu dangăt de clopot după o lege sacră : "bate-ntr-o Poartă/ cu Unghiul deschis/ Înspre Afară": "Bate un clopot în mine/ Cum bate crivățu-n munți,/ Frigul mă cerne-n ruine/ Sunt mireasa pierdutelor nunți". **("Verdele nu mai e crud").**

Şi în timp ce: "Perdele de taină ascund rugăciuni/ Lacrimi de spini ochii mi-i înțeapă,/Fântâna Cuvântului naşte Lumini/ Şi Flacăra lor mă adapă." **("Perdele de taină").**

Poezia Speranței Miron nu se dezvăluie decât acelor care ştiu a vedea cu dioptriile inimii, capabili să audă cu tulumbele auditive care au născut bethoveniana "Odă a Bucuriei", ea se simte, se adulmecă, se împrăştie-n tine ca o aromă de mirt, furnicându-ți încheieturile sufletului.

Şi, mai mult decât atât: ea rămâne, ca o flacără olimpică purtată de maratonist, preluată de la inimă către inimă, într-un sunet suav cât un firicel de speranță, cât o luminiță din ochi, cât o adiere de şoaptă în bătaia zborului lin al aducerii aminte. Atât cât trebuie să ne facă atenți că nu suntem altceva decât fii ai Luminii.

28 iulie 2003

"UNICUL SENS" AL SPERANȚEI SPRE UN NOU ANOTIMP
SPERANȚA MIRON, "Unicul sens",
Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2006

Din multitudinea de sensuri, adevărate sau nu, acum, la cel de-al şaptelea volum de versuri, Speranța Miron, se pare că a găsit Sensul Unic spre care cu toții ne îndreptăm, mai devreme sau mai târziu, cu sentimentele decantate, purificate, trecute prin rugul deceniilor trăite mai mult sau mai puțin cu folos, din care rămâne spre mărturie, cenuşa tăcerii, cenuşa spulberată-n patru vânturi de o mână necunoscută, implacabilă.

"Eu care sunt un Pic de Cer/ În foarte mult, în foarte mult pământ", într-un demult apropiat, atinsă cu Degetul Luminii, mă nasc, risipesc şi apun, stea reflectată-n fântâna din care sorb cei ce orbecăie încă. (*"Rugăciune-minune").*

"Eu sunt ca o noapte" – mai spune Speranța Miron, "în deget port o lacrimă sărată", "îmi e târziu", "vreau să simt mereu Lumina". "Mi-e dor, mă doare, plâng", "lacrimi în stropi". "Gustul lacrimei" sale e "Lumină de băut", "părere de rău", anotimp, veghe, picur de stea.

"Aş vrea să zbor", îşi exprimă impetuos dorința, dar "Mâinile cad în genunchi". "M-aş ascunde" sub "valul tăcerii". "Nu pot s-aştept".

După atâtea decenii, sunt "bolnavă de iubire". "Simt galben". Sunt declarații aproape patetice, ori întrebări retorice, care devin ecoul propriei voci, tăcutul solilocviu la care se supune fără murmur ca la un interogatoriu necesar înaintea Marelui Juriu.

Navigând printre "răni de Lumină", Speranța strigă-n tăcere "spre Necreat". "Unicul Sens" spre care se îndreaptă este "Punctul lui Dumnezeu". Rugul a rămas însă, ca o "speranță rănită", "miracol","magie", miez".

"Ce-ascunde cenuşa?" – "Drumuri destrămate", "cioburi", tot o "avere" în felul său.

"Nu vă mirați" că "moare clepsidra". Noi rămânem aceiaşi. Din nevoia de noapte, poeta trece, în felul său, navigând "ca un deținut", în "haină de Lumină", spre "un nou anotimp".

Doar fărădesubstanța clipei ne mai poate îndumnezei ca să ajungem trudiți la iluminare. Nu, "nu vă mirați", căci : "Tăcerea albastră şi liniştea albă-s/ Podoabele mele. Le port ca pe-o salbă./ Sunt apa ce curge din acelaşi Izvor/ De unde vine

Lumina lipsită de nor,/ Dar simt gustul țărânei din care-s făcută/ În amestec de zbor cu aripă frântă./ Şi toate astea sub Cerul ce cade/ Pe sufletul meu, care arde,/ Nu vă mirați că asta sunt eu,/ Pentru că-n mine stă DUMNEZEU!” (“*Nu vă mirați”).*

Câți poeți, îndeobşte, au avut îndrăzneala să scrie că în ei stă Dumnezeu?

Grandoarea şi smerenia spiritului străbat acest parcurs liric împrăştiind fărâme de Lumină peste pulberea ființei prefăcută-n “Pământ al Dimineții”, zămislitor de flori de spirit ca nişte răni albe, roşii, galbene răni. Mai mult decât oricând, şi în acest volum, Speranța Miron este fascinată de Lumină şi de Cruce : “Cerşesc Lumina/ Pentru a o putea/ Transforma în stele” (*“Speranță rănită”).*

Frumoasă cu adevărat, autoarea nu se simte decât înveşmântată în haina de Lumină ca o beteală, chiar dacă sfărâmată, ce o va înconjura până va ajunge Dincolo. Deja în “Drumul spre Lumina cea Adevărată”, Speranța Miron spune : “Drumurile nu mai sunt/ S-au pierdut în zare/ Iar eu nu mai sunt în lut/ Sunt în zbor spre Soare” *(“Drumuri destrămate”).*

Şi aici se fac prezente frânturi de gând aforistic a căror esență îmbată şi înviorează spiritul : “În Cer trăiesc şi viața mea/ Nu-ncape într-un pumn de lut”. (“*Testament”*); “Crucea suntem cu toți laolaltă” (*“Nebunie”);* “Nu apa se zbate pentru a salva valurile,/ci valurile se zbat pentru a salva APA./ (Cea vie-IUBIREA). (*“Urmele Luminii”)*. “Noaptea e un sentiment pe care îl purtăm în plină zi”; “Noaptea e ca o iluminare” (*“Nevoia de noapte”).*

Ca un sacagiu, poeta cară prin lacrima jertfei de sine, “veacuri sărate pe cruce” în timp ce “ochiul e un cort/ pentru Lumina ce-o port” (*“Motto”).*

Somnul cărunt, amorțirea, numai cu Lumină de băut se pot tămădui, din care sorbi pe săturate, căci nu se sfârşeşte, precum apa vie dăruită de Iisus Hristos Samarinencei la fântâna lui Iacob. Doar astfel copacii înflori-vor fără de cusur. Iubirea izvodită dintr-un timp divin, apărată, îmbrăcată precum veşmântul imaculat al nunții eterne. Sorgintea iubirii se trage din izvorul nesecat al lui Iisus Hristos. Astfel dezbrăcată de patimi, cu lacrima purtată în deget ca un nestemat, cu sufletul împărțit celorlalți – gata pregătită de Marea Trecere, poeta purcede să clădească un nou anotimp, cu o singură culoare (alb)astru.

“Eu sunt, am fost şi voi rămâne ca o noapte”. Sufletul meu e ca un cer, declară Speranța sentențios. Dar, un cer înstelat, cu vise curcubeu, având un parfum delicat şi suav pe care doar divinitatea îl poate împrăştia. (*“Eu sunt ca o noapte”).*

Alteori, “bolnavă de Iubire” pentru care nu află tămăduire, aşteaptă ca îngerii să-i prefacă noaptea sufletului într-o dimineață continuă.

Şansa adevărată este, spune Speranța : “Mai am noroc că îți vorbesc/ Tăcând…/ Şi parcă-nmărmuresc/ Tot aşteptând să se întâmple/ CUVÂNTUL ce tăcerea-mi umple!”(*“Mai am “noroc”).*

Cenuşa frigând a tăcerii strigătoare e şi ea un sâmbure de Lumină, răsfrânt în

apa celui dintâi Sacrament, trecut prin Poarta Vieții în Duh – Botezul Sfânt care, alături de Sfântul Mir ne pune pecetea de copii ai lui Dumnezeu, înveşmântându-ne în cămaşa de ivor a nunții necesare, a nunții aşteptate şi râvnite toată viața.

Când nisipul clepsidrei e pe sfârşite şi fitilul lumânării mai pâlpâie, vrei să-ntorci clepsidra şi constați că noul început e sfârşitul din care n-a rămas Nimic. Un Nimic încăpător cât o viață, cât o lume în care singurul reper rămâne-nchinăciunea, adevărată minune şi rost, menire, căpătâi, altar, foame şi saț, sete şi potolire, "totul" în "toate", în care omul e un "Pic de Cer" în "foarte mult, în foarte mult pământ". (*"Rugăciune-minune").*

Sufletul său "e-o pasăre rară" "luminând de durere " (*"Strigând în tăcere"),* "Cerând în lumină să fie îngropat" - *("Ai să-nțelegi"),* căci : "Îmi simt sufletul navigând ca-ntr-o barcă/ pe un ocean zbuciumat", ("*Navigând").* Dar, din vreme-n vreme, "Scânteie-n afară/ Câte-un ciob de suflet,/ Câte-un cub/ De ceară" (*"Fără tine").* Cu toate acestea, a venit vremea, e timpul copt, "Drumurile nu mai sunt/ S-au pierdut în zare/ Iar eu nu mai sunt în lut/ Sunt în zbor spre **Soare!"** ("*Drumuri destrămate").* "La jumătatea mea de secol,/ Încet, încet am început/ Să mă desprind de tot./ N-am reuşit, eu, dintr-o dată,/ Am reuşit când timpul meu s-a copt./ Acum stau vis-à-vis de mine/ □i mă privesc cu ochii de atunci,/ Când eram făcută din ruine./ Acum ruinele sunt stânci". Viața o strigă pe nume, Lumina îi ține adăpost şi ca un corolar, Speranța recunoaşte : "În Cer trăiesc şi viața mea/ Nu-ncape într-un pumn de lut". (*"Testament").* Uimită peste poate de faptul de a fi, poeta exclamă : "Aş vrea să zbor, mi-e dor de cer,/ Dar zbor în mine. Ce mister/ Există în sufletul meu frânt!/ Lumina o am acolo,/ În pământ îmi țin doar forma." (*"Aş vrea să zbor").* Tot în acelaşi spirit, poeta se autodefineşte: "Sunt ca o pasăre albă/ Cu aripi de zori,/ Genele mele/ Pictează culori." (*"Magie").* În altă parte spune : "Am părul de aur,/ Dar fața de stâncă,/ Ochii-mi sunt grei de culoare" (…) "Cine mă vede/ Ar putea crede/ C-am rămas doar/ (Ning)soare!" (*"Oare?").* Participarea la Jertfa lui Iisus Hristos are darul de a o face părtaşă de Bucuria Eternă : "Mă doare? Mă bucur, că şi eu dor. Înseamnă că Dumnezeu nu m-a părăsit!" (*"Dumnezeu nu m-a părăsit").* Înfrățită astfel cu Cel ce şi-a dat viața pe Cruce pentru noi, Speranța Miron e conştientă că : "Neştiute/ Sunt căile prin care zbor./ Una din ele e durerea,/ Pe care-am transformat-o-n Dor" (*"Aş vrea să zbor").* Suferința participativă e apanajul creştinismului adevărat : "Mi-e dor, mă doare, plâng. De ce?/ Poate că o parte din sufletul meu nu s-a născut,/ Iar alta are nevoie de o platoşă mai puternică,/ De un sprijin,/ Pe cea veche au distrus-o lacrimile." (*"Mi-e dor, mă doare, plâng!").* Ceea ce rămâne după ce lacrimile s-au scurs, e cu adevărat esențial : "Dintr-un dor/ Ce-ardea ca jarul/ Rugul a rămas./ Altarul…" (*"Rugul a rămas").*

Un micropoem epic foarte frumos este *"Mâini în genunchi"* – în care, cu părere de rău în glas şi suflet poeta mărturiseşte : "Mâinile mele tremurânde au

început să-mbătrânească…(…) Mâinile mele au ştiut să ţină pâinea şi lumânarea în acelaşi timp. / Mâinile mele sunt braţele Crucii pe care o port. Au fost momente în viaţă când mi-am dorit ca mâinile mele să poată duce şi o altă Cruce.(…) Pentru că mâinile mele sunt "dirijate" acum de **un alt fel de a fi.** Mâinile mele m-au ajutat să mă ridic de la pământ atunci când nu mai speram, aşa că mâinile mele au devenit genunchi plecaţi în Faţa Celui Divin.(…) Să îngenunchez mâinile şi să împreunez genunchii pentru a cere iertare lui Dumnezeu pentru tot. De fapt, mâinile mele s-au transformat în genunchi, Acum le privesc. Tremurânde, genunchiate, smerite…"

Şi nu se putea ca matricea şi genitorii să nu lase urme adânci în sufletul ei, urme de neşters pe care le poartă dintotdeauna : "Există pentru mine un loc sfânt,/ În urmele de pe pământ,/ Lăsate de ai mei, de mult, / Ce pentru mine sunt un cult". (*"Urmele Luminii").*

Fiecare, la timp potrivit îşi caută loc de ascunziş unde să scape de teamă, de frig, de ninsoarea ce stă să cadă peste suflet. Şi Speranţa Miron şi-a găsit locul de tihnă, ascunzătoarea, cuibul râvnit unde nu o pot ajunge intemperiile vieţii : "M-aş ascunde sub vălul tăcerii,/ Dar mi-e teamă că, fără să vreau,/ Aş sparge-o cu ţipătul Luminii/ Sufletului meu./ (…) Cel mai bine, totuşi, este să m-ascund/ În flacăra unei Lumânări./ Ea sigur va arde şi după ce se va topi ceara (lutul)./ De fapt toţi suntem, într-un fel,/ Ascunşi într-o Lumânare,/ care arde şi după ce ne "stingem". (*"Sub vălul tăcerii")..*

Fruct copt, acum, la crepuscul, cu ochii mijiţi spre auroră, înveşmântată-n cămaşa Luminii, ninsă de nori, ea însăşi ningând soare, poeta se pregăteşte de adevărata-nflorire, de marea rodire şi mai ales, pentru culesul seminţei sădită-n pământul tuturor şi al Nimănui, pentru veşnicia de ieri, de azi şi de mâine…

1 noiembrie 2006

UN POEM NUMIT SIMPLU: MAMA!
ARIONDA ADAMESCU, “Mă nasc a doua oară”, Editura Pax Aura Mundi”, Galaţi, 2000

Ilustraţii: **Angela Holca**

Mintea mea tulburată de o durere atroce şi de neînchipuit înregistrează haotic, frânturi de amintiri din acest poem scump şi unic, scris cu sângele inimii, care se numeşte – nume atât de rar – Arionda!

A fost o femeie extraordinar de frumoasă, dar nu i-a plăcut să profite de această frumusețe. N-a învățat la înalte şcoli dar viața a învățat-o tot ceea ce trebuia să cunoască. N-a studiat teologia dar ştia mai multă religie decât un profesor emerit. Nu s-a fardat niciodată: Dumnezeu a înfrumusețat-o şi nu i-a mai trebuit nici o altă podoabă. N-a cunoscut fericirea dar a tânjit după ea cu un dor fără sațiu. Puținele clipe de bucurie care i-au fost oferite de copiii ei, au fost plătite scump şi adeseori i-au prilejuit întristare. Avea un bun simț înnăscut, un axix moral ireproşabil, o înțelepciune proverbială, o modestie şi o pudoare deosebite. Era fără pereche! Cuvintele ei de ordine erau : dăruire, suferință, jertfă!

S-a născut săracă şi toată viața a slujit acestei sărăcii, cu credință. N-a vrut nimic pentru ea, dar a dorit totul pentru alții. N-am văzut niciodată pe cineva care să dorească atât de puțin pentru sine. N-a cunoscut invidia, ura, duşmănia, orgoliul, vanitatea, deşi a avut parte de ele de la alții. Era străină de minciună şi de viclenie, deşertăciunile lumii le-a tratat cu un dispreț suveran şi, mai degrabă, cu silă. Era o…sfântă! Iubită de Dumnezeu şi de Maica Fecioară. A avut privilegiul unor viziuni în care Maica Domnului i-a arătat colțişorul de Rai pe care i l-a hărăzit. A distins clar binele de rău, ruşinea de neruşinare, păcatul de virtute. Inima sa nu cunoştea ascunzişuri. A îndurat chinul, foamea, războiul, teama, durerea, trădarea, singurătatea, boala, nefericirea. Au fost darurile cu care a fericit-o Dumnezeu pe pământ. Nu şi-a abandonat copiii, familia, pentru un trai mai bun, mai îndestulător, mai tihnit. Comportamentul său a fost fără cusur. A primit toate cu răbdare din mâinile Domnului, la fel ca dreptul Iov, n-a cârtit, n-a murmurat, n-a blestemat atunci când a fost aspru încercată, spunând ca şi Iov atunci când totul se năruia în jurul său : “Nu înțeleg dar cred”.

Văduvă la 27 de ani, paralizată la 28 de ani, pe patul morții la 33, ridicându-se greu şi învățând din nou alfabetul paşilor. Nu L-a abandonat niciodată pe Dumnezeu, nu L-a gonit din inima sa, nu L-a renegat, nici măcar n-a întrebat nimic, a tăcut şi a plâns mocnit. A păstrat toate în inima sa, cumpănindu-se. A făcut tot felul de munci anevoioase: a cărat cărămizi, a reparat lăzi de lemn, a spălat sticle de lapte, a vândut loz în plic şi îngheţată, a sărat peşte la pescăriile statului, a făcut menajul unor străini, pentru o bucățică de pâine copiilor ei.

S-a pensionat la 55 de ani şi până la moarte a avut o pensie de 349.000 de lei. Din ea şi-a plătit cu o scrupulozitate sfântă cheltuielile către stat, la care n-a întârziat nici o zi din principiu. Nu şi-a cumpărat niciodată o poşetă nouă sau vreun accesoriu la îmbrăcăminte. Purta haine demodate, prefăcute, uzate de prea desele spălări. Totul cumpărat de la solduri. Cu toate acestea, orice punea pe ea, îi stătea bine.

În fiecare an, la ziua de naştere, îşi îngăduia o singură favoare : să se fotografieze bust, mici portrete în alb negru şi sepia, ca să vadă, de la an la an, cum mai arată. Îşi ascundea frumusețea naturală cu o pudoare care astăzi nu mai are nici o valoare. A citit mult, cu deosebire în ultimii ani, când boala a țintuit-o la pat şi nu-i mai permitea să-şi găsească alte îndeletniciri.

N-a cochetat cu scrisul dar a simțit ca pe o asuprire, nevoia de a-şi aşterne, singurei ei prietene, - hârtia -, tumultul de gânduri şi vise. Simple şi bătrâneşti, atât de simple încât s-ar putea confunda cu ale atâtor milioane de mame creştine. Nu ştia şi nici nu i-ar fi trecut prin minte să întrebe ce înseamnă o sintagmă, o metaforă sau altă figură de stil. Stilul ei era frust, direct, dezgolit de podoabe. Şi dureros de sincer. Blând şi umil.

Făcea parte dintre acei "fericiți", curați cu inima care-L vor vedea pe Dumnezeu. Dintre acei "fericiți" smeriți care plâng, în speranța că într-o zi vor fi mângâiați. Dintre acei atât de blânzi încât nu suflă în mucul de lumânare şi nu îndoaie trestia frântă. Dintre acei flămânzi şi însetați după neprihănire, omenoşi şi milostivi care vor afla într-o zi îndurare.

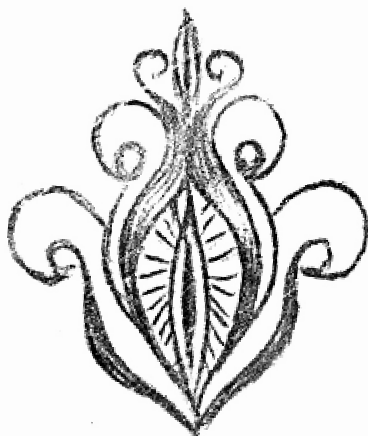
N-a primit nicicând vreo moştenire, ştiind că într-o zi va primi moştenirea cerească. "Domnul este partea mea de moştenire şi cupa mea cu sorți"- spune un psalm.

Din toate acestea şi-a agonisit o sfântă arvună pentru viața veşnică. Şi-a dăruit casa, mobilele, acareturile pentru a se întoarce goală în marea lui Dumnezeu, aşa cum se ivise pe lume. O privilegiată care vorbea cu Isus şi cu Prea Sfânta Fecioară Maria. Aşa cum conversezi cu un frate, cu un prieten apropiat. Era prietenă cu toți sfinții şi mucenicii, le ştia durerile şi martiriul la fiecare.

Un suflet cu frica de Dumnezeu dar cu mare iubire de oameni.

Nimeni nu pleca din casa ei neomenit. Dăruia totul. Iar când nu mai avea ce dărui, se dăruia pe sine. O dezgolire totală de toţi şi de toate pentru a fi umplută cu harurile sfinte promise acelora care nu încalcă în picioare cuvintele sfinte. A cerut în rugăciune chinurile lui Isus pe cruce şi a avut privilegiul să le primească. Făcea, fără doar şi poate, parte din ceata celor drepţi şi aleşi. Aleşi să îndure pentru mântuirea altora.

Trupul său robust, a fost însă ruinat de o boală care nu iartă. Cu un ultim suflu s-a agăţat de viaţă s-a predat în mâinile noastre tinere care deodată au devenit neputincioase s-o mai întoarcă din drum. Din drumul pe care a pornit singură. Neprihănită şi singură. Într-un pustiu populat de suflete, dintr-un imens deşert care se numeşte viaţă. Această Vale de lacrimi în care Arionda nu mai avea ce căuta, de care se depărta, se dezgolea, se înstrăina, devenea surdă. Pleca singură, fără să privească înapoi, ca un miel la tăiere, ca o pasăre care abia se deprindea cu Înaltul.. Acolo unde avea să-L întâlnească pe iubitul ei Isus şi pe Măicuţa Domnului… În părticica promisă. Până să ne luăm la revedere, ne-a alunecat din mâini şi s-a stins precum un licurici dimineaţa. Această femeie al cărei nume este şi va rămâne: Mama.

EXERCIȚII DE ADMIRAȚIE
ELENA OLARIU : "SIMFONIA PĂMÂNTULUI – SIMFONIA IUBIRII" – volum în curs de apariție

Neobişnuit de obişnuită, născută parcă "din întunericul pietrei" şi al humei, dar țâşnind imperios ca un izvor ce nu mai poate fi ținut în frâu, către lumina cea dătătoare de viață, Elena Olariu este o ființă aparte încât te întrebi care este cea adevărată, strălucind şi deschizându-se doar pentru ochi deprinşi cu privirea.

Într-un "ochi de pământ" răsărind ca o floare de colț, jinduitoare de cer şi de cele înalte, trăieşte în arealul moldav, dar parcă nu e de aici. Nici bătrână, nici tânără, nici urâtă nici frumoasă, nici săracă, nici bogată, mai bine zis – bogat de săracă, având o smerenie dârză, o semeție plină de bun simț şi o înțelepciune a simplității ori o simplitate a înțelepciunii demnă de cei "smeriți cu inima", iată cum se înfățişează dinaintea oamenilor Elena Olariu. Are daruri native, dar şi dobândite prin foc, cu un suflet încăpător încât cuprinde în el o întreagă suflare de țară, de lume, de univers; cu o aripă agățată de nori şi cealaltă măturând cu osârdie țărâna, suspendată pe aer în formă de cruce vie – aceasta este Elena Olariu, pe care o cunosc de o viață şi totuşi n-o cunosc, fiindcă n-am văzut-o niciodată. O ştiu însă din scrierile sale şi din scrisorile trimise. O descopăr pereche şi mi-o adaug inimii mele flămânde de prietenii afective.

S-ar zice că are, dacă s-ar vorbi de vocații, vocația tămăduirii prin vorbe, prin cuvântul rostit sau desenat sau scrijelat sau aşternut pur şi simplu ca o cuvertură călduroasă pe trup şi pe inimi. Dragostea şi sinceritatea ei învăluie, despică, mângâie, sfarmă graniți şi ziduri, lasă urme, şanțuri, pe canavaua cărora, lacrimi doldora, spală şi primenesc, reîmprospătează, împacă.

Un om al păcii şi al comuniunii întru sfintele Taine creştine, un împăciuitor, moderator şi făcător de dreptate, împărțitor de cuvinte bune şi de senin în suflete, aceasta este Elena Olariu – om de cultură, om al cărții, MUCENIC DE CUVÂNT, trudind toată viața să aşeze o cărămidă la MONUMENTUL CĂRȚII. Fiică a acestui pământ pe care-l iubeşte smerită şi îngenuncheată, sărutându-l cu evlavie, dar şi fiică a cerului, deținătoare de comori mult mai de preț decât cele lumeşti, deținătoare de aur sufletesc, nu doar pentru sine, ci, dimpotrivă, pentru semeni.

Adevărată conştiință neadormită a târgului, Elena Olariu nu scrie cu mâna, ci scrie cu inima. Mai curând inima ei scrijelează pe aer, pe frunze, pe meninge, pe

ţărână, pe sticlă, pe nisipul fierbinte, pe azurul privirii, cuvinte de neşters care, suntem siguri, îşi vor găsi ecoul potrivit, la vreme potrivită.

S-ar putea crede că această prezentare este o **“pledoarie pro domo”.** S-ar. S-ar putea gândi că există oarece interese, deşi între scriitori, nu prea există accese de amabilitate de acest gen, din păcate, ei fiind concurenţi la titlul de cuceritori ai nemuririi. Dar fiindcă nemurire există pentru toţi, chiar dacă toţi se înghesuie buluc, le va ajunge tuturor, ba va mai rămâne. Această prezentare este un exerciţiu de admiraţie, un execiţiu de bună cuviinţă şi de iubire sinceră, ca între surate, care slujesc aceluiaşi interes : dragostea pentru Cuvânt, fie el scris, rostit, pictat, jucat ori mimat şi dorinţa de împărtăşire a acestuia, de aceea, restricţiile, de orice fel, nu-şi au rost.

Scrierile Elenei Olariu sunt sărbători, “fieste” ale spiritului uman, neîngrădit de canoane şi legi, având libertatea de a hălădui, aidoma cailor fără de şei, pe întinsele câmpii ale vieţii. Iar dacă nu ajunge câmpia, e loc destul de galopat pe cer, alături de pegaşii legendari atât de pomeniţi în literatura mitică sau poezie.

Pornind de la o maximă celebră, aleasă ca “motto” – lucru remarcabil, pentru că scoate la iveală înţelepciunea universală de-a lungul timpului, ceea ce dovedeşte un oarecare grad de erudiţie – scriitoarea ţese, brodează artizanal, în fir de lumină, sub ploaie de Duh, o întreagă poveste, de auzit, de memorat, de amintit, cu învăţăminte reale, care constituie “roada” imediată şi cea pentru mai târziu, pe care o vor culege cititorii. Anatomia fiecărei bucăţi de proză are un tâlc. Nu trebuie trecute cu vederea sau neglijate darurile absolut gratuite pe care Creatorul, în nemărginita Sa mărinimie, le pune la dispoziţie creaturilor. Ne învaţă, cu alte cuvinte, să ne bucurăm cu bucuria copilului căruia i s-a oferit o jucărie scumpă.

Elena Olariu posedă capacitatea rarissimă de a-i face pe oameni să reînveţe visarea. Pe cei care odinioară visau dar au uitat să facă acest lucru ca şi pe cei care încă n-au deprins exerciţiul fabulos al visării. Fie cu ochii închişi, fie în stare de veghe sau semitrezie, autoarea ne poartă prin visele domniei sale, dar, de fapt, ne dăm seama foarte curând, că suntem călători prin propriile noastre vise. E o stare aproape imponderabilă, benefică, vecină zburării-n Înalt, când te simţi uşor, eliberat, împăcat cu tine însuţi şi cu cei din jur şi nu vezi nimic altceva în jur decât ţinta zborului, lumina aceea unică în care intri treptat, fără să mai simţi vreo înlănţuire lumească.

Meleaguri ştiute sau necunoscute ni se deschid în faţa privirii. Pragul visului trebuie trecut, cu bună ştiinţă.

Travaliul artistic nu se întrevede, laboratorul lăuntric al scriitoarei fiind bine amplasat, departe de ochi curioşi. Astfel, cuvintele curg limpezi, nepoticnindu-se, fireşti, aşa cum fireşti sunt dintotdeauna, elementele primordiale ca : apa, pământul, focul, aerul.

Cât de simplu şi elocvent totodată e rostul înțeles de scriitoare, potrivit căruia, omul – vas ales în grădina, al cărei grădinar suprem este Dumnezeu, nu poate da roadă decât dacă e modelat pe dinăuntru, ars de flacăra Duhului, curățit, stropit cu apă sfințită.

Dar câte neînțelesuri nu se descrifrează – devenind înțelesuri -, din scrierile inspirate, izvorâte din sufletul sensibil şi mintea ageră ale acestei generoase doamne!

Aşa cum singură mărturiseşte, Elena Olariu şi ne îndeamnă : "din cuptorul de aur al sufletului, să scoateți pâinea bine rumenită, nu cumva înăuntru să se-aprindă" (**Pâinea păcii).**

Absolut admirabile prin simplitate şi acuratețe stilistică, prin forța expresivă şi sugestia metaforică sunt aceste invocații şi rugi la Dumnezeu pentru sănătatea pământului :

"*Nu-i da, Doamne, spicului plinătatea bobului din fiecare an, căci spicul, firav acum, toropit de arşița de-afară, se poate frânge… Şi dă-i Doamne, omului înțelepciunea mierlei, iuțeala rândunicii, dragostea cerbului şi credincioşia câinelui… Că, la ce bun să duci în traista destinului atâta povară, când, din puținul rod al câmpiei, de anul acesta, s-ar putea sătura şi bogatul şi săracul…*

*Dă-i strălucirea regală a crinului, ce ştie să-şi plece sfios şi tăcut puritatea, chiar dacă străluceşte prin frumusețe şi este conştient că este floare aleasă…" (***Pâinea păcii).**

Parcă ar fi desprinse din "**Cartea Înțelepciunii"** sau dintr-o eventuală "**Carte a proverbelor răducănene" –** subtil adaptate la cotidian, având un caracter didactic sapiențial, semn că scriitorii şi poeții sunt şi ei parte din universul mic, supus intemperiilor vieții.

Se pare că pământul este în această carte eroul principal, pe el, sub el şi în jurul său petrecându-se toate tainele, bune şi rele, de el ține întreaga rânduială a firii, fără el, țăranul nu ar exista, n-ar mai fi el însuşi, viața sa ar fi de neconceput, s-ar preface într-un hibrid, nici om, nici viețuitoare, care ar alerga de colo-colo, nemaigăsindu-şi rostul.

Părtaşă la marile nelinişti ale lumii, Elena Olariu le converteşte în nelinişti creatoare, materializându-le în mici bijuterii. Cu smerenia uceniței în fața Marelui Stăpân, Elena Olariu îşi migăleşte prozele ca pe nişte icoane pe sticlă, alege cu grijă culorile, cuvintele, le amestecă, apoi le aşterne pe suport, ca pe şevalet, împrumutându-le o fărâmă din marele har, din căldura sufletului său înduhovnicit, împăcat, îmbunătățit, făcut să bucure, să fericească, să dăinuie… O sumă de atribute dau scrierilor sale seninătate, calm, generozitate, deschidere, izvorâte fără doar şi poate din iubire. Ele ar putea să-şi capete un loc în rândul valorilor perene ale literaturii noastre.

Operând cu simboluri precum cel al scării bisericii, ruptă în două, închipuind

prăpastia dintre om şi credinţă, prefigurare a jertfei sau simbolul bobului de grâu care, dacă nu e îngropat în pământ bun, nu dă roadă, truda pământului care "*icnind de sete şi năduşeală, din ultimele sale resurse, pământul trimite sevă binefăcătoare rădăcinilor care reuşesc să supravieţuiască." (***Pâinea păcii**), ori simbolul cămării interioare a omului, autoarea îşi pregăteşte plonjarea în oniroprezent, în unele proze poematice aproape fantastice precum: "**Urcuşul"; "Nunta miresei"; "Învierea – botezul inimii" –** extraordinar de expresivă, ş.a. Elementele onirice îşi fac simţită prezenţa : mâini nevăzute ţinând o coroană, parabola trecerii prin uşile închise în "**Calea luminii sau Cele zece porunci ale lui Moise" –** experienţe duse până la limitele suportabilului şi chiar dincolo de acesta, parabola metaforică a corăbiei naufragiate – sufletul omenesc – pe stânca numită Cristos ş.a.

Cu un simţ al limbii demn de invidiat, un stil alert, dezinvolt, cu acele inversări de topică a frazei care dau un farmec deosebit prozelor, ieşind din acel loc comun, cuminte şi uneori vetust care nu îţi mai trezeşte emoţii estetice, cu o incredibilă şi neaşteptată forţă de sugestie, lovindu-te uneori în moalele minţii, având rol de şoc electrizant, trezitor din lâncezeală şi agonie, venite mult prea curând pentru un trup încă tânăr… autoarea ne face să înţelegem ceea ce n-am înţeles după ani şi ani de viaţă : murim mai întâi sufleteşte, dacă nu avem grijă să ne menţinem spiritul treaz şi inima neprihănită. Şi moartea sufletului este mult mai dureroasă decât cea trupească.

În unele pagini răzbate dureros, înstrăinarea copiilor de matcă, de izvor, de leagănul naşterii pe care l-au uitat, în graba lor deşartă de a-şi face un rost mai acătări…

Odraslele sufleteşti şi nu numai cele trupeşti, îşi părăsesc genitorii, deveniţi jucării inutile, cu mersul lor târşit "*de la uşa din tindă spre poartă şi iarăşi la uşa veşnic deschisă…"* şi vai, cum mai pâlpâie opaiţul inimii la fiecare mic foşnet, când scârţâie poarta sau cumpăna de la fântână…

Aidoma tatălui în aşteptarea fiului risipitor, bătrânul satului, devenit emblematic prin aşteptare, îndelungă răbdare şi dor sfâşietor, ar dori să mai sărute o dată şi să binecuvânteze odrasla, departe plecată, apoi, ca şi copacul, pe dinăuntru mâncat de putreziciune, să se odihnească la umbra nucului din fundul grădinii, lângă crucea nevăzută a răstignirii. Admirabil acest tablou epico-liric în care personajele învie de fiecare dată când privitorii le cercetează mai cu luare aminte…

În acest univers devenit dintr-o dată străin, omul rămas, vechi de ani, "*ar da totul – ultima licărire de viaţă, să mai vadă o dată nemărginirea."* Parfumul tainic al nemărginirii se simte discret, de câte ori ochii se deschid limpede spre lume.

Ceea ce sugerează Elena Olariu este că omul, cândva tânăr la trup şi suflet, nemaiîncăpându-i ochii de nemărginire, devine beat de jindul de a mai sorbi paharul, odinioară plin de azur, din care se înfrupta inconştient, crezând că i se cuvine şi că

acest potir nu se va goli niciodată. Ei bine, abia când ajungi spre fundul paharului, simţi dulceaţa mierii topite… Multe taine se descifrează din aceste scrieri, de exemplu : În dibăcia şi inteligenţa lui, omul cunoscând lumina focului, s-a gândit cum să producă el flacăra şi s-o folosească, stăpânind-o. Astfel, din ceară, aţă şi foc a făurit lumânarea. Numai că, în lucrarea lui a observat că lumina aceea firavă, ca o aţă, ca un boţ, venea din interior, în urma propriei arderi lăuntrice… Poate că şi aceasta îl deosebeşte pe om de celelalte făpturi, făcându-l superior : ştie să-şi făurească singur lumina, să nu orbecăie bezmetic, dându-se cu fruntea şi tâmplele de pereţii închisorii de-afară. El este purtător de lumină : în ochi, pe chip, în inimă, în suflet, în minte. Depinde însă, după ce a dobândit-o, ce doreşte să facă mai apoi cu această lumină.

În faţa unei dovezi de necontestat a prezenţei harului divin în om, cea mai îndreptăţită atitudine e aceea de tăcere şi supunere. O tăcere grăitoare, plină de semnificaţii, nu prin absenţa cuvintelor, care uneori devin de prisos, ci prin încărcătura spirituală atât de ardentă, încât ar putea incendia mintea şi inima. Este un foc autocurăţitor şi benefic, căci, în urma lui, nu rămân doar urmele cenuşii, dar un trup şi o minte întărite de Duh, puternice, limpezi, primitoare, încăpătoare şi pline de înţelegere şi solicitudine pentru nevoile semenilor. O astfel de minte şi o astfel de inimă posedă autoarea: jertfelnice, nu atât prin jertfirea de sine cât în cea pentru altul. Altarul pe care şi l-a ridicat Elena Olariu, departe de a fi împodobit spectaculos cu zorzoane, e construit din piatra cea mai pură, piatra de râu, peste care au trecut puhoaie şi vârtejuri repetate, încât, în loc s-o distrugă, au întărit-o şi mai mult pentru jertfa cea sfântă, pentru jertfa supremă, aidoma celei a lui Cristos, împărtăşirea din propriul trup şi propriul sânge a celor dispuşi să primească ofrandă…

Rezultatul ? O încredere nestrămutată şi o predare necondiţionată şi nedisimulată în braţele acestui duh al dăruirii şi al bucuriei nemărginite, născătoare de lumină în suflet.

Poemele epice care constituie cea de a doua secţiune a volumului, formează un tot unitar, în care iubirea pentru Creator şi creaturile sale îşi găseşte exprimarea cea mai elocventă, cea mai plenară, cea mai plastică şi cea mai nuanţată, alcătuind un buchet înmiresmat de floricele, atât de gingaşe, încât îţi e teamă să le atingi, fie şi cu privirea. Dar ele se cer privite şi amirosite, căci te învăluie în suavul lor veşmânt şi pe poartă prin grădini mirifice.

Artizan, migălind aluatul cuvintelor, Elena Olariu este un trezorier totodată, al întâmplărilor diurne constituite ca un amplu poem în proză care, asemenea unui fluviu uriaş, îşi adună apele din trăirile cotidiene, dar şi din mireasma amintirirlor care au lăsat urme în memoria autoarei. Memoria ei – memoria satului din a cărui albie se decantează stări şi sentimente, uneori vulcanice, impetuoase, alteori, impalidate de timp. Când amintirile n-o mai încap, când rup zăgazul revărsându-se în răscruci, şi se risipesc în patru vânturi deodată, sub forma crucii vii pe care o

întruchipează, din viscerele timpului său care, de cele mai multe ori sunt întunecate sau înnegurate de cenuşa ispitei, Elena Olariu – smulge fărâme de lumină pe care le sporeşte până face din ele o făclie uriaşă. Făuritor de lumină, dar mai ales, cel care ştie să menţină flacăra să nu se stingă, pentru că o dată stinsă, poate urma o altă uriaşă trudă, pentru a o reaprinde. Însoţind pe cale pe cei ce orbecăie, ea ne oferă un fir roşu care – aidoma firului Ariadnei, ne va scoate din labirintul patimilor omeneşti, din Levantul în care ne complacem, ca să vedem din nou soarele unic, să fim încălziţi şi întăriţi de razele sale binefăcătoare. Iată ce rol covârşitor poate avea CUVÂNTUL SCRIS, asumat, sporit, împărtăşit, cel care va rămâne.

Singura instanţă în faţa căreia se va prezenta şi dinaintea căreia, suntem cu toţii datori în mod egal – Instanţa Divină – cu biletul de trecere în mâini, pregătit din timp, cu jertfă şi stăruinţă sunt, credem, aceste mărinimoase daruri pe care ni le oferă, sub forma unor cuvinte mirifice, alcătuind cartea de faţă. Căci jertfa abundă şi se revarsă din fiecare cuvânt, din fiecare silabă.

Să-ţi exprimi întreaga spiritualitate prin CUVINTE. Numai sub aripa harului, totul pare posibil. De aceea, se poate spune, fără urmă de îndoială, că aceste scrieri sunt inspirate, aproape canonice. Poate de aceea simţi la contactul cu ele, atingerea Duhului, mângâierea aripei Sale, înălţându-ne ca oameni, în căutarea de orizonturi sublime.

Prin scrierile sale, respiră Duhul locului, duhul pământului şi cel al ţăranului deprins şi cu bune şi cu rele, care a dobândit din străbuni înţelepciunea de a nu se mai mira de nimic, prezentul acesta năvalnic şi impetuos, trecându-l în legile firii. Fără a fi resemnaţi, fără a accepta compromisuri sau totul ca pe o fatalitate, oamenii locului, smeriţi în ruga lor neîncetată, iau lucrurile aşa cum sunt şi, dacă nu pot să le îndrepte, caută măcar să nu le strice mai rău, să le priceapă înţelesul şi partea bună a lucrurilor, aşezându-le cu grijă în chinovia sufletului lor, spre păstrare şi mai apoi, spre împărtăşire, urmaşilor. Cine mai are urechi de auzit şi de înţeles rostul acestei tăceri a pământului? Poate clopotul, martor mut şi el la prefacerile acestea imperioase, care a deprins demult să bată singur, "*pe limba lui*" – chemând oamenii la sfânta trezire…

Iată ce frumoasă profesie de credinţă – devenită o altă "lege de aur" a creştinismului, ne oferă Elena Olariu: "*Oamenilor, aşa răi cum sunt, trebuie să le arăţi dragoste!… Înfrângându-ţi propriile instincte, înfrângându-te chiar până la moartea trupului să dai din dragostea ta, să laşi să curgă din vasul plin cu miere, dulceaţa cuvântului…" (***Roadă vieţii).**

Sinteză a gândirii ţărăneşti milenare, aceste scrieri s-ar putea constitui de altfel şi în povăţuiri, sentinţe, sfaturi didactice, nesupărătoare însă, făcând parte din categoria acelor încântătoare "povăţuiri pentru buna cuviinţă" ale lui Golescu sau învăţăturile lui Rudyard Kippling, cu o conotaţie spirituală însă.

"Primeşte buchetul trimis ofrandă sau dar ! Căci din livada tânără vei culege poamele împăcării cu tine…"

Multe, multe lucruri uitate sau ştiute nicicând, are omul de învăţat de la aceste scrieri inedite, de pildă, statul drept, plin de demnitate, în faţa tentaţiilor, mersul pe aripi, atunci când picioarele nu-ţi mai ajung, bucuria fără seamăn a iubirii de om aidoma lui pe care-l descoperă, chiar lângă dânsul.

Şi apoi, fiecare ia ce-i lipseşte şi de ce are mai mare nevoie, pe alese, pe gândite, şi negândite, pe văzute şi pe ascuns, omul câştigă, dobândeşte averi spirituale de netăgăduit, de neruginit şi de nemâncat de carii vremelniciei aceste…

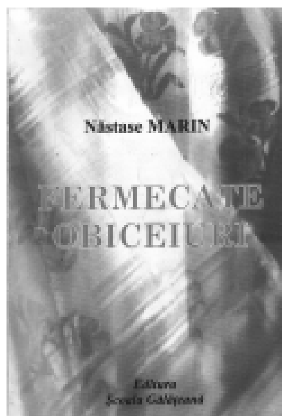
Această comoară ţinută îndeobşte "*în vase de lut*", cum a spus Sfântul Apostol Pavel, în **2 Cor. 4,7,** Elena Olariu o scoate la iveală şi o răspândeşte.

Rareori mi-a fost dat, în trecerea de la un autor la altul, ca om al cărţii, de-a lungul câtorva decenii de muncă persistentă, să întâlnesc un condei mai spontan, mai sui-generis, mai proaspăt în fibrele lui spirituale, în descrierea unui sentiment, a unui peisaj, a unei întâmplări, a unei stări, ca şi acesta al Elenei Olariu, poet, publicist, eseist, redactor al revistei "**Vestea Bună" –** din Răducănenii Iaşului! Filonul freatic îşi trage seva din însăşi seva acestui pământ mustos, bogat în minerale, dar şi din flacăra duhovnicească a harului menit de "ursitoare" – încă de la căpătâiul leagănului şi primit mai târziu direct din mâna lui Dumnezeu!

De aceea, recunoscând realul talent, mă înclin şi spun ca şi poetul : *"E unul care cântă mai dulce decât mine? / Cu-atât mai bine ţării şi lui cu-atât mai bine".*

ODAIA CU VEDERE LA FAȚĂ CE NE DUCE SPRE VEŞNICIA COPILĂRIEI
NĂSTASE MARIN, "Fermecate obiceiuri", Editura Şcoala gălățeană", Galați, 2005.

Căldură, sinceritate şi plăcerea de a comunica. Trei atribute încărcate de inefabil, de "acel ceva plăpând, înaripat şi sacru" – îl definesc pe autorul de față, Năstase Marin în cartea "**Fermecate obiceiuri"**, Editura "Şcoala Gălățeană", 2005.

Proza sa este ca o odaie mare, curată, cu vedere la față, cu ferestrele deschise spre lume, dar şi cu razele blânde pătrunzându-ne lăuntrul cel intim şi fermecător care este copilăria.

Universul satului, dintr-un colț de Uitare, cu datini laice şi sfinte defilează prin fața privirilor cititorului, antrenându-l, ademenindu-l, firesc, în jocul fără de seamăn al vieții trăite, visate, contemplate sau numai văzute cu închipuirea.

În acest vârtej amețitor, nimeni nu stă pe margine. Eşti prins-surprins în acest carusel al bucuriei de a trăi şi o beție magică te cuprinde. Beția nostalgică a amintirilor, adumbrită de neputința de a îmbrățişa timpul retrovers, altfel decât cu închipuirea.

Înainte de a pleca dintre cei vii, nu avem dreptul de a ne îngropa propriile amintiri, ci onorabila datorie de a le face viabile, revine oricărui trecător prin vremuri.

De când, mă întreb cu vădită mirare nătângă, n-am mai auzit nimic despre sportul nostru național, oina? De când nu mai joacă nimeni țurca, leapşa sau rişca? După jumătate de veac, acestea pot părea desuete, cât se poate de vetuste şi chiar vrednice de ironii. Şi totuşi, ele constituiau principala distracție a copilăretului rural sau cel de mahala urbană şi suburbană, prilej de întâlniri, bucurii simple şi comune, hârjoneli nevinovate, participare la viața forfotitoare a târgului, semnul cert că eşti viu şi sănătos la trup şi la minte.

Astăzi, din nefericire, fiecare copil se joacă singur, în fața unui ecran, al unui monstru metalic cu mii de fire sau al unui munte de jucării care, chiar dacă vorbesc, fie şi câteva limbi străine, rămân tot neînsuflețite, oricât s-ar strădui, copilul nu le poate da viață, nu le poate face să comunice, nu le poate face parteneri de joc responsabili, cu care poți să te iei chiar şi la trântă în colțul de uliță, să-ți juleşti

genunchii şi coatele, să-ţi uzi hăinuţele, să te murdăreşti pe năsuc. Până şi bătăliile sunt aseptice pe calculator, chiar dacă uneori sunt însoţite de râuri de vopsea roşie care nu mai impresionează nici măcar pe puştii de 2-3 ani ce ştiu să butoneze computerul mai înainte chiar de a învăţa vorbitul. Dar şi ei presimt că, dincolo de ce văd acolo, se află o mare şi găunoasă minciună, nici măcar bună să-i adoarmă şi să le insufle vise plăcute, ci dimpotrivă, provocatoare de traume psihice şi de coşmaruri.

Tot simulând joaca, mi-e teamă că ar ajunge ca nişte simulacre de copii, sau, mai regretabil, simulacre de oameni. Şi cum procesul fertilizării *in vitro*, deja se practică în serie, iar clonarea îşi spune şi ea cuvântul, oamenii treptat îşi vor pierde bruma de identitate rămasă din sfintele gene părinteşti, născută din iubire, fruct aproape uitat.

Noi vorbim aici, de fapt, despre lumea a-de-vă-ra-tă, şi nu de cea fabricată în serie şi vândută pe tarabe de concerne uriaşe cu fabricanaţi de iluzii sterile, inerte, dăunătoare peste măsură, demne de cel mai popular erou-vrăjitor Harry Potter, vândut în miliarde de exemplare, ecranizat în mai toate ţările, dar care promovează de fapt, magia, sub toate albele, negrele şi curcubeicele ei aspecte, sub forma mascată a poveştilor pentru copii.

Ele ucid copilăria, rănesc tinereţea, lovesc maturitatea şi spulberă orice speranţă pe care ar fi putut s-o aibă o senectute liniştită. Oricât de bine ar fi scrise sau realizate şi oricâte premii ar lua pe mapamond. Succesul se măsoară după impactul moral pe care l-ar putea avea asupra sufletelor, după cât zidesc ori ruinează edificiul de sine, mănăstirea nefăcută de mână de om, ci de aripă de Duh, a omului.

Rezultatul : copii delicvenţi, satanişti, vicioşi, atraşi de droguri, perverşi, violatori, sadici, ucigaşi, nemiloşi, aroganţi, fără sentimente. De unde sentimente? De pe calculator? Sentimentele roboţilor, ale vrăjitorilor ori ale monştrilor demoniaci care bântuie desenele animate, cărţile, filmele pentru adulţi? Imaginea virtuală ucide sentimentul viu, proaspăt, genuin, germinator de bine în suflete. A clădi, a edifica pe aceste temelii şi pe aceste terenuri nisipoase sau pline de loess, o construcţie durabilă, nu poate fi decât un eşec. Un Turn Babel trufaş care se clatină la prima adiere şi se prăbuşeşte la atingerea cu degetul mic.

Revenind la sporturile naţionale cu care ne mândream şi nu arareori am ajuns pe podiumul lumii, ar trebui reînvăţate pentru că astăzi, copiii nici măcar nu au auzit de ele.

Autorul Năstase Marin încearcă în cartea mai sus amintită să reînvie tradiţia sănătoasă şi viguroasă a satului, să o tezaurizeze, dacă se poate, nu numai în sufletul său, dar în toate sufletele deschise ca să o primească.

Hora – "din duminicile cu înserări aurii" – fericit prilej de vedere faţă la faţă, unde "gurii satului" nu-i scapă nimic, "nici Prostia care sfida Inteligenţa, nici trufaşa Bogăţie care o îmbrâncea pe mândra Sărăcie, nici Neobrăzata Lene care călca ţanţoşă înaintea Cuminţeniei şi a Vredniciei."

Universul satului în întreaga lui complexitate, fărâmă din Marele Univers Infinit şi Etern la care purcedem cu fiecare clipă, cu paşi uriaşi şi micuţi, fiecare pe potrivă şi la timp cuvenit, este redat cu amănunţime şi cu ascuţit simţ al observaţiei de către autor, în pagini plăcute care stârnesc interesul dar şi nostalgia.

Capăt de lumi, capăt de Univers, margine sau buric de târg, unde "valul cu bucurie sonoră se transmitea de la suflet la suflet", semn că începuse hora, iar lăutarii, sub copertina verde şi stufoasă a doi duzi uriaşi, martori foşnitori ai tuturor întâmplărilor bune şi rele, - îşi începeau repertoriul, bine alcătuit şi redat cu dăruire vecină cu exaltarea, cu măiestria şi virtuozitatea.

Nimeni nu călca la horă cu suflet sau trup neprimenit. O notă de culoare o dau şi leliţele de pe şanţ care, ca un adevărat cor antic, constituie portavocea târgului, forfecând tot ce mişcă.

"Mirajul horei pârjolea fetele şi flăcăii ca lampa pe fluturi" – spune autorul cu un umor nostalgic.

Fulgerul din vârful degetelor îi atingea drept în inimă. Pentru că ei "se născuseră cu hora în sânge".

Şi, de fapt, mai spune autorul, "ritmul horei este ritmul sufletului omenesc".

Arta strigăturii la horă era ca sarea-n bucate. Paşii dansatorilor – sclipiri de fulgere, suveica ţesăturii lor formând o armonie perfectă.

Vijelioasa descărcare a energiilor, un adevărat taifun la care nu ţineau piept nici "dobele", nici "clanareta", nici "ţambalul".

"Mucaliţi rafinaţi din neamul lui Păcală", neobosiţii dansatori învârteau hora până când şi noaptea obosea, oboseau şi luna şi stelele".

Aici iese la iveală un adevăr : hora nu se joacă, ci se trăieşte. Însă lumea ca lume, nu-i făcută doar din cântece şi hore, ci şi din pâclă aşternută peste răni sufleteşti care, deşi nu se vindecă, rămân învăluite în negura tristeţii din conştiinţa satului.

Amintirea luminoasă a artistului lăutar Pascu – cel cu sufletul ca un cântec fără sfârşit, meşter iscusit artizan şi priceput în toate, a rămas doar în "rama neagră a unei fotografii".

Blestem mioritic? Sufletul curat, prosperitatea, harurile cu care fusese înzestrat, au atras bolgiile, invidia şi răutatea neputincioşilor care au pus la cale fărădelegea. Peste cântecul îngeresc, negrul tăcerii, ca un blam al vocii colective a satului, care, o vreme, n-a mai horit, n-a mai ascultat cântecele lăutarului devenit o legendă luminoasă.

Un umor de un tragism aparte bântuie scrierile, mai ales că fermecata lume cu fermecătoarele şi fermecatele ei obiceiuri, nu era chiar atât de roz.

Existau şi atunci ca şi întotdeauna ură, invidie, egoism, neputinţă, ironie, sete de răzbunare, râs de răul altuia şi de moartea caprei vecinului, ca peste tot, ca pretutindeni, de când lumea e lume.

Dar românul a ştiut dintotdeauna să facă haz de necaz şi în fața nedreptății şi a nenorocirii a ştiut să joace, să chiuie chiar cu sufletul amar. “Ce-am avut şi ce-am pierdut? Caprele tot şapte sunt”.

Astfel şi-a salvat sufletul în vreme de aspră prigoană.

Virtuosul Călin vioristul, altă figură pitorescă de lăutar care ştie a iubi cu vioara, făcând femeile să-l îndrăgească, să fugă chiar după el, părăsindu-şi familia, căci vioara lui le mângâia, le alinta, le ostoia durereile, era vie şi-i simțeau sunetul implântat în viscere.

Din iubirea lor şi față de ele, Călin crea “cântece de dor, hore de vis, sârbe amețitoare”.

Scriitorul reînvie o lume al cărei farmec încă mai fascinează sufletele neprihănite, însetate de frumos, dar care, din nebăgare de seamă, se poate risipsi “ca pulberea aurie a asfințitului”.

Dincolo de obiceiurile Goviei, Hăilăişei, redescoperim sufletul reavăn al țăranului român, încercat dar, cu atât mai simțitor la capriciile vremurilor trecute, prezente şi mai cu seamă, viitoare.

Strigătul odoarelor la Govie are o cheie al cărei cifru, o dată descifrat, puteai accede la sufletul gingaş al proprietarelor acestor “obiecte”, care reprezentau bucăți din visele lor, stropi din dorințele lor. La Govie, prin odoare se expuneau suflete şi caractere.

Treptat, spune autorul cu amărăciune, Govia s-a transformat în “pasăre cu aripi de salcie şi pene sclipitoare de liliac înflorit, zboară mută prin negura istoriei, spre un țărm nevăzut, necunoscut, spre Nicăieri” – adaugă cu ironie amară autorul.

Autorul ne povesteşte cu un har înnăscut despre oameni al căror suflet era ca un cântec fără sfârşit. Lumina bucuriei izvora din ei.

În săptămâna Rusaliilor, “Căluşul” cu jucătorii lui nemaipomeniți, cu vătaful şi cu Mutul căluşarilor, cu strigătele lor “Hăilăişa” precum şi bătutul cu opincile şi bețele lustruite şi împodobite cu panglici colorate, făceau pământul să reverbereze, trezindu-l din somnul adânc, din amorțirea lui aparentă, propulsând dansatorii cât mai sus, într-un circuit electrizant ca un iureş de foc.

“Râuri de lavă fierbinte păreau căluşarii, izvorâte din adâncurile pământului. Trupurile lor – torțe aprinse în răsuciri amețitoare, iar fețele lor, - flăcări orbitoare în mişcări magice.” **(“Hăilăişa”).**

De-atâta dans se desfundau butoaiele cerului şi ale pământului şi curgea, se revărsa bucuria într-o curgere electrizantă. Era ca o baie de lumină duhovnicească dăruind speranța veşniciei.

Şi apoi, clipele magice ale colindelor “live” – ale copiilor în cete, cu bețele şi traistele lor de adunat “bolindețe”. **(“Bolindețe”).**

Un umor frust, sănătos, stenic cutreieră prozele, nefăcând rabat de la buna cuviință, aşa cum reiese din povestirea amintită, unde sunt relatate datini cu simboluri cristianice, semnificând Naşterea Pruncului ceresc în ieslea săracă. Apoi colindatul în Săptămâna Mare a Paştilor cu "Câțu-Mâțu".

În Vinerea Mare trecerea pe sub masă, la Biserică, apoi Sfânta Împărtăşanie de sâmbătă, ungerea cu mir şi în sfârşit Învierea, pentru care oamenii se pregăteau îndelung primenindu-şi, nu numai casele sau trupurile, dar şi sufletele, pentru a putea primi cum se cuvine Lumina Pascală – garanție a Învierii veşnice.

Un ascuțit simț justițiar ne face să credem că umorul amar din aceste proze autobiografice, nu este deloc gratuit sau întâmplător. Satira despică precum iataganul conştiințele laxe, silindu-le să-şi delimiteze pozițiile. Altfel vom fi răspunzători, nu numai pentru sufletele noastre, dar şi pentru ale celor care ni s-au dat în grijă. Căci, cel mai mare rău – este când cei buni nu fac nimic, se spune într-o cugetare.

E mult mai comod să stai pe margine, să nu te implici. Dar în fața Conştiinței Universale, poți ajunge să regreți ce n-ai făcut, mai curând decât ceea ce ai făcut din întâmplare. Responsabilitatea e mai degrabă comună decât particulară.

Întrebarea firească : cine a făcut obiceiurile, are un răspuns pe măsură – ni-l oferă autorul : "O dată create, nu se ştie de cine şi în ce împrejurări, obiceiurile nu mai depind de oameni, ci oamenii de obiceiuri" – şi în aceasta stă cheia cărții de față. **("Dat la grindă").**

Unele din aceste obiceiuri cum e "datul la grindă", au creat pretextul evocării unor oameni deosebiți, înzestrați cu daruri alese, cum a fost "Coana Moaşa", respectată în sat pentru calitățile sale.

De lăsatul secului, flăcăii strigau la focuri, ştirile satului, ultimele noutăți, prilej de haz şi satiră dar şi creând situații comice în care cei vizați nu se supărau, dimpotrivă, făceau haz, căci românul ştie să facă haz în orice împrejurare şi mai cu seamă, haz de necaz.

Cimiliturile erau ticluite dinainte şi nu scăpa nimeni. Înzestrat cu un dar de povestitor demn de Ion al lui Ştefan al Petrei Ciubotaru din Humuleşti, devenit nemuritor, tocmai datorită acestui har, autorul de față, în "*Cuvântul de la început*", aluzie biblică la Logosul care exista încă dinainte de început, mărturiseşte că scrierea sa nu e un studiu social sau etnografic şi e bine că nu e aşa. Căci e mai mult decât atât, e scrisă cu căldură şi e alcătuită din bucăți incendescente de suflet. E aurul pur izvorât din străfundurile firii, cel care răzbate şi străluceşte mai intens decât orice diamant, şi mai ales, strălucirea lui, fără să fie orbitoare, cade, aşa cum cad razele soarelui peste toți, fără umbre şi ascunzişuri.

Şi poate că în aceasta constă adevărata valoare, cea care ne va rămâne drept moştenire de preț, tuturora.

Prin simplitate, candoare, bun simț şi acele valori morale care, în pofida valului teribil de frivolitate, nu vor pieri niciodată.

12 martie 2006

PAUL SÂN-PETRU ŞI POEZIA ARDERII DE TOT
(Universul în 38 de rondeluri)
Paul Sân-Petru „Mersul în vârful peniţei"
Ed. Cronica, Iaşi, 2005. Coperta şi ilustraţiile: Paul Sân-Petru după sculpturile autorului.

Când rosteşti cuvântul univers, gândul te duce la ceva infinit, nemărginit, dincolo de timp şi de spaţiu.

O fărâmă de Univers există în fiecare om, în fiecare viaţă. Omul este o lume. O lume de cercetat, de câştigat, de luat în stăpânire. Câţi oameni populează o carte? O felie de univers poţi găsi într-o filă. Într-o frază, într-un vers, într-un cuvânt, într-un om, într-un atom. De ce nu şi într-un rondel?

Un autor spunea că dacă iubeşti lumea basmului eşti mai bogat, cel puţin cu o lume. Cât ne-am îmbogăţit noi, citind, un noian de cărţi într-o jumătate de viaţă? Cealaltă jumătate trăind-o rememorând lumea văzută într-o mie de oglinzi reflectorizante, prin ochii cuvintelor pe care le-am parcurs? Ochi şi cuvinte scrijelate subtil pe meninge.

Cu ce ne vom alege din acest tezaur zăvorât, ori dimpotrivă, pus la îndemână celor dispuşi să-l ia în posesie?

Cu o infinitate de imagini color, cerându-şi dreptul la reînviere.

O carte – o lume. O mie de cărţi – un univers. Fragmentat, alcătuit. Clădit cu minuţie.

Un astfel de univers ni se deschide generos, cu farmecul dând pe dinafară, răsfoind filele acestui volum rarissim în speţă, în care, adepţii formei fixe în lirică şi nu numai, pot descoperi adevărate delicii.

Magistral construit pe scheletul rondelului clasic, volumul reprezintă o demonstraţie de virtuozitate în care capelmaistrul şi dirijorul fac corp comun cu ansamblul orchestrei şi al soliştilor, pentru ca melodia să curgă armonios, spre înălţimile de invidiat ale Olimpului, acolo unde doar zeii se îmbată cu miresmele tari ale frumuseţii desăvârşite şi unde absinthul este nelipsit.

Aceste cuvinte nu se vor a fi doar o cronică de întâmpinare, ci şi un salut călduros şi plin de reverenţă pentru poetul şi omul care, trecând peste surzenia, orbirea şi muţenia cotidiană, oferă o şansă Poeziei – această Regină zdrenţe, să dăinuie.

Gestul său e aidoma unui salt săvârşit de la trapez, fără plasă. Dar cum poetul e prin definiţie un străvisător, se angajează plenar în acest zbor şi ţinând

respirația lumii în palmă, ne poartă cu el spre marile înălțimi ale munților cerești, acolo unde fluxul umbrelor nu ajunge.

Mergând pe structura antică a coriambului, în care piciorul de vers de patru silabe este format dintr-un troheu şi un iamb, dar brodând artizanal pe o nouă alesătură, cea a rondelului (specie a poeziei lirice cu formă fixă având l3 sau l4 versuri repartizate în trei strofe în care primul vers este identic cu al 7-lea şi al l3-lea, iar al 2-lea, cu al patrulea şi cu ultimul vers), Paul Sân-Petru valsează ritmic, obținând un motiv decorativ colorat de arta măiastră a cuvântului, având ca determinant – muzicalitatea iar ca semnificant – ideea creației în general şi a creatorului în special.

Aceste duble rondeluri în coriamb, pe diferite teme, par adevărate sarsuelle, în care paşii măsurați şi uneori improvizați ai balerinilor se-mpletesc şi se armonizează perfect, în susurul muzicii baroce.

Varietatea tematică, de la mitul ziditorului căruia-i trebuie o jertfă de aşezat la temelie: „ochi de zidar,/ umblă şi vezi dacă ai ce/ pune în zid/ vamă a pietrelor laice/" („Dublu rondel în coriamb întru bucuria zidarului"), la zestrea spirituală ce rămâne spre moştenire urmaşilor : „sângele meu/ sceptru vi-l las jumătate/ el guvernând/ căile-n lung neaflate"; dar şi : „crini peste glod/ osul din oasele mele/" („Dublu rondel în coriamb pentru urmaşii mei").

Luându-şi ca sfetnic timpul, care-l asigură că „totul încă se poate" – autorul îşi trece în revistă panoplia şi-şi află : „steagul vrăjmaş/ stă zdrențuit în proptele/ arme mai am/ încă-n cămări neumblate"- iar condiția este, desigur : „sângele meu/ dacă-l aveți jumătate"(„Dublu rondel în coriamb pentru urmaşii mei").

Singurul regret este că : „tu nu mai urci/ drum de cuvinte cu mine" („Dublu rondel în coriamb al harpei în răscruci") - fapt reflectat în însingurarea poetului care nu poate să împartă cuvântul cu nimeni.

Chiar dacă „pierderi de-acum sunt puține", şi „parcă de-un timp/ simt ocolindu-mă roua", oboseala şi rictusul de expresie îşi spun voluptoase cuvântul, chiar dacă „muguri străini/ pragul de flori mi-l întrece" – autorul, într-un veritabil salt al depăşirii de sine, declamă : „Vreau să-mi înving/ astăzi altoiul fățarnic/ altui văzduh/ creanga s-o-nclin lăturalnic" („Dublu rondel în coriamb al celuilalt eu").

Tema aşteptării în istoria literaturii a avut mii de nuanțe, însă au rămas ca repere, aşteptarea aventurierului Ulise de către Penelopa; aşteptarea pribeagului Peer Gynt de către frumoasa Solveyg : „Vine-mblânzind/ coajă cu coajă de zare/ Dor umblător/ miezul din miez care doare" ; „Cum aşteptai/ prinsă de marginea lumii/ Solveyg de dor/ Solveyg de nea şi petunii/ ploaie-n trei nopți/ aurul laudei lumii" („Dublu rondel în coriamb pentru Solveyg").

„Scriu lângă foc/ parcă aş pune de pâine/ latră din cer/ Stelele-n formă de Câine" („Dublul rondel în coriamb al Pietrei Teiului") – spune poetul – înconjurat

de linişte ca de o apă şi ispitit de Lorelei, a cărei barcă se îngroapă-n uitare.

„Iată ne-ajung/ până-n ureche petale" – declară Paul Sân- Petru în fața căruia două alternative s-au deschis : „cum am aflat/ sensu-nzeirii prin altul/ ori am urcat/ ori coborâse înaltul" („Dublu rondel în coriamb al Marelui verde").

Când „frigul cernut/ sperie vinul şi mirii", „Pasărea doar/ cântec cu cântec încearcă/ frunza-n păduri/ verde târziu s-o întoarcă" („Dublu rondel în coriamb al timpuriului anotimp").

Predispoziția spre jertfire, spre ardere de tot, atât de proprie spiritului creştin, se regăseşte, de altfel în multe rondeluri : „Stranii tăceri/ floarea din glas ți-o urmează / Soarele meu/ încă-ți mai este amiază/ piatră-ți mai sunt/ pusă în unghi de zidire/ rana ce-o port/ urmă-i pe-un mers de privire" („Dublu rondel în coriamb al timpuriului anotimp"), şi : „Zilei zeieşti/ iată-i răsplata din vreme/ arderi de tot/ puse pe-altar de poeme" („Dublu rondel în coriamb al limpezirii").

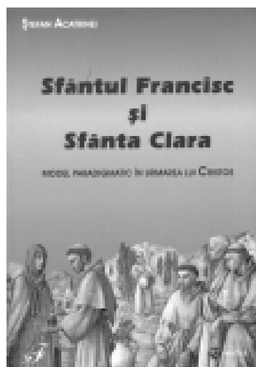
Luând poezia ca ardere de tot, autorul ajunge la deplina limpezire în care nu se mai teme de cerberi, de timpul depărtat, de „gândul rărit" care „creşte în tine târziul" – astfel încât poate să-ntrebe cu serenitate : „Ce poți să-mi spui despre pierderi?" („Dublul rondel în coriamb al limpezirii").

Vine o vreme când „bolta cu ploi/ nu e destul de înaltă", când „soare mai strâmt/ zilnic solstițiu-l subție/ palid urcuş/ gâfâie-n seva pustie;" când „somnul prelung/ plăsmuie vise de humă" iar poetul, chiar dacă : „aripi şi cânt/ cum şi-au pierdut aşezarea/ eu mai rămân/ vultur pe toată culoarea" („Dublu rondel în coriamb al crengii spre toamnă").

Trecând peste toate treptele desăvârşirii spirituale, Paul Sân- Petru urcă prin acest volum atât de inedit prin formă şi conținut, culmile deplinei maturități poetice.

SFÂNTUL FRANCISC – MODEL PARADIGMATIC ÎN URMAREA LUI CRISTOS
ŞTEFAN ACATRINEI, "Sfântul Francisc şi Sfânta Clara", Editura "Serafica", Roman, 2005

Cartea de faţă ar putea fi numită "**O incursiune în epopeea mişcării minoritice".** S-ar crede că nimic nu mai poate fi descoperit legat de universul franciscan. Cercetătorii au mult de colindat pe cărări uneori bătătorite încât îşi pot epuiza toate resursele de apă vie, trezindu-se totuşi pe urme ştiute, în hăţişurile istoriei, învăluiţi în ceaţa miturilor, a legendelor înflorite, exagerate şi uneori mistificate după dimensiunea admiraţiei şi pietăţii faţă de sfântul favorit.

Cu toate acestea, mereu se vor găsi spirite cercetătoare, fascinate de filonul de lumină freatic care să aducă un plus de aer proaspăt printre prăfuitele manuscrise ale hagiografilor.

Este ceea ce face autorul lucrării de faţă, părintele Ştefan Acatrinei, O.F.M.Conv. care, cu asiduitate şi răbdare, ne introduce în acest univers fascinant ce a dat naştere unuia dintre cei mai remarcabili sfinţi care şi-a pus amprenta definitiv, nu numai pe spiritualitatea Evului Mediu dar şi a timpurilor moderne.

Urmărim dinamica dezvoltării numerice şi spirituale a istoriei Ordinului Franciscan pe parcursul a circa opt veacuri, în drumul său spre Cetatea din Ceruri, având ca suport promisiunea **Testament a Seraficului Părinte Francisc,** făcută tuturor acelor care vor intra în Ordin din timpurile sale până la sfârşitul veacurilor : "*Cine ţine seama de acestea, să fie binecuvântat în cer de Tatăl preaînalt şi să aibă parte încă de pe pământ de binecuvântarea preaiubitului Său Fiu, împreună cu Sfântul Spirit Mângâietorul şi cu toate tăriile cerului şi cu toţi sfinţii" (***Test, 40) –** promisiunea transformată în binecuvântare şi care se regăseşte şi în **Testamentul din Siena :** *"Scrie, că îi binecuvântez pe toţi fraţii mei, care sunt în ordin şi care vor veni până la sfârşitul lumii…" (***Test. din Siena,1).**

Mesajul care se desprinde din lucrare este o propunere de viaţă, nu atât a diverselor comunităţi, cât a fiecărui creştin în parte, este o provocare la convertire, la schimbarea radicală a vieţii, de înaintare pe calea desăvârşirii.

Se ştie, viaţa religioasă este o carismă, îmbrăţişarea şi statornicia în această condiţie de viaţă e un har deosebit. Un "Ordin" religios face parte din corpul social

al Bisericii cu tot cu doctrina sa, constituțiunile sale organice, cu tradițiile sale, iar aceasta nu anulează esența dinamică a “Ordinului”. Principiul reînnoirii dinamice – include şi revenirea repetată la izvoare, la “aspirațiile originare, la spiritul şi idealul fondatorului” (**Mesagerul Sfântului Anton,** iulie 1995, “**Carisma franciscană”).**

Fără îndoială că spiritualitatea franciscană este una dintre cele mai fascinante forme de înaintare pe calea cunoaşterii şi desăvârşirii religioase, după exemplul reprezentantului său, formă care exercită o atracție deosebită nu numai în rândul creştinilor, de aproape opt secole, dar şi al necreştinilor. Ea se întemeiază pe carisma celui care a propus contemporanilor săi un mod de viață atât de simplu în aparență, încât, nu numai că uimea, dar această uimire se transforma aproape întotdeauna în perplexitate. În realitate însă, a te apropia de Dumnezeu pe calea simplității, nu este un lucru atât de lesne de înfăptuit, cu atât mai mult cu cât oamenii, îndeobşte, caută lucruri care nu au nimic de-a face cu simplitatea şi smerenia franciscnaă.

Calea propusă de Sfântul Francisc constituie o adevărată răsturnare de valori şi ierarhii, aşa cum este şi calea propusă de Isus Cristos şi, nu e de mirare că Francisc însuşi s-a socotit **“Novellus pazzus in mundo”.** Calea simplității şi a smereniei reflectă originalitatea şi specificitatea vocației sale.

Impactul pe care acest mod de slujire l-a avut asupra contemporanilor ca şi a generațiilor succesive demonstrează, dacă mai era nevoie, viabilitatea demersului său spiritual, cel mai răspândit în întreaga lume. Însă, în ce măsură carisma franciscană este un “**modus vivendi”**, pentru tânărul creştin şi cum poate fi actualizată această carismă în condițiile de specificitate puse la dispoziție omului de societatea de consum, şi în chip deosebit, cât de fideli pot rămâne votului de sărăcie – frații franciscani -, la aceste întrebări şi încă la altele, la fel de incitante, încearcă să ne răspundă şi să ne convingă cu stăruință, autorul lucrării.

Teolog şi pedagog totodată, având menirea, nu numai de a enunța precepte, dar şi de a le face înțelese, a le transpune în viață, dându-le formă şi conținut, părintele Ştefan Acatrinei a înțeles că opera teologică, dincolo de canoanele în care este încadrată, rămâne un edificiu durabil la temelia căruia se află pietrele rare ale înțelepciunii, cunoaşterii, înțelegerii, spiritului de jertfă, răbdării, iubirii creştine, şi îndeobşte a celorlalte virtuți. În sanctuarul de sine, autorul a păstrat trei nestemate : sărăcia, castitatea şi ascultarea, aceste carisme atât de scumpe Seraficului Părinte Francisc. Ele îi împodobesc trupul şi sufletul, îi înnobilează spiritul, răsfrângându-şi razele în afară spre luminarea semenilor şi a discipolilor.

Şi poate că ceea ce e cu adevărat valoros, rămâne tensiunea între **ceea ce este spus** şi **ceea ce este tainic,** de neexprimat în cuvinte, de rostit cu **“şoaptele Duhului”.** Şi aceste taine se află încrustate printre rânduri, în spațiile dintre cuvinte, în sugestiile de reflexivitate, în întrebările care îți încolțesc, nechemate în minte.

Un astfel de demers – pertinent şi responsabil e menit, nu numai să edifice, dar şi să ilumineze sufletele.

Abordarea în cheie teologică a vieţii şi carismei autentic franciscane sporeşte şi suscită interesul de lectură. Iar rezultatele acestei cercetări şi exegeze teologice, alcătuindu-se într-un tot semnificativ, servesc comunitatea, avându-şi izvorul în trecut, activând în prezent şi proiectându-şi efectele în viitor.

Se cuvine o mică precizare : rândurile de faţă sunt doar un punct de vedere personal al cititorului însetat şi nu se constituie într-o referinţă critică, întrucât nu pot emite judecăţi de valoare ferme asupra unei lucrări teologice de o asemenea anvergură. Această prezentare poate cel mult să constituie un îndemn la o lectură fundamentală, necesară, plăcută, utilă, constructivă în procesul de edificare a persoanei şi pentru înaintarea pe o cale luminoasă spre atât de râvnita desăvârşire creştină.

Lucrarea de doctorat a părintelui Ştefan Acatrinei este precum o torţă aprinsă, purtată de sportivul elen, flacără care va dăinui şi care, transmisă din mână în mână, face ca focul sacru să dăinuie din generaţie în generaţie, ca un arc peste milenii. Importanţa şi originalitatea ei constau tocmai în transpunerea în viaţă a carismei franciscane şi aducerea ei la zi (aggiornare), astfel încât să nu mai rămână încremenită în hotarele secolelor XII, XIII, ci, înaintând în câmpul dinamic al Duhului Sfânt, să răspândească parfumul inefabil al acestei simplităţi şi comuniuni dintre vorbă şi faptă, făcând din orice ocazie, prilej de sfinţenie.

"*Dă-ţi seama că, oricine ai fi, eşti iubit*" – poate că de la aceste cuvinte, transformate în **motto**, ale Papei Ioan Paul al II-lea, ar trebui începută intervenţia de faţă, căci această carte îţi conferă un sentiment tainic de încredere dacă nu în tine, cel puţin faţă de uriaşa forţă care se degajă din starea de copil al lui Dumnezeu şi sentimentul stenic al apartenenţei la marea familie. Şi ţie, nu-ţi va rămâne altceva de făcut decât să te laşi condus de mână prin această lume, în acest univers, către noi poteci care ţi se deschid şi te cheamă.

Pentru a ne face o imagine adecvată, cât mai aproape de adevăr, se cuvine o trecere în revistă a principalelor teme abordate de autor, care vizează trăsăturile specifice ale spiritualităţii franciscane reflectate în viaţa şi **Scrierile** Sfântului Francisc şi ale Sfintei Clara şi, în mod deosebit, carisma sărăciei, a ascultării, a castităţii, a umilinţei, urmarea lui Cristos în suferinţă, legătura cu Sfinţii Părinţi şi cu mediul monahal al timpului respectiv, dimensiuni majore ale spirtualităţii primei minorităţi franciscane. Autorul nu se mulţumeşte cu o privire exhaustivă, panoramatică, ci încearcă să pătrundă în miezul fenomenului franciscan care a dat naştere unui Ordin atât de răspândit în lume.

O astfel de întreprindere laborioasă, a necesitat, fără îndoială, o documentare amplă şi minuţioasă, o cercetare obiectivă, din care izvorăşte încă, o căldură inefabilă din iubirea faţă de acest sfânt Patron, atât de carismatic şi de îndrăgit. Francisc însuşi a fost un **miez de foc** care a ars continuu şi s-a mistuit până la sfârşit din

iubire față de Acela pe care dorea să-L imite şi cu care voia să se identifice în suferință. Nu e de mirare, aşadar, că el continuă să împrăştie scântei de iubire pentru Isus şi acum şi, neîndoios, până la sfârşitul veacurilor, atrăgând ca un magnet, zeci de generații de creştini evlavioşi.

Autorul vrea să explice în paginile cărții în ce constă, de fapt, această uimitoare forță de atracție.

Sfântul Francisc este o apariție marcantă în istorie într-o perioadă de mari transformări pe toate planurile în lumea europeană. Aspectele istorice în care s-a dezvoltat Ordinul sunt legate de Evul Mediu, respectiv sfârşitul secolului al XI-lea şi începutul secolului al XII-lea, perioadă marcată de un profund progres la toate nivelurile, după opinia comună a istoricilor acestei perioade fecunde.

Sfântul Francisc nu poate fi rupt din contextul timpului său, de arealul în care s-a născut şi a crescut, cu toate că nimbul său străluceşte peste timpuri şi spații, transgresând istoria, lumea aceasta şi lumea de dincolo.

Secolul XII – epocă zbuciumată şi foarte încordată din istoria Europei şi a Bisericii obosită de scindări şi lupte intestine pentru glorie şi putere, are la bază o societate caracterizată pe de o parte de mentalitatea profitului imediat, a acumulării de capital, de abuzul banilor, iar pe de altă parte, de noi forme de sărăcie şi violență. Paralel cu dezvoltarea socio-economică se poate vorbi şi de o dezvoltare a spiritualității şi pietății populare concretizată în pelerinaje, schimburi de idei, creşterea nivelului cultural al întregii societăți.

Pentru a-l integra în acest context ca şi pentru a sublinia nota de prospețime, noutatea stilului de viață, fascinația şi puternica atracție pe care o exercita el ca persoană ca şi Ordinul proaspăt înființat, autorul lucrării oferă o panoramă a situației socio-politico-ecleziastice a Europei acelei epoci, după cum mărturiseşte în **Capitolul I** şi, în chip deosebit, aspectul convertirii atât de spectaculoase a lui Francisc, devenit, dintr-unul din cei mai înstăriți tineri ai oraşului, în scurt timp, un om dezlipit total de cele materiale, disprețuind tot ce-l îndepărta de Isus Cristos Răstignit, modelul suprem al sărăciei şi nimicirii de Sine.

Noul stil de viață, atât de uimitor, atât de insolit prin simplitatea şi naturalețea sa, a avut ca urmare o schimbare radicală de mentalitate în societatea acelui timp, determinând pe mulți tineri la alegeri radicale şi definitive precum şi focalizarea în jurul persoanei lui Francisc a nucleului primei fraternități.

Nici că se poate fenomen mai paradoxal în esența sa, dar Dumnezeu, care conduce cu grijă paternă paşii tuturor, de aşa ceva avea nevoie, în timpurile acelea, când se punea atât preț pe bunurile şi prosperitatea materială – o dezlipire totală de acestea. Şi Francisc a fost omul providențial, venit la timp să schimbe viața multora dintre semenii care se îndepărtaseră de mesajul Evanghelic. Şi această întoarcere la izvoarele creştine a fost fără precedent.

Toate acestea pe fondul unui progres rapid în toate domeniile vieții sociale care a creat premisele unei îmbogățiri rapide a păturilor feudale, făcând trecerea de la sistemul feudal la cel burghez. Ne este oferită, aşadar, o amplă frescă istorică, socială şi politică vizând amurgul epocii feudale şi zorii unei noi epoci: burghezia, cu tot ceea ce a adus ea – înflorirea comerțului, renaşterea oraşelor, schimbarea raporturilor sociale şi acel iz de libertate care nu incumbă neapărat descătuşarea de vechile forme de aservire, ci, dobândirea unor noi forme de subordonare, tot mai subtile, dar la fel de nedrepte, de inumane, bazate pe supremația banului şi a bogățiilor materiale, de fapt, tot un fel de relații de dominare, sub altă haină. Puternica piramidă de raporturi umane sprijinită integral pe proprietatea feudală, atât de înrădăcinată, pare că se năruie în fața acestui nou tip de relații. Şi schimbarea nu se face fără un țipăt de sfâşiere. Este o răsturnare de ierarhii cu totul spectaculoasă, căci stăpânul de drept, feudalul, pare că nu mai are nici o putere, devenind ceva mai jos decât sclavul. Iar la întrebarea : *"Francisc, pe cine vrei să slujeşti, pe stăpân sau pe slugă?"* – acest spirit clarvăzător întrevede răspunsul menit să-i schimbe total viziunea asupra vieții. Niciunul nu e atât de vrednic de slujire precum Acela care s-a făcut pe Sine însuşi sclav, din dragoste pentru oameni.

În aceste condiții, pământul de care eşti legat, oamenii pe care-i slujeşti, sistemul de relații căruia îi eşti subordonat, nu mai înseamnă nimic, lucrurile iau o întorsătură neaşteptată şi chiar spectaculoasă, aşa cum vedem din lepădarea de către Francisc a veşmintelor părinteşti în fața episcopului şi a asistenței, acest gest uimitor şi insolit pentru acea epocă, în care sistemul de relații era bine statornicit, capătă valoare de simbol, semnificând lepădarea totală de sine pentru a-L urma pe Cristos şi recunoaşterea dependenței filiale numai față de Tatăl ceresc.

Este aceasta o altă formă de libertate într-o vreme când fiecare om era subordonat sistemului ierarhic structurat, cu reguli înțepenite, rigide, încât o astfel de lepădare era echivalentă cu un act aproape nebunesc? Da, este o formă de libertate nouă, la care acced doar sufletele alese, în dorința lor de a ajunge pe culmile cele mai înalte ale spiritualității şi desăvârşirii.

De altminteri, spiritualitatea monastică era centrată, tot pe exaltarea îndepărtării de lume (fugit mundi), aceasta devenind cea mai înaltă aspirație creştină.

Autorul prezintă succint câteva trăsături principale ale fizionomiei istorico-spirituale a Sfântului Francisc. Temperamentul cavaleresc era mai adecvat ambientului feudal specific trubadurilor care lăudau virtuți cum ar fi : libertatea, loialitatea, compasiunea față de cei neajutorați, politețea, ş.a. Francisc purifică şi transformă aceste valori naturale în spiritul credinței, în căi evanghelice pe care le propune tuturor celor care se simt îndemnați să-l urmeze.

Evenimentele decisive din viața lui Francisc, cum ar fi întâlnirea cu leprosul, întoarcerea din drum de la Puglia după ce auzise vocea care-l întreba pe cine vrea

să slujească pe stăpân ori pe slujitor, colocviul cu Răstignitul de la San Damiano, deşi par de o simplitate cuceritoare, sunt rodul unei perioade lungi şi zbuciumate de maturizare interioară, de acumulări şi meditații, conştientizarea de sine şi de ceea ce reprezintă în ochii celorlalți, etc. Autorul lucrării pune accent pe momentul central al convertirii lui Francisc şi anume înțelegerea suferinței sufletului şi a trupului ca pe o reflexie a patimilor lui Cristos şi ca o participare la ele – şi acest moment reprezintă cheia de boltă a întregii lucrări. Convertirea constituie pentru Francisc o schimbare progresivă, de fapt, închis în intimitatea sa, după care face pasul radical : "*Şi-apoi, am cugetat o vreme şi am părăsit lumea*" – spune el în **Testament 4.**

Adevăratul izvor al convertirii lui este însuşi Dumnezeu şi Francisc recunoaşte primatul inițiativei lui Dumnezeu în **Testamentul** său : "*Domnul mi-a permis mie, fratele Francisc, de a începe să fac pocăință astfel" (***Test, 1 : FF 110).**

Departe de a constitui scopul suprem, părăsirea lumii este doar o condiție indispensabilă pentru a căuta voința lui Dumnezeu. Abandonarea totală în brațele Providenței divine este pentru Francisc şi, mai târziu pentru frați, un mijloc de dezlipire totală de sine şi un motiv de preamărire a bunătății Dumnezeiescului Tată, care pe toate le are în grijă.

Consecințele convertirii se concretizează într-o angajare apostolică de caritate, exercitată printr-o sărăcie absolută, ca dăruire de sine aproapelui în Cristos şi în aceasta constă noutatea formei sale de viață.

"*Francisc alege* – spune autorul – *viața de peregrin şi străin, găsind în ea un mod potrivit pentru a realiza intima sa propunere spirituală, aceea de a-L imita pe Isus Cristos sărac, umil, răstignit, care a venit să-i slujească pe oameni şi să-i mântuiască de păcatele lor."*

Este foarte interesant de pătruns în acest univers, în acea atmosferă de tranziție dintre vechi şi nou, pentru a percepe cum se cuvine, cum a irumpt ca o flacără în înalt, acel suflet arzător şi însetat de Dumnezeu, Francisc de Assisi.

Părintele Ştefan Acatrinei ne conduce cu mână sigură în atmosfera, pe cât de înfloritoare în aparență a noii burghezii, pe atât de şubredă în realitate. Căci, ce e mai înşelătoare şi mai supusă deşertăciunii, decât opulența clădită rapid şi pripit, pe truda şi pe sudoarea celor mai slabi? Şi totuşi, numărul celor puțini care dețineau mult, tindea să se mărească, şi mulțumirea lor de ei înşişi înflorea direct proporțional cu averile dobândite.

Pietro Bernardone era unul din aceşti noi stăpâni care, în virtutea banilor, aveau impresia că pot dobândi orice. Premisele erau întemeiate deja şi pentru tânărul Francisc. Şi chiar părea că va urma întrutotul idealul patern de a spori averea familiei. Când şi unde şi-a dat seama Francisc că toate acestea nu sunt decât amăgire, goană după vânt, nimicnicie? Mulți hagiografi fixează momentele cheie ale trezirii conştiente la viață, fie în visul în care o voce l-a întrebat pe cine vrea să slujească,

pe stăpân ori pe slugă, fie în convorbirea cu Isus Răstignit în Crucifixul de la San Damiano, fie mult mai devreme, în închisoarea de la Perugia, când, timp de un an, a meditat asupra trecutului său frenetic şi asupra viitorului care încă plutea în mintea sa în nebuloasă, dar care deja era în mâinile sigure ale lui Dumnezeu.

Cert e că Francisc, după întoarcerea din prizonierat, nu mai era acelaşi. Dorea să-şi schimbe total modul de viaţă, chiar dacă nu ştia încă, în ce direcţie. Materializarea acestui gând încolţit în nopţile de nesomn, avea să se producă, la timpul potrivit, şi într-un mod atât de neaşteptat, încât, se poate afirma că a şocat nu numai tânăra generaţie din care Francisc făcea parte integrantă, ci întreaga societate a assisienilor, ba chiar şi comunele dimprejur, iar mai târziu, întreaga Italie, pentru ca în cele din urmă, să depăşească toate graniţele.

Ce are mai spectaculos convertirea sa, faţă de cea a marilor convertiţi de-a lungul veacurilor? Şi cum a putut să zguduie mii de conştiinţe, mai puternic decât orice cutremur, iar puterea sa de atracţie continuă să crească peste veacuri, fără îndoială până la sfârşitul lumii? La aceste întrebări încearcă să dea un răspuns documentat şi pertinent autorul lucrării **"Sfântul Francisc şi Sfânta Clara",** apelând la hagiografi cunoscuţi timpurilor medievale cum sunt Celano, Sfântul Bonaventura, ca şi la "**Izvoarele Franciscane"** reuşind să surprindă trăsăturile cele mai pregnante ale personalităţii celui care va deveni "piatra unghiulară a fraternităţii".

A te dărui total lui Dumnezeu, urmându-L pe Cristos după învăţătura Evangheliei, contemplarea profundă, sărăcia trăită în umilinţă, efortul continuu de a converti propria inimă – iată dorinţele ce-l animau pe Francisc, imediat după convertire precum şi strădania de a descoperi chipul lui Cristos în cei mai săraci şi în fraţi, pentru a-L imita – deziderate care trebuiau concretizate într-o regulă. Iată pe scurt miezul, esenţa trăirii franciscane, pentru cei care încă n-au cunoscut acest ideal de viaţă fraternă, dar doresc să ştie câte ceva despre ea. Apostolatul penitenţial itinerant început cu doi fraţi discipoli, Bernardo de Quintavalle şi Pietro Cattani, avea să fie primul experiment de viaţă franciscanaă, sământa noii comunităţi creştine ce a dus la formarea nucleului celor 12 fraţi (precum cei 12 Apostoli ai lui Isus Cristos), pentru care Francisc a scris **Regula,** a mers la Papă ca să i-o aprobe.

Un adevărat dar făcut de Dumnezeu, nu numai acelui Ev şi acelui spaţiu geografic, dar şi nouă, celor de azi, care dorim să-i ducem mai departe flacăra pe culmi. O dovadă în plus că Dumnezeu, la timpul potrivit, se foloseşte de oameni pentru a-i continua opera de iubire.

Punctat semnificativ, acest moment, al constituirii fraţilor în primul nucleu franciscan, reprezintă un punct de referinţă în istoria franciscanismului. **Sărăcia totală**, trăită în spirit de **umilinţă**, **pocăinţa** concepută ca mortificare şi austeritate având ca scop convertirea inimii şi **rugăciunea** care-i unea atât de intim, în spirit de credinţă – iată principalele trăsături ale vieţii primei comunităţi franciscane. O

atmosferă de caritate, de slujire reciprocă şi de seninătate însoțea raporturile dintre ei, toate acestea derivând din dorința profundă şi din efortul continuu de a se identifica în mod total cu Domnul Cristos. Cunoscute fiind acestea, frații au început să le transpună în practică, prin predicarea itinerantă cu caracter penitențial.

Nedispunând de structuri ierarhice formate ori de o legislație precisă, persoana lui Francisc inspira cu toate acestea şi focaliza alegerea valorilor substanțiale pentru fraternitate. O constantă a atitudinii lui Francisc a rămas fidelitatea față de carisma primită şi adeziunea totală față de Biserică, păstrarea credinței în comuniune de ascultare față de clerici, în special față de Papa : constantă care se regăseşte şi astăzi în fraternitate.

Francisc însuşi a scos în evidență cele două izvoare de unde îşi află originea comunitatea : inspirația divină şi autoritatea Bisericii (Cf. **Test. 16-18 : FF 116).**

Francisc mărturiseşte că nu-l învăța nimeni, nimeni nu-i spunea ce trebuie să facă, nu se ghida după nici un model precedent, tot ceea ce făcea fiind rodul unei spontaneități şi a unei libertăți de gândire care nu putea fi însuflețită decât de Duhul Sfânt. Şi – deloc întâmplător – în momentele de cumpănă – Francisc şi însoţitorii apelau cu evlavie la Cuvântul divin prin deschiderea Sfintei Scripturi, pentru a găsi răspuns la neliniştele sau la întrebările privind viitorul fraternității, ritual cunoscut încă de la începutul creştinismului..

Limpezită într-o astfel de manieră, noutatea intenției sale se concretizează în expresia : "**a trăi după forma Sfintei Evanghelii" (**Cf. **Test.17 : FF 116)** – care va străbate întreaga viață franciscană, carismă vizibilă şi astăzi.

Dar ce înseamnă : a trăi după forma Sfintei Evanghelii, aşa cum a făcut Francisc? Aşa cum rezultă din paginile cărții, rod al cercetării asidue a principalelor izvoare franciscane, înseamnă "a urma" în simplitate şi sărăcie acest ideal de viață care a fost modelat de către Isus împreună cu apostolii". (Cf. **1 Cel.29 : FF 336).**

Şi ca o caracteristică principală a noii forme de viață evanghelică propuse de Francisc este renunțarea totală la ceea ce i-ar fi revenit sieşi, cât şi la ceea ce ar fi revenit comunității şi nu aşa cum se întâmplase până atunci cu cei care alegeau viața călugărească, renunțând la bunurile personale, dar nu şi la cele ale mănăstirii.

Refuzând siguranța – precizează autorul lucrării – Francisc opta pentru sărăcia adevărată, care pentru el trebuia să fie totală, precum cea a lui Isus sărac, umil şi răstignit. "Voia să trăiască integral, fără nici o excepție mereu împreună cu frații."

Un alt punct major caracteristic carismei franciscane era solidaritatea şi iubirea frăţească acționând ca o puternică legătură de unire în diferite dificultăți. Francisc, punct de referință şi sufletul fraternității, îşi propune el însuşi : "*să suport orice, cu răbdare şi umilință" (*Cf. **3 Comp. 36 :** FF **1440.)**

Marcant este şi momentul când, la San Damiano, se va forma o altă comunitate de viaţă evanghelică, o comunitate de femei care va urma carisma lui Francisc, trăind într-o manieră proprie femeilor.

Capitolul II - are în vedere contactul Sfântului Francisc cu Sfinţii Părinţi. Ca referinţă cunoscută şi punct de plecare fundamental, autorul lucrării foloseşte **Scrierile Sfântului Francisc.** Cercetător minuţios, el caută imagini, limbaj, simboluri, idei care-l leagă pe Sfântul Francisc de precedentele experienţe spirituale, în chip deosebit cele patristice.

Primul element al legăturii existente între Sfinţii Părinţi şi gândirea şi spiritualitatea Sfântului Francisc, este nivelul cultural al Sfântului. Sunt reliefate influenţa şi aportul pe care liturgia şi experienţele altora le-au exercitat asupra gândirii lui Francisc. În Evul Mediu, societatea clericală avea ca bază a propriei culturi, îndeosebi liturgia, Biblia şi Sfinţii Părinţi. Clerul fiind mediatorul între credinţa cultă şi cea populară, transmite poporului noţiunile esenţiale ale credinţei şi concluziile conciliilor.

Este fără îndoială că Francisc şi-a format o cultură religioasă datorită contactului cu credinţa populară din zonele pe care le-a frecventat ca laic : Assisi, Foglino, Spoleto. Prin intermediul liturgiei a putut cunoaşte modele de viaţă ascetică. Se ştie că modelul unor sfinţi devine patrimoniu cultural şi bisericile dedicate cinstirii lor, devin locuri unde se formează deprinderi de devoţiuni particulare. Şi Francisc a fost influenţat în pietatea sa de cultul dedicat sfinţilor. Legendele populare şi aşa numitele **Passiones** care făceau referinţă la misiunile efectuate de apostoli, au înflăcărat mintea şi inima Sfântului Francisc. Adânc înrădăcinată în conştiinţa poporului, credinţa populară l-a influenţat. De asemenea, prezenţa fraţilor studioşi în fraternitate a facilitat transmiterea orală a culturii – concretizată în culegeri de predici, meditaţii şi alte texte patristice, printre care şi **Breviarul**, care erau citite de fraţi în comunitate.

Confruntările dintre teologi lasă să se întrevadă faptul, demn de remarcat, că Francisc, la începutul convertirii sale, apela la preoţi pentru a-şi lămuri unele pasaje biblice. Nu e de neglijat faptul că Francisc a frecventat Şcoala parohială San Giorgio. Contactul cu lumea monastică şi cu ambientul benedictin, centrele monastice de influenţă romualdiană, cum ar fi: Camaldoli şi Fonte Avellana, au avut rolul lor, ca şi contactul frecvent cu mănăstirile şi bisericile parohiale unde participă la Liturgia Orelor, oficii care-l pun în contact cu ambientul liturgic şi cultural monastic, atât de puternic legat de tradiţia patristică.

O influenţă deosebită în formarea Sfântului Francisc l-au avut fraţii docţi, titlu generic pentru literaţi, oratori, intelectuali intraţi în Ordin, contribuţia lor teologică, biblică şi patristică fiind de un real folos progresului cultural, nu numai

al Sfântului Francisc, dar şi al celorlalţi fraţi. Şi aici trebuie amintiţi : Toma de Celano, Giordano da Giano, Giovanni di Pian di Carpine, Cesario da Spira, Bonaventura şi Anton de Padova care, din necesitatea de a oferi fraţilor o formare adecvată, au contribuit la instituirea **Noviciatului**, cu texte patristice, cu literatură monastică şi o bogată tradiţie de modele literare de referinţă.

Văzută de Francisc ca o ocazie prielnică pentru a formula mai bine propriul proiect de viaţă, sosirea în fraternitatea minoritică a aşa-zişilor **sapientes** trebuia folosită cât mai optim, însă doar pentru a alimenta duhul rugăciunii şi al pietăţii, aşa cum reiese din **Scrisoarea către fratele Anton.**

Un subpunct al **Capitolului II** – referitor la Breviarul folosit de Sfântul Francisc – este de natură să emoţioneze cititorul, care fiind pus în faţa cărţii de căpătâi a Sfântului Francisc şi a unuia dintre cele mai vechi Breviare portabile, nu poate să nu tresalte la gândul că această veche carte, păstrată la Assisi este într-o strânsă şi tainică legătură cu viaţa Sfântului Francisc şi are istoria sa, fiind, după moartea Sfântului, folosit de către fratele Leon iar apoi dăruit surorii Benedicta, cea care i-a urmat Clarei la conducerea comunităţii clariselor.

Iar menţiunea fratelui Leon de la prima pagină este un document preţios "*în amintirea şi din pietate faţă de Sfântul Părinte, care a citit de multe ori din ea" (***Il Breviario di San Francesco. Nota di Frate Leone : FF 2296).**

Nu trebuie uitat că liturgia a fost un element important în creşterea culturală a lui Francisc, contribuind la formarea unei conştiinţe evanghelice. Iar referinţa la modul propriu de a se ruga, pe care o face Sfântul Francisc la începutul Testamentului, este de natură să descopere chiar rugăciunile folosite de Sfânt :

"*Iar Domnul mi-a dat în biserici o asemenea credinţă, încât mă rugam în mod simplu şi ziceam :"Te adorăm, Doamne, Isuse Cristoase, în toate bisericile din lumea întreagă şi te binecuvântăm, căci prin sfânta ta cruce ai răscumpărat lumea" (***Test. 4-5 : FF 111).**

Capitolul III – se referă la urmele prezenţei Sfinţilor Părinţi în **Scrierile** Sfântului Francisc. **Scrierile** sunt prezentate în contextul conceptelor prezente în timpul său care i-au influenţat modul de gândire.

Notabilă este analizarea **Capitolului III** al **Regulei Neconfirmate**, text ce conţine citate patristice, apoi primele versete ale **Testamentului, Îndemnul I** şi **Parafrazarea Rugăciunii Tatăl Nostru.**

Demn de remarcat este faptul că Francisc şi fraţii săi au trăit în perioada uneia dintre reformele cele mai semnificative ale istoriei Liturgiei Orelor.

Considerat un maestru al vieţii spirituale, Papa Inocenţiu al III-lea a dat Curiei Romane un instrument potrivit pentru viaţa liturgică şi anume un nou Breviar. Prima fraternitate minoritică şi viitorul Ordin Franciscan au trăit această reformă spirituală şi liturgică, adoptând şi răspândind Breviarul în întreaga Biserică, dovedind astfel legătura existentă între Ordin şi Curia Papală.

Ca idee centrală a acestor documente este cea potrivit căreia munca are, înainte de toate, o finalitate ascetică : a învinge lenea prin intermediul muncii manuale, pe lângă aceea de a întreține persoana cu propriile puteri, după exemplul Sfântului Paul, care, în pofida faptului că avea din ce să trăiască, prefera să muncească.

Considerații similare sunt făcute şi în ceea ce priveşte **Testamentul lui Francisc** – cu referință la Sfinții Părinți, în chip deosebit Ambroziu, Origene, Augustin, în ceea ce priveşte tema amărăciunii păcatului şi a dulceții milostivirii.

Influența exercitată de viețile Sfinților Părinți a fost pentru Francisc şi fraternitate un stimul pentru a putea urma cât mai fidel Evanghelia.

Transformarea primei fraternități minoritice în Ordin religios a pus în față necesitatea confruntării stilului de viață cu Regulile precedente. Exegeza principalelor teme care se regăsesc în **Testament** în lumina literaturii patristice ca şi a biografilor lui Francisc, ne face să înțelegem semnificația termenilor "*facere misericordiam"* şi "*facere poenitentiam"*, cu referință la întâlnirea lui Francisc cu leproşii, urmată de retragerea lui din lume.

O analiză temeinică este făcută, tot în acest capitol **Îndemnului I**, nu ca o reflecţie sistematică a unui teolog, dar ca o expunere largă a credinței din partea unui om credincios pentru care Cuvântul lui Dumnezeu este, în mod esențial, "**duh şi viață".**

De precizat că **Îndemnurile (Admonitiones)** – sunt o culegere de expresii şi cuvinte cu un caracter didactic sapiențial, în sintonie cu **Apoftegmele** Sfinților Părinți, atât în ceea ce priveşte structura cât şi conținutul pedagogico-salvific.

Considerații originale face autorul şi asupra operei **Expositio in Pater Noster.** Sunt trecuți în revistă autorii principali care au făcut comentarii asupra Rugăciunii Domneşti, care ocupă un loc central în credință şi devoțiune, iar pentru laici constituie o substituire a Breviarului, considerată de Tertulian drept sinteza întregii vieți creştine. Printre aceste comentarii, un loc central l-a avut acela al lui Ciprian. Părerea autorului este că Francisc şi-a însuşit tradiția patristică într-o manieră creativă iar parafrazarea acestei rugăciuni în viziunea lui Francisc are originalitate creativă.

Fiind unul dintre fiii timpului său, ideile Sfântului Francisc nu erau străine de ambientul socio-cultural al Evului Mediu, aşadar, nu este posibil să înțelegem în totalitate experiența lui Francisc fără a lua în considerație moştenirea patristică.

Capitolul IV – face referire la Kenoza lui Dumnezeu, mai precis la revelarea lui Dumnezeu în kenoza sa, conform concepției Sfântului Francisc şi a Sfintei Clara.

Autorul încearcă să scoată la iveală o imagine cât mai autentică, aşa cum rezultă din Scrierile celor doi Sfinți.

Logica crucii – prototip al oricărui efort ascetic omenesc – este răspunsul

omului la iubirea jertfelnică a lui Dumnezeu. Autorul ne conduce în urma crucii lui Cristos şi acest itinerar începe în biserica San Damiano, punct decisiv în alegerea Sfântului Francisc.

A-ţi face din cruce oglindă, aşa cum a făcut Sfânta Clara întreaga viaţă la San Damiano, într-o continuă contemplaţie a pătimirii lui Cristos, înseamnă că ai înţeles măreţia jertfei şi te-ai identificat cu ea, urmându-L pe Cristos pe calea străbătută până la Calvar, că ai asistat cu ochii măriţi la acest groaznic supliciu, mai mult, ai simţit în carne supliciul cuielor, înţelegând totodată că numai prin jertfă şi moarte se poate ajunge la triumful iubirii adevărate, la înviere şi la viaţa în Cristos.

Francisc înţelege că drumul crucii nu se termină în durere, ci în Înviere, iar crucea este itinerariul obligatoriu pentru a ajunge la triumful Învierii. Nu e de mirare, aşadar, că rugăciunea euharistică şi a adorării Sfintei Cruci, va deveni de-a lungul secolelor, rugăciunea comunităţii franciscane.

Din **Scrierile** celor doi Sfinţi se întrevede cum spiritualitatea lor îl are în centru pe Isus Cristos răstignit şi înviat, care şi-a dat viaţa pentru oile sale; întreaga lor viaţă a fost atât de marcată de misterul crucii, încât nu poate fi separată de acest semn al răscumpărării. Cea mai bună "lectio divina" pentru aceşti corifei ai suferinţei, este Isus Cristos răstignit.

O altă imagine scumpă lui Francisc este cea a Bunului Păstor care îşi dă viaţa pentru oile sale.

Capitolul V – are în vedere traseul spiritual al Urmării lui Cristos reflectat în **Scrierile Sfântului Francisc şi ale Sfintei Clara –** urmare văzută ca şi dovadă de compasiune, care constă în a merge pe urmele sale, după exemplul şi viaţa sa, pe de o parte şi doctrina sa, trăind conform Evangheliei, pe de altă parte. Autorul reliefează aspectul sărăciei evidenţiat în itinerariul spiritual al Urmării lui Cristos, în viaţa Sfântului Francisc şi a Sfintei Clara.

Sărăcia, unul din aspectele cele mai caracteristice ale spiritualităţii Sfântului Francisc şi a Sfintei Clara, condiţia esenţială pentru a-L urma pe Cristos se exprimă, nu numai prin sărăcia materială, dar şi prin cea spirituală. Aceasta presupune renunţarea la egocentrism şi îndepărtarea de la toate simbolurile lui. Renunţarea la sine însuşi, la propria voinţă, devine pentru Francisc cea mai autentică răstignire şi experienţă evanghelică în urmarea lui Cristos.

Momentul cheie când începe această renunţare, în viaţa lui Francisc este îndreptarea atenţiei către cei leproşi. Este proba decisivă a disponibilităţii sale în a cunoaşte voinţa lui Dumnezeu. Ascultând sugestiile Sfântului Francisc, "micuţa plantă" – Sfânta Clara realizează că misiunea ei în această viaţă este de a-L urma pe Cristos pe drumul pocăinţei. Ea pătrunde astfel în mod profund în misterul lui Cristos sărac şi răstignit, îmbrăţişând urmarea Evangheliei. Cât priveşte sărăcia

exterioară, deosebit de interesantă este optica Sfântului Francisc care înțelege că se poate îmbogăți dacă devine sărac din dragoste pentru Cristos, în favoarea celor săraci, deoarece numai în crucea lui Cristos se poate găsi adevărata bogăție.

Autorul citează din **Regula confirmată**, Elogiul sublimei sărăcii, un adevărat imn al sărăciei care, din dragoste față de Dumnezeu trebuie să-l însoțească pe orice frate.

Interesant de remarcat este şi modul cum Sfântul Francisc uneşte virtutea sărăciei de cea a umilinței. Doar sărăcia trăită în umilință poate da viață unei adevărate sărăcii. Sărăcia exterioară fără umilință ar deveni ostentație şi fariseism.

Şi în spiritualitatea profundă a Sfintei Clara, sărăcia este văzută ca element esențial al căsătoriei mistice, pusă în contrast cu căsătoria pământească şi nu este numai o renunțare, ci, înainte de toate, o alegere fundamentală făcută din dragoste : o opțiune pentru iubirea sponsală a lui Cristos în locul iubirii creaturilor, alegerea Împărăției lui Dumnezeu în locul împărăției pământeşti, aşa cum rezultă din **Scrisoarea către Agneza de Boemia** care a renunțat la a se căsători cu un împărat îmbrățişând sfânta sărăcie.

Fidelă vocației franciscane, Sfânta Clara cere "Privilegiul Sărăciei" şi insistă până ce îi este acordat oficial, lucru despre care vorbeşte **Testamentul** său:

"*M-am străduit să mă adresez papilor... ca să confirme şi să întărească cu privilegiile lor papale profesiunea de a trăi Sfânta Sărăcie" (***Test.sC 42 :** FF **2840).**

Un expozeu edificator face autorul privind denumirea de **frați minori şi surori sărace,** sintagme care se identifică între ele, deoarece amândouă se referă la vocația evanghelică pe care şi-au ales-o în comun, la urmarea lui Cristos sub forma slujitorului Domnului, care se face ultimul dintre toți, adică cel mai mic.

În ceea ce priveşte ascultarea perfectă a lui Isus Cristos față de Tatăl, constituie pentru Sfântul Francisc şi Sfânta Clara – fundamentul propriei ascultări, altă expresie concretă a urmării lui Cristos.

Adevărat spirit evanghelic al ascultării, aşa cum l-a înțeles Sfântul Francisc şi cum s-a transmis peste veacuri ca o adevărată carismă franciscană este mai mult decât o structură juridică limitativă şi devine o adevărată cale evanghelică în urmarea lui Cristos, ce are puterea de a elibera de sclavia cărnii, a lumii şi a diavolului şi de a mări în om capacitatea de a iubi şi a-l readuce la starea de fiu al lui Dumnezeu. Această ascultare îl duce pe Francisc până acolo încât este dispus să-şi dea şi viața, numai să nu lezeze comunitatea fraternă.

Expresia profundă a imitării până la identificarea pe care Sfântul Francisc a practicat-o față de modelul său suprem, Isus răstignit, reiese din Rugăciunea Sfântului în care arată că el vrea să fie una cu persoana iubită :

"O, Domnul meu, Isuse Cristoase, te rog ca tu să-mi îndeplineşti două favoruri înainte ca eu să mor: primul, ca în timpul vieții mele eu să simt în sufletul

*şi trupul meu, cât îmi este posibil, acea durere pe care tu, dulce Isuse, ai suportat-o în ceasul pătimirii tale dureroase; al doilea, ca eu să simt în inima mea, cât îmi este posibil, acea excesivă iubire de care tu, Fiul lui Dumnezeu, ai fost cuprins pentru a suporta de bunăvoie atâta suferinţă pentru noi, păcătoşii" (***Fior :** FF **1919).**

Capitolul ultim – are în centrul atenţiei crucea ca mijloc de trecere de la realitatea pământească la realitatea eternă. Autorul ia în considerare suferinţa ca participare din partea Sfântului Francisc şi a Sfintei Clara la durerile lui Cristos şi la misterul mântuirii, înfăptuit prin cruce.

Răul fizic şi răul moral sunt privite prin prisma evenimentului pascal al lui Cristos care a realizat misiunea mesianică nu prin forţă, ci prin slăbiciunea Slujitorului lui Yahve.

Este subliniată atitudinea spirituală pe care o asumă Sfântul Francisc şi Sfânta Clara în faţa suferinţei. Ei acceptă durerea ca mijloc necesar de purificare. Boala a fost un mijloc de identificare progresivă cu Cristos răstignit şi de constantă asceză spre sfinţenie. Multiplele boli de care au suferit, i-au făcut mult mai umani însă, faţă de fraţii şi surorile aflate în suferinţă şi au avut pentru ei sentimente însufleţite de dragoste, înţelegere şi compasiune.

Autorul are în vedere şi aspectul moral al suferinţei în optica operei **De vera laetitia** precum şi atitudinea celor doi sfinţi în faţa suferinţei. Francisc, identificat în istorisire cu "*dreptul care suferă"* – are puterea de a se învinge pe sine, până acolo încât să se bucure de acea zdrobire fizică şi morală şi aceasta pentru Isus cel răstignit, fapt ce îi conferă adevărata şi perfecta bucurie.

Carisma franciscană împărtăşită plenar se întrevede în rândurile cărţii care face obiectul acestui studiu şi se constituie într-o pledoarie pentru trăirea în simplitate, smerenie şi ascultare, după iniţiativa şi idealul Seraficului Părinte.

Stilul limpede, îngrijit, elevat, concis, frumuseţea expresiei, eliberată de balastul unor cuvinte de prisos, asociaţiile de idei surprinzătoare, sintagmele originale, mijloacele de expresie plastice, dau un plus de valoare acestei lucrări de doctorat, făcând-o accesibilă şi interesantă pentru categorii de cititori diverse.

Cu scopul mărturisit de a te ajuta la cunoaşterea personalităţii şi operei Sântului Francisc şi a discipolilor săi, lucrarea degajă o căldură interioară, o frumuseţe pură izvorâtă din dragostea pentru Isus Cristos şi pentru acela care e considerat "cel mai aproape de inima lui Isus" – aşa cum i s-a revelat sfintei Margareta Alacoque.

Capitolele sunt egale ca valoare şi ca dimensiuni, bine închegate, curg limpede, structurarea este făcută cu grijă, discernământ şi minuţie iar tema este deosebit de generoasă şi atrăgătoare. Nimic superfluu, rigurozitatea exprimării fiind

o trăsătură specifică stilului autorului dotat cu un simț al măsurii şi cu o putere de sugestie vrednice de marile cauze spirituale pe care le slujeşte.

Maniera de lucru este aceea a cercetătorului asiduu şi neobosit care, cu migală de artizan porneşte în căutarea filonului sfânt care-l conduce la adevăr şi nu renunță până nu-l află, oricâtă strădanie ar necesita acest demers.

Lucrarea se înscrie în categoria acelora cu un solid fundament biblic, liturgic, dogmatic, patristic exegetic, impregnat de o spiritualitate profundă, cu valențe specifice moral-didactice şi educative.

Autori prestigioşi şi de notorietate teologică incontestabilă precum: A.Vauchez, R. Brown, J.K. Goff, G. Dubby, Yves Congar, F. Iglesias, E. Perroy, P. Brazzi, A. Terzi, P.Rivi, E. Leclerc, Th. Desbonnets, M. Sensi, F. Cardini, R. Manselli, I. Baldelli, dar şi hagiografi medievali ca Toma de Celano şi Bonaventura, sunt citați frecvent în lucrare, contribuind la construirea acestui edificiu spiritual – o mărturie de iubire şi devoțiune față de patronul tuturor ramurilor Ordinului Franciscan.

Finalul lucrării se constituie într-o exaltare apoteotică a lui Cristos înviat care este certitudinea victoriei asupra adevăratei suferințe. Aportul spiritual al cărții de față este grăitor şi ne face să cunoaştemm să respectăm, să ne uluim în fața miracolului numit Francisc, cel care s-a identificat în suferință cu Cristos.

Lucrarea părintelui Ştefan Acatrinei este un imn adus frumuseții spirituale şi iubirii, cu toate valențele ei, iubire perpetuată în timp dincolo de orice frontieră pământească sau cerească. Cititorul poate dobândi prin ea un profit spiritual real şi o lumină în drumul desăvârşirii proprii, lumina victoriei lui Isus Cristos, Lumina Lumii, fapt pentru care ne permitem, cu reverența de rigoare, să o recomandăm călduros oricărui creştin.

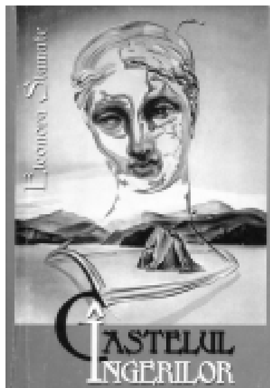
Şi, dincolo de toate aceste cuvinte, să lăsăm inefabilul să vorbească…

Galați, decembrie 2004

ELEONORA STAMATE SAU NEVOIA DE NINSOARE ALBASTRĂ

“Castelul Îngerilor”, Editura “Sfera”– Bârlad, 2oo4

După “Simfonie crepusculară” – carte de poeme în care Eleonora Stamate aducea ofrandă sentimentului orfic, iată un **“Castel al îngerilor”** în care, aceeaşi poetă, “ameţită de mireasma divină” îşi alege drept suverană veşnică, pe “Măria Sa Poesia” – această regină în zdrenţe” care bate la uşi cerşind un coltuc de încredere din partea oamenilor orbi în bogăţia lor săracă în haruri. Poezia – turnând torentul bunătăţii divine în noi, cea care ne înveşmântează într-o pace înaltă, în care adâncul de sus se oglindeşte în adâncul nostru, ne deschide ochiul inimii şi ne întemeiază sufletul pe iubire.

Crăiasă binecuvântată de Dumnezeu, Poesia o înfăşoară în inefabil pe Eleonora Stamate, cu fruntea sfielnică precum a îngerilor, abia atingându-i cu aripa necuprinsă – ca o cunună de lămâiţă -, creştetul aureolat.

Într-un tăcut solilocviu cu Tatăl, poeta aşteaptă ca prin ferestrele templului său să pătrundă lumina născută din stele în noaptea de ajun, când “îngerii se înalţă/ din omătul de albastru lin”.

Nevoia de alb, de ninsoare, de omăt albastru şi cast este atât de acerbă încât încălzeşte şi chiar înfierbântă mierea ochilor. În arcadele sufletului, “aripi de aştri migrează albastru” pe când ninge cucernic în palma lui Dumnezeu şi din omătul edenic se ivesc florile de aduceri-aminte iar îngerii slobozi aştern zăpada peste altarul zămislit din mii de cuvinte.

Prin pervazul cerului se întrevede un dans feeric, fără început şi fără sfârşit, de păsări flamingo, iar pe sprânceana singurătăţii, îngeri coboară şi se înalţă ca pe Scara lui Iacob, în timp ce flăcări de frunze stau aninate de fruntea curcubeului.

O liturghie ancestrală se săvârşeşte în suflete, urmată de o litanie în care cuvântul de ordine devine Iubirea. Iubirea care înalţă troiţe-n răscruci, care împreunează mâinile precum petalele de chiparos, care înlănţuie inimi, cuprinde în dansul frenetic iele ameţitoare şi caste, “încurajează soarele să răsară şi femeia să nască” (Grigore Vieru).

Eleonora, în al cărei nume este cuprins Însuşi Dumnezeu (Eli), se visase sculptor, “cioplind cu dalta în fereastra necunoscutului”; şi cu “mişcări de mătase/ atingând buzele nevăzutului” – la “masa rotundă a necuprinsului”, până când dalta se topise într-un hohot nocturn, izvorând lumina de sine, în locul de unde survine Fiinţa.

Născute păarcă-n Eden poemele sale au ochi proiectați în viața viitoare, condamnate la nemurire pentru că sunt răstignite pe crucea pe care altădată fusese atârnat Regele Iubirii.

Zeci de prieteni vii sau trecuți în rândul celor fără de moarte se regăsesc în **"Castelul îngerilor"**, de la poeți la doctori, de la sculptori şi pictori – la dascăli, de la astronauții ca nişte îngeri secerați de lumină, la rapsozi populari, tuturora poeta dăruindu-le, dăruindu-se cu o bucurie a împărtăşirii din preaplinul de sine, aşa cum floarea îşi împlineşte menirea doar prin parfumul şi culoarea petalelor prin care încântă ochiul şi simțurile.

Poemele picturale cu explozii de verde cruciform, culori ale tainei explodând în lumina subțire pe şevalete invizibile, sugerând efectul de piramidă şi invadând, ca o maree, neîndurarea solară, învie cuvintele cu miros de ierburi amare, de zăpadă târzie, de înserare…

Liniştea zeilor e violată de cuvinte înfometate, de păsări carnivore, de nuferi bolnavi de rugină, de fluturi răvăşiți printre perdele de fum şi în acest decor, semnele de întrebare, doar ele, sculptează lacrima soarelui într-un castel de ceață, plin cu icoanele patinate ale amintirilor scumpe…

Păsări de neunde, silabe suavizate, salcâmi violeți şi lacrimi încărunțite pe arcuşul luminii zvâcnite, vitralii respirând, iată recuzita poetei, refugiate într-un "palat al îngerilor", sculptat pe pragul apusului născător pururi de răsărit…

"Ce-mi este dat mie?" – se întreabă autoarea. Şi tot ea răspunde . "Uneori mă visez cenuşa/ În care/ Într-un gest repetat/ Prin neputințe/Tot mai încet/ ARD".

Tâmpla oglinzii de sine miroase a răşină divină, când te trezeşti că ți se stinge chipu-n cuvânt de temei şi nu-ți mai rămâne decât văpaia îndumnezeirii când tălpile devin aripi.

Şi în acest univers, numai prezența ubicuă a poeziei te poate încuraja să te mişti, în respirația dintre cuvinte, în tăcerea dintre sunetele, ca de clavecin – ale anotimpurilor revolute. E acolo. O simți. E cu tine, în diferite ipostaze, trece prin urechile pietrelor spre sufletul gândului ca un surâs al zilei din care se hrănesc doar păsările în drum spre libertate. În mierea zăpezii, atunci când poetul îşi scrie cuvintele, Dumnezeu însuşi naşte Nemărginirea, dincolo de tâmpla orizontului.

Plecându-şi genunchii pe grumazul clipelor învinse, poeta îşi sprijină sufletul pe umărul zorilor, ascultă vocea picăturii de har strecurate printre vitralii.

Migrația luminii solare naşte în limba tăcerii, psalmii de lacrimi mai curați decât inima timpului.

Din departe, sub ochii lumii, sublimul amiroase a Isus şi-a pâine caldă, împărțită cu dumicatul celor ademeniți de mireasma neprihănirii.

Doamne, ce linişte în sunetul răsăritului, ce miros de agheazmă în albe cuvinte şi ce acante-nfloresc, în lutul cel arămiu al plămadei de suflet!

Metaforele grațioase, sugestiile de gând, comparațiile reuşite fac parte din structurile expresive ale poetei, pe fondul unor stări de meditație şi contemplare cu inima a înconjurătorului, a fenomenelor ce se decantează subtil până la acea stare sublimă numită catharsis.

Arta poetică, având rol de metanoia, de transformare şi înălțare în alte spații şi timpuri, acolo unde fiecare, negreşit va ajunge, dar din nefericire, nu toți conştientizăm drumul parcurs, nici ținta propusă, iar cei care o fac pot fi numiți, pe drept cuvânt "fericiți", în sensul fericirilor biblice.

De fapt, este o tămăduire prin duhul frumosului şi al miraculosului, născător de prunci spirituali meniți să alunge teama şi angoasele pământescului şi să ne continue ca entități create în timp, transgresând astfel limitele omeneşti şi întinzându-şi nevăzutele aripi către eternul infinit la care aspiră toți creatorii.

Într-un capitol cu totul insolit, dedicat "mernicilor şi nemernicilor contemporani", numit sugestiv "Insula melcilor", întâlnim ființe fantaste (asemănătoare întrutotul nouă), "devoratoare de timp,/ cu ochi plini de linişte picurândă/ cu miros de fân fecund/ exilați în tristețe".(*"Ei")*. Risipitori de spațiu, ei împletesc vise erotice în limpezimea întunericului, îşi părăsesc ghiocul, "se leagănă în iarba-nşelătoare,/ sub ciucuri spânzurați/ de o funie rară/ de floare" (*"Se leagănă");* "şi se cutremură "pe-o filă ruginită de calendar,/ într-un cerc de lumină cerată" *("Se cutremură")*. Ei se încântă, se distrează, se feresc, se împrăştie şi din nou se aliniază, se apără, se îngrijesc, şi, ca şi oamenii, îşi lasă amprenta erotică "pe un brâu decoltat de brusture catifelat" ("*Se apără")*.

Reflectați în fântâna Domnului, ochii sfinți ai copilăriei au culoarea murelor, a florilor de "nu-mă-uita", a petalelor de azur. Miracolul vârstei de atunci îşi dezbracă sufletul binecuvântat sub "Poarta Sărutului" şi ninge cu lacrimi de stele peste noianul de ani, uimit de starea de a fi şi de căruța cu vise, cu osia frântă, rămasă la jumătate de drum, neîndrăznind, nici să privească înapoi, nici să se încumete mai departe, năpădit de o ancoră de speranțe.

În **"Castelul îngerilor**" – minune! Cuvintele cu aromă de smirnă se spală pe frunte cu vocale, înfloresc precum mugurii de plop pe un fundal de muzică *a capella,* oficiind o liturghie în catedrala Limbii Române. Pe altarul ca un arc de triumf duminical, rămân doar picături de cuvinte înrourate de sângele jertfei pe care ofertantul le împarte apoi celor cu mâinile ridicate în rugă, spre mântuire.

Mântuirea prin Cuvânt, este fructul virtuților divine, al credinței, al nădejdei şi al iubirii. Prierul Divin primi-va mieii albi ai cuvintelor încălzindu-i la sânul dimineții printre miresme de mir, într-o armonie celest-pământească vrednică de închinare.

Conştientă că doar prin Cuvânt poate învia şi din nou dărui, la rândul ei viață, Eleonora Stamate i se supune Cuvântului care "a fost la început şi care era la Dumnezeu, căci Dumnezeu este Cuvântul" **(*Ioan 1,1*)**.

Şi cum altfel, fiindcă Poetul este "boțul de Cuvânt", din netocmitul pământ de la obârşia vieții, sfințit de apă, sfințit de lumină, de mâna Aceluia care pe toate le ține…

Ianuarie 2004

UN FRANCISC AL ZILELOR NOASTRE

Pr. Eugen Blăjuț Sr. O.F.M.Conv.

Nici măcar nu-l cheamă Francisc, Francesco, François, Ferenț sau Franco. N-a fost niciodată în Franța iar porecla “Francezul”, devenită nume de botez iar apoi renume pentru fiul lui Pietro Bernardone, nu i s-ar potrivi, câtuşi de puțin.

Nu s-a născut în pitoreasca Umbrie, iar tatăl său nu era negustător de postav. Părinții săi nici măcar nu au fost bogați, ci țărani simpli dintr-o comună din nordul Moldovei. Şi chiar dacă pe mama sa n-o chema Dona Pica, a fost la fel de evlavioasă şi grijulie în a-i sădi în suflet fiului ei, iubirea către Mântuitor şi către Maica Preacurată. De la ea a învățat primele poveşti despre Bambino Gesù şi pururi Feciorelnica Sa Maică. Şi tot de la ea a deprins că, a fi creştin nu înseamnă numai o fericire perpetuă dăruită în chip gratuit, fără discernământ, oricui, ci asumarea unei responsabilități, înseamnă a-ți lua de bună voie crucea şi a-L urma pe Cristos. Că înainte de Paradis trebuie să urci măcar o dată Golgota şi nu numai ca simplu privitor, contemplând cu nesaț spectacolul crucii, dar şi ca osândit, doborât de povara bârnei, împodobit cu o tiară de spini.

Şi poate că lucrul cel mai frumos pe care l-a aflat de la mama lui țărancă, a fost smerenia, dar nu o smerenie slugarnică, ci demnă, măreția acestei sublime umilințe şi nimiciri de sine, luminându-i ca un nimb fruntea înaltă, senină.

A fost ca şi Francisc, un tânăr fermecător, fascinant. Aspectul fizic l-ar fi îndreptățit să se facă, poate, actor de cinema, vedetă de televiziune. Trăsăturile fine, delicatețea, obrazul palid, suav, ochii mari, de un albastru intens, expresivi, gura frumos desenată, o statură potrivită, ni-l aduc în închipuire pe tânărul Francisc, regele trubadurilor petrecăreți din Assisi, cântând în plin Ev Mediu serenade pe sub balcoanele unor misterioase madone, prințese sau chiar zâne.

Chiar dacă în junețe n-a ucis vreun balaur cu sulița aidoma Sfântului Gheorghe, cum i-ar fi plăcut şi lui Francisc, chiar dacă n-a rătăcit, ca un truver din castel în castel în căutarea vreunei domnițe, n-are a face. În schimb, a cucerit satul şi cătunele dimprejur cu vocea melodioasă, catifelată, frumos timbrată, uşor voalată, deosebit de expresivă. Din cauza emoției vocea i se gâtuia uneori şi i se umezeau prea lesne ochii din te miri ce pricină. Până şi insectele, gângăniile, un licurici, o gărgăriță, un cărăbuş, îl emoționau şi n-ar fi călcat – Doamne fereşte! – o furnică în picioare cu bună ştiință ca şi Seraficul Francisc, prietenul tuturor fāpturilor pe care le-a slăvit în **“Cântecul creaturilor”**. Ocolea cu grijă vrăbiuțele care se zbenguiau

în praful uliței ca să nu le strice scalda. Avea o infinită milă pentru orice vietate creată de Dumnezeu şi o recunoştință evlavioasă pentru tot acest univers, căruia, doar inconştiența sau răutatea omului îi puteau strica armonia.
Un tânăr sensibil, poate prea sensibil şi vulnerabil într-o lume în care trebuie să înveți prea curând legile junglei. Mai lesne, mult mai lesne se înțelegea cu făpturile fără grai lăsate de Dumnezeu pe pământ.

Frate cu Universul, cu soarele şi cu poezia; şi în astfel de împrejurări nu e deloc dificil să-L descoperi pe Dumnezeu.

Şi dacă despre Francisc s-a spus că a avut "un suflet simplu ca o mlădiță, umil ca o rămurică, curat ca un fulg de nea, aprins de dragoste ca un cărbune incandescent", lucruri aidoma se pot înseila şi despre acest Francisc contemporan, asemănare deloc întâmplătoare, deloc forțată, deloc stingheritoare. Şi aşa cum fiecare sfânt are discipoli, mai mult sau mai puțin vrednici de a-l imita, de a-i păşi pe urme, de ce nu s-ar întâmpla ca, într-un sat românesc, cu o profundă tradiție catolică, având înaintaşi demni de urmat şi vrednici de a înflăcăra mințile evlavioşilor tineri neatinşi de zgura păcatului, să se nască, după sute de ani un om aşişderea lui. Nimic nou în univers.

Să fii frate cu tot ce există sub soare, toată lumea să-ți aparțină şi, aşa cum spunea Francisc, "Alături de Dumnezeu să le ai pe toate" – iată un ideal de care nu erau străini tinerii din Moldova de prin comunele Hălăuceşti, Nisiporeşti, Luizi-Călugăra, Gherăieşti, Prăjeşti, Galbeni, Fărăoani, Adjudeni, Săbăoani, Geoseni, Izvoarele şi celelalte adevărate oaze de spiritualitate cu vechi tradiții catolice.

Şi cum să nu fii fascinat când îi vezi pe călugării de la Seminarul Franciscan, mărunții slujbaşi, slujitori în armata lui Isus cu modesta lor îmbrăcăminte cenuşie şi cingulul cu trei noduri mari atârnat de mijloc! Şi cum să nu te cucerească de fiecare dată, spiritul lor deschis, veselia din ochi, de pe fețe, zâmbetul larg, evlavia, cucernicia, smerenia, simplitatea lor!

Dar glasurile lor calde, dragostea din suflet atunci când se apropiau de tinerii laici, împărțindu-le gesturi, priviri, zâmbete. Şi peste toate – o adâncă senzație de pace, de tihnă sufletească, de înțelegere a rosturilor creştine şi de încredere. Şi cum poți să nu-ți spui în sinea ta (aşa cum poate şi-a spus şi Sfântul Anton – aflându-se în prezența primilor călugări franciscani misionari care se pregăteau să plece la sarazini) : "Acesta-i locul pe care mi-l doresc şi eu!"

Un alt părinte, slujitor al Ordinului Franciscanilor Conventuali, Alois Donea, de fericită amintire, spunea : "Cine se molipseşte de Sfântul Francisc, nu se mai vindecă de această boală până la moarte!"

Acest Francisc trăitor la cumpăna mileniilor, urmaş al Seraficului Părinte din Assisi, chiar dacă n-a fost un burghez bogat, căruia părinții nu-i refuzau nimic, nici măcar o strălucitoare armură de cavaler medieval, ca să pornească în luptă să

recucerească sfântul mormânt, intrat în mâinile musulmanilor şi chiar dacă nu va fi luat parte la războiul celor două comune apropiate, sau nu a fost ales în repetate rânduri regele petrecăreţilor şi nu a încercat nici una din aceste căi de ascensiune la gloria lumească, ceva totuşi a făcut aidoma lui Francisc. A extirpat din spaţiul său lăuntric dorinţa de avere, de grandoare, de putere, ambiţiile şi slăbiciunile umane pentru ca să se pomenească gol de toate acestea, aşa cum se va fi aflat adevăratul Francisc în faţa episcopului din Assisi, a tatălui său Pietro Bernardone şi a assisienilor uimiţi, muţi de groază şi încântare : lepădat de cele lumeşti ca şi de propriile veşminte, să poată spune în faţa tatălui său şi a întregii lumi: "Iată, de acum, am un singur Tată, pe Tatăl din Cer." Şi a ales paternitatea divină. Sărutându-şi mama, a plecat să se dăruie Aceluia pe care toată viaţa L-a numit : "Dumnezeul meu şi Totul meu".

Şi prizonieratul şi boala căpătată în detenţie, toate au fost aidoma modelului său şi au fost necesare pentru a-i da răgazul să deschidă ochii bine pe care Stăpân vrea să-l urmeze. Amănuntele nu sunt întocmai, dar nu contează. Important este esenţialul.

Visul său n-o fi fost acelaşi cu al lui Francisc iar cuvintele pe care i le-a adresat Răstignitul poate sunt altele, Dumnezeu are căi diferite pentru fiecare. O infinitate de căi, niciodată aceleaşi, dar toate converg spre o unică finalitate : urmarea lui Cristos, vestirea kerigmei, cucerirea vieţii veşnice. Ca o ştafetă într-o competiţie universală. O preiei de la cineva, alergi cu ea, segmentul tău de drum, după care o predai altuia ca s-o ducă mai departe spre ţinta ţintelor, capătul glorios al drumului acolo unde te aşteaptă laurii pe care nimeni nu ţi-i smulge de pe fruntea îmbrobonată de sudoarea iubirii.

Predicatorul desculţ din Assisi şi-a găsit un discipol aidoma. Îl urmează smerit, covârşit de iubire, în ascultare desăvârşită. E sărac, modest, blând. Trei caracteristici care-şi pun amprenta curând şi-l vor însoţi întreaga viaţă. A căpătat două perechi de pantofi. Nu se cuvine să le poarte pe amândouă, de vreme ce poate, fratelui său i s-au rupt pingelele, îi intră apă-n bocanci, suferă. O alege grijuliu pe cea mai bună şi i-o dăruie firesc, aşa cum curge sângele-n vene. Fără grimase, fără vorbărie de prisos.

La fel şi cu hainele. Ce-i trebuie lui două costume? Fratele său e bolnav, e plăpând, goluţ, sensibil.

A trecut de Seminar, de Institutul Teologic, vine clipa unică a hirotonirii. Acest fapt se întâmplă în 8 decembrie 1954, Solemnitatea Neprihănitei Zămisliri, la Oradea. Avea 29 de ani, abia împliniţi în 7 septembrie. Alături de el a fost hirotonit şi părintele Iosif Pal, cu numai doi ani mai tânăr, născut în Gherăieştii Noi, care avea să fie mai târziu, Ministru Provincial al Fraţilor Minori Conventuali. Fericirea nu cunoaşte margini. Intră în ea prudent, dar neşovăitor. Ştie că nimeni nu i-o poate smulge din suflet.

Aşa cum îi stă bine unui creştin, nu vorbeşte niciodată despre sine. E discret, amabil, cald cu toţii din jur. Un vrednic fiu al lui Francisc. Şi chiar dacă nu pleacă la Sarazini să-l înduplece pe Sultan să se încreştineze chiar dacă expediţiile şi martiriul în Cruciade dau greş, bunul Dumnezeu are cu el un plan alcătuit minuţios. Apostolatul său itinerant e la fel de bogat în roade, cu toate că e întreprins în rândul creştinilor din ţară. E pe rând şi în acelaşi timp: preot, paroh, director spiritual, duhovnic, maestru de novici, scriitor bisericesc, traducător de cărţi, predicator, catehist, iniţiator de programe şi bun păstrător de tradiţii. Glumeşte uneori în chip nevinovat : "Eu sunt peticul. Cum se găseşte un sac găurit, hop şi eu să-i cârpesc gaura. Sau un petecuţ la o cameră de automobil. Pentru cei rămaşi cu "căruţa în drum". Veşnic gata să pună umărul. Să scoată din încurcătură, să modereze situaţiile conflictuale, vorbele contradictorii, să aplaneze, să însenineze atmosfera. Ştie s-o facă în chip neasemuit.

Francisc vorbea simplu şi înflăcărat, amintind de Creator şi de poruncile Sale, stăruind pentru împăcare şi fraternitate între oameni. Vorbea atât de duios încât convinsese şi ciocârliile să-l asculte. Şi noul Francisc a străbătut ţara întreagă. N-a fost parohie să n-o fi călcat, în care să nu-şi fi desfăşurat pastoraţia măcar câtva timp. Util peste tot, aici şi oriunde. Un preot itinerant – ai putea spune. Un simplu preot, aşa cum a rămas în memoria posterităţii şi Sfântul Maximilian Kolbe care a realizat cu o exemplară credinţă şi modestie idealurile Sfântului Francisc şi a vrut să moară ca un preot simplu, în lagăr, condamnat la moarte în buncărul foamei, oferindu-se în locul unui camarad de lagăr care era tată de copii şi care trăieşte şi azi şi vizitează lagărul de la Auschwitz cutremurat de amintire. Sfântul Maximilian Kolbe a dat în felul acesta proba supremă a credinţei şi a mărturiei cu propria sa viaţă, de ceea ce înseamnă iubirea jertfelnică pentru aproapele.

Un singur lucru n-a dorit niciodată acest urmaş al lui Francisc : să călătorească, să vadă alte lumi, alţi oameni. Pentru el, lumea are acelaşi chip, al Mântuitorului. Oamenii sunt egali! Ce dacă se numesc altfel? Ei au o denumire generică, un semn, o insignă de creştin care îi distinge pe oriunde i-ar purta paşii.

"Când am să fiu acolo, în Cer, spunea unor persoane cunoscute, am să privesc şi am să văd întreaga lume la picioarele mele : şi Roma şi Assisi şi Napoli şi Nazaret şi Ierusalim. Deocamdată mă mulţumeşte să mă gândesc la ele şi să mă rog pentru cei care vieţuiesc pe acele meleaguri."

Cândva a fost propus pentru cel mai înalt grad al sacerdoţiului. Şi-a amintit de Francisc care din umilinţă n-a vrut să ajungă nici măcar preot, îmbrăcându-şi cuvenitele odăjdii ale diaconului, a oficiat Naşterea Pruncului Isus la Greccio, în valea Rietti, în noaptea de 24 decembrie 1223 -–cu o asemenea evlavie încât

Pruncuşorul Isus, înduioşat, a coborât în ieslea unde Francisc îi încropise un pat, lângă un bou şi un măgar. Animale smerite şi truditoare. De atunci a început sărbătoarea creştinească a Crăciunului la miezul nopţii în preajma ieslei, numită de italieni presepiu. De la Greccio, din Valea Rietti, când Francisc, în sfântă extază, a luat trupul Copilului ceresc înfăşat şi a început să-l legene. Cum să nu-l fascineze această minune? Cum să nu-l intereseze **"Vieţile Sfinţilor"**, pe care le-a cercetat, le-a scormonit cu asiduitate, încântare, evlavie, le-a tradus şi le-a interpretat, apoi le-a predicat credincioşilor.

A fost şi a rămas până azi, o Lumină. Un dascăl, un confesor care, aidoma Parohului de Ars, ştie să scoată din tainiţele adânci ale sufletului, încercat de păcat, toate secretele, fără să întineze printr-o curiozitate inoportună intimitatea, mândria, pudicitatea omului.

Orice zi petrecută alături de enoriaşi se preface în dar neasemuit care trebuie preţuit cum se cuvine. Şi dacă nu a îmblânzit niciodată un lup hămesit, ca odinioară Francisc în localitatea Gubbio, a îmblânzit, în schimb, multe suflete. Şi ele hămesite, însetate de lumină, de puritate, de iubire.

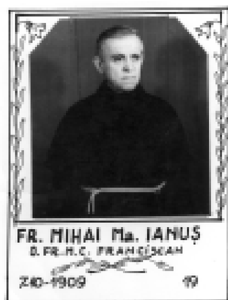
Aşa cum îl priveşti azi : abia atingând pământul cu tălpile, de parcă ar încerca să se salte un picuţ de la pământ, cu capul puţin plecat şi mâinile împreunate, cu un zâmbet de neşters pe chip, pare că îi e milă de pământ, de surioara ţărână să n-o strivească, să nu-i pricinuiască vreo rană fără de vrere. Şi mai cred că, privind prea des la cer, la fratele soare, la surioara lună, la surioarele stele, la fratele vânt şi la fratele aer, la fraţii nori şi la fratele timp care îl ţine alături de noi precum şi la fratele foc care nu încetează să-l mistuie, într-o zi va vedea, poate acelaşi, poate alt Serafim cu şase aripi, pogorându-se blând, nu de pe muntele Alvernia, ci chiar în bătătura bisericii, pentru ca vorbind cu el şi mulţumindu-i pentru toate câte există, acesta să-i lase în carne, **semn viu,** aidoma celui lăsat Sfântului Francisc, dovadă că l-a ales în această lume şi, în chip deosebit, în cealaltă, să compună poezia iubirii şi armoniei între Dumnezeu, natură şi oameni, ca un vrednic şi fără de seamăn discipol îndrăgostit de Cristos, Francisc de Assisi.

Şi va putea spune, la fel ca Sfântul Ioan al Crucii, pe care-l cinsteşte în chip deosebit:

"Pentru a ajunge să ai totul
Să nu doreşti să ai nici un lucru.
Pentru a a junge să fii totul
Să nu doreşti să fii nimic.
Pentru a ajunge să cunoşti totul
Să nu doreşti să ştii absolut nimic".

(Sfântul Ioan al Crucii, **"Cuvinte de Lumină şi Iubire".** Traducere de Olga Gălăţanu. Arhiepiscopia Romano-Catolică de Bucureşti, 1995).

O VIAȚĂ CUPRINSĂ ÎN ZECE RÂNDURI – FRATELE IANUȘ

N-am văzut nicicând un om mai smerit şi mai aplecat spre cele duhovniceşti ca fratele Mihai Ianuş. Îl cunoşteau generații întregi de creştini din parohia noastră şi din altele pentru că timp de peste şase decenii slujise ca sacristan la biserica "Sfântul Ioan Botezătorul" – urmând întocmai îndemnul Mântuitorului care le spusese apostolilor Săi : "Oricare dintre voi va voi să fie mai mare, să fie sluga voastră şi care dintre voi va voi să fie întâiul, să fie robul vostru (**Mat.20, 26-27),** cuvinte asumate şi de Suveranul Pontif de luminoasă amintire, Papa Ioan Paul al II-lea care se numea pe Sine **Servum servorum Dei - "Servitorul servitorului lui Dumnezeu"** şi care-şi alesese ca emblemă a pontificatului Său rodnic cuvintele : "**Totus Tuum" – Cu totul al Tău"-** de data aceasta referindu-se la iubirea filială pe care i-o purta Maicii Domnului.

Personal consider că nu există cale de mijloc. Nu poți fi "puțin al lui Dumnezeu", "un sfert, o jumătate, o zecime" etc. Trebuie să te implici cu întreaga ființă, cu toate fibrele tale intime, aşa cum şi Isus s-a dăruit oamenilor din ascultare față de Tatăl, până la moarte şi încă la moartea pe cruce. "*El fiind în natura lui Dumnezeu, n-a socotit că este o pradă egalitatea sa cu Dumnezeu, dar s-a nimicit pe sine, luând chip de rob, făcându-se asemenea oamenilor şi la înfățişare dovedindu-se ca un om, s-a smerit pe sine, făcându-se ascultător până la moarte şi încă la moarte de cruce."* **(Fil. 2, 6-8).**

Era o prezență discretă ca o umbră tăcută, strecurându-se de-a lungul zidurilor impunătoarei biserici, ori printre şirurile de bănci aliniate frumos, tăcute ca şi el, primind cu îngăduință zi de zi, gândurile şi rugăciunile, lacrimile şi speranțele aninate de cruce, ale creştinilor.

În 61 de ani cât slujise aici ca sacristan, nu lipsise de la nici o Sfântă Liturghie. Îl ştiau toate icoanele, toate statuile, fiecare milimetru din mozaicul pavimentului îi recunoştea paşii uşor târşiți, străduindu-se să nu facă zgomot, nici chiar atunci când biserica era goală. Să nu sperie duhul rugăciunii. Ori mai curând, atunci când paşii stârnesc ecouri suave iar dalele de marmură gem, scrâşnesc, scârțâie de poverile penitenților. Pereții reverberează-n vitralii şi prin rozeta aşezată pe frontispiciul fațadei, săbii subțiri de lumină pătrund oblic şi spintecă aerul trecând direct prin inimile credincioşilor.

Înalt, slab, adus de spate (cum altfel?) – cu privirile veşnic plecate şi cu acea sfiiciune pe care ţi-o dă numai prezenţa apropiată a Duhului, fratele Mihai Ianuş, părea că trăieşte pe alt tărâm. Lumea lui avea alte dimensiuni şi coordonate decât a noastră, îndeobşte. Şi dacă-l pomenesc aici, după mai bine de 11 ani de la întâlnirea sa decisivă cu Tatăl este pentru că vreau să subliniez că există şi altfel de modele de viaţă decât cele pe care le vedem pe toate canalele la televizor. Vieţi petrecute discret, într-o continuă adoraţie şi rugăciune, într-o devoţiune şi pietate care-ţi pot aduce împlinirea supremă ca om şi că nici o altă slujire nu-ţi poate dărui roadele bucuriei perfecte.

Şi aşa era şi firesc pentru că de la nici 18 ani, când alţii dau banchete, petreceri, baluri, cu tămbălău, orchestre, bâlci, râuri de şampanie şi torturi cu artificii ca să-şi serbeze majoratul – adică **intrarea în lume,** acest om **se retrăgea din lume,** devenind pe viaţă slujitor al lui Cristos, Marele Stăpân, Marele Rege.

Chemarea spre cele duhovniceşti, mai puternică decât orice glas omenesc, o auzea cu toate fibrele fiinţei şi i-a dat curs, spunând ca şi Ieremia profetul : "*M-ai sedus, Doamne şi m-am lăsat sedus. Ai fost mai tare decât mine şi m-ai biruit!" (***Ier.20,7). Era în 10 august 1927 şi încă nu împlinise optsprezece ani!**

La această dată intră în Mănăstirea din Săbăoani a fraţilor franciscani conventuali, unde a făcut profesiunea religioasă la 2 octombrie 1929. După profesiunea simplă, avea să fie trimis împreună cu alţi doi fraţi în misiune în Patria lui Francisc, la izvoarele franciscanismului unde stă o perioadă relativ scurtă. Reîntors în ţară este trimis de către superiori la Conventul din Galaţi, unde în 1934 face profesiunea solemnă şi unde rămâne ca frate sacristan până la sfârşitul vieţii.

Alegerea aceasta fundamentală de viaţă nu fusese de fapt o cotitură spectaculoasă, nici o convertire bruscă întâmplată datorită vreunui fapt extraordinar ci un lucru cât se poate de firesc, pentru că în satul lui, Corhana din Dulceştii Neamţului şi în alte sate din întreg ţinutul Moldovei, mulţi tineri, aproape din fiecare familie se simţeau atraşi de un astfel de mod de viaţă şi slujire, intrând la vârste fragede în mănăstirile franciscane ori diecezane, având ca ţel suprem Urmarea lui Cristos.

"*A-l urma pe Cristos conform Evangheliei în sărăcie şi smerenie* – scria Părintele Alois Donea în articolul "**Moşteniri franciscane"** (volumul Pr. Iosif Simon O.F.M.Conv.,"**Franciscanii Minori Conventuali. Provincia Sfântul Iosif din Moldova",** apărut la Editura Serafica, serie nouă, nr.39, Bacău, 1998) – *este idealul propus de Sfântul Francisc în Regula sa, ideal pe care fiecare frate îl realizează străduindu-se să trăiască în fraternitate şi minoritate cu proprii fraţi, uniţi în aceeaşi chemare şi cu toţi oamenii; mai mult încă, în spirit de frăţie cu toată lumea, sub stăpânirea lui Dumnezeu." (...)*

“Acest drum de ascensiune către Dumnezeu, pătruns de iubire, pleacă de la acea dezlipire de sine, care eliberează, acea dezlipire care nu este decât binecuvântatul rod al unei decizii de penitență şi convertire. Această atitudine este semnul distinctiv ce se transmite de la un sfânt la altul în tot franciscanismul.” *(***op.cit., p.308).**

Fratele Ianuş a înțeles, fără prea multe vorbe ci din chemarea simțirii proprii că : “*Singurul lucru important este a-L sluji cu inima curată şi cu minte senină, cu deplina supunere față de Duhul Domnului şi sfânta sa lucrare, fără să se facă sclavi ai literei care ucide, dar supuşi Duhului care îi dă viața. Avântul franciscan spre Dumnezeu e caracterizat de spontaneitate şi libertate sufletească. Cristocentrismul e nota caracteristică a întregii spiritualități franciscane medievale, mai ales începând cu Sfântul Bonaventura; însă în idealul franciscan de sfințenie fratele-Cristos devine obiect de contemplație afectivă, tovarăş cu care împarți sărăcia, umilința şi durerea, mai ales durerea pătimirii. (...) Sistematizarea dată de Sfântul Bonaventura ne îndreptățeşte să vorbim de o şcoală franciscană. Exigența spiritului franciscan e mai mult afectivă. Predomină iubirea ca impuls, ca garanție a umanismului; de aceea i s-a aplicat denumirea de* **serafic.”** *(***op. cit.p.308).**

Credincios acestei vocații şi vieții trăite după carisma Seraficului Părinte Francisc, fratele Mihai Ianuş şi-a ales ca program spiritual Cântarea Mariei din acel minunat “**Magnificat” (Lc. 1, 46-55),** în care Maica Domnului Îl laudă pe Dumnezeu pentru minunile pe care le-a făcut în viața sa. “*Măreşte sufletul meu pe Domnul, şi duhul meu tresaltă de bucurie în Dumnezeu Mântuitorul meu.(...) Căci mi-a făcut lucruri mari Cel puternic şi Sfânt e numele lui. Şi mila sa (se întinde) din neam în neam spre cei care se tem de el”. (***Lc. 1,46-47. 49-5o).**

Cuvintele de preamărire a lui Dumnezeu aparținând Fecioarei Maria, au fost alese de fratele Ianuş drept emblemă pentru slujirea sa în smerenie şi pietate desăvârşită.

Şi într-adevăr, viața sa simplă şi în totală ascultare, sărăcie şi neprihănire trupească şi sufletească a fost o continuă ofrandă, o laudă, un imn de preamărire a Domnului “care a privit la umilința sa”.

De bună seamă că fratele Ianuş ar fi putut să aibă multe bunuri pe acest pământ, agonisite şi gestionate mai mult sau mai puțin judicios. Dar el a ales viața conventuală a minorilor trăitori în simplitate, vecină cu sărăcia, în ascultare totală față de superiori şi în detaşarea completă de beneficiile plăcerilor lumeşti care nu pot fi decât efemere.

În ultima parte a vieții, trăind în Conventul din Galați, aşa cum am mai amintit, îngrijit de ceilalți frați şi surori terțiare, fratele Ianuş avea drept unică avere, sutana proprie, aidoma celei a Sfântului Francisc, atât de uzată şi de peticită încât puteai

privi în zare prin ea. Ciorapii erau atât de cârpiţi încât i-au trebuit ciorapi de împrumut pentru ultimul drum. De altfel, se ştie că franciscanii sunt înhumaţi desculţi, ca şi modelul lor, Francisc. Şi fratele Ianuş, din smerenie, a fost îngropat în cripta franciscanilor fără pantofi şi în vechea sa rasă călugărească pe care a purtat-o cu demnitate întreaga viaţă.

Un alt exemplu pe care îl purta cu duioşie şi veneraţie în suflet era acela al Monseniorului Vladimir Ghica, de spiţă domnească, personalitate fascinantă, urmaş al mai multor domnitori ai Principatelor Române, cel care avea să moară în închisoarea de la Jilava la 17 mai 1954, la o vârstă foarte înaintată, în timpul regimului comunist. Şi Prinţul Ghica avea o sutană peste măsură de uzată şi o pelerină la fel de purtată şi decolorată, iar ciorapii, numai găuri. Însă de la el ne-au rămas atâtea nestemate spirituale, adunate în buchețele de **Panseuri, - 850 de gânduri inedite în limba franceză, "Chemări ale lui Dumnezeu", îngrijite de Horia Cosmovici, unul din fiii săi spirituali,** precum "**Floricelele" Sfântului Francisc**, foarte folositoare pentru înaintarea spirituală a omului pe calea desăvârşirii.

Monseniorul Ghica renunţase la palat şi la privilegiile de "prinţ", pentru o chilie de mănăstire pe care apoi a înlocuit-o cu chilia închisorii. Renunţase la orice fel de onoruri pentru a-L sluji pe Cristos, Marele Rege.

Fratele Ianuş a trăit din plin vremurile de restrişte ale regimului când preoţii şi călugării erau prigoniţi, arestaţi, torturaţi, trimişi în închisori ori cu domiciliu forţat în ţinuturi austere, aproape pustii ca să nu mai poată să-şi exercite vocaţiunea. N-a fost străin de toate acestea, căci cu toţii au avut de suportat un regim de teroare şi prigoană, "zile de încercare şi de har" tototată, cum scria preotul Gheorghe Patraşcu – şi el o victimă a acestui regim care a suportat 15 ani de detenţie şi domiciliu obligatoriu, considerând că aceasta este adevărata valoare a zilelor de închisoare prin care au trecut mulţi franciscani conventuali.

Acest supliciu comun a fost concretizat în trei valuri succesive de arestări în loturi organizate de securitate şi multe arestări izolate, încât credincioşii rămâneau fără preoţi, fără vicari, bisericile erau închise, mănăstirile pustiite şi călugării alungaţi care încotro.

"În sinteză" – se menţionează în lucrarea Părintelui Iosif Simon "**Franciscanii Minori Conventuali…", -** s-au pronunţat sentinţe de condamnare pentru clerul franciscan, însumând 447 de ani; s-au executat 200 de ani de închisoare şi 37 de ani de domiciliu obligatoriu."

Fratele Ianuş avea calităţi deosebite dar le punea pe toate în slujba Domnului: ştia să cânte la orgă şi din gură, cântece sacre. Citea mult, numai cărţi de spiritualitate, pe care uneori, le împrumuta unor enoriaşi pe care-i stima şi în care căpătase încredere, formându-i pe calea desăvârşirii spirituale. Avea daruri dar ştia perfect să şi le tăinuiască, pentru că acela care se trufeşte pierde darul cel mai de preţ: mântuirea.

Mi-a dăruit odată o iconiță cu Naşterea Pruncului Isus. O mai am şi astăzi şi o păstrez în lăcrița inimii cu mare evlavie, alături de fotografia pe care singur şi-a ticluit-o şi a împărțit-o câtorva credincioşi, spre amintire. Pe verso, se află primele versete din **Magnificat,** pe care şi le-a ales drept program de viață.

În rest, o discreție desăvârşită în ceea ce-l priveşte, o pietate care-i face onoare, şi multă, multă smerenie, aşa cum i-ar fi plăcut Sfântului Francisc să-i vadă pe toți frățiorii săi.

Obişnuim adesea să trecem pe lângă oameni şi să-i ignorăm, ca şi când fac parte doar din decor. Abia când nu mai sunt, golul imens ce se cască în urma lor, ne obligă în conştiință să ne amintim de ei cu respect şi pietate. E mai comod să nu-i luăm însă în seamă. "Nişte oameni acolo, şi ei…"

În volumul **Necrolog. Misionari şi preoți autohtoni : diecezani şi franciscani, clerici şi frați călugări care au lucrat în Moldova pe teritoriul actual al Diecezei de Iaşi. 1600-2000,** scris de Pr. Iosif Gabor O.F.M.Conv şi Pr. Iosif Simon O.F.M.Conv, apărut la Editura Presa Bună, Iaşi, 2001, la pagina 93 este menționat **Fratele Mihai Țurcanu astfel : "***Fratele Mihai (Chici Ianoş) Țurcanu s-a născut la Corhana, comuna Dulceşti-Neamț, la 7 octombrie 1909. A intrat în Mănăstirea din Săbăoani la 10 august 1927, unde a făcut profesiunea religioasă la 2 octombrie 1929. Împreună cu frații Nicolae Dumea şi Anton Ceangău a fost trimis în misiune dar de la Assisi superiorii l-au trimis în țară în Conventul din Galați, unde în 1934 a făcut profesiunea solemnă. Aici a rămas ca sacristan 61 de ani, până la 10 aprilie 1995, când a încetat din viață şi a fost înmormântat în cavoul din Cimitirul Galați al Fraților Minori Conventuali".*

Dar printre ele şi dincolo de aceste rânduri lapidare, dacă ştii să citeşti cu dioptriile inimii, ai să întrezăreşti faptele pe cât de simple şi mărunte, pe atât de minunate ale unui om care L-a slujit cu iubire şi devotament pe Cristos, l-a iubit pe Francisc şi a fost un exemplu concret de trăire creştină.

Prin rândurile de față sper să-i aduc un pios omagiu acestui aproape anonim lucrător în Ogorul lui Dumnezeu.

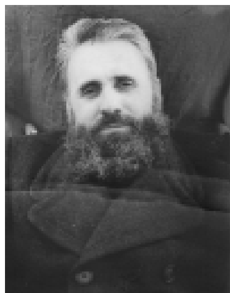
Chiar dacă viața lui n-a fost spectaculoasă şi bogată în fapte mari, în sensul pe care-l dăm noi cuvântului, meritul său incontestabil a constat în **oferirea de sine, zi de zi, clipă de clipă, timp de 86 de ani, Aceluia care din Iubire de oameni s-a oferit la moartea pe Cruce.**

O viață de jertfă continuă, alcătuită din rugăciuni, mortificații, post (nu mânca niciodată carne!) – adorații şi devoțiuni, o pietate către Maica Domnului, către sfinți, ascultarea fără urmă de murmur şi o îngăduință față de oameni, fără limite.

Şi ca o încununare a vieții sale profund religioase – o trecere lină spre Lumina la care a râvnit, la bogățiile cereşti pe care le-a agonisit şi la pacea duhovnicească promisă, care i-a păstrat sufletul neîntinat şi inima disponibilă pentru Iubirea Supremă de care de mai bine de unsprezece ani, se bucură în ceruri.

FIDELITATE ÎN CREDINȚĂ PÂNĂ LA MARTIRIU
Profil spiritual: Pr. Anton Demeter O.F.M.Conv.

Nota autoarei: În data de 20 decembrie 2006, pr. Anton Demeter, de fericită amintire, a trecut la cele veşnice pe când volumul de faţă se afla sub tipar.

În spaţiul duhovnicesc transcendent al ascezei şi rugăciunii, aproape inaccesibil cugetului şi raţiunii – spaţiu ce ţine de categoria supranaturalului, dincolo de stricăciunea şi zădărnicia celor lumeşti, primind harul înălţării spre lumile duhovniceşti numai de sine ştiute, trăieşte un preot al durerii şi suferinţei, un martor neîndoielnic al acelor abuzuri criminale săvârşite de un regim totalitar nefast.

Este vorba de părintele Anton Demeter, O.F.M. Conv., născut în satul Butea, comuna Boteşti, judeţul Neamţ, la 17 septembrie 1925. Este ziua când creştinii sărbătoresc primirea stigmatelor de către Sfântul Francisc pe Muntele Verna. Poate că nu întâmplător este născut în această zi, a stigmatelor dureroase, căci, în calitatea sa de preot, hirotonit la 27 de ani, a dat dovada supremă a mărturiei pentru Cristos, în condiţiile inumane de detenţie la care au fost supuşi episcopii, preoţii şi unii credincioşi în regimul trecut. Să nu ne fie teamă şi să ne ascundem în spatele adevărului, pentru că destul timp am făcut-o. Părintele Anton – un alt fel de stigmatizat este pentru toţi confraţii întru preoţie ca şi pentru credincioşi, un exemplu viu de tărie şi statornicie în credinţă. Un vlăstar al mişcării de rezistenţă a Bisericii Catolice, personalitate complexă şi desăvârşită, împodobită cu variate însuşiri morale şi duhovniceşti, de nenumărate calităţi şi virtuţi. Acest portret ar părea la prima vedere exagerat, dacă nu am cunoaşte câteva elemente din biografia acestui trăitor în spaţiul admirabil al rezistenţei morale interioare la care au fost supuşi majoritatea preoţilor catolici şi nu numai, în regimul trecut, al căror număr este din ce în ce mai mic, dar a căror amintire pulsează încă sub tâmplele noastre, din ce în ce mai puternic.

Martirajul contemporan este sigla care s-a întipărit în trupul şi sufletul unui mare număr de preoţi şi călugări care, cu propria viaţă au dat mărturie despre Cristos, fiind persecutaţi, alungaţi, închişi, maltrataţi, suspectaţi, deportaţi, obligaţi la muncă forţată, decăzuţi din drepturi.

Când cineva îşi dă proba sângelui pentru credinţă, este drept să i se cinstească memoria şi numele său rămâne înscris în catalogul sfinţilor. Dar când martirajul este o încercare prelungă care durează zeci de ani şi uneori o viaţă întreagă, este cu atât mai meritoriu.

Părintele Anton Demeter este un astfel de mărturisitor al zilelor noastre. Pilda sa este demnă de admiraţia cea mai înaltă pentru că, maltratat fiind în închisorile

comuniste la ucigătoarele anchete ale duşmanilor lui Cristos, a avut curajul de **a rămâne drept** sub loviturile de bastoane şi răngi care i-au sfărâmat coloana vertebrală. I-au sfărâmat-o, dar nu i-au îndoit-o, am spune noi, cei de astăzi, privindu-l cu veneraţie pe acest suferitor demn, care nu vorbeşte niciodată despre sine şi nu-i blestemă pe schinguitorii săi.

47 de ani petrecuţi la orizontală sau într-un cărucior cu rotile, durează cât o veşnicie a unui om normal. Câte milioane de rugi a înălţat părintele Anton pentru călăii săi, implorându-L pe Tatăl, după modelul lui Cristos şi al Sfântului Ştefan, sub ploaia de pietre, să nu le socotească lor păcatul acesta şi să-i ierte "**căci nu ştiu ce fac" (Lc. 23,34).**

Culmea bestialităţii umane, pentru că şi oamenii devin uneori bestii, este că părintele a fost obligat să-şi continue pedeapsa în închisoare grea pentru "**înaltă trădare de ţară" (**citiţi : pentru că nu a trădat secretul spovezii), pentru că a favorizat anumiţi colegi preoţi şi episcopi care urmau să fie arestaţi (citiţi : nu s-a dus să-i divulge!) şi mai ales pentru că a îndrăznit să propovăduiască Evanghelia copiilor, tinerilor, maturilor (Sfântul Pavel spusese : "Vai mie dacă nu voi propovădui Evanghelia!" – **1 Cor. 9,16)**.

Ani de suferinţă şi încercări dure pentru toţi preoţii, pentru enoriaşi, pentru călugări şi călugăriţe. Curajoasă mărturie a preoţilor dar şi o dureroasă absenţă resimţită de credincioşii din comunele şi oraşele rămase fără păstori. O istorie dramatică, scrisă cu durere, cu spaimă, cu sânge, cu foame şi sete, cu umilinţa, cu încercarea de nimicire a demnităţii umane, sub cizma barbară a unui regim totalitar a cărui deviză era : "Cine nu e cu noi e împotriva noastră!"

Condamnări severe în urma unor motive cusute cu aţă albă şi a unor înscenări şi procese care nu erau altceva decât nişte simulacre, nişte farse sinistre, sub pretextul unor acuze puerile. Muncă forţată, tratamente inumane. Şi mai presus de toate şi cel mai greu de îndurat era ura nelimitată, revărsându-se în rafale, pentru slujitorii Bisericii, ca limbile unui şarpe de foc care tind să pârjolească totul în jur. Cine a citit cartea monahului Nicolae Steinhardt "**Jurnalul fericirii",** poate să-şi facă o imagine vagă despre ceea ce a însemnat călcarea în picioare a demnităţii umane, dusă până la extreme, până la anihilarea totală, până la reducerea la starea de animalitate.

Părintele Anton Demeter, unul dintre aceşti numeroşi martiri în viaţă, un miracol de longevitate, de credinţă, de răbdare în suferinţă, iertare şi iubire a duşmanilor şi de întoarcere şi a celuilalt obraz, a fost şi a rămas un slujtor demn de Stăpânul său închis şi crucificat, Isus Cristos, care ştie ce înseamnă cea de a opta Fericire : aceea de a fi batjocorât, prigonit, închis, pentru numele lui Cristos.

În definitiv, invaliditatea părintelui este tot o crucificare. Chiar dacă orizontală. O crucificare pe lemnul patului, cum au fost atâtea ale marilor mistici:

Marthe Robin, căreia Isus i-a explicat vocația şi misiunea sa : "*Tu vei fi micuța mea crucificată din iubire" (*1929), Ecaterina Emmerich, care a primit stigmatele dureroase, Georgette Faniel, născută în 1915 la Montreal, care poseda harul participării, a primit rănile lui Isus şi a trăit Patima, iar în anul 1985 s-a oferit Tatălui veşnic ca **jertfă de ardere de tot din iubire** şi mulți alții, în acest secol XX numit pe drept cuvânt "secolul martirilor."

Un martiraj lung şi fecund, pentru că istoria dramatică a acestui preot **crucificat din iubire**, a fost o sămânță rodnică, răsărind, înflorind, făcând la rândul ei semințe de viață creştină, semințe de sfințenie.

"**20 de ani de condamnare exemplară!" –** aşa cum a sunat sentința atunci, s-au transformat în 47 de ani de condamnare la imobilizare totală. În pofida încercărilor brutale de încătuşare a trupului, spiritul a rămas liber, în toți aceşti ani, spiritul care şi-a menținut încrederea, speranța, siguranța, chiar şi în momentele de cumpănă. Pentru că numai spiritul îl poate scoate pe om din limitele înguste ale materiei, îl descătuşează. Părintele Anton ştia că nu e singur. Alături de el, în carcera suferinței, ani îndelungați, s-a aflat Cristos prizonier, rănit, umilit, batjocorât, pălmuit, biciuit, bătut cu ranga şi cu vergile, încununat cu spini, dar nu înfrânt, pentru că avea să învingă şi moartea pe cruce, s-o transforme-n lumină mântuitoare, în flacără de speranță, care, în timp, va lumina omenirea. Şi aici îmi vin în minte versurile lui Radu Gyr din poemul : "Iisus în celulă": *"S-a aşezat lângă mine pe rogojină: / Pune-Mi pe răni mâna ta!/ Pe glezne-avea urme de cuie şi rugină/Parcă purtase lanțuri cândva.// Oftând şi-a întins truditele oase/ pe rogojina mea cu libărci./ Luna lumina, dar zăbrelele groase/ lungeau pe zăpada Lui, vărgi// Părea celula un munte, părea Căpățână/ şi mişunau păduchi şi guzgani./ Am simțit cum îmi cade capul pe mână/ şi-am adormit o mie de ani.// Când m-am deşteptat din afunda genună,/ miroseau paiele a trandafiri./ Eram în celulă şi era lună,/ numai Iisus nu era nicăieri…// Am întins brațele, nimeni, tăcere,/ Am întrebat zidul : Nici un răspuns!/ Doar razele reci, ascuțite-n unghere,/ cu sulița lor m-au străpuns…// - Unde eşti Doamne, am urlat la zăbrele/ Din lună vedeam fum pe cățui…/ M-am pipăit… şi pe mâinile mele,/ am găsit urmele cuielor Lui."* Împreună cu el, în spirit, s-au aflat miile de credincioşi care-l cunoşteau, însoțindu-l cu rugăciunile, însoțindu-l în spirit, fiindu-i fii şi fiice duhovniceşti.

Părintele Anton împreună cu alții care mai trăiesc încă, împreună cu cei care nu mai sunt, dar care trăiesc în memoria noastră şi a căror amintire luminoasă ne propulsează spre un viitor plin de făgăduințe în care putem întrezări, fie şi o clipă, ca printr-o perdea străvezie, fericirea care ne aşteaptă pe toți, nu întâmplător şi-a ales drept Crez cuvintele din **Imitațiunea lui Cristos :** *"De voieşti să fii încununat, luptă-te cu bărbăție şi îndură cu răbdare. Nu se ajunge la odihnă fără muncă, nici la victorie fără luptă." (***Im.Ch. III, cap. 19, v.4).**

Cel care şi-a scris pe uşa pătimirii sale smerite, cu literele arzânde ale iubirii, cuvintele Sfintei Tereza : “*Nimic să nu vă neliniştească, nimic să nu vă sperie, toate trec. Dumnezeu e mereu acelaşi, cu răbdarea totul vom învinge. Cine îl are pe Dumnezeu, nu duce lipsă de nimic. Dumnezeu singur îi este de ajuns.”* Este un alt fel de a spune ca şi Francisc : “*Dumnezeul meu şi Totul meu!”*.

Părintele Anton – exemplu viu de jertfă ispăşitoare, de jertfă din iubire, zidind edificii sufleteşti, eliberând sufletele de povara păcatului, eliberând sufletele din Purgator, chemând înapoi la Tatăl pe fiii risipitori. Creştinii de orice rit vin la Cuvioşia Sa ca la zidul plângerii pentru sfaturile duhovniceşti, adânca înțelepciune, aura de pe chipul său blând, ochii limpezi, simplitatea şi adânca smerenie izvorâte din carisma Seraficului Părinte Francisc, vorba ziditoare şi pacea pe care le-o zideşte în suflete. Oamenii vin împovărați, aplecați de greutatea necazurilor la acest duhovnic de excepție, la acest director de spirite şi pleacă drepți, înalți, luminați, împăcați, cu privirile spre Înalturi, dovadă că statura fizică a omului nu contează : importantă este doar statura spirituală. Părintele Anton le dăruieşte câte ceva din statura sa spirituală, îi îndreaptă şi-i înalță în primul rând în proprii lor ochi, apoi în ochii semenilor, dar, mai presus de toate, în ochii lui Dumnezeu. Ei se îmbogățesc, capătă avuții nevăzute dar inestimabile, foloase duhovniceşti. Rămân apoi legați cu o strânsă legătură duhovnicească pentru că părintele ştie ca nimeni altul a lumina unele aspecte din viața lor, adâncite în bezna subconştientului, deschizându-le căi de autocunoaştere şi pocăință şi oamenii nu uită şi îi poartă recunoştință.

Prezența discretă a părintelui Anton printre viitorii călugări şi preoți franciscani, printre ceilalți preoți din Institutul Teologic Franciscan din Roman dă curaj şi speranță şi un nou imbold în Urmarea lui Cristos în ascultare, sărăcie şi neprihănire. Avându-i exemplul sub ochi sau în minte, nici o nenorocire nu ți se va părea de netrecut, nici un obstacol de neînvins, nici o boală de netămăduit şi chiar “**surioara moarte”** nu ți se va părea decât poarta întredeschisă către Acela care a spus apostolilor săi : “*În lume veți avea necaz; dar îndrăzniți, eu am biruit lumea!” (***Ioan 16,33).**

Cununa cea nevestejită în veci a martiriului a fost aşezată deja, cu mâini îngereşti pe fruntea înaltă a părintelui, sub privirile grijulii ale Preacuratei despre care Părintele Anton spune : “*Cine o iubeşte pe Maria, e atât de sigur de paradis, ca şi când ar fi deja în el, căci copiii Mariei sunt copiii Paradisului!”*

Un fiu devotat al lui Isus şi al Mariei, un demn urmaş al Sfântului Francisc, care e în acelaşi timp, un copil predilect al Paradisului – Părintele Anton Demeter, acest **slujitor suferind**, cu o rezistență morală interioară demnă de cei mai mari sfinți – este o personalitate luminoasă, care ne face să nutrim *“fericita nădejde”* **(Tit. 2,13)** că, împărtăşindu-ne din aceleaşi valori, din acelaşi Cuvânt dătător de viață, vom putea ajunge într-o zi printre cei fericiți, demni de Împărăția promisă.

“VAI MIE DACĂ NU VOI PROPOVĂDUI EVANGHELIA!” (1 Cor. 9,16) PĂRINTELE JOHANN PROSCHINGER ŞI PREDICAREA CUVÂNTULUI DIVIN

Poate că nu întâmplător, primele cuvinte alese ca Antifoniu din Omelia inaugurală în calitate de paroh al Bisericii “Sfântul Ioan Botezătorul” din Galaţi, au fost cele ale Sfântului Pavel din **Scrisoarea întâia către Corinteni :** “Căci dacă vestesc Evanghelia, nu am de ce să mă laud, căci este o datorie asupra mea, şi vai mie dacă nu vestesc Evanghelia!” **(1 Cor. 9,16).**

Născut la 2 ianuarie 1925, la Fălticeni şi sfinţit preot în 26 octombrie 1952 la Alba Iulia o dată cu părintele Eugen Ghiuzan din Adjudeni, părintele Johann, român de etnie germană a avut parte de o tinereţe zbuciumată şi plină de primejdii, marcată profund de ororile unui război nedrept în care a trebuit să suporte prizonieratul, deportarea, vicisitudinile unui drum lung străbătut pe jos din îndepărtata Siberie – experienţă dureroasă, la limita suportabilului, în care era, nu de puţine ori, să-şi piardă viaţa. Abia după război, când lucrurile se mai liniştiseră a putut să-şi desăvârşească studiile teologice şi să fie uns cu înalta demnitate a sacramentului Preoţiei.

Neavând convingeri politice, era total străin de conflagraţia nedreaptă şi nimicitoare care cuprinsese aproape întreaga lume şi pe care oamenii politici şi ambiţiile lor de dominare o declanşaseră, fără să întrebe populaţia civilă dacă e de acord sau nu, târând-o în cel mai sângeros război care izbucnise vreodată. Iar nesupunerea era plătită cu viaţa. Vremuri cu totul nesigure şi învăluite în negura fricii şi în adâncul ororilor de neimaginat de mintea omenească.

La întoarcere, sute de kilometri străbătuţi cu piciorul, în plină iarnă, mâncând te miri ce rămăşiţe de hrană găsite pe câmp, ori poamele uscate din copacii rămaşi după bombardament, în picioare. Silit să se ascundă, să se apere, aproape degerat, cu sănătatea şubrezită, părintele Johann s-a întors în România, unde se născuse şi avea încă rude. Abia ieşise din adolescenţă dar visurile păreau nimicite pentru totdeauna. Însă Dumnezeu are planuri măreţe pentru fiii Lui şi, o dată aleşi, nu-i mai scapă din mână. Părintele Hans era unul din acele vase alese şi puse deoparte de Dumnezeu pentru Lucrarea Sa divină.

I-a trebuit o lungă perioadă să se refacă, să recapete încredere şi să-şi reia studiile întrerupte brutal. Însă în pofida experienţei amare a războiului, părintele Hans nu-şi pierduse niciodată încrederea şi nu renunţase la dorinţa de a deveni preot.

Nu vorbea de Calvarul îndurat în timpul războiului. Îşi purta suferința cu demnitate, gândindu-se că şi Isus Cristos îndurase chinuri inimaginabile din partea oamenilor. Împărțindu-şi suferința cu Cristos, putea s-o suporte mai uşor, aşa cum fusese educat din familie. Suferința participativă ca şi cea substitutivă a Domnului cu oamenii, e de natură să încurajeze, să întărească şi e născătoare de imboldul de a merge mai departe şi de speranța că într-o zi, răsplata va veni, cu siguranță. Atunci va primi cununa de învingător în lupta cea dreaptă.

Primăvara anului 1991 abia îşi mijea primii muguri. Enoriaşii încă nu-şi uscaseră lacrimile pricinuite de plecarea intempestivă a părintelui vicar Aurel, regretat de toți pentru că se dovedise foarte vrednic şi popular în parohie, iar acum era trimis în comuna Săbăoani, apoi în comuna Talpa ca paroh.

Încă se mai auzeau frânturi din Psalmul de despărțire, care, ca un făcut, la vesperele feriale din Liturgia orelor, în acea zi, era Psalmul 137 : "Pe malurile râurilor Babilonului,/ acolo şezum şi am plâns/ când ne-am adus aminte de Sion./ În sălciile din ținutul acela ne-am atârnat harpele/ Căci acolo, cei care ne duseseră captivi ne cereau cântări/ şi cei care ne făceau să gemem **ne cereau** bucurie, **zicând:** / "Cântați-ne din cântările Sionului!"/ Cum să cântăm noi o cântare a Domnului/ pe un pământ străin?/ Dacă te voi uita, Ierusalime,/ uitată să fie dreapta mea!/ Să mi se lipească limba de cerul gurii/ dacă nu voi face din Ierusalim/ începutul bucuriei mele"(**Ps. 137 1-6).**

Un psalm destul de edificator care era cu atât mai dureros cu cât reflecta realitatea plecării. Cuvintele lui răsuceau cuțite în inimi şi, atât preotul cât şi enoriaşii nu-şi puteau stăpâni emoția şi lacrimile.

De aceea, dintru început, enoriaşilor le-a venit cam greu să se deprindă cu acest nou paroh, venit de la Suceava. Priveau puțin neîncrezători la preotul franciscan în vârstă, scund de statură, nins, vorbind româneşte cu un uşor accent străin. E greu pentru un creştin să schimbe mereu duhovnicul care deja îl învățase pe de rost şi în care căpătase încredere.

Nu e de mirare, aşadar, că la început au fost puțin reticenți în gesturi şi cuvinte. Încrederea trebuia câştigată de ambele părți, conexiunea, atunci când e vorba de suflete nu se face atât de lesne. Dar nu e mai puțin adevărat că Duhul Sfânt, Mângâietorul lucrează necontenit în Biserică. Probabil că nici preoților nu le vine uşor să se strămute dintr-un colț la celălalt al țării, dar ei sunt sub jurământul ascultării.

Încet, încet, părintele Johann le-a câştigat sufletele. Prin ținuta sa impecabilă, printr-o atitudine morală fără cusur, o delicatețe în gesturi şi cuvinte şi un program riguros de viață religioasă. Pedant, meticulos, chibzuit, excesiv de îngrijit, pus "la patru ace", cu o aproape obsesivă nevoie de curățenie interioară şi exterioară, părintele Hans devenise proverbial pentru că arăta întotdeauna ca scos din cutie.

Nici o urmă de praf, nici o cută. Aşa se prezintă şi astăzi, la aproape 82 de ani, un om îngrijit, atent cu el însuşi şi cu alţii. Disciplină şi organizare impecabile în toate : în parohie, în viaţa cotidiană, care nu e străină de viaţa parohiei ci se împletesc armonios. Nimeni nu-i putea reproşa nimic, în nici o privinţă şi nici nu i-ar fi trecut prin cap cuiva o asemenea nedelicateţe.

Virtutea carităţii şi a milei faţă de bătrâni şi de bolnavi, atenţia către copii şi către tineri, spiritul organizatoric desăvârşit, precizia de pendulă elveţiană cu care săvârşea oficiul liturgic precum şi deschiderea către activităţile laicilor, i-au cucerit pe toţi, în cele din urmă.

În anul următor, enoriaşii aveau de înfruntat o altă plecare dureroasă : părintele duhovnic Alois Donea, avea să fie chemat la Institutul Teologic Franciscan din Roman să predea seminariştilor morala, gramatica şi latina.

“Preotul e ca şi soldatul, - spunea părintele Alois -, şi ca un bun soldat, unde e trimis, acolo trebuie să meargă. Noi suntem soldaţii lui Cristos.”

În ce mă priveşte, nu-mi plac deloc despărţirile. Aşa încât mi-a trebuit multă vreme să mă consolez cu această nouă plecare. A fost nevoie de câteva vizite la Roman să-l pot vedea şi consulta în anumite chestiuni duhovniceşti. Apoi, l-am căutat de câte ori mă duceam în Bucureşti, la Arhiepiscopie, unde avea scaunul său de spovadă, primul din partea stângă de la intrarea în catedrală. Făceau cozi interminabile enoriaşii să se spovedească la părintele Alois, căci era un duhovnic de excepţie. După trecerea lui la cele veşnice, creştinii încă mai veneau, se apropiau timid de confesional, mângâiau pereţii de lemn sobru şi uneori sărutau uşile acelei cămări tainice de unde, glasul părintelui Alois încă nu-şi pierduse rezonanţa şi blândeţea şi de unde plecau uşuraţi, eliberaţi, cu binecuvântarea şi dezlegarea dată de reprezentantul lui Dumnezeu care acţiona pe pământ, prin intermediul acestui sfânt Sacrament al Spovezii, **in persona Christi.**

Confesionalul se mai află şi astăzi acolo, dar e gol, cu uşile vraişte şi acest gol îşi strigă ecoul în imensitatea catedralei, de peste opt ani, în aşteptarea părintelui.

Părintele Alois pusese piatra de temelie a credinţei mele şi tot el fusese cel care mă alesese în familia franciscană, îmi dăduse numele său duhovnicesc şi îmi trasase responsabilităţi morale pe măsura puterii mele de atunci.

Părintele Alois, de fericită şi pioasă amintire, nu putea să vorbească despre Francisc, altfel - decât cu ochii în lacrimi şi cu glasul sugrumat de emoţie. Dumnezeu poate să facă sublim ceea ce la început pare ridicol îndeobşte. Acest duhovnic de excepţie trăind din plin carisma şi sărăcia franciscană, “ne-a îmbolnăvit de virusul Francisc”, ne-a făcut să înţelegem deosebirea dintre esenţial şi derizoriu, prezentându-ni-l în cuvinte şi lacrimi, într-o **măreţie a umilinţei** demnă de cel care este numai iubire, pe cel care iubea totul : pământul, cerul, oamenii, îngerii, ieslea, crucea, făpturile cele mai neînsemnate, totul, totul. Ni l-a descoperit pe acest genial

mesager evanghelic al păcii, pe acest propovăduitor itinerant care semăna şi mai seamănă şi astăzi, după opt veacuri, cuvintele vieţii eterne.

Ceea ce a urmat a fost doar o prelungire, o continuare a începutului şi o încununare spirituală care au avut ca rezultat, hotărârea de a urma studii teologice şi de a mă consacra pentru viaţa religioasă. Aveam pe atunci 42 de ani.

Faptul că părintele Hans “m-a preluat” de unde mă lăsase părintele Alois, a fost de natură să-mi întregească statutul spiritual. Aşa s-a conturat călătoria nesperată în Westfalia de Nord, în localitatea Hopsten, un fel de staţiune într-un cadru natural splendid, unde am fost trimisă de Ministrul Provincial, pe atunci părintele Iosif Sabău, de fericită amintire, timp de trei săptămni, să reprezint România, la reuniunile EUFRA ’93, familia fraternităţii europene, în care am cunoscut peste o sută de fraţi şi surori franciscane din 18 ţări, am legat prietenii fraterne şi de unde m-am întors cu mult mai bogată sufleteşte şi mai întărită pentru activitatea pe care urma s-o depun în cadrul fraternităţii locale.

Tot atunci a avut loc clipa solemnă a profesiunii religioase, când, împreună cu alte două surori, am depus promisiunea de viaţă evanghelică după modelul franciscan, iar după aceea, consacrarea definitivă, făcută sub binecuvântarea părintelui Alois, la Bucureşti, în Capela Arhiepiscopiei şi a Institutului Teologic de grad Universitar “Sfânta Tereza” – a cărui studentă devenisem deja.

Sunt clipe de neuitat care rămân înscrise în memoria afectivă şi nu se pot stinge decât, o dată cu viaţa.

Părintele Hans însă, în virtutea carismei sale şi a sacerdoţiului, a fost alături de familia mea şi s-a îngrijit duhovniceşte de mama, pe care o vizita lunar, dându-i sfintele sacramente Spovedania şi Împărtăşania, fapt pentru care mama îl respecta şi-l preţuia foarte mult. Când venea ziua pentru vizita preotului, ea se pregătea minuţios trupeşte şi sufleteşte cu mult timp înainte, avea mari emoţii, căci urma să se întâlnească, nu cu un om, nu cu un preot, ci cu un sfânt, trimis de Dumnezeu, alesul lui Dumnezeu ca să împartă iertarea şi binecuvântarea.

Părintele Johann era plin de atenţie prevenitoare pentru bătrânii pe care-i vizita la domiciliu, o dată pe lună. Niciodată nu venea cu mâna goală, ci le dăruia ba o iconiţă, ba un Sfânt Rozariu, ba dulciuri. Şi multe, multe binecuvântări şi poveţe, în ceea ce priveşte viaţa creştină.

El a condus parohia noastră timp de zece ani. Apoi s-a retras înspre matcă, înspre Bucovina sa dragă, la Suceava şi Rădăuţi, unde şi astăzi este activ, la fel de prevenitor, de bun organizator şi de bun sfătuitor în cele sfinte.

L-am revăzut la TV pe programul naţional în mai multe rânduri la emisiunea în limba germană, când i se iau interviuri de la biserica din Suceava.

Acum doi ani, de Ziua Adormirii Maicii Domnului, a avut loc deschiderea primei ediţii a ZILELOR ETNICILOR GERMANI DIN BUCOVINA, un ţinut

mirific unde trăiesc în conviețuire paşnică etnii diferite, păstrându-şi fiecare tradițiile şi folclorul, specificitatea şi limba. Creştinii din Gura Humorului, Cacica, Poiana Micului, Suceava şi alte localități din această parte a țării se întâlniseră în cadrul natural, de o frumusețe deosebită, cu oaspeți din Germania şi din alte țări pentru a sărbători prin sfinte liturghii, cântec şi dans pe Maica Cerească. La acel moment festiv a participat şi Excelența Sa, Cardinalul Giovanni Battista Re, Prefectul Congregației pentru episcopi din Roma, care venise să viziteze sanctuarul marian de la Cacica. Germanii din Bucovina întruniți în Forumul local şi-au arătat atunci întreaga dimensiune a ospitalității şi a spiritului de conviețuire paşnică. În biserica din Poiana Micului, părintele Johann Proschinger a vorbit despre relațiile de prietenie şi conviețuire în bună înțelegere dintre creştinii diferitelor etnii, tradiție care se continuă în această parte a țării, de peste două sute de ani şi se reflectă în diferite manifestări organizate împreună, pentru o cunoaştere cât mai profundă şi o prietenie cât mai trainică, bazată pe stânca numită Cristos şi învăluită în iubirea maternă cu care îi veghează de aproape, Sfânta Mamă a Mântuitorului, care-i reuneşte de fiecare dată pe creştini într-un mănunchi sacru. Fiind unul dintre puținii preoți de etnie germană din zonă, deşi pensionar, părintele Hans este deosebit de activ, slujind cu evlavie şi făcându-se util comunității germane.

Anul acesta, cu prilejul prăznuirii Hramului parohiei din Galați, unde slujise atâția ani, botezase, cununase şi condusese pe ultimul drum pe nenumărați credincioşi, părintele Hans e revenit pentru un scurt timp la noi. Era neschimbat. Îi ținea minte aproape pe toți credincioşii. Amabil, gentil, politicos, uşor ironic şi surâzător, îşi purta cu demnitate cele peste opt decenii de viață, din care 54 în calitate de slujitor al Sfântului Altar, ca un bun soldat al lui Isus Cristos, în marea, în uriaşa armată creştină, aşteptând cu încredere şi speranță să dobândească, Împărăția cea Veşnică.

Şi după atâta slujire devotată şi vestire a Cuvântului Evangheliei la care fusese chemat, cum să nu se cuvină să-şi capete, binecuvântata răsplată?

Galați, 14 noiembrie 2006

O CĂRĂMIDĂ PENTRU CASA LUI DUMNEZEU ŞI POARTA CERULUI

Când intri într-o biserică, nu se poate să nu exclami precum Petru pe Muntele Tabor : *“Doamne, ce bine ne este nouă să fim aici”* **(Mt. 17,4; Mc.9,5; Lc.9,33).** Nu poţi să nu constaţi că acest **lăcaş sacru** îţi provoacă o stare de bine, de linişte şi pace interioară. Biserica oglindeşte de fapt sufletul omului. E un loc de comunicare intimă cu Dumnezeu. Nicăieri nu se înfăptuieşte o mai tainică şi mai strânsă comuniune cu Dumnezeu. De altfel, spiritul treaz se menţine numai într-o unire perfectă cu Dumnezeu, beneficiind de principalele Sacramente. Şi unde, în altă parte s-ar putea realiza aceasta decât în Sfânta Biserică?

Adeseori, auzi spunând : “Eu mă pot închina oriunde, acasă, la câmp, la serviciu, pe stradă, etc.” E adevărat, cu singura mare diferenţă că nu te poţi bucura de Sfintele Sacramente (în afara unor cazuri extreme), decât în Casa lui Dumnezeu, acolo unde se află sfântul altar şi pe el Tabernacolul – Locuinţa unde Isus Cristos ne aşteaptă să venim să ne înfruptăm din Carnea şi Sângele Său.

“Ce rost mai are un drum care nu duce la o biserică? – se întreba marele convertit al secolului trecut, scriitorul francez Paul Claudel, cel care avea să scrie remarcabila carte: “**Dumnezeu există. Eu L-am întâlnit”.**

Simbol al iubirii şi al fidelităţii în credinţă, biserica este o metaforă înscrisă în piatră, în ziduri, în taina altarului, în aerul respirat de sfinţi, dincolo de ziduri, în templele vii care sunt credincioşii. Ea reprezintă acea adunare-împreună alcătuită din trupuri umane - Biserica spirituală, membrele Trupului Mistic, al cărui Cap este Cristos, *“piatra din capul unghiului, cea aruncată de zidari”***(Mt. 21,42)** şi temelia neclintită a Bisericii.

Nici o biserică – lăcaş din zid – nu-i terminată în înţelesul profund, duhovnicesc, mistic, fără zidirea cea vie, prezenţa umană. Aşa cum a denumit patriarhul Iacob, în Vechiul Testament, primul loc pe care era o piatră aşezată de el drept căpătâi şi de unde a văzut cerul deschis şi pe îngerii Domnului coborând şi urcând ca pe o Scară **(Gen.28,11-12),** Biserica a preluat această metaforă realistă şi profetică de “**Poartă a Cerului”**, după cuvintele patriarhului Iacob : “*Cât de înfricoşător e locul acesta! Aceasta nu e alta, fără numai Casa lui Dumnezeu, aceasta e Poarta Cerului”* **(Gen. 28,17).**

Piatra de temelie sau reazemul, stâlpul şi prima scară a treptei care se înalţă spre cer şi care cheamă dinspre cer pogorârea îngerilor pe pământ. Nu numai trupului,

dar şi sufletului îi trebuie o casă, unde poate veni oricând să suspine, să se bucure, să plângă, ori, când atârnă prea greu, să se uşureze. Biserica e locul unde nu te simţi singur. Acolo Dumnezeu **te locuieşte** şi ceilalţi creştini **te înconjoară, fac zid împrejur să te apere.** În Casa Domnului, oricine ai fi, eşti primit cu bunăvoinţă. Un lucru e cert. Biserica este singurul loc de unde **nu vei fi alungat niciodată,** decât dacă singur doreşti să te distanţezi, să fugi departe, să te înstrăinezi, să te rupi de comunitate.

"*Departe de Casa Ta, Doamne,/rătăceam stingher prin lume/ căutând doar fericirea/ dar sunt trist şi înşelat"* – răsună un cântec. Aici e locul unde poţi să poposeşti sub auspicii divine, de la neliniştea lumii la pacea lui Cristos.

Nenumărate sunt referirile evanghelice cu privire la Biserică, fie Cuvintele lui Isus Cristos despre Templul din Ierusalim, fie Cuvintele Sfântului Apostol Paul, fie ale altor apostoli şi Sfinţi Părinţi ai Bisericii.

Intrarea în lume, ca om şi creştin, cât şi ieşirea din lumea sensibilă spre cea veşnică se face aşadar, prin "Poarta Cerului" de pe pământ, adică prin uşa bisericii, "uşa milostivirii şi a iubirii dumnezeieşti pentru oameni".

"*Biserica a fost plantată în lume ca un Rai"* – spunea Sfântul Irineu de Lyon, iar Mihai Eminescu scria că este : "*Mama noastră spirituală".* **Biserica este însă şi un semn al civilizaţiei creştine,** locul de întâlnire cu Dumnezeu, locul acelei regăsiri-împreună a oamenilor lui Dumnezeu. O vorbă duhovnicească spune : *"Iubeşte Casa lui Dumnezeu, dar fă-te tu însuţi Casă a lui Dumnezeu".*

Biserica, acest arc peste spaţiu şi timp, cuprinzându-i pe toţi, păstori şi credincioşi, a rezistat de-a lungul mileniilor datorită credinţei slujitorilor ei care fiecare în parte a spus : "Eu sunt biserica. Eu rămân semnul vizibil al acestei Biserici", conştienţi de acest privilegiu, de faptul că Dumnezeu ne-a onorat, venind să locuiască şi să rămână împreună cu noi, invitându-ne să rămânem în acest adevăr cu bucurie şi recunoştinţă.

În acest spirit, prezentăm pe scurt Comunitatea catolică din Galaţi, încredinţată spre păstorire preoţilor franciscani, biserică menţionată de ***Codex Bandinus*** în 1646, ca prim lăcaş de cult romano-catolic, în timp ce în 2005 – **a fost binecuvântată piatra de temelie a celei de a doua biserici.** Istoria prezenţei catolice la Galaţi este strâns legată de activitatea misionară şi pastorală a franciscanilor conventuali. După ce "vechea biserică catolică din cărămizi nearse, construită după un plan rudimentar, acoperită cu stuf, fără clopot..." - menţionată de ***Codex Bandinus***, este mistuită de un incendiu în anul 1660, a fost reconstruită – "din lemn, acoperită **all italiana** (după stilul italienesc), cu 3 altare, bine înzestrată cu icoane şi veşminte"(Cf. Art. Pr. Antonel-Aurel Ilieş: "*Galaţi, Comunitatea romano-catolică";* apărut în "Mesagerul Sfântului Anton", nr.78/septembrie-octombrie 2006). Distrusă şi aceasta de flăcări în 1774, împreună cu clădirile anexe, abia în 1844 – s-au finalizat lucrările la noua biserică sfinţită şi închinată **Sfântului Ioan Botezătorul**.

Binecuvântarea bisericii a fost dată la 5 noiembrie pe episcopul Paulus Sardi. Grație muncii asidue a Pr. Daniels Pietrobono, franciscan conventual, este mărită şi deasupra altarului e amplasată o pictură a pr.franciscan Pasquale Sarullo – reprezentându-l pe patronul ei spiritual, Sfântul Ioan Botezătorul – predicând în fața mulțimilor din împrejurimile Iordanului. Sunt realizate şi amplasate cele două monumente în fața bisericii: monumentul Sfântului Francisc de Assisi în partea dreaptă, realizat în anul 1926 din dorința Pr. Ulderico Cipolloni şi monumentul Sfântului Anton de Padova situat în partea stângă a Bisericii, realizat în 1934, prin grija pr. Ioan Duma cel care avea să devină episcop mai târziu.

Orga, un instrument vienez de mare finețe şi acuratețe, a fost dăruită bisericii de Vasile Alecsandri, şi l-a costat pe tatăl poetului, şaptesprezece mii de piaştri. Ultima renovare a fost realizată în 2003. În 2005 existau conform datelor statistice, 805 familii catolice cu 1853 de credincioşi, cu 27 de familii la filiala din Folteşti cu hramul "Înălțarea Sfintei Cruci", finalizată în 1998 şi alte 23 de familii catolice cu 64 de credincioşi în celelalte filiale : Şendreni, Vânători, Schela, Târgu Bujor, care nu beneficiază însă de biserici proprii.

În aceste condiții se impunea începerea construcției la **cea de a doua biserică romano-catolică în Galați**, Micro 20 – Cartierul Dunărea. Stilul gotic modern înseamnă suplețe şi eleganță, volum interior, aspect plăcut ce constituie o atracție deosebită pentru credincioşi. Edificarea acestui nou lăcaş de cult este un obiectiv spiritual care presupune jertfe şi osteneli, căci fără acestea, nimic trainic nu se zideşte.

Construcția, începută în 2005, deocamdată stagnează din lipsă de fonduri. În prezent s-au executat lucrările de **pilotaj,** sunt realizați 18 piloți de 15-25 metri şi dacă se vor găsi resurse, lucrarea poate înainta.

A fi **ctitor de biserică** înseamnă a avea numele înscris în Cartea lui Dumnezeu, pentru că am contribuit la zidirea Casei Sale pe pământ. Această ofrandă trebuie să vină însă fără constrângeri, din inima şi conştiința fiecăruia, cu disponibilitate sufletească şi bunăvoință. Să luăm exemplul sfinților, în chip deosebit acela al Sfântului Francisc de Assisi, care, constatând starea precară a bisericilor din vremea sa şi din ținutul său natal, iluminat de vorbele Mântuitorului care, din Crucifixul de la San Damiano l-a îndemnat "*Francesco, repară Casa mea"*, a început să adune, cărămidă cu cărămidă cerşind assisienilor bunăvoința de a-i da pietre de pomană spunând : "*Cine îmi va da o piatră, va primi o răsplată de la Dumnezeu! Cine îmi va da două, va primi două recompense; cine îmi va da trei, va primi trei răsplăți!"* Şi în cele din urmă a reparat mai multe Biserici : San Pietro, San Damiano şi cea care s-a numit Porțiuncula şi care dăinuie şi astăzi, după opt veacuri. A trudit cu propriile-i brațe reparând aceste biserici, dar a şi restaurat Biserica Universală, măcinată în acea vreme de unele lipsuri.

Având în gând versetul din *Psalmul 15,5 "Domnul este partea mea de moştenire şi cupa mea cu sorți"*, Comunitatea din Galați are speranța că în curând va avea bucuria de a-i aduce laude lui Cristos în Noul Lăcaş de cult închinat Sfintei Fecioare Maria Regină.

Aşa să ne-ajute Dumnezeu!

PĂRINTELE ALOIS ŞI MĂNĂSTIREA DIN SUFLET

Dincolo de conotația spirituală aceste rânduri alcătuite sub semnul fast al divinității, pledează pentru acea iubire pe care ne-a lăsat-o drept ultim Testament la Cina cea de Taină, Domnul şi Mântuitorul nostru, cea mai sfântă poruncă după care creştinii se pot recunoaşte între ei : “Aceasta este porunca mea : să vă iubiți unii pe alții, cum v-am iubit Eu.” (**Ioan 15,12).** Această Iubire se impune mai mult ca oricând în aceste vremuri încărcate de nouri tulburi care tind să amenințe şi să înnegureze bolta cerească a sufletului. Şi, dacă mai sunt, din nefericire, destui oameni care resping hrana pentru suflet, făurindu-şi alți idoli, există persoane care se apropie de Dumnezeu cu spatele, timid, şovăitor, nesigur. E timpul, cred, să-i ajutăm să se întoarcă şi să privească deschis înainte, cu încrederea că odată şi odată îl vor vedea pe Dumnezeu în întreaga Sa splendoare.

De aceea sufletul nostru are, mai mult ca oricând nevoie de un duhovnic. Este o necesitate stringentă, mai importantă decât aceea de a avea un medic de familie, un avocat, un manager care să-ți reprezinte interesele.

Duhovnicul este cel care-ți tratează maladia de suflet. Un suflet bolnav atrage după sine, neîndoios, îmbolnăvirea trupului. Şi aşa cum ne primenim trupeşte, zilnic şi ori de câte ori simțim că ne murdărim, e necesară şi o primenire lăuntrică, o scrutare în sine, pentru a şti de ce maladie spirituală suferim.

În acest sens duhovnicul, directorul spiritual, ne este de cea mai mare trebuință. Un om, care **in persona Christi,** ştie să-ți dea soluții la orice problemă spinoasă cu care te confrunți, într-o criză spirituală, în orice problemă de conştiință. El îți poate trata vanitatea, trufia, orgoliul, dorința de putere, de a poseda, de care suntem stăpâniți mai toți oamenii. El îți pune fără greş diagnosticul şi ştie să-ți ofere tratamentul cel mai eficace. Fără a afişa o curiozitate impietantă, el va şti să-ți pătrundă tainele, ascunzişurile, operând cu finețe, cu blândețe, dar cât se poate de exact, astfel încât să extirpe răul din rădăcină. Amintindu-ți mereu că Marele Judecător a venit în lume pentru cel bolnavi şi că Milostivenia Lui e nesfârşită, îți poate reda încrederea în viață şi te poate însănătoşi.

Un asemenea om este, fără doar şi poate, de neprețuit. Şi dacă ani şi ani îl cauți cu disperare, odată găsit, trebuie să-l cultivi, să-l cercetezi pentru ca să te cerceteze la rându-i, scrutător, pentru ca duşmanul comun, invizibil şi perfid, păcatul, să nu te amăgească, într-un moment de slăbire a vigilenței, de neatenție şi să se strecoare fără voia ta în suflet. Căci, odată instalat, păcatul îşi va face cuib şi greu va părăsi locul.

Duhovnicul are darul ochiului pineal, cu ochiul său haric, priveşte în suflete. Ca printr-o sticlă transparentă, el vede şi ştie să citească, să descifreze semnele,

primele semne ale unor maladii, dar şi primele semne ale convalescenţei şi însănătoşirii.

Un asemenea om a fost pentru mine părintele franciscan Alois Donea, de fericită amintire, în memoria căruia am scris cartea "**Umilinţă şi măreţie",** apărută la Editura Istru, Galaţi, 1998.

Mai trăia pe când eu scriam cu osârdie cartea şi nici o clipă nu m-am gândit că i-aş putea-o dedica **postum.**

De câte ori vorbesc sau scriu despre părintele Alois, îmi vine să mă ridic în picioare şi să stau aşa dreaptă, preţ de minute în şir, până-mi amorţesc gleznele. El a fost punctul meu de sprijin pentru o vreme scurtă dar bogată în haruri.

În puţinul răstimp cât am avut privilegiul să beneficiez de îndrumarea sa spirituală, am învăţat atât de multe încât pot spune că m-a învăţat – ca un adevărat şi sfânt apostol al lui Cristos – alfabetul credinţei. De la A, pentru că, atunci când am păşit pragul parohiei unde el a păstorit 12 ani, nu ştiam nici măcar Crezul.

Părintele Alois avea cu adevărat darul citirii în sufletul omului. El mi-a ghicit şovăielile, căutările şi mi-a aşezat în mână o candelă. Pe Sfinţia Sa nu-l puteai păcăli lesne, admiţând cazul neverosimil că te-ai fi dus la biserică pentru a-ţi minţi duhovnicul. Aşa cum nu poţi să-L minţi pe Dumnezeu. Aşa cum nu-ţi poţi amăgi propria conştiinţă pentru că demersul e absurd şi total dăunător pentru suflet.

Şi mai avea un har, pe lângă altele, cu totul şi cu totul aparte: ştia să-ţi smulgă, fără ostentaţie, lejer, până şi cea mai mică taină, pe care tu, iniţial, nu doreai să i-o împărtăşeşti. Când plecai din preajma sa, te trezeai brusc liber, uşurat, că i-ai spus totul. Îţi ieşea cu sufletul în întâmpinare şi te făcea să-ţi goleşti sacul. Rezultatul: după confesiune pe simţeai ca un prunc, înveşemântat în crisma mântuirii, iar Sfinţia Sa, mai împovărat, puţin mai adus de spate cu fiecare spovadă, având responsabilitatea extraordinară a sufletelor enoriaşilor. Nimic nu-i era indiferent. Cu o artă desăvârşită, cu o răbdare de psiholog şi o blândeţe în glas încurajatoare, dar şi mustrător atunci când era cazul, ştia să asculte. Şi asta era cel mai important pentru că tu simţeai că e cineva care **te ascultă.** Pentru el fiecare creştin era **cel mai important**. Te făcea să simţi că pentru el contezi enorm şi asta-ţi dădea curaj. Nu spunea niciodată că nu are timp, chiar dacă treburile parohiei îl zoreau şi nu sufereau amânare. Dar în faţa unei spovezi pentru primenirea şi câştigarea unui suflet lăsa totul deoparte. Pentru o îndrumare spirituală avea întotdeauna timp berechet, chiar dacă pentru asta trebuia să-şi fure din timpul de odihnă. Dormea după amiaza, fix 20 de minute şi se trezea reconfortat, gata s-o ia din nou de la capăt. Te simţeai luat de mână ca un copil şi condus într-un loc unde nici o problemă nu te putea atinge. Astfel, micul tău necaz dispărea dintr-o dată, problema ta devenea problema lui, o împărţea cu tine, egal, dacă nu cumva în proporţie mai mare, uneori o lua cu totul asupra sa, căutând soluţii amiabile la toate necazurile.

Era un om al studiului, al cărții, al manuscrisului migălit de mână, scria, traducea neobosit din limba latină, italiană, franceză, lucruri folositoare pentru suflete. Odată, pe la începutul convertirii mele, mi-a mărturisit că nu citeşte decât cărți spirituale. Biografii de sfinți, cărți de morală, eseistică, dogmatică. Şi eu m-am uimit atunci peste măsură, cum poate un om să citească numai cărți bisericeşti şi să nu-l intereseze şi celelalte genuri (eu eram o mare devoratoare de cărți din aproape toate domeniile). Mi se părea extrem de ciudat. Mai târziu, am înțeles pe deplin ce înseamnă acest lucru şi că el nu mai avea timp şi disponibilitate pentru lucruri nefolositoare sufletului, mergea direct la esențe.

Îl vedeai zilnic prin curtea bisericii cu nelipsita bască albastră, decolorată, pe care o scotea, afabil, de câteva ori pe minut, de câte ori apărea vreun enoriaş în curte salutându-l el primul, cu simpatie şi respect. Căci dacă parohul te respecta, îți impunea şi ție să faci la fel.

Îşi rostea Breviarul latin pe aleile străjuite de flori multicolore, preocupat, dar deloc absent la ceea ce se petrecea în jurul său. Cred că avea darul rugăciunii cu inima, pentru că întreaga lui viață, simplă în aparență, limpede, liniştită, nu era decât o rugăciune continuă, un imn de slavă adus divinității şi Maicii Fecioare despre care nu putea să vorbească decât cu glasul sugrumat de emoție şi cu ochii umezi.

De la Sfinția Sa am aflat că nu trebuie să trec niciodată grăbită prin fața altarului unde se află Isus în tabernacol, fără să-L salut şi chiar dacă într-o zi treceam de 20 de ori prin curtea Bisericii, prin fața uşii, trebuia să mă închin şi să-L salut pe Isus tot de atâtea ori.

În întreaga sa viață a confecționat din sârmulițe şi mărgele, zeci de mii de rozarii, răsucite pe deget şi întrețesute cu tot atâtea rugăciuni mentale la fiecare mărgică. Era tatăl rozariilor şi al Taurilor franciscane.

O viață exemplară, o adevărată întruchipare a unui alt Francisc, trăind opt secole mai târziu, în sărăcie, simplitate, smerenie şi foarte, foarte multă iubire, aşa cum era şi Seraficul Părinte a cărui carismă a dus-o mai departe.

Am fost cu el şi cu alți creştini la sfințirea unei biserici din comuna Gioseni, prilej cu care l-am cunoscut pe nunțiul papal de atunci, Excelența Sa John Bucowski. Pe drum i-am cunoscut o altă latură : cea de om vesel, glumeț, care a întreținut atmosfera pe toată durata călătoriei, a cântat, a rostit rugăciuni, a glumit, a avut grijă de toți. La drumul de întoarcere am vizitat biserica din comuna Nicolae Bălcescu – o izbândă a arhitecturii gotice moderne, cu vitralii de la temelie până-n cupolă, uriaşă, frumoasă. Atunci m-a tras de ureche pentru că am îndrăznit să mă minunez şi să exclam în fața frumuseții orbitoare a acestei biserici. N-am înțeles de ce, decât abia mai târziu.

În volumul comemorativ scris de Pr. Iosif Gabor şi Pr. Iosif Simon, editat de "Presa Bună", Iaşi, în 2001, sub titlul "**Necrolog**" care cuprinde date biografice

despre misionari şi preoţi autohtoni: diecezani şi franciscani, clerici şi fraţi călugări care au lucrat în Moldova pe teritoriul actual al Diecezei de Iaşi, între 1600-2000, deci pe un segment de 400 de ani, citim în dreptul numelui Alois Donea (la pagina 167):

"S-a născut la Mirceşti, la 20 iulie 1922 şi a intrat în Seminarul din Hălăuceşti în 1936. A urmat cursurile seminariale concomitent cu cele de stat şi a luat bacalaureatul în 1944. A făcut noviciatul la Săbăoani, după care a depus profesiunea simplă la 29 octombrie 1946, iar cea solemnă la 3 iulie 1952. A făcut studiile filozofice şi teologice la Luizi-Călugăra şi le-a completat la Alba Iulia. Între timp a fost arestat şi a executat doi ani de închisoare. După eliberare, a terminat studiile la Alba-Iulia şi a fost hirotonit preot la 26 octombrie 1952 la Alba Iulia, făcând parte din prima promoţie de după instaurarea regimului comunist. A activat ca vicar la catedrala din Bucureşti (1 decembrie 1952—1 august 1953), la Hălăuceşti (1 august 1953-1 iulie 1955), Săbăoani (1 iulie 1955-15 octombrie 1955), Galaţi (15 octombrie 1955-1 decembrie 1956), Hălăuceşti (1 decembrie 1956-1 octombrie 1957), Huşi (1 octombrie 1957-1 ianuarie 1961); apoi a fost paroh la Fărcăşeni (1 ianuarie 1961-1 mai 1975), spiritual la Institutul Teologic Iaşi (1 mai 1975-1979), paroh la Galaţi (1979-1992), spiritual la Seminarul franciscan din Roman (1991-1992), iar din 1992 a fost duhovnic la Catedrala din Bucureşti. A fost înmormântat la Mirceşti, satul său natal."

Dincolo de aceste informaţii succinte se ascunde o viaţă de om care şi-a închinat viaţa lui Dumnezeu în exclusivitate. Scriam în 1999, în eseul "**Marea călătorie a părintelui Alois" -** din volumul "**Umilinţă şi măreţie":**

"Se zice că omul sfinţeşte locul. Şi pe unde trecea, părintele sfinţea locurile. Renova biserici, punea umărul său vânjos de ţăran la greu, făcând de toate. Uneori, era văzut la ora cinci dimineaţa, cu mătura-n mână, prin faţa bisericii măturând strada Domnească. Căra cu roaba ciment, moloz, nisip, cărămizi, la fel ca Părintele Francisc la Biserica San Damiano pe care a restaurat-o. Restaura şi părintele Alois statui, monumente, capele, monumente şi cruci. Dar mai ales restaura suflete.

Cu ce gânduri va fi început Sfinţia Sa, această ultimă călătorie? (Se ştie că părintele a murit în trenul care se întorcea de la Roman la Bucureşti, în ziua de 4 august 1998 şi a fost găsit trei zile mai târziu, cu rozariul în mâini, în triajul Gării de la Filaret).

O călătorie care s-a transformat pentru Sfinţia Sa în Marea Călătorie. Poate că nu aşa şi-o fi imaginat acastă plecare. Acest ultim drum, poate că l-a dorit petrecut de altcineva. Însă, pentru un preot, orice om, chiar şi cel necunoscut, devine **cineva de aproape.** Omul de lângă el devine fratele lui chiar dacă nu ştie nimic despre dânsul. Preoţii sunt ai tuturor şi fiecare enoriaş se poate considera în chip deosebit, al său. Aşadar, însoţitorii săi au fost fraţii întru credinţă, fiii Aceluiaşi Tată, al

Aceleiaşi Blânde Măicuţe. Poate, pe rând, fraţii aceştia necunoscuţi, au coborât, fiecare la destinaţie, neatenţi, nepăsători, fără să arunce măcar o privire asupra bătrânului de la geam care aţipise puţin, părăsind pentru totdeauna destinaţia noastră vremelnică de "călători pe cale". Singur Părintele poate avea să se îndrepte spre Staţia Ultimă, Suprema Destinaţie la care cu toţii ajungem, azi, mâine, poimâine, dar nici măcar cu un minut întârziere, ci exact aşa cum ne este înscris în cartea fiecăruia. Cartea noastră tipărită sub semnul fast al divinităţii.

"Ne-ai creat pentru Tine, Doamne, şi neliniştită este inima noastră până când nu se va odihni în tine" – spunea Sfântul Augustin. Inima ostenită a Părintelui Alois, este acum liniştită, cât se poate de liniştită pentru că se odihneşte în Domnul. Steaua sa fizică s-a prăbuşit, în timp ce steaua sa metafizică s-a înălţat către Tatăl într-un crug de lumină.

Nu dorea să devină sfânt. Dorea, după propria spusă, "numai să se mântuie". După ce trăise în simplitate şi umilinţă după idealul franciscan, cu inima dezlipită de bunurile acestei lumi sortite ruginei şi moliilor, adunându-şi comori, movile de comori în ceruri, mii de mărgăritare, tot atâtea suflete întoarse de la pieire, de la moarte sigură.

Dacă ar trebui să-l numim într-un fel, nici un nume nu i s-ar potrivi mai bine decât "Cititorul în suflete", pentru că ştia să desluşească tainiţele adânci, neexplorate de nici un ochi indiscret, şi poate, nici de creştinul însuşi care-i aşeza în palmele uriaşe şi aspre, sufletul, cerându-i sprijin spiritual. Sau, mai plastic, "Zidul Plângerii".

Despre Părintele Alois, care a fost al nostru, al tuturor, am fi putut spune fiecare : "Mi-a murit Părintele Alois". Dar această frază, atât de intimă şi sfâşietoare în adevărul său, nu reflectă pe deplin realitatea. Pentru că Părintele Alois, dezgolit de tainele cele lumeşti s-a "mutat la Tatăl" ajungând, în sfârşit, la ţinta călătoriei sale, parcurgând într-o "trecere fără trepte" toate vămile văzduhului, cu ochii larg deschişi spre a-L privi pe Acela şi pe Aceea pe care i-a adorat toată viaţa, cu fervoare, cu umilinţă şi măreţie.

Fără doar şi poate că acolo se va întâlni cu Seraficul Părinte Francisc, desculţi amândoi, ca pe Via Appia.

Fratele Francisc, Sărăcuţul din Assisi, a cărui carismă s-a străduit din răsputeri s-o reînvie, s-o facă viabilă după acele decenii lungi de întuneric.

Să nu fim trişti. Şi mai ales, să nu bocim ca după mort. De ce să-l căutăm pe cel viu între cei morţi? Părintele s-a mutat acum la Tatăl şi cu ochiul său blând, dar vigilent, ne veghează. Să fim mândri că am avut un asemenea duhovnic, un asemenea profesor emerit întru cele sfinte şi să-i continuăm opera pe care aici, a început-o prin noi, cele câteva persoane, "nebune întru Francisc", "nebune întru Cristos", scandal pentru cei din jur care, chiar dacă s-ar strădui, n-ar înţelege cum e să te lepezi de bunăvoie de casă, de serviciu, de prieteni, de rude, să te umileşti, să cerşeşti

pentru alții, să te faci sărac ca să-i intri în grație unui alt Sărăcuț înnebunit în Cristos, Francisc, Crainicul Marelui Rege.

Magia glasului său cunoscut, astăzi absent, ne atrage în liniştea bisericii.

"Iubiți frați şi surori în Cristos" – parcă auzim vocea Părintelui şi această formulă ne apropie, ne simțim uniți în rugăciune, în adorație, în durere ca şi în iubire, aşa cum ne-a dorit.

O colectivitate atât de diversă mânată de acelaşi Dor şi aceeaşi Iubire către Mâtuitor; şi în clipa aceea ne descoperim afinități elective. Ne leagă aceeaşi iubire : Cristos. Aceeaşi Mamă : Maria. Acelaşi frate : Francisc. Şi iată : acelaşi Părinte duhovnic şi mijlocitor : Alois. Să-l îmbrățişăm în gând pentru tot ce-a făcut pentru noi, pentru că ne-a renăscut la viața cea veşnică.

Un om care ne-a îngrijit temeinic, cu răbdare, maladia de suflet.

Pace Sfinției Tale, Părinte Alois! Pace şi Bine! **Pace e bene!**

Pregăteşte-ne, acolo, un loc de odihnă. Adună-ne în familia franciscană, atunci când va fi să călătorim spre ceruri. Netezeşte-ne aerul pentru ca zborul să ne fie lin şi drept. Vei rămâne pururi în memoria noastră, atât timp cât vom exista. Şi iartă-ne, dacă vreodată n-am fost vrednici, aşa cum ne-ai dorit. Fiecare face lumină cât poate. În forma noastră de viață, familia franciscană, înrolată voluntar în armata Iubirii, rămâne dornică de a pune în aplicare idealul de viață al Seraficului Părinte, spre slava lui Dumnezeu şi, spre fericita Sfinției Tale amintire."

Ilustrul scriitor Apostol Gurău, în cartea sa "**Agent TFP: Omul nopții",** apărută la Editura LOGOS, în 1997 îi face un portret Părintelui Alois în proza "**Castitas"** (pp.76-90).

"Villa Mon Caprice" e o construcție stranie din două corpuri unite, cu parter şi etaj, cu trei turnulețe gotice, pe sub care poți trece în curte printr-o poartă ; avusese cândva un grilaj de fier şi un sistem complicat de închidere-deschidere.(…) Cu o obstinație bizară, motivată doar de mirările din copilărie, voiam să aflu amănunte despre vilă. Aşa l-am cunoscut pe parohul Alois, din ordinul franciscan al minorilor conventuali. Parohul se plimba meditativ prin curtea bisericii, printre straturile cu flori, în preajma statuii Sfântului Francisc de Assisi, ridicată în 1927 : "O, Sf. Francisc, fiii tăi din Moldova, împreună cu terțiarii, s-au unit la ridicarea etc.etc" "Dumnezeul meu şi a toate…Eu sunt trimisul marelui rege!"

Alois e un sexagenar falnic, îmbrăcat în veşminte pure ca neaua, cusute cu iscusință, are ochi albaştri, fața roşcovană şi buza de sus cărnoasă. De la distanță, gesturile lui par studiate, de aproape, îi vezi capul rotund sub un basc cu calota mare, privirea ageră, expresia aşteptării, şi-i auzi graiul din Moldova de mijloc. Vorbind cu el, părintele pare lipsit de imaginație, are însă grija faptelor particulare, semnul sigur al bunului simț. Nu se conduce după idei generale, nu-i nici un risc să-l taxez de visător. Faptul că-i un bărbat atât de robust mă încurajează. Prea multe

informații despre vilă şi locuitorii săi nu aflu de la el, pur şi simplu nu ştie. Îmi arată în schimb biserica şi orga. Într-o nişă, aproape de altar, mă incită să citesc un epitaf scris în latina clasică. Este al parohului Pietro Buono. Lectura mea este însoțită de traducerea lui şoptită : "Aici zac rămăşițele mutate, ale preacucernicului părinte, magistru din ordinul minorilor conventuali, Daniels Pietro Buono. Administrator al acestei biserici parohiale timp de mai mulți ani, a reclădit casa, şcoala şi biserica, îndurând multe necazuri şi neajunsuri pentru aducerea călugărițelor de la Hălăuceşti, a fost vicar al diocezei de Iaşi, plin de merite şi zile, plăcut lui Dumnezeu şi confraților oameni. A încheiat ultima zi aici, la 25 august 1915. *In memoria aeterna erit iustus!"(*…)

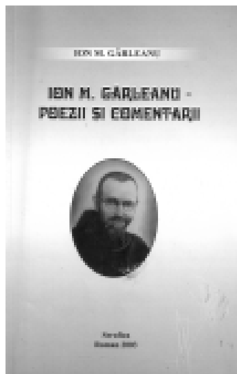
La despărțire, țin minte, am mai aruncat o privire prin uşa deschisă a lăcaşului, îi radiografiam, îi tomografiam fundamentul, acolo, unde zac un pergament şi o luminiscentă ipoteză…(TFP)"

Printre sutele sau poate miile de fii şi fiice spirituale ale Părintelui Alois, îmi place să cred că mă număr şi eu, amintindu-mi mereu de Sfinția Sa, ca de un maestru de suflet, un perfect duhovnic, un frate, un tată, un prieten, o imensă şi blândă Lumină.

SIMFONIA SUFLETULUI RELIGIOS

ION M. GÂRLEANU, "Poezii şi comentarii", volumul I, Editura "Serafica", Roman, 2003. Sub îngrijirea fr. Iosif Bisoc, OFM Conv.

Simfonia sufletului religios – într-un impresionant volum cuprinzând scrierile poetului franciscan Ion M. Gârleanu O.F.M. Conv., apărut la Editura "Serafica" din Roman, sub îngrijirea fr. Iosif Bisoc, O.F.M. Conv., - acesta constituind primul volum, cel de-al doilea fiind intitulat "Comentarii literare" – care cuprinde o serie de comentarii, aşa cum reiese din titlu, cu privire la operele şi activitatea literară, precum şi o anexă cu poezii din volumul "*Viorele*", acest frumos volum constituie o sărbătoare a spiritului creştin iubitor de poezie, de rugăciune, de fapte şi istorii din viaţa Sfântului Francisc de Assisi, frumos alcătuite de-a lungul întregii sale vieţi, căci Ion M. Gârleanu, preotul călugăr franciscan, cu sufletul său gingaş şi-a închinat o bună parte din viaţă slujind acest altar al Cuvântului, după Sfântul Altar pe care se întrupează la fiecare Liturghie, Domnul nostru Isus Cristos.

Volumul de faţă adună sub paginile sale istorisiri versificate cu multă candoare şi măiestrie, în stil clasic şi într-o frumoasă limbă moldovenească, despre Isus, Fecioara Maria şi în chip deosebit, mai multe cicluri de poezii închinate Sfântului Francisc de Assisi, al cărui fiu spiritual se găsea, precum şi alte rugăciuni şi poeme închinate mamei poetului şi unele despre natură şi despre sufletul creştin.

Părintele Iosif Bisoc a avut bunăvoinţa şi inspiraţia fericită de a aduna cu migală şi generozitate, într-un consistent volum, aproape întreaga creaţie cunoscută a preotului poet Ion M. Gârleanu – cu un Cuvânt înainte foarte pertinent şi obiectiv, o scurtă biografie a poetului, cu un aparat critic semnat de Iosif E. Naghiu în revista "Viaţa", Nr. 6 din iunie 1944.

Volumul debutează cu poemul liric *"Imn Sfântului Francisc de Assisi",* care a beneficiat la data apariţiei de o prefaţă semnată de Pr.dr. Leon Veuthey O.F.M.Conv., conferenţiar, profesor de filozofie la Universitatea "De Propaganda Fide" şi datată Roma, 4 octombrie 1940.

Motto-urile fiecărui capitol sunt alese cu grijă din nemuritoarele versuri ale "Divinei Comedii" a lui Dante Alighieri, iar cele mai multe poeme au motto-uri din Sfânta Scriptură sau din Scrierile Sfântului Francisc, ceea ce dau o notă de distincţie antologiei de faţă.

Prin intermediul măiestrei pene a poetului, facem cunoştinţă cu Francisc "Iubitorul de vitejii" , ciclu ce cuprinde poeme despre tumultuoasa tinereţe a Seraficului Francisc, lepădarea de cele lumeşti, întâlnirea cu leprosul, convorbirea cu Crucifixul de la San Damiano, visurile tânărului Francisc de a ajunge cavaler. Chiar şi un cititor neavizat, citind Viaţa versificată a Sfântului, ajunge să-l îndrăgească şi să-i caute învăţătura.

Un alt capitol îl înfăţişează pe Francisc "Iubitorul de suflete", cel care la Rivotorto a creat prima celulă de viaţă franciscană, a întocmit Regula, a trimis misionari şi s-a stabilit la Porţiuncula.

În cunoaştem apoi pe Francisc "Iubitorul de natură", cel care predică păsărelelor şi îmblânzeşte lupul din Gubbio, despre "Sfântul înfrăţirii" omului cu natura aflăm în poeme de o rară frumuseţe şi candoare. Cine nu cunoaşte nimic din viaţa celui mai mare şi mai iubit de Dumnezeu Sfânt, citind poemele, ia cunoştinţă în mod plăcut şi uşor de extraordinara viaţă şi deosebita carismă de sărăcie, umilinţă şi ascultare a Seraficului Părinte. Înaintând cu lectura, îl aflăm pe Francisc " Iubitorul de Cristos", cel care se întovărăşeşte cu îngerii, cel care a descoperit "bucuria perfectă"şi a primit pe Muntele Alvernia stigmatele dureroase care l-au identificat în suferinţă cu Isus Cristos răstignit.

Nu lipsesc poemele despre Fericita trecere a Sfântului Francisc la cele de sus, apoi o serie de poeme închinate **"Învăţăceilor"** : Sfântul Anton de Padova, Sfânta Clara de Assisi, Sfântul Iosif de Copertin şi chiar Fericitul Ieremia Românul.

Un capitol aparte este rezervat **"Tălmăcirilor"** din creaţia Sfântului Francisc.

Fie că sunt din volumul "**Flori de pe drum";** sau **"Lacrimi";** ori "**Trandafiri",** ori **"Boabe de tămâie" –** poemele se remarcă prin gingăşie, suflu duhovnicesc, evlavie nesfârşită, blândeţe, iubire şi cunoaşterea temeinică a fraternităţii în interiorul ei, despre viaţa ascetică şi mistică a monahilor care se roagă şi îl contemplă pe Dumnezeu în liniştea mănăstirii, conferind un farmec şi o notă aparte acestui gen de lirică spirituală.

Ceea ce-l face cu adevărat singular în literatura de profil, este dragostea pentru fraţii minori cărora le închină cea mai mare parte a creaţiilor, parcă vrând să le ofere şi să se ofere drept cuvânt de împărtăşire, cuvânt bun şi ziditor de suflet ce are la temelie stânca numită Cristos, dar şi dragostea gingaşă pentru Maica noastră cerească.

Volumul antologic de faţă este o izbândă în peisajul litearturii spirituale care îmbogăţeşte şi înfrumuseţează în chip îmbucurător sufletul cititorului deschis către pacea şi bucuria serafică.

Principalele aspecte ale vieţii Seraficului Părinte Francisc, aşa cum am mai amintit, tinereţea, convertirea, asceza, întemeierea cinului monahal, Regula, plecarea la sarazini, predicile, îmblânzirea lupului, primul presepiu la Greccio, unde coboară Pruncul Isus, umilinţa, ascultarea, sfaturile evanghelice pentru toţi cei ce fac pocăinţă,

primirea stigmatelor şi fericita trecere, testamentul lăsat peste veacuri pentru toţi cei ce vor intra într-unul din cele trei Ordine, sunt ilustrate într-un limbaj accesibil şi plăcut, stil direct, de o simplitate serafică, figuri de stil sugestive care întregesc imaginile.

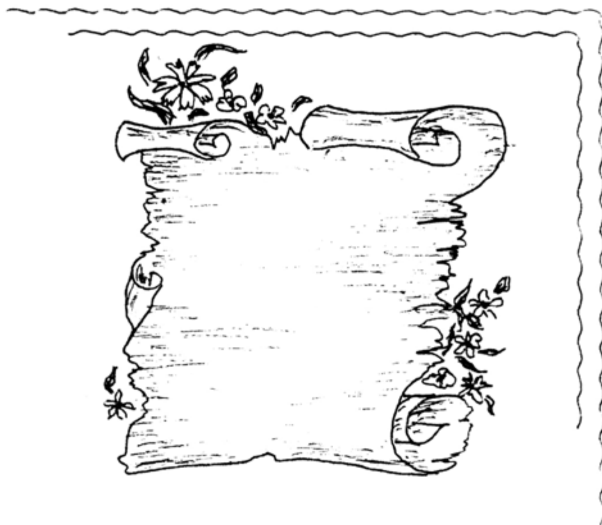
Antologatorul a avut intuiţia de a strânge sub copertele cărţii comori de har duhovnicesc şi artistic, flori de spirit, transfigurate şi iluminate de sensibilitatea acestui poet călugăr care a făcut într-un mod plăcut cunoscută viaţa Sfântului Francisc şi a altor sfinţi, prin intermediul poeziei – artă care atinge direct sufletele, înălţându-le în chip minunat pe cele mai înalte culmi de spiritualitate, acolo unde doar pâlpâirea aripilor de serafimi ajunge, susţine şi ajută.

Dacă mai adăugăm că volumul a apărut chiar în ziua sărbătorii Sfântului Francisc, când la Institutul Teologic Romano-Catolic de grad universitar din Roman, sub patronajul Provinciei "Sfântul Iosif" a Ordinului fraţilor Minori Conventuali din România – se desfăşurau lucrările Simpozionului "Orizonturi spre Infinit" care a avut ca obiect viaţa şi activitatea literară a preotului franciscan Ion M. Gârleanu, vom ajunge la concluzia că această carte este un instrument plăcut şi util tuturor franciscanilor precum şi celorlalţi creştini şi un dar binecuvântat pe care părintele Iosif Bisoc, prin editura "Serafica" l-a făcut tuturor iubitorilor de literatură sacră.

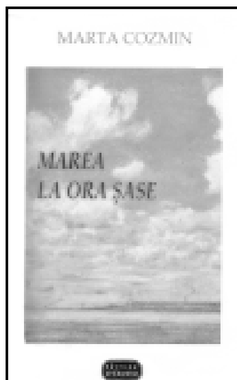

CAPITOLUL 2

DREGĂTORIA CUVÂNTULUI

“MAREA LA ORA ŞASE” VĂZUTĂ CU SUFLETUL MINŢII
MARTA COZMIN, “Marea la ora şase”, roman.
Editura Vitruviu, Bucureşti, 2006

Apărută din nefericire postum, cea de a doua ediţie a romanului Martei Cozmin – **“Marea la ora şase”**, la Editura Vitruviu, Bucureşti, 2006, are ca obiect iubirea ca mister al relaţiilor profunde între oameni. Iubirea, “mai presus de orice mărturisire”, alcătuită din zâmbete înflorite spontan, în care “fiecare privire cântărea mai mult decât aurul cuvintelor” (p.96). Dar şi iubirea izvoditoare de zbucium, cazne fireşti şi nefireşti, sentimente pur umane aducătoare de angoase, anxietăţi, temeri împinse până la paroxism care nu-şi găsesc rezolvarea o dată cu deznodământul povestirii dimpotrivă, iubirea care naşte (re)naşte noi dimensiuni, la o altă scară a sentimentului neîmplinit, trecut pe un alt plan, dar la fel de intens ca şi cel iniţial, dacă nu cumva mai putenic.

O carte absolut fascinantă, cuceritoare, profundă, alcătuită dintr-un clivaj de sensuri glisând pe canavaua eternului sentiment atât de cântat de la începutul lumii, de când prima pereche din Rai se (re)descoperă cu uimire crescândă şi, pe măsura cunoaşterii reciproce se şi contopesc într-o singură fiinţă imposibil de despărţit, fără ca una din părţi să rămână incompletă, infirmă.

O iubire, aşadar, de început de lume care trece din proiecţia unui vis în realitatea ontică, nu fără zbuciume, crispare, durere, rană, jertfă de sine.

Ca într-un joc al predestinării, personajul principal, Pavel Bordea, elenist, cu vocaţie spre cultura anticilor, faţă în faţă cu femeia visurilor şi a zbuciumului său, are puterea de a-i mărturisi : “Mie nu mi-a fost dat să aleg. Te-am primit în dar. Tu mi-ai fost hărăzită de la începutul până la sfârşitul lumii. Te-am recunoscut din prima clipă. Chipul tău, mersul tău, felul în care mi-ai prins mâinile acum, toate sunt aşa cum le-am ştiut fără încetare.” (p.100). Şi, mai departe : ”…tu întruchipezi pentru mine esenţa şi forma iubirii” (p.101).

La pragul dintre viaţă şi vis se mărturiseşte iubirea, apropierea, “într-un tărâm de un farmec melodic nepământean, pe care amândoi încercau să-l prelungească indefinit” (p.97).

De la cadrul iniţial – oniric – “în colţul acela de plajă, ocolit de cei mulţi, ferit înspre uscat de tufe şi de buruieni încâlcite” (p.1) – se trece subtil în planul

real, parcă proiectat în alt timp, al satului de la țărmul mării, al casei vechi, bătrâneşti, având ca proprietar un personaj baconskian : un pescar bătrân, "cu fața brăzdată şi tivită cu o barbă deasă şi roşie ca o blană de vulpe" (p.32). Trăind parcă atemporal, pitorescul pescar, "deşi se scula în fiecare dimineață cu mult înainte de strecuratul zorilor, avea obiceiul să întârzie până către miezul nopții în fața mesei din bucătărie, cu sticla de rachiu şi cartea de rugăciuni. Sorbea, când dintr-una, când dintr-alta şi Pavel încă nu se dumirise, de când îl cunoştea, care dintre cele două licori precumpănea ca dulceață în inima moşului." (p.98).

Ca un artizan neobosit, Marta Cozmin ne conduce prin labirintul subteran al sufletului, forjând sentimentul în străfundurile esenței lui şi decoperindu-ne întreaga bogăție de nuanțe subtile şi înțelesuri de neînțeles, în cele din urmă scoțând la iveală filonul fragil şi neasemuit după care căutătorii de diamante se nevoiesc uneori, toată viața.

Cu autoritatea şi naturalețea marilor spirite, autoarea, vorbind despre timp, aidoma lui Heiddegger, vorbeşte de fapt, despre om. Aceasta este o eventuală cheie de lectură. În mod firesc, timpul ține de raportul nostru privilegiat cu ființa, timpul suntem noi, propria noastră natură, condiția propriei noastre înțelegeri. Întrebarea heiddeggeriană "Cine este timpul?" – îşi află corespondentul în ființa umană, fie că e vorba despre timpul sufletului sau timpul naturii, adevăratul timp este definitoriu pentru om.

Simbolistica timpului încremenit la aceeaşi oră, în pofida nenumăratelor intervenții umane de reglare a mecanismului cosmic, duce cu gândul la zădărnicia ființei de a schimba mersul natural al lucrurilor, de a transgresa cumva destinul, pus sub semnul predestinării. Timpul, marea, valurile, pescăruşii, nisipul, soarele, visul, aşteptarea – sunt tot atâtea personaje, entități ontice, alături de cele câteva personaje pasagere – din care doar câteva prind contur : Emanuel, Ioana, Anton, Laura, Profesorul şi, vag încețoşată – figura Ariadnei – care n-a lăsat nici o urmă.

Cartea are un crescendo susținut şi te ține încordat, aproape fără putința de a-ți controla respirația.

Cele două planuri real-oniric, de multe ori se contopesc, având drept pivot, încadrat într-un ciclu perfect – Aşteptarea – început şi final al lucrurilor şi întâmplărilor.

Halucinant, irealul-real cotropeşte ființa şi devine stăpân iar proiecția visului, a gândului, a simțirii lui Pavel prinde contur, viață, dar nicidecum aşa cum s-a întrezărit în orele de zbucium nocturn sau în cele de vis-cu-ochii-deschişi, dus până la paroxism, până la amorțirea privirii în punctul fix, inexistent, ca un piron bătut pe aer – al stării de veghe.

Parabola jocului castelelor de nisip, meşteşugite la țărm şi nivelate cu palmele ude, cu sarea mării, a sudorii sau poate, a lacrimilor, dar şi dărâmate cu un bobârnac,

cu o fluturare de mână, ori, în chip aproape profanator, cu vârful piciorului, se regăseşte în paginile cărţii simţindu-se în permanenţă. Mereu ridicăm cetăţi, ziduri, garduri, parapete, metereze, poduri şi turnuri, săpăm rigole care să despartă omul de oameni. Ori, în pofida acestor construcţii şubrede, din care a doua zi rămâne o moviliţă, cât un muşuroi de furnici, spălat de spuma verzuie a valurilor, ne baricadăm într-o cetate de umbră din care, obosiţi, nici nu mai încercăm să ieşim, fiindcă ne simţim confortabil acolo, este o altă temă predilectă a autoarei. Dar, în chip neaşteptat, şi parabola construcţiei de poduri, de eşafodaje durabile care au menirea să-i apropie pe oameni şi să-i unească.

Uneori, chiar şi străfulgerarea unui vis îţi poate clătina şi chiar zdruncina toată aşezarea.

Faptul că Pavel se îndrăgosteşte de imaginea statuii din vis, vine de la sine, firesc, aşa cum curge sângele-n vene. Ar fi fost curios dacă s-ar fi întâmplat altminteri. Proiecţia visului său repetat, nu după o noimă prestabilită, avea să-l tulbure în asemenea măsură încât Pavel intră într-o nouă realitate, subjugat, învins, chinuit, fericit, îndoielnic, trăind doar pentru această înfiripare de piatră şi spumă, "în zgomotul de talgere al mării" - când "namile negre şi grele de apă se ciocneau lângă mal" (p.1) – parcă anunţând un eveniment extraordinar care avea să schimbe radical destinul – are loc revelaţia.

Momentul e pregătit minuţios, cu talentul şi inteligenţa profesionistului, cu suspens-uri de rigoare, care te ţin încordat până la durere, încătuşat, încremenit, într-o stare din care nu te poţi sustrage.

Incandescenţa momentului este realizată cu o abundenţă a mijloacelor de expresie demnă de marii clasici. Şi cu cât marea e mai furibundă şi mai ameninţătoare, cu atât omul e mai ţintuit în neputinţa de a se desprinde.

Plonjarea neaşteptată, cu o bufnitură puternică, a statuii de marmoră a unei femei, cu forme desăvârşite, are darul de a-l proiecta într-o nelinişte stăruitoare care va constitui debutul, declanşarea unui vârtej de trăiri contradictorii ce vor sfârşi în a-l subjuga definitiv, până la obsesie.

Pe de o parte, frumuseţea desăvârşită a marmorei, pe de alta, misterul însuşi care însoţeşte întâmplarea, deloc obişnuită, au darul, neîndoios, de a spori stranietatea visului. Chiar şi imperfecţiunea modelului, ştirbitura de la umărul stâng îi sporeşte farmecul.

Astfel că te uimeşti ca şi Nichita Stănescu spunând : "Ce cub perfect ar fi fost acesta/ dacă n-ar fi avut un colţ sfărâmat!"

Formele realităţii îl invadează pe Pavel fără cruţare, aducându-l brutal în prezentul acela cu gust sălciu, "într-o seară îmbâcsită de sfârşit secetos de mai, şi totul mirosea a praf şi a transpiraţie, cărţile, pereţii, lemnul veşted" – din sala

bibliotecii Facultății de Filologie clasică, unde Pavel ațipise aplecat peste masă. Practic, trăind pentru acest vis, el îşi zămisleşte iubirea, aluzia e cât se poate de clară la Creator care, suflând peste lut Duh Sfânt, însuflețeşte materia, îi conferă structură ontologică.

Mitul lui Pigmalion, în care artistul este îndrăgostit de propria plăsmuire este întors, răsucit, de data aceasta, eroul iubeşte fantasma unei dăltuiri.

Poate că nu întâmplător, personajele principale au un adevărat cult pentru antichitate, în special cea grecească, umanismul antic, cultura celor vechi.

Locul pe care începe să-l ocupe necunoscuta din vis în viața lui Pavel este covârşitor, în sens unic şi implacabil, ca-n tragediile antice. De remarcat însă că, prima dată când Pavel ia contact fizic cu închipuirea lui, acest fapt ce are loc în tihna de odinioară a casei părinteşti, legănat de amintirile din anii copilăriei şi şcolii, episod redat magistral de condeiul iscusit al autoarei:

"Şi un talaz uriaş, înălțat în preajma țărmului ca un dragon, din care țâşneau jerbe de scântei, se prăbuşi cu tunet şi azvârli femeia chiar în brațele sale. Fusese aruncată cu o putere nimicitoare dar el nu simți nici o lovitură. Întâlnirea lor avea ceva imaterial, deşi o ştia, în sfârşit, la pieptul lui. Numai că, în contrast cu iadul canicular de afară, răceala de gheață a marmorei, pe care nu îndrăznise s-o atingă până atunci niciodată, îl umplu de spaimă şi cutremur. O avea în sfârşit în brațele lui. Dar statuia era măcinată de apă, aproape de nerecunoscut". (p.23).

Ca o premoniție a relației lor imposibile, care se destramă înainte de a începe, statuia e măcinată de apă, de timp, de misterul care o înconjoară şi care o făcuse până atunci intangibilă.

Însă, misterul o dată atins, se năruie, se spulberă ireversibil. Cum şi din ce elemente să-l realcătui? Pe ce temeiuri, dezlegări logice, motive raționale? Dar oare îi trebuie misterului temeiuri raționale?

Discuția cu foştii colegi de facultate îi luminează brusc, ca un blitz drumul pe care avea să-l străbată, ieşind din buimăceala clipei şi-i încolțeşte ideea de a merge s-o caute pe necunoscuta din vis, conştient că aceasta nu e o nălucă fără identitate, ci o ființă reală, care-l aşteaptă. Şi de aici, comandamentul moral care se impune, nu forțat, nu didactic, dar, de la sine :

"Orice tânăr ar trebui să se poarte mereu ca şi cum ar mai avea de cheltuit un singur an de viață. Cu gravitatea că fiecare faptă, fiecare gest are o însemnătate irepetabilă, că imaginea pe care izbuteşte să o dea într-un singur an despre sine este cea care va dăinui în mintea şi sufletele celor care l-au cunoscut." (p.26).

De notat că Marta Cozmin nu se referă aici la categoria de vârstă specifică marilor bilanțuri şi meditații, a senectuții, când fiecare trebuie să tragă linie şi să adune, ci, în chip deosebit, la tinerii care, în inconştiența lor, cred că viața pământeană e singura pe care o avem de parcurs. O rugăciune a Sfântului Anton de Padova

spune aşa: “Am trăit ca şi când n-ar trebui să mor niciodată”, aceasta venind în sprijinul afirmației precedente. De fapt, autoarea, în mărinimia sa, acordă un termen de trezire, de deşteptare a conştiinței, în special a celor care se grăbesc să plece fără a-şi pune în rânduială viața, relația cu Dumnezeu şi cu aproapele.

Căutările înfrigurate de-o vară întreagă îl pun pe Pavel față în față cu realitatea morții când, la țărmul mării e azvârlită o femeie înecată, în toată hidoşenia ce decurge din această stare şi care-l face pe Pavel să înțeleagă, după ce-şi potoleşte spaima şi dezgustul, că femeia din vis nu e o persoană înecată. Aceleaşi căutări îl duc la o margine de drum, ca la un liman, ca la o margine de lume, în ultima casă, cea a pescarului.

Aici ca dintr-o parabolă biblică despre eternitatea clipei încremenite, vede orologiul vechi, cu trup de vioară, oprit la ora şase, în pofida nenumăratelor încercări, uneori avizate ale meşterilor ceasornicari iscusiți, care până la urmă se dau învinşi în lupta cu timpul, cu veşnicia. Cifra şase semnifică jumătatea zilei, jumătatea vieții, clipa incertă de dinaintea amurgirii, când nu e nici noapte, nici zi, împotrivirea de a intra cu brutalitate în somnul care poate fi întremător, benefic, dar poate fi şi somnul de veci. Este pragul peste care nu e îngăduit să se treacă fără o reculegere adâncă şi fără râvnita împăcare cu sine şi cu ceilalți.

Odată locația găsită, Pavel aştepta persoana. Şi ea nu întârzie să apară, de data aceasta, nu ca o statuie, ci poposeşte în camera lui, aşezându-i palmele răcoroase pe pleoapele arse şi în felul acesta, tămăduindu-l de arşiți.

Parcă împăcat cu sine, Pavel îşi reia viața, ba chiar în momentul de răgaz pe care i-l oferă necunoscuta, este pe punctul de a contracta o căsătorie cu fiica profesorului Vrancea, o fată parcă desprinsă din pânzele lui Botticelli, până când un fapt îl trezeşte din iureşul în care intrase aproape împins. Într-o sală de cinema, aflându-se cu viitoarea soție, Pavel are viziunea tulburătoare a necunoscutei.

“Avea acel aer indescriptibil de linişte nepătrunsă, statuară, atât de diferit de al tuturor ființelor pe care le ştia, acea lumină ce-i înconjura creştetul ca o aură de zeiță.” (p.40).

Pentru întâia oară necunoscuta trecuse pragul visului. Inevitabil, Pavel îşi dă seama că oricare alt vis şi-ar croi, alături de altcineva, ar fi sortit eşecului şi rupe logodna. Ceea ce frapează cu adevărat la această poveste de iubire, e că se întâmplă, în chip bizar, în trepte : mai întâi, persuasiv, ia forma visului, apoi se întrupă. Dar, adevărata întâlnire palpabilă are loc chiar în casa necunoscutei, care capătă în felul acesta o identitate precisă.

Demn de semnalat este şi faptul că aparițiile, reale sau onirice sunt precedate, pregătite de o stare pe măsură: un dor impetuos, un sentiment tainic că negreşit, se va întâmpla ceva deosebit, ceea ce sporeşte înfrigurarea şi farmecul aşteptării.

Aşteptarea, apanajul virtuţii răbdării, de altfel, aşa cum am mai spus, este un alt personaj important al cărţii şi ia diferite forme şi chipuri, când neliniştită, temătoare, când molcomă, senină, împăcată, muiată-n azurul generos şi blând, înfăşurat într-o ceaţă albăstrie, al iubirii.

Inserţii de vis în real sau inserţii reale în vis, un melanj absolut fascinant în care te cufunzi treptat, te abandonezi cu voluptatea celui a cărui viaţă e tutelată de reverie, de jocul de lumini şi de umbre al fantasmelor din oglindă. Plonjând în real şi lepădându-şi în chip neaşteptat învelişul de statuie, femeia din vis îşi păstrează totuşi imaterialitatea şi imponderabilitatea, pătrunzând prin uşă sau de-a dreptul prin fereastră oricând, fără să stârnească uimire, teamă ori alt sentiment contradictoriu, pentru că sentimentul predominant, acaparator, profund, definitiv de iubire necondiţionată înghite toate stările, ieşind învingător de fiecare dată şi înăbuşind în faşă eventualele frustrări, mirări, îndoieli, angoase. Ea devenise certitudine, tot atât de firesc pe cât fusese vis, fantasmă, închipuire. E lesne de înţeles de ce Pavel refuză orice explicaţie care să clatine abia dobândita certitudine, care, odată instalată, nu putea fi clintită cu nimic, nici măcar cu faptul că ea este căsătorită cu un alt bărbat de foarte mulţi ani, nu e de natură să-l stingherească.

Cu atâta disperare îşi apără Pavel iubirea încât toate barierele cad, de parcă niciodată n-ar fi existat. Forţa acestei iubiri neclintite în faţa realităţii rezidă din proiecţia visului în propriul sine şi refuzul de a accepta, cu obstinaţie, realitatea ontică, faptul imediat, palpabil, material, frust, care e departe de întreg eşafodajul construit cu atâta migală, dăruire, zbucium, jertfă, nopţi şi zile de căutare febrilă şi chin, gata să depăşească limitele suportabilului.

E ca şi cum cineva ar încerca să intre cu brutalitate, să ia în stăpânire visul altcuiva, însuşindu-şi-l samavolnic. Astfel, iubirea din visul lui Pavel se depăna ca “un caier de lumină desăvârşită.” (p.53).

E lesne, de aceea, de înţeles că iubirea înnobilează spiritul, fiind cea mai înaltă virtute teologală, conferind o aură aparte, aşa încât, “faţa lui emana o lumină neobişnuită.” (p.53).

Schimbarea în bine, “vivacitatea, zâmbetul aproape adolescentin îi reveniseră, iar întreaga lui fiinţă părea că vibrează ca un arc întins.” (pp.53-54).

Nici chiar faptul că necunoscuta capătă identitate, statut civil şi social şi locaţie, nu-l clinteşte pe Pavel de la convingerea înrădăcinată că străina, pe care de atâta timp o întâlnea noapte de noapte, era femeia lui în exclusivitate şi reciprocitate. Subconştientul îşi apără cu disperare imaginea, realitatea sa, aşa cum, de cele mai multe ori, oamenii refuză moartea fiinţei iubite, convinşi că, atâta timp cât nu vor pronunţa cuvântul fatidic moarte, persoana nu va dispărea definitiv. Este un fel de instinct de conservare ce refuză catastrofele ireversibile, supravieţuind dincolo şi deasupra oricăror vicisitudini.

Poate că şi momentul ales de destin, la început de noiembrie, când “călătorea prin văzduh o mireasmă smintită ca de primăvară timpurie” – şi “castanii înfloriseră a doua oară” – (pp.60-61) pentru ca Pavel să-şi întâlnească întruparea visului – nu este întâmplător. Fazanul țâşnit dintr-un pâlc de copăcei rubinii din apropiere – este şi el simbolul iubirii, ca şi păunul, ca şi miticul faun, chiar dacă personajele nu sunt cele potrivite, sau tocmai de aceea. Toate conduc la plămădirea sentimentului etern de sorginte divină. Tufele de regina nopții – această floare parcă mistică, proteguitoare prin mireasmă şi învăluitoare în aer de taină a iubirii în care nimic nu se întâmplă aşa cum Pavel îşi închipuise, de asemenea, concură la debutul unei iubiri covârşitoare. Aşa cum mărturisise în scrisorile sale netrimise, “miezul incandescent al existenței rămâne iubirea. Dacă miezul se va răci, tot restul e amenințat cu moartea” (p.75).

În mod paradoxal, chiar în momentul când o găsise în sfârşit, i se părea mai departe ca oricând. Cătuşele realității în care se afla acum, prizonier, erau atât de nemiloase față de certitudinea magnifică, fără oprelişti şi fără ascunzişuri din perioada căutării, a visului fără prihană.

Şi ca dintr-o lovitură din Commedia dell' Arte, când părea pierdut, Pavel a întâlnit-o pe Delia exact în locul unde o visase prima oară în chip de statuie, alături de casa pescarului neaoş, în curtea vecină, „într-un cerdac vechi de lemn, cu chenar de flori albastre şi roşii.”(p.88).

O dovadă în plus că destinul le juca un renghi grozav e că, vorbindu-le, ei şi Ioanei despre Britomartis, o divinitate cretană al cărei nume însemna “fecioara cea blândă”, care făcea parte dintre prietenele Artemisei, având un sfârşit tragic, când, urmărită de regele Minos, nimfa a preferat să sară din înaltul stâncii în apele mării, Pavel constată cu stupoare că al doilea nume al Deliei era chiar Britomartis. Este o altfel de retrăire a miturilor cretane din antichitate care au drept pornire un destin fatidic.

Aşadar, toate căutările sale avuseseră temei. Era ca şi când ea nu plecase niciodată de-acolo, stând dreaptă, cu privirea fixă, exact ca limbile ceasornicului înțepenit la ora şase.

În zilele petrecute (în chip nesperat) împreună, “dragostea lor înainta şi iar se retrăgea ca valurile vinete din apropiere” (p.96).

“Se simțea atât de copleşit că-şi petreceau tot timpul împreună încât, în chip paradoxal, părea că nu mai era stăpânit în legătură cu ea de nici o dorință. De fapt, sufletul lui tremura de fericire şi teamă: înțelegea că minunea acestor zile ține de un echilibru dureros şi fragil, că o singură şoaptă greşită, o singură undă vrăjmaşă ar putea s-o năruiască.

Apropierea lor se desfăşura acum la pragul dintre viață şi vis, într-un tărâm de un farmec melodic nepământean, pe care amândoi încercau să-l prelungească indefinit”. (p.97).

Cuțitul neaşteptatei destăinuiri a Deliei în noaptea petrecută împreună precum

în întunericul arzând al sorţii pare să declanşeze şi deznodământul iubirii lor neîmplinite.

"Brusc, dintr-un salt, ca o sălbăticiune şi ca o divinitate, Delia se desfăcuse din îmbrăţişare şi, ridicându-se în picioare, porni în fugă spre apă.(...) Nu apucă s-o urmeze. Încă ameţit de răsturnarea întâmplării, schiţă doar câţiva paşi zadarnici, de om beat. Văzu însă limpede totul: Delia se aruncase cu hotărâre, ca un tăiş de cuţit, peste talazuri şi se avânta înotând printre crestele înspumate, spre zare." (p.118).

La fel ca în tragediile antice, acea fiinţă care apăruse din valuri, tot acolo a pierit, înghiţită de ele.

A perora despre iubire în peste o sută de pagini scrise cu măiestrie, despre intensitatea acestui sentiment pe cale de dispariţie, este un fel de decojire a sufletului. De altfel, Pavel mărturiseşte într-una din scrisorile adresate Deliei dar netrimise :

"...Şi iarăşi, cât e de greu să faci o mărturisire de dragoste în zarva noastră ştiinţifică şi citadină. Să nu mai fie oare cu putinţă nici Tristan, nici Romeo? Cu toate astea sufletul omului n-a înregistrat mari schimbări de-a lungul secolelor". (p.74).

Cine mai vorbeşte azi despre iubire fără să pară banal şi absurd, căci toate s-au spus şi nimic nou nu s-ar putea inventa. Şi totuşi... Poate despre alăturare, împerechere, uniune consensuală ce duce, inevitabil, la acel tip de stranietate în sensul eminescian de înstrăinare, alienare, străinătate, însingurare-mpreună, nimic mai trist şi mai fără de folos.

În timp ce tu te afunzi, te adânceşti în reflecţia autoarei, simţi cum îngeri grăbiţi trec furiş prin încăpere.

Aşa cum citim pe coperta a IV-a a volumului, sub fotografia îngândurat-senină, dar deja detaşată de lume a autoarei, retrăgându-se, la fel de discret pe cât a trăit, **"Marea la ora şase"** încearcă să deschidă o fereastră asupra misterului relaţiilor profunde între oameni."

În pofida deznodământului fatal, cartea poartă un mesaj luminos, de speranţă. "Şi mâine e o zi" – spune la finalul cărţii Scarlet O'Hara, după ce-l pierduse pe Rhet Buttler. Speranţa ei renaşte, purtată "pe aripile vântului" care nu i-a fost întotdeauna prielnic.

Aidoma lui Scarlet, personajul central Pavel Bordea, învins, dar nu înfrânt de pierderea, fără putinţă de tăgadă a singurei, copleşitoarei iubiri care-i dominase mai bine de zece ani existenţa, se scutură de buimăceala clipei într-un nou elan de speranţă, spunând cu ochii ţintă la namilele ucigaşe de valuri, care-i înghiţiseră fiinţa iubită :

"Se va întoarce, spuse el. Se va întoarce.

Şi începu din nou, cu îndârjire, împins de o nădejde fără margini s-o aştepte" (p.199). Gata oricând s-o ia de la capăt, ca-n prima dimineaţă de luni a lumii...

Galaţi, 20 iulie 2006
Ziua Sfântului Mare proroc Ilie

UN ARHANGHEL DE VEGHE PE OLIMPUL HORINCEI LENUȚA TĂUNE, "Coş cu sentimente", Editura ISTRU, Galați, 2006. Ilustraţii: Angela Cioltan-Zainea

Lenuța Tăune este, prin definiție, poeta şi artistul popular care nu s-a desprins niciodată de matrice. Conştient sau nu, ea nu s-a depărtat de sat, cu toate peregrinările sale şi oriunde trenul vieții a purtat-o. Pe urmele marilor voievozi, pe urmele marilor noştri clasici – mutatis mutandis - ca şi Nică a lui Ştefan a Petrei Ciubotaru – al său Humuleşti şi a sa Vale a Ozanei, devenite centrul lumii, ca şi Hobița brâncuşiană purtată pe jos într-o papornită până la Paris şi devenită cuib de aur al „Păsării Măiestre" şi „Masă a Tăcerii" şi „Coloană a Infinitului". Precum Enescu – „Poema Română" şi „Rapsodiile române" şi „Suita sătească". Precum Grigorescu peisajele rurale, „Carul cu boi" şi țărăncile, atât de expresive, prototip şi simbol al românismului. Precum alți artişti care au dus faima țării noastre în cele mai îndepărtate tărâmuri ale lumii, Lenuța Tăune a purtat satul în sine, pe sine, cu sine, ca pe un „Coş cu sentimente", ca pe o raniță în care se află bastonul de mareşal, ca pe o podoabă atârnată discret pe dinăuntru, ca pe o siglă prinsă cu un ac de diamant de buzunarul de la piept în care se zbate pasărea Duhului Sfânt care ne ține aerul să putem zbura împreună cu ea, înspre tărie.

Mater Alma, cu signa pământului reavăn ori bătătorit cu talpa sau palma (cât ceaunul de mămăligă) – cât o țară – o defineşte plenar şi fundamental, o îmbracă în straiele sale generoase, mărinimind-o şi înveşnicind-o.

Acolo, în Valea Horincei, în Valea Covurluiului, foarte aproape de buricul pământului, patria numită tandru şi familiar „ACASĂ", Dasein-ul său – locul de unde survine ființa, „Țăranul/poartă pe umeri/bolovani/ de sudoare", iar „mâinile lui noduroase/ odihnesc/ pe genunchi/ păsări obosite" („Mulțumesc").

Acolo unde, fără veste, „dealul se-aşează-n genunchi/ şi pleacă la vale" şi „după el un copac/ ori un perete de casă/ discret/ precum o Veneție" („Numai noi nu-nțelegem"), iar Regele Inemin, suveranul Nimeni – se apleacă peste „oglinda sufletului/ şi a faptelor/ noastre" pe când „trenul cu timp/ opreşte o singură dată" („Numai noi nu-nțelegem").

Atenție, spune poeta, „noaptea-s lumină" – şi pentru cei neavizați, „Uneori/ cobor de pe cruce/cu brațele pline/de strugurii cuvintelor/ pentru tainele duminicelor" („De aceea").

Şi mai declară intempestiv: „Balada satului natal/ mă-nconjură/ cu semnul luminii" („Brazde înroşite").

Sub acest semn miraculos al luminii – căci este o poetă solară, se aşează de veghe, îşi ridică vatra sub „dealuri de vrajă" ce „stau ca hotar/într-o zi de plecări/ pentru întoarceri stelare" („Brazde înroşite").

Precum un „Arhanghel pe cumpăna anilor" – (şi nu puțini!) – „colindă priviri de busuioc/şi sânzienii/păzind cu strictețe/oaspeții ciocârliei" („Brazde înroşite").

Peregrin printre „Statuile lumii" – în zori şi apusuri în care „caii mei albi/ aleargă prin sânge" – ea scoate „roata olarului/din zdrențele/ninsorilor cu timp". Toate acestea în timp ce te întreabă, cu nonşalanță, responsabilizându-te : „Tu ce faci?" („Zori şi apusuri").

Tu ce faci, „tristule singur/din lut şi din piatră,/ în al cui înăuntru/stai la fereastră?" – în timp ce eu – trudesc şi veghez, „c-o rază de ambră/umplu ochii trecătorilor/ şi gratuit împart/ în dreapta şi-n stânga/ fructe de jad.// Trag linie/ adun izvoarele/ la confluența/ cu apele lumii/ şi trec" („Statuile lumii").

Asemenea îndeletniciri sunt mântuitoare, de aceea decurg din însăşi calitatea de creştin. Lenuța Tăune este o creştină practicantă fără ostentație care nu-şi zornăie arginții atunci când îi dăruieşte pe talgerul milei. Nu-şi afişează apartenența la Cristos ca pe o insignă, menită să atragă atenția, ci mai degrabă, cu smerenia vameşului, îşi bate pieptul în pridvorul bisericii, rostind „Rugăciunea inimii", covinsă fiind de nevrednicia omenească de a răspunde cum se cuvine, Divinei Îndurări.

Asemenea atitudini şi îndeletniciri fără vorbe multe dar, cu esența de jar a iubirii jertfelnice, decurg din însăşi calitatea de creştin, ceea ce o îndreptățeşte pe poetă să declare : „Cerul/ îmi aparține/de ambră" („Statuile lumii").

Straița, coşul, desaga, țoşca, panerul, în care a aşezat cu pietate, icoanele dintâi ale moşilor şi strămoşilor, primele amintiri, primele iubiri, temeri, uimiri, bucurii, virtuțile de căpătâi practicate cu sfințenie şi alte bogății nenumărate, convertite acum în sentimente – într-o paletă de nuanțe vrednică de marii artişti plastici – seamănă într-un fel cu lacra sculptată frumos a bunicii, cu straiele de nuntă, cu beteala şi voalul de borangic presate şi îngălbenite, dar şi cu veşmintele şi podoabele de plecare în drumeția cea de pe urmă.

Dar şi în inima care a purtat pretutindeni, acest „coş cu sentimente" – de neşters, ce se cer acum – nemurite, impetuos împărtăşite, revărsate spre cer, spre oameni sau, de acolo de unde au ţâşnit, în ţărâna sfântă a vetrei care nu îţi poate zgâria niciodată tălpile goale şi unde se scurg şi se adună, ca pâraiele într-un fluviu, toate, rele şi bune, calde şi reci, fruste, învăluite în ceaţa sinilie a timpului – Regele Inemin, Cronos, supus şi despot, calfă şi meşter, Marele Artizan anonim, tatăl lui Zeus, care-şi devoră cu lăcomie fiii, care ne tutelează, ne constrânge, ne asupreşte şi, în cele din urmă, ne eliberează din chingă.

În pofida zădărniciei, omul luptă din răsputeri cu tentaculele acestui zeu (anagramarea lui Nimeni), care ne sustrage şi ne atrage în aceeaşi măsură.

„Iar eu, - spune poeta – din căuş de stea/aştern respiraţii/de flori/peste toată melancolia pământului" („Stalactite de lacrimi"). Ce frumoasă menire a poetului, să aştearnă flori şi mai cu seamă, respiraţii de flori peste melancolia pămnântului! Cu atât mai mult îi justifică demersul funciar, cu cât este sortit să mântuie prin cuvânt, să tămăduiască spirite. Este o altă modalitate de salvare, de purificare, în sens de catharsis, de răscumpărare, în ultimă instanţă – de mântuire. Un alt fel de plutire liberă prin apele, uneori nămoloase ale lumii, de albire în fâşii de ivoriu, şi apoi, de înălţare, de zburare spre patria care ne-a fost promisă şi care ne aşteaptă. Fără această abluţiune, cu cenuşa din apa lustrală, n-am fi vrednici de marea trecere.

Ajunsă la deplina maturitate artistică şi conştientă de această rotunjire de spirit, de împlinire, autoarea şi-a strâns în cuibul de sine, „într-un cuib melancolic/intim/starea de fericire/a păsării" („Confesiune").

Din când în când, „La ora nedmeririi/numără secundele/adunând şi scăzând/scăzând şi-adunând,/câte bătăi de aripi/cuprind/urechile timpului/la apusul brumelor"(„La ora nedumeririi"). Poeta se află acum, însă, la ora dumiririi, a dezlegării tuturor tainelor în cuvânt, a ieşirii din labirintul necunoscutului pentru a răzbate, pas cu pas, până la râvnita Lumină.

Fântânile din răscruci, ca şi răscrucile din fântâni, din care poţi bea linişte, poartă în ele „dragostea şi timpul" „însămânţând/troienite inscripţii/în panoplia trecerii" („Crainic alb").

Cu migală, cu osârdie, cu răbdare, „când noaptea/se risipeşte/pe drum/scot din zestrea firii/un flaut anume.// Din el mă revărs/ploaie de tei/printre roţile/carului cu timp/ sisific rostogol/pentru cât?/pentru când?" („Un flaut anume").

„Pe clanţa uşii/din afară/ a unui tren întârziat/" – gândul bate cu degetele-n geam – în timp ce „peronul sinelui" e o gheară înfrunzită/pe ochiul amintirilor/ce trece împleticindu-se/prin aglomeraţia/moleculelor/spre imponderabilitate" („Când stelele cad").

„Unde eşti Inemin?" – întreabă autoarea – „să-mi coseşti/din când în când/singurătăţile?" Şi răspunsul cade ca o secure peste aripile năpârlite de arşiţi ale timpului implacabil, bărbat frumos, puternic, nemilos, antropofag.

„De-atâtea ploi/cu speranțe/păpădia singurătății/mi-a năpădit/împrejurul/ acoperind greierii ochilor/cu pânza păianjenului/răstignit/într-un alter-ego” *(„Unde* eşti Inemin?”)

„Coşul cu sentimente/răsturnat/pe masa nimănui”… - „ciurul cu himere”, „viorile întârziate” – care vom fi „la post restant” – ne aştern dinainte inevitabilele întrebări la care doar Inemin poate răspunde.

„De ce plecăm când venim/de ce sărăcim/îmbogățindu-ne/dar mai ales/de ce suntem aici/când nu suntem nicăieri?” („Viori întârziate”).

Cuvinte spălate-n cenuşă, într-un „paraclis de linişte”, cuvinte de purtat, „cuvintele de duminică” sunt cele care „stau/cu păsările/viselor/ pe fruntea icoanelor/ antice” („Cuvintele”). Aceste cuvinte „comori/la-ndemână/între copertele/ nedeschise/ cu miros/de creier încins” – dăruite tuturor „întârziaților văzători/fără vedere” – însumează toată averea poetului care, cu o generozitate funciară, le lasă mărturie a trecerii sale, în spațiul mirific dintre Horincea şi Prut – spațiu înveşnicit de oasele martirilor, ale eroilor anonimi ai neamului.

„Alături/şi-atât de departe/ că ne-auzeam gândurile/bătând/la alte porți// vinovați ori nu” – căutăm cu toții „icoana linştei” care „plânge violet” („De la un solstițiu la altul”).

„Nevăzute aripi/îmi poartă existența/mereu şi mereu/peste sinele tuturor”. De aceea, spune poeta, „Mă-nmugur/ cu viață/ din seva pământului/şi-n boabe de ambră/doldora-n/ diamante de rouă/spiritu-mi clătesc/noapte şi zi/trecând apoi/din mine spre mine” („Aripi nevăzute”). Este un fel de „Credo” sau „Confiteor”. Ce altă hrană sau băutură, decât boabele de ambră izvorâte din seva pământului, îi e mai de folos omului decât aceasta? Hrană pentru suflet, nutriment sacru care nu va mai provoca niciodată foame sau sete, ducând la acea energie vitală precum plasma prin vene, în stare a ne ține drepți în Lumină, în aşteptarea Marii Treceri spre viața adevărată.

Un magistral autoportret al poetei este acesta : „Eu/nu-s decât/pământul venit acasă/bogat, târziu/ şi singur” („Pământul venit acasă”).

„Aruncă-ți din spate/pietrele iubirilor/strâmbe/ şi nu porni înainte/fără să faci ordine/înapoi” – declară impetuos autoarea. („Pisici violete”). Sau, de-a dreptul intempestiv: „Când toate-s de prisos/treci drumul/trântind poarta” („Când toate-s de prisos”).

„Răsăritul apus/ îngenunche vinovat/dimineți cu noroc/acolo, oriunde.// Promisiuni/lăzi cu zestre…” („Zâmbet sangvin”) – ne încredințează autoarea în custodie, în care găsim : „limba/portul,/arta şi munca/străbunilor/catedrală evanescentă/cu melacolii/ în rogvaivul prezent” („Curricumul vitae”).

Poemul „Requiem” – este o adevărată Ars Poetica a autoarei, drept pentru care, ne îngăduim să-l cităm integral : „Fie-mi acordat/să ridic pânzele/sufletului/ purtând lotca/în lungul şi-n latul/verosimilului.// Arta/cuvintelor/ de purtat/ şi de

sărbători,/ prin toate coridoarele/rogvaivului,/ pentru sațiul flămânzilor,/daltoniştilor,/ tuturor celor/ce vor să vrea/şi neînțelegând/înțeleg totul.”

Ca un adevărat trezorier al averilor seculare, poeta spune : „Adun visele tuturor/din scoica vieții/printr-un pumn de grâu.// Dacă-l strângi/curge sudoare.” („Pentru-un pumn de grâu”).

Însă marea primejdie care ne paşte, spune autoarea prevenitor : „Ne jucăm de-a timpul/într—un cer de ispite” („Ceasul”). „Câte frunze de zile/putem căra/la masa împlinirilor?// Întreabă-ți norocul.” („La masa iubirii”).

„O, Cerule, ce bine/că pot merge/ pe curcubeu” („Pustiu de simț”) – sunt tot atâtea fulgurații, respirări, străfulgerări de blitz sau simple stampe nipone, pe care ni le oferă poeta în jocul de-a ikebana cu care şi-a împodobit „Coşul cu sentimente”.

Sentințele de final au, de asemenea, darul de a-l îndemna pe cititor la reflecție. Atât de neaşteptate, finalurile dau adesea cheia întregului, desferecat de enigme. E ca şi când o uşă se deschide, lăsându-te să te strecori şi să pătrunzi, cel puțin cu privirea, auzul şi simțul în lumea tainică şi miraculoasă a acestui „Coş” (ori Corn al abundenței”), plin cu miresme de mirt, îmbătătoare, aromitoare şi, de ce nu? ispititoare, care e inima poetei. Cine are bunăvoință, să poftească şi să nu rămână în prag, mulțumindu-se cu o privire furişă, fugară, din care nu se poate alege cu nimic. E destul pentru toți, pe alese şi pe culese, pentru că acest minunat paneraş cu vise-narcise, aceste „ciuturi/cu daruri nemuritoare” – nu se isprăvesc niciodată, iscând mereu, alte minunății îmbietoare.Nu costă nimic, dimpotrivă, te poți îmbogăți, fără să plăteşti o lețcaie. Adevăratele daruri, de fapt, sunt neprețuite şi se cumpără fără de arginți, vânzându-se apoi gratuit flămânzilor şi însetaților de mirific, de miracol, de frumusețe. Şi aceasta-şi propune, de fapt, orişice creator, să dăruie, să se dăruie, să împărtăşească averile sale, îmbogățindu-i pe semeni, fie şi cu propria-i ființă, până la jerfta de sine, care e cea mai frumoasă ofrandă oferită semenilor, aşa cum a făcut Isus Cristos care „s-a nimicit pe Sine, făcându-se ascultător până la moarte şi încă la moartea pe cruce” – pentru a ne îndumnezei pe noi. (Fil. 2,7-8).

Ori, încă din titlu ne dăm seama că e vorba de o persoană extrem de generoasă, a cărei menire este să dăruie.

Timpul, „frate de vârstă/cu Dumnezeu/dă cu pămătuful/în noi/ pudrându-ne, fără să vrem,/fără să ştim/decât atunci/când ne-am murdărit…/de alb”. („Numai tu”) – este o temă predilectă a autoarei, alături de celelalte categorii filozofice : naşterea, viața, moartea, spațiul vital, arealul geografic – definitoriu pentru personalitatea umană, zborul, Înaltul, omul, dorința, speranța, adevărul, crucea, icoana şi multe alte oferte găsite în „Coşul cu sentimente” – stivuite temeinic, precum cărămizile la edificiul cunoaşterii de sine pentru omul care doreşte să lase „câteva urme/nemurite”(„De ce?”).

Lenuța Tăune este fericita posesoare a unei averi seculare inestimabile izvorâtă din: Valea Horincei, devenită baladă şi concreztizată în „mândrul rotund românesc". Ea deține „cheia de aur sfințit" păstrată din (răz)bunici şi transmisă precum o flacără Olimpică strănepoților, o dată cu liniştea icoanei, cu iezii sălbatici ai libertății, cu focul ce cântă „în hore de trestii", cu satul ancestral lăsat drept moştenire.

Această avere nemăsurată-n arginți o defineşte, o alcătuieşte, o edifică şi o motivează devenind reperul fundamental pentru că e adunată cu bolovani de sudoare şi cuprinde rădăcinile ființei sale : țărna, seva pământului, fântâna, clopotnița, plugul, sapa, grâul, albele oase străbune, roata olarului, hora, ulciorul, miriştea crudă, stejarul, icoana mamei, mâinile ei noduroase, dar mai cu seamă, strugurii dulci, boabele de ambră ale cuvintelor, din care ne oferă spre împărtăşire, adunate cu sârg într-un „Coş cu sentimente" împărțite-n răspântiile vârstelor de ieri şi de azi, pentru mâine…

Registrul grav, profund, simplu ca pământul şi iarba, de o simplitate şi acuratețe axiomatică, despodobit de încărcături florale inutile şi ajuns în felul acesta la esențe şi la imperative morale, fac din Lenuța Tăune o autoare extrem de originală şi carismatică, ale cărei scrieri pot deveni pentru mulți, cărți de căpătâi, cărți fundamentale care şi-ar putea câştiga un loc meritat în manualele bunei cuviințe decurgând din morala creştină.

Autoarea a dobândit un condei exersat îndelung, cu aplombul şi grația marilor spirite, precum studiile de vioară şi pian din care se aleg şi se răsfiră spre tăriile celeste, sunetele cele mai pure şi mai alcătuite, în stare să vindece sufletul minții. Neîndoielnic, poetă remarcabilă, profundă, risipindu-şi măiestria în imagini fără cusur, cu o paletă diversă de mijloace de expresie alese cu minuție, din care nu lipsesc metafore şi sintagme de o rară prospețime şi originalitate, Lenuța Tăune se minunează şi ne minunează, cât de bogată e, fără să ştie „dăruind mereu/şi rămânând aceeaşi/nejefuită". Este un alt fel de steinhardtian „dăruind vei dobândi" pe care-l recomandăm ca şi atribut creştin, tuturor.

Cartea de față este un festin al cuvintelor care se prind într-o horă horinceană şi care se poate transforma într-o sărbătoare a sufletului – din care țâşnesc, printre bobițele de sudoare încinse în joc, spre zenit, păsări albe…

Galați, 24 iulie 2oo6

LENUȚA TĂUNE ŞI LINIŞTEA DIN INIMA GRÂULUI
LENUȚA TĂUNE, "Blitz pentru singurătate", volum în curs de apariţie

Ilustraţii: **Angela Cioltan-Zainea**

"Linişte!…/ În inima unui bob de grâu/ doarme un copil" – spune Lenuța Tăune într-o splendidă demonstrație de virtuozitate, în cartea intitulată, cum altfel? decât "**Blitz pentru singurătate" – micropoeme în haiku şi tanka,** Editura ISTRU, Galați, 2007.

Structurată în şase mari secțiuni curpinzând fiecare aproape câte o sută de poeme minuscule cu tematici precum : dragostea, viața, timpul, truda, pământul, Dumnezeu şi nemurirea, în categorii fundamentale ale existenței umane, ea vine spre noi "Cu primăveri de semințe/ adăpând grâul solar/ iubind" (29).

"Zestrea dragostei" ei este înțesată cu "ciudate nelinişti" care devin lesne "port de insomnii" (30).

Identificarea cu zborul este atât de prezentă încât pare firească, venind de la sine: "Într-o pasăre/ am dat peste mine/ şi de-atunci mă risipesc în codri" (81). Tot din Înalt, uneori "m-aplec despletită pădure/ pe lutul de foc/ să prind ciucurii lumii" (82).

Vibrație şi umanism, ardere şi dăruire sunt componente importante ale zestrei de suflet care o definesc pe Lenuța Tăune. Frunzărind cartea, pătrunzi într-o lume în care intri timid ca în "leagănul fructelor" unde "pistrui de basm/ îngână copiii" (31).

Dintr-un "geometric zbor" – am spune noi – curcubeic – se compun zilele – străbătute de "sarea dragostei" (47).

"Sunt barcă şi albie de fluviu/ pe care-mi curg/ doinele" – spune ea în poemul cu numărul 85.

"Pentru că numai în zbor/ pasărea aceea/ ne arde cămaşa" (33).

În spațiul său lăuntric – "lumina unei gutui/ a-nflorit/ curățenia lumii" (34).

Vechile porți de sărbătoare se deschid la naştere, spre o pajişte de aur, să primească "mamă şi prunc" (35).

În acest spațiu de dor, "poveştile de acasă/ pe coame de cerb/ devin bulgări cu noroc" (37).

Într-acest noroc "ne risipim flacăra/ trupului/ clopoțind tinerețea" (38).

Majoritatea micropoemelor au tentă aforistică, pun întrebări, dau de gândit, caută răspunsuri, provoacă nelinişti ori, dimpotrivă, induc o stare de pace şi bine celui care le pătrunde sensurile.

Ex. “Când te scalzi/ în nehotărâre/ norocul e dus de apă” (134); “Când te rezemi/ de propria-ţi umbră/ rişti să cazi peste tine”(40). “În dragoste/ o singură taină / rupe firul” (64).

“Pentru fapte/ poartă la tine totdeauna/ măsurile” (45). “Luntraşi ai timpului/ despicăm valul/ dulce amar de iubiri” (47); “Cu cioburi murdare/ nicicând n-om clădi/ oraşul iubirii” (63).

Înveşmântate în haina de ofir a metaforei proaspete şi pertinente, adaptate la specificul sâmburelui de gând ţărănesc – chintesenţă a înţelepciunii milenare, veşnică precum pământul şi apa, aceste bijuterii lirice care, din Niponia s-au strămutat pe Valea Horincei, pot fi atârnate la piept pe dinăuntru – de către fiecare dintre noi.

“Înfloresc mereu/ ca o prelungire de râu” – spune poeta (43) – în timp ce “arşiţa unei fântâni/ vesteşte lacrima/ în strigăt mut” (44).

Nu e uşor când arderea de sine e absolută, căci “Leoaica din propria-mi cuşcă/ zgârie-n gratii/ până mă va pustii” (83).

Dorul Lenuţei Tăune este o “vâltoare de sonuri/ concentrice/ pe-o singură stea” (48).

Dragostea i-a legat “barca la ţărm” - cu imense flori de nisip” (49). Mereu risipindu-ne înspre şi pentru oameni, Lenuţa Tăune spune : “Port merinde-n sânge/ strivind polenul/ rotundelor iubiri” (50).

Ea declară în altă parte : “Nuntindu-mă cu munţii/ mă-mpăsăr/ cu zboruri înfrăţite” (51). Şi: “Torturată stea,/ mă locuiesc într-o vară/ pentru iarna nimicului” (80).

Dragostea e în stare să sfarme munţii şi să ridice văile, ea n-are oprelişti, poate totul: “Sparg pietre în dinţi/ şi semăn pentru tine/ garoafe roşii” (54).

Vrednic sau nu, iubitul rămâne pentru ea : “pâinea cea de toate zilele” (55).

Uneori răzbate o blândă dojană pentru infidelitate şi indiferenţă, pentru că acesta n-a ştiut să-i preţuiască ofranda : “Pe lângă mine/ ca flacăra pe lângă orb/ ţi-ai trecut lutul” (57).

După plecarea iubitului, mai rămân : “Stalactite de lacrimi/ pietre-n hotar/ cu vârful în suflet”(59).

Căci: “Desfrunzită de dor/ dragostea ta/ bate-n piuă himere” (60). Căutând sunetul absolut, Lenuţa Tăune declară : “Mă-ncântec/ de ziua rostirii” (67).

Crezul său poetic ar fi : “Ne-am împletit cuvinte/ pe brazda plugului/ şi-am ars pe oase de fluier” (68).

În cele din urmă, după aşteptări şi speranţe arse, poeta mărturiseşte : “Rămân în mine/ rostogolire de flăcări/ veghe codrului statornic” (71).

În alt loc poeta declară : “Rămân foc mocnit/ într-un palat de gheaţă/ să-nvăţ seminţele să cânte”.

Dacă odinioară Lenuţa Tăune nu se sfia să declare: “Mă port prin viaţă/

înafară de mine/ risipindu-mă câte puțin" (76), acum, când arderea s-a mai domolit, trecând pe planul spiritului, pacea se instalează tiptil, rămânând singurul reper statornic: "Drumul ochilor/ plin de iubiri clandestine/ spectre în rugul tăcerii" (74).

Şi dacă până nu demult, dragostea ei incendia oraşe, acum : "Tristule singur/ aşteaptă să aprind Roma/ şi vin să-nnoptez la tine" (79). Ea nu mai cheamă : "Soseşte-mă inel arămiu/ în barca sărbătorii/ de pridvor târziu" (78), obosită de repetatele şi prelungitele aşteptări fără final, din care a mai rămas cenuşa împrăştiată peste valuri.

Lenuța Tăune a învățat în schimb, pe de rost "doina zăvoaielor". Barca vieții ei, iscând valuri în amonte, lasă-s siaj, "nemurite urme" (139). Ea ştie, "când pădurea sângerează/ țărâna-şi ascunde/ oftatul" (140).

Cu toate acestea – fiți liniştiți – ne asigură ea, "peste floarea de colț/ miezul clipei/ respiră certitudini" (146).

Lenuța Tăune, ca şi țărâna, "din arbori/ curge în semințe/ crenguind cuvinte-n cuiburi" (153).

Luând în căuşul de palme aceste boabe de chihlimbar, te inundă o bucurie tainică dar fără de saț şi uneori nu o poți duce singur; ea se revarsă-n oglinzi şi se cere păstrată, sfințită, împărtăşită. E prea multă frumusețe şi prea multă lumină. Cântecul de la "încheietura grâului", parcă te doare. Te doare frumusețea, suavitatea, melodicitatea, înțelepciunea şi pacea acestui cântec care tinde spre perfecțiune. Dar ce lucru perfect nu-ți provoacă întretăieri de respirații? Căci respirații, străfulgerări, flash-uri, pâlpâiri de lumină în noapte, sunt aceste micropoeme, de o densitate maximă, care te obligă din când în când să te opreşti şi să-ți traagi respirația.

În "liniştea dintre porți/ cumpăna grâului/ jertfa zăpezii" (319).

Numai poeții îndeobşte sunt capabili "zi şi noapte/ să scoată cu trudă din adânc/ valuri de stele" (320).

Aceste bijuterii în filigran, lacrimi de idei, cu meandre, dantelării de gând, înscripții pe boabe de grâu, ciubărind în spațiul dintre tâmple şi populând nemărginirile de răscruci ale minții, parcă sunt arse drumuri cu "rămânerile în noi" (405).

Toate aceste "blitz-uri pentru singurătate" țin "cumpăna timpului" care „sluјeşte rotunde cetăți." (406), ca o perpetuă trecere în "limbaj aparent/ în memoria mâinilor" (408).

Truda, sudoarea, sunt ridicate la rang de virtute jertfelnică şi vitală pentru cel născut din pământ şi coborâtor în pământ, care dă mărturie : "Furăm timpului pământul/ păstrându-l ca martor/ sub unghii" (321).

"În plămada mâinilor/ flacăra de lut/ arde ulcioare" (340).

Căci, talpa pământului, țăranii sunt cei care "împodobesc huma/ cu boabele/ din cântecul mâinilor" (316).

Doar ei, din "roată, floare, horă/ din palme de bronz" trudesc să ridice "casa

belşugului” (310). Şi truda nu e în zadar fiindcă ei găsesc în cele din urmă :“În brume de aur albastru/ mărgărit/ simbol de holdă” (305). Lenuța Tăune – ca orice țăran, ştie că: “Numai trudind/ ajungi/ unde poți vorbi liniştit/ cu grâul” (328). Cuviincios, smerit, cu evlavie, ea spune : “Mulțumim grâului/ cu soarele prins/ pe fața lui Iisus” (331). Pentru că: “Granoarea unei pâini e dată/ de greutatea /unui strop de sudoare” (333).

Poate că Lenuța Tăune deține un secret pe care doar marii inițiați într-ale frumosului îl ştiu. Ea ni-l dezvăluie totuşi, dovadă că ne consideră prieteni : “Beau din izvoare târziul/ mă rezem de mine şi trec./ Revin pasăre.” (473).

Sufletul ei are “miros de busuioc şi pâine/ sărut depus/ pe-o năframă” (104).

Ea face din dor “o rugăciune” şi “dintr-o lacrimă/ altar” (106).

“Însetat, cerul frunții/ îngână prigorii plecate/ spre-ntoarceri – perechi”. (89).

“Ea are nemuritoare neamuri de sânge/ cuvântul şi cântecul” (101).

Conştientă de marea trecere, Lenuța Tăune spune : “O dată cu florile/ totdeauna alb/ ultimul punct/ eu…” (124).

Cu orgoliul lucrului bine înfăptuit, şi al misiunii încheiate, ea poate să mai lase : “Semnături/ în zbor desăvârşit” (126) – înscrise într-un rotund cosmic de pace planetară – vis al omenirii : “Străbat dezinvolt/ necunoscutul/ pe caii destinului” (131).

Ea se autodefineşte: “Fulger mi-e gândul/ spre mâine/ dar paşii/ vor ajunge târziu” (55).

“Scot sarea din lacrimi/ când sfioase/ mâinile mamei se-ascund” (326).

Dar e conştientă de propriul sine : “Noaptea ard/ ziua împart cenuşa/ punctelor cardinale” (268).

Prea tânără pentru bătrânețe, Lenuța Tăune “pierde toamnele/ printre degete” (269).

Ea mărturiseşte: “Umbra mi-a albit mergând/ focul mi-a ars cenuşa/ cântând” (270).

“De când mă ştiu/ sunt pâine şi sare/ drumuind speranțele” (272). “ În cărămizile/ fiecărui cuvânt cald/ mă descopăr” (325).

“Trist vorbesc cu tăcerea/ şi-n casă lumina/ plouă greieri” (273).

Lenuța Tăune ştie că : “Doar trudind/ ajungi în luminişul/ unde poți vorbi cu grâul” (303).

Alte autoportrete în miniatură : “Alerg în mine/ lacomă de linişti/ rostuind pânzele” (148). “Azi țin lumina de coarne/ să-mi amintesc/ întunericul” (149).

Este învăluită discret în aşteptare, “ca un semn cuneiform /pe răboj”, ce dezvăluie plecarea păsării” (196).

Ca orice țăran, trecerea supremă nu o sperie, ci îi dăruieşte o mare de linişte : “Nepăsător, mâine/ voi zâmbi distant/ între două vecii” (219).

“Ninsoarea cuvintelor/ îmi umple/ sânul cu mere” (496).

Ea are: un “etern cumsecuvine/ vatră şi templu/ caier cu zestre” (233). Într-un botez de spirit profund, Lenuța Tăune : “Pe lada de zestre a frunții/ mireasă în flăcări/ bat monezi cu destin” (481).

Specificul românesc tâşneşte parcă din orice fulgurație de gând. “Coloane pe drumul nesfârşit/ mere îmbujorate/ din oase domneşti” (416). “Prin firele de nisip/ străbunicii respiră/ îmbrățişându-ne mersul” (418).

Citind aceste micropoeme ne simțim foarte ACASĂ. Acasa care e – “Vis înflorit în roşu cuib/ al clipelor albe/ uitate pe ivărul uşii” (419), în “neobosit pământ/ învelit c-o felie de cer/ hambar cu merinde (422). Acasa e hotarul universului, acolo unde infinitul cântă “din fluier de os” (438). Acasă unde revenim totdeauna, căci : “Pentru focul plecărilor/ arsele drumuri/ au rămânerile în noi” (475).

Cuvintele acestea – receptate cum se cuvine – pot rămâne . “Poeme-n palme de prunc/ statornică pasăre/ fruct între cer şi pământ” (444).

Cu spirit matern, ea întinde peste toți umerii “maramă nevăzută” ca să-i înlănțuie în hora iubirii” (455).

“Când nu mă-ncap în cuvinte – spune ea – slobod cântec/ portativ de multiple iubiri” (464).

“Din vechile fluvii/ mă-ntorc în lanul de grâu/ cu trenul vieții pe umăr” (463).

Lenuța Tăune a ştiut să-şi adune provizii pentru drum: ea împarte constelații “din propria-i galaxie” (357). Scrie pentru un “timp nechemat/stinşi cărbuni/ peste iarna cuibărită/ la sân” (371).

Până la urmă mai râmâne numai : “O viață de om, într-o mână de lut”.

Un imperativ major care o caracterizează şi pe care-l recomandă şi altora: “Adă lumea la tine/ şi fă din ea Lumină/ pentru toți” (282).

“Din văzduh/ plouă cu linişte/ HAR celor ce ştiu asculta” (394).

Forța de exprimare şi sugestie dramatică din aceste frânturi de poeme este remarcabilă. Ea pare că s-a scuturat de tot balastul şi s-a înălțat liberă, doar în cămaşa de ivoriu a ideii:

Şi chiar dacă nu ating perfecțiunea şi specificul picăturii de gând nipon, au meritul de a radiografia starea de-o clipă a firii, prinsă-ntr-un instantaneu liric de o frumusețe şi înțelepciune care nu mai pot fi puse la îndoială.

Câte cărări de nesomn n-a lăsat poeta în memoria urmelor?

Ea nu se dezminte după debutul editorial remarcabil cu volumul “**Cuib cu sentimente”,** Editura ISTRU, 2006, în care îşi dezvăluie desenul secret al ființei. Ca o prelungire şi ca o nouă încercare de zbor, spre adâncurile de sus ale ființei, cu dorurile şi amintirile drept aripi, străbate zenitul spre nemărginirea numită CUVÂNT VEŞNIC.

Galați, 18 noiembrie 2006

CUVÂNTUL CARE ÎNTEMEIAZĂ ŞI ARMONIA DEMNITĂŢII UMANE
ELENA OLARIU, “Ai vrut, Doamne”, Răducăneni, 2000

Fără îndoială că, ontologic vorbind, autoarea de faţă, face parte din categoria de fiinţe înzestrate nativ pentru zborurile cele mai îndrăzneţe, în aerul pur al Înaltului la care tinde să acceadă, făcându-şi din cuvânt şi din faptă, scară pentru marele salt, atunci când va fi timpul potrivit şi când îşi va fi terminat rostul pe aceste tărâmuri.

Temerară, cu aripile-i nevăzute larg deschise, cât să cuprindă, de la zenit la nadir orizontul, ea se substituie unui pilot de încercare, cu propriile forţe pipăind văzduhul, să vadă dacă aerul o ţine şi ne ţine.

Dacă aerul e pe măsură, ne face semne binevoitoare şi, cu lumina de pe chip drept radar şi far, ne îndeamnă s-o urmăm.

O dată aerul netezit, primenit, îmblânzit, nu ne mai rămâne altceva de făcut decât să plonjăm într-o amplă zburare aidoma ei, care e cocorul din vârful unghiului, cel care arată drumul.

Pe de altă parte însă, Elena Olariu nu poate părăsi de tot ţărâna aspră şi catifelată totodată, atât de dragă, zămislitoare de seminţe şi ia un plisc de pământ să-l ducă pe înălţimile de azur, acolo unde ea accede, aparent cu atâta uşurinţă.

De aici, amestecul de pământesc şi ceresc propriu fiinţelor, în peregrinarea lor scurtă spre patria veşnică.

Se-ntâmplă deseori, însă, ca nu toţi privitorii să se încumete să se avânte. Şi atunci ea, aidoma păsării care-şi învaţă puii să ia primul contact cu tăriile, ne poartă pe aripile sale viguroase şi ferme, să contemplăm adâncul de sus, oglindit în adâncul de jos, până ochii ni se umplu de azur şi de dumnezeire, nările de miresme ameţitoare, urechile de sunetele mirifice ale cântărilor celeste. Fie că vrem, fie că nu, ne transformă în îngeri.

Vestală a iubirii divine, Elena Olariu ne propune o poezie telurică şi celestă în aceeaşi măsură. Operând cu simboluri : piatra, lumina, pământul, cerul – elemente primordiale şi iubirea, speranţa, adevărul, inelul – simbolul statorniciei poeta crează punţi spre înălţarea noastră spirituală.

În paradigma viziunii sale lirice, de o importanţă covârşitoare sunt: relaţia

cu Înaltul- pe verticală, iar pe orizontală, aşa cum e şi firesc, empatia cu semenii de care se simte atrasă irevocabil, partea sa din acest schimb, fiind o înțelegere sufletească fără egal şi o deschidere fără frontiere a inimii.

O veritabilă osmoză cu natura, mater genitrix, în sânul căreia îşi găsesc culcuş toate făpturile, răzbate limpede precum izvorul străpunge scoarța pământului în căutarea acelei lumini hrănitoare şi dătătoare de noi forțe, capabile să învingă inerțiile, stihiile, entitățile dezlănțuite.

Poate că este printre puținii autori ce nu s-au lăsat infestați de aşa-zisele „valori cotidiene", după care se îmbrâncesc suveran, din Arca Bunei Speranțe, dând din coate şi călcându-se în picioare, care să apuce locul din față. De fapt, Elena Olariu a rămas eternul aed al naturii, un menestrel al idealurilor sfinte pentru care merită să lupți chiar cu prețul jertfei.

Simplă, curată cu inima, generoasă, demnă, măreață-n smerenia ei, Elena Olariu poate concura la orice competiție pentru trofeul decernat eroilor pozitivi, care şi-au făcut din propriul trup o punte – de la şi spre care se perindă mereu şi mereu oameni de toate categoriile şi de toate vârstele.

O paletă de nuanțe de o coloristică aparte în care cuvintele se aleargă şi se ajung, se înlănțuie şi iar se pierd, căutându-se unul pe altul, până la găsirea jumătății, a perechii ideale, din care mai apoi, roada naşte sămânța promisă şi promițătoare, fac din poemele de față, ninsori inverse, ninsoare în sus, o cădere-n Înalturi, ceea ce relevă un demers spiritual demn de luat în seamă.

Imagistica sa este alcătuită din primăveri visând, pământul visează la rândul său, cerul sărută pământul. Poeta ne invită să vedem, să auzim, să simțim cu ochii săi, cu urechile şi simțurile sale, ceea ce, cu propiii noştri ochi, cu propriile urechi, cu propriile simțuri, nu reuşim, îndeobşte. Din râul de lumină care se revarsă din poeme, ne dă să bem cu ochii, cu mintea şi cu inima, ca să ne simțim mai frumoşi, mai buni, mai înțelepți şi mai dispuşi la rândul nostru să oferim florile iubirii.

Aceste scrijelări pe frunze sunt menite a ne scoate la iveală sângele clorofilei, seva curgătoare spre vârfuri, vivificantă, purtătoare de oxigen şi de crude miresme amețitoare, purtătoare de germen care curând va încolți căutându-şi drum spre propria lumină.

În mod paradoxal, cheile de înțelegere nu sunt la creator, ci la îndemâna beneficiarilor, care ar putea conlucra la economia poemelor. Ne lasă acest drept de a construi, de a plămădi visuri începute de ea, de a alerga cu închipuirea până dincolo de text ca şi când ne-am arunca într-un abis de lumină. Este loc destul de construit, de visat, de zidit temple lăuntrice, iar piatră – berechet. Se cuvine să avem răbdare, putere de veghe, stăruință.

Cu o forță a neliniştii interioare, fiecare după măsură, s-ar putea oglindi şi, parțial sau total, recunoaşte în aceste edificii spirituale.

Apropiată estetic de Magda Isanos sau Violeta Zamfirescu, Elena Olariu îşi construieşte universul poetic din mici fragmente de cristale colorate, care se schimbă la cea mai mică atingere, aidoma imaginilor caleidoscopice iar privitorul rămâne cu jindul permanent şi cu temerea de a nu fi pierdut ireversibil, ceva prețios, imposibil de reclădit cu aceleaşi unelte. Poate că în aceasta rezidă şi farmecul poemelor, în unicitatea imaginilor şi în aroma coaptă a anotimpurilor târzii care ne străbat existența.

Forța de sugestie, imaginile proaspete, stilul – de o limpiditate de cleştar, fac parte din bagajul spiritual şi estetic al poetei, pe care-l pune la îndemâna cititorilor. Astfel, „granița dintre inimi" este ştearsă, anulată definitiv, iar sufletele se înfrățesc, se întăresc, se îmbată unul de celălalt, devin perechi-perechi, spre bucuria celei care le-a unit, cu evlavie.

Citind cu luare aminte aceste picturi în miniatură, nu poți să nu remarci că au ceva în comun: pe Dumnezeu şi încă un lucru esențial : Cuvântul.

Dumnezeu şi Cuvântul, Dumnezeu-Cuvânt, Cuvântul-Dumnezeu, Dumnezeu întrupat în Cuvânt, Cuvântul care întemeiază, Logosul de dincolo de început şi până dincolo de sfârşit, cel existent în Marea Carte a Vieții.

De remarcat totodată, sfiala, evlavia pe care o manifestă poeta, la apropierea de Cuvânt, ea care se recunoaşte a fi „un pumn de țărână cântătoare". La fel este şi apropierea de țărână, aidoma țăranilor care sărută glia care-i hrăneşte, care le dă vigoarea şi forța de a supraviețui, încâlciți în ițele istoriei la care sunt martori şi participanți, de voie, de nevoie. Stranie această iubire pentru magmă, pentru „albia mănoasă a ierbii".

Miracolul reînvierii naturii în ciclul anotimpurilor, e un prilej continuu de uimire şi încântare, în toate văzând mâna măiastră a Creatorului a toate are veghează neîncetat asupra creației Sale.

Un loc aparte în lirica poetei îl ocupă iubirea pentru Maica Cerească, Fecioara cea pururi lăudată, cea care, în maternitatea divină, ni L-a dăruit pe Mântuitorul şi Răscumpărătorul nostru. Astfel, poeme ca „Buna Vestire", „Odovenie", „Iubită Maică" ş.a. sunt imnuri pioase, pline de recunoştință pentru Maica lui Dumnezeu şi a noastră.

Crinul, irisul, ghiocelul, florile celeste ale candorii, ale neprihănirii, apar în lirică, la fel ca şi mai pământeştii meri domneşti, stropiți cu lacrimile de mir ale dimineții, cu miresmele lor aducând ofrandă naturii.

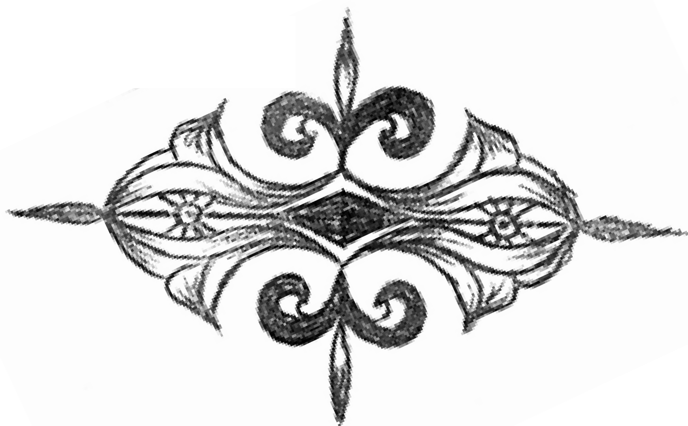
Programatic, poemul „Sunt un pumn de țărână" relevă, dacă mai era nevoie, apartenența la neam, la țărâna din care a purces, la menirea de a înflori, de a da roadă albastră, dar şi de a primi roua cerească, dând jertfă nemuririi, un nou pământ, o nouă floare.

Elena Olariu are ca şi prelatul flamand Phil Bosmans, un hobby pe măsură : iubeşte oamenii. Iubindu-i, ea simte nevoința de a se împărți lor până din ea mai rămâne, doar numele. Numele, scrijelat pe o frunză târzie, în toamna imperială, când mii de culori te asaltează, dând buzna prin irişii tăi nesățioşi de frumos, de alb; de armonie.

Dacă ne-am întreba, cât din ființa noastră este menit să se statornicească în timp şi în memoria posterității, am constata cu vădită surprindere, că numai iubirea e cea care va rezista asalturilor anilor, iubirea sădită în prunci, în livezi, într-o casă ori în scoarțele unei cărți, ca să-l pomenim pe Arghezi în celebrul său „Testament”: „Nu-ți voi lăsa drept bunuri după moarte / decât un nume adunat pe-o carte”.

Este ceea ce autoarea ne aduce în dar astăzi, prin această carte care, fără îndoială, va rămâne înscrisă în inimile noastre o vreme şi încă o vreme şi încă alte vremi, dacă vom avea înțelepciunea şi bunăvoința s-o dăm din mână în mână, mai departe, spre edificarea cât mai multora.

Poetă, publicistă, prozatoare, autoare de poveşti pentru copii, redactor la reviste spirituale, Elena Olariu îşi imparte avutul sufletesc celor dispuşi să primească oferta sa. Dacă adresanții vor avea curajul să-i aprecieze darurile, vor avea numai de câştigat. Cert este că, prin apostolatul acesta, îşi va clădi comori nepieritoare în Cer, aşa cum de altfel, consider că râvneşte încă din această viață şi pentru care comori, se nevoieşte acum şi aici, lângă noi, neştiută, aşa cum neştiute rămân, florile diamantine ale virtuții creştine.

ARPEGII TÂRZII ÎN PLÂNSUL FĂRĂ DE TRUP AL IUBIRII

STAN M. ANDREI, “Pecetea ființei”, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2005

Copertă ilustraţii: Maria Dunavăţu

Miniaturi, stampe nipone ori mai bine zis, chinezării, mostre de artă orientală împletită subtil cu rigoarea occidentală, doar aparent sub forma fixă şi riguroasă de haiku şi posedând „acel ceva plăpând, înaripat şi sacru” – după cum definea Platon poezia, micropoemele acestui original autor ne introduc cu paşi neauziți într-o lume cunoscută de noi toți, dar care devine miraculoasă plină de farmec şi perplexități, tocmai prin simplitate, acuratețe şi neprihănire. Este ca şi cum am privi în jur cu ochii unui copil care descoperă Universul plin de taine dulci şi înțelesuri promițătoare care-l atrag cu putere magnetică. O lume de cercetat, lumea de sub lupă a artizanului, a bijutierului, care dintr-o fărâmă de metal sau de piatră prețioasă, scoate la iveală frumuseți neasemuite. O lume care invită, care îmbie. Prin care te laşi condus de mână, pentru că intuieşti că la capătul drumului se află exact lucrul pe care l-ai căutat şi aşteptat atâta vreme şi el se afla chiar lângă tine.

O poezie de stare, de atmosferă, stenică, senină, care îți deschide ochii larg spre nemărginirea care începe din tine, de la tine, cu tine şi țâşneşte spre celălalt precum apa vie din stâncă.

Fiorul liric străbate precum adierea zefirului într-o grădină de vis iar trăirea emoțională pe care o declanşează, ar putea semăna cu un coupe-de-foudre.

Conceput ca un drum inițiatic, începând, fireşte, aşa cum autorul specifică în prima parte a lucrării, prin hăţişul existențial, spre Dasein – luminişul de unde survine ființa. Pentru ca pe cale, să întâlneşti „Triada : Iubire-Suferință-Despărțire.”

Şi cum pecetea ființei, care nu poate fi decât în Cuvânt, nu trebuie să rămână încrustată pe vecie pe soclul de granit al uitării, ci se cuvine împărtăşită creştineşte precum pâinea sfântă înmuiată în vinul cuminecăturii închipuind Trupul şi Sângele Jertfei mântuitoare, firimituri din aceste daruri sublime, ne sunt oferite cu prisosință din panerul care nu se goleşte nicicând, rămas de la Cina Sfinților Apostoli, când Iisus Hristos – la ceas de taină – a instituit Sacramentul Euharistiei.

În acest peisaj, poetul e „o mână de viață/ în templul părinților/ un candelabru” („Şi eu, acolo”).

La „răspântie de veac” el are „un trai învârstat”, plin de „iubiri înghesuite”în care căldura se-afundă-n îngheț”.

„Cu inima-n clopot suind/ şi-n grâu coborând” şi suferința „cât Bărăganul”, când „fereastra-i închisă şi soarele absent”, poetul îşi află firul salvării doar în Iisus, pentru că jos sunt „doar vâltorile”. Atunci, cu „ochii pe suflet”, îți intră „Iisus în casă”, punându-ți „cerul la îndemână” ca un „tablou nesfârşit”.

Din „Altarele sinelui” – altă apariție editorială recentă, ne putem înfrupta fiecare din plămada sfântă şi rarissimă a Cuvântului, ca dintr-o iubire fără sfârşit, jertfelnică, luminoasă, precum un mărgăritar de preț ascuns într-o scoică azvârlită de ocean pe țărmurile pustii ale cotidianului.

Precizăm că nu e vorba aici de o economie a mijloacelor de expresie, ci de esențializarea gândului în crâmpeie de cuvânt ca nişte fulgurații subtile, urcând persuasiv spre culmile către care tinde fiecare: Absolutul! Sorgintea îşi pune „pecetea” în adânc de ființă, ieşind la suprafață precum firul de iarbă prin zăpada afânată a lui Indrea. Ca într-o străfulgerare de blitz se disting clar amintirea mamei, a tatălui, a moşilor şi strămoşilor, devenite „primele icoane”. Amintirea pâlpâie – candelă la „geamul timpului” în plânsul fără de trup al cântecului nemurmurat (p.117), până în carte se face târziu şi scapătă „soarele în noi” – ca un „vis neterminat”.

Atunci se aude ca „un țipăt de timp”, „Plânsul Domnului” din „Imnul Uitării” (p. 121). Să pătrundem puțin în acest univers unde, arpegii de sunete pe „un dans de lumină” străbat liniştea-naltă iar florile-şi deschid corolele-n nori.

Uneori, pe „coama casei” coboară „săgețile luminii”, iar de pe „aleea Timp” unde poetul îşi află casa, „vântul cu ştirea” – se rostogoleşte pe „ştergarul de iarbă”. Un „cuvânt ridicat” ca o „floare pe stâncă”, dă la iveală „pierderi de sine” aidoma unor „semințe-n risipă”.

Cu ochii prin hățişuri, deznădăjduit, poetul proclamă adevărul absurd pre „limba frigului” iar „la gâtul vorbei” atârnă ca un „ştreang neînchipuit” – necesitatea.

Tăcerea trupului rezonează cu țipătul fericit în „durerile naşterii” împlinind „ploaia de rosturi” – cea care aduce „pacea-n inimă”.

„Şi rană şi vid/ şi templu şi pasăre…/ iubire şi cer” – înmănuncheate suav în limba maternă, limba „cuvântului cel alb/ în pustiul hârtiei” – precum „lacrima lui Dumnezeu”, „aripa înțeleaptă a unui gând răsădit”.

„Cuvântul crucii” despică tăriile precum zborul păsării Paradis. Viața ? Un „vraf de cuvinte”, un „țipăt de-albatros care sparge „țărmul tăcerii”. Nici o floare albastră prin „ochiul unui singur jug” – ce „poartă numele : soartă.”

Şi totuşi, prin iarba netulburată, „câtă ardere!”

„Duhul iubirii” – prin zarzării aprinşi, naşte scântei stelare pe coame de vânt; lumina, în sonuri distincte, îşi croieşte „drum prin hățişuri” într-o inflorescență de „gând peste gând”.

Ca o „iarbă în dans cântător" – ori ca „pietrele-n râuri" stârnind mici vâltori înspumate – e realitatea, precum un „şes de tristeţi" în „drumul prea negru" pentru „biserica albă". („Realitate", p.lo5).

Citām doar câteva mărgăritărele pentru frumuseţea lor : „Verde spre galben - /cădere sub inimă,/ ochi sparţi de frig" (p. 8l). „Sufletul pietrei,/ nici în pământ, nici în râu./ Tumult pentru noi" (p.8o). „Lacrimi iertate!/ Slujnice drepte la porţi. / Exod întrerupt." (p.88).

„Tălpile în câmp/ şi suflet pe masă - / portret de ţăran". („Dihotomie"), p.93.

„August – un plâns/ de crin pitic, cu spumă,/ spălând zidul mut". („Luna fatală", p.95). „Obraz de bătrân: / tom şifonat de vreme./ Spartă oglinda." („Carte", p. lo2).

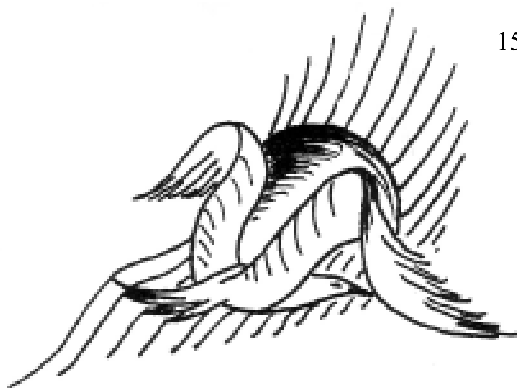
„Şi miros de cer/ între pereţii bătrâni…Un dor de ducă" („Natală", p.lo4).

„Singurătatea,/ ghemul iubirii albe,/ fir de apostol" (p.lo7); „Pe-obraji de copil,/ roze în decembrie - / frumosul din frig" (p.l4l).

Cu o ţinută distinsă, straie alese şi conţinut pe măsură, demne de marile târguri de carte, în pofida (sau poate tocmai de aceea!) formatului minuscul, această bijuterie de purtat la buzunarul inimii, conferă cititorului un bun prilej de încântare, belşug de haruri, de tihnă spirituală şi de bucurii sfinte.

La această impresie agreabilă, o contribuţie cu totul excepţională o au, fără doar şi poate, ilustraţiile distinsei artiste plastice Maria Dunavăţu, care, din vârful peniţei dar şi din străfunduri de inimă, parcă dansând menuete, rigaudon, sarsuelle, picură pe hârtie arpegii dantelate, sugerând stări şi emoţii delicate, greu de transpus altminteri în cuvinte, astfel încât, auzind şi privind aceste minuscule poeme, îţi simţi sufletul cântând triluri duioase, precum prigoriile când vor să-şi clădească un cuib proaspăt, în devremele anotimpului.

15 septembrie 2oo5

OFRANDA IUBIRII SAU POEZIA CA ACT DE CREDINȚĂ
STAN M. ANDREI, "Altarele sinelui", Editura PAM, 2003

Copertă şi ilustraţii**: Nicolae Einhorn**

Se ştie că din vechime, patriarhii şi profeții ridicau altare Dumnezeului Cel Înalt pentru a-i aduce mulțumiri şi ofrande. La început, altare din piatră care era însuflețită de sângele jertfei şi de puterea credinței. Mai apoi, regii au construit temple lui Dumnezeu la care veneau să se închine. Un templu fără altar era însă o construcţie rece, moartă. Trupul nostru este templul Duhului Sfânt, aşa cum ne spune Sfânta Evanghelie. Omul tinde necontenit să-şi construiască propriul altar în care să vină Dumnezeu să locuiască. Purificate şi albite de orice urmă de păcat, trupul şi sufletul nostru pot deveni Casa Celui Preaînalt.

Stan M. Andrei a construit cu migală şi dragoste un altar de cuvinte pe care le aduce astăzi ofrandă împreună cu sufletul său genuin, drept ardere de tot pentru a mulțumi lui Dumnezeu şi genitorilor săi, pentru a mulțumi oamenilor care l-au învățat arta de a fi om între oameni.

Matricea de unde a plecat ca din sânul matern, dar în care se reîntoarce mereu precum râurile în albie, este locul de unde poetul îşi trage seva lirică şi unde păşeşte în vârful picioarelor, cu pietate, ca într-o biserică, să nu rănească sufletele strămoşilor.

Vatra – leagăn al sinelui -, îl primeşte mereu ca pe un fiu al său preaiubit, de care s-a legat prin fire freatice pentru totdeauna. Îl vom regăsi aici mereu ca pe o plantă perenă pe care, oricâte vânturi şi ploi, oricâte viituri ar încerca s-o lovească, nu o pot împiedica să răsară, cu rădăcinile adânc împlântate-n pământul cel sfânt care-l susține, care-l nutreşte şi care e întotdeauna atât de smerit încât se lasă călcat de tălpile noastre.

Ca un veritabil apostol al cuvântului rostit, scris, însuşit cu temei şi rememorat, cu bunul simț ancestral care-l susține, el îşi construieşte propriul altar, nu fără jertfe şi mortificații, nu fără trudă şi sacrificiu motivate de buna credință. Căci scrisul său este un Crez autentic şi un **Confiteor** plin de smerenie, lipsit de orice urmă de îngâmfare deşartă, ca în fața duhovnicului, despre care ştie sigur că îi va păstra taina sacră a spovedaniei. El ne ia însă şi pe noi martori credincioşi şi discreți şi se confesează timid şi fără emfază, imporându-ne să-i ascultăm mărturisirea, făcându-ne în acelaşi timp cinstea de a ne numi prieteni şi frați.

Asumarea unui destin în care valorile morale mai sunt încă la rang de virtuți teologale şi cardinale îi conferă autorului un statut greu de acceptat în zilele noastre : acela de stentor care, la răspântii, strigă adevărul, uneori atât de greu de suportat, într-o lume în care minciuna, frumos ambalată cu panglicuțe colorate triumfează, adormind în legănări de hamac conştiințele. Astfel ne întoarce la bunele tradiții morale în care ruşinea, pudoarea, demnitatea, onoarea, erau stâlpii pe care se sprijineau familia şi societatea, transmițându-se din generație în generație.

Lipsit de fast şi de podoabe amăgitoare, stilul poetului are simplitatea, acuratețea şi prospețimea picăturii de rouă din limpedea lacrimă a ierbii. Ea răcoreşte, înviorează, reconfortează, odihneşte şi induce o stare de pace şi bine pe care doar conştiința curată a lucrului temeinic făcut întru zidire de suflet, o poate conferi. Cu o deosebită economie a mijloacelor de expresie, autorul reuşeşte să ne ofere imagini surprinzătoare care ne ating inima în averse de tandrețe : "Virtuțile/ cu osteneală/ şi din osteneală se nasc"; (**"Dă-mi mâna"**); "Din teamă/ să nu te rănesc,/ te ating/ numai/ cu inima!" (**"Mi-e teamă");** "Tăcerea/ e o fărâmă/ de alb" **("Tăcerea");** "Sunt doar o apă fără albie/ alergând rotund după un vad anume" (**"Portret în verde").**

În fața unui astfel de demers liric, cititorul nu are decât de câştigat. Catedrala cu o singură turlă înălțată la nesfârşit de către mâna divină, în sufletul voievodal al poetului, e împodobită cu o corolă de tristeți ca florile nemuritoare. Din când în când se aude cântecul genuin "a obsesie mirosind" şi a zăpadă adunată sub pleoapă, aşa încât, lumea se miră, de cât "zbucium făgăduit" încape în trupul ca o amforă păstrând sfânta cuminecătură. Însă jertfa de sine se vrea împărtăşită semenilor şi astfel se mistuie într-o acută iubire de semeni. Acută şi dureroasă ca singurătatea închisă în cercuri concentrice.

Împreună cu "lăutarii durerii" autorul osteneşte trăgând la ham speranțele care doar în doina de jale îşi mai află odihna. Cuvintele curate precum "cântunceputului", zburătăcesc ca trilul privighetorii-n văzduh şi ca sângele-n încheieturile sinelui, alcătuind rugul de sânge aprins pentru "cetatea cerului", la porțile căreia, el se va afla, la timp potrivit, cu brațele încărcate de sunete, cu strofe-n păr şi silabe sub unghii, cu vinul de jertfă gâlgâind prin artere.

Cruce vie, logodit cu țărâna, poetul s-a nevoit în astă viață "la cules de plâns", în valea de lacrimi, iar lacrima sa, "frântură de cer", a prins rădăcini pe "altarele sinelui".

Sunetul gândului ca o "neostoită alarmă" alunecă pe coasta visării" până se izbeşte de lutul şi piatra de pe malul dintruînceputului.

“Jar şi nea” aprinse deodată pe rugul de sine, incandescenţa ninsorii zămisleşte cea mai pură lumină căzută în formă de cruce.

Cuibarul părăsit de sub streaşină mai păstrează intactă, icoana dragostei furată de timp.

“Credinţa că/ cine a văzut lumina/ obligat este să vadă şi-ntunericul” – îl poartă pe poet pe cărări neştiute, printre “firele încurcate într-o înserare”, “acolo/ unde doar o bornă/ e capăt de drum”.

“Ochiul ascet/ stă la pândă/ într-un punct/ peste vale” – urmărind “firul, vrăjmaşul/ când pe mosor/ se adună”. **(“O, firul”).**

Dar până la capătul urcuşului, omul “între îndoială şi aşteptare” rămâne “ca salcia/ în tânguire/ după un jind/ sau după celălalt”.

Şi iată crezul celui ce zideşte din cuvinte : “pe temelii de candoare/ să-nalţ catedrale/ spre cele patru puncte cardinale”.”Din “tremur, din ţipăt/ din fugă” – se alcătuieşte cântul cu iz de baladă”.

Luminat de candela inimii, altarul de sine e păstrat neprihănit, ferit de silabele minciunii şi ale răutăţii.

Poetul, ca un adevărat fiu al luminii, “între o frumuseţe şi alta/ o ia perpendicular/ spre adâncul de sine”, pentru ca “acolo, să închidă pleoapa/ şi să se lase sedus/ de poeme cu îngeri” (“**Poezia şesului”).**

Din cădelniţa verii, lumina aurie atinge inima flămândă. A câta oară? “Firimiturile de gând/ satură/ cât pâinile şi peştii copilului”/ iar “sufletul izvoditor/ albeşte” (**“Aproape de inimă”).**

Doar o dorinţă mai are poetul : “la uşa zorilor/ ca-n fiecare/ din celelalte răsărituri/ (…) lumina dăruită/ lumina de sine/ să-mi izvorască” **(“Lumina de sine”)**.

“Cu simţul nădejdii/ aflat/ în mireasmă”, poetul mai simte “ o singură mână/ a Celui de la începuturi” – ca să-i mai potolească “freamătul vremelniciei”. “Pe cărări de timp/ şi de spaţiu/ viaţa îşi rosteşte mersul” **(“Gramatica vieţii”).** Şi totuşi, poetul “putred de tăcere, până când?” (“**Şi totuşi”).**

“Nu-i uşor/ nu-i uşor/ nici să-ţi închipui/ eternitatea/ împrejurul unei densităţi/ rostindu-se” **(“Nu-i uşor”).**

După “***Cântul începutului”,*** Editura pentru Literatură şi Artă GENEZE”, Galaţi, 1997 şi “***”Flori de gând”***, Editura Mongabit, Galaţi, 1999, acest volum, “***Altarele sinelui” –*** ne ajută să ne închipuim eternitatea şi să învăţăm s-o construim, piatră cu piatră, încă de aici, din vremelnicia în care ne aflăm. Şi nu ni se pare puţin lucru, dimpotrivă.

24 iunie 2003
Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul

ENTROPIA IUBIRII ÎNTR-O "ELEGIE PENTRU O SUTĂ DE VIOLONCELE" – COSTICĂ OANCĂ, "Elegie pentru o sută de violoncele", Editura „Scorpion" Galați, 2003

Ilustrații: **Octav Grigorescu și Vasile Pintea**

Ipostazierea sentimentului iubirii ca suflu vital este pretextul acestei cărți intitulată frumos : "Elegie pentru o sută de violoncele", după elegia lui Gabiel Faurè. O răscolitoare poezie de dragoste, surprinzătoare și castă, căci, dragostea adevărată nu poate avea nimic necurat, ea zidește pereții templelor omenești, restaurează suflete, înalță mintea la Dumnezeu, edifică statura care nu poate fi decât dreptă, în Lumină. Încadrarea în gen nu este întrutotul reală, pentru că tonul nu este elegiac, ci lirico-nostalgic în raport cu unele elemente din recuzita specifică elegiei, precum : înserarea, depărtarea, așteptarea, frunzele, plecarea, uitarea, etc., care îi împrumută poemului tonul și fiorul nostalgic precum aura împodobind doar spiritele capabile de acest sentiment nobil.

În peisajul, de cele mai multe ori grotesc al poeziilor pornografice care au invadat piața, transformând iubirea în marfă de gang, de șanț, de tarabă, iată o carte care ne oferă, care se oferă, ca un corolar al iubirii pure ce nu poate veni decât de la Dumnezeu, susținută de îngeri și păstrată în chivotul inimii, așa cum păstrezi în templul cel trupesc, sfânta împărtășanie.

Dovadă a acelui duh de iubire coborâtor din Înalt, stau versurile: "Cine vine de dinainte de/ naștere/ nu vine decât/ pentru un singur/ om/ care la rândul său/ și el vine de dinainte de/ naștere." (p.66).

Iubirea – pâinea noastră cea de toate zilele – fără de care n-am putea supraviețui, cea care stă la temelia vieții, ridicată la rang de virtute teologală, pusă mai presus de fire în Legea de har de pe munte, este personajul principal al acestei frumoase cărți de reverie lirică.

Smulsă din eternitate, ea păstrează atributele veșniciei, ale duratei, în fața vremelniciei lumii : "De acolo din cer/ am văzut/ lumea trecând/ ca dâra unei/ comete".

Nu o iubire zgomotoasă, năvalnică, impetuoasă, ci una discretă, inefabilă, venind pe nesimțite și tot astfel consumându-se, palpitul ei rămânând precum licărirea candelei la care se încălzesc sufletele pure, trecute prin lava dogorând, a patimilor

dezlănţuite, acum decantându-se şi rămânând ceea ce trebuie să rămână, fiorul, adierea şi amintirea căldurii ţâşnite din ochi, din inimi, din trupuri, dar mai ales, din suflete.

Cu toate că şi iubirea cunoaşte sincope, momente de oboseală şi nelinişte, ea este apanajul sufletelor nemuritoare. Şi poate că, tocmai momentele de şovăire, de slăbire a strânsurii, de tăcere, o fac mai trainică, ea reînviind, de fiecare dată mai proaspătă, mai vie, mai vrednică de păstrat:

"Ştii când îţi spuneam că/ prin sufletul meu/ trece o corabie?/ Ghioceii şi mâinile tale/ îşi disputau întâietatea/ între semnele primăverii./ Au urmat/ apoi/ lungile exerciţii/ de uitare/ când tu ai plecat/ după dealurile din depărtare.(…) // Acum e iarnă şi fiecare dintre/ noi/ îmbrăţişează ultima bornă a/ acestei zile/ cu cea din urmă speranţă a/ celuilalt" (p.68).

Cartea de faţă este, de fapt, un poem alcătuit din infinite poeme. Orice cuvânt e un poem, fiecare literă devine poezie până-n măduva oaselor şi, ar zice Nichita – orice respirare, devine poezie.

În peisajul paginii, structura fiecărui poem este alcătuită din alte 4,5,6,7 sau chiar mai multe mici poeme, care se constituie, în sentinţe, axiome, respirări în spirit de haiku, aproape că-şi ajung ele însele, sunt atât de rotunde încât nici nu poţi scoate, nici adăuga nimic la ele, aşa precum o infinime de stele alcătuiesc o constelaţie – unele se nasc, altele mor, unele explodează în mii de aşchii de stele, altele sunt sortite imploziei. Firul de aur care le leagă, este, fără îndoială, iubirea, iubirea sufletelor pereche, a trupurilor pereche care trăiesc o asemenea contopire încât fac trecerea – nu numai în chip spiritual, ci aproape fizic, dintr-unul în celălalt. Şi, e adevărat, căci numai iubind, treci câte ceva în persoana iubită şi invers, într-un fel de entropie a sentimentului, când unul trece în starea celuilalt. Iată şi o exemplificare . "Am văzut apoi cum/ ţi s-a dat putere/ să mă dezbraci/ la nevoie/ de realitate/ ca să poţi dispune de mine/ după bunul plac/ adică să-mi poţi înlocui/ mâinile şi picioarele/ cu ale tale/ gura cu gura ta/ ochii nasul şi urechile/ cu ale tale/ gândurile şi emoţiile mele/ cu ale tale/ ca în felul acesta/ să nu mă mai pot descurca/ fără tine" (p.42).

Sau, în acelaşi context al entropiei iubirii : "Ce mi-ai dăruit tu/ sunt braţele mele/ care nu mai contenesc/ modelându-te/ după asemănarea iubirii./ Ce mi-ai dăruit tu/ este dorul/ care nu-mi îngăduie/ nicicând/ să mă pierd de tine./ Ce mi-ai dăruit tu/ este chiar fiinţa mea/ pe care ai salvat-o/ definitiv/ de la realitate." (p.18).

Şi încă : "Şi atunci ai venit tu./ Atât de cunoscută mi-erai/ încât am avut sentimentul că vii/ din mine,/ ba mai mult/ că eşti propria mea identitate/ de care mă pierdusem." (pp.47-48). Sau aceste versuri care arată cufundarea unei fiinţe în cealaltă, pe fundalul melodios al iubirii : "Ascultând cele o sută de/ violoncele/ din Elegia lui Faurè/ am avut sentimentul că te-aud/ crescând în mine că/ oricât ar părea de ciudat/ în pieptul tău/ bate inima mea" (p.53).

Uneori coaja fructului unic se rupe şi cele două entităţi îşi caută, rătăcind pe altunde, identitatea: "Aşa şi tu/ vii numai până la marginea/ poveştii tale/ doar să-mi măreşti aşteptarea/ după care pleci/ într-o depărtare desăvârşită./ De fiecare dată/ vederea ta/ îmi ară privirea/ ochii tăi/ sunt păsări/ pe proaspătă arătură/ picioarele tale seamnănă mai degrabă/ cu lăsarea serii/ iar mâinile/ cu aburul/ din care se ridică luna./ Buzele tale - / o sută de violoncele/ iar zâmbetu-ţi - /pasăre ce zboară/ în zăpada altei păsări.// Locuim două poveşti diferite/ una de demult şi alta/ care vine/ despărţite/ de la facerea lor/ de trudita mare/ a aşteptării mele." (pp. 55-56).

Alteori, totul se petrece numai în vis dar, convingerea poetului este că în timp ce realitatea nu e nimic, visul, numai visul te aparţine (aluzie la Calderon de la Barca):

"Poate somnul meu/ o pânză de păianjen/ ruptă în zori de femeia de vis./ Mă-ntreb cum de-nţeleg alţii/ realitatea/ când inima omului/ este mai mare decât ea?/ Întotdeauna am tânjit după/ perfecţiune/ şi-mi pare rău când/ uneori dormeai/ şi n-aveam cu cine vorbi despre/ aceasta./ În realitate nu e nimic/ care să fie al meu/ numai visul mă aparţine." (p. 35).

Anxietatea poetului se măreşte o dată cu trezirea, deşteptarea din visul care-l ţinuse pe aceeaşi undă cu iubirea . "Când a fost/ de m-am trezit/ şi am văzut/ luna/ apunând peste mine iar/ tu/ nicăieri/ mi-am dat seama că/ totul n-a fost decât un vis./ Că nu puteau fi adevărate/ infinitul/ din ochii tăi/ surâsul/ mai fin decât mireasma de frezii/ vocea/ aceea/ mai odihnitoare decât sonata Lunii/ şi inima-ţi mai caldă/ decât toate/ chemările mele la un loc." (pp.48-49).

Interesant de remarcat este bogăţia de elemente muzicale în peisajul iubirii căci muzica devine iubire şi iubirea o melodie fără sfârşit, cu infinite nuanţe, culori şi simboluri.

Autorul foloseşte pe parcursul volumului repetiţii specifice litaniei, chiar dacă e vorba de o litanie de tip nou, cu leit-motive precum: "Azi/ numai tristeţea mea/ a fost adevărată"; "înserarea/ care s-a lăsat/ în dreptul inimii mele"; "tu/ care mereu erai de faţă/ la căderea serii"; "eşti acum departe/ eşti chiar propria mea aşteptare/ eşti corabia care nu mai soseşte"; (motivul corăbiei este folosit foarte frecvent); "Doar ochii tăi/ rămuroşi/ ca vântul când viscoleşte zăpada" – şi altele.

Poetul foloseşte aluzii biblice . "A cui femeie vei fi/ în veci/ a celui pe care l-ai iubit/ cel mai mult/ ori a celui care/ te-a iubit cel mai mult?" şi adieri de Duh din *Cântarea Cântărilor*, precum : "Simţi, nu-i aşa/ că mi-e dor de tine/ după cum vine plină de salcâmi/ înserarea/ după cum/ picioarele ţi se umplu de iarbă/ şi mâinile ţi se îngreunează/ de îmbrăţişările/ care se apropie./ (…) Tu şi eu ca apa fluviului/ când se loveşte de apa mării/ de nu se mai ştie ce s-a făcut/ cu fluviul./ Poate că tu eşti făcută pentru mine/ dar eu sigur sunt făcut pentru tine./ Spun asta deoarece uneori/ ţi-aminteşti/ te-ai pierdut de mine/ şi te găsisem abia/ cu toate străjile nopţii/ pe urma ta." (pp.33-34).

Sau această superbă poemă de dragoste, cu adieri din aceeaşi *Cântare* a lui Solomon pentru Sunamita:

"Din degetele tale se-ntrupa/ o nocturnă/ nelămurit de singură/ şi surâsul tău/ apunea pe dealul/ din depărtare./ Cu toate cuvintele/ te-am căutat apoi/ prin friguroasa strajă a nopţii/ şi nici un poem de întoarcere/ să adun/ n-am mai putut." (p.74).

Şi, în sfârşit, de remarcat sunt acele străluminări de gând în spirit de haiku, adevărate mărgăritare precum :

"Colina întârzia cu blândeţe/ peste ochiul/ înlăcrimat al lunii"; "şi-n iarba ei/ cald/ se-ntrupa/ mâna ta" ; "Dincolo de ameninţarea/ salcâmilor/ luna/ se desparte încet/ de mâinile tale/ desăvârşite" şi multe altele, încât, în fiecare poem se găsesc, aşa cum am mai spus, mici bijuterii care pot fi luate de sine stătător şi constituite în micropoeme.

O carte întemeiată pe cel mai frumos sentiment, pe iubire. Iubirea care cuprinde în sine totul şi a cărei jertfă de sine împuţinează, consumă, dar şi îmbunătăţeşte, îl justifică pe om, îl face altul, locuit de fiinţa iubită. De aceea, durerile, neliniştile, poverile iubitei devin propriile suferinţe şi neajunsuri, cale de mijloc nu este.

Te doare mâna iubitei cea care scrie cuvinte grele sau face gesturi nepotrivite, te dor paşii care pleacă de lângă tine, te doare sufletul ei insensibil uneori, dar te ard flăcările ochilor ei, te bucură zâmbetul său feciorelnic, te fericesc cuvintele gurii ce rostesc jurăminte. Aşa încât, te întrebi : cât a rămas din tine după această locuire-mpreună, după această substituire. Cât îţi mai aparţii, cât îţi aparţine sau cât îi aparţii? Aceasta este cu adevărat măsura iubirii. Căci, după iubire, nu mai poţi rămâne acelaşi, ceva din tine se transformă total, îţi scapă de sub control, se leapădă de fiinţa ta şi devine altă fiinţă.

Sfântul Augustin are un superb adagiu legat de acest simţământ. El spune: "Iubeşte şi fă ce vrei!" – cuvinte care ar putea şoca la prima vedere. Şi totuşi, iubirea, deşi face tot ce vrea, nu uită să facă ceea ce trebuie! E un joc de aparenţe şi perplexităţi pentru că nici un om care iubeşte n-ar putea face (nici măcar n-ar dori) ceva rău persoanei iubite, fără să-şi dăuneze lui însuşi.

Iubirea te face mult mai frumos şi îţi şterge toate imperfecţiunile, toate asperităţile. Într-una din apariţiile sale la Medjugorje, în Bosnia-Herţegovina, Prea Sfânta Fecioară Maria a transmis vizionarilor: "Sunt frumoasă pentru că iubesc. Dacă vreţi să fiţi frumoşi, iubiţi!" Iubirea îţi redă demnitatea de copil al lui Dumnezeu şi te scaldă în haina neprihănirii.

Autorul de faţă, Costică Oancă este unul dintre cei aleşi peste care îngerul şi-a întins aripa protectoare. Şi el ştie acest lucru, îl cunoaşte pe îngerul însoţitor,

are colocvii cu el, se întrețin amândoi, ori se odihnesc unul în tăcerea celuilalt. Nu numai în cartea aceasta, dar şi în volumul de debut **“Îngerul din singurătate”** – carte de aforisme, prezența îngerului se face simțită şi vizibilă printre cuvinte. Este o bântuire blândă şi benefică, aşa cum numai marilor spirite le este dat să perceapă. Îngerul care-l însoțeşte mereu şi care-i apare în vis, poate fi chiar proiecția propriului eu, în lumina serafică a adevărului credinței. Iar pretextul “elegiei pentru o sută de violoncele” – este căutarea, cercetarea, adâncirea de sine în sine a persoanei proprii, rezemată de propria singurătate şi proiectată pe fundalul, nu mai puțin amețitor şi alunecos al oglinzii în care uneori se recunoaşte, alteori nu.

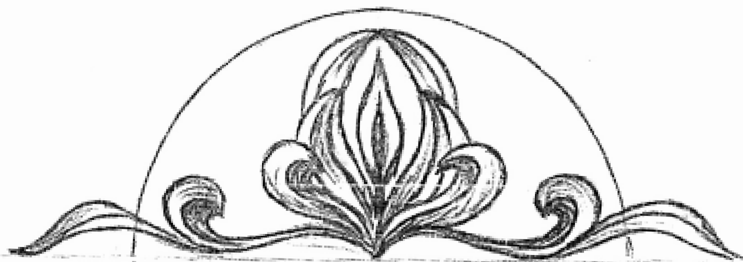
Această introspecție durută, îl reflectă, aşa cum este, la timpul potrivit, adică la această maturitate a conştiinței, când filtrul timpului permite decantarea tuturor impurităților şi a balastului.

Ceea ce rămâne, e de natură să-l reprezinte pe om, cufundat pe deplin în poet, cu toate stările de grație prin care trece.

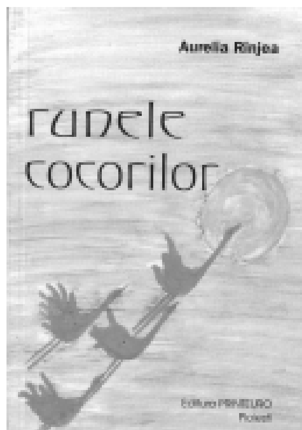
Şi nu e numai o imagine frumoasă a sufletului său, rămas genuin, nu e doar o străfulgerare de blitz, o proiecție ca pe un ecran, ca o hologramă, unde figurile zăbovesc o clipă, iar apoi dispar, ci, dovada trecerii sale din timp, în veşnicie. E ceea ce-şi doreşte orice creator, orice autor, orice îmblânzitor al frumosului estetic dar şi al acelui “frumos” care, după spusele lui Dostoievski – va salva lumea.

În lumina acelui frumos, îi dorim autorului ca volumul **“Elegie pentru o sută de violoncele”**, chiar dacă nu va salva lumea, să poată salva măcar, câteva suflete.

Galați, 5 august 2003

ROST ŞI DEVENIRE ÎNTR-UN ANOTIMP AL SPIRITULUI
AURELIA RÎNJEA, "Runele cocorilor", Editura Printeuro, Ploieşti, 2004

Volumul recent apărut la Editura Printeuro Ploieşti, intitulat „Runele cocorilor" pune în lumină, aşa cum mărturiseşte autoarea, „un anotimp al spiritului, desprins din rune de cocori, înalţă simboluri spre decriptarea unui dialog permanent"- cu sine însăşi şi cu semenii săi. Poeta îşi revendică singurătatea, nu numai ca stare fizică dar, îndeobşte, ca stare de spirit. Ca un ecou răsfrânt al acestei singurătăţi nevoite, adâncul de sine capătă forma semnului de întrebare.

Lumini de toamnă, singurătăţi ostenite, lacrimi peste timp şi golul iluminat de Duh al absenţei prefăcută-n Cuvânt, în rost, în devenire. Cascadele urcă lăuntric pe falezele-n alb şi iscă tăceri neliniştite. Şi peste toate, o adiere de liliac târziu în amurgul ancorat în regretele zilei. Iată cum împlinirea, „născută-ntr-o clipă de adevăr sfânt şi feeric" – se transformă în frumuseţe eternă."

A şti să înveşniceşti clipa, înseamnă a şti să învingi umbra vieţii, dorinţele istovite, lacrimile gata-mbrăcate de drum, umerii dezgoliţi ai singurătăţii şi a te smulge din ancorele timpului, înălţându-te după spiralele Căii Lactee răsfrântă-ntr-un Cer de cuvinte.

Cu un ochi pineal să priveşti urmele timpului rănit şi frânt în dumicaţi de-anotimp, construiţi pe furate, spintecaţi rând pe rând şi daţi păsărilor de pradă.

Durerea cântăreşte cât un început de sfârşit, pe când întunericul inert strânge cât un „imperiu de ger" iar capătul de drum „creşte prin trup/Nicăieri". Cerul desferecat despică timpul dintre astăzi şi mâine. În lumina crepusculară de toamnă, „din toate colţurile/din toate vârstele,/ din toate întrebările/ singurătatea striveşte." Doar cerul mai scutură „lacrimi de piatră/ pe drumul uitării." **(Lacrimi).**

Regretele târzii sunt „bucăţi de suflet" – ca nişte viori desfrunzite. Şi totuşi, peste lacrima zilei de ieri , răsar cuvinte din stelele dimineţii.

Câte anotimpuri agăţate de cercevelele minţii! Până şi florile pun întrebări, în timp ce cuvintele, neputincioase, „scriu pe asfalt/tăceri refuzate".

Toate categoriile filozofice se înfruntă în peisajul paginii : timpul (însă nu cel prezent sau viitor), bucata de timp revolut care-şi revendică dreptul la amintire;

spațiul, nesigur, alunecos, mişcător – cel dintre cer şi pământ – unde mişună cele mai variate culori; viața – mai puțin ca viață trăită şi mai mult ca viață privită, contemplată, viața cu miros de migdală, cea care asupreşte clepsidra, obligând-o la răsturnări intempestive, exact atunci când te aştepți mai puțin. Viața predată demult în brațele singurătății, hulpave, vorace, pierdută-n vârtej ca-n întunericul mişcător al târziului. Moartea - o umbră neconturată, abia presimțită, dar al cărei miros se anunță de departe, ca al unui animal care deja stă la pândă.

Nu lipseşte din acest decor nici apa de trecere pe care vâslaşii trag în contratimp. Cât mai e până la malul în flăcări? Şi cine aşteaptă dincolo de orizontul rănit de soarele prăvălit în văi la crepuscul?

Şi până atunci, ziduri înalte, ostile, pe care nu poți să urci pentru că iederele te înconjură rece şi strâns.

Alergi spre o rază uitată spre poarta „risipită-n depărtări" care amăgesc precum fetele morgane ale nisipurilor, tremurând în arşița nesfârşitelor iluzii.

Se regăsesc în recuzita poetei „siluetele albe ale durerii" ; „dorul acut bătând la uşi lăuntrice"; „strigătele tăcute ale drumului"; „incertitudinile care mijesc"; „chemările rădăcinilor".

Dar dintr-o dată, peisajul se luminează într-o nouă perspectivă : „surâsul unui copil/ ține-n loc lumea" – proiectată în viitor **(Perspectivă).**

Singura certitudine sunt privirile limpezi, aducând zare în ochi pe orbita sufletului…

O poezie de atmosferă, o poezie picturală, în care cheia de boltă e aşteptarea şi arareori – câte o emoție firavă – „regăsită în amintirile/ dintre două singurătăți.

Şi totuşi, „lumina – ca o îmbrățişare" – ne caută „dincolo de cuvinte", iar singurătatea rămâne în urmă ca o „corabie de marmură/ lipsită de vâslaşi" **(Corabie de marmură).** Nu lipsesc întrebările retorice, fără îndoială: „Unde?" „Până unde?" „Încotro?" "Pentru cine?"

Aşa cum dă mărturie autoarea, cartea „Runele cocorilor" este o invitație către „comunicarea universală într-o semiotică a timpului". Să dăm curs acestei invitații către comuniune într-un anotimp al spiritului ce nu cunoaşte vârstă sau limite.

ÎN CĂUTAREA OMULUI - METAMORFOZE
AURELIA RÎNJEA, “Metamorfoze”,
Editura Printeuro, Ploieşti, 2004.

„Nicăieri nu mai vezi / ceea ce cauţi…/OMUL” – mărturiseşte autoarea Aurelia Rînjea, pierdută parcă într-un „ocean în care mereu te reîntorci pentru a rămâne, oricât de multe feţe ar lua, căutând să te încorporezi în rădăcinile Umanităţii.”

Este un destin tragic la urma urmei, asuprit de lipsa de comunicare – vitală pentru oameni. Comunicarea verbală – singura care-l distinge pe om de celelalte specii.

Cartea Domniei sale „METAMORFOZE” –este un strigăt, o chemare, o şoaptă, un semn, o mână întinsă, o tâmplă jinduind o alta, un umăr de sprijin, un sipet curat către inimile care până acum refuzau să se deschidă.

Poeta bate neauzit dar temeinic la uşile inimilor noastre, cu inima dumisale în palme. Ne-o arată, ne-o întinde. Ne iese în întâmpinare cu inima pâlpâindă precum candela, obosită de aşteptări în van, de stat în răscruci în calea drumeţilor.

Din inima Domniei sale se poate sorbi ca dintr-un izvor fermecat, apa vieţii. Trebuie să vrei doar. Să ştii să vrei. Din lupta cu tăcerea a ieşit biruitor, Cuvântul. Setea acestui cuvânt nu poate şterge geamul prin care se vede realul. E vremea de a ieşi din crisalidă. E vremea de zbor temerar în văzduhul ameţitor. Dă-i Doamne aripi durabile să se înalţe cât mai sus, pe culmile de unde se poate contempla fericirea de a fi om, fericirea de a fi creator şi creat, muritor care şi-a câştigat deja veşnicia.

Cartea este, după spusa autoarei, o provocare a realului, dincolo de care spiritul poetului pluteşte liber.” În această carte, „ singurătatea se plimbă cu inima-n dinţi” şi „sângerează cuvintele”. Autoarea asistă cu neputinţă la un fapt insolit: „oamenii-oglinzi/…se-ndepărtează unii de alţii./ Viteza maşinăriei umane/ a scăpat de sub control. / Arcuşului i-a fost furată/ Vioara./ Labirintului – cheia / Seminţei – pământul./ Mă-ntreb/ Când rânduiala/ Va intra în normalitate?” Disperarea se acutizează când, cu ochii lucizi priveşte : „Curgem prin arterele planetei./ Fluid straniu, / Plin de viruşi/ Şi atomi metalici, /Sună în minţile nefolosite/ Ale roboţilor nou născuţi./ Cine să ne aducă frânturi/ Din povestea cu oameni?/ Cine să le sădească?” **(Întrebări III).**

La poarta mileniilor lumea se află, mai mult ca oricând, în cumpănă: „Ciopleşti neputinţa cerul care plânge./ Florile-şi adulmecă albul./ Locaş de rugăciune/ Caută paşii pe străzile/ Fără trotuare./ Roboţii amestecă/ Suflete rătăcite. / Unde să te-ascunzi?”

Până şi timpul şi-a pierdut răbdarea. Aproape toate poemele sunt rechizitorii, sfârşind printr-o întrebare, strigându-şi mută, neputinţa, angoasa, îndoiala, rătăcirea. Şi ca un laitmotiv spintecă pagina, nedumerirea, strigătul care sfâşie cerul : „de ce atâta durere?” **(Întrebări XI).**

Într-un spaţiu în care nu există porţi, nu există intrări, uşi, ferestre pe unde să te strecori, la adăpost de războiul lăuntric doar „zidurile anoste ale prezentului”, desenate-n grafitti, în spatele cărora, oamenii se ascund, fiecare de sine însuşi, în închisorile înstrăinării. Într-o viaţă mereu amânată/ curge nestingherită, singurătatea. „Drumurile desenate/ în palmă/ se dilată-n cuvinte” **(Gară).** Şi ca o ironie a sorţii, „Trenul cară memoria virtuală/ Cu uşile închise./ Am uitat parola.”

Poate că aici ar trebui săpat mai adânc în pământul de sine. De fapt, ce te-ar face să-ţi aminteşti parola de intrare-n firesc, te-ntrebi : „Oare-am pierdut drumul?” „Când se vor limpezi apele?” „Strig. Strig./ Dar cine să mă audă?” „Când rânduiala va intra/ în Normalitate?”

Ce ne rămâne după ce am şters baza de date a computerului? Amintirea unui virtual umanism? Vagi urme de oameni… „Lupi scăpaţi/ din fişiere imorale/ sfâşie colecţia de iarnă/ a înstrăinării.” **(Colecţie de iarnă).**

Singura scăpare, spune poeta : „Mă prind de umbra zilei/ Şi nu îi dau drumul” **(Disperare).**

Ce ar fi de salvat când „inconştienţi/ Alunecăm/ Spre dezumanizare./ Hidoasă boală/ Pândeşte./ Înghite oamenii/ Şi face din ei/ Cochilii/ Fără trecut” **(Cochilii).**

Nota predominantă a volumului este tristeţea, disperarea, iluziile rătăcite neunde, căutarea, aşteptarea, setea de zbor, frântura pâlpâind de lumină : „Cu lacăt de argint/ Am închis/ În chivot aurit/ Setea de dragoste./ Sunt frunză/ Fără arbore, / Ram fără trunchi, / Trunchi fără rădăcini,/ Rădăcini fără Cuvânt.” **(Tristeţe).** Sau: „Se zămisleşte/ O nouă suferinţă/ Iluzorie, nostalgia/ Se transformă-n pulbere/ Pe asfalt.” **(Dar neştiut).**

Cu sentimentul zădărniciei, poeta : „Ascultă durerea luminii/ Ce vine din inima/ Cuvântului” **(Zădărnicie).**

Există şi pagini iluminate de Duh ca acestea : „Aud răsăritul,/ Ridic biserici albe,/ Caut prezentul” (Ultima viteză). Sau : „Ochii cad/ În oglinda aşteptării/ Într-o disponibilitate/ Frenetică / A clipei/ De mâine.” **(Plimbare).**

În accente de speranţă este scris şi poemul : „Sprijin cerul/ Să nu cadă./ Vreau un alt/ Prezent!/ Dumnezeu/ Să fie fericit/ Când copiii lui/ Se joacă.” **(Speranţă).**

Aşa cum e şi firesc, volumul se încheie cu imaginea Luminii proiectată-n prim plan peste toate angoasele şi tristeţile trăite sau numai închipuite. „Lipesc literele/ Pe fruntea ta./ Scriu O şi M./ Vreau să te treacă/ Fiorii, / Să te transformi,/ Să ieşi în lumină./ Îmbracă-te în credinţă, / Speră!” **(Încercare).**

Poetă şi pictoriţă în acelaşi timp, Aurelia Rînjea a transformat culoarea-n cuvânt şi cuvântului i-a dat temei de rămânere în posteritate.

PATRIARHUL SĂRII LA TAIFAS CU PIATRA FILOZOFALĂ
PAUL SÂN-PETRU, “Cine face linişte”, Editura Muzeul Literaturii Române, Bucureşti, 2006

Ilustraţie coperta I şi interior: **Paul Sân-Petru**

Ilustraţie coperta IV: **Nuni Anestin**

Atemporale şi aspațiale, rupte parcă dintr-un **noland –** dintr-un spațiu târziu al nimănui – la jumătatea distanței dintre două trăiri care ar trebui să fie gemene, ori măcar asemănătoare, crâmpeiele de gând risipit ca semințele-n țarina campestră ale lui Paul Sân-Petru, scrise cu o încărcătură emoțională aparte, îşi fac loc precum izvoarele freatice ale sufletului minții, să tragă o gură de aer de la suprafața existenței, lăsând urme înscrise pe şira spinării de bazalt a memoriei noastre afective. Întâmplările se petrec “de-a lungul aşezărilor, de pe valea pârâului” sau dincolo de “pădurea dintre dealuri”.

Structurate magistral pe canavaua schițelor sau povestioarelor în care realul fuzionează inteligent şi fermecător cu imaginarul, prozele ilustrează fidel lumea paradoxală a satului, areal din ce în ce mai de neînțeles chiar şi pentru țăranul însuşi care, lăsându-şi de o parte legile ancestrale, rămâne adeseori perplex în fața tăvălugului istoriei, în stare să ia la vale, să răstoarne, să izbească toate valorile ştiute şi moştenite şi chiar altele noi, abia silabisite de pe etichetele scrise în limbi din ce în ce mai străine. Singurul reper temporal, faimoasa revoluție care mai mult a deformat, a schimonosit în rictusuri amare obrazul țăranului, decât a îndreptat lucrurile, aşa încât confuzia lui e tot mai adâncă, iar mintea, înțepenită totuşi în nişte canoane, încă mai are bunul simț să le refuze. Realități care-l vexează de-a binelea.

Pe un traiect bine stabilit, drumul țăranului de la naştere la eternitate, pe scena ancestrală a satului, ca matrice spirituală, incumbă etape de creştere şi maturizare asemănătoare copacului care mai întâi e copăcel, apoi se înalță falnic, mereu cu crengile spre înalt, până i se adună anii în cercuri concentrice, ca nişte inele succesive de logodnă, apoi de nuntă, de argint, de aur, de platină, până la cununia definitivă cu Înaltul.

Universul sătesc, cu tot ce implică el, cu împlinirile, dar mai ales cu neîmplinirile rămase intacte în vis, descins parcă din realismul lui Marin Preda,

departe de a fi totuşi acelaşi, capătă nuanțe amestecate, cosmopolite, cu iz de "străinătate" – sau mai bine zis de înstrăinare.

Anecdotica satului, păstrată în sipet sau în lada de zestre a bunicii, iese din când în când la iveală să împrospăteze, ca o ploaie de rouă, obrajii ofiliți de griji ai localnicilor. Porecle devenite renume provoacă, dacă nu hazul de odinioară, măcar uimirea şi curiozitatea copiilor şi nepoților care, scormonind prin amintirile "celor vechi" stârnesc fantomele unui timp, nu neapărat mai prielnic, dar mai întemeiat.

Românul e un băsmuitor înnăscut. Neîntrecut în snoave şi ziceri din bătrâni, adaptate ad-hoc, după împrejurări, nu vrea să renunțe la singurul bun ce i-a rămas nealterat, în pofida nenumăratelor dezamăgiri.

A trecut el şi prin vremuri mai vitrege, numai pace să fie, că în rest…

Personaj principal, pământul, singurul reper statornic, răbdător, confundându-se deseori cu țăranul care, "a pățit destule, iar ultima (pățanie! n.n.) – nici unul nu i-o dorim, oricât am zice că-l urâm, tocmai pentru că aceea ar fi cea din urmă" (**"Genealogia familiei Stan")** – îşi trage seva mustind, din adâncul ființei.

Stan Pățitul e un fel de Moş Scornici al satului, care "le-a pățit cam pe toate" – pentru că "singur le căuta cu lumânarea", păstrează în el sămânța pățaniilor, îngrijindu-se şi de urmaşi precum moşnegii, "grâul de sămânță pentru viitoarele primăveri din care nu se ştie câte mai apucă" ("**Genealogia familiei Stan").**

Eterna suduială în barbă a românului obidit de nevoi, pățit în fel şi chip, capătă în prozele lui Paul Sân-Petru "iz de spray pentru năduf" – „peste hăuiala împielițaților de copii, obişnuiți cu munca dar şi cu zbenguiala". După un cod moral care include dimensiunea caritativă ca şi prilej de muncă în folosul aproapelui, "claca de bătut pălării de răsărită" este una din puținele bucurii care nu costă nimic, că de altele nu mai e chip! şi printre puținele tradiții rămase, dar şi ocazie de aflat ştiri, de comentat, de formulat opinii, de rostit sentințe morale, de pus țara la cale, ca odinioară țăranii silişteni la fierăria lui Iocan. Hazul involuntar e ridicat la rang de rege neîncoronat, specific firii mucalite, şugubețe, a țăranului de aici şi de aiurea, recuperând prin umor, ceea ce i-a rămas din demnitatea de a fi.

Ca şi maladiile sângelui, râsul se transmite ereditar peste generații şi copiii trăiesc întâmplări apuse şi rămase în conştiința bătrânilor – semn că lumea e aceeaşi, reacționează aidoma, stările afective suprapunându-se până la identificare. Interesant de remarcat aceste reacții similare la persoane de vârste şi condiții cu totul diferite, semn că nimic nu e întâmplător în lumile cele două şi că există o comuniune extraordinară între cei plecați şi cei rămaşi. Într-o lume în care oamenii parcă şi-au pierdut busola şi simțul măsurii, doar pietrele mai rostesc, din când în când adevărul, înțelepciunea lor nu sperie pe nimeni, fantastice noime, iar sentințele pe care le dau, întrec instanțele civile.

Trăitor într-o dimensiune mai mult orizontală, dar jinduind într-o spațialitate a înaltului, cele două dimensiuni, întretăindu-se sub formă de cruce, eroul lui Paul

Sân-Petru se află răstignit în cumpănă înclinată, cu o mână atingând ţărâna mamă care l-a zămislit, sub boarea Duhului Sfânt, cu cealaltă agăţându-se cu disperare de aer, într-un elan frânt precum zborul legendarului Icar, pe care nici pământul nu l-a mai răbdat, nici cerul nu s-a grăbit să-l primească.

Tragismul existenţial este presărat îndeobşte cu picături de sudoare şi sânge ca o câmpie stropită cu maci sub soarele nemilos al nămiezii.

Ţăranul, până la moarte îndrăgostit, nu de pământul, frate geamăn, asprit de tălpile la fel de crăpate şi bătucite ale veacului – ca la scriitorii realismului interbelic, ci de aerul pur al privirii zvârlite pieziş spre deplina lumină a înaltelor piscuri.

Autoritate de necontestat, ca şi-n Scriptură, stăpânul familiei, patriarhul, domină masa uneori rotundă, la care stau împrejur, cu lingurile-n mână sau în aer, în aşteptarea borşului de ştevie cu corcoduşe, ca-n antologicele prânzuri moromeţiene, când toţi se frigeau cu fasolea până la lacrimi, dar nici unul nu se dădea de gol, pentru ca şi celălalt s-o păţească, spre hazul tuturor. Şi în tablourile domestice ale autorului de faţă, tatăl prezidează cu discernământ şi demnitate adunarea familială, aşteptând, înainte de a gusta mâncarea, celebra solniţă, prilej de filozofie ţărănească, expusă cu argumente de necombătut.

"Sarea atrage umezeala din atmosferă înainte de a se înnora - un adevăr bine ştiut din strămoşi" (**"Sarea de început").** Pretextul "sării-n bucate" care dă savoare şi gust "ideaţiei neastâmpărate ce-i bântuie pe tineri" – e punctul de plecare al unui întreg excurs filozofic despre Creaţiune – iar tata, "patriarhul sării" – se avântă, transmiţând propria gândire fiului, aşa cum meşterii încredinţau cu sfinţenie şi legământ de păzire cu limbă de moarte, tainele meşteşugului, urmaşilor.

Ideea că sarea a fost la început în "fostele treimi lichide, întinsă trei părţi din pământ, când toate apele erau sus, cu adâncul spre stele, iar apele erau înconjurate doar de vânt, când într-o parte, când în cealaltă" ("**Sarea de început")**, îşi trage seva din Sfânta Scriptură.

Iar fiii, călătorind alături de pater familiae, până "în pânzele albe ale ideii", preiau ştafeta unei înţelepciuni şi a unor tâlcuri pe care trebuie să le folosească judicios spre ştiinţa celor ce vin.

Ritualuri vechi, teme biblice, cum e cea a oiţei pierdute şi regăsite, cu blana încâlcită în mărăcini, readusă la staul, primejdia haitei care dă târcoale turmei, iubirea Păstorului cel Bun care-şi cunoaşte oiţele după glas dar şi oile care-şi cunosc Păstorul şi-l urmează, sunt reactualizate şi repuse-n drepturi, pretext pentru povăţuiri morale şi didactice. Autorul aminteşte rânduielile ancestrale privind viaţa păstorilor, păstrate intacte, "într-o suită molcomă de ceremonii" – în care fiecare păşunat, adăpat, înnoptat îşi avea doina lui".

Remarcabilă şi de un farmec aparte e în acest sens Parabola Păstorului care-şi iubeşte turma şi-şi conduce oile către ape limpezi şi "către apele cele mai de odihnă". ("**Doina găsirii oilor").**

Privit în dimensiunea sa cosmică, pământul, personajul central al prozei lui Paul Sân-Petru s-a dovedit a fi, nu numai zămislitor de viață, germinând sământa dătătoare de pâine, dar şi izvor mistic al unei fantezii populare fără limite, care-şi are sorgintea în Sfintele Scripturi dar şi în baladele, doinele şi basmele care ne-au definit ca popor şi cu care țăranul s-a identificat în trăire, simțire, alinându-şi cu ele dorul mistuitor.

"Nobil încă" – dorul de sat se face simțit îndeobşte în sufletul celor plecați peste mări şi țări din varii motive, oameni dezrădăcinați care jinduiesc o viață mai acătări, dar sfârşesc prin a spune că "tot mai bine-i acasă". Acasă – acel spațiu edenic – uneori pierdut pentru totdeauna, de cele mai multe ori regăsit, cuvânt neprețuit şi apreciat doar atunci când te îndepărtezi de matrice. Singurul păstrat intact e spiritul şi plămada lui va creşte neobosit spre rotundul care nu poate fi ciopârțit de nimeni.

În aerul "bun de oftat" (**"Teofilia")**, parcă şi timpul se măsoară altfel, nu cu secunda şi minutul, ci "timp de trei cruci" – în care "limbile ceasului urcă precum un plod năzdrăvan în vârful şurei, până spre miezul nopții", frânturi din lumea complexă şi complicată, "exasperantă şi vijelioasă ca un râu cu pietre imense", sunt frunzărite minuțios, cu parcimonie, "pe jgheabul roşcat dintre două văi". În felul acesta viața şi moartea îşi schimbă neîncetat înțelesurile, izvorăsc şi curg una din cealaltă şi una spre cealaltă, îngemănându-se în vârtejul oniric şi uneori se confundă. Şi totuşi, "de unde se adună, într-o albie a zilelor, timpul?"

Cu toate acestea, printre acei oameni "bolnavi de suflet" funcționează legile junglei: "întristează-te tu, ca să mă bucur eu, mori tu ca să trăiesc eu, hai, care pe care". Şi acest implacabil şi nemilos **qui pro quo** face parte din tragismul existenței umane (**"Teofilia").**

Nu lipsesc din aceste pagini colocviile cu Dumnezeu în care se dezbate tema recurentă a morții (**"Migrație de seară"),** a somnului ca anticameră a morții. Somnul "în care omul e un trup care nu-i acasă. El este o casă încuiată, aproape suspendat în inexistențial". (**"Migrație de seară").**

Şi astfel, "nişte zăvoaie de bărbați" care au murit încălzindu-se cu slobodă otravă de flacără stinsă, fiind şi acum într-o inconştientă aşteptare a dimineții pentru o întâlnire cu prietenii şi cu mirii".

"Somnul cotidian – o uşă pe care se intră şi se iese lejer, de mii şi mii de ori deodată, ea nu se mai deschide şi rămâi dincolo…

Şi vremea se odihneşte şi ea undeva în dreptul lor" (**"Migrație de seară").**

Operând inserții în scriitura autorului remarcăm dimensiunea onirică, atât de prezentă în prozele realisto-fantastice. La jumătatea drumului dintre somn şi trezie, omul, suspendat în zăduf şi neclintirea hamacului existențial, fură cu ochii mijiți "ceva din realitatea din jur". E un "vis pe muchie de cuțit, realitate pe muchie, totul urmează a fi dincoace sau dincolo de ea." (**"Sunamita").**

Eroii nu au nume ci reprezintă arhetipuri. Ei apar emblematic : bărbatul, femeia, fata, flăcăul, profesorul, doctorul, omul, actorii, prisăcarii, visătorul, orbul, argatul, tipologii pe cât de specifice genului, pe atât de speciale în unicitatea şi originalitatea lor, care fac prozele cu totul inedite.

Ţăranul, cu intuiţia lui genială şi cu bunul simţ ancestral rosteşte sentinţe care uneori devin peceţi pe viaţă, jucând în acest sens, rolul de ursitoare. Chiar înainte de naştere, după comportamentul părinţilor, copilul poate deveni, dacă fantezia populară îşi spune cuvântul, “a cincea roată la căruţă”, fapt dezonorabil, căci instanţa rurală nu cunoaşte clemenţă. Şi atunci, făptura care abia s-a născut cunoaşte oprobiul public, fără să-şi poată depăşi limitele. Sentinţa, o dată rostită, cu greu poate fi ispăşită ori învinsă. E nevoie atunci de trăsături extraordinare care să poată învinge şi rupe implacabila mentalitate. Sătenii se tem prin urmare, de o eventuală caracterizare din partea colectivităţii şi fac totul ca să demonstreze contrariul. Este o luptă pentru a te învinge pe tine însuţi o dată cu impresia provocată în jur. Ca şi în cazul poreclelor care, purtate toată viaţa, sunt transferate urmaşilor. Acest lucru nu are neapărat un caracter distructiv, ci, mai degrabă, stimulator, ziditor. Lupţi ca să-ţi învingi destinul, condiţia şi a te depăşi pe tine însuţi, ajungând în felul acesta la un alt nivel de creştere spirituală, cât mai aproape de ţelul propus şi deseori, chiar în vârf (**“Căruţa cu geometrie variabilă”).**

Parabola timpului scurs, risipit implacabil şi ireversibil este evidentă şi în meditaţiile orbului “argat la trei mori”, pretext pentru a arăta cum se joacă unii cu timpul.

Orbul, cel cu ochii pierduţi aproape din pântecele mamei, “doar în vis vedea nişte priviri ca nişte dâre de avion alburii, de fapt, propriile priviri” – “acelea sunt privirile mele care trec, nu ştiu încotro”.

Magistrală este intuiţia orbului în această secvenţă aforistică:

“Aşa cum intră vântul prin aripile acelea de şindrilă sau apa vadului peste zbaturi, timpul intră în ceas ca să-l învârtă.”

“Şi în timp ce curge timpul – se întreabă orbul – argat la moară, ca să ţin eu de gura lor şi să-l umplu, pentru fiecare cât vrea sau cât porumb de ceasuri mai are podul Celui de sus? Şi de fapt ceasul, de unde ştie el cât e ceasul?” (**“Argat la trei mori”).** Interesantă este dialectica timpului – în viziunea acestui original autor.

“La ultima ei suflare, ora borţoasă fată un pui. Puiul orei este o secundă frumoasă şi slută, o şleampătă, pentru ca în tot locul să o întâmpine mila noastră, ca ea să rămână mai departe cu aceeaşi nesătulă poftă de viaţă. Puiul orei creşte cu ochii pe ceas şi deodată îl vezi şi pe el oră ca toate orele care fată şi ele pui. Ora îşi trăieşte din plin clipele, nici una pe alături nu-i scapă. Doar inima asta doarme pe ea, de nu mai ştie când merge în gol precum moara aia de vânt”. **(“Argat la trei mori”).**

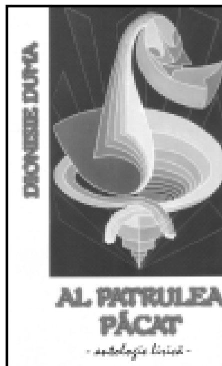
Paul Sân-Petru este şi un fin observator al minunilor creației, al naturii în infinitatea speciilor şi formelor de existență, fascinat îndeobşte de cât de bine au fost gândite toate lucrurile, încă dinainte de început şi, pe măsură ce erau întocmite de Mâinile Supreme, cât de bune şi desăvârşite se dovedeau a fi, ce chip perfect avea omul dinainte de cădere, aidoma chipului Dumnezeului Treimic.

Spre perfecțiunea originară se îndreaptă speranțele omului, căruia amintirea paradisului prim, nu-i dă pace, până la întoarcerea în locul de început, în fericirea de unde plecase.

Valabile de azi într-o mie de ani şi mai bine, “pe caruselul prelung al veacurilor”, dovada universalității şi eternității Cuvântului, scrierile despre sat au farmecul şi parfumul inedit al germinației grâului în pământul smerit, răspândind un duh blând de împăcare cu sine, cu soarta, cu Dumnezeu şi cu ceilalți semeni, chiar şi cu surioara moarte, necesară îndeobşte, pentru a ne naşte din nou şi a începe, de fapt, viața adevărată.

“AL PATRULEA PĂCAT” AL POETULUI DIONISIE DUMA, “Al patrulea păcat”. Editura Scorpion, Galaţi, 2003

Răstignit – cum altfel decât pe o lyră? – cu sângele curgând abrupt în poeme, Dionisie Duma face parte din falanga acelor poeţi generoşi cărora le place, mai mult decât orice, să facă daruri şi să-şi împartă în jur monadele sufleteşti. Şi ce alt dar ar putea fi mai nimerit decât un poem cu dedicaţie, lecţie învăţată de la bătrânul Nichita care spunea : “îi dăruieşti cuiva o poezie, la fel cum i-ai dărui o floare”.

Dionisie Duma dăruieşte imortele, flori perene înveselind câmpia dar şi însoţind pelegrinii de-a lungul căilor ferate, flori care, chiar fără miros îmbietor şi fără belşug de culori şi catifea în frunze, au calitatea unică de a nu muri înaintea noastră. Sunt florile (poetul însuşi trăieşte alături de o Floare) – cele mai puţin spectaculoase, dar din ele se împletesc coroniţe pentru a încununa creştete din vremelnicie în veşnicie. Şi nu e lucru puţin să ştii că floarea va supravieţui după tine. Îţi împrumută ceva din gustul şi culoarea eternităţii. Cuvintele de care ne folosim, îndeobşte, au şi ele acest har miraculos, de a te face să întrevezi, marginile eternităţii.

Aici şi acum trăieşte omul, cu meandrele lui sufleteşti, dincolo, se înveşniceşte Poetul.

Multe boli a lăsat Dumnezeu pe pământ în urma păcatului primordial, dar “boala de poezie” – e apanajul sufletelor care trăiesc la alte cote, în alte dimensiuni spirituale.

“Haideţi să ne împoezim!” – spunea Nichita. Cu alte cuvinte, hai să deschidem portiţa de Rai, în braţe cu crinii, oficiind la altarul Luminii! Haideţi să ne îmbolnăvim, să zăcem de lingoarea frumosului şi a miraculosului, să alăptăm pe Însuşi Mesia, pogorându-se în chiar Poezia, cea pe care-o iubim, în Numele Sfintei Treimi, Amin! Acesta ar fi îndemnul poetic, adevărat crez artistic, de care vrea să ne molipsească Dionisie Duma. El ne împoezeşte, ne îmbolnăveşte cu har, cu dor de drag, de-acel meleag în care, se ştie, cresc florile miraculoase şi nemuritoare cu nume curat : Poezie!

Este cea mai dulce boală şi cea mai uşor suportabilă şi care, din veac, n-are leac!

Dionisie Duma cade-n **păcatul** (al patrulea?) lesne iertat, al atingerii sacrului prin cuvânt, chiar dacă uneori sacrul ia forma unor sentimente etern omeneşti din

care nu lipsesc: generozitatea, deschiderea față de oameni, integritatea morală, iubirea gingaşă, suavă, tandrissimă, învăluită discret în aburii melancoliei, tristeții ireversibile, convertite-n poeme, simplitudinea absolut necesară decantării de gând şi alte asemenea, din recuzita Poetului.

Autorul, pe care de-o vreme îl încearcă "rana Timpului în trup" (Toamnă tecuceană), vede "zidul luminii cum se surpă" şi aude, atunci când plouă, cum "toamna picură-n caval" (Corabia de lemn). Nu e de mirare că, în vârtejul năucitor al frunzelor, căzute parcă din pletele toamnei, poetul îşi adresează întrebări de felul : "şi ciutura din vârstă cum s-o scot/ când în fântână a rămas doar sare?" (Sonet semifinal II).

Lirismul său, adânc împlântat în oase, în sânge, în simțuri, țâşnindu-i prin pori, precum otava dimineții, e de sorginte bacoviană uneori, mergând la esențe, de o puritate a expresiei cum rar întâlneşti la poeții grăbiți şi nervoşi care-şi fac o profesiune de credință în a profana icoanele sufletului.

Cu acel ochi special pe care doar creatorul de frumos îl are, el vede ceea ce omul comun, nici măcar cu dioptrii forte nu distinge şi aude, ceea ce alții nu aud nici măcar cu sonorul plesnindu-le timpanele, percepe ceea ce simțurile noastre obişnuite şi tocite de îndelungă şi barbară folosință, nu percep.

Trecute prin filtrul său, durerile dor până la sângerare, mângâierile alină până la uitarea de sine, vecină cu fericirea. Dar cât de rare sunt clipele uitării de sine-n cuvânt, când teroarea abisului îți năruie gândurile!

Valorile nepieritoare ale prieteniei, demnității, solidarității şi frăției lăuntrice sunt cultivate ca virtuți morale înalte, absolut necesare, care măsoară dimensiunea spirituală a omului, situându-l deasupra celorlalte făpturi create de Dumnezeu.

Este cert că poetul aşează între virtuțile teologale, la temelie: dragostea şi apoi speranța şi credința, tinzând spre infinit, cu ferma convingere că nu ne vom prăbuşi în Neant, atâta timp cât axa vieții noastre este clădită pe ele. Pe o astfel de piramidă, cu fruntea atingând Cerul, Dionisie Duma îşi sapă trepte, scări, aidoma Scării lui Iacob, populată de îngeri, care te pot prinde de mână sau de subțiori, înălțându-te, sau te pot îmbrânci în abisuri.

Un volum antologic, este pentru un autor, aşa cum şi Dionisie Duma mărturiseşte, "sinteza inimii sale", semnul mistic al trecerii pe pământ, unde cuvintele, uneori, au devenit şi "păcate".

Cuvântul, "cămaşa de mire" în care poetul se înveşmântă îl va păstra mereu curat ca înainte de nuntire, cu ochii prelungiți de dor rememorând "paradisul pierdut."

"O poveste de dor/ care nu te mai miră/ Versul meu călător/ Răstignit pe o liră" (Cămaşa de mire).

Veşmnântul de taină al cuvântului în care poetul "bolnav de poezie", doarme

“cu capul într-un colț de stea”, “fără oase şi umbră/ în camera fără pereți” (Închipuieşte-mă), are menirea de a-i lega pe viață pe îndrăgostiți, cu firele freatice ale dragostei, pentru că : “Robiți mereu de-aceeaşi culoare/Ardem mereu în acelaşi cuvânt” (Şuieră vântul).

Aidoma Meşterului Manole care zideşte în temelie floarea vieții sale drept ardere de tot, pe altarul zidirii sale şi poetul se mistuie pe sine, conştient că : “Apoi prin iarnă iar trecând/ Ne-om pregăti pentru-nfloriri/ Din brazde tainice arzând/ Să răsărim în noi zidiri” (Anotimp rodind).

Şi nici nu se poate un crez mai înalt, mai răscolitor, mai profund, mai adevărat, mai adânc împlântat în plămada de suflet.

Vine un timp – şi, nu numai pentru poet, dar poetul percepe acest timp mai acut -, când “pădurea-i mută” şi “mor cuvinte reci în colțul gurii”. Pentru a ieşi neprihănit din pădurea “ca un zid fără lumină”, din “ochiu-i sterp şi gândul plin de vină”, - e nevoie de mâna aceea curată a prietenului despre care Nichita spunea : “A murit Enghidu/ prietenul care ucisese cu mine lei”.

Plecarea celui drag de aproape, este resimțită ca lovitura crâncenă a securii pe care tăietorul de lemn o aplică totdeauna cu precizie şi cruzime, lăsând ca sângele frunzelor să țâşnească din obrazul scrijelat al celui rămas. De altfel, tot Nichita spusese: “A avea un prieten e mai vital decât a avea un înger”.

Şi totuşi, “când țipă singurătatea şi îți macină trupul” ; când “numai sufletul călătoreşte/ pe aceste străzi pustii” şi “timpul s-a stins/ în candelele dinăuntru” (Atâta doar) – poetul imploră muza : “Mai lasă-mă să te visez o dată/ Trecând ca un Orfeu cu lira-n spate/ Să văd în somn oglinda ta curată/ Că nu ți-am spus (mă iartă ca pe-un frate)/ De ceasul meu, tăcerea s-o străbată/ Ca lebăda către eternitate.” (Plecări).

Cu toate că poetul simte arsura toamnei în oase, “lucrarea primăverii-n muguri/ Aşterne-n zile începuturi” şi “Mă doare ochiul de lumină/ Şi trupu-i numai vâlvătăi/ Pe coapsa gândului străină-i/ Zăpada umerilor tăi.” (Lucrarea primăverii).

Şi iată : “Ce minunăție!/ În ochiul meu stâng/ este încă ziuă./ Pasărea Paradisului/ totuşi mai cântă” (Lacrima ta în ochiul meu drept).

Poezia frumosului sau frumusețea poeziei, acea “frumusețe care va salva lumea” – este exprimată prin pana măiastră a lui Hölderlin, în care Dionisie Duma îşi găseşte corespondentul modern:

“Scrisoarea primăverii trimisă într-un plic/ Cu libertatea florii de-a se-aşeza-n semințe/ Cu urletele ploii când ora dă în spic/ Şi îngerii-şi dezbracă mantaua de credințe// Cu glasul pe o frunză poetul stă de pază/ Sub cerul care-şi spală culorile în mov/ Alunecă pământul, poetul delirează/ Şi zeii plâng alături durerile lui Iov”…(Hölderlin).

Remarcabile poemele în stil clasic, de câte două strofe, adevărate bijuterii de gen : “Fruct de oră” ; “Scrisoare; “Ego”; “Un fel de anotimp”; “Arc de zi”, “Fugă

de cai”, etc., dar şi poemele lungi : “Elegie în septembrie”, “Scrisori din Roxania”.

Ca nişte respirații de gând, ca nişte fulgurații delicate, aceste versuri în spirit de haiku: “Pe pajiştea/nopții/eu/fără inima mea”; sau : “Hei, cineva/ se face/fântână” – din aceeaşi poezie (Dincolo).

Ori aceste perlissime: “O, aerul unde/ singurătatea/ înfloreşte gândind” (În noaptea); şi “Ninge peste întuneric./ Prinde-mi aripile/ în umerii tăi” (Nu învăța să plângi”).

Poezia – se ştie – are darul special de a transgresa oboseala, târziul, tăcerea, însingurarea, confuzia: “Am înțeles tot golul dintre lucruri/ Şi soarele întors în altă zi/ Revin adânc cu echilibru-n muguri/ De dor aprins, spre-a nu mai asfinți” (Un fel de anotimp).

Aşa cum mărturiseşte: “În suflet iar am refăcut lumina/ Şi-am prins-o-n zori – năframă la catarg” (Marină), poetul se recunoaşte în imaginea semănătorului care, aruncând sămânța în pământ bun, aşteaptă peste timp, roada pământului de suflet :

“Semințele visează ziua/ să se desfacă în lumină/ O muzică de pretutindeni/ Balanța timpului o-nclină.// Pe pleoapa de singurătate/ Ninge cu alb dintr-un cais/ Şi intră pasărea-n Cetate/ Din largul cerului deshis.// Iar ochiul zilei luminează/ În lucruri arde-un început/ Semințele mă săgetează/ Când urcă nunțile de lut.”(Semințele).

Toamna e timpul celor mai multe iluzii. Ea deschide uşa masivă şi grea a catedralei singurătății, sculptată în filigranul aducerilor aminte : “Să ştii că/ în sufletul meu/ s-a lăsat toamna./ Zilele le măsor/ după căderea frunzelor”.(Iluzii).

Nici un alt anotimp nu e mai nimerit pentru ca :

“Să te gândeşti la lucrurile sfinte/ Aşa cum fac, în nopți adânci şi eu/ C-am fost în Catedrala de Cuvinte/ Unde-am avut acelaşi Dumnezeu”. (Catedrala de Cuvinte).

Cuvintele cele care rămân, după toate plecările, după toate trecerile cu, sau fără trepte, cuvintele pentru care am râs şi am vântuit mori de lacrimi, pentru care ne-am dat sângele, singurele cărămizi la edificiul sufletesc şi care ne întorc spre începuturi, spre timpurile în care nici nu eram, nici nu visam să fim, cuvintele, singurele care nu ne-au trădat, şi, cum altfel, căci “La început a fost Cuvântul. Şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul” (**Ioan** 1,1).

Dincolo de aceste sfioase cuvinte, Dionisie Duma rămâne un poet şi un om de spirit remarcabil, care adună şi focalizează în jurul său oameni devotați culturii şi artei, până dincolo de sacrificiu. Şi câtă vreme vor exista astfel de oameni care-şi găsesc anumite comuniuni spirituale, afinități elective, lucrarea-mpreună a harului sfânt va fi săvârşită în armonie şi pace deplină, va înflori şi va aduce roade în paradisul pământesc, spre binele şi belşugul sufletesc al tuturor.

Mărturisind că acest volum antologic mi-a procurat un confort sufletesc cu totul special şi o bucurie sfântă care nu se aseamănă cu nici o alta, îl felicit pe autor din adâncul de suflet, dorindu-i şi alte reuşite care să-l reprezinte.

MIRESME DE CUVÂNT STROPITE CU AGHEAZMA IUBIRII

DIONISIE DUMA, "Oceanul de stres. The Ocean of stress" – poeme – poems. Traducere : Mike Frölich. Prefață: I.D.Goia, Ediția a II-a, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2005

Toamna asculți sunetul patetic-viril al trompetei printre liniile neparalelele ale unui portativ de ocazie, ceea ce te face să cazi în dragoste subit şi definitiv, ca-ntr-o ambuscadă unde perechile, proaspăt căsătorite se-amestecă şi prin mulțimea de ei înşişi, nu se mai regăsesc, fiecare nimerind alt mire, mireasă, cu poezia agățată en-coeur sau la butonieră, ca un trandafir japonez abia înflorit în pământul de glastră.

După miresmele sinelui, cuvântul se caută şi se regăseşte vădit, fără nici un risc de confuzie. Pentru zenit şi nadir nu sunt margini destule iar cele care ar fi, zdrențuiesc în colții stelelor dimineții.

Ceea ce ne învață distinsul poet Dionisie Duma - e cum să te cufunzi cu răsuflarea lipită de val, în "oceanul de stres", fără să te uzi, apoi, cu privirile leoarcă de vise, să te ridici, să țâşneşti peste linia orizontului, cu unghiile agățate de sângerosul nisip fugind de sub tălpi, direct prin colul clepsidrei. Ce curaj temerar, ce năzbâtie! Cum să-l reții, cum să alergi fără să te împiedici, după fiecare bob prefirat dinadins în bătaia de valuri?

În vechile-noi zidiri se vede anotimpul rodind chiar "când din cerul negru stele se rup" (*"Bună seara, Doamnă").*

Umbra albă a ploii trece suflând prin cuvintele stacojii de iureşul toamnei, când gându-i pierdut în uitare şi ecoul suav amăgeşte auzul.

Nu "pe lângă plopii fără soț" – ci, ca un nou Orfeu, purtându-şi lira cu strunele rupte pe străzile vegheate de bătrânii salcâmi, poetul se furişează ades "prin nopțile corupte", "spălat în zori cu lacrimi pe sandale" – să mai cânte serenade iubitei "cu ochii de petale", luând teiul din poartă drept martor credincios declarațiilor tacite dar înflăcărate de dragoste. Însă, împărtăşind soarta poeților (ne)pereche, poarta rămâne închisă şi surdă la înfrigurarea lui, căci, "drumu-i greu şi steaua nopții doare" (*"Sonet semifinal III").*

Obraz tatuat cu nelinişti, cu melancolie şi florile de ciulin ale spleen-ului bacovian, prezent în "ore banale" şi-n "lucruri absente", pe care poetul nici nu mai

are puterea să le alunge, ci le îngăduie treptat să-l sugrume, este sedus de gândul doar al plecării, "m-au vlăguit plecările din gări/ cu spaima că mi te-am lăsat acasă" (*"Plecări").*

Atent la paradigmele iluminării lăuntrice, "când prin teişuri căutam tăcere/ avid de păsări şi singurătate" (*"Elegie la Nărteşti")* poetul nu cere "o oră" eminesciană de iubire, după consumarea căreia urmează inevitabil "şi să mor", ci, măcar "mai lasă-mă să te visez o dată/ trecând ca un Orfeu cu lira-n spate/ să văd în somn oglinda ta curată" – pentru a fi în stare "trecerea s-o străbată/ ca lebăda către eternitate" (*"Plecări").*

E ora bilanţurilor provizorii şi a notelor de plată mereu amânate, ajunse demult la limita scadenţei şi poetul îşi numără, îşi prefiră, îşi vântuie toate trăirile într-una neasemuită, de neegalat şi cu atât mai preţuită, propria zidire-n cuvânt, precum zidirea jertfelnică a meşterului care durează biserici. Până şi umbra amintirilor revendică acest cuvânt menit a rămâne înscris pe frontispiciul de cer cu un colţ de stea sau cu secera lunii.

Cuvântul – el este bănuţul de trecere, ortul, care-ţi câştigă dreptul la nemurire. Osândă şi mântuire – Cuvântul înfipt în meningele posterităţii, când "privirea din neguri se face culoare/ Şi soarele şterge cuvântul târziu" (*"Toamnă tecuceană").*

Lieduri, elegii, sonete, romanţe, întreg repertoriul romantic, indiferent de vârstă, este concentrat într-o ardere care creşte puterea timpului însuşi, sortit să rămână în "poemul de stea" şi care "coli de clipă-nfrunzeşte" (*"Cântec").*

Tonul elegiac şi suav melancolic, aproape obosit de arderea-de-sine-n Cuvânt, e presărat cu atribute specifice genului : vânt mut, cer gol, foarte multe plecări, frunze ostenite, gări, trenuri, lacrimi, ploi, corăbii, inimi ude, umbre, statui, cai sălbatici, zări târzii, fum şi o toamnă "care se va sfârşi în zăpezile eterne".

Pe fondul unei muzici străine, rugina de pe foi cade-n fântâni precum "picurii albaştri de lună", cu "sunet de aripi rănite" dar şi cu "miresme de gutui, osii de stele, perdele de rouă, pale de vânt, sintagme ce aduc o blândeţe aparentă, o calmitate resemnată, senină, în care uneori răbufnesc dorinţe perfect îndreptăţite : "Mi-aş dori un vin preacurat în pahar/ ca să-l sparg de o tâmplă cu pumnul amar" (*"Oceanul de stres").*

Aşadar, această pojghiţă de linişte în "oceanul de stres", nu face decât să sugrume trăirile care odinioară ţâşneau până la nori, spărgându-i în milioane de picături şi de ţăndări.

"Sângele nostru-n copii va-nflori" – e nădejdea de care se-agaţă omul, singura lucrare menită să dăinuie.

Dionisie Duma prin această nouă ediţie a lucrării **"Oceanul de stres"** – apărută în condiţii grafice excelente la Pax Aura Mundi în 2005 şi care beneficiază

de o traducere profesionistă în limba engleză făcută de prestigiosul traducător Mike Frölich – şi o prefaţă de I.D. Goia, ne oferă miresme de cuvânt stropite cu agheazma iubirii, demonstrându-ne, dacă mai era cazul, că menirea poetului este de a se dărui până la ultima suflare. "Ard pe-un rug de poezie" – şi că poezia-i respiră prin sânge, precum plasma: "Mi-e teamă iar că n-am să-ţi spun/ Că-mi merge sângele-n poeme" (*"Poem"),* şi că această luptă, deşi este vlăguitoare, îl motivează. "Simţi cum se zbate gândul meu în poeme" ("*Poate-a fost").*

Limbajul trubaduresc, cavaleresc este presărat cu elemente de gen şi de epocă, aducând un farmec aparte şi un zefir de sfinţenie, făcând din poemele scurte, de cele mai multe ori melancolice, triste, icoana unui petec de rai visat de orice îndrăgostit, un cadru romantic şi pur, unde zburdă îngeri şi unde ar putea să-şi întâlnească persoana visată.

Toate aceste elemente ne plasează într-o stare de confort spiritual specific poeziei autentice care îşi atinge în acest chip nobilul scop de a senzibiliza, de a îmbunătăţi sufletele.

ENTROPIA LUMINII ÎNTR-O STEA FĂRĂ ASEMUIRE STELA POPESCU TEMELIE, “Frunzele plâng toamna”, Ed. N’Ergo, 2005

Din galeria figurilor arhetipale contemporane şi clasice existente, vehiculate, închipuite sau însuşite prin rolurile variate jucate de-a lungul unei jumătăţi de veac “de scândură”, Stela Popescu Temelie face o notă aparte. Ea este fără asemuire şi totodată, îşi găseşte corespondent în fiecare personaj întruchipat. Într-atât de autentică e trăirea încât persoana reală se confundă cu personajul. Şi nu e de mirare căci, stofa de actor în care s-a îmbrăcat pe dinăuntru îi conferă o multitudine de posibilităţi de manifestare a propriului sine.

Se zice că un actor trăieşte atâtea vieţi câte roluri interpretează. Ce bogăţie de trăiri poate dobândi un actor după 50 de ani de teatru! După zeci sau chiar sute de personaje interpretate, cu care s-a confundat, cu mii de poezii recitate şi o infinitate de gesturi semnificative îmbrăcate-n tăceri pe măsură şi rămase în inventarul memoriei proprii sau în cea a colegilor şi a spectatorilor care au urmărit orbita acestei “Stele” a Teatrului românesc.

Demnă urmaşă a marilor maestre ale scenei, Stela şi-a luat în serios rolul vieţii sale, acela de a sădi bucuria în suflete, de a aduce stropi de rouă şi speranţă în cât mai multe suflete însetate de Înalt. Generoasă profesie! Să mângâi, să alini, să ştergi lacrimi!

Având şansa unui fizic agreabil, ceva între o Cosânzeană autohtonă şi alura zânelor dansând în rochii străvezii, voalate, ori consistenţa deosebit de armonioasă a modelelor Rubens-iene, chipul într-o perpetuă uimire privind ingenuu lumea, seninătatea şi zâmbetul de copil, învăluie de fapt, adâncimi insondabile de spirit, nevoia acerbă de Înalt şi Profund, în ipostazele lui sacre. Aş îndrăzni să o asemui cu frumoasa şi candida Giulietta Massina, cea care a rămas nemuritoare prin rolul Gelsominei din **“La Strada”** şi prin rolul, nu mai puţin reuşit al Cabiriei din **“Nopţile Cabiriei”** în regia lui Federico Fellini.

Poate cea mai de preţ constantă a vieţii sale cu sinuos traiect, a fost dimensiunea spirituală, perpetua raportare la divinitate, sentiment desprins din primii ani de viaţă şi nu atât din zestrea familială, numărând mulţi preoţi şi diaconi, cât din fibra intimă, încolăcită definitiv în spaţiul de graţie al divinităţii.

Unii oameni îl cunosc pe Dumnezeu într-o mare răscruce a vieții, alții, în ultimele clipe de viață iar alții, din nefericire, nici măcar atunci. Stela a fost hărăzită a-L cunoaşte, prin genitorii săi, încă din primii ani ai vieții şi cadou mai mare nici că putea primi.

Sentimentul religios transpare din ființa sa în orice clipă şi se poate spune că nici nu putea respira alt aer decât acela al sacralității. Acest duh i-a imprimat pe chip o lumină cu totul specială, alta decât a reflectoarelor cele mai puternice, alta decât a rampei la care, de mii de ori a fost aclamată, aplaudată, ovaționată, chemată cu fervoare.

Lumina dobândită astfel îi iese şi azi prin toți porii, îi străluceşte în ochi, pe obraji, pe şuvițele de păr, se reflectă în infinite nuanțe în straie şi formează în jurul său aura pe care e impsoibil să n-o vezi şi pe care nu i-o poate lua nimeni, oricât de palid i-ar deveni chipul. Omul se schimbă, dar aura nu, ea rămâne la fel de frumoasă, luminoasă, strălucind şi reflectându-se pe chipul celor din jur.

Dacă n-ar fi atât de materială, Stela ar fi o ființă hieratică, gata oricând să se ridice de-o şchioapă de la pământ, în răpire duhovnicească.

Şi iată că Dumnezeu i-a hărăzit încă un talent (citiți **talant**) copleşitor de simplu: acela de povestitor, de narator, de băsmuitor, de povestaş. Cu o simplitate cuceritoare, născută din ani de frământări şi plămădiri lăuntrice, cuvintele sale, par să-şi ia zborul o dată cu visele. Înzestrată cu un acut simț de observație şi cu o imaginație precoce, autoarea ia cunoştință de propria sa existență, încă de pe când nu ştia să vorbească.

“Poate o să vi se pară straniu, dar eu vedeam de mică toate lucrurile, cu mai mare înțelepciune decât le văd acum. Deşi eram de câteva luni, eu mă puteam privi pe mine însămi. (…) Jumătate din mine privea făptura în care am intrat din curiozitate şi interes.

Am gândit aşa până la vârsta de şase ani când brusc am păşit în copilărie.”

Alți copii la această vârstă părăsesc copilăria maturizându-se brusc. S-ar zice că Stela s-a născut matură şi treptat şi-a revendicat vârstele pentru că nu voia cu nici un chip să le piardă, să renunțe definitiv la ele. Spectrul războiului cu foame, bombardamente, sirene, avioane, sânge, violență, răniți, spitale, toate acestea însă îi răpesc copilăria. E ca şi cum un căpcăun fioros ar fi amenințat-o din întuneric că dacă o găseşte, o mănâncă. Asemenea spaime cum numai în coşmare apar, îşi lasă amprenta uneori, toată viața.

În ochii copilei, mama apare ca un personaj mistic, fabulos, cu nume unic : Atintel. Frumoasă, misterioasă, tăcută, “uneori stând cu ochii prioniți departe, desprinsă de cei din jur, scriind versuri, alteori râzând, dansând, iar chipul delicat, căpăta în acele momente o nuanță străvezie şi ochii îi deveneau trişti”.

Iubindu-şi fetița cu o dragoste pătimaşă, o învăța tainele vieții. Era proprietara

unei sălcii lângă care stătea ea. Stranie e şi contopirea celor două fiinţe. “Atunci o simţeam pe mama ca şi cum aş fi făcut parte din fiinţa ei, eram un tot şi gândurile noastre depăşeau orizontul.”

E ciudată cel puţin această prelungire a vieţii intrauterine, când copilul, în sânul matern, se simte foarte bine şi uneori, refuză să iasă la iveală. Fetiţa prinzând de mică gustul stranietăţii, de bună seamă moştenit, se plimba singură printre morminte şi vorbea cu morţii, prietenii ei, din ale căror trupuri îngropate “creşteau corcoduşi cu nemiluita”.

Şi mai ciudat e acest loc de refugiu pentru un copil, predispoziţia la cugetare, la meditaţie. În plin război, copila părăseşte joaca pentru citit, descoperind o lume fascinantă şi plină de farmec în care intra când timidă, când intempestiv, când îndrăzneşte să scrie o piesă de teatru, pasiune care mai târziu o va subjuga şi căreia i se va dedica, o va sluji cu sfinţenie, “cât va fi voia lui Dumnezeu”.

Revelatoare sunt, de altfel, şi versurile pe care le scrie : “Eram o pasăre cântătoare ce-şi găsise alinarea în propriul cântec./ Eram un copac, ce-şi găsise adăpostul în propria lui scoarţă./ Eram o stea mică, ce-şi găsise strălucirea în propria ei lumină”.

Paralel cu lumea fascinantă a cărţilor, descoperă mirajul muzicii clasice, ascultă voci celebre, trăieşte emoţii indescriptibile.

Interesant de remarcat e la fetiţa, apoi la adolescenta Stela, comuniunea intimă cu Dumnezeu, pe care-L interpelează, îl ia martor la toate întâmplările vieţii, împletind munca şi rugăciunea ca şi călugării care au drept program de viaţă : “Ora et labora”.

“Repetam când nu erau slujbe la biserica Sfântul Ene.

Iubeam liniştea din biserică şi mă simţeam în elementul meu acolo, printre icoane, în biserica binecuvântată. Repetam cu voce tare, de nenumărate ori, monologul Ecubei şi, parcă icoanele cu Domnul Isus repetau o dată cu mine!”

O mărturie de valoare artistică inestimabilă este şi examenul la Institutul de Teatru unde îi întâlneşte pe marii maeştri ai scenei româneşti : Maria Filotti, Victor Bumbeşti, George Vraca şi mulţi alţii.

Aceştia i-au remarcat virtuţile interpretative, care ies la iveală firesc, fără eforturi speciale, parcă aidoma sângelui care curge nestingherit prin vene, ori oxigenului care aeriseşte creierul.

Când un dramaturg ca Horia Lovinescu, la sfârşitul unei reprezentaţii, te mângâie pe creştet şi-ţi spune că vei deveni o mare actriţă, poţi zice cu temei că “ţi-a pus Dumnezeu mâna în cap”. Poate că venirea providenţială a lui Ion Petrovici – directorul Teatrului din Petroşani la maestrul Victor Bumbeşti, unde se pregătise tânăra Steluţa, a fost factorul declanşator al evenimentului care a urmat : propunerea de a juca în Valea Jiului pentru oameni care aveau puţine bucurii în viaţa lor, mai

mult subterană, steaua ce se ridica la orizont pe crug promiţător, pe urmele uneia dintre cele mai mari stele ale teatrului românesc : Maria Giurgea, au determinat părăsirea Bucureştiului şi plecarea într-un ţinut necunoscut aparent ostil şi străin. S-ar zice că minerii din Valea Jiului şi de oriunde, petrecându-şi o bună parte din viaţă în măruntaiele pământului, capătă nu numai pe chip, dar şi în caracter, trăsături aspre, dure, întunecate. Greu pătrunzi la inima lor, dar şi când o faci, este pentru totdeauna. Stela le-a cucerit inimile definitiv, aşa cum astăzi ne-a cucerit inimile cu aceste frânturi de gânduri din propria existenţă dar şi din lumea teatrului, amintiri ce şi-ar găsi loc în orice Istorie a Teatrului Românesc. A fost un prag trecut cu brio de tânăra actriţă care s-a integrat uşor în colectiv, dar, în acelaşi timp şi-a propus să cucerească inimile spectatorilor.

Acei ani au rămas încrustaţi în memoria afectivă a Stelei sub forma unor gânduri ritmate, retorice :

"Un mănunchi de vise pentru oameni":

„Cine sunt eu? Durerea? Bucuria?

Timpul? Cine e fata care aşteaptă zorile? (…)

Cine e fata care stă de veghe şi păzeşte răscrucea?

Eu sunt fata care a văzut şi a înţeles iubirea dumnezeiască".

Cine poate spune, cu mâna pe inimă, că a văzut şi a înţeles iubirea dumnezeiască? Doar celor aleşi le este dat să simtă, să perceapă, conştient sau inconştient, o infimă parte din iubirea dumnezeiască. Pentru că dacă am putea percepe deplin această iubire, am muri noi înşine de atâta iubire. Ceea ce facem este să întrezărim ca prin văl, căldura şi imensitatea acelei Iubiri care nu se aseamănă cu cea a oamenilor.

Încă de la începutul carierei artistice, Stela a intuit perfect menirea actorului: "dar noi, neobosiţi, dăruiam sentimente spectatorilor din sentimentele noastre."

Iată ce nobilă menire are arta : de a dărui iubire din iubire, fărâme de suflet învăluite în zâmbete şi candoare. La rândul său, actorul îşi umple sufletul cu dragostea spectatorilor. E un schimb mirabil de care au parte cei norocoşi, cei aleşi. Şi în donator şi în beneficiar curge apoi acelaşi fluid benefic de energie care împrumută o aură sacră pentru că vine direct "din mâinile milostive ale lui Dumnezeu", care atât ne-a iubit încât s-a făcut aidoma nouă, în afară de păcat, pentru ca noi să ne facem aidoma Lui.

Şi iată că "un nod de fată", cu "zulufii bălai răvăşiţi de vânt", "cu un glas de clopoţel ca al copiilor", aşa cum s-a exprimat Dumitru Capitanu într-o cronică din 22 septembrie 1957, - cuteza să devină o vestală a Thaliei. Şi – adaugă acelaşi critic şi secretar literar al teatrului – cutezanţa şi-a găsit împlinirea."

O dată botezul rampei trecut, în scalda reflectoarelor, au urmat alte şi alte roluri.

Există fără îndoială în lumea teatrului şi a literaturii, afinităţi spirituale, există căi freatice, inefabile prin care poţi comunica şi prin intermediul cărora te poţi întâlni, există transmiţători şi receptori, primitori şi beneficiari ai acelei plămade, ai acelei energii binefăcătoare care are darul de a te revigora şi de a te face să te simţi confortabil. Acestea sunt spiritele congenere care se potrivesc până aproape de identificare şi care-şi ajung loruşi.

Rareori mi-a fost dat să întâlnesc oameni mai deschişi la suflet şi o casă mai primitoarte decât cea a cuplului Stela – Lucian Temelie. La ei, orice om se simte "acasă". Cu o franchețe pe care doar persoanele de bună calitate o posedă, ei te invită în universul lor, în intimitatea casei lor de intelectuali de marcă şi te fac să te consideri de-al lor. Greu te hotărăşti să întrerupi vraja, magia acestui cămin.

Personal am beneficiat de multe ore de neuitat în care ne-am îmbătat cu aromele poeziei, ale muzicii, ale picturii, ale teatrului. Respect, delicatețe, finețe, discreție, modestie remarcabile şi o căldură binecuvântată te cuprind şi te moleşesc în brațele fotoliilor, încât n-ai vrea să pleci curând. Şi faptul că ai gustat din deliciile acestui rafinament intelectual te motivează şi te stimulează să faci şi tu ceva bun şi frumos pentru oameni, să dărui ceva din sufletul tău, celorlalți.

Îmbogățindu-se spiritual din comoara de nesecat a cărților, simțeau la rândul lor nevoia de a se dărui, de a-i îmbogăți şi pe alții din prinosul dobândit. Astfel au format un colectiv artistic, dublat de unul tehnic, care au alcătuit, la sfârşitul anilor '60 şi începutul anilor '70, corpusul Teatrului Nostru" – un închegat grup de actori amatori şi profesionişti care au avut un repertoriu artistic remarcabil încă de la început, jucând după toate canoanele artei teatrale, piese de scriitori clasici : Gogol, Dostoievski, Moliere şi piese contemporane, distingându-se la Festivalurile bienale "Ion Luca Caragiale", cu premii şi medalii de aur, la concursurile de interpretare artistică, pe scenele din oraş şi din țară.

Alături de acest colectiv au jucat actori în reprezentație de la Dramaticul Gălățean, cum au fost: Minodora Condur, Vlad Vasiliu, Mihai Mihail directorul teatrului în vremea aceea, Lucian Temelie, care a semnat regia artistică, dar şi actori din Bucureşti : Horia Şerbănescu şi Radu Zaharescu şi alții.

O veritabilă pepinieră care s-a transformat curând în Şcoală de teatru, ridicând talente care au jucat apoi la teatrele profesioniste : Mariana Vasile, Rodica Panu, Cristian Cornea ş.a. Remarcat de critica teatrală şi dând reprezentații la radio şi TV, colectivul artistic al Teatrului Nostru, în ultimii 16 ani s-a transformat în trupă particulară de teatru, numită frumos: "Trianon", cu repertoriu adecvat copiilor şi maturilor.

O notă distinctă l-au dat spectacolele literar-muzicale dedicate lui Eminescu, lui Emil Botta, originale, cu o regie remarcabilă, jucate de asemenea, de actori profesionişti dar şi de debutanți.

Revenind la cartea **“Frunzele plâng toamna”**, remarcăm că față de această carte nu poți rămâne un observator detaşat. E necesar să te implici. Şi nu în zadar, căci, după ce ai parcurs-o, devii mai bogat, vrei să faci ceva, nu poți rămâne indiferent. Ai vrea să afli tot mai mult, dar spațiul şi cuvintele rămân limitate, încerci să citeşti, să te strecori printre rânduri. Şi ceea ce afli e dincolo de orice închipuire. În străvezimea apelor adâncate poți găsi comori de frumuseți ascunse, dureri înăbuşite, sentimente înghesuite, refulate, poți întrezări frânturi de gânduri care imediat ce se alcătuie, se risipesc. Trebuie să iei tu inițiativa, să ții ritmul, condeiul şi să le creionezi după propria-ți trăire, sensibilitate, dispoziție. Important e că te zgândăre, nu te lasă rece.

Poate că nici un alt gen literar nu cucereşte mai definitiv ca genul memorialistic. Prin sinceritate şi concretețe, dincolo de orice plăsmuiri, acest gen a dobândit adepți din toate categoriile vieții sociale, fiind îndrăgit de cititori pentru că nu înşeală, nu minte şi nu induce în eroare. Dureros de sincer, el poate şoca uneori, dar e mai bine să afli un adevăr despuiat de podoabe decât o minciună înzorzonată.

Citind paginile de față, desoperi o actriță veselă, suprinzătoare şi veşnic surprinsă, cu spirit ludic, cu aplomb, aşa cum îi stă bine oricărui actor. Ea s-a remarcat de-a lungul carierei artistice şi în rolurile din registrul dramatic. Multitudinea de valențe interpretative, i-au îndreptățit pe cronicarii de teatru să o califice drept o actriță remarcabilă.

În Stela Popescu Temelie, lumina parcurge un crug vizibil de la oameni, primită şi transformată în chip haric în lumina duhovnicească în persoana dăruită cu atâtea virtuți, ea se întoarce îmbogățită spre oameni, de unde a plecat şi acest schimb fantastic, această trecere dintr-o stare în alta a luminii, de la un om la altul, este de-a dreptul miraculoasă, căci produce prefaceri şi pe chipuri şi pe suflete. Este ceea ce şi-ar dori orice om pe pământ ca arvună şi zestre pentru viața viitoare, semn că şi-au împlinit menirea.

Galați, 1 februarie 2005

COPIII MARIEI – COPIII PARADISULUI

IN MEMORIAM: ŞTEFAN MUNTEANU, “Spre neştiut tărâm”, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2005

„Spre un tărâm neştiut” – astfel şi-a intitulat, de bună seamă în chip premonitoriu, volumul de versuri Ştefan Munteanu, cu doar câteva luni înainte de marea călătorie înspre acel meleag de neaflat decât în clipa supremă.

Sunt întâmplări care ne marchează fundamental existența. Sunt clipe care rămân scrijelate pe orologiu şi când îți arunci privirea, vezi urme roşii încrustate pe acele de ceasornic.

Sunt amintiri care dor până la os, până-n măduvă, până dincolo de cuvinte, mai departe de orişice gând, străbătând spațiul dintre un suflet şi altul aidoma, într-un micron de secundă.

Cu ce te alegi după trecere?
Cu ce rămâi după ce durerea mai ațipeşte;
Un pumn de cuvinte color strălucind în vitralii.
Un mănunchi de flori înmiresmate, a căror adiere se simte de departe.
Flori care refuză vestejirea.

Nu putem accepta murirea bobocului înainte de a înflori, înainte de a rodi şi de a face semințe. E prea dureros. Prea multe stihiile. O floare ruptă din lujerul încă fragil, ne întristează. Nu şi-a împlinit menirea. Nu i s-a îngăduit să bucure ochiul, inima, nările cu frumusețea, cu gingăşia, cu parfumul sau cu dulceața.

Ai fi îndreptățit să ceri o explicație. N-o faci. Nici Iov n-a făcut-o. A acceptat tăcut şi grav, voința divină. Deci, asemenea lui Iov, când toate erau împotriva lui, când nu mai înțelegea nimic şi pe nimeni, n-a murmurat, nu s-a revoltat, n-a întrebat „de ce eu?” S-a supus şi a lăudat Numele Sfânt al Domnului.

Nici moartea, nici sărăcia, nici bubele, scărpinate cu un ciob pe movila de gunoi, nici prietenii cercetători şi curioşi, nici nevasta gâlceavă care-i cerea să-l blesteme pe Dumnezeu şi să moară, n-au mai avut putere asupra lui. Câştigase VIAȚA. Şi Dumnezeu l-a răsplătit înzecit, l-a ridicat din nou, i-a sădit iar speranța – floare de chihlimbar - în suflet.

„Nu înțeleg, dar cred” – la aceasta s-ar putea rezuma întreaga sa experiență care, prin grozăvia ei, nu se aseamănă cu nici o alta.

S-ar putea spune că Iov a atins chintesența durerii şi a suferinței asumate.

S-a învăluit în ea şi şi-a făcut-o drept cale de mântuire. Din suferinţă şi-a făcut scară şi punte spre înălţime.

Nu mi-e uşor să vorbesc despre Ştefan. Despre el ca despre cuvinte. Căci el a rămas cuvânt, literă, semn de neşters, scris pe inimă.

I-au fost hărăziţi doar 24 de ani. Atât a poposit el în „valea de lacrimi". Şi Sfânta Tereza a Pruncului Isus tot atât a trăit pe pământ. Şi n-a făcut fapte mărețe, demne de admirația mulțimilor, de aşezat în rame aurii sau înscrise în diplome frumos ornamentate pe margini. O existenţă simplă dar intensă, incandescentă prin trăirile autentice, prin sensibilitatea acută şi o nevoie imperioasă de certitudine.

Abia se înfiripase. Abia înflorise. Sta gata să dea roadă. Dar dintr-o dată, copacul s-a scuturat din rădăcini până-n vârf de frunze.

Şi floarea, - şi aici stă minunea -, în loc să cadă-n ţărână, s-a făcut fluture. Şi a zburat, albă, spre înălţimi, dusă de adierea zefirului iscat într-o clipită.

Când noi cântam Mariei Litaniile lauretane şi meditam la vesperele mariane în luna cea mai frumoasă din an, dedicată Fecioarei, Ştefan de lupta cu stihiile. Maica cerească i-a făcut atunci un mic semn discret, de îmbiere. Şi el a urmat-o, uimit peste poate de strălucirea, de frumuseţea ei aproape neomenească. L-a condus înspre marea şi unica Lumină, cea care ne hrăneşte pe toţi cu razele sale.

Ultima zi a lunii mai a însemnat şi ultima, a vieţii sale plăpânde. După trude şi zbateri, sfâşiată, plămădită din nou, iarăşi zdrobită şi ruptă-n bucăţi, inima lui a intrat în repaus. Obosise să lupte de-a surda. I se părea în zadar tot zbuciumul efemer şi era atras tot mai mult de marea linişte albă. Acolo unde îl aştepta Lumina neînserată, doar acolo îşi va găsi pacea, odihna.

Privea deja totul cu detaşare, uimit de sine, de cât luptase şi de lupta însăşi.

Oricum, tot acolo ar fi ajuns. Ce mai conta când?

Doar neîmplinirile mai strigau din urmă şi visurile rămase-n batista fluturând ca o pasăre zgribulită, a mamei.

Îl chema tatăl lui plecat în mod neaşteptat şi nedrept cu şase ani în urmă, exact când ar fi avut mai aprigă nevoie de el. Marcat crunt de această pierdere, când abia păşise pragul adolescenţei, Ştefan a început a privi viaţa cu alţi ochi, dintr-o dată maturi, gravi, obosiţi înainte de vreme. Îl visa deseori strigându-l sau făcându-i semne disperate cu mâna.

Marea care-i răpise brutal tatăl, îl atrăgea cu mirajul ei şi zdrobirea ei repetată de stânci i s-a părut o premoniţie. Cum putea ea să sufere atâtea lovituri, să se zbată, să mugească, să se sfărâme în miriade iar apoi să revină la ţărm, neobosită.

Cât cuprinzi cu privirea o săgeată ţâşnită din arc, atât i-a fost zborul. Poate că aripile i-au fost prea scurte. Poate că i-ar fi trebuit alt aluat pentru aripi.

În urma lui a rămas o lumină, cât o fosfenă sub pleoape, de la arcul voltaic al crugului.

Atât cât să ne aducem, o vreme aminte. O vreme sau câteva vremi sau din vreme în vreme.

Şi pumnul acesta de cuvinte strânse cu migală, cu teama reverenţioasă că un vânt oarecare le-ar putea zburătăci în cele patru zări, într-un departe fără de chip şi fără de nume. Să facem linişte în noi să nu speriem îngerii.

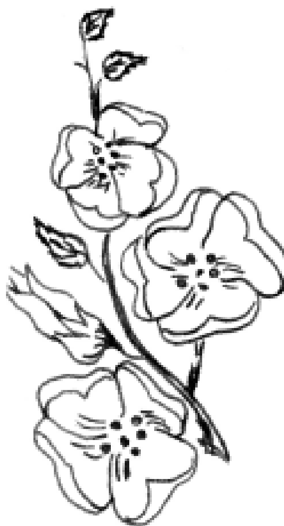
În lacrima mamei lui, văduvă de soţ, văduvită de fiu, stăruie vie, lumina caldă, revărsată de Duhul Sfânt în zi de Rusalii, ziua plecării la cer a lui Ştefan - 3l mai 2oo4.

Vegheat a doua zi de Prea Sfânta Treime cea de o Fiinţă, care i-a deschis calea, Ştefan a purces pe drumul cel lung spre acel tărâm neştiut şi fără de întoarcere.

Nu era singur. Îl conducea, aşa cum îi promisese, Maica Cerească de mână, prin hăţişuri, prin umbre şi vămi spre blânda şi imensa Lumină.

Aşadar, să ne bucurăm împreună, să ne bucurăm lăcrimând şi să-i îngăduim ca, de pe neştiutul tărâm visat sau poate doar presimţit, să ne trimită un semn spre împărtăşire.

Deocamdată, tot ce avem de la el sunt aceste cuvinte palide şi durute, fără pretenţii, care, ca nişte pietre şlefuite de râu, sclipesc uneori în lumină, păstrând în ele reflexele acelui aur curat care nu poate fi aflat decât în adâncul de suflet.

UN TRUBADUR LUCID DANSÂND PE CUIELE SUFLETULUI
ALEXANDRU CVITENCO, “Dansând pe cuiele sufletului”, Editura SINTEZE, Galați, 2006

Ilustraţii interior: **Emeric Chvala**
Desen coperta IV: **Angela Holca**

S-ar putea crede că Alexandru Cvitenco este un homo duplex, sfâşiat de antinomii, ale cărui acorduri exprimă o gamă întreagă de trăiri în care se străvăd urmele devastărilor lăuntrice, de la lirismul elegiac la cel expansiv, de la cel ludic la unul adânc înfipt în realitate, mesajul său poetic trecând de la clasicismul şi înfloriturile barocului la expresia nudă a postmodernismului ancorat în limbaj underground şi iar la explozia metaforică a liricilor autentici. Depinde din ce parte priveşti şi câte dioptrii îți pui pe cristalinul de inimă.

Şi în acest al doilea volum de versuri, intitulat inspirat „Dansând pe cuiele sufletului” – poetul cutreieră „făgaşe mirosind lacom a flori de munte”, „cu faguri adânci de speranțe – pe brațe”, „prin iarba auriferă, cu palma zmeurită şi vinul abia dat în sânge”.

Timpul – „şarlatan pitic” îi trimite voluptoase chemări, pe când noi, „orbi la plată” suntem ființe – nisip – hrănite cu stele cuibărite-n curcubeu, treziți de „sufletul unui sărut”, proiectându-ne într-o veşnică lumină” când încă mai avem „cadențe simfonice pe conturul pleoapelor” („Să fiți ca o fulguire roză”).

„Pe treptele iertării” – poetul clădeşte neobosit „cu degete de iarbă”, „palate de emoții” din „praf de cometă”, prins în „gene de rouă”. („Iertări târzii”).

Poezia lui Alexandru Cvitenco este „un geam prin care te priveşti/ - nu, nu o oglindă – oglinda este prea vorace,/ prea crudă/ când nu ne permite să păşim dincolo de ea”. „Sub liziera iluziilor”, spune Alexandru Cvitenco, „aşteptăm să răsară în sfârşit soarele, ca un gând bun/ivit din ceață”. Sătul, ghiftuit de „lumea ca o fiară ce se hrăneşte din noi” – din când în când, cu ochi jinduiți poetul evadează „în gara fără şine, - în tranzit” – spre „lumea soarelui cu dor de ducă unde piticii peticiți cu buline roşii, cântă, dansează şi-şi aruncă micile fesuri spre înalt”. Acolo, - spune poetul, „de-ar fi posibil, să cadă fulgii în neştire pe visele mele albăstrii, c-o nebunie albă în irizări suave”.

Nevoia de alb, de neprihănire, ca şi de Înalt, îl face să roage steaua: „O, stea, veghează-mi visul, într-un sărut” („O…stea, veghează-mi visul!”).

Uneori spune: „Trudesc pe un gârbov curcubeu/fără scară” („Enigmatice dorințe”).

„Pom îngreunat de roade” – cu „dor de toamnă vie, în rostul pâinii noastre” autorul declară : „Am aruncat podoabe pe umbrele cununii” („Podoabe”).

Aşa cum a semnalat criticul Constantin S.Dimofte, „Spre o ieşire din fluviu năzuieşte Alexandru Cvitenco, în tentativa de a-şi izola orgolios ființa de ecourile destrămate ale acestei lumi, pe care şi-o simte străină. „Visul” poetul şi-l adună din „pulberea primordială”, din risipiri şi întremări fantomatice care încing focul, fără îndoială, prin retortele alchimice ale pândei sale, în imaginea „singurei icoane” pe care încearcă s-o salveze. E vorba, desigur, de proiecția ideală a nădejdii sale.”

Poet „ales cu dar de ambrozie” – Al.Cvitenco doreşte „acolo, undeva, unde cerul şi pământul /se vor uni cândva, dând naştere: /Din seara-dar, cu dar de dor/ albastr-a cerului lumină/ un lup să fiu pe-acel ogor/ să pasc din flăcări/ mult prea plina vină” („Scrisoare netrimisă încă…Dragă Daliana!”).

La prima vedere, prozo-poemele lui Alexandru Cvitenco ar părea pline de artificiozități, de prețiozități, de clişee, dacă n-am observa o încărcătură emotivă aparte – un prea plin ce se cere împărtăşit, filtrat prin dioptriile inimii, până la o anumită nuditate, deloc stingheritoare. Poetul se goleşte pe sine cu frenezie, cu nerăbdare, febrilitate, parcă din dorința de a nu rămâne nimic nedesluşit.

Din păcate, nu întotdeauna, semenii sunt dispuşi să primească prinosul sufletesc al semenului lor ca pe o ofrandă, pe tavă. Adeseori, darurile sunt ignorate, dacă nu cumva azvârlite de-a binelea şi ele devin pentru mulți, de prisos. Neatingerea fibrelor celor mai intime ale cititorului, nu este însă, neapărat, din pricina autorului care se nevoieşte să ne facă daruri cu tot dinadinsul, ci, mai degrabă pentru că suntem prea neatenți, prea grăbiți, (ne)răbdători şi de aceea, neîngăduitori. Mulți resping aprioric ceea ce nu le aduce profit imediat, sartisfacții răsunătoare, vădite. Ori, profitul adevărat cu care ne alegem, nu imediat, este îndeobşte, cunoaşterea semenului nostru, şi, în acest fel, dacă suntem oneşti cu noi înşine, privind în adâncul nostru, cunoaşterea propriului sine.

Ploaie căzută-n belşug de metafore, aburind de frumusețe încât te dor ochii, fruntea, urechile şi buzele, de atâta privit, auzit, rostit, simțit, a mii de cuvinte nerostite „care curg şuvoi către/izvorul luminii în care/vrei să mă botezi” – ne relevă de fapt „Palma ospitalității”, metaforă sugestivă , căci nu întotdeauna suntem răsplătiți după merit, ci dimpotrivă.

Pentru iubire întotdeauna deschis ca un „fluviu fără maluri” poetul recunoaşte: „îmi simt arderea aripilor sfintei firi” („Jurământ de dragoste”).

Într-o mirifică, nudă „noapte aleasă”, când „pe trepte de catedrale/mulțimi aruncă jerbe/ închise-n albul iernii/ pe statuia transparentă a miresei”- poetul roagă: „tu înger, dăruieşte-mi sărutul penei tale/ e ultima ta țintă/ iar eu voi fi vânatul/ voi cădea fără milă/răpus în noaptea nunții” („Noapte nudă”).

Aşa cum mărturiseşte cu alt prilej autorul, „speriat de singur”, este „legat în celula metaforei”.

Alexandru Cvitenco are un singur cusur : este rob al iubirii de semeni, al dăruirii până la arderea totală, ceea ce azi, din virtutea teologală cea mai înaltă, aşa cum ne-a lăsat-o Cristos, nu mai rămâne pe terezia anilor, decât preț de un ocean de trădare – concretizată în lacrimi. Lacrimi care pot deveni uneori, de sânge, oțet, vin şi fiere, ce nu potolesc setea Crucificatului, ci îi sporesc caznele.

Ori altceva este prizonieratul propus benevol, pe altarul în formă de cruce al Iubirii hristice. Asumată ca vocație caritativă, aşa cum Sfântul Francisc îşi asumase tămăduirea leproşilor, iubirea înalță pe cel ce o practică la cinstea altarelor. Dar, dincolo de această dimensiune socială, chiar dacă este pecetluită cu inelul logodnei sau al cununiei, ea se disipează în zeci de mărunte şi meschine interese individuale, devine marfă de troc, bună de aşezat pe tarabă.

Ori, împotriva acestei iubiri de vânzare, scoasă la mezat se pronunță autorul, care doreşte, ca orice om normal, un sentiment total şi definitiv, mai degrabă definitoriu pentru calitatea de om investit cu haruri divine.

Expunerea şi configurația în câmpul neprihănit al paginii a versurilor sub formă de calupuri, hălci de cuvinte, dau aspectul unei rame albe în care pictura abundă de culori vii, pastel ori estompate, figurative, împodobite festiv cu ghirlande, beteală, paiete, sclipici, sticle colorate în chip de pietre prețioase, tablou de ritmuri vegetale ce pulsează ritmuri de azur („Cu dar de dor”). Dincolo de toate acestea, ghiceşti un suflet uriaş, cât o țară, dar extrem de sensibil şi vulnerabil, ca un hulub alb sub ochii hulpavi ai vulturului ce se profilează la orizont, tocmai pentru că stă permanent cu uşile deschise larg spre oameni, descoperit. Iar năvălitorii, profitori de cele mai multe ori nepoftiți, intră intempestiv şi lasă urme groteşti de rugină, noroi, mâzgă şi cenuşă.

O armură mai trainică i-ar asigura şi o anume stare de siguranță, o putere pe măsura staturii impresionante îndeobşte, într-o lume plină de lupi tineri şi flămânzi, cu ochii injectați, care aleargă unul după altul în cerc, încolăcindu-se ei înşişi şi ajungând să-şi muşte din propria coadă.

Poezia lui Alexandru Cvitenco nu este una convențională, atât prin mod de transmitere a mesajului, a sentimentelor, cât şi ca aspect filocalic, de natură să işte flăcări şi jerbe de scântei ca dintr-un rug uriaş, spectaculos care, după ce țâşneşte-n tării în puterea nopții dând bolții o aură sacră, se revarsă în mii de cioburi de scântei, peste pământul cenuşiu, avid de lumină.

„Dar mai întâi de toate, noi suntem seminţele" – spunea Nichita Stănescu în „Elegia a 11-a. Intrare în muncile de primăvară". Noi suntem seminţele în mâna semănătorului, la discreţia vântului, a ploilor, a pământului arid, a rădăcinilor firave. Nouă ne este menită ploaia de steluţe multicolore, învăpăiate, arzânde într-o eventuală noapte „îngrămădită de lumină". Şi dacă uneori nu putem ţine ritmul acestor cascade fastuoase de cuvinte, acestor reverii de sunete superbe, mirifice, imberbe scânteind în irişii uimiţi de câtă frumuseţe poate exista în mod gratuit, într-un suflet, nu ne rămâne decât să ştergem „lacrima lutului cu ştergarul părului fluviu într-o baie de alb, plină de speranţa unei seri parfumate."

Acest gen de exprimare poetică poate fi un amalgam sacru din şoaptele luminii, înviere şi rouă în suflet, „foc verde ca o taină, o fructă albă/ de care se sparg bule/umplute cu viaţă". Poezia sa este „orgă cu note profunde/ mătase de ape/clavir din aer gotic/ şi totuşi/ linişte de sân speriat" („Şi vine luna mai").

Această modalitate de scriere (des) şi (îm)podobită cu nuanţe azurii şi telurice, poate constitui, de ce nu, o nouă paradigmă a creaţiei literare transgresând coordonatele spaţio-temporale, eliberându-se ca din nişte chingi de lumină deasupra frunţii celui ce poartă deja, pecetea veşniciei.

Deşi este primit adeseori cu suspiciune şi reticenţă, aurul sufletesc, fie-n lingouri modelate artizanal, fie-n pulberi aşternute pe gene, - el continuă să se reverse spre noi, profani şi neofiţi, sperând ca în acest chip să ne primenească cel puţin gândurile, dacă nu întreaga fiinţă. Demersul său generos, gratuit, jertfelnic e de natură să ne confere un binecuvântat confort spiritual, atât de necesar, cu o singură condiţie, să-l receptăm cu aceeaşi deschidere şi seninătate şi să-l împărtăşim la rândul nostru. E greu, e uşor, e posibil? Depinde de fiecare din noi.

Ajuns demult la poarta maturităţii şi păşind apăsat şi temeinic în acest „hronic şi cântec al vârstelor" blagian, autorul ascultă hohotul revolut al anilor, de ecoul cărora, nu-şi poate desprinde auzul precum Ulise, de cântecul ademenitor al sirenelor.

Când Penelopa, când nimfa Circe îi dau târcoale, făcându-l să se cufunde în regatul uitării de sine, cu nostalgia meleagului-leagăn de unde s-a ivit în lumină.

Întoarcerea însă e inevitabilă, pe urmele primilor paşi, având tâmpla casei drept reazem. Temeiul acestei întoarceri la matcă e ca o „speranţă de candelă sfântă" – ce pâlpâie-n noapte, arătând calea pribegilor peregrini risipitori de timp, de frumuseţi şi averi în vârtejul lumesc numit viaţă.

E timpul retragerii însă. E timpul pentru fiecare, al intrării în sine. E timpul bilanţurilor, când adunăm şi scădem, să vedem ce-i de prisos şi ce-a mai rămas de făcut.

Structurat tematic în patru secţiuni aproape egale începând, fireşte, cu tema predilectă - iubirea, volumul continuă lupta cu inerţiile vremurilor, apoi aruncă o privire peste umăr la „hohotul anilor" care parcă-i dau cu tifla pentru ca în sfârşit să

se pomenească „dansând pe cuiele sufletului” cu ecoul numit Daliana-n auz, fachir şi acrobat vulnerabil, prins mereu descoperit la trapez, fără plasa de protecție, dar riscând totuşi saltul mortal în arena devoratorilor de himere.

„Cui, ce-i pasă”? – O urmă – fie ea şi de sânge, oricum va rămâne în nisipul manejului de sub cupola albastră împodobită mirific cu stelele miezonoptice şi ale dimineții. Ea este bănuțul de trecere spre nemurirea la care tinde fiecare sculptor de cuvinte.

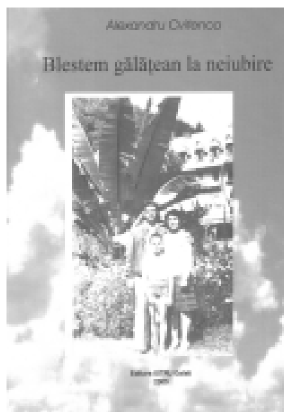
Faptul că Alexandru Cvitenco îşi lasă deschis pieptul şi ne permite a-i pipăi pasărea zgribulită a sufletului, apoi ne îngăduie să alergăm ca nişte mustangi liberi prin întinderile fără de graițe ale adâncului său sufletesc, constituie o autentică dovadă de încredere şi de iubire necondiționată care trebuie răsplătită ca atare.

Dacă însă vom avea şi înțelepciunea de a-l recepta cum se cuvine, vom câştiga încă un colțişor din univers, concretizat într-o carte, într-un suflet şi, neîndoielnic, încă un prieten de nădejde.

Galați, 15 august 2006
Solemnitatea Adormirii Maicii Domnului

ADEVĂRUL DESPRE LUMINĂ
ALEXANDRU CVITENCO – "Blestem gălățean la neiubire", Editura ISTRU, Galați, 2oo5

Sunt lucruri care se rostesc şi lucruri care se tăinuiesc, lucruri care tulbură şi altele care alină. Cele despre care ne aducem aminte cu drag şi unele care se agață de memoria noastră, scormonindu-ne liniştea. Sunt fapte, lucruri, vorbe şi gânduri împlântate ca nişte pumnale, pe care dacă le scoți, rişti să țâşnească sângele până la pierderea vieții. Sunt cercuri de foc prin care nu poți trece fără să te arzi. De fapt, cum e mai bine să trăieşti, cu un cui înfipt în inimă sau cu urma lui sângerândă?

Poate că, odată smuls răul, rana se cicatrizează, apoi organismul poate reveni la normal, învingând durerea suferită. Toate durerile se estompează cu timpul. Cine, în afară de Dumnezeu, are măsura potrivită a tuturor lucrurilor?

Sunt în acelaşi timp oameni care zgândără acele răni cu bună ştiință, pentru a simți acut durerile vechi, adormite, răsucindu-şi cuțitul în ele şi nereuşind să se elibereze.

În procesul vindecării, timpul scurs are rolul esențial. Dacă nici timpul nu mai ajută, o maladie incurabilă pune stăpânire pe organism, slăbindu-l, urâțindu-l şi, în cele din urmă, ucigându-l.

Autorul de față doreşte să se elibereze prin scris de toată mâzga care, de-a lungul anilor s-a depus în straturi consistente, pe sufletul său, odinioară genuin, dar care a învățat bob cu bob ce înseamnă să fii trădat, mințit, înşelat, asuprit, alungat, dat la o parte. Când paharul s-a umplut cu aceste dezamăgiri şi experiențe traumatizante a încercat să se ridice. Din nou a căzut, din nou s-a ridicat, pentru ca imediat să se prăbuşească. Şi aşa, din căzături şi ridicături, din mers târşit până la zburarea spre înălțimi, şi-a alcătuit propria scară de valori, care să-i fie drept sprijin. Uneori, scara şi ea se prăbuşeşte singură, la cea mai mică adiere. Şi omul, sătul de căzături, refuză să se mai prăbuşească şi ca un nou Icar stă nemişcat, suspendat, agățat cu putere de aer, căutând cu ochii şi inima, un punct de sprijin. Acel ceva care să se agațe ar putea fi un om, un înger şi de ce nu, Dumnezeu?

Ca o întoarcere repetată în sine, spre sine, are datoria să caute numai acel lucru care-l edifică şi-l face să acceadă spre patria celestă, cea adevărată, al cărei locuitor va fi, nu pentru vremelnicia aceasta, dar pentru eternitate.

Că drumul e dificil şi hăţişurile existenţiale ca nişte capcane subtile şi tind să te-nghită, că te poţi pierde pe cale, înainte de a întrezări Lumina, aceasta e partea fiecăruia, de aflat, de trăit, de lăsat mărturie. Mărturie stau şi rândurile acestei lucrări, că nimic nu este posibil fără o luptă aprigă pentru cucerirea demnităţii de om pentru care am fost creaţi, ne-am ivit în lumină pentru a mărturisi despre Lumină.

"Să n-avem memorie pentru urât,/ ori, ceea ce trebuie uitat/ nici să nu se întâmple" spunea Gheorghe Tomozei, Prinţul Tom, în poemul său **. "Legenda îndrăgostiţilor"**, (volumul **"Altair",** poezii (1956-1966), Editura Pentru Literatură, Bucureşti, 1967).

De ce vor oamenii, îndeobşte, să-şi descrie cu lux de amănunte vieţile, cu o scrupulozitate uneori dusă la extreme, nedorind ca lectorul să piardă nici un amănunt, inclusiv acele picanterii împinse de cele mai multe ori până la marginile trivialităţii? De ce, din multitudinea de urme pe care le pot lăsa urmaşilor, aleg această formă de manifestare, destul de penetrantă, de altfel, dar care obligă în conştiinţă. Nu spunea maestrul Arghezi în "Testament": "Nu-ţi voi lăsa drept bunuri după moarte/ decât un nume adunat pe-o carte…?" Un nume lăsat drept moştenire, nu e puţin lucru, dacă e cinstit pe măsură.

Nu poţi să-ţi înveşmânţi propria amintire, propria memorie, decât dacă ea a fost la înălţimea demnităţii de om spre care tinzi şi pentru care lupţi să-ţi menţii standardul.

Felii de suflet (nici măcar sufletul întreg!), felii de viaţă, de cele mai multe ori, nu tocmai frumoasă, nici măcar acceptabilă, transpusă frust, fără menajamente, cu o economie a mijloacelor de expresie care frizează o parcimonie, o zgârcenie stilistică. E adevărat că acum, literatura se scrie în limbaj stradal, nici măcar bulevardier, iar cartierele, gangul şi subsolurile iau locul întinselor câmpii imaginative. Parafrazând sloganul "Viaţa bate literatura", putem spune : "Literatura bate viaţa", iar viaţa bate filmul, bate soarta, bate cu bâta, cu pumnul, cu biciul, cu parul, cu amarul, cu ploaia şi ninsoarea, cu uraganul. Dar oare soarele nu va răsări şi pe strada noastră?

Şi totuşi, să nu fi văzut autorul şi partea plină a paharului, faptul împlinirii prin cei doi urmaşi care au ajuns astăzi nişte "zăvoaie de bărbaţi" – aşa cum se exprima un distins autor contemporan? Să nu fi existat şi momente înălţătoare, frumoase, pline de gingăşie, de tandreţe romantică, măcar atunci când primii fiori ai iubirii străbăteau inimile celor ce urmau să alcătuiască "mica biserică"; "biserica domestică", familia – rost şi înţeles al omului lăsat în lumea aceasta să o întemeieze, să se bucure de ea, să-i culeagă roadele. Dar câţi, din nefericire, mai reuşesc această performanţă? Prezentul ne ucide spiritul, mintea şi trupul poate, iremediabil. Dovadă stau sutele de mii de divorţuri încât s-ar putea spune că se încheie mai multe divorţuri decât căsătorii.

“Să mori din dragoste rănită” – sună refrenul unui şlagăr arhicunoscut. Dragostea, această virtute pusă mai presus de toate în panoplia virtuților teologale, aşa cum reiese din Sfânta Scriptură, devine marfă iar copiii, obiecte de şantaj în lupta înverşunată când ultimele picături de sentiment s-au scurs precum firele de nisip în clepsidră.

Aceasta se întâmplă îndeobşte când omul îl aşează pe om mai presus de divinitate.

De această stare, anticipată chiar din titlu, Alexandru Cvitenco încearcă să se elibereze ca de propria angoasă, de propriile uimiri (eroul este tot timpul mirat, perplex, rămas cu gura căscată), transferându-le ca şi mesaje evidente sau subliminale, cititorilor.

O carte din care putem reflecta cum nu trebuie să fim, în care neputința, angoasa, anxietatea, persiflarea şi uneori cenuşa rămasă de la rugul iubirii, rup zăgazurile şi se revarsă-n zăpada paginii care suportă orice ofensă.

Se ştie, doar cei puternici găsesc tăria să ierte, să uite (ofensele). E greu, dar nu imposibil, şi mai ales, e creştineşte.

Cei slabi, cu adevărat se agață de singurul gând, care le dă forța să continue : întoarcerea monedei, legea talionului.

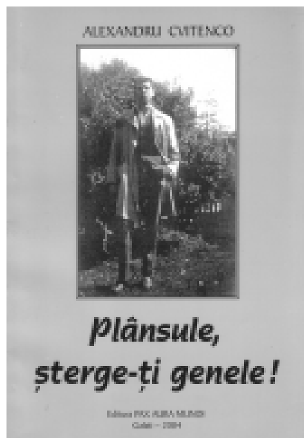
Slăbiciune sau tărie de caracter? Rămâne de aflat.

Autorul transpune în pagină întâmplări şi stări semnificative doar pentru sine şi pentru persoana la care se referă şi care-l lasă cel puțin indiferent, dacă nu contrariat, pe cel ce le citeşte. Universul e plin la refuz de mici sau mari tragedii personale. Dacă s-ar scrie toate, universul ar deveni neîncăpător, încât ar da pe afară şi s-ar produce adevărate dezastre psihologice, ecologice, fizice.

Modul de adresabilitate direct la cititor, luându-l martor şi uneori obligându-l să se implice, să-şi spună părerea, să emită judecăți de valoare, să concludă, fac din această carte-dialog, o carte vie, o carte amară despre o viață de om învins, dar nu îngenuncheat încă…

Cu toate acestea, cartea trebuie citită, în pofida scenelor dure (cum e cea a violului în grup), cu rezerva cuvenită pentru gingăşia sentimentului patern care creşte precum un lujer de crin în pământul din glastră!

PERIPLU ORFIC PRIN INIMA UNUI POET
“Plânsule, şterge-ți genele!” – Pax Aura Mundi, Galați, 2004

Povestea acestui Orfeu se confundă cu aceea a tuturor celor care şi-au imprimat privirea în azur, cu sufletul precum lacrima stelei, refuzând să facă negoț cu pletele vântului. Un om contopit cu ființa timpului înfruntă furtuna revărsând puritate. Are pana topită în flacăra lacrimilor iar cuvintele sale arse pe jarul misterelor, evadează din sfera luminii. Sărutul său – busuioc cu miros de Luceafăr, întors către Cuvânt. El e îngerul blond al greierilor, tăvălit în argintul asfințitului, iar numele său, țesut în efluvii parfumate, e o rugăciune sculptată pe covorul mării de muzele, hrănindu-se precum firul de iarbă din ochii săi şi potolindu-şi setea cu sângele şi carnea lui, răsărite la puține clipe de după moarte. Cerându-şi dreptul la coordonate universale, cerul îi deschide cărări paralele. Dincolo de…, mai există ceva; timpul va intra în…, iar moartea va muri de vie în “Turbinca lui Saşa” într-o noapte ca oricare alta, cu bătăi ondulatorii de inimi, când barca va luneca printre luceferi tremurători ca undele fluviului, născător de istorie. O pâine flămânzită zilnic îi este tainul, dar în loc de ea, soarbe amărăciunea nevoii de colivie, el, însetat de zbor, însetat de Înalt, devorator de sublim. Un singur fir îl mai leagă de veşnicie. Şi acela subțire, cu “noduri şi semne” încrustate cu sărutul amar al nostalgiei. Singur, cu săgeți topite-n inimă, îşi umple cupa nesperat, cu roua ochilor, cândva căutători de curcubeie căzute-n genunchi. Sfâşiat de focul gheții, plângând cu miresme de tei, un înger albastru rămas fără aripi, călătoreşte într-o nacelă de păpădie sub vraja de lună, purtând la subsioară o cunună de spini.

Poemul care îl reprezintă, care ne reprezintă pe fiecare din noi luați separat şi împreună, este *“Firule de iarbă…!”,* o parabolă bobului care, numai murind, încolțeşte şi dă roadă bogată şi dulce, poem pe care ne îngăduim să-l redăm integral:

“Firule de iarbă ce-ai răsărit din soare/ Te rog să mă miroşi/ Să mă guşti!// Firule de iarbă n-ai înțeles oare/ Că ochii mei lăptoşi de după naştere, îți aparțin?/ Ai răsărit din mine, nici n-ai crede/ Firav, de iarbă verde/ Suntem – puțin spus – ca doi frați/ Ba mai mult, precum soarele şi luna, cununați// De rouă, firule de iarbă/ Te rog să mă miroşi cu verde/ Şi să mă guşti de roşu/ Când sângele meu are culoarea ta/ Iar pielea miros de brad!// Te-ai înălțat deasupra mea/ Hrănindu-te din ochii mei/ Şi ți-ai potolit setea cu sângele şi carnea mea.”

Acolo unde lumina unei melancolii îşi strigă neputinţa, cel fără de vârstă, poetul, smuls din casa închipuirilor, cu genunchiul plecat cortegiului de cuvinte, întoarce filele infinitului înlănţuit, sugrumat, copleşit şi bolnav incurabil de strălucirea Acelui Luceafăr în raiul de poeme adăpându-se din izvorul său sacru. Icoana dorului târziu, când foşnetele au "înmuieri pitite", mirosul de dragoste străbate încă prin geamul ud, precum cântecul de lebădă al copilăriei…

Într-un sălaş liber de iluzii, unde pura cunoaştere devine eliberare, azurul fără hotar născut din singurătatea lumii, îl va purta neauzit, acolo unde toţi îndrăgostiţii suspină şi unde nectarul devine o mare lacrimă a iubirii.

În poemele lui Alexandru Cvitenco, şoaptele sufletului lovesc cu fulgi de zăpadă mireasma copilăriei. În această cascadă de chemări neînţelese, aflabetul iubirii devine coloana unei speranţe spre lumină.

Poetul şi-a creat propriul paradis terestru plin de fluide simfonice, unde adoraţia divinului se presimte în fiecare petală de trandafir. Deşi bătut cu pumnii cuvintelor, sufletul său respiră ca un soldat cu ţeava armei plină de flori, îndumnezeind până şi huma. Când în casă e frig şi afară plouă cu cercei poveştile au iz de calendar romantic, iar mirosul de dragoste deloc ruşinos, capătă aroma sărutului cast al copilăriei. În poezia sa, aerul albăstriu rostogoleşte acordurile nedecise ale unui pian cântate pe surdina clipelor revolute. În aerul dintre miresme, limbajul mâinilor e un rotund ce răstigneşte ispita. Luceferi enigmatici cad în abisul lăuntric ca nişte puncte pe inimă. Este ştiut, starea de graţie se dobândeşte prin "Arderea de tot", şi poetul ştie aceasta, jumătăţile de măsură nu au loc. El jinduie doar o mână de cer şi sub "Poarta sărutului" să schimbe, cu femeia sortită, inele selenice.

Cea de a doua parte a volumului cuprinde poezii de revoltă socială şi naţională, multă dezamăgire şi un simţ civic, ale unui om care, încă mai jinduie, vibrând, la cuvântul sublim: libertate. Iar nevoia de adevăr şi de înaltă demnitate morală, fac din autor, ceea ce ar trebui să devină orice creştin stând drept şi conştient la picioarele crucii. Ca un cânt de fluier pe frunzele albastre ale eterului străluminat e poezia sa. El e cel care iubeşte oamenii gratis, cu mâna pe inima lor, o dragoste percepută ca o infirmitate, în pofida jocului serios numit muză, aruncându-se în apa Lunii şi învolburând lumina cu diademe de şerpi şi cu roua furată din plânsul îndrăgostiţilor.

Să nu ne mirăm. Cândva, "un alt crin îşi va deschide aripile, iar vremea, cu alt preţ al nemuririi – nimb, va ninge cu neuitare către cel veşnic."

Vinovat şi neprihănit ca naşterea de cuvânt, timpul rostogoli-va erele, iar gutuile vor cădea parfumat, mereu de pe poliţa străveche şi sacră a bunicii.

În cartea "**Plânsule, şterge-ţi genele!"** Alexandru Cvitenco are tragismul sincerităţii, el, un cristal artificial al nopţii care stă aplecat pe mucul lumânării şi-şi taie venele în numele descoperirii suferinţei, care acuză, strigă, alintă şi plânge, în limba poeziei sale, pe care ne-o dăruie…

Ianuarie 2004

LACRIMILE CRUCIFICATE ALE UNEI IUBIRI FĂRĂ VACANȚĂ sau Radiografia singurătății MARIANA VIKI VÂRTOSU, "Iubire fără vacanță", Editura Pax Aura Mundi, Galați, 1999

Orice naştere este un prilej de neasemuită bucurie spirituală. Profit de această nouă naştere pentru a face o pledoarie pro domo asupra unei teme care dintotdeauna a suscitat interes : aceea a singurătății. Numai o singurătate geamănă poate pleda despre o altă singurătate aidoma ei, în esență, dar aparent deosebită. O singurătate vorbind despre altă singurătate. O singurătate în interiorul căreia, altă singurătate, în interiorul căreia, altă singurătate – mezină - fiecare tinzând să-şi depăşească propriile limite.

Dacă Augustin Buzura a scris "**Fețele tăcerii",** Mariana Viki Vârtosu ar putea descifra fețele singurătății, văzută din orice unghi, din orice punct cardinal, de aproape şi de departe, văzută prin geam, prin oglinzi de toate mărimile, strecurată prin colul clepsidrei neiertătoare. Singurătăți de o zi sau de o viață, singurătăți bântuite de himere, de temeri, de femei cu chip eteric trecând ca o muzică nefirească printre crengile brazilor, strecurându-se între bărbatul şi femeia muşcând din fructul interzis, dar atât de ispititor şi de dulce, fructul adulterului, singurătăți de după dragoste, singurătatea amiezelor de sărbătoare când nu aştepți pe nimeni şi zămisleşti caişi pentru livezi străine, singurătăți dintâi dar şi cele de pe urmă, persistente sau abia ghicindu-se, insidioase, apăsătoare, stranii, maladive, şi enumerarea ar putea continua la infinit, căci nuanțele singurătății sunt inepuizabile.

De unde vin, din ce ținuturi pline de **mituri înzăpezite?** Din ce abis al ființei răzbat la suprafață în toiul vieții, în vârtejul, în tumultul trăirii, înconjurate de alai de nenumărate ființe? Poate că nici una nu se compară cu **singurătățile petrecute împreună, singurătățile din mijlocul mulțimii** din toiul sărbătorilor, singurătăți de carnaval, de isterie generală, de dans frenetic, singurătatea **alergătorului de cursă lungă**, singurătăți domestice când nimeni nu vorbeşte cu nimeni, când nu mai ai ce să spui şi ce să-ți spui…

"Ştiu. Fiecare e singur în naştere, în iubire şi-n moarte. Ştiu. Am experimentat-o eu însămi. Zadarnic. Lasă-mă să vin cu dumneata" – spune cea pe care nu o mai rabdă casa, pereții, aerul, pianul – în poemul "*Sonata clarului de lună"* a lui Iannis Ritsos.

Şi ea, singurătatea – o amforă fără fund – care nu se umple cu nimic, oricât ai turna acolo fapte, întâmplări, amintiri, iubiri, prietenii, regrete, e mereu acolo, prezentă, ca să-ți aducă aminte de faptul uitat, că nimic nu e de ajuns ca să scapi din mrejele ei, uneori ucigătoare.

Ne aflăm într-un cerc magic în care ființa este azvârlită în dulcea rătăcire a unei clipe. Zăvorâtă în cerc, în "**cercul de cretă caucazian",** atmosfera concentraționaristă a "**camerei galbene".** Ce rămâne după – e doar cenuşa încă mocnind de albul păcatului – cenuşa trăirilor noastre diurne ori nocturne.

Iată cum, pusă sub microscop, sub lupă, sub dioptriile foarte puternice ale inimii, singurătatea-şi relevă radiografia. Operând selecții, secțiuni, felii, paliere, segmente din această singurătate impusă sau nu, vom şti sau, nu vom afla niciodată, de unde vine această senzație de "**noland",** de țară a nimănui, de ținut pustiit, care e sufletul omului, îndeobşte.

Sâmburele de înțeles al prozelor de față rămâne căutarea unei iubiri perfecte, aşteptarea îndelungă şi solitară şi, în cele din urmă, părăsirea în fugă a acestui decor, cu dorurile în devălmăşie, anapoda, nepereche şi de prisos. Către ceva mai înalt, mai sublim aspiră gândul autoarei, ceva fără nume, fără chip, dar intens simțit. Scriitoarea sapă stăruitor şi adânc destupând cu febrilitate izvoarele tăinuite ale sinelui.

O continuă bâjbâire, o căutare a drumului, a acelui "ceva" în care să creadă. Îndreptatea spre divinitate, cu spatele, deocamdată, aşa cum se întâmplă adeseori cu sufletele care tânjesc după Dumnezeu, îl caută cine ştie pe unde, dar nu observă că el se află deja, dintruînceput, înlăuntrul fiecăruia dintre noi, aşteptând supus, clipa când va ieşi la lumină.

"Cu setea de mântuire a lutului viu" – autoarea devine purtătoare de cântec etern. Se înveşniceşte.

Dincolo de aparentele arderi, consumate în mărunte sau mari iubiri efemere, dar care par – toate – în felul lor, unice, autoarea descoperă marea ardere, arderea supremă, care nu putea fi pentru ființe şi lucruri, ci pentru Divinitate, temeiul oricărei trăiri. Dincolo de timp şi de spațiu, dincolo de moarte.

Această carte este ca o simfonie pe o singură strună. Un menuet, un rigaudon, o sarsuelă, o ciconă de Bach, cu accente dramatice, patetice, cântată pe cea mai sensibilă coardă a omului, pe coarda inimii incendiată de doruri fără nume, de chemări continue.

Într-o lume invadată de vulg, de prost gust până la lehamite, cartea e ca o gură de aer proaspăt izvodit din rărunchii unui suflet purtător de cântec prin fața unor porți închise. Această carte vine tocmai la timp, să ne vindece, să ne aline, să ne trezească surpriza, să ne facă să medităm, obligându-ne în conştiință să o luăm în seamă. În ea se întâmplă lucruri normale, pe care le ştim prea bine cu toții, pe care le trăim în chip firesc, le simțim permanent, dar autoarea nu a avut gustul pervers al

descrierilor vulgare şi licenţioase, al incitării şi surescitării fizice şi nervoase atât de gustate pe piaţă (citiţi: tarabă!), ci ne lasă să le întresimţim, să le ghicim, prin voaluri albe de inefabil, prin voalurile sfinte ale castităţii. Vorbele autoarei sunt ca nişte fulgi de nea prinşi în palma fierbinte.

Nora Iuga, poetă la 76 de ani, cântă în poemele sale "sfânta spermă", cu voluptate suspectă şi aproape hidoasă. Şi e chiar premiată pentru asta, se caută, se cere, se adulează acest gen de literatură.

Nina Cassian, într-un poem absolut remarcabil, descrie actul intim cu mare fineţe şi delicateţe, vrednice de o poetă ilustră : "Ea se desfăcu de ea însăşi/ de câteva ori la rând/ pentru a-i ajuta lui/ să-şi facă loc prin mulţime/ până la ea./ El veni încet, melodios necunoscut/ veni mereu, mereu ajungând/ şi ei i se păru că dintotdeauna/ el făcuse acest drum către ea/ prin ea către ea./ Şi suind şi ea către el/ trecu prin el/ regăsindu-se undeva în afara lor/ dar întâlnindu-l şi acolo/ tot pe el venind spre ea/ venind mereu, mereu ajungând/ şi o mare continuitate/ îi ţinu împreună până la ţipăt." ("*Prima şi ultima noapte de dragoste"* – în volumul "**Cronofagie").**

Sintagme ca: "umbrele se aprind"; "lumina cântă îngânat, ca flacăra unui opaiţ cu toartă"; "viaţa avea pentru noi un miros de iarbă tăiată"; "visele au clipe de tămâie şi de in curat"; "păsări sfinte trec prin crengile brazilor, ca nişte suveici"; "întunericul începuse să aprindă lumina"; "să ne dăruim unul altuia precum cerul se dăruieşte apelor"; "Trăiam setea de mântuire a lutului viu" ; vifor nebun de lumi colorate"; "mirarea pe care o trăieşti când vezi cum sare curcubeul din rouă"; "voia să se scuture de ea însăşi, ca o lebădă, care a ieşit din apa unui râu blestemat"; „liniştea era ca o dreptate făcută pământului" şi alte multe asemenea imagini, de o prospeţime aparte, care încântă şi surprind şi, în aceeaşi măsură, trădează poeta.

Ele vin dintr-o meditaţie pe seama destinului de pelerini şi străini într-o vale de lacrimi, din care rămâne dreaptă ca o statuie a solitudinii, concluzia : "Să rămânem drepţi în faţa sorţii, ca nişte plopi, toamna când devin flăcări, în pâclele de sub cerul plin de nouri."

Admirabilă forţa de sugestie cu care autoarea ne introduce în atmosfera unor ritualuri bizare săvârşite la flacăra iubirii încă vii pentru cel plecat pentru un timp, dar prezent clipă de clipă în gândurile făclii, lacome, crude, flămânde de aşteptarea solitară şi chinuitoare.

Se ştie că iubirea e cea mai înaltă virtute creştinească. Dar se pune întrebarea dacă putem face totul în virtutea acestui sentiment, dacă ne este permis să încălcăm regulile bunei cuviinţe şi ale moralei, păcătuind grav şi având ca scuză acest sentiment. Recent, la emisiunea "Din dragoste", de pe Antena 1, avându-l ca moderator pe Mircea Radu, o tânără susţinea sus şi tare că iubeşte un bărbat căsătorit, cu doi copii. N-o deranja câtuşi de puţin că-i lipseşte familia de prezenţa tatălui, că-l obligă să mintă sistematic când o vizitează, noaptea, că soţia acestui om **ştie şi acceptă**

situația, ba s-au întâlnit şi au discutat. Tânăra a recunoscut că are o relație cu soțul acesteia şi aceasta a fost tot. În fața acestui grav act de inconştiență şi de încălcare a normelor moralei şi a preceptelor Scripturii (Poruncile a VI-a şi a IX-a), singura scuză cu care venea tânăra, era iubirea. Iubirea permite totul? Se ştie, că totul ne este permis dar nu totul ne este spre edificare, spre mântuire.

Din nefericire sunt milioane de astfel de cazuri, căci instituția căsătoriei este aproape pe cale de dispariție şi s-a inventat o nouă formulă de escamotare a păcatului preacurviei şi adulterului care poartă numele de **uniune consensuală,** acceptată ca atare care, poate în curând va fi legiferată, cu drepturi depline, ca şi Sacramentul Căsătoriei.

Citeşti cartea Marianei Viki Vârtosu cu sacră uimire şi auzi "cum razele lunii se izbesc de vitralii". Te afli în sfântul lăcaş al Cuvântului veşnic. Gândurile autoarei sunt **duhuri încete.**

Un duh de iubire străbate paginile, gradându-ne emoțiile, un duh tainic şi îngăduitor – pentru că iubirea este întotdeauna îngăduitoare şi îndelung răbdătoare, vine să ne amintească faptul că orice am face, orice ni s-ar întâmpla, suntem înfăşurați în mătasea acestei iubiri blânde şi milostivnice – în închisoarea de iubire a Inimii Divine – ca nişte coconi într-un stup de albine.

Mărturie stau "pruncii nenăscuți înveşmântați în hăinuțele pruncilor botezați", aluzie la păcatul avortului ispăşit prin botezarea şi îmbrăcarea unor copii nou născuți, canon dat de preoți pentru femeile care cad în această ispită a pruncuciderii. Dar martoră este raza de speranță, crâmpeiul de lumină de la capătul drumului – primăvara care vine chiar şi de n-o chemi, care vine, orice ar fi… în pofida tuturor stavilelor. Mărturie stă raiul luminat de flăcările iadului.

O, dacă i-am putea naşte din nou pe aceeaşi prunci pe care i-am lepădat… Doar atunci cred, s-ar putea ispăşi acest păcat…

Citind prozele Marianei Viki Vârtosu – vedem că însuşi cerul se dăruieşte apelor, dar numai în oglindă, numai în reflecție, altminteri, distanța dintre cer şi ape rămâne de nestrăbătut şi doar într-un punct ideal – la orizont – cerul se uneşte cu pământul şi aspele, acolo unde ființe senzuale, telurice, tandre, veşnic tânjind după un gest de iubire, acolo unde o stranie ființă eterică, inefabilă, se strecoară între cupluri printre brațele, piepturile, gurile celor înlănțuiți într-o părelnică iubire – în toiul sărutului sau al patimii – este chiar Madona Soledad, Domnița Însingurare.

Aceste proze sunt scrise pentru un timp etern pentru că şi valorile pe care le propagă sunt eterne: iubirea, dăruirea de sine, candoarea, curăția, prietenia, încrederea, sinceritatea.

Cu migala orfevrierului, autoarea alcătuieşte aceste stampe nipone urmând ritmările capricioase ale gândului, când senin ca un cer azuriu, când tulbure şi seducător ca un miez de echinocţiu, în care smaraldul şi topazul se întrepătrund, ameninţător şi surdinizant ca o descărcare de nori dinaintea furtunii de iulie.

Cât priveşte maniera de organizare a discursului epic, se pot spune multe. Autoarea trădează o fire sensibilă, lirică, profund lirică, având determinări sufleteşti pronunţate spre reverie, evaziune în imaginar, spre pudoare şi teama de desfrâu verbal. Ea suferă de prea mult suflet. Indiferent de adevărata vârstă biologică, ea scrie pur şi adevărat. Proza domniei sale se înscrie între linişte şi nelinişte. Suntem confruntaţi cu o proză a senzualităţii care nu devine vulg, nu se tranformă în patimă oarbă, în viciu, care nu se perverteşte şi nici nu perverteşte. Cartea este un adevărat jurnal liric interior. Citind, ai sentimentul tulburător al miracolului propriei existenţe reflectat într-o oglindă pură – în oglinda cuvântului magic, zămislitor de comori nepreţuite.

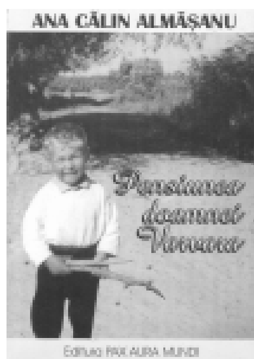
Această carte reprezintă pentru mine o reconfortantă surpriză : nu atât prin originalitatea temei, căci despre singurătate au scris varii autori de prestigiu, dar prin originalitatea stilului, caracterul frust al confesiei, modul de abordare inserţional, cu planuri paralele şi suprapuse: imaginar-real, o stare de oniro-luciditate.

Structural senzitivă – autoarea este îngrozită de ideea de dezvăluire. Starea de graţie cu care Mariana Viki Vârtosu a scris căci, fără îndoială, este vorba de o stare de graţie, o stare de har, o stare de înger, dar şi una de asuprire, de exasperare existenţială, de mal-de-vivre,ceva de care nu te poţi elibera decât printr-un singur mod : scriind, devine starea predominantă a cărţii. Un cerc aproape vicios, în care personajul tinde să-şi anihileze autorul. Personajul devine mai putenic, îl manipulează. Scriitorul se află deja la dispoziţia, la bunul plac, la cheremul personajului său, care-l mână încotro vrea, tinde să-l domine, să-l sugrume, să-i ia locul.

El exercită presiuni psihice aupra autorului. Numai în cărţile lui Julien Green este foarte pregnant acest lucru, eroul îşi devoră personajul şi rareori se ajunge la o empatie.

Iubirile fără vacanţă ale Marianei Viki Vârtosu devin însă adevărate ceremonii incantatorii, proprii ritualurilor păgâne la care participă iele şi parce, ondine şi ştime ale apelor, iubiri ce trec dincolo de convenienţe, dincolo de real, în pofida zidurilor dintre tărâmuri, devenind eterne. Transced spaţiul şi timpul şi rămân ca nişte piroane înfipte pe o cruce care sălăşluieşte în inimă. După ele se cască un gol pe care numai divinitatea îl mai poate umple ca pe o amforă de lut fără fund, aşa cum a intuit Sfântul Augustin când a scris: “Ne-ai creat pentru Tine, Doamne, şi neliniştită este inima noastră până când nu se va odihni în Tine!” Consider această lucrare o izbândă a maturităţii expresive a autoarei.

SUFLETUL LOCULUI ŞI SUFLETUL OAMENILOR
sau popas la casa dintre ape
ANA CĂLIN „Pensiunea Doamnei Varvara”,
Editura Pax Aura Mundi, Galaţi, 2002

Lumea fantastică a Deltei cu frumuseţile şi farmecul ei, cu locuitorii ei de un pitoresc insolit, provocator, punându-ţi întrebări descumpănitoare cu acel firesc propriu oamenilor apei, aproape şocant, aproape brutal, riscant de sincer, dar tot atât de esenţial ca însuşi înţelesul de a fi, ţi se perindă-n aproapele ochiului şi al gândurilor, în pagini de o senzuală prospeţime, în cartea de faţă.

Cu înţelepciunea vorbelor deosebit de simple, dar potrivite cu meleagul în care s-au statornicit, eroii acestor povestiri fruste, te cuceresc de-a binelea. Ai vrea să le dai ghes să-ţi depene poveşti la gura vetrei îndopate cu stuf şi coceni galbeni, în mirosul de saramură şi fum, de mujdei şi de borş picant, dat în clocot.

Ademenitoare privelişti, ademenitoare miresme de viaţă!

Provocatoare apă care de-abia aşteaptă să fie provocată!

Înveşnicitele unde, calme şi supărate, neliniştite şi agresive, lacome şi nesăţioase, uneori de-a dreptul neiertătoare, poartă cu ele istorii vechi, parcă antediluviene. Viaţa e la fel de simplă şi rostuită după nebănuite înţelesuri ca la începutu-nceputului. Nimic nu te face să-ţi închipui că s-au revărsat spre mare, milenii, o dată cu tonele de nisip adus de aluviunile timpului. Fiecare fir de nisip prelins prin gâtul, ca un lujer subţire, al clepsidrei, poartă în sine, pudra de aur a legendei vii, transmisă de pe buzele sfârtecate de sare şi tăbăcite de vânturi potrivnice şi arşiţe nemiloase, ale urmaşilor.

Nimeni nu are dreptul să le adăpostească definitiv în tainiţa inimii, numai pentru sine.

S-ar zice că, adevărata obligaţie de conştiinţă a oamenilor care s-au statornicit aici, este cea de a duce mai departe povestea, aşa cum fluviul duce cu el, întregi, amintirile, spălându-le mai întâi de mâzga memoriei învârtoşate, dar păstrându-le izul de algă putrezită, de carne zdrobită de stridie în care s-a zămislit mărgăritarul promis, perla râvnită, pentru care s-a vânturat cu un ciur fermecat, noianul de nisip de la gleznele mării.

Şi cum nimeni nu e scutit de poverile uitării, trebuiau consemnate cu fidelitate şi minuţie, întâmplări despre “bravii fii ai deltei”, acei ucrainieni aşezaţi aici cu

secole-n urmă, adaptați şi statorniciți, reîntorcându-se pe acest meleag, "ca la prima dragoste", în ciuda peregrinărilor prin lume, căci, "dorul de apele dulci-sărate" le încinge inimile, aşa cum nisipul verii le încingea tălpile bătătorite.

"Marea vindecă totul" – spune autoarea. Aici natura cea mai aridă păstrează în depozitele sale comori nebănuite. Îți trebuie doar o clipă de atenție."

Prin sufletul oamenilor se întrezăreşte sufletul locului, pe care autoarea îl cercetează minuțios, cu acele antene specifice însetatului de adevăr şi flămândului de cunoaştere. Ea adulmecă realul cu toate simțurile în alertă şi fapta banală, domestică, o înnobilează, conferindu-i o aură sacră.

Amintirile însă, iscă amintiri ca-ntr-o fidelă oglindă. Imagini încețoşate din copilărie îşi cer dreptul şi, cu grație, invadează retina şi gândurile devenind mai clare decât clipa prezentă.

Undeva, pe grindul dintre Dunăre şi mare, în casa dintre ape, legendele se ivesc din negurile timpului, în aura de lumină a lunii sau alunecând pe razele de la far care se succed după un program prestabilit.

Vuietul mării pătrunde în unda de vis, cuibărindu-se în adânc de ființă.

Nopți miraculoase învăluite în miresme de petunii, în spațiul feeric unde fluviul se îmbrățişează cu marea.

Varvara, Senca barcagiul, Ştefanov Ermogher, martori discreți ai farului din împărăția apelor, trăind simplu, decent, "într-o lume în care ştiința supraviețuirii se poate constitui într-o Academie", desluşind rosturile naturii în chipul cel mai firesc şi mai benefic; pentru că aici, în acest spațiu unde se îngemănează briza marină cu cea fluvială, credința şi iubirea de oameni sunt ridicate la rang de virtute şi unde "reazemul cel mai solid este credința în bunul Dumnezeu".

"Micul paradis poate fi oriunde acolo unde omul sfințeşte locul" –, spune autoarea, după timpul petrecut aici şi conclude :

"Pasageri pe aici, rămânem cu icoanele oamenilor şi locurilor a căror puritate nu se lasă întinată."

10 noiembrie 2002

"UN LOC PENTRU FIECARE"
sau
virtutea iertării aproapelui.

ANA CĂLIN – "Un loc pentru fiecare", - teatru, Editura Pax Aura Mundi, Galaţi, 2002

Piesa **"Un loc pentru fiecare**" face parte din genul de Teatru-dezbatere, teatru-document, angajând conştiinţa spectatorului sau a cititorului şi obligându-l să se implice în desfăşurarea acţiunii, să ia act de greşelile istoriei dar şi de ticăloşia celor care au provocat daune fizice şi morale de nereparat, semenilor lor.

Şi pentru că justiţia civilă, pângărită de jocul perfid al istoriei şi constrânsă de un regim totalitar nu şi-a mai îndeplinit menirea sacră de a împărţi dreptatea imparţial, săvârşind erori şi trimiţând la ocnă suflete nevinovate, omului nu i-a mai rămas decât să se încredinţeze Justiţiei divine, Tribunalului Suprem, din faţa căruia nimeni nu se poate sustrage.

Astfel, călăii ajung să-şi ceară iertare şi să implore îndurarea propriilor victime, căci mustrările de conştiinţă şi regretele tulbură şi pot duce pe vinovat în pragul nebuniei.

Este vorba de un război mai aprig şi mai perfid decât cel abia încheiat, atât de subtil încât omul nu mai ştie la ce să se aştepte nici chiar din partea casnicilor săi, când cel de aproape devine duşman, în stare să te vândă.

Acţiunea se petrece aşadar, la marginea pădurii Drăguşanilor, la câţiva ani de la instaurarea regimului comunist, perioadă dificilă şi tulbure din punct de vedere politic, când drepturile omului au ajuns o adevărată batjocură, balanţa dreptăţii înclină după cum ajunge unul sau altul la putere.

Trei destine sunt frânte în chip nedrept de justiţia vremii.

Dicu Polizu, floarea satului, fiul Marandei, cade victimă autorităţilor în urma denunţului propriei sale soţii. A greşi e omeneşte, dar, a stărui în greşeală, e cu adevărat diabolic.

Dicu este singurul vlăstar al unui neam de răzeşi trăind din truda pământului, pe vatra "dintotdeauna". Neamul răzeşilor a stat de strajă la pădurile acestea încă de pe timpul Domnului Ştefan cel Mare şi Sfânt. Datoria lor sacră este să îngrijească de mormintele strămoşilor şi să ducă mai departe tradiția.

Maranda Polizu, mama lui Dicu, o femeie în care nu există "vicleşug", nu concepe trădarea, şi pentru ea, "munca era aprigă, dar sfântă, curată."

Înțelepciunea iscată din simplitate, îi dictează Marandei să-şi pună băiatul la adăpost, în acele vremuri aprige. Însă Dicu, harnic şi priceput, dârz şi drept ca şi tatăl său, nu concepe să ajungă fugar din vatra unde a văzut lumina zilei. El nu crede în ticăloşia oamenilor şi neştiindu-se vinovat, nu-l lasă inima să-şi părăsească vitele, "care-l recunosc după cum le cântă şi fluieră" şi nici pământul, căci "țăranul fără pământ este ca ostaşul în fața inamicului dezarmat."

Faptele se consumă "ca după o perdea în spatele căreia, adevărul se risipeşte". Dicu e prins şi condamnat pe viață pentru fapte nesăvârşite de dânsul, după un simulacru de proces. "Ruşine a fost pentru justiție, nu proces" – va spune Claudiu Vatran, avocatul.

În actul II, la o cârciumă din cartier se conturează caracterele.

Parvenitul, omul fără scrupule, Drângoi Onofrei, şeful postului de jandarmi, cel care calcă peste cadavre ca să-şi ajungă scopul – pe de o parte şi Claudiu Vatran, avocat, ajuns în pragul vârstei a treia, pentru care şcoala e un lucru sfânt şi împreună cu biserica, alcătuie "stâlpii sufletului" – pe de altă parte. Două tipologii de personaje antitetice, care-şi relevă principiile în discuții.

"Să nu laşi să treacă momentul. Ai prins unul gras la ananghie, jupeşte-l bine" (Drângoi)

"Să înşel oamenii? Să fac falsuri? Am depus jurământul pe Sfânta Cruce să lupt pentru adevăr. Sunt om cu frica lui Dumnezeu." (Vatran).

Drângoi : "-Ce-mi pasă mie de principii? De libertate? Io execut".

Vatran : "Oricum nu cred că avem noi dreptul să călcăm peste sufletele oamenilor".

Drângoi recunoaşte că are sufletul pângărit. Vatran este chinuit de conştiință că nu-i poate ajuta pe cei nevinovați, condamnați chiar înainte de proces. Nelinişteal macină pentru că ştie că luptă cu stafia nevăzută a justiției nedrepte.

Alte arhetipuri antitetice : Lizica, vârstă nedefinită, machiată strident, vopsită şi împopoțonată, bând rachiu şi fumând, o clientă fidelă a cârciumii, îi dă o usturătoare lecție de morală Tincuței, soția lui Dicu, care acum trăia cu şeful postului de jandarmi, Drângoi.

Tinca Polizu – Dacă la începutul acțiunii îți crează impresia de nevastă bravă, apărându-şi bărbatul, pe parcurs, sufletul i se perverteşte, devine alunecoasă, labilă. Cum de ajunge să-şi denunțe bărbatul, căruia îi este datoare, după propria mărturisire : "Omului ăstuia ce mi l-a dat Dumnezeu îi sunt tot eu vândută şi tot pentru păcatele mele muiereşti. Că şi copilul ăsta, i l-am adus ca zestre când a fost de m-a luat cu cununie."

Ea se roagă în fața icoanei Sfintei Fecioare să n-o lase să săvârşească o nelegiuire : “Nu mă lăsa să ajung la pierzanie. Rupe-mi gleznele să nu pot pleca în pădure. Umple-mi limba cu bube să nu pot scoate o vorbă. Azvârle-mă în apa de gheață a fântânii. Fă să piară lumina ochilor mei. Să nu mă pot mişca din bătătura sfântă a casei ce mă adăposteşte.”

Cum ajunge, deci, să-şi ruineze puținul de suflet, căci fapta sa nu e motivată nici de sărăcie, nici de iubirea pentru altul. Este un posibil motiv de reflecție.

Stamate Nae – este tipul creştinului, care se implică. Meseria pe care o practică – e felcer -, îi dă prilejul să ajute oamenii, să aline suferințe. Dar peste toate acestea, caritatea este trăsătura sa principală de caracter, el sare în ajutor, este un om cu suflet, se oferă să o ducă pe Maranda la spital, să aibă grijă de nepoată.

Dintre personaje se evidențiază Maranda, femeie-martir care a îndurat “sacrilegiile înscrise pe crucea destinului său” – spune autoarea. Ea e încredințată că, orice s-ar întâmpla, “Dumnezeu e acolo sus, de veghe”. Gândul acesta o face să străbată noianul celor 20 de ani, cu făclia candelei mereu aprinsă, în aşteptarea fiului. Maranda a tânguit mii de rugăciuni, a ars faguri de ceară aleasă şi a păstrat făcliile aprinse zi şi noapte. A îngrijit troița din crucea drumurilor şi icoanele batjocorâte, ca să ceară îndurare. În cele din urmă, Dumnezeu o ascultă.

Mesajul piesei este rostit de Dicu, reîntors în urma unei amnistieri : “În lumea asta se va găsi un loc pentru fiecare. Dumnezeu îl va aşeza pe fiecare la obârşia lui. După fapte şi potriveală. Vremea este aceea care-şi cerne şi alege neghina de sămânța cea curată.”

Maranda este pentru Dicu, “legătura lui cu pământul”. Ei au rămas săraci, dar demni. Regăsesc durerea de a învinge firea umană, de a se depăşi pe ei înşişi, de a se ridica din nou din cenuşă şi, mai mult, după preceptele cristice, de a se ruga pentru duşmanii lor care le-au cauzat cea mai mare suferință.

Este greu a ierta pe cel ce ți-a greşit, dar, şi mai greu este să te rogi pentru dânsul. Este o adevărată piatră de încercare pentru creştinul adevărat, o probă de foc pe care puțini o trec, îndeobşte. Căci, natura umană are limitele ei. Cele trei victime, Maranda, Dicu, Ştefania, în douăzeci de ani cât a durat supliciul comun, detenția fiului, ruinarea mamei, nimicirea speranțelor fiicei, deşi au strâns multă obidă gândindu-se la duşmanii lor, Drângă, Tincuța, noul regim care i-a nedreptățit şi marginalizat, au învățat să ierte din toată inima. Şi poate în asta constă adevărata libertate, descătuşarea spiritului, față de eliberarea propriu-zisă a lui Dicu. Chiar în cea mai crâncenă clauzură te poți simți, totuşi, liber. Liber de simțăminte ostile, de ura care-ți îneacă gâtlejul, de dorința aprigă de răzbunare. Liber de toate slăbiciunile şi limitele condiției umane.

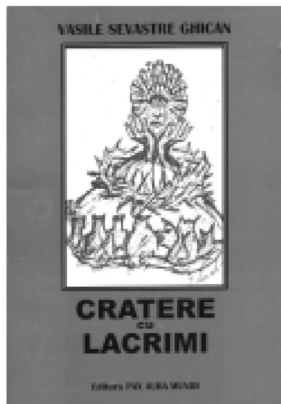
Înălțat la o nouă demnitate, aceea de creştin care, aidoma modelului suprem, Isus Cristos, îşi iartă duşmanii pe cruce, întorcând şi celălalt obraz şi implorând îndurare pentru ei.

Iată adevărata victorie a omului asupra lui însuşi mai întâi, şi apoi asupra celorlalți!

12 noiembrie 2002

ADEVĂRUL DESPRE LINIŞTE
VASILE SEVASTRE GHICAN, "Cratere şi lacrimi", Editura Pax Aura Mundi, Galaţi, 2002

Coperta şi grafica: **George Iacob**

În toracele veacului, printre cratere, se întrevede o adevărată oază de linişte aparentă, izvoditoare de lacrimi fecunde şi de clipe de spaimă, de cuvinte carnivore agăţându-se precum lianele, de templele soarelui. Liniştea scânteiază ca un rug însângerat, prin viscerele căreia încă se mai văd urmele unei raze de speranţă, lângă inima unui muribund.

Şi-i atâta lumină pe străzile cutreierate de poeţi, încât pe cei cu suflete de rouă Dumnezeu i-a îmbolnăvit de fericire.

În taverna mohorâtă a unui crin, stau îngemănate ca-ntr-un univers paralel: liniştea, moartea, speranţa, păcatul, durerea, aşteptarea, sufletul, lacrima, singurătatea, rana, copiii eternităţii.

Bărbaţii – doar ei mai duc din când în când la spălat, cearşaful pătat de cuvinte color, bântuind precum pricolicii-n pădure, noaptea pe lună.

Când peste lucruri se aştern muzici eterne, poetul Vasile Sevastre Ghican – forează după azimile curăţiei în zona diamantiferă a sufletului omenesc.

Faceţi linişte să auziţi inima lui cum vă iubeşte!

Peregrinând prin patrii de somn, ucis de propria-i umbră, s-a prins de pieptul unui vultur să caute zborul.

Poezia, fiică a infinitului dintre cuvinte, reverberează silenţios în aerul văduvit de sacralitate, descoperă aura fiecărui obiect şi a fiecărei fiinţe şi le învăluie tandru.

Cu o mireasmă de cuvioşenie, poetul luptă cu lumina şi cu pulberea razelor de stele, între clipă şi clipă, aşa cum luptă Iacob cu Îngerul, rămânând însemnat.

Acest poet care aude luna urlând ca un lup ştie : ca să te pui bine cu tăcerea, trebuie să înveţi să urli!

Când se sparge un clopot moare un poet iar în acel loc se iveşte un schit. Din el mai rămân întregi pe frontispiciul luminii, aceste cuvinte bătute cu nestematele aducerii aminte.

Aceste versuri care miros a veşnicie ca strugurele a tămâie.

Şi totuşi, el va rămâne visând pe aceste fierbinţi trotuare, sub care vă îngropaţi gândurile până la următoarea zăpadă!

5 noiembrie 2001

AMINTIREA PARADISULUI ÎNTR-UN MĂNUNCHI DE "CUVINTE RĂSFIRATE"
Mihai Zaharia, "Cuvinte răsfirate", Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2003

Ne-am întâmplat cândva, la ceas de vecernie, pentru a celebra **"Cuvintele răsfirate"** ale poetului Mihai Zaharia, un tânăr înzestrat cu un har deosebit care, cu zâmbetul aleşilor pe chip ne propune frânturi din Lumina de sine, ce se lasă adulmecată şi în cele din urmă, cuminecată pios. Caii albi ai acestei Lumini pătrund nărăvaş în sufletele noastre, răscolindu-le.

Este un volum de debut în care descoperim, dintr-o ochire, cu uimire şi încântare interesul autorului pentru " acel ceva plăpând, înaripat şi sacru" – aşa cum defineşte Platon poezia. Dovada certă a interesului predilect pentru poezie, este bibliografia consistentă şi diversificată din care poetul s-a înfruptat cu voluptate, gustând din poeții clasici şi contemporani, români dar şi universali, cei care i-au marcat zborul spre înălțimile amețitoare şi frumos mirositoare ale Olimpului, acolo unde doar zeii se pot bucura cu esențele de mirt şi cu ambrozie dătătoare de fiori lirici.

Aşa cum mărturiseşte în postfața proprie, după rătăciri prin câmpiile vaste şi iluminate de culorile sacrului, poetul a încercat să-şi afle "o manieră proprie", cultivând diverse tipuri de forme, de la cele fixe : distih, terțină, catren, sextină, la versul liber, în cele din urmă, mărturisindu-şi predilecția pentru poezia scrisă în stil clasic.

Melancoliile şi tulburările sufleteşti specifice vârstei şi primilor fiori de emoție în fața persoanei iubite şi-au găsit expresia în tonul elegiac al poemelor de față pe care aş îndrăzni să le numesc : "Dureri iluminate de sublimul din Lacrimă".

În realitate ele sunt exerciții de stil în care poetul îşi încearcă neobosit, condeiul.

El ne propune o coborâre în sine într-un univers populat de vise (prezentat în fiecare poem), fantasme, himere, năluci, umbre ruginii, stele întristate, lacrimi, iluzii deşarte, speranțe zadarnice, lumini reci, gânduri rătăcitoare şi triste, renunțare, neputință. Un univers straniu în care singura realitate palpabilă e proiecția unei dorințe, a unui vis neîmplinit. Şi totuşi, de ce poetul ne lasă să pătrundem indiscreți, în acest univers intim, în care orice prezență străină este inoportună? El ne invită,

ne roagă să îi împărtăşim neliniştile creatoare, să luăm parte ca la o masă euharistică din propria substanță care nu e altceva decât fărâma de suflet care se dăruie, care nu concepe să plângă sau să se bucure singur, ci, într-o fericită comuniune cu noi, prietenii săi cunoscuți şi necunoscuți. Prin aceasta, el nu-şi mai aparține, durereile şi neliniştile sale nu mai sunt doar ale lui, ci ne face părtaşi la ele.

Ca un nou Icar, îndemnat de avânturile juventuții, îşi defineşte speranțele, dorințele : "Către o altă stea ce se naşte în albastrul senin/ Speram a mă-ndrepta pe-aripa zborului divin./ Asemeni unui vultur pe-o cale fără sori,/ Nimic nu m-ar putea opri, nici vânt, nici nori.// Şi tot mai sus înspre abisul cerului întins/ Zburam pe neştiute raze de ideal cuprins/ Ca şi stăpân al universului, al soarelui nestins/ De-a mele aripi tot mai sus învins". (Observați licența poetică). Dar cutezanța zborului trebuie plătită uneori cu jertfe de nedescris : "Focul dorinței aripile mi-a topit,/ Şi a cădea încep din zborul mult dorit,/ Precum o stea ce moare arzând chinuitor/ De ce? Căci doar un lucru îmi doream: / Să zbor…" (**"Icar")**.

Visul e o temă obsedantă care revine în aproape toate poemele, dar, în definitiv, nu spunea Calderon de la Barca : "La vita e un sogno"? visul, atât i-a rămas, şi acela este efemer şi uneori se dovedeşte ucis şi atunci, zilele sunt triste, cerul lacrimile îşi toarnă, "Oraşul e învăluit într-o ceață de argint şi, mai tăcut ca niciodată – un mormânt", vântul şuieră sinistru, crengile-s pustii, stelele sunt solitare, lumina – rece, orizontul negru sângeriu, în schimb, umbrele, deşi întunecoase şi pline de mister, sunt "calde în simțiri".

În acest peisaj, poetul nu e decât "o inimă dulce, dar pustie, ce-aprinde în jur negre lumini" şi presară "flori înlăcrimate". Se observă aici jocul alternanțelor : lumini şi umbre care adeseori se unesc, se contopesc, se nasc una din alta.

Dar iată o imagine surprinzătoare : "tremură liniştea". Nu lipseşte din peisaj nici "singuraticul călător" ce se pierde în "magicul decor". "Şi-n a nopții scurtă feerie" (imagine autentic eminesciană) – are loc un spectacol magic: apariția reginei nopții, luna, cu a sa lumină pură.

Stelele sunt singurele puncte de sprijin real de care te mai poți agăța. Dar şi ele cad, arzând în vânt. Uneori, stelele-n ploaie se prăbuşesc şi se aprind.

Poetul apare în acest univers insolit, ca un destin singular şi nefericit, îngândurat şi tăcut. Iubirea pierdută îl face să spună : "Iar eu lipsit de tine sunt ca o floare pală".

Şi totuşi – stelele se mai şi înalță în crug, îşi proiectează zborul spre înalt, pe razele lor te poți ridica şi tu, ori măcar te poți agăța de pletele lor, de coamele fluturânde. Steaua nu este doar un vehicul al prăbuşirii, al căderii-n abis, ci şi al înălțării în tării şi omul tinde îndeobşte să se ridice, atunci când pe pământ nu se simte în siguranță. Când vezi o stea, privirea şi inima ți se înalță, steaua te obligă să-ți ridici capul, nu-ți poți coborî fruntea. Iar cu strălucirea lor palã şi tremurătoare, stelele îți pot ține statura în echilibru, te călăuzesc, îți arată drumul, te scot din rătăcirea şi bezna în care te cufunzi câteodată. Adâncit în contemplarea lor, poți

visa nestingherit, te îmbie la contemplaţie şi la dulce reverie. Nichita Stănescu spunea: “Nasc stelele copii”.

Însă mai lesne e să vezi o stea murind în cădere, stingându-se, lăsând în urmă o şuviţă albă pe boltă, care se pierde şi ea treptat, decât să vezi născându-se o stea şi ridicându-se pe boltă.

Uneori transpare o rază -, “o clipă de credinţă – eterna ta speranţă”, când, ridicat pe un piedestal, poetul doreşte să se scuture din visul neputinţei, s-atingă chiar – ideal înfiripat în inimă -, libertatea absolută, care-l face să exclame : “Eşti ca un vultur dominând seninul de cristal”, teama se risipeşte şi, în aerul pur al Înaltului, apusu-nflăcărat îl poartă “spre alte zări”, spre alte speranţe.

Se pare că gustul cel mai pregnant al poetului este cel amar.

Tributar lui Eminescu – şi nici nu se putea altfel – pentru că nu s-a desprins încă de marsupiu – încă mai foloseşte expresii ca : “în a nopţii reverie”, “lacul fără nuferi”; “şi-n a nopţii scurtă feerie”; “şi-ngână tremurânde şoapte” ; “ca umbra pe recile morminte” ş.a. De asemenea, se observă un retorism pregnant în poemele: “**Delir”**; “**Poezia”, “Cine sunt eu?”**

Versificaţiile mai suferă de locuri comune şi de stângăcii în ceea ce priveşte rima şi metrica.

Dar uneori apare câte o metaforă de o prospeţime neaşteptată cum ar fi: “privire azură” şi multe licenţe poetice: “doar a mele visuri” ş.a.

Câteva versuri remarcabile se disting: “Triumful aşteptării e Pierdut pe Drumuri./ Şi parcă Viu mă simt în Arca Morţii.” **(“Spre amintire”)** iar “**Catren”** este o mică bijuterie de gen: “Cum răul poate fi un bine,/ Aşa şi adevărul – o minciună./ Frumosul este-adeseori urât/ Iar ura, uneori e dragoste ascunsă”.

De remarcat că fiecare poezie poartă un moto din marile spirite ale lumii, de la Victor Hugo la Ion Minulescu, la Alfred de Musset, Nicolas Guillen, G.G. Byron, Percy Bysshe Sheelly, Michelangelo, dar şi poeţi mai puţin cunoscuţi precum : Saadi, Catull, Louise Labé, Edwin Muir, Anatol Donea, Adam Mickiewicz, Iannis Ritsos, Paul Eluard, Rafael Alberti, Omar Khayyam, Ady Endre, şi în mod repetat Victor Eftimiu. Aceştia, prin “motto”-urile scurte, semnificative, esenţializează conţinutul poeziei, fiind de cele mai multe ori, punctul pe litera “i”. Sigur că şi fără aceste nestemate universale, poezia lui Mihai Zaharia s-ar salva prin intensitatea şi acurateţea sentimentelor, prin dorinţa acută de comunicare, prin frumuseţea imaginilor, chiar dacă uneori sumbre, bacoviene.

Apăsarea timpului vremelnic este resimţită de tânărul autor, în mod paradoxal, cu acuitate vrednică de un artist ajuns în plină maturitate, dacă nu la senectute. El se simte prizonier al timpului, în capcana clipelor, orelor, zilelor şi anilor, cum de altfel suntem cu toţii, dar unii dintre noi nu conştientizăm acest lucru decât atunci când se produce ireparabilul. Singura şansă de evadare, de a sparge coaja tare şi dură a clepsidrei sunt aceste “**Cuvinte răsfirate”**, prefirate şi sădite direct în inima noastră, ca nişte seminţe de aur, ca nişte mărgele de chihlimbar, ca nişte bobiţe de rouă înflorind în căuşul amintirilor şi înmuiate în mirul abinemirositor al harului.

9 mai 2003

LACRIMILE UNUI TÂNÂR POET CONDAMNAT LA REALITATE

Liviu Perjeru “Lacrimi”, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2001

Deschid cartea şi pătrund fără veste într-un univers romantic, fantast, din care nu lipsesc naiadele pădurii, faunii şi nimfele închipuirii, în rugul de linişte care-şi întinde flăcările lungi către stele, un poet abia mijit dintre **lacrimi,** încearcă să ne fascineze cu frumusețea de netăgăduit a iubirii.

Alergând mai repede decât propriile idei prin hățişurile umbrei, el ne conduce într-un luminiş în care doar pasărea măiastră a iubirii se ridică deasupra grijilor, coşmarurilor lumii, aşa-zis civilizate.

Deşi e un poet condamnat la realitate, Liviu Perjeru “arde ca o torță, ale cărei flăcări sunt sânge”. El se simte exilat pe tărâmul tristeții fără frontiere unde locuiesc doar muzele, şi ca orişice poet, râvneşte să atingă cu mâna infinitul. El ştie intuitiv că unicul sprijin e “credința în iubire” (alăturarea celor două virtuți teologale nu este întâmplătoare), şi această iubire nu este altceva decât “adevăratul Suflet al lui Dumnezeu”.

Şi pentru că nimeni până acum nu şi-a pus întrebarea cum e “adevăratul Suflet al lui Dumnezeu”, nu-i rămâne decât poetului, care are un ochi special, o ureche specială, un simț special, haruri speciale, să descopere, să afle în propriul său suflet, “adevăratul Suflet al lui Dumnezeu”.

Această empatie, acest schimb mirabil între sufletul omului şi Sufletul divinității, prin firele nevăzute ale imaginației, străbate întraga carte a acestui tânăr poet, purtător de făclie nestinsă care ne poate duce mesajul mai departe… Un Departe care poate deveni tot mai Aproape, pentru că inima poeților bate un ritm divin şi într-o infuzie de speranțe, doar ei, salvați de muze pot oferi “iubirea ideală spre păstrare”.

Poeții, **aceşti frumoşi nebuni ai oraşelor** riverane montane ori campeste, aceşti mucenici ai Cuvântului, care devin din ce în ce mai frumoşi, din ce în ce mai nebuni, din ce în ce mai singuri în acest Paradis iluzoriu în care dau buzna îngeri de tinichea şi de staniol, cu nemiluita.

Singurul comandament care ne poate salva este IUBIREA ca “zestre de nemurire a speciei umane” Iubirea care, dacă nu e, nimic nu e” – parafrazând pericopa Sfântului Apostol Pavel din Scrisoarea a I-a către Corinteni, aşa cum frumos a

parafrazat Marin Preda, în romanul său magistral “Cel mai iubit dintre pământeni”.

Iubirea, această melodie suavă pe care poetul, încercând să o definească, sfârşeşte prin a se prăbuşi în ea ca într-un adânc de fântână.

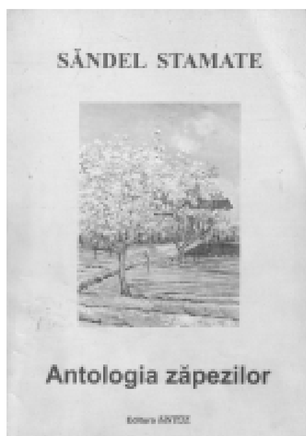
În fața marii eternități, ne vom prezenta, fiecare, cu această iubire de mână, dând seamă dacă am irosit-o în zadar sau dacă sufletul nostru a înflorit ca un crin, pe “zidul neputinței de a iubi divin”.

În hățişul amintirilor, înfrângerilor inerente, alunecărilor când înainte, când înapoi, al staționărilor nedorite dar şi al acumulărilor de puncte luminoase, benefice, singurul câştigător, aşa cum declară autorul, este POEZIA!

Să-l declarăm câştigător pe acest tânăr care ne-a făcut surpriza de a ne oferi acest volum care poate deveni pentru poeții generației sale, unul de referință.

ANTOLOGIA “ZĂPEZILOR DE ALTĂDATĂ” ÎN AERUL DE APRIL, VINDECÂNDU-NE RĂNILE SĂNDEL STAMATE, “Antologia zăpezilor”, Editura Sinteze, Galați, 2005

Cine altcineva decât un Poet ar fi ispitit să alcătuie o “antologie” a zăpezilor, a ninsorilor caste întruchipând neprihănirea?

Nevoia de alb, de Înalt, de Sublim sub toate aspectele şi nuanțele esteticului, dorința de purificare, de scăldare rituală în apa sacramentală este – de asemenea – apanajul celor care tind spre alte dimensiuni decât cele materiale.

Către villonesca “Neauă de mai an” – ne duce gândul retrovers ca spre Paradisul pierdut şi râvnit din nou, acel paradis de unde-am purces de dinainte de cădere. Şi nu în zadar, căci, protopărinții noştri, cunoscând Lumina edenică şi acea linişte în care se auzea doar foşnetul moale al frunzelor printre rodiile date în pârg şi adierea Sfântului Duh care plutea încă, - după acea “Felix culpa”–s-au nevoit să-şi redobîndească locul, liniştea, apartenența de copii ai Creatorului Suprem, de custozi ai grădinii cunoaşterii binelui şi răului, privilegiu pierdut într-o clipă de dulce restrişte şi mai ales să-şi recapete starea de Rai pe care desigur, doar Duhul-poet a construit-o.

“Şcoala de viață” pe care a urmat-o apoi, perechea adamică, uneori trecând probele, alteori rămânând la acelaşi nivel sau chiar mergând înapoi, i-a întărit în convingerea că “Doar poetul…” “în fiecare zi condamnat/ să vină să înfrunte/ comandouri de cuvinte/ asiduu antrenate/ să ucidă…”; doar el, “prizonier al metaforei” (…) “implorând ajutor/ de la stea/ de la fluturi copii iubite - / Îngeri ai Domnului/ Eliberatori” – doar el – nimeni altul (şi aici i se recunoaşte statutul, carisma) – ca o “cămilă purtând/ în cocoaşă/ tristețile lumii” (“*Doar poetul”)* – poate reclădi Paradisul. Şi pentru aceasta fi-va îndreptățit a fi răscumpărat, mântuit de toate păcatele săvârşite cu voie ori fără de voie.

Săndel Stamate nu-şi dezminte Crezul poetic, acele “melancolice tratative/ cu îngerii/ din pururi feciorelnicul hotar/ al celuilalt tărâm” (*“Şcoala de viață”).*

Discursul său liric pare a se rosti singur “dintr-o tăcere în alta trecând” doar “Până când soarele va atârna/ în cuie de aur răstignit// Până când noaptea/ fi-va

metresa cuminte a poetului/ fără pungă de arginți// Până când vântul va rupe/ din mine/ cuvinte fără de timp" (*"Şcoala de viață");* în timp ce, într-un succint exordiu : "Până şi îngerii se-ntreabă/ Poezia de unde vine" (*"Exordiu").*

Din "ieşirea din somn" , din "intrarea-n tristețe?" – din "Nodurile țesute în pânza Penelopei?"

Pentru poet nu există ființă mai seducătoare, mai râvnită decât Poezia, poezia mântuită şi nu cea de mântuială, astfel că "În coliba iubirii îndrăgostitul/ Aşteaptă cuminte un semn" de "peste marginile firii" în "Lumina prea înaltă a fiecărei nopți", când "Firul de iarbă a adormit iepureşte/ lângă botul cailor sloboziți" – atunci, ca în mijloc de noapte ielele fantastice încing o horă nebună sucind mințile celui ce le priveşte. Abia atunci când "Cuvântul îşi suge degetele prin somn" – va apărea lumina tainică a lunii, ca o "tulburătoare nădejde-de-fum" ("*Lumina preaînaltă a fiecărei nopți").*

Majoritatea poemelor cuprinse în volum sunt alcătuite la rândul lor din alte 3-4 poeme mai mici – respirări, străfulgerări de blitz care, în autonomia lor, împrăştie o lumină serafică, învăluitoare, chiar dacă pare compusă din țăndări.

Spre exemplificare : "Ca un pui de căprioară/ Expulzat violent în roşul de aur al pădurii/ Ziua se ridică şovăind în picioare" (primul poem); "Amforă răsturnată cerul varsă lumină/ Peste creştetul semințelor adormite" (al doilea poem); Sfâşiindu-şi cămaşa cu paftale-aurite/ Via-şi arată banii sânilor/ Grei de căldura verii" (al treilea poem); "În chivotul cu umbre/ Zeul cel lacom petrece : / Cu laptele luminii se îngraşă" (al patrulea poem).Toate aceste patru mici bijuterii alcătuiesc frumosul tablou numit : ("*Pan se îngraşă cu laptele luminii").*

La fel: "*Lacrima are conturul inimii"* (3 poeme), respectiv : "Când moare un țăran/ Îngerul de bronz şi-a ars aripile/ Trecând peste trupul luminii" (1) "Amurgul îi spală ochii/ Cu iarbă verde/ Turnată din tăişul coasei…" (2) ; "Când moare un țăran/ Pământul cutremurat/ Îşi înghite o lacrimă" (3). *"Anamorfoză"* – cuprinde de asemenea 2 poeme : "Când tu eşti / O lumină curbă/Icoană cu îngeri trompeți/ Vestind Decăderea/ Întuneric umil/ Cadavrul luminii" (1); "În geana mirată a zilei/ Clipa noastră moare/ Stăpână, suavă ruină" (2).

Excelentă definiție : "Întuneric umil/ Cadavrul luminii", – prilej de noapte obosită pe masa de vivisecție a cerului!

De asemenea, "*Marină"* cuprinde 5 asemenea nestemate lirice : "Pietre leneşe duc ziua în spinările goale (curg)/ Oglinzile se lipesc cu disperare de pereți" (1) "Aur însingurat lumina de septembrie ciopleşte statui" (2) "Când se întorc din larg albatroşi osteniți/ Poartă în aripi fantoma corabiei înecate" (3); "Pasărea ce săgetează pieptul cerului eram/ Ori săgeata întoarsă cuminte în arcul mării (nu ştiu)" (4); "În albastrul ochilor tăi pirați îndrăzneți/ Abordează uitate fregate regale" (5). Desigur,

aceste jocuri din cuvinte pot fi aleatorii dar pot naşte la infinit formule fericite şi inspirate. Menționăm şi alte poeme din care se iscă ca dintr-un izvor – apele limpezi ale metaforei de sine stătătoare : *"Marină II" ;(3 poeme) "Narațiune cu înger bolnav" ; (3 poeme) ; "Ca o fată goală, clipa înalță altare de ninsoare" ;(3 poeme); "În zori, moartea..." (6 poeme); "Ochi închis" (3 poeme).*

Nu mai puțin reuşite sunt poemele scurte de 3 versuri care par deprinse din înțelepciunea niponă care ne-a dăruit atât de fermecătoarele haiku-uri şi tanka tradiționale. Astfel sunt: "*Miracol":* "Sub pod de palme/ Umerii tăi/ Antologia zăpezilor"; *"Mirare":* "Ochii tăi/ Coşuri cu iarbă amară/ Hrană zeilor"; ca şi distihul care încheie volumul, de o simplitate esențială care sugerează geniul poetic: "Credința-mi e că TOTUL vis nu e/ Ci doar un lung *nesațiu* întru TOTUL" (*"Zăvor uitat netras").*

Şi totuşi, uneori, intimitatea, contopirea dintre Poet şi Muza lui se sfarmă, se destramă, nu fără durere, nu fără lacrimă transpusă-n Cuvânt : "Cine-a pus între noi/ muntele acesta de gheață/ de-mi sfâşie, iubito, genunchii/ şi coatele şi barba şi fruntea/ de nu se mai sfârşeşte odată// Sunt totul o rană./ Venele poartă bolborosind/ Grăbite, înmiresmate, îmbătrânite cuvinte// Cine a pus între noi, din ce basm/ Muntele acesta de sare/ De-mi sfâşie subțire ființa/ Până dincolo de carne".

Fără emfază, poetul se autodefineşte : "Sunt Timidul rebel/La Cetatea Tristeții/ Constructor/ Plată îmi e ziua/ Care-a trecut" ("*Suava durere a despărțirii de trup").*

Un poem care prin frumusețea sa atinge perfecțiunea este *"Când fragede clipe"*: "aproape aici lângă noi/ doar la o viață de moarte/ un anotimp în declin/ aruncă nisip/ în orbitele timpului/ mut/ ca o lebădă/ navigând/ pe binecuvântatele ape/ ale Realului".

În cadrul realist idilic poetul surprinde scena tulburătoare şi insolită a unei "vânători" despre care dau mărturie până şi firele de păpădie : "Maiestuoşi bătrânii lupi treceau - / Corăbii ostenite-n lumina de-aramă a asfințitului - / Incendiind pupilele oraşului/ Cu mândra lor însingurare.// Vremelnic retrase în sihăstria de asfalt/ Firele de păpădie mai povestesc/ Ultima cumplită vânătoare : // Cu parul vecinul îşi omoară câinele/ La gard puştii chicotesc de încântare". (*"Ultima vânătoare").*

"*Tablou cu două personaje"* – este un pastel înscris în linia postmodernismului : "Cu bucurie barbară adolescentul bate/ nucul din mijlocul ogrăzii/ înmormântat în piramidă de frunze./ Dezvelindu-şi pulpele aurii/ în care a strâns întreaga lumină a verii/ tânăra țărancă adună în poalele pestelcăi/ meteoriți verzi".

La fel de reuşite sunt poemele: "*Eclipsă de suflet", "Pastel sumar", "Rondelul celui rătăcit în iarnă"; ş.a.*

Se remarcă belşugul de metafore, abundența mijloacelor şi a procedeelor de stil, prospețimea, iscusința de a folosi cuvântul, măiestria artistică. Aidoma florarului

care aruncă semințele în brazde ca să răsară flori de har, floarea preasfântă a Cuvântului, semănătorul-Poet se apleacă şi o culege, în timp ce tălpi indiferente o calcă fără măcar s-o privească şi fără să-i simtă parfumul, îmbătat doar de miasmele zilei.

Prin diversitatea temelor, prin paleta nuanțată a mijloacelor de expresie, prin multitudinea formelor abordate (rondel, pastel, elegie, distihuri, terține, catrene, poeme într-un vers, poeme clasice şi moderne), scrise într-un ritm alert, susținut, ca şi prin frumusețea, puritatea şi autenticitatea stilului, Săndel Stamate şi-a câştigat şi ne-a câştigat, cu acest volum, locul cuvenit în inimă. El face parte din galeria acelor poeți extrem de discreți, oneşti şi de bun simț care nu-şi dau în vileag propria personalitate, nu se dezînveşmântă pentru a se prezenta nuzi în fața cititorului, mai curând se lasă descoperiți. Ponderat, sensibil, cu o capacitate de expresie uimitoare şi cu o bogată experiență livrescă, el te invită în laboratorul său de creație, în universul propriu, aflat în spațiul şi timpul dintre cuvinte. Acolo, dacă-l afli, în mod tainic, l-ai câştigat şi te-a câştigat definitiv, înveți să-l admiri, să-l prețuieşti şi de ce nu? să-l iubeşti, aşa cum, fără doar şi poate, merită. Până atunci, el te aşteaptă să-l cauți, cuminte, timid să-i descoperi misterul, să-l cultivi, să-l înțelegi, să-l accepți ca pe un har, într-o societate de oameni din ce în ce mai grăbiți care nu prea mai pun preț pe cuvinte.

Drept pentru care, în spiritul acelor afinități paronimice, atât de obişnuite în fascinanta lume a cuvintelor, să-l dedicăm autorului "*Antologiei zăpezilor"*, un poem scris cu propriile Domniei sale cuvinte :

"Dacă moartea ar fi un poem", "suava durere a despărțirii de trup" ar fi un "*zăvor uitat netras"* peste un *"Ochi închis",* la "*Ultima vânătoare". "Pentru un pumn de cuvinte", "Mai sunt speranțe, mai sunt."*

"Un anotimp bolnav se plimbă în voie prin lume", "Dintr-o tăcere în alta trecând", în "*Lumina preaînaltă a fiecărei nopți",* când "*Timpul dragostei, al păcii şi al poeziei"* are "*"Mereu neştiuta substanță"* a unui "*Sentiment orbitor". "A mai rămas puțin". "Lacrima are conturul inimii." "Doar poetul", "Cu moartea pre moarte"* trăind "*Ieşirea din somn, intrarea în tristețe", "Când smiorcăie toamna în ghiozdanul fetelor cuminți",* iar "*Cuvântul din urmă"* e un "*Pastel sumar", "Rondel melancolic", "Tablou cu două personaje, "Eclipsă de suflet" ,"Rondelul celui rătăcit în iarnă", "Narațiune cu înger bolnav". "Pan se îngraşă cu laptele luminii"* la "*Şcoala de viață"*. Şi totuşi "*Dorința, mânz cu picioare frânte",* devine "*Reportaj patetic", "Amăgire", "Mirele Paserei Liră, Mireasa fluturilor de noapte",* jucând la "*Nuntă în Hiperboreea",* pe când *"În zori moartea...* e un "*Poem pierdut", "Poem suav", "Epifanie"...*

Aşteptându-l cu noi dovezi ale frumuseții şi nobleței sufleteşti care motivează demersul liric, ne alăturăm acelor admiratori sinceri întru Domnia Sa, Poezia...

Galați, 31 octombrie 2006

UN UMORIST ŞCOLIT LA ÎNATELE ACADEMII ALE VIEŢII.

IONEL ADAMESCU, "Haz de florile cucului", Editura Arionda, Galaţi, 2004. Ilustraţii: Emeric Chvala

Autorul acestor producţii literare a fost mai mult decât un justiţiar.

Înzestrat nativ cu un simţ al măsurii şi dreptăţii care întrece normele etico-religioase convenţionale, uneori de tip fariseic ale contemporanilor, el a surprins cu un ochi de Argus aspectele satirice, curioase şi mai puţin curioase ale vieţii, transpunându-le în chip hazliu, în cuvinte. Autodidact, şcolit la înaltele Academii ale Vieţii, lovit cu creştetul şi de sus, şi de jos, şi din dreapta şi din stânga, el a învăţat una şi bună : să îndrepte, chiar şi prin acel "haz de necaz" specific românului hâtru, ceea ce i s-a părut strâmb, nu de la natură, dar, din viaţa şi moravurile semenilor.

Căci, dacă în natură, toate-şi găsesc rostul şi măsura, omul, creat a fi deasupra naturii, a încălcat involuntar sau, cu bună ştiinţă normele atât de fireşti, create de la început, când "toate erau bune", aşa cum scrie în **Geneză.**

O imaginaţie debordantă şi un umor greu de egalat, au făcut din autorul de faţă un original umorist, demn de atenţie. Fără pretenţii stilistice, fără podoabe de prisos sau cuvinte preţioase, filonul comic atât de frust, se prelinge printre zăcămintele, de multe ori neexplorate judicios ale minţii, pe canavaua incomodă uneori, a satirei muşcătoare, dar neotrăvitoare, specifică marilor spirite ascuţite. Floreta şi nu buzduganul i-au fost arma, de o eleganţă zveltă, pe care a folosit-o autorul. Versul său, tăiat în stânca de bazalt a cotidianului, te face să-ţi reconsideri atitudinea, fără să te lezeze câtuşi de puţin şi te aşează la răscrucea existenţei în faţa indicatoarelor dus-întors şi stânga-dreapta, obligându-te parcă să alegi un drum. Şi care drum ar fi mai potrivit decât cel luminos, al adevărului şi al credinţei?

Dincolo de aparenta facilitate a temelor propuse şi abordate, cititorul sau auditoriul este cucerit de franchețea şi dezinvoltura cuvântului apăsat şi de punctul pe "i" – de la inimă, fără îndoială, pe care nu mulţi, au curajul să-l pună atunci când situaţia o impune.

Cuvintele cu tâlc, frazele devenite şarade, jocurile măiestrit construite de cuvinte şi nelipsitul “ac” înfipt delicat, până în străfunduri în epiderma uneori mai groasă decât cojocul anumitor personaje sau caractere, fac din autorul amintit un demn urmaş al lui Păstorel Teodoreanu, în care verva se împleteşte cu surâsul de migdală amăruie, strecurat ca praful de sare pe o musaca apetisantă, aburind pe un platou de faianță, îmbătându-te cu aroma pipărată a poantei bine amplasate în context, ca mărarul în borcanul cu murături.

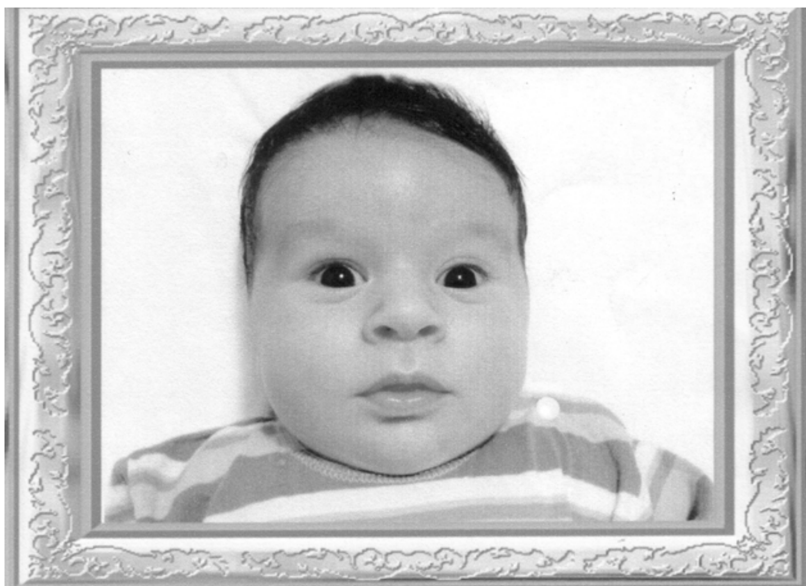
Cine nu a învățat să râdă îmbătrâneşte prematur. Să-l cunoaşteți aşadar şi să-l savurați pe îndelete, ca pe un vin dătător de culoare-n obraji, aducător de speranță şi stenic, atât cât mai poate fi de stenică viața de care ne agățăm clipă de clipă.

Galați, septembrie 2004

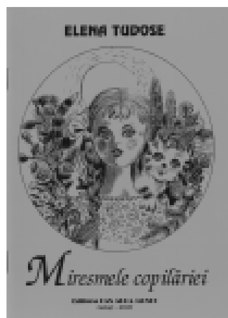
CAPITOLUL 3

CANDOAREA CUVÂNTULUI

UN CRÂMPEI DIN UNIVERS ÎNTR-O CARTE DESPRE COPILĂRIE – Elena Tudose “Miresmele Copilăriei”, Editura Pax Aura Mundi, 2005.

Ilustrații: **Angela Cioltan-Zainea**

Un crâmpei firav din Universul fermecat al vârstei ingenue, nicicând uitate, veşnic jinduite, ne oferă autoarea în cărticica de față intitulată sugestiv „Miresmele copilăriei”.

Răsărite parcă din lacrima lunii, poemele respiră aerul pur al neprihănirii, al paradisului dintru început care, de când se ştie, se numeşte : Copilărie ! Şi cum altfel, când, în colţişorul stâng, s-a păstrat intactă, icoana mamei, a bunicii, a matricei familiale, loc ideal pentru visare, pentru jocurile nevinovate şi pentru cele dintâi învăţăminte pe care dăscălița, figură luminoasă a acestui univers, le-a sădit în sufletul copilului.

Lucruri de neşters, urme de paşi lăsate-n caldarâmul întoarcerii, ca-n oglinda fermecată unde te vezi, aşa cum erai : cu stângăcii, cu temeri, cu plânset înăbuşit, dar şi cu multă gingăşie, sensibilitate, nevoie aprigă de iubire, de ocrotire maternă, fără de care n-ai fi întreg, nu te-ai putea menține mai târziu, pe picioare. Statura dreaptă şi semeţia privirii, temeritatea în tot ce faci, onestitatea şi acel simţământ neasemuit, care le cuprinde pe toate, al prieteniei, de atunci le-ai învăţat şi le păstrezi în lacra inimii ca pe odoarele de nuntă ale bunicii.

Şoaptele vântului adiind printre frunzele agonizând, îţi trezesc deseori amintiri – imagini niciodată pierdute, întipărite concret şi insistent pe umorile clipei de-acum, nici bune, nici rele, dar cu rădăcini adânc înfipte în devremele vârstei. Totul îşi trage seva de-atunci, se conturează treptat, alături de chipuri impalidate, tresărind de viul devenit dintr-o dată acerb ca-ntr-un film derulat înapoi cu încetinitorul, până la stop-cadru pe o imagine-icoană. Blitzuri puternice şi bucurii străluminând inimile. Parfumul discret al copilăriei retrăite învăluie pelicula, fotografiile, apoi întoarce clepsidra la timp potrivit, răstoarnă imagini mişcate.

Piatra nestemată a senectuţii, de ştii s-o şlefuieşti, vei răzbi, dacă ţii seamă de virtutea răbdării, îndeobşte, virtute cultivată cu sârguinţă şi har, fără de care, înţelesul devine de neînţeles şi viaţa se goleşte de sensuri.

Universul domestic, atât de familiar, este populat de prieteni buni : Fulga, cea darnică de lapte dulce, răţuşte cu târlici, căţei, gâze şi vietăţi minuscule, invadate fără veste de personaje imaginare din poveştile de atâtea ori repovestite, încât le ştii

pe dinafară : Scufița Roşie, Făt-Frumos în atâtea ipostaze, totdeauna pozitive, Prâslea familiei dar care îi întrece pe toți în voinicie. Şi care copil, nu s-a dorit măcar o dată Prâslea cel Voinic în căutarea merelor de aur pe care să le dăruiască prințesei ?

Se disting din tabloul în care intri sfios, ca într-o odaie curată mirosind a busuioc, a flori de iasomie şi a gutui, figura luminoasă a bunicii, cea a bunicului, chipul neasemuit al mamei, figura preocupată a tatei, mătuşi, veri şi prieteni. Dar dintre toate, chipul dăscăliței străluceşte în rama aurită a sufletului.

O familie în care, miresmele iubirii adie, răzbat, pătrund insidios, aromesc şi dăinuie peste timp, ca o boare de tei ce se pogoară-n Arminden, ca o rapsodie enesciană sau un vers nemuritor de Eminescu.

Toate acestea şi alte minunate taine izvorâte din chihlimbarul de suflet, devin splendori de vis convertite în cuvinte de virtute, care se cer împărtăşite-n răscruci, fiecărui om rămas cu sufletul intact, semn al primelor sacramente creştine, fiecărui om însetat de cunoaştere, frumos şi iubire.

CU LITERE DE DOR – COPILĂRIA
GETA MOCANU, “Legănați de anotimpuri”, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2005.

Ilustrații: **Angela Cioltan-Zainea**

De vremea care doar aparent a apus – se leagănă dorul Getei Mocanu care şi în acest al patrulea volum de versuri pentru copii, **“Legănați de anotimpuri”**, ne face părtaşi la această lume fermecată şi fermecătoare a copilăriei. Pe un hamac de petale ne poartă gândul şi dorul de universul candid cândva părăsit şi doar în vis regăsit aievea. Nimic mai minunat decât să-ți laşi întreaga viață tutelată de Măria Sa, Cuvântul! Care, neobosit de timp, în toate-atotcuprinzător, pătrunde în sufletul deschis şi, ca o sămânță de har sădită-n adânc, încolțeşte, dă fir, înfloreşte şi aduce roadă bogată. Florile de spirit se numesc poeme, care răzbat şi dincolo de timp, “Căci sunt menite veşniciei/ şi-n suflet fără anotimp”. (*”Miresmele copilăriei”).*

Cartea – a doua noastră mamă, plină de taine şi surprize, ne îmbie cu desene, cu poveşti şi poeme, unde eroii, să vezi şi să nu crezi, suntem chiar noi, copiii, ori mama, ori bunica; de cele mai multe ori Azorel, câte un bobocel rătăcit pe baltă, vreun motan cu ochelari, furnicile roată la muşuroi, vreun şoricel, licuricii şi iepuraşii, somnoroşii puişori abia ieşiți din găoacea de gălbenuş de la care au împrumutat culoarea şi catifeaua, deseori cu prieteni şi frați, verişori şi mătuşi, unchi şi nelipsiții bunicuți înțelepți şi sfătoşi, care ştiu toate tainele naturii, aşezați toți în pagină unul lângă celălalt, fără să se certe, între coperte frumos colorate. Cum de se înghesuie ei acolo, claie peste grămadă, fără să se sfădească, numai autoarea şi desenatoarea lor ştiu.

Spiritul ludic, joaca jocului, de-a v-ați ascunselea, de-a v-ați vațelea, de-a prinselea, de-a ninselea, de-a ploaia şi de-a puia-gaia, de-a toamna şi de-a iarna, de-a înflorirea şi vestejirea, de-a creşterea şi murirea, toate fac parte din ființa noastră.

Fiecare din noi, avem sub ochii sufleteşti şi ai minții, oraşul, satul lăuntric unde-am deschis ochii spre lume şi am copilărit. Pe el îl purtăm agățat cu un fir nevăzut de aur pe dinlăuntru. Ca-ntr-un hamac stăm să ne odihnim şi să visăm pe ulițele lui prăfuite, pe străzile pavate ori nu, prin scuarurile cu băncuțe şi cu un scrânciob uitat, ori cu bărcuțe care te leagănă cu gândul înainte şi înapoi, după pofta dorului.

Prea înceți, ori prea repezi, paşii colindă potecile poveştilor, legendelor, feeriilor de demult, străluminate-n frânturi ca nişte sclipiri de steluțe. Şi-atunci visul se animă, toate încep un dans fantastic, ca un vârtej de frunze toamna, pe o alee.

De altfel, în fiecare Cuvânt stă pitit un Pui de Vis învăluit ca un cocon în razele blânde ale luminii mirifice, împletind leagănul ca un cuibuşor al Închipuirii precum şi al surorii sale gemene, Fantezia, născătoare de aduceri aminte şi de imagini năstruşnice. Fie cu ochii deschişi, fie în brațele lui Moş Ene, Puiul de Vis îşi scoate un moț ciufulit şi cârlionțat şi cercetează curios împrejurul. După o noimă numai de el ştiută sare : Țup! în odaia mirosind a gutui, a busuioc şi levănțică unde se află lacra cu minuni, a bunicii. De aici îşi găseşte un loc potrivit, în livadă, într-o petală de ghiocel sub ploaia de primăvară, într-o şosetă pierdută dar care a împrumutat numele unui pisic, în lămpaşul unui licurici, în cuşca hulubilor albi din copac, în mugurii de rouă ai primăverii abia mijite, în liniştea albă a omătului atârnat de crenguțele pomilor, în țopăitul unor vrăbiuțe nerăbdătoare şi în genere, acolo unde nu te aştepți. De altminteri, e ştiut, în fiecare Cuvânt sălăşluieşte o pasăre rară, e de prisos să puneți zăvoare la uşi; mai degrabă să-l ademeniți sub streaşina genelor să încuibească acolo.

În toate răzbate nostalgia anilor dintâi, paradisul deloc uitat când nu existau alte griji decât pentru jocuri şi jucării. Exemplu : "*Mai rămâi, copilărie"; "Amintire trează"; "Din depărtare…"; "Mi-e dor!"; "Cuvânt cu litere de dor"; "Îți mulțumesc!"; "Mă rog să exişti"; "Doar gândul…"; "Un gând pentru Eminescu"; "Printre străini"; "Flori de măr"; "Pe malul mării", "Caut" ş.a.*

Cum era şi firesc, icoanele mamei, a bunicii, a învățătoarei, sunt aşezate pe iconostasul lăuntric, la loc de cinste, alături de Maica Precista, de Mântuitor şi de Sfinți : *"Dăruire"; "Scrisoare pentru mama"; "Mama…în aşteptare"; "Mă-ntorc în satul meu, mamă" ş.a.*

Tradițiile de sărbători sunt inserate printre obiceiurile păstrate, cultivate de părinți şi de copii, transmise apoi peste generații : "*Colindătorii"; "Daruri"; "În aşteptarea lui Moş Crăciun"; "Pluguşor".*

Un loc deosebit îl ocupă Pastelurile care aduc cu ele un aer proaspăt, o undă de tristețe, dar care sunt străbătute de fiorul cald al metaforei bine amplasate în context : *"În zori de zi"; "O zi de vară pe câmp"; "Amurg"; "Înserare"; "Ploaie de primăvară"; "Din loc în loc"; "O nouă zi"; "Prima zi de toamnă"; "Frunze în degrade"; "Linişte albă"; "Soarele…"; "Ai venit din nou" ş.a.*

Sunt de asemenea evocați cu emoție şi reverență titanii literaturii noastre, nume de referință ca Mihai Eminescu, Ion Creangă :

"Minunea noastră cu drag nume/ din Humuleşti./ Înmugurit în primăvară/ Şi înflorit în veşnicie,/ Păstrat, precum o floare rară,/ De-a pururi în copilărie (…)" care ne ia martori la principalele peripeții şi năzbâtii de care-şi aduce cu drag aminte, în nemuritoarea sa carte : "Ne-ai curs prin vene ca Ozana!/ Copilăria ta-i un imn,/

Rămasă sfântă, ca şi mama/ MĂRITE CREANGĂ, te iubim!” (*“Mărite Creangă!”)*

Predominante în lirica Getei Mocanu, sunt pastelurile descriind natura cu subtilitate şi nuanţe diversificate, aşa cum este de fapt în realitate. Construcţia limbajului artistic, de asemenea, este nuanţată şi deosebit de expresivă, folosind structuri semantice adecvate vârstei ingenue.

Spiritul ludic e prezent în toate poeziile stârnind uneori hazul şi pofta de a intra în joc a cititorului, laolaltă cu eroii: “*La horă-n sat”; “De vorbă cu vântul”; “Vântul jucăuş”; “Bine ai venit!” ş.a.*

Chiar şi titlurile a trei cărţi ale autoarei sugerează melancolia, dorul după copilărie: “*Mai rămâi copilărie”; “Zăpezile copilăriei”; “Legănaţi de anotimpuri”.*

“Şi s-au topit de-atunci, multe zăpezi la rând!/ Chiar şi copilăria pitită stă-n album,/ Dar numai vocea mamei şi azi e vie-n gând/ Când primii fulgi de iarnă, se joacă iar pe drum”(*“Zăpezile copilăriei”).*

Respectul chiar şi faţă de cele mai mici făpturi create de Dumnezeu este inclus în educaţia copiilor printr-un mănunchi de sfaturi morale care răzbat dintre rânduri, ori ca mesaje subliminale. Fiecare copil poate învăţa o sumedenie de lucruri de la însăşi natura şi de la făpturile care o populează: să nu furi, să fii cuminte, să-ţi aştepţi rândul şi să nu intri în faţă, dispreţuindu-i pe ceilalţi, mila faţă de vieţuitoare şi de cel mai mic şi mai slab decât tine.

Imaginile şterse aproape din tablouri purtând patina vremii păstrează, puţin înceţoşată figura copilului, dar parcă o altă făptură priveşte cu ochii ficşi şi cu surâs atent, persoana care a crescut pe care o lămureşte : “-Tu eşti eu!..Dar am crescut!/ Şi-mi păstrezi doi anişori” (“*Tabloul”).*

Şi astfel suntem invitaţi în această carte : pe-un legănuş de stele să fim aninaţi şi în vise-mbrăcaţi şi să purcedem o călătorie până-n minunata copilărie!

Pe-un legănuş din flori de crin să adormim în sunete de clavire pentru ca nici un bunic să nu se mai mire!

Pe-un legănuş de flori de cais, să călătorim spre Paradis, spre acel Rai numit Picior de plai unde, ca un făcut, ne-am născut, unde-am trăit, am iubit şi mai ales, ne-am copilărit!

Legănaţi de câte un anotimp, peste spaţiu şi timp, fără veste, să ne trezim în poveste!

Pe leagănul de petale până în visul dumitale.

Pe leagănul de curcubeu, să mă trezesc şi eu din visare-n visare, pe-o nuieluşă călare. Pe-o nuieluşă de-alun, foarte subţire să nu cumva să constat că totul a fost o mare dezamăgire. Să zbor pe aripi de feerie, până în copilărie!

Şi aşa, **legănaţi de anotimpuri,** cu puişorii de vis înflorind în surâsuri primăvăratice, ne înălţăm copăcel-copăcel, şchioapă cu şchioapă, să ne prindem perechile de cireşe la ureche în această carte fără pereche…

Galaţi, l2 noiembrie 2006

BUN GĂSIT, COPILĂRIE!
GETA MOCANU, “Zăpezile copilăriei”, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2002.

Ilustrații: **Angela Cioltan-Zainea**

Nu ştiu de ce, am avut impulsul de a intitula această mică prezentare : **“Câşlegi într-un picior”;** ori “**Copilărie într-un picior”.** Dar am avut o scurtă ezitare, deoarece mă temeam că va fi confundată copilăria cu un oarecare grad de handicap, ceea ce ar fi fost cu totul impropriu.

Cea de a doua carte a poetei Geta Mocanu cercetează universul candorii “cu toate meandrele şi fantasmele lui”.

Încă o carte despre copilărie… vă veți spune uşor contrariați… Dar oare fi-vor vreodată destule, pentru a stinge dorul mistuitor de acel Paradis al candorii? Autoarea chiar ne îndeamnă încă din motto : “Bucură-te copile, în lumea ta nevinovată şi reține-o cât mai mult… Fiindcă nu se întoarce niciodată!”

Cercetând şi iubind această lume, cutreierând-o fie şi cu gândul, vom deveni mai bogați, cel puțin cu o lume. O lume de câştigat, o lume pe care o putem descoperi încă. Şi atunci, toate neînțelesurile vor deveni înțelesuri, tainele pot să se distaine, legendele şi basmele pot reînvia iar visele de odinioară se pot împlini pe neaşteptate! Şi asta doar dacă deschizi o carte, o frunzăreşti, încerci să pătrunzi în lumea de dincolo de cuvinte!…

Albul curat al amintirilor din primii ani de viață predomină şi în acest volum, despre un univers feeric, populat de îngeri la tot pasul, aglomerat cu tot felul de jocuri şi jucării, claie peste grămadă, cu vise năstruşnice, cu daruri sfinte, cu sărbători vesele şi cu ghiduşii, pe care, dacă le-am exersa alături de copiii şi nepoții noştri, nu se poate să nu ne reuşească a le face, aşa, ca în copilărie. Toate scrise cu pană măiastră, din dor de drag, de-acel meleag care, de când lumea e lume, se ştie se numeşte neuitata Copilărie!

Pana măiastră a Păsării Lyră a scris aceste poeme izvorâte parcă din inimă de zână, care te poartă pe aripile îngereşti ale imaginilor scumpe precum ochii icoanelor, strălucind deasupra candelei sfinte.

O şansă pentru acest volum, ca şi pentru toate celelalte, este că a fost ilustrat foarte sugestiv de artista Angela Cioltan-Zainea, întărind textul şi stimulând fantezia copiilor la maximum, încât uneori, se pare că nici nu mai e nevoie de cuvinte. Dar, textul şi imaginile se îmbină atât de armonios încât par făcute de aceeaşi persoană.

Şi în aceasta constă misterul în care pătrundem tiptil, cu paşi de pitic sau în zbor de flutur, să nu speriem cuvintele ori picturile. Căci, ce s-ar întâmpla dacă toate s-ar trezi deodată la viață şi ar pătrunde intempestiv în casa sufletului nostru? Şi Moş Crăciun, şi Omul de zăpadă, şi furnicile şi iepuraşii şi un bobocel plimbăreț, un cățeluş al nimănui, doi cocoşei, un voiajor, o păpuşică din multe altele dar care se plimbă cu sania, o rățuşcă, nişte puişori rătăciți, vântul, o fetiță cu o gărgăriță, Crețulică aşteptându-l pe Ionel de la şcoală, pomii supărați că li-s rupte crengile şi li se iau fructele verzi, mugurii de primăvară, ploaia, cerul şi pământul şi câte alte minunății şi curiozități pe care, doar uimirea din ochi şi cuvinte le pot descifra la vârsta când totul este semn de întrebare…

Aceeaşi privire fugară peste umăr rememorează cu nostalgică duioşie timpul ferice când, singurele griji erau : joaca, buzunarul cu turtă dulce şi trăistuța cu poveşti a bunicilor.

În sufletul fiecărui om ar trebui să stăruie în chip inefabil, zăpezile fabuloase ale copilăriei cu miracolele ei blânde şi suave, cu duzinele de candori izvorâte din sufletul pur, cu nelipsitele semne de întrebare mijite în ochişorii rotunzi şi cu setea nepotolită de cunoaştere care-i legea de aur a copilăriei.

Un duh păstrat mereu curat îşi revendică uneori dreptul la amintire. **“Zăpezile copilăriei”** – niciodată nu vor fi prea reci, prea sărace pentru săniuțele cu clopoței clinchetind suav, trase de reni şi conduse de Moşi Crăciuni darnici, încât, la întrebarea lui Francois Villon pusă într-un cu totul alt context, dar valabilă şi aici : **“Mais où sont les neiges d’antant?”** – Unde sunt zăpezile de altădată? – putem răspunde : în sufletul nostru. Ele rămân intacte, oricât s-ar strădui arşița vieții să le topească. Ele vor stărui, fie şi sub chipul steluței de nea strecurată sfios pe geana mătăsoasă a mamei, pe obrazul ferm al tatălui, pe tâmpla bunciii sau pe mustața stufoasă şi falnică a bunicuțului.

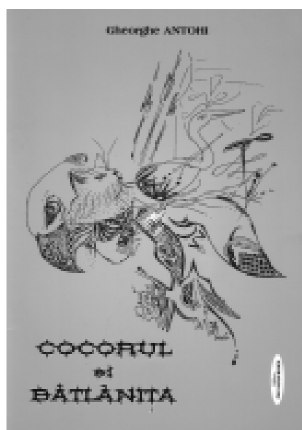
Aşadar, în loc de “rămas bun, copilărie” – s-ar cuveni să spunem, după citirea acestui fermecător volum de versuri dedicat celor mai fragede vârste, dar şi celor care nu vor să uite Paradisul candorii: “Bun găsit, copilărie, Paradis al amintirilor veşnic tinere!”

6 decembrie 2002

Noaptea Sfântului Nicolae

ÎNTEMEIEREA DE SINE-N CUVÂNT
GHEORGHE ANTOHI, “Cocorul şi bâtlănița”, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2006.

Copertă şi ilustraţii: **prof. ing. Elena-Liliana Fluture**

Învățător, părinte, poet, întemeiat prin Cuvânt – Gheorghe Antoni a ajuns la o deplină conştiință de sine, proprie celor care trudesc cu stăruință la plămada spirituală a lor şi a altora.

Fără doar şi poate, profesiunea de dascăl care-i îngăduie să formeze mintea şi spiritul, este una dintre cele mai fascinante, mai profunde, mai nobile şi mai alese profesii vocaționale pentru că un copil e minunea noastră cea de toate zilele. El întrece închipuirea, depăşeşte limitele iubirii de oameni, deschide cerul, opreşte ploaia, cheamă soarele să surâdă, înmugureşte caişii, dezleagă izvoarele şi câte alte minuni nu poate face cu simpla şi gingaşa prezență.

Gheorghe Antohi, prin dubla sa profesiune, de la care nu se dezminte, una socială şi cealaltă morală, aceea de învățător şi de părinte de copii, iar de o bună bucată de vreme de autor de versuri – e conştient că tot ce e mai bun pe lume se află întrupat în mica făptură dăruită de Dumnezeu celor care se iubesc şi alcătuiesc din ființele lor, un TOT de neseparat de voință de om, pentru că uniunea a făcut-o Dumnezeu, în fața altarului.

“Tu eşti apa de izvor/ Necesară tuturor./ Tu eşti pâinea, tu eşti sarea,/ Tu eşti muntele, eşti marea./ Tu eşti roua dimineții,/ Tu eşti elixirul vieții./ Tu eşti boarea vântului/ Şi rostul pământului.” (*“Copile, tu eşti”).*

Cu un tact şi o răbdare vrednice de marii înțelepți, Gheorghe Antohi le deschide copiilor porțile cunoaşterii dimprejur şi de ei înşişi, pentru a deprinde învățămintele necesare vieții prezente şi viitoare. Totodată îi conştientizează, cu aceeaşi migală şi răbdare despre îndatoririle şi drepturile pe care le au în calitate de şcolari, într-o țară liberă şi democratică, în care drepturile acestea trebuie respectate.

Transpuse în versuri, aceste învățături au darul de a se deprinde mai uşor şi de a se fixa în memorie mai bine.

Nostalgic şi, pe cât de visător, pe atât de lucid şi sensibil, dând micuților din preaplinul sufletului său genuin, Gheorghe Antohi evocă în paginile sale personalități de referință ale culturii române: Mihai Eminescu, Ion Creangă, dar şi acel timp ferice numit copilărie, de care veşnic îi e dor:

“Mi-e dor să răsfoiesc din nou albumul/ Cu neuitate, vechi fotografii,/ La ceas de seară să citesc volumul/ Cu dragi şi preafrumoase poezii.// (…) De cer senin, de stele sclipitoare,/ De luna ce apare printre nori./ Mi-e dor de florile mirositoare,/ De calde ploi, de albele ninsori.// De ciocârlia care cu-ndrăzneală/ Străpunge aerul către pământ,/ De mâna ce frământă cu migală/ Ulcioare şi-ulcelele de lut.// Mi-e dor de tine, scumpă primăvară/ Ce faci popas pe românesc meleag,/ De cântecul, de doina noastră dragă,/ De tulnice-ngânată, de caval.// Mi-e dor de dalba pomilor beteală/ A zilelor de-aprilie şi mai,/ De-a pomilor şi florilor podoabă/ Ce pleacă în bejenie pe plai.// Mi-e dor de dulcea limbă românească,/ De dealuri, munţi, de ape şi câmpii,/ De ţarina cea veche, strămoşească,/ De glasuri cristaline de copii”. (*“Mi-e dor”).*

Ca un bun român el cultivă sentimentele înalte ale dragostei de neam şi ţară, de cinstire a meleagului natal şi de preţuire a istoriei sfinte a patriei, ca şi gustul estetic care trebuie să existe în fiecare fiinţă, pentru că el ne formează ca oameni şi ne diferenţiază de celelalte făpturi.

Acest sentiment pur, înălţător al patriotismului autentic, este insuflat în versuri gingaşe care fac referinţă la marile personalităţi : “Eminescu-i torţa vie/ Pentru ţară şi popor.// El e glorios trecut/ E prezent înălţător./ Eminescu este zborul/ Ce ne duce-n viitor.// El e limba românească/ Este doină şi e cânt,/ E iubire şi durere/ Este un străvechi colind// El e pâine şi e sare/ El e dor şi e izvor,/ Eminescu e Luceafăr/ Luminând nepieritor.” (*“Eminescu”).*

De asemenea, despre Ion Creangă, spune : “Nică, o frumoasă floare,/ Floare făr’ asemănare,/ Moştenire ne-ai lăsat/ Un tezaur minunat”.(*“Nică”).*

În şăgalnicul joc de-a copilăria, în care adeseori suntem prinşi, autorul ia martor vântul, neîntrecut în năstruşnicii : “Scoate gâzele la soare/ Şi le-nşiră pe cărare./ El ridică pe câmpie,/ Zmee, puf de păpădie.// (…) El în ape se-oglindeşte/ Şi apoi le văløreşte. Freamătă păduri de fagi/ Şi sărută dulcii fragi.// Seara, obosit, pribeag,/ Se opreşte lângă prag./ Vine-aicea cu un rost…/ Să găsească adăpost.// Se strecoară-apoi, uşor,/ De la prag, în dormitor,/ Furişându-se tiptil,/ mai ceva ca un copil.” (*“Şăgalnicul vânt”).*

Având rădăcini rurale ancestrale împlântate în teritoriul fiinţial devenit spaţiu sacral, Gheorghe Antohi reînvie în lirica sa, obiceiurile, plaiul natal, cântecul, hora, portul popular, strigăturile, doinele şi baladele rămase nemuritoare. În patria limbii române ţinut mirific şi fascinant, el îi invită pe toţi copiii şi îi îndeamnă cu glas sugrumat de caldă emoţie : “Păstrează-n sfinţenie dulcele grai,/ Limba română e ruptă din rai.” Alături de ţară, limba sfântă este reperul fundamental, de neuitat, de nepărăsit, de netrădat, de nemistificat şi de nebatjocorit, aşa cum nu-ţi poţi trăda copiii sau mama. “Iubeşte-ţi, copile, iubeşte-ţi şi glia,/ Ţara cu numele sfânt, România.”

De asemenea, îi stă pe buze îndemnul permanent de a fi grijulii cu natura mamă care ne oferă sursa principală de viață: pământul, apa, verdele crud, oxigenul: "Cu verde curat, cu verde curat/ Şi aerul proaspăt, înmiresmat,/ Cu soare cald şi luminat/ natura-ntreagă s-a îmbrăcat.// În inima noastră-i sărbătoare/ Dacă plantăm un pom, o floare./ Naturii vitali îi suntem noi./ Nu stați pe gânduri, plantați şi voi" (*"Verde curat").*

Ideea năstruşnică născută în căpuşorul lui Ionică de a prinde luna cu mâna şi a o aduce la el acasă, a născut o poezie : "Ştie că luna-i divină,/ Că e a nopții regină,/ Vrea ca somnul să-i vegheze,/ Curtea să i-o lumineze.// -Stai cuminte, Ionică!/ Îi vorbeşte Azorică./ Tu nu vezi că luna n-are/ Nici mânuțe. Nici picioare?// Luna e ca un dovleac/ Ce se odihneşte-n lac./ Înăuntru cred că are/ Multe, multe felinare.// Sau…are o lampă mare/ Cu lumină de la soare./ Cum vrei s-o aduci de sus/ Dacă scară n-ai adus?// Ionică-i dă dreptate,/ S-o aducă-acum, nu poate,/ Dar e sigur că-ntr-o zi/ Negreşit va reuşi." (*"Ionică şi luna").*

Dar nicăieri, spune autorul, nu-i mai bine de petrecut şi de jucat ca în căsuța fermecată cu poveşti, unde dai la fiecare pas de un prieten şi unde e loc pentru toți : "Rața cântă la vioară,/ Greieraşul - la chitară,/ Broasca saltă sus pe scară.// Veverița sparge-alune,/ Coțofana-ndrugă glume,/ Cucul, ora-exactă spune.// Vulpea găini jumuleşte,/ Melcul căsuța-şi zideşte,/ Gaița ploaie vesteşte.// Maimuța e-n leagăn, uța,/ Găina culcă păpuşa./ Azorel păzeşte uşa.// Iepuraşul împleteşte,/ Ariciul țepi bărbiereşte,/ Vrăbiuța ciripeşte.// Pisicuța lână toarce,/ Albina plăcinte coace./ În căsuța fermecată/ Munca e planificată." (*"În căsuța fermecată).*

Nostimă este şi povestea lui Cri, vestitul greieraş care :

"Cri a încropit în grabă/ O orchestră la mansardă,/ Cu chitări, cu mandoline,/ Tuturor le pare bine.// Cri-cri-cri, din zori în seară,/ Va cânta şi la vioară/ Şi din fluier va doini/ Minunate melodii." (*"Cri").*

Cu dorul veşnic în mugure, autorul de față s-a decis să-şi cânte în slovă muiată-n azur, dragostea de om şi de meleag : "Dor îmi e de dorul bun,/ Dor îmi e de dor nebun/ Şi de dragoste curată,/ Buze dulci şi sâni de fată.// Dor îmi e de omul **om**,/ Dor îmi e de pomul **pom,/** Şi de roadele din muguri,/ Şi de stelele din ruguri./ /(…) Dor îmi e de cântul **cânt/** Şi de mierea din cuvânt,/ De elanul tinereții,/ Prins în simfonia vieții.// Drag, mi-e drag şi mult mi-e dor/ Şi de steagul tricolor,/ De limba cea românească/ Şi datina strămoşească.// Dor îmi e şi de izvor,/ Care-n lume-i călător./ Călător e şi-al meu dor/ Şi de el nu scap uşor." (*"Dor călător").*

Însă dorul uneori prinde chip în albastrul curat al zării, dulce-chemătoare, în florile de nu-mă-uita, în picturile murale de Voroneț, în zâmbetul marin, în albastrul de privire curată, în metafora şi sintagma poetică născătoare de vise şi de stări de reverie. *("Mi-e dor de albastru").*

Din ele se iscă o “*Simfonie în albastru şi violet”:* “O simfonie în albastru curat/ la cumpăna nopţii m-a fermecat./ Domniţa nopţii, marea regină/ trimite-n eter **eterna lumină.//** Privirea-mi caută prin ram despletit/ Spre policandrul cel nemărginit./ Aştrii tot picură Terra discret/ O simfonie în ton violet.// Raze firave în licăr prelung,/ La florile dalbe, toate ajung,/ Le mângâie sânii şi, foarte discretă/ Luna le cântă ca o poetă.”

Starea de graţie poetică are multe subterfugii şi nuanţe. Una din ele e dorinţa, transpusă liric, răsfrântă-n petalele unor metafore catifelate şi plăcut aromitoare. Poetul Gheorghe Antohi – îşi atârnă visele de steiul străpungând azurul şi doreşte, nici mai mult nici mai puţin: “Dac-ar fi pe gustul meu,/ M-aş preface-n curcubeu…/ Despletindu-mă-n culori,/ să mă regăsesc în flori” (*“Dac-aş fi…”).*

Recentul volum de fabule pentru copii, intitulat, mai puţin obişnuit, **“Cocorul şi bâtlăniţa”**, în tonul specific al fabulei, prilejuieşte înfruntarea în dibăcie şi isteţime a eroilor, nu neapărat antagonici, dar care au deprinderi de viaţă diferite: iepurele şi ariciul, măgarul şi calul; cocorul şi bâtlăniţa; iepurele şi broasca ţestoasă; vulturul şi pisica; vulpea şi tigrul; şarpele şi ariciul; furnica şi porumbiţa; puişorul şi vulpea; câinele şi lupul, într-un noian de întâmplări inedite, cu un tâlc adânc şi presărate cu pilde şi învăţături care pot constitui un cod moral pentru fiecare om, esenţializate în morala de la sfârşitul fiecărei fabule.

Dar şi întâmplări hazlii despre *“Câinele şi umbra sa”,* despre “*Ciobănaşul mincinos”* – motiv preluat din folcloristica românească, constituie un prilej de sfaturi didactice.

Lăcomia, trufia, minciuna, lenea şi alte vicii sunt înfierate de autor care scoate în acelaşi timp în evidenţă virtuţile şi normele morale, de bun simţ, ale învăţăturii creştine : să nu minţi, să nu înşeli, iar aceste povăţuiri, aşa cum am mai spus, constituie morala fabulei.

Având forţa şi abnegaţia necesare pentru ca fiinţa sa socială dar şi cea poetică să se construiască mai bine în conformitate cu menirea ei, Gheorghe Antohi a înaintat, de la un an la celălalt, de la un volum la altul, încet, dar sigur, pe drumul cunoaşterii şi al desăvârşirii spirituale, într-o continuă primenire de gând şi cuvânt care, decantate au ajuns la limpezimea şi acurateţea râvnită de toţi creatorii care şi-au dat prin cuvânt, proba de virtuozitate.

Şi aceasta după o continuă şi neobosită căutare de sine şi o disciplină a minţii care au condus la o sistematizare a materialului poetic, după lungi exerciţii de luciditate şi migălos exerciţiu.

Căutător – cum altfel? – al perfecţiunii, în propriul spaţiu de creativitate, acest artizan s-a întemeiat pe sine în chip fericit, iar noi suntem martorii privilegiaţi ai acestei întemeieri prin Cuvânt, faptă şi gând, deopotrivă.

ÎMBLÂNZITOR DE CUVINTE SUB CUPOLA LIMBII ROMÂNE

OLIMPIA SAVA, "Cartea-n care-s adunate anotimpurile toate", Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2006

S-ar zice că de o bună bucată de vreme, Olimpia Sava, orice face, orice drege, fie că vorbește, fie că lucrează ori visează, o face în versuri, așa cum un pictor învață să gândească în imagini color. Ea a încetat demult să-și mai exprime sentimentele și ideile în limbaj normal și dintr-un spirit veșnic pus pe glumă și joacă, le transpune în versuri ludice, la îndemână, lesne de înțeles, plăcute și, de cele mai multe ori, didactice, instructive.

Acest mod de abordare a interlocutorului are menirea de a-l deprinde cu universul plin de surprize unde toți se simt în largul lor, stăpâni pe metaforă, pe sintagmă și pe orice figură de stil pentru a-și îmbrăca discursul, căpătând în același timp o deprindere în arta elocinței. Totul însă foarte lejer în spațiul mirific al poeziei, însă numai poeta știe de cât travaliu este nevoie ca să țeși, să coși, să brodezi, să împodobești, să decorezi o frază astfel ca ea să devină vers. Și nu un vers oarecare banal, neinteresant, ci unul inedit, proaspăt, remarcabil și bine formulat, ancorat în spațiul imaculat al paginii ca o bijuterie rară, prinsă în dreptul inimii.

Cadența sonoră a versului, atât de proprie firii sale, se pare că se potrivește de minune disciplinei pe care autoarea, în calitatea pe care o are, dorește să le-o insufle copiilor, fără să-i forțeze ori să-i constrângă în vreun fel.

Îmblânzitoare a Cuvântului, la fel ca marii dresori, Olimpia Sava stă de veghe sub cupola Limbii Române, urmărind fiecare respirare a sunetelor rebele, blânde ori fioroase, orientându-le pe fiecare la locul său, cuminți, disciplinate.

A dezîmblânzi armatele de cuvinte și a le înșirui pe regimente, pe grupe și pe căprării, nu e un lucru lesne de înfăptuit. Îți trebuie cel puțin alură de comandant, voință, putere de muncă, spirit de jertfă, abnegație, curaj, generozitate peste măsură și, lucrul cel mai important – să iubești aceste cuvinte necondiționat și fără limită, să te împrietenești cu ele, să le faci aidoma ție, într-o comuniune empatică, fără teama de a fi folosit de ele.

Se pare că Olimpia Sava posedă aceste atribute ale unui general de oști pe care le supune fără crâcnire, nu sub cizma cazonă, dar atingându-le coarda sensibilă cu un arcuș invizibil, adică a le sensibiliza acea zonă de inefabil numită îndeobște

suflet, cu bagheta magică a sensibilității şi candorii sale. Căci despre candoare este vorba aici. Sufletul candid al domniei sale îmblânzeşte până şi monştrii indiferenței. Ea practic, te dezarmează cu un surâs, cu uimirea moştenită-n privirea curată, cu întrebările nerostite dar ghicite, de pe buze.

Şi aici îmi vine în minte, atât de sugestiva frază moromețiană : "Pe ce te bazezi?" Pe ea, pe Olimpia Sava te bazezi pentru că ai pe ce. Şi n-am întâlnit un reazem mai solid ca acesta, umăr mai temeinic, spate mai drept şi mai adăpostitor ca ale acestei femei, delicate şi vulnerabile în esența sa ontică, fizică, psihică şi emoțională, aşa cum îi stă bine oricărui poet.

Dar ea găseşte resurse pentru cei din jur cu o generozitate cristică, după principiul: "Nimic pentru mine, totul pentru ceilalți".

De fapt, este vorba de capacitatea de a se implica total în problemele altora, nu cu acea neruşinată curiozitate morbidă de a-i afla tainițele, ci realmente, din dorința de a ajuta. Şi-i reuşeşte de fiecare dată, căci o ajută îngerii răbdării şi ai carității. De altfel, dacă n-ar fi atât de generoasă, n-ar putea să-şi exercite profesia atât de nobilă de bibliotecară, de împărțitoare de haruri spirituale, existente în cărți, pliante, reviste, albume. Şi cultura, de astfel de oameni are nevoie. Generoşi peste măsură şi peste poate.

Tot dintr-o generozitate excesivă şi nu din trufie deşartă s-a hotărât Olimpia Sava să-şi dezgroape talantul dăruit la naştere de Dumnezeu şi să-l înmulțească, să-l împărtăşească în cele patru vânturi, în răscruci, în drum, în văzduh şi sub apă, în genere, acolo unde-ntâlneşte suflet de om însetat şi flămând de spirit. Şi nu în zadar, căci roadele nu au întârziat să apară. Foarte receptivi, copiii s-au mobilizat şi şi-au canalizat resursele mentale şi afective, realizând şi ei creații proprii, concretizate într-o revistă numită frumos : **"Glasul pinului"**, ajunsă deja la numărul 12 şi a cărei tematică generoasă ar trebui să suscite interesul absolut al tuturor trăitorilor pe planeta pământ, căci, îndeobşte, de felul cum vom avea grijă de el, aşa îl vom stăpâni. Sănătos ori bolnav, pământul este al nostru şi nimeni nu are dreptul să-l pângărească şi să-l batjocorească. De aici o campanie susținută pentru apărarea pământului, iar soldații, cine alții decât copiii sunt, stând de veghe la fruntarii pentru ca intruşii care ar dori să-l îmbolnăvească, să-l strice, să-l distrugă, să nu aibă nici o putere. Un întreg arsenal folosesc în acest scop nobil. Martoră este sceneta " *"Să învețe fiecare totul despre poluare",* ori poezii ca: "*Să iubim pădurea!"; "S.O.S. – Pământul"; "Să ajutăm natura!""Nu murdăriți strada"; "Prietena noastră, apa", "Coşul de gunoi"; "Composterul" ş.a.* care au fost însuşite, reprezentate în şcoli, Grădina Botanică, comunele județului Galați, grădinițele de copii şi alte locații. În ele şi-au dezvăluit talentul şi sensibilitatea, copiii şcolii dar şi cadrele didactice care i-au instruit.

Într-o structurare foarte riguroasă se desfăşoară temele lirice ale poetei Olimpia Sava. Mai întâi, aşa cum am văzut, cu teme Ecologice despre apă, poluare, aer, pământ, apoi cunoştinţe despre mamifere, plante, păsări, fluturi, din colecţia "*Desenăm şi colorăm, împreună învăţăm",* urmând să fie editate şi cărţile despre peşti, reptile, insecte.

Nu de puţină importanţă sunt şi cărţile despre *Circulaţie, SIDA, Droguri, Corpul omenesc,* din colecţia "*Împreună învăţăm",* urmând să apară altele despre "*Vieţile sfinţilor"* şi despre "*Sărbători".*

Foarte apreciate sunt şi "*Personajele tâlcuite"* în care aflăm întâmplări moralizatoare despre cum e când "*Bine faci, bine găseşti";* dar facem cunoştinţă şi cu personaje precum: "*Învingătoarea"; "Neascultătorul"; "Leneşul"; "Lăudărosul"; "Mincinosul"; "Hoţul",* aflăm păţaniile lor şi învăţăm cum să ne ferim de aceste defecte.

Cu totul deosebită, *"Cartea-n care-s adunate, anotimpurile toate"* – care face obiectul rândurilor de faţă ne oferă cunoştinţe despre rotirea ciclică a anotimpurilor, care prilejuieşte în mod firesc transformarea naturii pe măsura timpului. O modalitate extrem de agreabilă şi de eficientă de a-i deprinde pe copii cu noţiunile astronomice de solstiţiu, echinocţiu, fenomenele astrale cum sunt cel al rotirii pământului în jurul soarelui, al rotirii aştrilor, durata zilei şi a nopţii şi alte noţiuni. Definiţiile versificate sunt un bun prilej de memorare. Cartea scoate în evidenţă şi fenomenele atmosferice : brumă, ninsoare, promoroacă, rouă, chiciură, precipitaţii, prilej pentru copii de a şi le însuşi mai uşor.

În decorul hibernal, păşim sfioşi pe tărâmul magic al Otiliei Cazimir, în acel încântător volum care ne-a mângâiat copilăria şi pe care şi astăzi îl citim cu plăcere: *"Baba Iarna intră-n sat".*

Copiii fac cunoştinţă cu flora, fauna, cu noţiuni de geologie, cu noţiuni despre circulaţie.

Îndemnul la caritate răzbate din poezia "*"Scrisoare către Moş Crăciun"* "Tu eşti moşul fermecat,/ Ce intri neobservat/ În case unde-s copii/ Ce te-aşteaptă iar să vii.// Te rog, dacă-ţi faci un plan/ Special pentru-acest an,/ Să ai grijă şi să treci/ Prin subsolurile reci,// Unde oameni fără bani,/ Oameni simpli şi sărmani,/ Îşi trăiesc viaţa mizeră/ Şi nimic chiar nu mai speră.// Moş Crăciun, cu bunătate,/ Mută-i tu în altă parte,/ Scoate-i chiar pe toţi afară/ Şi le fă viaţa uşoară!"

Reînvierea tradiţiilor de iarnă este un bun prilej pentru copii de a se aduna şi a merge prin sat la colindat. Se conturează în acest volum personajele cunoscute : Moş Crăciun şi Omul de zăpadă. În poezia : "*În seara de Crăciun"*- copiii sunt invitaţi să împartă din bunurile lor şi celor care duc lipsă: "Cred că fiecare ştie/ Cât de mare bucurie/ Vezi pe faţa cuiva/ Care a primit ceva.// Astfel, cel ce dăruieşte/ Singur chiar se răsplăteşte,/ Căci în inimă el are/ bucurie, nu-ntristare."

Similitudini şi trimiteri la viața omenească şi la comportamentul copiilor sunt mai în toate poeziile care au ca subiect lumea văzută şi nevăzută a făpturilor create de Dumnezeu, fie că sunt fluturi, insecte, animale, păsări, ori din regnul vegetal: plante, flori, copaci.

Cutreierând paginile vom afla şi povestea gâştei care a rămas fără papucelul, mai mic decât laba sa lătăreață, drept pentru care s-a descotorosit de el, iar de atunci suratele caută cu disperare în râu papucelul rătăcit, (*"Poveste"),* sau povestea soției celei grijulii care îngrijeşte de creasta cocoşului şi cum vede o gâză o ciuguleşte (*"O soție grijulie"),* dar şi povestea fetiței cățărată în agud, care s-a trezit la rădăcina copacului stârnind zarva în grădină. *(Zvăpăiata").*

Documentată foarte minuțios, Olimpia Sava oferă cunoştințele cu mult mai lejer şi mai spre înțelesul copiilor decât un manual abstract din care sunt constrânşi să învețe noțiuni greoaie şi necunoscute.

Această modalitate didactică este lăudabilă prin disponibilitatea autoarei care face ca totul să pară un joc, un cântec, un poem amuzant, o istorioară cu tâlc, o anecdotă.

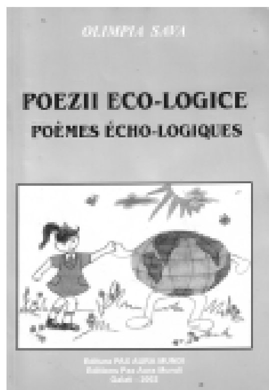
Facilitatea în versificație, imaginația debordantă, reies şi din povestea cățelului rebegit, nimerit lângă o haită înrăită, gata să-l încolțească dar care a avut noroc cu prietenul său Lăbuş, câine respectat deşi umblă doar în trei picioare, şi care le aminteşte că "i-a omenit" – în urmă cu un an, dându-le câte-un ciolan şi nu se cade aşadar să fie răi, ci să se poarte bine cu orice nou venit. (*"Inimă de câine).* Şi aici sunt puse în evidență virtuțile omeniei, milei, generozității, bunătății.

În sfârşit, în *"Toi de vară"* se întâmplă multe aventuri şi peripeții în lumea celor care nu cuvântă : un cocoş mai tinerel face băi de soare, un cățel pe prispă se visează detectiv, Azorel ronțăie un covrigel, un motan şi-a găsit loc de joacă într-un papucel, un purcel guiță cât poate de tare, un fluture se odihneşte pe o floare, un stânjenel se albăstreşte foarte tare, un greiere îşi acordează chitarele şi în cele din urmă, Sorinel udă cu îndestulare florile din grădină pe timp de secetă.

Spirit enciclopedist, abordând teme atât de diversificate şi de incitante, Olimpia Sava s-a impus în literatura didactică şi nu numai, editând cărți remarcabile care o vor continua dincolo de timp, atât cât va exista copilărie, curiozitate, candoare, uimire şi frumusețe spirituală.

Galați, 12 noiembrie 2006

POEZIA CARE FACE LUMEA MAI BUNĂ
OLIMPIA SAVA, “Poezii Eco-Logice”,
Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2002

Darurile simple şi minunate ale lui Dumnezeu sunt darurile vieții însăşi: lumina soarelui, stelele, pământul, iarba, arborii, apa, nisipul, vântul şi norii, animalele de tot felul pe care le-a hărăzit să viețuiască pe această planetă. De aceea, fiindcă sunt create de Divinitate şi ne ajută să trăim şi noi, trebuie cu atât mai mult să le prețuim. Titlul atât de sugestiv, împletind darurile naturii cu logica firească a vieții, relevă faptul că *“îmbină simplitatea cu naivitatea şi veritabilul cu puritatea”* aşa cum subliniază reputatul traducător al cărții, Prof. Dr. Constantin Frosin, Membru al Societății Poeților Francezi, în Prefața acestei cărți bilingve. Tot domnia sa mai precizează :

“*Această mică bijuterie ecologică are darul de a ne face să retrăim copilăria, de a rememora zilele în care părinții noştri ne învățau şi ne sfătuiau să protejăm natura, să respectăm regulile de bună conduită şi să trăim într-un mod sănătos şi civilizat.*

Autoarea acestei cărți, d-na Olimpia Sava, îşi asumă rolul de părinte-educator desăvârşit şi readuce aceste sfaturi prețioase în fața copiilor de astăzi; acestea rămân valabile şi pentru copiii de mâine. Versificația sa îndrăzneață este remarcabilă, dar ceea ce contează mai mult la poezia sa nu este atât forma, cât fondul, pentru că mesajul este dintre cele mai umane şi umaniste în acelaşi timp.

*Noi, autoarea şi traducătorul, dedicăm această carte de poezii ecologice Europei; ea constituie, de asemenea o dovadă şi o mărturie a europeismului şi europenismului nostru. Între noi fie spus, mai sunt încă țări europene care ar putea profita de lecțiile date într-o manieră atât de aleasă şi poetică, de Olimpia Sava, pentru educarea propriilor copii…” (*p.4).

Olimpia Sava trudeşte la Apostolatul Cuvântului scris şi rostit, nu de acum, ci de foarte mult timp, de o viață. Şi pentru că nu i se părea deajuns să ofere copiilor, în nobila calitate de bibliotecară, cărțile autorilor clasici şi contemporani, s-a gândit să le ofere propriile gânduri transfigurate-n versuri, scrise cu talent şi dragoste maternă.

După acele năzdrăvane “**Pisicuțe răsfățate” –** carte care a avut un succes deplin în foarte multe şcoli din oraşul nostru şi din țară, ea vine cu aceste poeme eco-logice la fel de plăcute şi instructive, făcându-ne cunoscute foarte multe lucruri

pe care trebuie să le deprindem încă de mici pentru că ne vor folosi apoi toată viața.

Cu măiestrie şi grație, cu o pană subtilă, Olimpia Sava ne sugerează să iubim şi să respectăm tot ce se numeşte natură, toate darurile simple pe care ni le-a făcut Dumnezeu pe acest pământ, chiar dacă la un moment dat nu le înțelegem rostul. Dar acestea au fost create cu un scop anume care ne va fi dezvăluit mai devreme sau mai târziu. Şi în primul rând, ne învață să iubim acest pământ pe care locuim. Ne învață să respectăm pădurea, copacii, florile, iarba, apa, natura înconjurătoare care ne oferă prilejuri minunate de a ne simți bine şi de a creşte sănătoşi, voinici, viguroşi.

Olimpia Sava îşi face cunoscută motivația încă din primele pagini : scriind aceste versuri pentru voi, vă invită ca împreună : elevi, profesori, părinți, prieteni, frați, *"Să facem lumea mult mai bună" (***Motivație).**

Asemenea scop nobil o onorează şi-i conferă un statut de apostol în spațiul cuvântului. Aidoma copiilor care, cu sufletul lor curat, cu mâinile lor micuțe dar cu inima foarte largă şi generoasă, Olimpia Sava vrea să clădească o nouă lume, mai curată, mai bună. Ea ne arată că orice plantă sau viețuitoare apărute pe acest pământ, sunt necesare pentru ceea ce se numeşte **echilibru ecologic.** Şi prietenii pământului o ştiu deja. O dată stricat acest echilibru, natura însăşi va suferi mutații care ne pot dăuna şi nouă, de pildă se pot schimba clima, relieful, pot apărea perturbații grave în aer, în apă, în sol, poluări care ucid tot ce e viu şi ne pot îmbolnăvi grav şi pe noi.

Cât de edificator este faptul că natura nu trebuie călcată în picioare, distrusă, ignorată, vedem zilnic la TV, auzim la radio, că se întâmplă atâtea accidente ecologice, provocate de omul ignorant sau de inconştiența celor care ar trebui să se ocupe de acest important domeniu, nu doar pentru interesul propriu, ci şi în cel obştesc.

Iată şi deviza pe care autoarea a ales-o pentru orice copil care trebuie să se considere PRIETENUL PĂMÂNTULUI: "*să consideri ceva sfânt/ tot ce există pe pământ"*.

Ce înseamnă acest lucru, ne învață tot autoarea : tot ce am primit gratuit de la natură, trebuie să prețuim, să nu consumăm fără măsură, să nu aruncăm la întâmplare resturile care ne prisosesc.

Apelul pe care ecologiştii îl adresează tuturor, sună aşa : "*să prețuiți/ mediul în care trăiți". (***Apel).**

Ştim cât de neplăcut impresionați suntem atunci când mergem undeva, în natură, la pădure, la malul unui lac sau la munte, ne aşezăm pe o bancă să ne odihnim şi privind în jur vedem copacii distruşi, scrijelați, tăiați fără milă, cu crengile rupte din joacă, inconştiență sau pentru a le pune pe foc.

Cât de inestetic, cât de îngrozitor arată o pădure mutilată! Ea nu mai oferă ochiului acea plăcută privelişte şi răcoare de care avem nevoie în vacanță sau în scurtele popasuri pe care le facem în natură, dar nu mai poate produce nici oxigenul

absolut necesar vieții.

Poeta dovedeşte o delicatețe şi o dragoste fără limite, nu numai pentru generațiile de astăzi, dar şi "*Generației de mâine/ să-i lăsăm cum se cuvine/ o natură sănătoasă/ îngrijită şi frumoasă" (***Apel).**

Pornind de la înțelepciunea populară conform căreia nu te poți numi OM dacă n-ai sădit un POM, poeta ne îndeamnă să plantăm fiecare : "*dacă nu un pom, o floare!"***(Apel) –**arătându-ne apoi că floarea ne va răsplăti cu frumusețea şi mireasma ei proaspătă, iar pomul cu roade bune, cu umbră la care ne putem odihni, cu aerul curat pe care-l inspirăm în preajma lui.

Despre floare, Olimpia Sava ne arată că are nevoie ca şi omul de mâncare, adică de lumină, de apă şi de soare. De asemenea, floarea suferă şi-o doare, dacă o mână de copil o frânge sau o calcă în picioare. Atunci e ca şi când ea s-a născut degeaba, pentru că nu mai poate să ne îmbete cu mirosul ei şi să facă să se nască din petalele sale, iubirea. Şi apoi, floarea simte cel mai bine pe omul care o iubeşte. Oricine poate vedea când îşi udă plantele, că acestea se înviorează şi degajă parfumuri proaspete şi îmbietoare.

Într-o poezie foarte instructivă, asistăm la discuția cu Doamna Igiena, care e, de când lumnea, prietena copiilor curați, aflându-se în slujba sănătății însăşi a umanității. Igiena duce o luptă acerbă pe tot globul cu duşmanul ei cel mai perfid : microbul. Ea are pentru acest război crâncen, un întreg arsenal pe care omul harnic îl foloseşte zilnic : coşul de gunoi, (*"un prieten bun ca voi"* – spune autoarea), săpun, periuță de dinți, apă, prosoape, detergenți, dar în primul rând : hărnicia, trăsătura caracteristică şi virtutea celor care vor să fie prietenii naturii – izvorul vieții.

Suntem antrenați astfel fiecare în munca de igienizare. Prietena noastră apa, ne va ajuta negreşit.

Un cod natural de conduită morală şi civică ne învață să nu facem fapte rele nici chiar atunci când nu ne vede nimeni, dacă dorim să ne respectăm pe noi înşine şi pe cei din jurul nostru. Nu e suficient să fii cuminte şi harnic numai când eşti în preajma cuiva, dar tot timpul, pentru că astfel vei căpăta deprinderi sănătoase pentru întreaga viață şi o să te comporți cuvilizat în societate.

Nu în ultimul rând, Olimpia Sava ne arată cât de folositor este de a ne iubi aproapele ca pe noi înşine, de a trăi în colectivitate ca într-o familie mare, frățeşte, respectându-ne şi întrajutorându-ne la nevoie pentru ca la rândul nostru să găsim sprijin atunci când ne vom afla în cine ştie ce împrejurare. Astfel, în poezia "**Frații"** aflăm sentimentul scump care este dragostea frățească.

Cu grijă maternă Olimpia Sava ne învață cât de dăunător e tutunul şi alte tentații pentru copiii care ar fi curioşi să încerce, iar apoi să constate că-şi pierd sănătatea iremediabil.

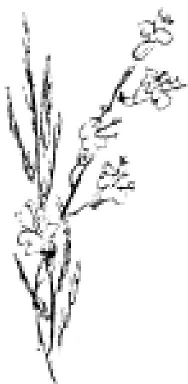
În sfârşit suntem puşi în gardă că Pământul este în pericol şi este lansat un SOS împotriva acelora care consideră pământul ca un bun personal, luându-şi dreptul de a face experienţe de-a dreptul fatale pentru fiinţele nevinovate, oameni, animale, plante. Acesta este şi apelul pentru a milita neobosit în organizaţii de tineret şi de copii pentru PACEA LUMII pentru că numai în pace ne putem dezvolta normal, armonios, fără griji, fericiţi şi puternici.

Şi dacă mediul înconjurător s-a depreciat astăzi, noi putem să ajutăm natura şi mediul, depozitând resturile şi transportându-le pentru reciclare, unde pot fi transformate în pământ pentru plante, în uleiuri rafinate utilizate în industrie în aproape toate domeniile.

Totodată suntem sfătuiţi să iubim deopotrivă şi animalele şi să fim prietenii lor, să fim buni şi grijulii cu orice gâză, furnică sau gândăcel, pentru că nu noi le-am creat ci bunul Dumnezeu. Mai aflăm că orice muncă este demnă şi că orişicare meserie are poezia sa şi dacă e înfăptuită cu dragoste, din porunca inimii, ea ne va răsplăti cu roadele ei. De asemenea, cum să fim politicoşi în orice împrejurare, să mulţumim celor care ne oferă ceva şi să sărim în ajutor, ori de câte ori este nevoie.

Respectul de sine se învaţă respectându-i pe alţii din jur,, respectând părinţii, profesorii, educatorii, respectând natura şi pământul pe care l-am primit pentru a putea locui pe el şi a ne simţi bine.

Autoarea s-a dovedit însă şi foarte generoasă cu toţi copiii, oferindu-le această carte instructivă, dar dându-le şi copiilor talentaţi posibilitatea de a se afirma, astfel încât cartea este desenată nu numai de autoare dar de un întreg colectiv de copii care şi-au pus inimile şi gândurile în pagini pentru a ne bucura pe noi, cititorii.

COPILĂRIE-NTR-UN PICIOR LA PORȚILE VISURILOR
NORY BELLU şi CAMELIA ELINOR BELLU, "La Porțile Visurilor", Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2005
Ilustrații: Angela Cioltan-Zainea

Elegia copilăriei, model al sensibilității infantile ne este prezentată ca microunivers fermecat, populat de personagii de care nu te poți despărți toată viața. Şi câți copii nu-şi duc cu ei trăistuțele cu amintiri din copilărie sau cu primele basme ascultate ori citite de mămici, bunici sau mătuşi? E vorba de nevoia omului de a-şi păstra intacte miturile dintâi. Zonele de frăgezime şi candoare transpar în vagi ecouri epico-lirice ale memoriei involuntare şi Nory Bellu, în complicitate cu fiica sa Camelia Elinor, le scoate la iveală cu nostalgia aferentă, fie sub forma unor amintiri, fie a unor poveşti al căror parfum împrospătează sufletul.

Şi o dovadă că harurile se împart egal în familie, sora Noricăi Bellu, ilustratoarea Angela Cioltan- Zainea, completează în chip fericit tabloul fără asemuire al copilăriei, exersându-şi penița la **"La porțile visurilor"**, cu măiestria artistului format şi cu fantezia proprie doar acelor suflete care abundă de miresme. Adieri din aceste parfumuri sunt dăruite copiilor în desenele care întregesc aceste poveşti, dându-le un farmec aparte, dar şi în creațiile originale pe care nu demult le-a pus la dispoziția editurii, ca daruri pentru cei mari şi mici, spre împărtăşire.

"Sărac e cel ce uită sau părăseşte universul miraculos, unic, închis în sine ca într-o scoică izvodită din stele, al copilăriei, al deschiderii spre lume, spre viață, spre cunoaştere – spune ilustratoarea Angela Cioltan -Zainea. Trăim prea puțin pentru a ajunge cu adevărat la maturitate. Bătrânețea nu există… Este o invenție pentru a netezi trecerea".

Rotundul acesta de vise, care pot fi ale oricui, circumscrise în pagini frumos ilustrate, seamănă cu o cutiuță fermecată din care se aud melodii suave şi susur de izvor înlăcrimat. Unde balerine încep dansul zânelor la deschiderea cutiuței, pe muzica aceea lină de vals, rotindu-se, rotindu-se în vârtejiul amețitor al candorii.

Intrăm şi noi în dansul noptatic, până în licărul zorilor, când toate se ascund şi ziua se profilează la orizont, senină şi fără de umbre.

De altfel, eposul a fost dintotdeauna un izvor nesecat de comori de neprețuit.

Din izvorul lui şi-au potolit setea nenumăraţi creatori şi, precum fântâna cu apă vie nu s-a împuţinat, ba a ţâşnit şi mai intens spre suprafaţă, din acele ape freatice, aşa nu s-a isprăvit duhul comorii de spiritualitate a omului. "**În lumea basmelor"** Noricăi Bellu pătrunzi ca "*într-o poiană scăldată în revărsarea razelor de lună".* Atunci, să nu te miri, coboară pe razele de lună, *"piticul cu ulciorul plin de darul vieţii fără sfârşit, apa vie".* Piticul îţi întinde ulciorul şi-ţi spune cu glas piticesc, de bună seamă:

"*Să nu uiţi că basmele din visele tale, trebuie să trăiască veşnic pentru copiii care nu le-au aflat, sau nu au bunicuţe ca tine."*

Piticul îţi dă o poruncă cel puţin curioasă : să stropeşti "*filele albe pe care le ai în faţă, pe care se vor scrie basmele şi visurile pentru a se bucura toţi copiii când le vor citi. Sau le vei povesti chiar tu…"*

Asistăm aici, la **misterul creaţiei, care dintotdeauna a fascinat pe toţi truditorii condeiului.** Pentru că afli întregul proces de osmoză, alchimie, în laboratorul unde se făuresc poveşti. Şi din "fotoliul minţii", cu întregul arsenal de condeie, pene măiestre, creioane, plaivazuri, radiere, stilouri, pixuri, pregătite minuţios, cu un maldăr de hârtie stropită cu apa vie a fanteziei, te aşterni pe scris, pe şters, pe mototolit ghemotoace până se umple coşul de gunoi, pe şters, pe refăcut, pe stropit cu sudoare. Dar în cele din urmă apare pe pagină fructul imaginaţiei tale : acel poem, acel basm, acea povestire sau desen în care îţi vei regăsi intacte toate visele şi năzuinţele. Bineînţeles dacă zâna muză nu se lasă prea mult aşteptată ori greu înduplecată.

E de ajuns uneori să găseşti o ansă ori o nuieluşă de alun precum cea a fântânarilor şi ea îţi va îndrepta paşii chiar pe locul fermecat unde te poţi îmbogăţi cu resursele nebănuite ale tezaurului. Pentru aceasta, însă, trebuie să ai o fire cercetătoare şi însetată de cunoaşterea lumii de poveste, de mit şi legendă, de istorie, transpusă-n Cuvânt şi faptă.

O astfel de fire este cea a Noricăi Bellu, o scriitoare pe cât de discretă, aşa cum îi stă bine oricărui om de talent, pe atât de înzestrată cu virtuţi de povestitor înnăscut şi dotată cu reale calităţi literare.

Nu lipsite de umor, de franchețe, de spontaneitate, de lirism, cele 11 poveşti, precum cele 11 **lebede** ale lui Hans Christian Andersen, fac închipuirea să zboare spre o lume în care doar cei cu inima curată pot pătrunde.

"*Copilăria este cel mai fascinant lăcaş al sufletului nostru"* – spune Nory Bellu în mottoul frumosului volum "**La porţile visului",** care face obiectul rândurilor de faţă şi care este al doilea volum pentru copii, după cel intitulat "**Prietenii noştri credincioşi",** Editura Pax Aura Mundi, Galaţi, 2004.

O spumă de poveşti savuroase, proaspete şi pline de învăţăminte te întorc în anii cei fără de griji şi orice ai afla, nu trebuie să pari deloc mirat pentru că, în

poveste totul, absolut totul e aievea şi orice se poate întâmpla. În microuniversul atât de tulburător al copilăriei, pătrunderea, fie şi a unui gând matur, pare o împietate. Trebuie să ai cu adevărat suflet şi simțire de copil ca să le pricepi şi să le guşti înțelesul.

Astfel pătrunzi cu paşi tainici prin codrul fermecat, argintat de razele lunii, printre arbori înalți, aidoma unor coloane de templu. Luna revarsă fuioare de raze peste lumea miraculoasă în care ai intrat şi tu o iei martor. Alături de Făt-Frumos, te adânceşti în această lume vrăjită, plină de taine, care te leagă cu fire nevăzute, de parcă-s ar fi fuioarele razelor de lună.

Apar ca prin vis ființe ciudate, uneori cu aspect de vulpi care dansează frenetic în jurul unui havuz uimitor. În mijlocul lui, trei statui de marmură ale unor zâne lacustre. Jeturi cristaline de apă țâşnesc din guri de dragoni împrăştiind în jur irizări diamantine.

Piticul pădurii cu ulciorul plin de apă vie parcă te îmbie să bei. Doar câțiva stropi să reverşi spre vulpile cu ochii ca smaraldul şi ele se vor preface în fete frumoase.

Nu lipsesc, desigur, din orice poveste, nici palatul, nici stăpâna lui, nici mesele încărcate de nuntă, cu bucate alese, nici orchestra alcătuită din făpturile codrului. Totul e atât de feeric, de minunat, nimic nu poate strica vraja.

Dar iată că se luminează de ziuă şi glasul mamei te cheamă blând. O nouă zi începe ca un vis care cândva, se poate împlini, căci unele vise devin aievea. (**La havuz).**

Vei afla taina frumoasei Arela, cea menită de ursitoarea vrăjmaşă să trăiască în inima de piatră a munților.

Fiecare poveste e moralizatoare, are şi o concluzie la sfârşit. "Să învățăm să prețuim şi să păstrăm ceea ce avem, fără a râvni la mai mult, sau chiar la țeluri de neatins, căci atunci am putea pierde totul" – se spune în finalul poveştii **Taina munților de piatră.**

Poveştile încep ca toate poveştile şi se petrec pe timpul când se mai petreceau minuni pe pământ sau "*pe vremea când ursitoarele coborau printre oameni şi trasau ursita noilor născuți",* ori *pe vremea când mai existau oameni săraci".*

Limbajul posedă întreg bagajul fantastic legat de poveşti, basme, mituri, legende, balade ori doine, care au legătură cu etosul românesc, obiceiuri, tradiții, port popular. În toate poveştile luna e prezentă ca un martor argintiu şi tainic. O fată cu mâini palide, de crin, pătrunde pe poarta maiestuoasă a visurilor, deschisă parcă de o mână nevăzută.

Îl întâlnim desigur pe tânărul care suspină cântând dintr-o vioară fermecată, ori, altădată, din fluier. În zori, visul se destramă şi totul dispare. Ceea ce rămâne este povestea care, prin definiție, este nemuritoare.

Sărăcia, modestia, milostivenia, înțelegerea față de alții, sunt virtuți apreciate ale eroilor care nu vor întârzia să primească răsplata cum se cuvine.

În povestea **Eol – Zeul Vânt,** protagonista, o copilă orfană trăind *"la margine de codru pustiu",* dar foarte vrednică, îngrijind singură de căsuța rămasă de la părinți şi de viețuitoarele de pe lângă casă, dorea să întâlnească o ființă alături de care să-şi împlinească rostul, să aibă cu cine vorbi şi se sfătui, să audă glas blând în jurul ei.

O făptură a cerului, nu a pământului, Zeul Eol – Vântul venit în chip omenesc, o vizitează pe tânăra Samona şi-şi cere să-l urmeze. Este motivul eminescian al lui Hyperion, îndrăgostit de-o pământeană ori motivul "Zburătorului" lui Ion Heliade Rădulescu. Dar, în chip cu totul neaşteptat, Eol doreşte s-o poarte pe Samona, în Haos, pentru a cere Demiurgului, **nemurirea**, nu pentru sine, dar pentru ea. Fata încuviințează să-şi părăsească lumea sa, nu fără oarecare reținere, căci îi era drag ținutul de baştină şi căsuța ei modestă.

Înfăşurată în mantia ocrotitoare a lui Eol, care împrumuta pe rând nuanțele de azur ale cerului, auriul cald al soarelui şi purpura răsăritului, Samona e purtată la Polul Nord, pretext pentru autoare de a descrie acele fenomene naturale precum Aurora Boreală, Noaptea polară.

"*Trecuseră în zbor peste munți de gheață şi zăpadă, peste întinderi nesfârşite acoperite de nea sclipitoare, prin furtuni cum nu-şi închipuise că pot exista, şi acum se afla deodată în fața acestui uimitor fenomen natural. Cerul iluminat feeric revărsa în adânca noapte polară curcubeie de culori, ploi de beteală, aur topit, ridica perdele de purpură care cădeau în valuri de smarald. Coloane de argint se topeau în abisuri de violet, se amestecau culori strălucitoare, luând la nesfârşit alte şi alte forme, un spectacol de o măreție şi frumusețe nemaivăzute."*

Este visul nopților polare, care durează şase luni, până când începe ziua polară, ce aduce ca răsplată lumina aurie a soarelui, îi explică Eol arătându-i negrăitele frumuseți ale lumii. Surprinzător pentru înțelegerea comună, când oamenii tânjesc după măreția şi splendoarea lucrurilor inaccesibile, în acest basm, Vântul împrumută ceva din trăsăturile de caracter ale pământencei. Învață mila şi alte simțăminte umane. Dragostea Zeului Vânt pentru pământească este nemăsurată. Pentru ea a construit o planetă aidoma pământului, pentru care a muncit mii de ani. Însă nici chiar în poveste nu e totul perfect.

"Rămasă singură a început să cutreiere împrejurimile castelului. Erau parcuri întinse ca pe pământul ei părăsit, dar nimic nu se clintea de la locul său. Nu se mişca nici o frunză, nici o floare nu se rupea, nici o pasăre nu ciripea pe ramuri şi nici un val nu unduia în oglinda neclintită a râurilor şi lacurilor. La atingerea ei a văzut că totul era cioplit în smarald, safir, ametist, rubin şi alte pietre prețioase. Toate acele magnifice frumuseți erau făurite de Eol pentru dânsa ca să creadă că se află pe pământul ei iubit. Tocmai aceste iscusite sculpturi o întristau peste măsură prin încremenirea lor.

De multe ori se oprea pe marginea unui lac, sub o salcie plângătoare de smarald, sub umbra unei stânci de alabastru, printre mii de flori sclipind în toate culorile şi i se părea că aude cum se loveşte un talaz de mal, cum foşnesc frunzele. Auzea cum cheamă un cuc, sau un tril de privighetoare, dar… iluzii erau toate. Nimic nu se putea auzi în acea natură moartă, nici măcar paşii ei nu stârneau un răsunet cât de mic. Rătăcea pe poteci neştiute sub coroanele arborilor neclintiţi, încercând să-şi ostoiască năvala de tristeţi şi durerea pământeană ce o cuprindea la amintirea ştiutelor sunete din jurul căsuţei ei. Se simţea cu mult mai singură decât în căsuţa ei împresurată de codru adânc, de viaţa adevărată.

I se părea Samonei că este prinsă într-o vastă închisoare ca o gâză pecetluită în cleştar. La ce-i foloseau toate acele palate măreţe, frumuseţea grădinilor, când totul era nemişcare? Şi munţii aceia cu creste înalte pe care nu putea urca. Ah, de-ar auzi măcar un ciripit mic de pasăre, un murmur uşor de val, un freamăt lin de frunze, poate s-ar mai împăca cu acea lume în care a fost adusă. Cum se îndurase ea să plece aşa, în necunoscut, să-şi lase lumea ei? Nu există un dor mai cumplit decât cel de locul de baştină în care ai văzut lumina soarelui. Ea fusese dornică să cunoască lumea, cerul, stelele, dar cât de înşelătoare pot fi visele chiar atunci când s-au împlinit! Visele te fac adesea să suferi…(…)

*Ce să facă ea cu nemurirea? Nu şi-o dorea. Viaţa printre acele pietre mute şi nemişcate ar fi mai rea decât moartea.” (***Eol – Zeul Vânt).**

Călătorim şi noi “**La porţile visurilor”** - alături de eroii cărţii şi aflăm taina munţilor de piatră, povestea micii spălătorese, a bobocului de trandafir, a fluturaşului şi a florilor, a sirenei, a bătrânului grădinar.

Şi avem acest privilegiul datorită unei bunici.

A fost odată - şi mai este şi azi, că dacă n-ar fi, nici nu s-ar pomeni – o bunică. Avea ochi senini de copil, surâs de fetişcană timidă, mâini dibace de mămică, şi nelipsiţii “ochelari de scris poveşti” – de bunică…

Bunica Norica a avut patru copii - Florile Vieţii sale.

De la toţi a strâns o duzină de nepoţi şi strănepoţi. Este aşadar o bunică cu B mare.

Nu fusese dintotdeauna bunică. Dar fusese mereu inventatoare. Prin ce colţişor al minţii pitea ea poveşti, nu se ştie. Cert e că avea în plus, faţă de ceata imensă a celorlalţi bunici, darul de a şti să inventeze poveşti. Până aici nimic neobişnuit, căci s-au văzut atâtea bunici totuşi care sunt născocitoare, stând la pătucul nepoţeilor şi scotocind prin memorie ca într-o fântână vie, să afle taina poveştilor. Ca oricărei bunici serioase îi plăcea să se joace, să se copilărească, să povestească şi să se sfădească.

Rezultatul acestor invenţii buniceşti este cartea de faţă pe care vă invită s-o citiţi pe nerăsuflate şi să o povestiţi la rândul vostru şi altora.

Galaţi, 27 noiembrie 2006

UN GLAS ÎN CĂUTAREA TONULUI
CONSTANTIN DOCA-TRINCU, “Jenică şi Stanca”, Editura Phoebus, Galaţi, 2006

Este greu să descrii în cuvinte iubirea. Ca şi inefabilul, ea e dificil de văzut, de pipăit, uneori chiar şi de atins. Hainele ei sunt ţesute din fire subţiri de nemărginire. Sortită Înaltului cast, ea ne poartă pe culmi, anevoie atinse.

O astfel de întreprindere temerară o constituie cartea de faţă care, în tonuri uneori patetice, ne descoperă totodată frânturi de istorie învăluite-n voalul inefabil şi preţios al aducerilor aminte; frânturi de frumuseţe lăuntrică păstrate-n sipetul aşezat cuviincios în odaia curată, sub icoana Preacuratei, frânturi de vis cu alonjă subtilă către un viitor care se promite cât se poate de înfloritor; frânturi de gânduri întoarse spre sine. Toate aceste frânturi compun un univers care ne invită a-l acerceta cu de-amănuntul.

Părăsind nivelul senzorial, purtat de firul ideatic al formei perfecte, scriitorul aspiră cu asiduitate să păşească pe calea pe care atâţia au străbătut-o deja, a salvării, a mânturiii prin iubire. O iubire perfectă (cine spune că nu există?), o iubire care nu se micşorează în intensitate, strălucind la fel ca la început precum o stea pe firmamentul bolţii celeste.

Desigur, o infinitate de poveşti, mai mult sau mai puţin triste s-au scris şi se vor mai scrie până la sfârşitul veacurilor. Nu e creator să nu fi atins acest subiect generos în diversele lui forme, pentru că Însuşi Creatorul Suprem ne-a lăsat drept moştenire iubirea invitându-ne să ne iubim unul pe altul, aşa cum El ne-a iubit şi că prin aceasta, prin iubire se va cunoaşte că suntem ai Săi.

Nimic nou sub soare. Ce ar avea special, în stare să menţină atenţia trează, visul prospăt, speranţa că nu e totul pierdut, dorinţa arzătoare de viaţă, de împlinire, de comuniune trupească şi sufletească, aptă şi zămislitoare de rod care să dăinuie peste viaţă şi peste moarte?

În strigătul de timp aruncat ca un arc de curcubeu peste oameni şi lucruri, se desluşesc imagini clare sau puţin impalidate, chipuri cunoscute şi străine, întâmplări neîntâmplate, vechi icoane pe scoarţă.

Şi în acest luminiş existenţial, se profilează precum aurora, vestind astrul zilei, o iubire ca de început de lume. Indestructibilă, neclintită, statornică, pură, transgresând timpul şi spaţiul, dincolo de toate, dincolo de viaţă şi moarte.

Într-un timp când jurămintele de la sfântul altar sunt călcate-n picioare la ordinea zilei, cţând promisiunile sunt uitate chiar în clipa următoare rostirii, când iubirea a degenerat în trivialitate şi vulgaritate care, din păcate sunt ridicate astăzi la rang de virtuţi, doi oameni deţinând acelaşi „capital de iubire" drept unică zestre, pe care-l vor păstra ca pe o comoară de preţ, hotărăsc să-şi unească destinele şi chiar o fac. Da, iubirea poate înflori şi creşte în orice colţ al lumii, în cele mai vitrege condiţii. D-a demonstrat că în plină conflagraţie mondială, au răsărit iubiri nemuritoare. De undeva, de pe această planetă, doi oameni vin unul spre celălalt cu braţele deschise. Inimile lor se contopesc la unison. Dragoste, înţelepciune, căldură sufletească, tandreţe, delicateţe, câte comori poate omul dărui fiinţei iubite?

Autorul, prin mijloace specifice artei condeierului vrea să dea răspunsul, deloc simplu, la următoarea întrebare arhicunoscută : Mai e posibil să trăieşti drept într-o lume strâmbă? Dimensiunea morală împletindu-se armonios cu dimensiunea spirituală ar putea fi o cheie.

„Nihil sine Deo" – „Fără Dumnezeu, nimic nu e posibil". Alături de El şi cu El, poate par lesne de înfăptuit.

Calchiată pe canavaua tulburătoarelor evenimente care au zguduit mapamondul şi au lăsat urme dureroase şi de neşters în istorie, cea de a doua conflagraţie mondială, pare a fi providenţială şi ruptă total de tragedia şi dezastrul din jur, ca o floare răsărită-n cenuşă. Mai tărziu, în anii regimului lipsit de lumina credinţei, în pofida tuturor privaţiunilor, dragostea lor izbucneşte dezinvolt, făcându-şi loc prin labirintul diurn ca un firişor de apă prin pământul bătătorit de cizme potrivnice.

Epoca descrisă conferă autorului unprilej propice pentru a strecura ca nişte profunde mesaje subliminale, simţământul patriotic, de o înălţime şi vibraţie în stare a mişca munţii din loc. Informaţii folositore ne sunt oferite firesc, prin gura unor veterani de război sau a unor tineri participanţi la marea conflagraţie, însă nu ostentativ sau obositor, ci, din dorinţa de a ne readuce în suflete, sentimentul uitat al iubirii de patrie.

Dumnezeu şi patria. Patria şi mama. Repere fundamentale şi scumpe de care orice om ar trebui să ţină cont, căci ele fac parte din însăşi fiinţa umană.

Autorul uzitează însă şi alte mijloace pentru a atinge sensibilitatea cititorului şi acelea ţin de folclor şi etnografie, de arealul în care s-a născut şi dezvoltat ca om, une şi-a descoperit rădăcinile. Sărbătoarea creştină Drăgaica sau Sânzienele devine pretext pentru o relatare amănunţită a datinilor, încă în vigoare la sate, unde tradiţiile nu s-au denaturat. În imagini de o prospeţime deosebită – ne sunt prezentate şi descrise amănunţit aceste sărbători săteşti, recuperând ceea ce are poporul nostru mai de preţ şi care-l defineşte ca naţiune: cultura şi tradiţia creştină.

Pe acest fundal, tandemul Stanca-Jenică, de notorietate în sat, ăşi trăieşte cu intensitate şi neprihănire povestea de iubire. Pe măsură ce sentimentul lor creşte şi înfloreşte, devenind tot mai fervoros, mai intens, mai profund, într-un plan paralel (sau poate în acelaşi plan), ca într-o lege a compensației, se dezvoltă nefericirea celuilalt tânăr, pricinuită de dragostea neîmpărtăşită pentru aceeaşi Stanca.

Dacă ar fi să devenim puțin cinici, dragostea celor doi este invers proporțională cu nefericirea şi singurătatea, fără posibilitate de alinare a lui Alexandru. Şi-atunci? Fericirea îşi clădeşte temelia pe nefericire? Cine să le împace pe toate?

Ar trebui să dormim liniştiți ştiind că undeva, cineva suferă şi plânge din pricina noastră? Sau să ne refuzăm propria fericire şi propriile îndemnuri şi trăiri ale inimii, din teama de a nu răni pe altcineva? Iată întrebări, mistere, - nu mai mari decât infinitul, fireşte, - dar care ne-ar putea provoca serios la o meditație profundă, ceea ce a fost şi în intenția autorului.

„Noi nu putem face nici măcar un pas în această lume fără riscul de a-i face pe alții să moară" – spunea Albert Camus. Şi tot în acelaşi context : „Necontenit, pe câmpuri, în firide, pe străzi, în codri, în altar, în pat şi zi şi noapte, cineva ucide" – spunea ilustrul academician, poet şi traducător Ştefan Augustin Doinaş în poemul „Alibi" – ca apoi să conchidă : „Ca Dumnezeu, prin ubicuitate, suntem complici la tot ce-a fost ucis". (vol. „Seminția lui Laokoon", Editura Tineretului, Bucureşti, l967).

Conflictul lăuntric se consumă atât în sufletul fetei, care nu ar vrea să rănească pe nimeni dar îşi apără cu ardoare iubirea, cât, mai ales, în sufletul celui nefericit, care nu se consolează nicicum cu pierderea iubitei.

Poate că unii cititori s-ar putea întreba ce s-a întâmplat după nunta ca-n poveşti descrisă cu lux de amănunte, în stilul nunților tradiționale moldoveneşti, cu datina pețitului, împodobirea miresei, despetelirea ei şi alte frumoase obiceiuri demne de un dicționar etnografic. Ce s-a ales de iubirea lor jurată la Sfântul Altar?

Aceasta ar fi, însă, o altă poveste şi cum poveştile pot deveni realitate, de ce nu? – am afla că şi astăzi trăiesc fericiți, înconjurați de copii şi nepoți care le luminează în chip binecuvântat bătrânețile…

Travaliul fanteziei este infinit şi poate broda orice scenariu pe acest calapod, după propriile dorințe şi aspirații.

Poate că e o poveste nesfârşită, ca şi iubirea celor doi… Poate avea happy-end sau dimpotrivă. Fiecare e liber să aleagă. Şi din acest punct de vedere lucrarea e o carte cu final deschis.

Nouă nu ne rămâne decât să poposim cu gândul, fie şi câteva clipe, la o iubire posibilă, năzuită de toţi, ca-n basme sau ca-n realitate.

Lucrarea se înscrie în genul prozelor lirice, căutând forma perfectă, mai curând decât conţinutul, pe linia calofilică pe care o adoptă atâţia autori, fie în proză, fie în poezie. Totodată e o scriere angajată, cu implicaţii istorice şi etico-morale care, în pofida anumitor improprietăţi semnifică mai mult decât simpla cotidianitate. Nu se poate să-ţi cunoşti viitorul fără să-ţi afli trecutul, dar mai ales fără să ţi-l asumi şi apreciezi. Cunoscând şi asumându-ne acest trecut, putem trece mai lesne spre ceea ce ne aşteaptă…

În lupta cu sunetele pure se ascunde bardul care umbreşte puţin prozatorul. Poetul este cel care, din boabe de nisip împleteşte funii de aur azvârlite-n tării, să spânzure luna. Cel care, modelând aerul după chipul neasemuit al iubitei, aşa cum sculptorul modelează lutul şi marmura, aşa cum pictorul modelează culoarea pe pânză, dându-i expresia inimii şi simţămintelor sale, dă formă luminii, dirijează stelele, porunceşte valurilor, dresează vântul şi ploile şi, mai ales, grăieşte pre limba tuturor făpturilor.

Până la urmă, scrierea de faţă este un imn dedicat iubirii împlinite în sfântul sacrament al căsătoriei creştine, invitând la puritate şi desăvârşire morală, ceea ce se impune mai multca oricând în vremurile noastre.

Ce ne aduce nou, ne-am putea întreba? Aduce bunul simţ într-o lume lipsită de bun simţ, aduce curăţenia sufletească şi cinstea la locul lor în panoplia virtuţilor, într-o civilizaţie în care acestea sunt pe cale de dispariţie, aduce sentimentul iubirii de patrie, de neam, aproape în aceeaşi linie cu acela al iubirii de Dumnezeu, urmat, firesc, de iubirea de mamă. Cine mai vorbeşte astăzi de patriotism fără a fi acuzat de naţionalism, de şovinism, fără să cadă în vetust, ori, mai grav, în ridicol?

Aflat la cea de a patra carte a sa, Constantin Doca-Trincu este încă în căutarea tonului potrivit pentru o exprimare cât mai fericită şi mai expresivă. Limbajul căutat, migălit şi, nu de puţine ori preţios, ca şi mijloacele stilistice mai rar folosite, fac din autor un romantic incurabil, care încearcă prin procedee clasice, recuperarea unui timp revolut, a unei tinereţi pe cale de plecare. Este ca o uitătură fugară peste umărul vieţii, pentru a nu pleca de tot din locul unde ai simţit că viaţa îţi surâde. Este amintirea paradisului pierdut şi mai ales, dorinţa regăsirii acestui rai de acasă numit copilărie, adolescenţă şi viaţă.

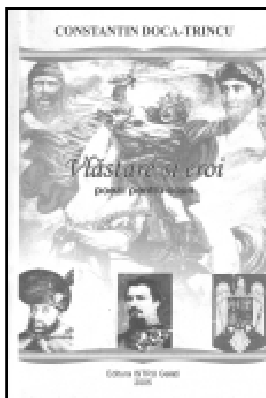
Se impune pregnant, cu toate acestea, răspunsul la întrebarea cheie : Este iubirea o taină mai mare decât infinitul?

Citind această carte, putem afla sau dimpotrivă, putem trece indiferenţi mai departe.

15 septembrie 2oo5

PATRIA – A DOUA FIINȚĂ A POETULUI CONSTANTIN DOCA-TRINCU, “Vlăstare şi eroi”, Editura Istru, Galați, 2005

Ilustraţii: **Adrian şi Sorina Fădor Vădeanu**

Un patriotism aparte străbate ca un filon liric, volumul de față răsfrânt în luminile din flacăra nestinsă a iubirii de neam, de glie, de datini, de tot ce înseamnă matcă şi albie de fluviu, grâne, brazi şi cetăți înălțătoare. Câți sunt astăzi care-şi mai iubesc leagănul naşterii, care sunt recunoscători țărânii de unde s-au ivit, călcată cu smerenie sfântă? Când cei mai mulți o părăsesc, pleacă, se îndepărtează, dincolo de hotare, strivind sub tălpi aducerile aminte dintâi, primele bucurii ale copilăriei, primele semne ale conştiinței de a fi, şi cei dintâi muguri de iubire în inimă. Pentru că aşa cum mama e unică, şi patria trebuie să fie la fel.

Departe de a-şi părăsi matricea, poetul Constantin Doca -Trincu, aşa cum a demonstrat şi în primele două volume, îşi revendică şi în “**Vlăstare şi eroi”**, - poate mai accentuat, dreptul la amintire, iar aceste amintiri devin în sufletul său – icoane.

Crâmpei de lume, fărâmă de Univers e țara, ca un colț de rai, cu flori rarissime şi cu oameni drepți şi blânzi, având *“credința-n Duh nemuritoare”*. În acest spațiu etern, stropii vieții se desfiră între suferință şi speranță, iar omul, cu trupul cutremurat şi cu sufletul licărind în ceață, se-ndreaptă încet spre *“retrăirea fără şoapte”* **(“Suferință şi speranță”).**

O patrie în care fiii ei, ca nişte pietre vii, mocnesc febril din piepturi străbune. Din toate acestea răzbate aprig îndemnul ca nici un fiu de român să nu uite “*iubirea de neam şi morminte”.* Acest pământ sădit de mâini de mame şi stropit cu roua lacrimilor, cu sângele martirilor căzuți la datorie, e străjuit de brațele şi piepturile viguroase ale fiilor, ca un lanț împrejmuind zarea.

Se spune că un om care-şi denigrează patria este ca şi cum şi-ar defăima propria mamă, sânul care l-a alăptat şi mâna duioasă care l-a mângâiat. Şi dacă au fost milioane de români care şi-au slujit țara, vărsându-şi sângele pentru ea, acest fapt denotă că patria este a doua ființă care trebuie iubită, respectată, slujită, apărată cu orice preț. Chiar dacă unora li se pare desuet să vorbească despre patriotism într-o țară democratică în care valorile morale s-au răsturnat, tinzând spre deschiderea universală, ceva din esența acestui patriotism ne defineşte ca ființe. Patria este **dasein-**

ul nostru, locul de unde survine ființa. Chiar în vreme de pace, apărarea ei este obligatorie.

Apartenența la un neam este esențială pentru personalitatea omului. Un individ fără țară, fără rădăcini, fără istorie, nu e un om întreg. E deformat sufletește şi nu se poate împlini decât **în** sau **aproape** de sânul matern care e patria.

În iureşul acestui tărâm, cetățile de scaun devin "aştri veghetori", chemând în sunet de tulnic voievozii la datoria sacră de a-şi apăra fruntariile.

Nemuritor este sentimentul iubirii de țară, aşa cum nemuritoare au rămas numele iluştrilor voievozi care şi-au cioplit numele în andezitul timpurilor astrale. Şi aşa cum Spiritul Divin coboară din sanctuar să sfințească mormintele eroilor, la fel scânteia de dumnezeire din noi se aprinde cu foc nestins, ca flacăra olimpică, la chemarea patriei. La sunetul acestei chemări, până şi cei cu inima de gheață se încălzesc la făclia datoriei sfinte.

Filonul acestei iubiri îi reuneşte pe cetățenii aceleiaşi țări străvechi, făcându-i vlăstare şi frați într-o eternă primăvară.

Veritabile lecții de istorie versificate, cu învățăminte şi pilde având tâlcul în însăşi înțelepciunea didactică dobândită în zeci de ani de exercitare a profesiei, dar şi în firea aprigă şi generoasă, gata oricând de jertfă şi dăruire, aceste poeme didactice sunt de un real ajutor pentru vlăstarele care trebuie deprinse cu valorile civice şi morale cele mai înalte şi mai nobile ca să-şi desăvârşească personalitatea.

Ca şi în cel de-al doilea volum, "**Muguri de rouă"**, regăsim şi aici imaginea scumpă a satului cu valorile lui tradiționale, cu îndeletnicirile specifice muncii aspre a pământului, dar şi cu bucuria culesului de roade îmbelşugate. Răzeşi, plăieşi, clăcaşi, toți sunt înnobilați cu aura sfântă a sudorii izvodite din trudă. Palmele lor, ca şi tălpile lor goale au înscrisă în ele istoria, în cuvinte, linii, desene, sau simple hieroglife, pârjolite de vântoase şi arşițe, semne aproape indescifrabile. Dar cine ştie să citească aceste "semne", le descifrează şi firea dârză, cinstită a țăranilor-oşteni, care aşează onoarea mai presus de alte virtuți.

În arealul natal, în care "*cerul e mai plin de aştri ca nicicând"* – poetul se simte liber la visare, la imaginație. "*Cu fiecare stea aprind un gând" (***Brăduleţul meu),** spune poetul fascinat parcă de un decor ireal, în care amintirile retrăite "*răsar ca din cenuşa arselor cuvinte"*.

Nu lipsesc pastelurile cum sunt : "**Aripi cu scântei"; "Anii trec" ; "Licăr de stele" ; "Cupele de vise" -** pe care o redăm integral pentru puritatea expresiei : "Pe coline raze blânde/ Leagănă nocturna zare/ Lira Lunii surâzânde/ Surpă linişte-an visare.// Pe covor de flori şi stele/ Unduie iubirea nouă/ Văluri tresărind, zorele/ Ne mângâie-n stropi de rouă.// Un filon răzbate-n mine/ De izvor cu apă arsă/ Cupele de vise pline/ Punte spre destin revarsă…"

Determinant însă este filonul sacru reprezentat prin rugăciuni şi adorații către

Cel Preaînalt chemat să mângâie şi să apere poporul “**Rugă”; “Dacic plai”; “Patria şi credința”,** care aminteşte de gânditorul mistic Petre Țuțea care îşi împărțea dragostea “*între Dumnezeu şi neamul meu”.*

Crezul poetului constă-n unirea de frați, unirea cu legământ, mai tare decât stihiile vremii. Unirea ca năzuință şi un vis împlinit. “*Inima noastră de român/ E orologiu-n țara carpatină,/ O punte-n arbore străbun/ Eternă sărbătoare de Lumină.// Până-n văzduh sunt odele cântate/ Răsună clopotul de jar/ Bătând la Alba Iulia-n cetate/ Pentru un vis istoric milenar…” (***Vis împlinit – 1 Decembrie).**

Toate acestea se încununează într-un vis mai presus de oricare altul, legat de viață şi istorie, vis care e apărarea păcii, devenit țel spre care trebuie să tindă întreaga omenire.

Salutăm şi acest volum de poeme didactice pentru şcolarii mici şi de gimnaziu, sperând să fie de folos la completarea cunoştințelor de istorie, dar şi pentru dezvoltarea sentimentului patriotic, atât de înălțător şi necesar astăzi, mai mult ca oricând.

UN HIDALGO AL UNUI STRĂBUN MELEAG
CONSTANTIN DOCA-TRINCU, “Lacrima speranței”, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2002

Legat cu un cordon freatic de matricea din care s-a smuls, acest preaiubit pământean împuşcând zările cu privirea cercetătoare, poartă sigla lutului de vatră pe dinlăuntru.

Ca de o altă logodnică aleasă pe viață, îndrăgostit până peste poate, i se dedică trup şi mai ales, suflet, pentru că nu concepe viața fără ea : este istoria nescrisă a acestui neam, pe care Constantin Doca-Trincu o slujeşte cu abnegație.

Satul cu numele suav, Valea Mărului i-a fost leagănul copilăriei şi al adolescenței. Niciodată nu l-a părăsit cu adevărat aşa cum nimeni nu-şi părăseşte propria identitate.

În calitate de fiu al satului, îşi arogă titlul de proprietate peste toate firele de păpădie răsărite spontan primăvara, pe acest colț de rai, tivit cu lut galben, cu râpe adânci şi coline pline de salcâmi care te năucesc cu miresme, stropit cu sânge de infinit peste cioburi de oale, aşchii de lună şi oase de eroi căzuți la datorie.

Dorul de glie îl doare şi îl mângâie în aceeaşi măsură.

Descins parcă din alte vremi, acest Hidalgo, cu o moralitate şi o candoare desăvârşite, cu sufletul străfulgerat de caritatea perfectă proprie spiritelor alese, îşi îmbracă adeseori armura şi porneşte la luptă cu morile de vânt, pentru cauze drepte, dar uneori de dinainte pierdute. Idealul, ca orice ideal, nu poate fi atins decât cu privirile minții.

Scumpe inimii sale, îi sunt tradiția, cântecul popular şi valorile morale, păstrate peste veacuri şi care constituie aurul sufletesc pe care vrea să le lase drept moştenire.

Şi-atunci, înlănțuit de ielele cuvintelor, el îşi deapănă domol firul amintirilor, din care răsare timid ‘‘iarba verde de acasă’’, cea care nu l-a lăsat să se rătăcească prin lume, pe unde a învățat dăscălia şi meşteşugul de a iscodi cu sete şi dăruire izvoarele istorice ale plaiurilor carpatine.

Ca într-o oglindă se perindă prin sufletul minții lui, personaje şi întâmplări, fiecare cu semnificația sa adâncă. Stilul scrierilor sale e simplu şi sfătos, limpede ca

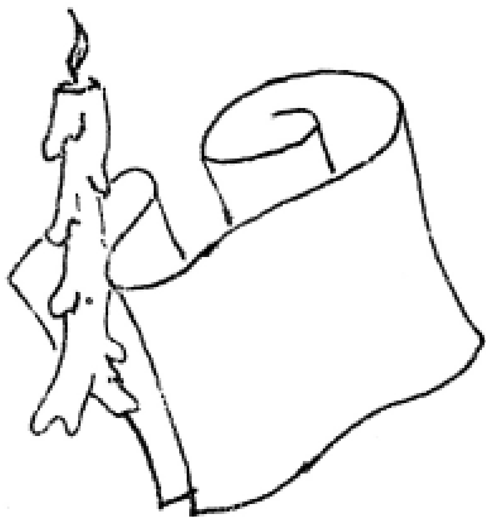
pământul şi apa, nu lipsit de oarecare umor ingenuu şi sănătos, aşa cum îi stă bine umorului popular.

Constantin Doca-Trincu se înnemureşte cu toți sătenii deopotrivă, socotindu-i spirite congenere. Îi priveşte cu drag şi admirație, se uită la palmele lor "cât o țară", la încrengăturile de riduri care le străbat frunțile asudate şi, parcă stă să-i întrebe, despre tainele conviețuirii şi ale spiritului de luptă în vremuri de pace şi restrişte. Îngândurat reflectează şi la unul din îndemnurile veteranului de război Ioan Bogdan (fost comandant de tun în operațiunile militare desfăşurate între anii 1941-1945): "Niciodată să nu uiți faptul că numeroşi eroi ai neamului românesc şi camarazi de-ai mei s-au jertfit pentru întregirea şi apărarea fruntariilor țării şi le putrezesc trupurile sfârtecate ori zdrobite în cimitire şi gropi comune răsfirate din stânga Nistrului şi până dincolo de Tisa!"

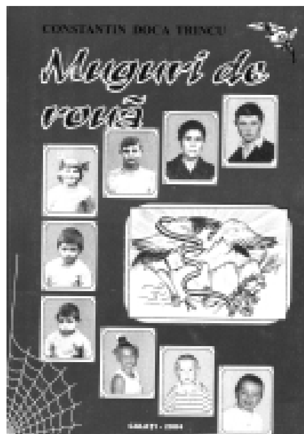
Iar dacă plugarul muncit de treburi care nu suferă amânare nu-i destăinuie totul, autorul, căutător de comori în străfunduri de suflet, îşi ia desaga plină ochi de cuvinte şi se aşterne la drum privind nostalgic orizontul, prin colb de cronici, să întocmească temerar, istoria acestor locuri, care-l recunosc ca pe unul de-al lor, talpa țării.

Fericiți cei curați cu inima, fericiți cei însetați după dreptate, căci ei vor moşteni Împărăția Cerurilor!"

30 august 2002

UN ROTUND CARE DEVINE FIINȚĂ
CONSTANTIN DOCA-TRINCU, “Muguri de rouă”, Editura PHOEBUS, Galați, 2004. Ilustrații: Emeric Chvala

Două lucruri sunt pe lumea aceasta pentru care Constantin Doca-Trincu şi-ar da mărturia supremă : vatra strămoşească şi istoria.

Universul lui poetic se roteşte fecund în jurul acestora cu credință şi iubire ca pentru două părți dintr-un rotund devenite aceeaşi Ființă. Nici una nu-i poate fi smulsă din inimă, căci le poartă adânc împlântate în sine şi, dacă nu mi-ar fi teamă de vorbe mari, aş spune că sunt înscrise cu lacrimi de sânge.

Răvăşit, copleşit de această dublă iubire care, ca orice iubire supremă, îi cere jertfă peste jertfă şi ardere de tot, poetul suferă, cheamă, imploră, insistă să-i împărtăşeşti simțământul. Uneori agresiv, căci iubirea pentru neam cere curaj şi temeritate. Alteori tainic şi sfâşietor, precum acel dor fără sațaiu care bântuie orice ființă născută cu simțământul dreptății şi al libertății.

Ca şi la clasici, întreg Cosmosul participă la trăirile eroului : soarele şi luna, stelele şi râurile îi sar în ajutor, la vreme potrivită, stejarii, câmpia-nverzită sau copleşită de rod ca o femeie căreia i se apropie sorocul de naştere.

În acest spațiu existențial, valorile morale sunt pe treapta întâi şi ele sunt transmise din generație în generație : “*Să n-ai nimic, dar să ai Totul/ Dar de ai tot, poți fi nimic” (***Mă-ndrumă cu har bunicul).**

Mândria de neam “*În bogata-i țară din străbuni/ Cu piscurile carpate înstelate/ şi pruncii vegheați în libertate” (***Fiii de români),** iubirea de dreptate : *“Duceți torță mai departe/ Renăscută din dreptate/ pe plaiuri cu frați de sânge/ cu-mpliniri şi năzuințe” (***Voi să fiți văpaia vie),** sunt de asemenea valori sacre ce trebuie păzite cu străşnicie.

Leagănul iubirii materne este matlasat cu speranță, cu idealuri şi vise senine, pe care, oricâte vifore le-ar bântui, nu vor reuşi să le înăbuşe, pentru că îşi au izvorul în maternitatea divină, sentimentul cel mai înălțător, îngemănând fermitatea cu duioşia, tăria cu sensibilitatea. Lucru rar şi greu de înțeles în zilele noastre.

Laptele duhovnicesc supt la sânul patriei mumă l-a făcut pe autor drept pentru totdeauna, precum stejarii şi brazii, cu sufletul neted şi alb ca după o sfântă împărtăşanie.

Maica trupească şi cea sufletească sunt una şi el le împarte dragostea egal, ca nu cumva să le nedreptăţească şi să se îndreptăţească, în felul acesta pe sine. Astfel îndreptăţit el însuşi prin cuvânt, îşi urmează calea către vis, aşa cum steaua îşi proiectează crugul lăsând o şuviţă albă ca pleata unei comete, în urmă.

Urma luminoasă lăsată printre *"furtunile de stele"* este nădejdea că pe acest plai zbuciumat şi cast, scăldat în sângele martirilor şi în lacrimile mamelor, a răsărit o "*columnă de muguri"*, care vor duce flacăra iubirii de neam mai departe. Acesta este crezul pentru care dă mărturie, e suprema comoară la care sufletul, trecut prin rugul iubirii, adastă, căutându-şi loc de tihnă şi pace. Este "**acasa"** din suflet la care ne întoarcem pe înserat mereu, obosiţi, prăfuiţi de colbul întâmplărilor zilei.

"*Cu umeri de bronz în getica ţară/ Stăm pavăză vie, columnă de muguri/ Sub pluguri de-argint e suprema comoară/ Ce-n timpuri, eroii trecut-au prin ruguri./ / Din ronduri de soare, din raze pe praguri,/ Un murmur de vrere, în visuri se-adună,/ Din zori se revarsă Unirea ca-n faguri,/ Cu imnuri şi glorii rostite-mpreună".* *(***E ţara – columnă de muguri).**

În "*cuibul de doruri"* tresar vechi licăre ale unui vis străfulgerat, venit din Tărie; sunt chemările de bucium care vibrează "*cu tremur amar".* Idealul unităţii naţionale, înscris pe Tricolor şi izbucnind din piepturile românilor ca o ninsoare "*de fluturi albi în zboruri",* fac la marea sărbătoare, "*mai românească Hora".* *(***Unirea – cuib de doruri).**

Pe flăcările de piatră ale unui tărâm "*cu aştri încropit",* poetul face *"un legământ de granit" :* să apere "*visul libertăţii/ din vatra carpatină" (***Îndemn).**

"*Chemarea-n larg e o făclie-n mine"* – mărturiseşte poetul care se dovedeşte el însuşi "*destoinic mesager pe Oceanul Planetar" (***Chemarea-n larg).**

În satul aşezat în Valea Mărului, fructele cu gust de rodii îmbie precum odinioară pe primii locuitori ai Edenului, cu parfumul şi dulceaţa lor. În acest "*loc de leagăn"* – fermecat, aşa cum fermecată este orice copilărie, "*luncile, dumbrava/ uliţele şi fântâna"* iau "*chip de vorbe/ din tulpina/ unui măr abia-nălţat" (***Arminden).**

Acolo unde "*grinzi de stejar/ dospesc lumina"* - rodul iubirii din cuib pulsează surâzător în flori perene. Printre "*rostogoliri frenetice/ plesniri de muguri/ năvalnic freamăt/ chiot/ revarsă cu uimire/ osmotic curcubeu/ lin unduind/ corole/ aripi/ în iarba zorită de prigorii" (***Flori perene).**

Mirajul sclipitor, de neuitat al copilăriei, verigă din scumpul diamant al vieţii, reînvie în suflet amintirile şi dorul care nu-l părăsesc pe om niciodată.

"*Boare albastră de sub nuc/ reînvie ceţurile de ieri" (***Boare albastră).** Şi ca prin vis se întrezăreşte "*însingurata casă/ izvor de raze-ncărunţind copacii/ naşte un şipot curgător/ aur verde" (* **Flori perene).**

"*Şi-n adieri de liliac/ dinspre lucarne/ sunetul de tulnic"* face să tresară în noapte ramul de arminden.

Printre resemenări şi speranţe, plutind în derivă, omul a ajuns în deplina maturitate, nu rămâne decât un "*destin în abis/ pasăre sfârtecată/ meteorit în valuri"* *(***Derivă).**

Şi totuşi, el se continuă în urmaşi şi în urmaşii urmaşilor pentru care satul rămâne peste mănunchiul de milenii "*lut şi hrisoave/ vârfuri de silex/ ideograme"*.

Ca un *"râu purtător/ de rod şi vise/ primăvara/ floare de măr/ Comoară de limbă şi datini/ suiş-torţă/ eternă şi vie/ strălucitorul vector/ pe crug de timp eroic."* *(***Satul meu).**

Simple şi limpezi precum ţărâna şi apa, purtând sâmburele de vis sculptat pe silabe, poeziile didactice cuprinse în acest volum, pot servi micilor cititori drept exemplu de dăruire pentru semeni şi pentru vatră, chiar dacă numai pe câmpul presărat cu grâu şi cu maci, al istoriei prezente şi, în chip deosebit, al istoriei viitoare.

JOCUL DE-A VREMEA ŞI OAMENII LA PALATUL DE VIAȚĂ VEŞNICĂ
NĂSTASE MARIN, "Mărțişor". Basm, Editura "Şcoala gălățeană", 2004

Era pe vremea când anotimpurile încă nu fuseseră întocmite, nu se cunoşteau, nu se fugăreau unul pe celălalt într-o ciclică rotație şi nu-şi erau potrivnice. Jocul de-a vremea nu fusese născocit şi zilele erau cu totul egale, plictisitoare, aceleaşi. Ținuturile erau bântuite de vânturi lățoase, de Nămețilă şi Viscorilă, sub stăpânirea Generalului Prăpădenie şi a lui Ger Sticlos. Locuiau şi tremurau zdravăn în cojoacele lor, zeci de babe : Cloanța Cotoroanța, Cocârjata, Bulbucata, Țâfnoasa, Clănțoasa, Dochia Friguroasa şi fiicele, nepoatele şi strănepoatele lor, care făceau numai boroboațe : mințeau de-nghețau apele, rupeau crengi sicloase, prăbuşeau acoperişuri, făceau să degere oameni şi alte făpturi, distrugeau florile şi iarba. Ce mai calea valea, te-apuca jalea dacă întâlneai vreuna din ele, păcatele mele!

Multe minunății se mai petreceau în vremea aceea, dar nici pe departe, atâtea câte se întâmplă în această carte… Nu e de mirare aşadar, că oamenii erau sătui până peste cap de vitregiile şi năprăsniciile Iernii, cu amăgitoarele ei bijuterii de cristal, gheață şi brumă, care la cald se prefac într-o grămăjoară de humă, ba nici atât o baltă murdară, aşa că, afară! Afară cu ele că nu-s decât nişte minciunele! Sătenii s-au hotărât s-o alunge pe această intrusă şi să-i fie până şi urma distrusă. Să plece cât mai departe, dincolo de viață şi moarte…

Şi cine credeți că putea fi voinicul care să purceadă la o asemenea anevoioasă ispravă? Nimeni altul decât Mărțişor, eroul acestei cărți, un personaj îndrăgit, din toate timpurile făcându-i pe oameni fericiți, fiindcă de fiecare dată când vine aduce, o dată cu primii ghiocei, multe daruri delicate, când Primăvara bate pe la uşi, în întâia zi a lunii Martie!

Multe fete şi fecioare bunăoară, oftează cu dor, după voinicul numit Mărțişor! După înfățişarea lui delicată şi după simbolul ce-l întruchipează, atunci când poftit ori nepoftit, se înfățişează. Îl poartă cu toatele la piept în dreptul inimii, ori la rever pe acest vrednic cavaler, până se desprimăvărează, fiindcă aduce bucurie, speranță, căldură, iubire, înflorire, noroc, de simți că-ți ia inima foc. După care l-atârnă-n până la anu-n copaci. Ei, ce să-i faci, aşa e un obicei pe care oamenii pun mare

temei… El a reînviat o minunată tradiție care va dăinui, câtă vreme va dăinui Primăvara pe lume.

Pretextul acestei tradiții, transfigurate artistic într-o feerie pentru toate vârstele – îl avem în această carte – care, cu un limbaj adecvat poveştilor nemuritoare de altădat', ne introduce în lumea fascinantă a copilăriei, pe aripile fanteziei şi ale închipuirii. Şi nu în zadar, căci vom avea prilejul să întâlnim în călătoria noastră de vis, personaje de neuitat, în primul rând pe prințesa Primăvara, fiica Împăratului Soare, o ființă fără asemănare. Apoi pe comandantul gărzilor ei, Zefir, un flăcău care luptă mai abitir decât zece. La curtea lui Soare-Mpărat, vom întâlni eroi cum n-am mai aflat : Rază Fierbinte, Vânt Fierbinte, Uragan de foc, Nor Alb, Rază de Vis, Foc Nestins şi alte personaje, fără nici un fel de trucaje…

Această poveste aşadar e o feerie; ca orice feerie are personaje fantastice. Să ne aşezăm căci vine Ceasul Liniştii Depline. În fine, sub boarea tremurată a nopților de primăvară, florile de cais ning sub sărutarea Zefirului. Zefirul e un frumos trubadur, în veşminte muiate în fire de raze ca de topaze, iar la adierea lui cad toate fetele-n extaze…

Începe jocul de-a vremea şi oamenii. Încep poveştile să se deşire, fără contenire…

Jivinele, păsările, florile şi copacii prind glas omenesc, căci e ora de vrajă. Nu pot să vă povestesc cât e de frumos. Zarvă, râsete, hărmălaie, bârfe, căci bârfa e universală, oameni şi viețuitoare sunt toate învăluite-n beteala argintie a Lunii, ceea ce sporeşte misterul, spun unii.

S-au adunat la sfat de taină să pregătească Balul Primăverii. Orchestra de greieri îşi acordează cu scârțâieli sincopate şi țârâituri prelungi, scripcile, mai mult late decât lungi. Povestea lui Mărțişor începe când marea Împărăteasă Iarna din Țara Vânturilor Veşnice, cu alaiul ei de oameni de zăpadă, aşterne peste tot flori în filigran la ferestre, frunze de argint, țurțuri de cristal pe crengi şi la streşini, de-ți vine să leşini de frig şi te faci îndată covrig…

La Palatul de gheață veşnică, odată ajuns, trebuie să-i înfrunți pe slujitorii Iernii: Marele Nor Vânăt, Viscorilă, Nămețilă. Armata de cotoroanțe din slujba Iernii, numite, care mai de care : Cocârjata, Bulbucata, Țâfnoasa, Clănțoasa, cu gura cât o peşteră, Apucata, în frunte cu Generalul Prăpădenie, marele dregător, împreună cu un vrăjitor numit Ger Sticlos, întorc toate lucrurile pe dos.

Multe primejdii mai rişti să înfrunți dacă te-avânți în Valea Troienelor, închisoarea din palatul Iernii. Dar ce prăpăd făcuseră slujitorii ei printre oameni : furaseră sipete pline cu argintul cântecelor, seifuri cu aurul dorurilor şi speranțelor, pungi cu nestematele omeniei, duce-s-ar toți pe meleagul pustiei! În fața urgiei, oamenii sunt refugiați în peştera din apropierea Palatului Iernii şi îşi fac planuri.

Există o singură scăpare : la răscrucea vânturilor, în creierul munților, la îngemănarea nopților cu zilele e chilia lui Moş Vreme, cel care toarce Caierul Ursitei, stăpân pe soarta şi pe viitorul omenirii, şi pe caierul cu firele vieții tuturor, pe care-l toarce-n fuior, după legile firii.

Şi ca în orice basm, din cenuşa tăcerii şi ceața deznădejdii, se aude un glas subțirel de voinicel. Cu mare zel, voinicul le reaprinde licărul de speranță în ochi oamenilor îngoziți de Iarna cea aprigă. El se încumeră a pleca, pe jos şi călare, căci altfel nu există scăpare. Numele lui e Mărțişor şi îl recunoaşteți uşor. El mai are un tovarăş, pe Norocel, mai mic decât el. Într-o manta care-i face nevăzuți, pleacă în teribila încercare cu neînfricare. Aflăm povestea firului de mărțişor împletit din două fire, pentru ca nimeni să nu se mire. Cămaşa pe care-o primeşte de la o nevastă, te scapă de orice năpastă, căci e din pânză țesută cu lacrimi de dor, după al său fecior. E o cămaşă fermecată ca şi perechea de cizme care te fac să zbori, până la nori. Şi aşa cei doi purced la Moş Vreme. Nici unul din ei nu se teme deşi un noian de primejdii îi aşteaptă pe cei doi voinicuți prin Valea Troienelor Uriaşe, dar ei nu sunt firi laşe.

Moş Vreme e un personaj curios. Mi s-ar părea scandalos să nu vi-l descriu, aşa cum l-am aflat şi îl ştiu din carte, după regulile celei mai frumoase dintre arte:

"*Cum intrară în chilie, văzură un bătrân îmbrăcat cu o mantie albă, cu părul şi barba colilii, şezând într-un jilț de aur încrustat cu pietre scumpe. Moşneagul citea o carte iar vârtelnița de argint era învârtită de o fată frumoasă, îmbrăcată într-o rochie lungă, albă. Alături de ea o altă fată dormea obosită. Pasămite fetele erau surori, ajutoarele Moşului în răsucirea veşnicului şi nesfârşitului fir tors, dintr-un caier ce se forma mereu din miliarde de firişoare aduse pe un horn din înaltul cerului, suflate de vânturile sălbatice.*"

El le dezvăluie taina cea mare: Numai Primăvara, fiica lui Soare-Împărat, poate alunga Iarna. Încercarea la care e supus Mărțişor e o bună probă morală, fără îndoială, la care el răspunde cu promptitudine. La întrebarea pusă de Moş Vreme lui Mărțişor : "*Ce-i mai lipseşte celui care trăieşte în fericire veşnică şi are tot ce vrea?*" – Mărțişor răspunde : "*N-are Dor, preabunule! Cine-n lume n-a iubit, cine nu a suferit, sau durere n-a avut, cine lacrimi n-a vărsat, cine-n viață n-a sperat, fericirea n-a aflat!*"

Şi, bineînțeles, toate acestea se află "*în inima mare şi iubitoare a omului nevoiaş, lovit de toate greutățile vieții*".

De unde concluzia logică: doar o inimă curată de om sărac cu duhul o va îndupleca pe Prințesa Primăvara să vină în împărăția oamenilor. Aventura continuă cu peripeții prin Țara Nisipurilor Fierbinți. Şi aici, intervin toate elementele basmului:

pana de vultur se preface-n hamac zburător până în Grădina Fermecată din Țara Nisipurilor Fierbinți, apar stafii de nisipuri mişcătoare, foarte schimbătoare şi uşoare, apoi decorul se schimbă după cum eroii se plimbă în Țara Râurilor Secate. Ei îl eliberează pe zănaticul Vânt Păstor din crăpătura de stâncă, iar acesta aduce apă râurilor secate, pe săturate. În sfârşit ajungem şi noi în țara unde zările strălucesc, unde radiază o lumină orbitoare, fără asemănare.

În Grădina Fericirii Veşnice, iluminată de sfeşnice, într-o privelişte minunată, pe care o descriem pe dată :

"*Şi-ncepură să plutească lin, deasupra unei poieni minunate, unde valuri uriaşe de culori dansau într-un ritm ciudat. De-acolo, de sus, nu desluşiră formele acestor jocuri de culori. Ce puteau să fi fost? Revărsare de flori şi de fluturi în cascade de nuanțe? Pomi înfloriți într-un vârtej dansant? Sau un joc miraculos de raze… Iar în acest ocean de culori răsări un palat sclipitor, de aur şi de argint, cu scări de jad verzui şi gălbui, coloane de smaralde şi safire, iar trandafirii în mii de nuanțe se revărsau în cascade de pe acoperişul cu turnuțele argintii pe zidurile palatului, pe pardoseală şi pe trepte curgând în valuri pe alei, până hăt, departe de palat.*"

În acest decor vrăjit, "*în revărsarea de flori, fluturi şi păsări, dansau pomii în floare, dansau izvoarele cu sălcii, dansau căprioare cu iepuri, veverițe cu urşi, dansau flăcăi şi fete ale căror picioare nu atingeau covorul smălțuit.*"

Înfrățirea naturii în decorul feeric are darul de a molipsi pe toată lumea într-o reverie cum întâlneşti dumneata pe hârtie numai şi numai în copilărie…

Întâlnirea dintre Mărțişor şi Prințesa Primăvara are ceva din măreția şi simplitatea întâlnirilor dintre Făt-Frumos şi Cosânzeana : prototipurile eroilor pozitivi din mai toate poveştile. Este vorba de o vrajă, de o atracție magnetică, având ca finalitate **o poveste în poveste** tulburătoare cum nu s-a mai auzit sub soare.

Cutezanța, înflăcărarea vocii şi a inimii, felul curtenitor în care Mărțişor îşi făcu plecăciunea, mai mare minunea! – avură ca efect o simpatie din partea Primăverii, nu mai înainte de a-l cerceta aspru, căci nu-şi putea închipui cum, oamenii pot fi diferiți de cei din țara sa fericită. Uimită, ea socotea tânguirile tinerilor drept îndrăzneală şi cutezanță şi le punea în balanță. O pildă destul de edificatoare o dă tânărul Mărțişor, spunându-i că flacăra tainică a iubirii este mai puternică decât orice vrajă.

Inserțiile autorului în poveste, destul de pertinente pentru a-şi linişti auditoriul, sunt ca sarea-n bucatele alese, dar care n-ar avea nici un gust fără acest condiment. O altă componentă fantastică e aceea că în basme, iubirea poate învia morții, poate înfăptui orice vrajă, mută munții din loc, face să țâşnească izvoare din piatră seacă. Vraja iubirii dezlănțuie feeria:"*O ploaie de petale de liliac şi flori de măr îi acoperi,*

o muzică suavă se auzea în depărtări şi triluri de privighetori picurau deasupra lor. Vraja dragostei se întinse apoi în Grădina Fericirii Veşnice. Altfel străluceau acum trandafirii şi celelalte flori pe care fluturii le sărutau, furându-le nectarul şi punându-le foc în petale. Altfel cântau păsările în triluri de dezmierdări şi şoapte de iubire, în ţipete de dor şi chemări de dragoste, în jocuri şi alintări, prin atingere cu ciocul, aşa cum văzuseră la Mărţişor şi Primăvara."

Nu mai puţin spectaculoasă e intrarea în Grădina Fericirii Veşnice a Împăratului Soare – venit să-şi vadă fiica, pe Prinţesa Primăvara : "*Din trăsura de aur sclipitor trasă de doisprezece cai înaripaţi, coborî luminosul împărat îmbrăcat într-o armură din aur scânteietor, pe umeri cu o mantie purpurie cu reflexe liliachii, iar la cingătoarea din nestemate cu un paloş din flăcări albastre. Ţinea în mână un glob alb de aur din care ţâşneau flăcări, fermecatul glob de foc, izvorul puterii sale.*

Faţa sa radia o lumină orbitoare, orice muritor fiind nevoit să plece fruntea la trecerea lui. Numai Primăvara putea să-l privească şi să-i zâmbească."

Mitul Luceafărului eminescian care cere Demiurgului să-i ia al nemuririi nimb şi veşnicia din privire în schimbul unei "**ore de iubire"** este adaptat în mod corespunzător, astfel că fericirea veşnică dăruită de Tatăl Soare este schimbată pe miracolul, pe Iubirea cea până acum tăinuite.

Autorul aduce în pagină personaje stranii : fantomele nisipurilor mişcătoare, căpcăuni, matahale de nori, namile de vânturi. Cu toate acestea, apar şi elemente din viaţa reală, care fac mai accesibilă înţelegerea de către copii – rachete, calculatoare, maşini, avioane.

E greu pentru un copil crescut cu televizor şi Internet să mai creadă că poate cineva călători pe o pană de vultur prefăcută-n covor fermecat sau hamac zburător, învârtindu-se ca un titirez şi zburând la comandă după cuvintele magice rostite de Mărţişor, apoi aterizând la punct fix, tot după o incantaţie. Poate că în cărţile cu Harry Potter, copilul vrăjitor se poate întâmpla aşa ceva. Basmele însă şi-au păstrat parfumul şi, adaptate simţitor, pot readuce lumea copilăriei. Cuvântul magic care le tutelează este Fantezia. Copilul poate, chiar şi cu ochii deschişi să viseze la o lume care va fi fost cândva, dar care se şi poate reîntoarce în închipuire. Şi cine are capacitatea de a transforma realitatea, de a plăsmui cu ochii minţii fantasme, îşi

poate câştiga auditoriul. Dacă mai sunt şi pilduitoare, basmele pot constitui o sursă bună de deprindere şi memorare a unor noţiuni şi termeni necunoscuţi, pot fi didactice pentru diversele domenii de iniţiere a copilului în viaţă.

Dincolo de caracterul lor didactic, basmele rămân un fericit prilej de petrecere a timpului liber, în mod plăcut şi distractiv precum şi de fixare a unor norme morale, în lupta dintre bine şi rău, adevăr şi minciună, pe care copilul şi le poate însuşi în acest mod.

Se ştie că bunicuţilor le place să istorisească poveşti nepoţeilor. Dar dacă bunicuţii le şi scriu, e cu atât mai merituos, fiincă acei copii nu vor uita niciodată că bunicul ori bunica au inventat un basm pentru ei şi pentru alţi copii.

A-l lua martor pe copil şi a-l introduce în universul interactiv al povestirii este un lucru de ispravă.

Nevoia de poveste a fost dintotdeauna cât se poate de acerbă pentru toţi oamenii. Fie sub forma orală, scrisă, văzută ori chiar trăită. Mai trebuie subliniată şi "starea de poveste" a sufletului, deschis să primească din izvorul de nesecat al închipuirii, acel filon răcoros şi benefic care să aducă bucurie şi fericire în suflet.

Cine e capabil să primească un basm cu simplitatea copilului şi-a păstrat intactă acea candoare a anilor dintâi, când totul în jur părea mirific şi se deschidea lumea fermecată în care puteai să intri şi să petreci după pofta inimii.

Nu e mai puţin adevărat că povestaşul, băsmuitorul îşi pune amprenta sufletească pe fiecare poveste. Codul său etico-moral se identifică adesea cu acela al eroilor săi pozitivi. Un suflet frumos nu poate înfăptui un lucru urât îndeobşte. Fapta, starea şi vorba devin una.

Folosind întreaga panoplie de elemente de recuzită din basmul clasic: palate, împăraţi, prinţi, prinţese, căpcăuni, vrăjitoare, babe cloanţe, pitici, vulturi vorbitori ca şi pene măiestre, fire de nisip, etc. împletite armonios cu elementele moderne – pentru înţelegerea şi gustul copilului contemporan, Năstase Marin realizează un tablou mirific, mişcător, plin de candoare şi frumuseţe şi readuce în amintire crâmpeie din îndepărtata sau apropiata Ţară a Inocenţei – unde ne place deseori să ne reîntoarcem, pe aripile de vis ale închipuirii şi nostalgiei.

Şi aşa, din anotimp în anotimp, sărim într-un picior ori suntem purtaţi pe o plăpumioară de nor, pe o nacelă de păpădie, în plină feerie, până hăăăt! în copilărie, meleag descris din dor de drag, cu peniţa muiată-n azur de privire, pentru ca toţi cei ce nu cred să se mire!

Haideţi s-o zbughim de acasă uşor, să aflăm povestea lui Mărţişor! Să ne copilărim până ameţim! Şi s-o luăm de la capăt, din dor de Fraţii Grimm, poate întinerim!…

Galaţi, 24 noiembrie 2006

CAPITOLUL IV

ICOANA CUVÂNTULUI

MARTA COZMIN ŞI CUVÂNTUL CARE TĂMĂDUIEŞTE

Încă năucită de teribila veste primită, vai! abia de Sfintele Paşte – încerc să mă adun şi să încheg un buchețel de gânduri pentru ființa care, după mama, mi-a fost cea mai scumpă din această lume.

Ciudat şi puțin straniu e că, în tot acest timp, cu mult înainte de trecerea ei la cele veşnice şi mult după aceea, eu continuam să-i scriu, deşi ea plecase de circa trei luni, cu o intensitate a trăirii pe care ți-o dă doar senzația disperată că pierzi ceva scump care îți alunecă ireversibil printre degete, la fel cum nisipul clepsidrei se prefiră în sens unic până la răsturnare şi tu nu te poți împotrivi să împiedici scurgerea şi cu atât mai acerbă e disperarea…

Şi probabil că am să-i scriu mai departe, dintr-o nevoință care nu poate fi înlocuită cu nici o alta şi sunt aproape sigură că într-o bună zi, ea se va îndura să-mi răspundă, cu o îngrijorare prevenitoare şi caldă, aşa cum proceda de câte ori răspunsul, sau poate ingratitudinea mea întârziau, iar cuvintele ei mă motivau şi mă făceau să mă dărui, smerită, în brațele acelui revigorator sentiment de neegalat – prietenia.

Nutream o imensă admirație şi prețuire față de scrierile sale, atât de măiestrite şi savuroase, în orice gen abordat, încă mult înainte de a ne cunoaşte şi a ne împărtăşi gândurile, impresiile, sentimentele. De aceea rămâne pentru mine ca o lumină ce nu se va stinge niciodată. Faptul că mi-a răspuns atunci când mi-am deschis inima, consider a fi unul dintre cele mai mari privilegii pe care mi le-a acordat Providența, deşi m-am temut deseori că nu sunt vrednică de o asemenea onoare.

Dar Marta Cozmin care se pricepea atât de bine să "citească" în suflete, m-a descoperit încă înainte de a-i trimite propriile mele cărți, m-a citit pe nerăsuflate. Deja pentru ea nu mai puteam avea "ascunzişuri". N-aş şti să spun cum, dar înclin să cred că a intuit faptul că aluatul din care fusesem plămădită, cerea o plămadă aidoma.

Rareori mi-a fost dat să aflu o persoană înzestrată cu un atât de delicat cult al prieteniei, ca distinsa scriitoare Marta Cozmin.

Şi m-am împărtăşit (vai, numai câtiva ani!) din acest fruct al virtuților de cea mai aleasă ținută morală : credința, speranța, iubirea, virtuți teologale din care izvorăsc la rândul lor, atât de gingaşele sentimente ale amabilității, delicateței sufleteşti, generozității, onoarei, şi în chip cu totul deosebit, al demnității.

Ce am avut în comun? Am fost amândouă "contemporane ale lui Dumnezeu", colege de Duh şi de poezie. "Dragă contemporană a lui Dumnezeu" – aşa mă gratula Marta Cozmin în scrisorile sale.

Şi mai aveam în comun un duhovnic de excepție care ne-a mijlocit apropierea afectivă, căci despre apropierea personală, fizică, nu putea fi vorba, locuind în oraşe diferite, având destine diferite. Duhovnic în timpuri şi locuri diferite, care şi-a împlântat adânc rădăcina în spiritul fiecăreia astfel încât, după plecarea părintelui Eugen Blăjuț Senior din Parohia Cioplea, enoriaşii – printre care se număra şi familia Martei Cozmin, nu s-au putut nicicum mângâia. Ca o prelungire a carismei sale, trecând în alții, ca flacăra olimpică purtată din mână în mână, din inimă-n inimă, părintele a devenit duhovnicul meu. O dovadă certă că **departele** poate deveni foarte **aproape**, legate cu fire freatice numai de Dumnezeu împletite, a fost cunoaşterea în anul 2000 a acestei persoane, cu totul speciale, fapt ce m-a onorat şi a fost ca o rază blândă care m-a întremat şi mi-a adus vindecarea, ca după o lungă şi chinuitoare maladie de suflet.

Poate că a venit exact la momentul potrivit, când aş fi avut cea mai mare nevoie de o mângâiere, căci pierdusem pe cea mai scumpă ființă din lume, mama.

Da, mângâierea poate veni şi de departe, de la sute de kilometri, şi poate fi resimțită la fel de real ca şi când persoanele s-ar afla alături. Uneori chiar mai mult şi mai intens.

Prin mâinile Martei Cozmin am simțit căldura, Lumina, iubirea, grija maternă pe care abia le pierdusem şi de care aveam acerb nevoie.

Ce m-a atins atât de mult, încât să-mi doresc cu ardoare acest semn de bunăvoință?

CUVÂNTUL. Iubirea pentru Cuvânt, Jertfa pentru Cuvânt, respectul pentru cuvântul scris, rostit, împărtăşit, posedat, absent, învăluitor şi benefic, cel care tămăduieşte. Cuvântul care tămăduieşte ne-a unit sufletele, fiind la fel de flămânde şi însetate față de acest semn lăsat de Dumnezeu ca să-i unească, să-i contopească pe oameni şi nu cel care dezbină, alungă, risipeşte, distruge. Cuvântul – cel de-al doilea sistem de semnalizare – rod al minții organizate şi al acelui privilegiu unic acordat doar ființei umane de către Creatorul a toate – cel care-l diferențiază de celelalte ființe. Dacă ne-am putea da seama pe deplin de această zestre, l-am folosi doar în chip ziditor şi benefic.

Ne-am regăsit în sânul Aceluiaşi Cuvânt, deşi manierele noastre de scriere, precum şi mijloacele literare erau specifice personalității fiecăreia. Am bunul simț să nu emit judecăți de valoare asupra imensei opere literare şi artistice la care a migălit Marta Cozmin toată viața. Sunt alții abilitați să o facă şi sper că o vor face. Eu pot spune doar că am savurat, am devorat, m-am nutrit cu scrierile sale, aşa cum te nutreşti cu vitaminele care te pot ține pe picioare.

În acest Cuvânt am găsit tot ceea ce aveam nevoie : şi Duh şi Pâine şi Sânge şi aer şi Lumină şi cruce şi soare şi stele şi orizont şi lacrimă, uneori şi umbră, pe care tot prin cuvânt o risipeam, aşteptând zorii ca s-o luăm din nou de la capăt, cu dăruirea de sine specifică celor care ştiu cu adevărat ce înseamnă jertfa de sine pentru o cauză înaltă.

Marian Popa în "**Dicționarul de literatură română contemporană"**, ediția a doua revăzută şi adăugită, apărută la Albatros, 1977, scrie despre Marta Cozmin:

"Povestirile din "**Geamantanul din America" (**1969) şi **"Câinele şi gramofonul"** (1973), particularizează un umor fin, interesat de contradicțiile mici şi mari generate de relațiile casnice şi, în genere, dintre sexe.

Fantezia amuzată de propriile ei puteri şi procedee apare în cărțile pentru copii : **"Cocoşul de apă"** ((1971), **"Porțile vântului"** (1975), **"Degetarul de ceață"** (1976). Teme şi procedee ale ficțiunii fantastice stau la baza unei poveşti de dragoste în romanul **"Marea la ora şase"** (1976)".

Într-o succintă **Biobibliografie** aşezată la finele cărții **"Teatru", volumul III**, apărut la Editura Vitruviu, Bucureşti 2005 cu circa o lună înainte de plecarea Martei Cozmin în altă realitate – unde, fără îndoială, e apreciată de Cel şi de Cei pe care i-a slujit întreaga viață, - aflăm că, această prestigioasă autoare "s-a născut la 3l ianuarie 1930 la Bucureşti, dintr-o familie de inzelectuali." Spicuim din această biobibliografie :

"1937-1948, şcoala primară, apoi Liceul la Institutul Sfânta Maria (Pitar Moş) din Bucureşti. (…)

1949-1952, lucrează la Institutul de Mecanică Aplicată al Academiei.

1951, intră la Facultatea de Matematici din Bucureşti. Diploma de Stat în 1957.

1956-1958, bibliograf la Biblioteca Centrală de Stat. În perioada aceea dramatizează "Verişoara Bette" de Balzac şi câteva schițe de Cehov, pe care le pune în scenă, cu colegii.

1969, apare la EPL, volumul de schițe **"Gemantanul din America".**

1971, **"Cocoşul de apă şi alte povestiri",** Editura Ion Creangă.

1973, "**Câinele şi gramofonul, povestiri humoristice",** Editura Cartea Românească.

1975, "**Porțile vântului",** poveşti, Editura Ion Creangă.

1976, "**Degetarul de ceață", poveşti,** Editura Ion Creangă şi **"Marea la ora şase"**, roman, Editura Cartea Românească.

1980, **"Supraviețuitorii", roman**, Editura Cartea Românească şi **"Croitorul de poveşti",** Editura Ion Creangă, Premiul Uniunii Scriitorilor.

1984, **"Să vorbim despre palmieri", roman, Editura Cartea Românească, premiul Uniunii Scriitorilor** şi **"Sora păpădiilor", poveşti,** Editura Ion Creangă.

1986, **“Umbra poveştilor”,** Editura Ion Creangă. Toate cărţile apărute la această editură au avut ca redactor pe Ioana Ricus şi ca ilustrator pe pictorul Gyorgy Mihail.

1999, **Cartea de poveşti”**, Editura Vitruviu. Cele patruzeci de desene de Tia Peltz au rămas şi ultimele ilustraţii ale regretatei artiste.

2000, **“Poveşti, poveşti”**, Editura Vitruviu, colecţia de basme.

Câteva cărţi de poveşti au fost traduse : în limba germană “**Cocoşul de apă şi alte poveşti”,** 1977 şi 1983, **“Porţile vântului”** (1985) în limba rusă (**“Croitorul de poveşti”,** 1985 şi în limba spaniolă -acelaşi titlu-, 1986).

Din 1990 autoarea îşi îndreaptă interesul mai ales spre teatru. Pentru copii scrie trei piese scurte, grupate sub titlul **“Întâmplări cu îngeri”** din care două au fost jucate de amatori, iar a treia, **“Soulguard”**, a fost transmisă la radio în 1996.

Dintre celelalte piese, destinate publicului adult, două au fost nominalizate la concursul UNITER pentru cea mai bună piesă a anului: **“Înţeleptul şi actorul”** (1993) şi **“Teatrul a murit, trăiască teatrul!”**, 1996.

2000, împreună cu comedia **“Scândura”** au alcătuit volumul **“Teatru”**, Editura Vitruviu, în seria Teatru, nominalizări UNITER. Acesta a fost distins cu premiul Fundaţiei Camil Petrescu pentru cea mai bună carte de teatru apărută în anul 2000.

2001, **“Teatru 2”,** cuprinzând comediile **“Judeţul patruzeci şi patru”; “Experimentul Sonderbar”; “Schirley şi revolverul”,** Editura Vitruviu.

2003, **“Basme şi Poveşti”,** Editura Vitruviu, **“Medalion”** de Luiza Carol, reproduceri după ilustraţii de Gyorgy Mihail şi Angi Petrescu-Tipărescu.

Aş adăuga volumul **“Teatru 3”,** Editura Vitruviu, apărut în 2005 şi reeditarea volumului **“Marea la ora şase”,** roman, Editura Vitruviu, 1996, carte apărută postum.

Cu adevărat, pe scriitor îl poţi cunoaşte cel mai bine din scrierile sale, acolo nu se dezminte, nu trişează, pentru că nu te poţi trişa pe tine însuţi şi convingerile tale.

Şi Marta Cozmin – având deplin conştiinţa valorii şi demnităţii sale artistice, s-a comportat cu o mare discreţie vrednică de marile spirite, pe care gloria lumii (deşertăciunea!) nu le-a întinat, lume prin care a păşit cu pas mărunt dar ferm, aproape neştiută, dar dreaptă-n convingerile şi virtuţile sale şi n-a făcut rabat de la propria conştiinţă.

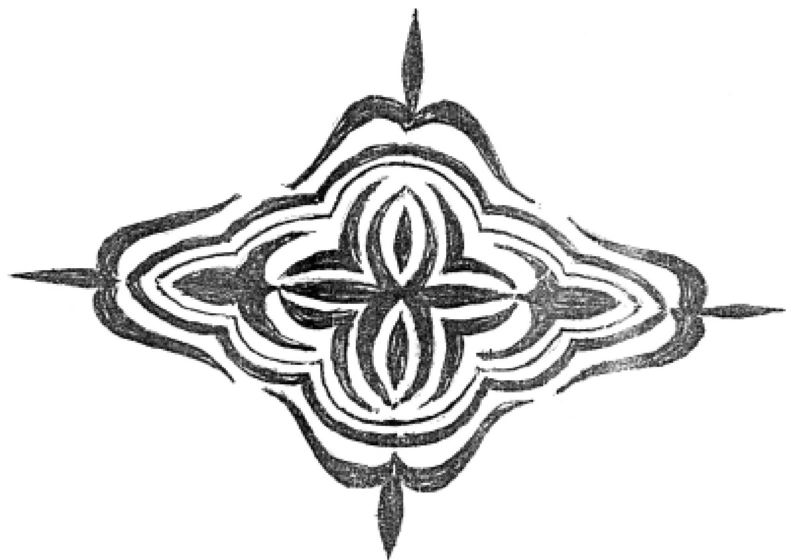
Cuvântul a fost singurul pe care s-a rezemat ca de un umăr solid, ca de o tâmplă. Şi temelia aceasta a fost, fără îndoială Cristos – Cuvântul cuvintelor, “Cel care era la început” **(Ioan, l,l)** şi dincolo de început până dincolo de sfârşit. Şi nu s-a rezemat în zadar pe El ca pe o stâncă. Pentru că împreună cu amintirea ei luminoasă, dureroasă şi caldă încă, ce nu se va şterge din sufletul celor scumpi inimii sale,

Cuvântul ei a rămas şi va rămâne deasupra deasuprelor oricărei legi sau cutume, pentru că el reflectă cu adevărat Iubirea – ca o Lege de har care ne leagă indestructibil, până ne vom întâlni, de data aceasta alături.

Deocamdată, ea rămâne, după cum scria Ileana Mălăncioiu, "Sora mea de dincolo", cea care mă încurajează, mijloceşte, mă veghează, mă apără, îmi dă speranță să lupt mai departe până la victoria finală.

MARTA COZMIN. O persoană pe cât de discretă şi de o simplitate atât de măreață, pe atât de valoroasă în profunzimea şi verticalitatea sa, care aşeza, în chip firesc, valorile morale pe cea mai înaltă treaptă a desăvârşirii umane, care-mi mărturisea, într-una din ultimele sale scrisori datate 27.VI.2005 : "Credința a fost şi rămnâne busola noastră. Am putea cere mai mult? Desigur : speranță şi iubire. Fie să ai parte, dragă contemporană a lui Dumnezeum din belşug de toate trei".

"Te îmbrățişez cu mult drag" – formula de încheiere a fiecărei epistole, îmi dădea certitudinea că dragostea există. Şi cum să nu mă consider norocoasă cu un astfel de schimb mirabil de afecte, care, culese uneori din gura sfinților şi a marilor scriitori creştini, par să-ți străpungă băierele sufletului, să-ți atingă fibrele neştiute ale sensibilității atât de arar scoase la iveală îndeobşte, într-o lume sprijinită pe cu totul alte valori.

ICOANA DIN SUFLET ŞI SUFLETUL ICOANEI
GETA MOCANU „Suflet de icoană”, volum în curs de apariţie

Suflet de icoană, sufletul icoanei sau icoana din suflet, aceste trei sintagme, împreună sau separat, relevă acelaşi lucru, deşi au nuanțe diferite.

Fiecare om poartă cu el, cel puțin o icoană scumpă în tainițele adânci ale inimii, la care se roagă, pe care o cinsteşte, o venerează, îi cade dinainte. Icoana e sfântă, nu numai prin ceea ce reprezintă, ci, prin iubirea şi venerația pe care o simțim, când o luăm ca martor şi părtaş nemijlocit al bunelor şi relelor momente din viața noastră. Aşa cum un locaş de cult este sfințit, nu numai de Sfântul Sacrament sau de moaşte ci şi de rugile şi lacrimile celor care vin să-şi reverse prinosul iubirii dinaintea imaginilor cunoscute sau necunoscute.

Şi după cum omul sfinţeşte locul, icoana sfințeşte sufletul încărcat şi adumbrit de greutățile zilnice. Oricât de matur ai fi, la orice vârstă te-ai afla, ochii icoanei te urmăresc pretutindeni. Până şi-n vis. Până şi-n albul imaculat al amintirilor scrise cu steluțe de ger pe ferestrele casei natale. Sau cu fulgi străvezii pe asfaltul cotidianului.

Vine o vreme când nimic nu-i destul, nimic nu-ți ajunge. Nici sarea lacrimilor, nici dulceața mângâierilor părinteşti, nici amarul pierderilor ireversibile. Vântul năuc spulberă miriştea gândului, împrăştie semințele. Doar cele ce rămân în pământ bun vor încolți mai târziu. Doar cele udate temeinic vor creşte tulpini, frunze, flori, fructe, semințe. Ciclul e mereu acelaşi. Nu te poți naşte bătrân, nici înțelept, nici puternic. Toate se împlinesc la timp cuvenit, rânduite după legi pe care doar Creatorul a toate le ştie.

Eternul trubadur se întreabă de veacuri : „Dar unde sunt zăpezile de altădată?” – în căutarea timpului şi a sensurilor pierdute. La fel ne întrebăm nostalgici, ce-am făcut cu icoanele din suflet sau cu sufletul pitit în icoane?

Un astfel de suflet ca o icoană – a rămas în memoria fidelă a autoarei, în persoana celei mai îndrăgite ființe care i-a luminat paşii nesiguri prin Țara copilăriei. Care i-a modelat caracterul şi i-a imprimat virtuți de neşters în inimă.

Chip luminos el însuşi, descins parcă din paradisul cu Feți-Frumoşi şi zâne bălane şi suave, bunica, şi-a aşternut definitiv amprenta asupra personalității copilului : prin firea voluntară, prin sfătoşenie, prin bunătatea privirii, prin tot ce făcea cu mâinile ei aspre şi totodată gingaşe la mângâiat, prin faptul că la ea, ca şi la Dumnezeu,

„toate erau bune”. Şi la mâncat şi la privit, cu rostul înscris în legile nescrise ale firii.

Şi ca o lege de har a copilăriei, stă desenat pe văzduh, veşnicul semn de întrebare iscat între genele clipind ştrengăreşte, acel „de ce?” – care, ca o baghetă fermecată, deschide uşile cunoaşterii, ne poartă în împărăția tuturor posibilităților, împărăția fără de umbre a candorilor fără sfârşit.

Poezia acestei mirări continue este „acel ceva plăpând, înaripat şi sacru” – cum spunea un filozof antic.

Cine nu-şi păstrează duhul neprihănirii, nu-şi poate revendica dreptul la amintirile pioase ale vârstei dintâi – cea de dinaintea căderii – pe care o numim convențional, vârsta primordială.

Şi ce ne-am face dacă ne-am trezi într-o bună dimineață, săraci de amintire, jefuiți de imaginile-icoane ale bunilor şi străbunilor ? Am fi ca o țară fără istorie. Un teritoriu pustiit, fără viață, un tărâm al nimănui, neanimat, sterp, searbăd, care nu stârneşte nici un sentiment. E ca şi când te-ai pomeni pe o planetă necunoscută, rece, nepopulată, străină.

Şi dorul de meleagul tău pe care l-ai păstrat cu sfințenie-n tine, te biruie mereu şi ai dori să te-ntorci, să mai calci, fie şi o dată, cu tălpile goale, țărâna scumpă a uliței, lutul reavăn din vie, să mai faci chirpici cu paie jucând tontoroiul fără să fii certat, singura dată când ți se permite să te murdăreşti. Şi priveşti cu duioşie casa căzută-n genunchi, povârnită-ntr-o parte, de parcă ar durea-o încheieturile, cu țigle crăpate şi pereți coşcoviți, cu podeaua uzată de milioane de paşi, dar, cu scoarțele curate, cu acel miros inconfundabil de „curat” de var proaspăt, de busuioc, de izmă, păstrate-n mănunchi şi atârnate de grindă. Casa joasă a bunicilor pe care azi o sprijini cu tâmpla, care-ți ajunge la umeri, care se prăbuşeşte încet în ea însăşi, ce mică îți pare acum, precum casa piticilor din pădure pentru Frumoasa Alba. Şi totuşi, ce sfinte sunt toate lucrurile acestea uzate în demnitatea lor fără de margini.

Şi cât de sfios păşeşti, ca să nu trezeşti din somn aromele, culorile palide ale vechilor fotografii, cam prețioase, cam rigide, cu ramele roase de cari. Şi colțul din răsărit împodobit cu ştergare cusute de mâini agere şi pricepute, în fire măiestre, care-o înconjoară pe Maica Domnului şi pe Sfântul casei. Şi alte imagini sacre sprijinite în cuie ruginite şi-n smocuri de busuioc şi lămâiță sub candela care, nicicând nu s-a stins, cu fitilul abia cât o ață şi uleiul gros plutind pe deasupra, cine-o mai aprinde în fiece dimineață?

Sufletul bunicii vine aici pe furiş şi aprinde candela, apoi, o lumânare în sfeşnic, aşează busuiocul ce stă să cadă, şterge praful uşor de pe obrazul Preacuratei. Şi aerul reavăn pătrunde-n odaia „de curat” şi parcă simți miros de cozonac şi gutui, miros de smirnă şi totul e învăluit într-un nor inefabil de tămâie. Nimic nu s-a schimbat aici. Sufletul locului e acelaşi. Doar noi suntem alții.

Mari şi mulţi, maturi şi din ce în ce mai obosiţi şi mai singuri. Să nu trezim icoanele care veghează, între somn şi trezie, destinele noastre. Care ne mai trimit uneori semne, (cine să aibă timp şi dispoziţie să ia aminte la semne?) – că nu ne-au uitat, că mijlocesc pentru noi, acolo, unde ne vom întâlni negreşit, într-o zi, întregiţi şi vom reîncepe jocul întrebărilor fireşti care fac parte din legea de aur a copilăriei.

Ce ar mai fi de adăugat ?

Această carte este o evocare scumpă. A unui chip, a unui suflet sfânt, ca o icoană. Trăsăturile, portul, obiceiurile, datina, evlavia, toate caracteristicile persoanei, dincolo de a dori să iasă în relief, sunt obişnuite, fireşti ca sângele şi apa. Ele au un numitor comun cu al majorităţii bunicilor din lume. Sau aşa ar trebui să fie. De ce seamănă, sau prin ce seamănă bunicile între ele ? Prin neajunsurile vârstei, prin paşii mărunţi, prin deficienţe de auz, de văz, de vorbire, inerente vârstei înaintate? Nu. Deşi acestea sunt apanajul bătrâneţii. Prin înţelepciune, calm, sfătoşenie, bunătate, evlavie, practicarea virtuţilor creştineşti, curăţie sufletească aidoma celei a copiilor, înţelegere, tact, tâlcuire, prin rostul lor de a fi lângă urmaşi, aproape, în orice împrejurare, în pofida timpului şi a distanţei, dincolo de viaţă, dincolo de moarte. Sau şi mai mult, după dispariţia lor pământească, le simţim mai acut prezenţa, ca a unor îngeri ce ne veghează din înălţimi, nevrând cu nici un chip să ne lase singuri, să se încredinţeze că ne e bine.

Ce paradox ! Ca într-o lege a compensaţiei, cu cât se măresc nepoţii, cu atât se micşorează bunicii ! Ar părea dureros şi nedrept dacă n-am şti că intră-n legile firii. Chiar dacă uneori, graniţele dintre vârste se şterg cu desăvârşire, bunica şi nepoata jucându-se laolaltă, chiar dacă rolurile, de multe ori se inversează şi fetiţa o mângâie pe bunicuţa culcată pe perna din poala nepoatei, un lucru e sigur : acel transfer de iubire propriu omului, nevoia de tandreţe care e simţită din plin de către fiecare şi e împărţită egal, nici una nu rămâne datoare, întorcând cu prisosinţă mângâierile şi sărutările nelipsite.

Un astfel de rai care se numeşte familie şi cuib părintesc, întregeşte copilăria şi-şi lasă amprenta asupra întregii vieţi viitoare a copilului. Ferice de cine a avut parte de el, căci va deveni om întreg.

Dimensiunea ontologică e completată perfect cu statura spirituală. Nu-i chip de separare între ele, deşi trupul, din ce în ce mai fragil, mai micşorat, trădează. Nu mai reflectă adâncimea spirituală, profunzimile acelui EU care în orice împrejurare rămâne demn sub vremuri oricât de vrăjmaşe pentru că şi-a câştigat o dată pentru totdeauna respectul şi dreptul la demnitate.

Autoarea acestei evocări, cu ochiul atent la frumuseţile simple şi neasemuite ale naturii, cu nevoia acerbă de alb, nevoie simţită şi în celelalte trei volume precedente, înclinată spre pastel, cu sensibilitatea şi duioşia specifice firii poetice, ne încântă şi de această dată, prin acest gen nou abordat, evocare portretistică a unor chipuri luminoase, cum este cel de faţă.

Ca din timpuri imemoriale, tabloul de neşters din minte al celor doi bunici, cu nepoţica la mijloc, stând ca la „pozar”, pe trunchiul răsturnat ţinând loc de bancă, tocit de vremi şi de stat de poveste, loc de odihnă după truda zilei sau după câte un „căpeţel de treabă”, niciodată sfârşită, dar şi loc de taină şi de taifas, unde întâmplările zilei, de obicei obişnuite, banale, căpătau proporţii fabuloase. De fapt, acolo se năşteau şi sfârşeau poveştile, stârnind doar amintirea lor, ani de-a rândul.

Vocile bunicilor imprimate în trunchiul secular care a auzit atâtea încât nu se mai miră de nimic, parcă sunt auzite şi azi, ca un ecou, de către nepoata, pe cale de a deveni ea însăşi bunică.

Drumul la bunica de drum ademenitor, de taină, de poveste, promiţător de surprize, ce te atrage ca un magnet. Fiindcă ştii că ea aşteaptă, de fiecare dată, zâmbitoare în poartă, în prag, la fântână, chiar şi după ce nu mai e, îi simţi prezenţa aproape materială, ea a rămas acolo, aşteptând, fiindcă aşteptarea este apanajul femeii.

În „odaia de curat”, nelipsitul şirag de covrigei uscaţi, buni pentru muiat în ceai dar şi de ronţăit, fiindcă au un gust nemaipomenit, una din tentaţiile copilăriei, alături de bomboane, halva, acadele.

Un obicei pe care doar satul l-a conservat de milenii este salutatul megieşilor în uliţă. Nu se pomeneşte ca vreun trecător să nu dea cuviincios bineţe, sătenilor din drum sau de la porţi, indiferent dacă-i cunoaşte sau nu. Acesta şi alte „povăţuiri pentru buna cuviinţă”, ţin de firea ţăranului, deschisă şi cu sufletul rămas neatins de smocul şi zgura orgoliului citadin unde , vai, străzile sunt atât de aglomerate, iar oamenii se simt atât de singuri!

Pentru ţărani, naşterea, viaţa şi moartea, sunt cele mai fireşti lucruri cu putinţă. Ei se pregătesc cu sfinţenie, temeinic, din vreme, aproape din tinereţe, pentru marea călătorie, aşezându-şi cuviincios , în bună rânduială totul. Pe ei, trecerea dincolo, nu-i sperie, mai mult decât o călătorie cu trenul spre o destinaţie necunoscută, o aşteaptă cu calm, iluminaţi în duh, cu fruntea senină. Căci, ei nu mor niciodată, ei pleacă în altă realitate, se duc „să moară puţin”, vorba lui Marin Sorescu. Ca la o întâlnire sătească în straiele cele mai bune, în care îi vor regăsi pe moşii lor, pe cunoscuţi şi prieteni. Şi vor avea mare prilej de fericire când îl vor întâlni pe Domnul în Lumina Lui neînserată.

De aceea, nepoţii, trebuie să-i bocească, după datină, să le împlinească rosturile creştine şi să-i pomenească.

Ei de fapt, rămân să trăiască veşnic, fie şi în paginile unei cărţi scrise cu evlavie pioasă de urmaşi, printre zâmbete şi lacrimi şi care mai poposesc o vreme să le ducă vorbele mai departe, ca un ecou de nestins, în cele patru vânturi.

Să ne bucurăm şi să gustăm aceste scrieri stenice, duioase, calde, neprefăcute, ca o mână de copil pe un obraz de mamă.

Căci, prin sufletul ei de icoană, bunica rămâne o părticică de neatins din făptura noastră, în amintire, aşa cum copilul este o părticică din trupul părinţilor, aşa cum omul este o părticică din Dumnezeu.

COCULEANA
UN BUCHET DE ZÂMBETE PENTRU O CĂLĂTORIE DE VIS
-schiță de portret-

Când o vezi de departe, pare o femeie obişnuită. Înaltă, longilină, blondă, aproape diafană, cu trăsături delicate, parcă trase-n penel, cu un aer ştrengăresc şi un zâmbet care-i conferă un farmec aparte, parcă vrând să facă mereu cu ochiul către viață, să- dea cu tifla, semn că nu se lasă nicicum învinsă, aceasta este Elena, zisă Cocuța, mai zisă Coculeana. Ea şi-a câştigat simpatia şi admirația prin ceea ce face şi prin ceea ce este. Ce este? Un OM. Un om cu majuscule, cu tot ce implică noțiunea de om. Şi aici îmi vine în minte celebrul adagiu : "Sunt om şi nimic din ce-i omenesc nu mi-e străin" al lui Terențiu – preluat de Dostoievski. Ce face? Cântă-n versuri viața, iubirea, natura, oamenii, florile, copiii, tot ce există pe lume şi lasă o amprentă în sufletul său delicat, în căutare de frumos.

Virusată de patima pentru cultură, năstruşnică, visătoare, nebunatică, surâzătoare chiar şi printre lacrimi care nu-i sunt deloc străine, un vârtej necontenit de femeie, un taifun care mătură totul în cale iar când intră undeva intempestiv, se aşează cuminte, ca şi când nimic nu s-a petrecut şi intră-n atmosferă ca de-o mie de ani prezentă acolo. Uşurința de a se simți oriunde acasă, de a crea conexiuni, în mod deosebit spirituale, firescul care o defineşte, face din Coculeana, o colegă neprețuită. Un bun organizator, un om priceput, săritor, bun la toate.

Figură luminoasă, dăscălița, căci exercită această nobilă profesiune, e foarte iubită de micuții ei care între timp au devenit foarte mari, unii chiar dascăli şi-i sunt colegi de breaslă dar îi poartă un respect fără margini chiar după zeci de ani de la terminarea şcolii primare. Prin ce reuşeşte să câştige simpatia şi admirația lor? Prin ce-i cucereşte şi le câştigă inimile? Prin pofta de joacă, prin aerul băiețesc, şturlubatec, prin nemaipomenita îndrăzneală de a se pune-n mintea şi la cheremul copiilor, prin a se face aidoma lor în simțire.

Din starea de lacrimă sare ca la şotron, într-un picior, în starea de râs, mai degrabă în râsu'plânsu', de nu ştii când e serioasă, când nu.

Gingăşie, sensibilitate, nevoie de tandrețe, ocrotire maternă, simț civic, cod moral bine pus la punct şi neîncălcat, statură dreaptă, iată ce le oferă micuților discipoli timp de patru ani, învățăminte care sunt sădite în adânc, pe viață.

Coculeana posedă arta de a şti cum să iasă basma curată din mâzga zilei, de a vedea partea bună şi frumoasă a lucrurilor şi a se înălța pe scara de Lumină, ba îi mai trage şi pe alții în sus, pe acest traiect mirabil, pentru ca nu cumva să-şi greşească poteca. Cei care sunt luați sub aripa harului şi conduşi de mână de această călăuză, vor ajunge desigur, la ținta râvnită. Alții se vor pierde pe cale, în pofida eforturilor, căci aşa e în viață.

Profesiunea sa de credință este înscrisă în vorba şoptită cu duh şi blândețe, care să semene pace în jur.

Crâmpeiul de fire dintr-un noian – luat ca temei ori ca năzuință, transpus în cuvânt, poate deveni veşnic.

"Cuvântul e-acela ce astăzi mai poate,/ Şoptit de-omenire, să facă dreptate". Căci : "Şi stânca de veacuri ce stă neclintită/ Când vorba o-alintă, se-apleacă smerită" (**"Cuvântul").**

De asemenea, armonia cu Dumnezeu şi cu oamenii, capătă un înțeles covârşitor în structura intimă a personalității sale. Omul e o ființă socială, se ştie acest lucru. El nu poate trăi izolat. Doar în comuniune, în conexiune cu alții putem să ne împlinim, să înflorim şi să dăm rod, prin alții şi pentru alții, de aceea există "biserica domestică" sau "mica biserică", nucleul primordial, familia adamică. Şi rezultatul nu va întârzia să apară, căci "Râsul zglobiu al copiilor e dăinuirea eternității". ("**Dacă erau").**

Dar, ceea de o defineşte cu adevărat este măreția simplității sau măreția smereniei, conştientă că în lucrurile mărunte poți afla înțelesuri sfinte, înțelesuri depline ale stării de a fi.

Deşi pare că ia totul uşor, superfluu, că persiflează, nu este deloc aşa. Profunzimea şi seriozitatea nu țin neapărat de înfățişare ci de acea structură intimă numită suflet.

Cuvântul care-i iese de pe buze are valoare terapeutică. Energia pe care o degajă este tămăduitoare. Aerul care o înconjoară e benefic. În preajma ei te simți ocrotit, în siguranță.

Înzestrată cu un simț nativ al lucrurilor cu adevărat esențiale, refuză tot ce-i frivol, inutil şi lipsit de valoare pentru a-şi consacra timpul şi energia celor cu adevărat remarcabile.

Cu mâinile "ramuri foşnitoare" – rostuim cu migală firele culorii. "Ochiurile gândirii" mai scapă uneori modificând puțin modelul, până când, în vâltoarea vieții, ne contopim cu pământul, în timp ce lumina ne învăluie sufletul… **("Ochiurile gândirii").**

Iată un posibil autoportret : "Mă mistuie pofta de ştiință,/ Spulberată sunt de uraganul cunoaşterii,/ Răscolită sunt de noianul descoperirilor…// Mă arde sclipirea

minții,/ Mă încălzeşte Lumina credinței,/ Se-aprinde flacăra pocăinței…// M-aplec şi ating mâinile celor pierduți./ M-au înzestrat c-un buchet de virtuți…/ Buzele şoptesc : "SĂRUT MÂNA, PĂRINȚI!" // Bucuroşi îmi zâmbesc de acolo, de sus,/ Sunt mulți, ani mulți sunt de când s-au dus…" **("Virtuți").**

"Cu mâna dezmierd raza lunii", spune ea altundeva. "Colind meridiane/ croi-voi lungi poteci printre liane" **("Printre liane").**

Dar iată, într-un mic poem : "Dorința de a fi mereu mai bun/ Îmi poartă paşii, mă călăuzeşte/ Spre visul care astăzi se-mplineşte" (**"Nou drum").**

Ca toți poeții care se respectă, în spirit filozofic, şi autoarea de față se întreabă **"Ce e viața?…" –** şi răspunsul pe care-l găseşte este pe măsura structurii sale lirice: "Foşnet de frunze aşternut pe cărări,/ Clipocit de ape în perpetue căderi,/ Fâlfâit de aripi în zbor diafan,/ Boabele din spice unduite-n lan.// Curcubeu pe mare, după calde ploi,/ Credință eternă, idealuri noi,/ Mâini care frământă lutul strămoşesc,/ Gânduri şi dorințe care se unesc".

La întrebările fundamentale pe care şi le-au pus filozofii de-a lungul veacurilor, Coca Tudose a găsit singură un răspuns, pe măsură, nu din cărți, dar din observarea cu luare aminte a realității.

Poate că drumul care i s-a deschis nu de multă vreme, a fost intuit în visurile cu ochii deschişi, când întrezărea poarta – simbolul plecărilor şi al venirilor, simbolul aşteptării, al întâlnirii în prag, simbolul veşniciei. "Poarta-i locul de plecare/ Poarta e nemuritoare" (**"Poarta").**

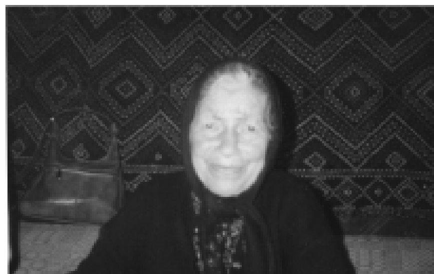
Simbolul separării dintre două lumi, simbolul pragului depăşit, simbolul visului despărțit sau amestecat cu realitatea. Poarta – gândul călător al omului spre o lume mai bună.

Pe cât de simplă, de atât de profundă în esența sa, poezia pe care o practică şi care o defineşte, seamănă cu apa ce străbate o câmpie, udă țarina şi hrăneşte roadele şi făpturile, la vreme potrivită, de aceea e binevenită, fiind binecuvântată cu Duhul iubirii.

Căci, a te consacra, a te dedica – cu toate mecanismele tale intime unei cauze – iată un ideal de urmat. Şi Coca Tudose a ales: s-a dedicat cauzei Măriei Sale, Cuvântul, pe care-l slujeşte cu credință şi dragoste.

Notă. Textele alese spre ilustrare a acestei schițe de portret, sunt extrase din volumele **"Buchet pentru cei mici"; "Zâmbete pentru copii"** şi **"Călătorie de vis" –** volume colective, apărute la Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2006, unde Elena Tudose are o contribuție substanțială.

SEARA DIN CUVINTE ŞI LUCRURI
MĂRGĂRINTA
-schiță de portret-

Nu are studii înalte. Principala eu îndeletnicire este aceea de mamă, la care s-a adăugat, de-a lungul deceniilor, funcţiile suplimentare de bunică şi străbunică. Menirea dată de Dumnezeu aceasta a fost : să nască prunci. Şi a născut. Şapte. O fată şi şase băieți. Timpuri grele: foamete, lipsuri, boli, necazuri, pe toate le-a trecut având un singur sprijin temeinic: pe Dumnezeu.

Bărbatul – ca bărbatul, mai mult voiajor, abia dacă-l vedeau pe acasă copiii. Lucra în telecomunicații şi circula pe bicicletă când într-un sat, când într-altul. Uneori venea cu leafa acasă. Puțini bani la multe guri. Cum să-i împarți? Bunul simț ancestral propriu femeilor de la țară, o bunătate sufletească deosebită şi o pietate născută din inimă i-au împodobit ființa.

Mâinile ei erau mereu ocupate cu treburile gospodăriei şi cu legănatul pruncilor, apoi al nepoților şi strănepoților. Mâini aspre, muncite, înnegrite de vânt şi arşiți, picioare cu tălpi crăpate de alergătură, ba la câmp, ba în ogradă, ba-n casă, ba-s sat după de-ale gurii. Picioarele alergau într-un ritm continuu, n-aveau răgaz nici un minut. Duminica mai respira o țâră la Sfânta Biserică. Acolo îşi găsea tihna şi bucuria tainică din suflet. Sub ochii sfinți ai icoanelor, lângă Maica Precista şi sub Lumina Tabernacolului, acolo unde locuieşte în chip tainic Cristos.

"Numai pace să fie, că toate le trecem, maică!" – încă obişnuieşte să spună.

Şi-a crescut copiii frumos : unul inginer, altul profesor, altul maistru, cum i-a rânduit Dumnezeu. Stând "buchețel" pe lângă Mămuca, s-au ridicat cu toții. Apoi i-a văzut la rostul lor, cu neveste, case, copii, funcții, responsabilități.

Mama Mărgărinta. În ziua Sfintei Înălțări a Domnului nostru Isus Cristos la ceruri, din anul 2004, din mila Domnului a împlinit 80 de ani. Opt decenii trudite.

S-a împuținat Mămuca. O iei uşor la subțioară şi poți s-o duci până-n târg. Din gospodărie i-au mai rămas – ale sale -, doar o cămăruță simplă, cu pat tare, cu dulap vechi, sobă zidită de fii, un mic televizor alb-negru, mai multe icoane şi…cam atât. Mai are odaia din față, pentru oaspeți, unde-şi ține hainele de îngropăciune frumos aranjate, cu bilețele, după rânduială. Acolo intră din an în Paşti. Ea stă în chilia ei, de vorbă cu icoanele sub care arde veşnic, o candelă şi smocurile de busuioc uscat împrăştie-n jur un aer vechi de sfințenie.

Câte milioane de mame nu se regăsesc în acest tablou îngălbenit de jind şi uitare? Şi cum mai seamănă bătrânele mame între ele : cu voci firave, cu ochi lăcrămoşi şi cu tremuratul din ce în ce mai perceptibil al bărbiei, cu durereile lor de oase continui şi cu acel "of,of,of" sau "vai, maică!", sau "ah, ce mă mai doare!" ori plânsetul singuratic care ține loc de somn, în nopțile din ce în ce mai lungi şi în zilele din ce în ce mai scurte.

Atât de vulnerabile, atât de temătoare în fața necunoscutului care se apropie cu paşi repezi şi tainici, par jucării uzate în mâinile noastre, sunt de fapt, la discreția copiilor, a toanelor şi capriciilor propriilor odrasle, suportând stresul lor şi necazurile diurne, bolile şi nefericirile care se răsfrâng, neîndoios, tot asupra părinților. Cum să le mai suporte şi pe ale altora când ei nu-şi mai pot duce pentru ei înşişi poverile?

Când văd un copil plângând, mă apucă mila. Când văd un bătrân plângând mă apucă disperarea.

Împovărați, gârboviți, micşorați, împuținați din ce în ce, ca în poezia lui Adrian Păunescu "**Repetabila povară". "***Ce părinți? Nişte oameni acolo şi ei/ care ştiu dureros ce e suta de lei.// Cocoşați, cocârjați, într-un ritm infernal/ Te întreabă de ştii pe vreun şef de spital.// Ba nu văd, ba n-aud, ba fac paşii prea mici/ Ba-i nevoie prea mult să le spui şi explici.// Nu-i aşa că te-apaucă o milă de tot/ mai cu seamă de faptul că ei nu mai pot?// Ca povară îi simți şi ei ştiu că-i aşa/ şi se uită la tine ca şi când te-ar ruga." (*citat din memorie).

Phil Bosmans, preotul flamand, mare iubitor de oameni, care prin cărțile sale a ajutat pe mulți credincioşi să-şi regăsească bucuria de a trăi, chiar şi atunci când orice motivație dispăruse, spunea : "*Îmi sunt dragi oamenii – acesta este hobby-ul meu"*. El a scris "**Binecuvântarea unui om bătrân" –** un poem de o mare frumusețe :

"*Binecuvântați aceia care înțeleg că picioarele mele au devenit mai încete, iar mâinile îmi tremură.*

Binecuvântați aceia care îşi dau seama că urechile mele aud greu şi că nu înțeleg imediat totul.

Binecuvântați aceia care ştiu că ochii mei nu mai văd bine.

Binecuvântați aceia care nu înjură când îmi cade ceva din mână şi mă ajută să-mi găsesc lucrurile.

Binecuvântați aceia care se uită la mine zâmbind şi stau să flecărească un pic cu mine.

Binecuvântați aceia care mă fac să simt că sunt iubit şi se poartă delicat cu mine.

Binecuvântați aceia care rămân lângă mine când plec pe drumul veşniciei.

Binecuvântați toți aceia care sunt buni cu mine. Ei mă fac să mă gândesc la bunul Dumnezeu.

Şi cu siguranţă că nu-i voi uita atunci când voi fi la El.”

(Phil Bosmans, **Raze de soare**. Traducere din limba germană de Eugenia Harapcea. Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice de Bucureşti, 2000).

Crezul Măicuţei Tereza de Calcutta, a cărei cauză de beatificare a fost introdusă deja, era formulat astfel :

“Omul este iraţional, ilogic, egocentric.

Nu are importanţă, tu iubeşte-l, oricum.

Dacă faci bine, vor spune că ai scopuri ascunse, egoiste.

Nu are importanţă, tu fă acel bine, oricum

Dacă îţi atingi propriile ţeluri, vei găsi prieteni falşi şi duşmani adevăraţi.

Nu are importanţă, tu realizează-le, oricum.

Binele pe care-l faci, mâine va fi uitat.

Nu are importanţă, tu să-l faci oricum.

Onestitatea şi sinceritatea te fac vulnerabil.

Nu are importanţă, tu să fii deschis şi cinstit, oricum.

Ceea ce ai construit ani în şir, poate fi distrus într-o clipă.

Nu are importanţă, tu să construieşti oricum

Dacă îi ajuţi pe oameni, se vor ridica împotriva ta.

Nu are importanţă, tu să-i ajuţi, oricum.

Dă lumii ce ai mai bun în tine şi lumea te va lua la bătaie.

Nu are importanţă, tu dă ce ai mai bun în tine.”

(Maica Tereza, *“Luaţi aminte”*).

Părinţi şi copii! Cum se mai inversează rolurile! Ajungem părinţii propriilor noştri părinţi mai înainte de a ne da seama. Şi această stare de fapt trebuie să ne inducă o mare responsabilitate. Vom răspunde în faţa lui Dumnezeu pentru cei care ne-au adus pe lume ca şi pentru cei pe care i-am adus noi înşine pe lume. Curând vom ajunge şi noi ca nişte copii în mâinile şi la discreţia propriilor noştri copii şi abia atunci vom putea înţelege grozăvia tainelor care se numesc naştere şi murire, între care ne ducem existenţa atât cât ne este dat de Bunul Dumnezeu.

Mărgărinta. O mână de femeie, pare un copil la subsioara feciorilor ei vajnici, încă în putere, înalţi şi lucizi, care acum îşi privesc mama cu o duioşie amestecată cu disperarea şi spaima că nu o vor mai vedea prea mult aievea, ci doar în amintirile estompate, în fotografiile lor învechite şi în golul rămas printre puţinele lucruri. Un gol dureros, acut, care nu se umple cu nimic, nici cu scâncetul copiilor sau al nepoţilor, nici cu bucuriile firave şi frământările din ce în ce mai dese şi mai apăsătoare.

Curând se va face seară, ea va trage zăvorul pe dinăuntru şi va sta cu sufletul la gură să nu vină din nou vulpea sau dihorul la găinile ei împuţinate. Va aştepta aşa, cu inima a purice până aproape de revărsatul de zori când va aţipi,

toropită de zbucium, de amintiri, de emoția acestei zile când a împlinit optzeci de ani, când ea însăşi a aprins o lumânare şi a înălțat o rugă pentru bărbatul ei voiajor care de cinsprezece ani s-a urcat şi el la cer, lăsând-o cu găinile, cu casa înjumătățită, cu dihorul sau cu vulpea hoață care tot la omul necăjit şi slab trage, lăsând-o cu amintirile despre o viață trudită şi cu cele câteva fotografii cu nepoți şi copii din care ea zâmbeşte puțin buimăcită, puțin fericită, puțin emoționată, dar foarte, foarte obosită, cu bărbia tremurând şi cu boabe de rouă-n ochii împăienjeniți de ani sau de un început de cataractă.

Până când se vor aduna din nou, dacă va voi Domnul, va avea destul timp să aştepte, căci aşteptarea e apanajul femeii, să se gândească la toți şi îi va vedea iarăşi "buchețel", lângă poala ei mirosind a busuioc, a salcâm înflorit, a merişor, a izmă sălbatică. E singura bucurie care i-a mai rămas, ca să-şi facă singură curaj pentru încercarea în fața căreia va trebui să stea, aşa cum a stat toată viața: DREAPTĂ!

Cu sfioşenia fiicei care şi-a pierdut mama, îi dedic această poezie în loc de floare:

"De şapte ori pe atunci/ ai umplut copaia cu prunci/ înflorind ca o floare/ poala ta roditoare.// Dacă era sau nu sărbătoare/ Veneai la pătucuri tiptil/ Ascultând gângurit de copil/ şi dureri şi necaz, bunăoară/ parcă uitau să te doară.// Fără pereche erai/ Regină pe colțul de rai/ Unde râzând te împodobeai/ cu micsandre în păr, flori de măr/ şi busuioc la ureche.// Duminica, mâinile tale curate/ împărțeau pâine, colaci/ pentru copiii săraci, pe săturate.// Alături de ii şi pestelci/ zeci de spelci, miros de pelin/ levănțică, în lada de zestre/ dintre ferestre,/ fleacuri cuminți/ şi amintirile încă fierbinți/ din tinerețe.// La capătul iernii aceste/ cobori ca dintr-o poveste/ aşteptând strănepoți/ alături de care să poți/ cu oasele tale trudite,/ să numeri, să scazi, să aduni/ să împarți, să îmbuni, /chipurile/ toate-anotimpurile"…

Valea Mărului, august 2004

MARUSIA FRANCISCANA ŞI ACEL "ROTUND" CARE SE NUMEŞTE IUBIRE

Fără a fi văduvă, Maria franciscana numită şi Marusia face parte din categoria spirituală a virtualelor văduve generoase, "sărace cu duhul", care vor moşteni Împărăția Cerurilor. Ca şi văduva din Sarepta Sidonului care culegea vreascuri la poarta cetății şi întâlnindu-l pe profetul Ilie, îi coace o pâine, dând din ultima făină şi ultimul ulei din urcior, tainul pentru ea şi fiul său, Maria franciscana îşi dăruieşte ultima îmbucătură, încrezându-se în Cuvântul Domnului că "pâinea cea întru ființă" – nu i se va împuțina şi uleiul din urcior nu i se va sfârşi. (**1 Rg. 17,10-16).**

Sau din aceeaşi familie spirituală, precum văduva din Templu care a pus în caseta tezaurului ce ținea loc de cutia milei, două monede mici, tainul de pâine pentru ea din acea zi. Ea nu a dăruit ce avea de prisos, ci, în sărăcia ei, a dat tot ce avea : strictul necesar pentru viață. (**Mt. 5,3).**

Chiar şi atunci când ni se pare că nu avem nimic, putem oferi totuşi ceva : iertarea noastră, înțelegerea, mila, bunătatea, față de aproapele nostru – oferind bucuria care nu se va lua de la noi, Bucuria Noului Veşnic.

Oferind totul cu bunătate, generozitate şi disponibilitatea inimii, vom fi stăpâni pe Împărăția veşnică a Iubirii şi a Bucuriei perfecte, carismă franciscană transmisă de opt veacuri de la Seraficul Părinte Francisc şi însuşită de acei pioşi care s-au dedicat celui de-al III-lea Ordin, înființat în 1221 de acel "Corifeu al Sărăciei" – identificat în suferință cu Isus Cristos care l-a învrednicit cu stigmatele sale dureroase.

Marusia franciscana are sufletul ca o candelă curată – luminând împrejur pentru ca semenii ei să poată găsi drumul.

Ea ne dă totul, adică monada sufletului său pe care-l împarte precum Isus a împărțit pâinea şi vinul apostolilor săi spre mântuire şi spre amintire. Dăruind din toată inima are şansa de a dobândi înapoi însutit, înmiit, aşa cum făgăduieşte Mântuitorul.

Sacrificiul de dăruire față de aproapele este făcut din iubire față de Dumnezeu.

Un act de iubire îl constituie şi buchetul de cuvinte înmiresmate, care, chiar dacă nu sunt meşteşugite exemplar, după regulile înaltei ştiințe a vorbirii, căci nu de vorbe ducem lipsă, împrăştie o adiere de bună mireasmă în suflete. Ea întinde astfel pod de flori, punți şi poteci de bunăvoință între oameni. Cuvintele ei simple şi adânci sunt ca şi semințele în mâna semănătorului. Ele vor încolți dacă vor găsi pământ rodnic, pământul de suflet deschis gata să le primească.

Marusica e o femeie în jur de 73 de ani, brunetă, îngrijită, cu trăsături frumoase şi cu o anumită delicateţe-n mişcări şi-n privire. Pe chipul său se întrevăd vestigiile unei frumuseţi naturale, ale unei blândeţi înnăscute, al unui surâs amar precum Marea-de-amar sau marea-amară conţinută în numele sfânt pe care-l poartă cu demnitate şi evlavie faţă de Măicuţa noastră din Cer, avocata şi mijlocitoarea noastră la Domnul.

Pioasă, timidă, devotată, ea şi-a urmat cursul sortit al vieţii devenind pe rând : soţie, mamă, bunică, iar acum, străbunică. Toate cu aceeaşi supusă ascultare şi smerenie, căci aşa i-a lăsat ei Dumnezeu.

Şi-a îndeplinit aceste "dregătorii" – aceste misiuni sfinte – la fel de firesc, fără să murmure, să cârtească, să se încrunte; cu acel surâs dezarmant de bunăvoinţă care-i este atât de propriu.

Nimic nu i s-a părut dificil sau imposibil, căci, atunci când iubeşti cu adevărat, poţi sfărâma stâncile cu un singur gest. Poţi ajunge pe stei dintr-o singură bătaie de aripi. Iubirea înaripează, înalţă, îmbunătăţeşte, edifică.

Sprijinită de iubire ca de Scara lui Iacob, şi-a urmat îngerii însoţitori în suişul şi coborâşul lor care unesc capetele Curcubeului, ba, într-un elan vertical, unesc azurul cu mama-ţărâna, Mater Alma, cea care ne rabdă, ne ţine pe toţi cu îngăduinţă.

Pentru că nu şi-a lipit niciodată sufletul de cele materiale, a ales să vieţuiască în bună înţelegere cu Domniţa Sărăcia, văzută ca o detaşare voită de lucrurile acestei lumi, ce lesne sunt mâncate de rugină şi roase de molii. Comorile la care-a râvnit şi pe care şi le-a adunat cu migală şi parcimonie, sunt cele spirituale, fapte de bine, de evlavie şi de jertfă faţă de aproapele, averi incomensurabile-n Cer, unde va avea de toate. S-ar părea cinică această alegere, dacă n-ar fi izvorâtă dintr-o profesiune de Credinţă sinceră şi de neclintit.

Maria franciscana, tot din spirit de iubire şi dăruire şi-a însuşit perfect Crezul Seraficului Părinte Francisc:

"Nu voi dispreţui pe cine dispreţuieşte,
Nu voi blestema pe cine blestemă,
Nu voi judeca pe cel ce condamnă,
Îl voi iubi pe cel ce nu iubeşte.
Nu voi îndepărta pe nimeni de la inima mea."

Cum poate oare Francisc de Assisi să constituie şi astăzi un model de viaţă, o cale de urmat şi să dea sens unei existenţe, aşa cum s-a dovedit de aproape opt sute de ani încoace? Simplu : lăsându-ne pătrunşi de misterul său, pătrundem în universul mirific al misterului divin, care nu poate izvorî decât dintr-o iubire totală. Acest genial mesager evanghelic al păcii, acest propovăduitor itinerant mai seamănă şi astăzi şi va semăna până la sfârşitul veacurilor – cuvintele vieţii eterne.

Numai cel ce primeşte ştie să dăruiască. Simţind asaltul graţiei divine, cu o

gingăşie emoţionantă, Francisc instaurează înlăuntrul său imaginea lui Cristos. I-a oferit colţul cel mai înflorit al inimii sale. Se aruncase gol în marea lui Dumnezeu şi se lăsa purtat de curenţii divini.

Aşteptând ceea ce este de neaşteptat, disponibil şi deschis sufleteşte, fără presupuneri sau condiţionări, Francisc realiza lucrurile cele mai mari cu simplitate şi lucrurile cele mai neînsemnate le făcea cu solemnitate.

Dumnezeu Însuşi a fost însoţitorul său personal şi călăuza sa. Nu a intrat în nici o schemă : nici călugăr, nici sacerdot, abia dacă îndeplinea funcţia de diacon. Un iubitor de Cristos poate descoperi în epopeea franciscană, desăvârşirea creştină. "Când va sosi ziua în care voi putea să dovedesc bucuria desăvârşită de a suporta suferinţa? spunea Francisc.

Iar idealul franciscan era acesta : "Iubirea!" Iată cheia. A forma şi a iubi. Dragostea face posibil imposibilul. Singurele arme invincibile pe pământ sunt cele ale iubirii. El descoperise cheia. Dacă gratitudinea este primul fruct al sărăciei : nu ai nimic – primeşti totul; al doilea fruct al sărăciei este pacea – fruct plin de parfum şi dulceaţă.

Se pare că Marusia a găsit cheia acestei Iubiri transmisă peste veacuri de mentorul spiritual al celei de-a treia familii – familia laică.

Şi mai ales beneficiază de acea Binecuvântare solemnă dată pentru fraţii din cele trei Ordine, până la sfârşitul veacurilor : "O fraţilor preaiubiţi şi fiilor în veci binecuvântaţi! Ascultaţi-mă pe mine, ascultaţi glasul Tatălui vostru. Mari lucruri am făgăduit, dar mai mari ne sunt făgăduite nouă; să îndeplinim pe acestea şi să tindem spre acelea. Scurtă e plăcerea dar pedeapsa e veşnică. Puţin timp ţine suferinţa dar bucuria e nesfârşită. Mulţi sunt cei chemaţi, puţini sunt aleşi, fiecare însă va primi răsplata după faptele sale.

Fraţilor, până când avem timp, să facem binele."

Marusia! – o femeie simplă care a ales calea cea mai directă spre Bucuria perfectă.

MEMORIA HORINCEI: MAMA ARSENIA LA UN SECOL DE VIAȚĂ

11 noiembrie 2006. Ziua Sfinților mucenici Mina, Victor şi Vichentie diaconul, zi de pomenire a Sfintei Mucenițe Ştefanița şi a Preafericitului Părinte Teodor Mărturisitorul, egumenul studiților, atâția sfinți mucenici şi mărturisitori ai credinței într-o singură zi, este importantă pentru creştinătatea ortodoxă. Un motiv sporit de sărbătoare în această zi sfântă l-au avut credincioşii comunei Cavadineşti: veterana satului împlinea, chiar în această zi, nici mai mult, nici mai puțin decât...un secol de viață. Mama Arsenia este o femeie robustă, sprijinită într-o cârjă pe care o poartă cu noblețe – "de fudulie", mai mult ca să-i creeze o stare de siguranță -, şi-a întâmpinat oaspeții, aşa cum îi stă bine oricărui gospodar, - la uşă. Erau veniți să o cinstească oficialitățile comunei, reprezentantul cotidianului "Viața Liberă", reporterul televiziunii din Galați, fotoreporterul, primarul, directorul căminului cultural, poeta comunei Lenuța Tăune şi mulți alții.

Mătuşa era înveşmântată frumos, ca de sfântă liturghie pentru jubileul secolului parcurs pe îndelete, ca țărancă mândră, frumoasă, vrednică, vioaie, care trecuse prin două războaie mondiale, avusese şapte naşteri, îşi crescuse copiii şi-i aranjase la casele lor, apoi îşi îngropase cuviincios bărbatul, pe Nicolae Pecingine şi pe 5 din cei 7 copii, după care vântuise mori de lacrimi de nu i se mai uscase obrazul nici până azi. Dar de bine, de rău, răzbătuse prin această "vale de lacrimi" până la această venerabilă vârstă.

Acum, detaşată de slava şi fala lumească, cu ochii surâzându-i îndepărtați, chemând zările sub dioptriile forte, le dădea binețe la oaspeți. Atmosfera începea să se învioreze, ca într-o zi însorită de primăvară. Toți voiau să-i intre în voie, să-i facă pe plac, să o întrebe dacă-şi mai aminteşte de ei. În definitiv e un eveniment redutabil să dai mâna cu secolul…

Cât timp s-a întreținut cu oficialitățile, a fost adusă şi țuica fiartă şi gustările. Mama Arsenia fusese întâmpinată cu tradiționala "pâine şi sare" pe un ştergar frumos cusut de mână, aşa cum e datina la români.

-Mamă Arsenie, mă recunoşti?

-D-apăi!… Aaaa… Ia dă-te mai aproape să te văd….Nu eşti tu a lui Costică Tăune şi a Mariei?

-Eu sunt mamă Arsenie…

-Aaa…păi, maică-ta era o fire vrednică şi mândră. Şi foarte veselă, nu se

dădea în lături de la joc. Şi tac-tu a fost ajutor de primar când Niculaie al meu era primar prin 43'. Iaca-i am aici, într-o fotografie la coşerul lui Vasile Cristea, împreună cu bărbatu-miu. Uite ce brâu tricolor are legat de mijloc şi cu capetele atârnate într-o parte, iar Costică Tăune, ajutorul lui e colea, cu un catastif în mână, ţinea registrele cu cereale. Ia-n te uită ce pălării falnice, de oameni gospodari au toţi, Dumnezeu să-i odihnească, s-or fi întâlnind acolo toţi, în cer, laolaltă…

Arsenia şi-a început poveştile, căci e neîntrecură. Când porneşte pare că nu mai termină. Una izvorăşte din alta şi tot aşa. Nu uită nici un amănunt, nu reia şirul, nu repetă. Spune o dată şi bine. Ea e memoria Cavadineştilor. Când cineva nu-şi aminteşte vreun eveniment important vine la Arsenia, căci ea le are notate în cap de parcă ieri s-ar fi întâmplat. E o memorie ambulantă, chiar dacă uneori merge în cârje.

Se aşează cu toţii la masă căci au ostenit de atâta povestit. Se aduc vin nohan, sărmăluţe moldoveneşti, cozonac, prăjiturele făcute de fiica Arseniei, Doina.

Mama Arsenia bea rachiul cu poftă şi aburii îi ies pe gură şi de pe buza cănuţei.

-Care-i secretul, maică, de ai ajuns la o asemenea vârstă ? vrea să ştie cineva.

-Vă spun eu, zice Arsenia foarte serioasă şi cu voce tainică de parcă ar împărtăşi un secret de stat. Dimineaţa, când mă scol, beau o duşcă bună de rachiu, gust câteva linguriţe de miere curată de albine şi mestec câţiva cocoşei de nucă. Apoi, dacă mai mi-e foame, îmi gătesc ceva, dacă nu, aistea-mi ajung. Mă ţin tare şi-mi dau putere. Sănătate curată! Doina are grijă şi-mi trimite dulciuri şi alte bunătăţuri…

Deodată, în sunetul vioi al acordeonului mânuit de Aurel Mânăscurtă, se încinge o horă moldovenească. Mama Arsenia nu stă prea mult pe gânduri. Intră hotărâtă în joc spre uimirea şi admiraţia asistenţei care o îndeamnă din glas şi gesturi să nu se lase. Dar nici ea nu se dă bătută, ţinând măsura şi ritmul paşilor în mod corect, săltând piciorul vioi în rând cu dansatorii.

După aşa bucate alese, stropite din belşug cu vin nou a venit rândul tortului centenar. Mare minune! Sărbătorita nu s-a dat în lături şi a stins lumânările din câteva suflări în acordurile de "Mulţi Ani trăiască!"

Vrednica horinceancă, fiind emoţionată şi uimită de atâta cinste ce i se aduce, a exclamat la un moment dat:

-Da' ce-am făcut eu de mi se aduce atâta onoare? Că doar n-am murit încă să-mi aduceţi mormane de flori! N-am primit în viaţa mea atâtea flori, nici măcar la cununia religioasă…

Petrecerea continuă cu râs şi voie bună. I se înmânează darurile, prilej de emoţie şi bună dispoziţie.

La sfârşit, bătrâna îi conduce pe toţi cu privirea lungită spre poartă şi o undă de nostalgie i se strecoară în glas, în suflet şi printre gene, spunându-şi sieşi: "Cine

ştie dacă la anu' voi mai putea sărbători la fel? Dacă bunul Dumnezeu m-o mai ține…"

Mama Arsenia e prima sărbătorită în acest fel în comună. Poate vor mai fi fost şi alți centenari, cine ştie. Dar nu li s-a acordat atenție de către oficialitățile timpului respectiv.

Dar mama Arsenia e o venerabilă văduvă, evlavioasă, cinstită, ținându-şi o jumătate de veac singură gospodăria, cu râvnă şi în bună orânduială, drept pentru care rămâne un bun exemplu de virtute civică.

18 noiembrie 2006

VIAȚA CA O RUGĂCIUNE

PETRUȚA ŞI MESERIA DE MAMĂ CREŞTINĂ

Povestea ei este simplă şi cu atât mai adevărată. Şi e aidoma cu a multor mame creştine din orice colț al țării şi al lumii.

Născută la Galați, în urmă cu 54 de ani, Petruța a fost singurul copil al celor doi soți Maria şi Dumitru Cercel, plecați dintre noi cu mulți ani în urmă. Copilăria ei a fost la fel ca a oricărui copil de vârsta ei, în acele vremuri incerte, la câțiva ani după încetarea războiului, când pâinea se vindea pe cartelă încă, banii erau puțini, îmbrăcămintea se vindea pe puncte şi viața era destul de scumpă.

Părinții ei au muncit ca s-o țină la şcoală, tatăl ei era zugrav, mama – muncitoare la diverse întreprinderi de pe vremea aceea. A absolvit opt clase elementare într-o şcoală de pe malul Dunării, care astăzi poartă numele lui Mihai Eminescu. Mai mult n-a putut.

Adolescența nu i-a adus decât bucuriile simple pe care le guşti pe gratis . natura, florile, cântecul păăsărelelor, care i-au înfrumusețat sufletul, sărbătorile religioase pe care le prăznuia în familie. Îi plăcea să citească de mică, să recite poeme, să cânte. Un suflet ca un lujer de crin care se desface în soarele primăvăratec.

N-a crescut mult în înălțime. A rămas firavă, plăpândă, delicată, "o mână de om", dar cu o inimă uriaşă. Suferind "ce prea multă inimă", de "prea mult suflet" – zbătându-se necontenit să realizeze ceva, să nu se lase mai prejos, să trăiască demn şi curat, cât mai creştineşte.

Sufletul i-a rămas şi astăzi frumos ca o biserică. Nu cunoaşte invidia, ura, răzbunarea, gâlceava. Cutremurul sărăciei nu i-a ruinat sufletul ci, dimpotrivă, i l-a întărit, i l-a înfrumusețat. Şi cu cât are mai puțin, cu atât oferă mai vârtos. Bunătate, frumusețe morală, delicatețe, prietenie desăvârşită, generozitate, florile inimii sale care se deschid şi răspândesc miresme pentru cine e predispus să primească. De unde? – am putea noi întreba cu uimire. Unde găseşte resurse să dăruie ceea ce nici ea nu posedă?

Dumnezeu o îmbogățeşte mereu cu avuții nevăzute, o întinereşte, o înfrumusețează, îi umple brațele cu florile înmiresmate ale iubirii de aproapele. E mult, e puțin? E atât cât îi trebuie unui creştin care tinde spre mântuire.

O mamă – este ştiut – se mântuie prin pruncii săi, cărora le-a dat viață, i-a

crescut frumos, i-a închinat lui Dumnezeu şi Preacuratei. Dragostea copiilor motivează şi echilibrează în acelaşi timp. Copiii sunt pentru părinți victoria înaripată asupra timpului, asupra crucii.

De zece ori în viață, Petruța a umplut copaia cu prunci. Dumnezeu i-a aşezat în pântec zece mlădițe. Apoi i le-a încredințat la sân şi i-a spus : Ți-i dăruiesc pe toți. Ai grijă de ei pentru că sunt ai mei.

Poala ei înmiresmată de laptele cald al sânului a devenit altar unde şi-a adormit copiii, unde i-a legănat, unde le-a potolit fierbințelile, le-a alungat coşmarurile, i-a mângâiat şi i-a sărutat.

O mamă cu zece copii. **"Mamă eroină" –** se numea în epoca nu demult apusă. De ce eroină? Pentru că pe parcursul celor zece naşteri, de-a lungul a peste treizeci de ani de căsătorie, au fost milioane de clipe de jertfă, de eroism matern.

Şi-a planificat minuțios secundele, banii, alimentele, îmbrăcămintea, totul.

Copiii ei nu au haruri deosebite, nu sunt geniali, dar nici n-o dau de ruşine pe mama lor. Sunt timizi, modeşti, cu bun simț moştenit, domoli, stângaci. Au învățat carte cât au putut. Băieții mai mari muncesc pe unde pot, pe la firme, întreprinderi şi-n alte locuri ca să-şi câştige existența. Cea dintâi născută, Olimpia-Nicoleta a luat calea mănăstirii şi-L slujeşte pe Dumnezeu în mănăstirea "Petru Vodă", județul Neamț, loc sfânt cu tradiție istorică şi duhovnicească. Aici îşi va odihni osemintele părintele Calciu-Dimitreasa, trăitor în ultimii ani de viață în străinătate după ce timp de 2l de ani a fost închis şi a suportat chinuri îngrozitoare fizice şi morale în regimul trecut din partea comuniştilor.

Penultimul fiu, Sandu-Iulian calcă şi el pe urmele Olimpiei şi duce o viață evlavioasă, cu post, rugăciune şi viață curată. Ceilalți copii, care cu serviciu, care pe lângă casă, o ajută pe mama lor, sar la nevoie în ajutorul celorlalți. Una peste alta îşi câştigă bucata zilnică de pâine, căci din pensia tatei nu e chip să trăieşti…

Însă: nici unul nu s-a drogat, n-a furat, nu a luat viciul băuturii, nu s-a încăierat cu altcineva, n-a ajuns la închisoare, n-a fugit de acasă, n-a provocat părinților neajunsuri majore.

Mama lor nu pelacă niciodată de acasă fără să facă o lungă rugăciune şi fără să se închine. Îi încredințează plecând, Maicii Preacurate. La fel, înainte de culcare, îi închină pe toți, iar pe cei plecați de acasă îi închină în gând.

Deşi nu e o creştină practicantă (de altfel, nici nu ar reuşi cu atâtea obligații!) – Petruța e foarte evlavioasă. Ea are încredere nestrămuată că Dumnezeu o înțelege şi o ajută. N-a lăsat-o niciodată de izbelişte şi i-a primit ruga curată de mamă.

Biserica este în sufletul ei curat, nealterat de prea multele încercări şi necazuri. Se închină acolo, în taină, în legea ei, păstrând permanent contactul cu divinitatea. De sărbători, firesc, merge cu pruncii ei la biserica de care aparține, "Sfântul Antim", aprinde lumânări, face pomană pentru cei plecați. Şi are grijă ca măcar atunci masa

să îi fie îmbelşugată, să simtă şi copiii că Isus s-a născut, a Isus a înviat, s-a înălțat şi că Maica Domnului s-a ridicat cu trup şi cu suflet la ceruri… Şi dacă se nimereşte cineva în vizită, îl omeneşte.

Petruța, o femeie simplă ca pământul şi apa, a cărei demnitate creştinească este buletinul său de identitate.

Dumnezeu a dăruit-o cu prunci. Şi ea nu i-a refuzat.

Acum, aşteaptă cu jind nepoți care sunt pe drum şi apoi, strănepoți, “dacă i-o la bunul Dumnezeu”, alături de care să poată să să bucure de cele bune şi să învingă pe cele rele, prefirând anotimpurile printre degetele sale muncite, ale căror singure bijuterii sunt bobițele firave de rozariu.

La Marea Judecată Petruța se va înfățişa dreaptă, cu pruncii în jurul său, aninați de poală sau în brațe, să-i dăruie, la rândul ei lui Dumnezeu, ca supremă ofrandă şi cu mulțumirea secretă că aici, pe pământ şi-a îndeplinit MISIUNEA DE MAMĂ CREŞTINĂ!

Galați, 1 decembrie 2006
Ziua Națională a Românilor

ZONIA

Zonia este protagonista cărții mele de amintiri numită **“O gură de copilărie”.** Mi-am ales-o pentru că ea a jucat un rol important în viața mea de copil şi adolescent, creându-mi imaginea cuibului cu puişori neajutorați la care pasărea vine cu hrana în cioculeț să-i nutrească. Ea este prototipul mamei născătoare de prunci, atât cât i-a menit Dumnezeu. Şi i-a hărăzit. Unsprezece. Pe care i-a crescut zăvoaie de oameni.

Născută la zi mare, în 14 octombrie când e sărbătorită Sfânta Cuvioasă Parascheva, Zonia face parte din categoria acelor femei care şi-au purtat zestrea spirituală, oriunde au dus-o paşii. Ea a fost şi a rămas o țărancă autentică deşi a trăit toată viața la oraş.

Leagănul ei a fost satul Rugineni, în urmă cu 80 de ani. S-a pomenit apoi măritată la oraş cu Maricel Grecu, ceferist de meserie. Un om cu obraz smead, ochi pătrunzători, talie suplă, persuasiune în mişcări şi vorbe. Fire de artist, deschis la orice formă de artă, iubitor de copii, mucalit, bun megieş, făcător de pace.

Ea, blondă, cu păr cânepiu cu reflexe solare, cu ochi de iguană, obraz palid, ten pergamentos, talie subțire de viespe, picioare uscate, ageră la vorbă şi cu scântei în priviri. Foarte comunicativă, veşnic cu mâinile-n şold sau împletite la sân, nervoasă, zvârlugă, iute la mânie, scăpărătoare la minte.

Au trăit mai bine de 50 de ani împreună, trecând prin toate: război, foamete, lipsuri, greutăți, sărăcie, certuri şi împăcări, bucurii, împliniri prin copii, pe toate le-au dus, de bine de rău, până când, cu opt ani în urmă, Maricel s-a hotărât să plece singur şi neînduplecat spre viața cea adevărată. Avea 77 de ani.

Zonia l-a plâns până i-au secat izvoarele ochilor, l-a boscorodit c-a lăsat-o singură, l-a blagoslovit şi i-a făcut cele de rânduială, l-a iertat pentru micile şi marile infidelități, i-a aşezat tabloul în odaia curată, lângă icoană. Rugându-se Maicii Preacurate, îi întâlneşte de fiecare dată privirile, uşor ironice dar drăgăstoase, se mai sfădesc puțin, îl mai întreabă câte unele, face o cruce în aer în dreptul lui, apoi îi întoarce spatele şi-şi şterge discret lacrimă furişată pe obrazul uscat, plecând la treburile zilncie care nu suferă amânare.

Zonia nu s-a mângâiat însă de plecarea prea grăbită a bărbatului ei. Şi cam de pe-atunci a început să se gândească serios la propria plecare. La Grecu’ ei, la tatăl celor unsprezece copii, omul gospodar, bun la toate, meşter iscusit în fierărie,

dulgherie şi în genere, la orice meşteşug pe lângă casă.

Copiii au venit încă din primii ani de căsnicie, buluc, unul după celălalt, astfel că în 23 de ani, îi născuse pe toți, cam unul la doi ani. Maria, Gheorghe, Paraschiva, Lenuța, Tincuța, Voica, Costeluş, Rodica, Romeo, Eduard, Genoveva, acum oameni în toată firea, prima fată având în prezent 60 de ani, iar ultima, 37.

Zonia era deja bunică atunci când i s-au născut ultimii copii. Aşa a fost dat să fie.

Viața ei n-a fost deloc roză. Şi cum ar fi putut să fie cu atâtea **obezi** atârnate de bietele şi subțirelele ei glezne?

Zonia ştia să ghicească în bobi (boghi, zicea ea). Ne dădea pe rând, la fiecare, când aveam câte-o urgență, un examen de dat, o călătorie de făcut, o întâlnire. Când cădea "bucurie la zi mare cu drum şi dar de bani în casă" – ne bucuram într-adevăr cu toții apoi uitam pentru ce am dat şi dacă a fost bucurie sau nu.

Pe prispa cimentuită a casei lor, vara, dormind ca moromeții, număram stelele, ne alegeam constelații, le dădeam nume şi ne certam pentru ele. De altfel, până şi nopțile păreau mai vrăjite, mai feerice mai bogate în stele, pe vremea aceea.

Zonia era neîntrecută la vorbă. Putea sta la taifas, la poartă, în drum, la canalul comunal, la piață, la biserică. Avea un har nemaipomenit de a înfiripa discuția. Ştia să "ischitească" până şi pe cel mai tăcut om. Dar ştia să şi povestească pentru că în ea se afla un izvor de poveşti şi istorii uitate pe care din când în când le scotea la iveală, spre încântarea noastră, a copiilor.

Vorbe cu tâlc, întâmplări, născociri de dragul discuției, ştia la perfecție cum să mânuiască arta conversației. Istorioarele ei circulau din poartă în poartă, iar seara, la foc sau la fumar din frunze veştede (ca să gonească tânțarii) – poveştile deveneau "de groază", despre bandiți ca Terente şi despre Berilă, vestitul criminal care-şi ucisese stăpânii brutari, cu toporul. Aşa poveşti nu mai pomenise mahalaua.

Cu un copilaş la sân, ieşea în drum ori stătea pe pragul porții, ori pe un scăunaş şi interpela vecinii. Strada era frecventată de lume care trecea pe acolo spre port, căci era prima stradă de la Dunăre lângă Spitalul Trancu-Iaşi care a devenit pe timpul copilăriei mele "Casa Copilului".

Când apărea la colț vreun străin, Zonia mijea ochii şi dacă nu-l cunoştea, îl cerceta rapid cu ochii verzi, iscoditori, îl "prețăluia", apoi, în câteva momente ştia de unde vine, unde se duce, pe cine caută, cu ce treabă, cât va sta şi când va mai veni pe acolo. Era o memorie ambulantă care înmagazina toate aceste amănunte. Nimeni nu se supăra pe ea. Îi dădeau toți raportul ca la spovedanie, fiindcă Zonia ştia cum să întrebe. Cu felul ei mucalit, se făcuse tuturor dragă.

Mi-a fost şi îmi este şi mie dragă Zonia. A rămas un pumn de femeie. Un fulg. O iei la subțioară.

Citeşte zilnic câte două ziare, în special "Faptul divers" – de care se lasă

fermecată pentru că vrea şi acum să ştie câte se mai întâmplă în lume. Are cel puțin cinci cărți începute, în diferite stadii de lectură. Joacă la cărți cu vecinii, seara stă la taifas cu Nazare, singurul vecin rămas, în afară de ea pe Strada Falezei cu casa nedemolată. În rest, pe locul unde era maidan întins, au apărut blocuri imense ori căsoaie enorme cu mai multe nivele. Nici un pic de curte, nici un pic de grădină, doar balcoane cu flori leşinate.

Dăunăzi Zonia a rămas blocată pe dinăuntru în casă şi a apucat-o panica. Voia să spargă uşa cu toporul. Dar noroc că a venit fiu-su Gheorghe şi a scos-o fără să mai fie vorba de stricat yala. Atunci ochii i l-au luminat a lacrimă, şi-a făcut câteva cruci scurte şi a bolborosit o rugăciune de mulţămită. O apărase Dumnezeu şi de data asta. Altădată era să ia foc. De fiecare dată a scăpat-o Dumnezeu şi Maica Precista.

Mereu cu gândul la vremurile când, an de an aproape, umplea copaia cu prunci, până roditorul ei sân devenise altar. Pe unii îi alăpta doi-trei ani, cât voia pruncul să sugă. Dulce-mieriu era laptele Zoniei, de aceea nu se îndurau pruncii să-l uite.

Îşi împletea cosițe subțiri, cânepii, cu reflexe solare, atunci când îşi dădea jos basmaua decolorată să-i fluture vântul podoaba. Cozile şi le prindea în spelci sub formă de coc, la spate. Obrazul, tot palid, vântuit de griji, asuprit de dureri bine ascunse. Doar ochii-i fulgerau mânioşi, când nu mai putea duce poverile. Atunci suduia la răscruce şi vai de cel ce se nimerea pe acolo. Cuțitul privirilor ți se împlânta în carne, până-n prăsele. Limba ei ascuțită scrijela aerul. Şi nu fără temei.

Era temută Zonia. Până şi tata se ferea uneori din calea privirilor ei de drăgaică. Şi mai ales, de vorbnele ei şuierând a gâlceavă. Dar focul nu ținea mult. Se domolea subit şi soarele din nou apărea de după coşurile de fum negricios, încălzind atmosfera, iscând surâsurile de acolo de unde dihonia le împietrise.

Iar pricinile ? Câteva zarzăre, o şipcă din gard scoasă de țânci, găinile care săreau dincolo de gard, câinele care lătra în vânt ori la lună, ghemotoacele de frunze răscolite şi aduse în curtea vecină, cine ştie ce vorbă circulând prin mahala…

După vreo oră se auzea din nou la gard: "Madam Adamescu, nu-i pe la voi împielițatul cel mic? Trimite-l acasă…"

Şi negura se risipea ca de o mie de ani…

În lada de zestre dintre ferestre, Zonia păstra lucruri vechi, taine din vremi de demult, miros de levănțică şi dulce-amar pelinul de mai. Unele pânzeturi miroseau puternic a naftalină împotriva moliilor şi a fluturilor.

Acolo avea comorile casei. Dar nimeni n-avea acces căci era ferecată cu un lacăt uriaş prins într-un drug de fier şi belciuge puternice.

Toți râvneau ca măcar o dată să pună mâna pe cheie, să arunce o privire înăuntru. Nu era chip. Tainele sunt în genere straşnic păzite.

Zonia ştia să împletească pâine, colaci, cozonac, mucenici. Le frământa temeinic, ore în şir, apoi făcea cald în bucătărie să nu răcească aluatul, cocoloşit şi învelit cu ştergare curate. În privința aceasta şi nu numai, ea păstrase rânduielile țărăneşti deprinse de mică din părțile Bereştilor-Meriei, unde satul său, Rugineni, se pierdea printre coline domoale.

De Crăciun şi de Paşti, pe toate le făcea ca la țară. Aveau şi un gust aparte. Şi pâinea ei avea un miros şi un gust special. Turtele dospite şi coapte pe plita de fontă erau neasemuite. Duminica făcea tomogei din făină, lapte şi zahăr. Fierbea aluatul acela făcut zdrențe şi-l pudra cu zahăr. Ne băteam pe ei fiindcă oricâți ar fi făcut, tot nu ne era de ajuns. Tot duminica era zi de talcioc. Domnul Grecu strângea de aiurea, fleacuri cu sutele şi miile, capace colorate, sticle, jumătăți de păpuşi cu părul zbârlit şi ochii scoşi, brățări de tinichea, curele de ceas, nasturi, catarame, alte gablonțuri, cuie, pioneze, şuruburi, relon, sforicele şi altele de felul acesta. Le întindea pe ziare sau pe câte o țolică şi-şi aştepta muşteriii. Nu ştiu dacă vindea ceva dar îi plăcea comerțul. Vorba aceea : "Pierzi, câştigi, negustor te numeşti". Era distracția lui să dea o raită prin talcioc, să vadă ce "noutăți" au mai adus talciocarii, ce vechituri "proaspete" au mai apărut, să mai întrebe de una, de alta, trecea ziua altfel, mai uita de griji.

O dată sau de două ori pe an, Domnul Grecu se interna în Staționar, un fel de spital al întreprinderii şi-şi făcea o "revizie generală" – R.C. (reparaţie capitală).

Era modul lui de a se odihni o săptămână-două, fără să facă nimic.

Zonia, cu pruncii – de! Era mamă eroină! Pentru asta, regimul trecut i-a dat o hârtie bătută la maşină şi o sută de lei pe lună…

Când m-am reîntors după vreo 30 de ani în mahala, n-am mai cunoscut poarta, casa, curtea. Părea căsuța grecilor căzută-n genunchi, în smerenie, aplecată, supusă, îngrămădită, cu mult mai joasă, populată până la refuz cu lucruri de prisos, cu acareturi, hârburi. Abia puteai pătrunde în sală, de unde coteai la stânga spre odaia din față, singura locuibilă. Spațioasă, plină de mobile vechi, îmbătrânite şi ele. Singurul obiect care distona cu atmosfera aceea era televizorul. Nici măsuța joasă, cu 12 scaune precum brâncuşiana "Masă a tăcerii", nu se zărea. Soba, cu plita din fontă groasă, deşi era mai nouă, nici ea nu mă recunoştea, părea mai prietenoasă. Aş fi mâncat vreo doi cartofi copți în cuptor sau o felie de bostan copt cu zahăr pe deasupra. Dar mă aşteaptau bucate alese, căci amfitrioana, împlinea opt decenii. Artificiile de pe torturile cu frişcă nu pridideau să arunce scântei, lumânările pâlpâiau iar Zonia era prinsă de subțiori şi de picioare de brațele vânjoase ale fiilor şi ale nepoților şi azvârlită în aer : Hei rup! în strigătele şi uralele de "Mulți Ani trăiască!" ale liotei de descendenți din neamul grecesc.

Vacarmul era îngrozitor, dar avea darul de a nu te deranja, dimpotrivă. Am intrat în joc, dar la un moment dat m-a bufnit un plâns înnăbuşit, cu noduri dureroase. Am revăzut umbrele alor mei, în casa de-alături, uimiți nespus că la Greci, toate luminile erau aprinse.

Ca să nu stric ceva din atmosfera aceea veselă, m-am abținut, dar un fior nostalgic nu m-a părăsit toată seara.

Cu mulți nepoți şi cu cinci strănepoți, cu unsprezece copii în juru-i, Zonia, la 80 de ani, învăluită-n iubire din toate părțile – are acum timp să mediteze îndelung la viața ei atât de fecundă, atât de împlinită. La aniversare au venit cu toții “în păr”, s-o cinstească. A dansat, s-a bucurat, a lăcrimat, a scos fotografii din albume, a rememorat morți, şi-a adus aminte. Florile de toamnă surâdeau în vase umile şi neîncăpătoare pentru câte fire aveau de adăpostit şi răcorit, câți ani împlinea atunci Zonia.

Citise în ziua aceea “Budulea Taichii” a lui Slavici şi cartea stătea deschisă cu filele-n jos, la semn. Mai avea alte 4 cărți începute. Le ştie acțiunea perfect, nu încurcă personajele, le reia exact de unde le-a lăsat, ziarul era nelipsit pe masă lângă ochelari. Zonia e la curent şi cu politica şi cu muzica uşoară şi cea populară.

Fiica ei Voica Mariana şi-a scos recent două albume CD cu muzică populară. Are o voce remarcabilă. La fiecare petrecere, se ascultă cu evlavie aceste înregistrări făcute în studiori specializate. Mezina, Genoveva e manager principal la o fiurmă Zeppter. Ceilați, cu drumurile şi destinele lor, aşezați la casele proprii, cu familii închegate, aşteptându-şi nepoții.

Oasele trudite, subțiri ale Zoniei aşteaptă cuminți, să numere, să împartă, să scadă, să adune, chipurile, cele 320 de anoptimpuri adunate în această toamnă bogată şi blândă…

Zonia ştie un singur lucru : n-a trăit în zadar. Şi-a împlinit datul. Eroismul de mamă creştină. Şi în fața lui Dumnezeu se va prezenta cu cei unsprezece copii de mână, în brațe, agățați de poale, înconjurând-o ca în ziua aniversării celor opt decenii, presărându-i în cale flori albe. Florile virtuții creştineşti, simbol al iubirii necondiționate față de Dumnezeu şi față de semeni…

Galaţi, 14 octombrie 2006

ALEXANDRA GOARZĂ DANSÂND PE CURCUBEUL IDEII

"Jucării şi vise descărcate", volum în curs de apariţie

Sinteză creatoare între particular şi general, poezia Alexandrei Goarză reliefează profilul tutelar al adolescentului marcat de o experienţă peste puterile sale, cu sufletul scindat între lumea aceasta şi dorinţa de a accede spre alte lumi în care eventual şi-ar putea găsi locul. Textele sale sunt presărate cu idei ori consideraţii filozofice şi psihologice sui generis, cu vârful de lance îndreptat spre propria oglindă.

Fie că au un caracter interlocuţional, fie unul de tip confesiv ori solilocvial, textele Alexandrei Goarză degajă o forţă expresivă şi de sugestie metaforică punând în lumină : luciditatea, suferinţa acutizată ori cronicizată, jertfa, victoria asupra timpului, asupra sinelui, uneori înfrângerea dureroasă, lupta permanentă pentru a-şi depăşi stările. Nu s-ar putea spune, cu toate acestea, că Alexandra Goarză are un suflet permeabil, deschis. Poezia sa ţine mai degrabă de un imaginar subconştient, pornind de la o imagine-matrice.

O insinuantă stare de oniro-luciditate, gustul pentru grotesc şi morbid presărate pe un culoar spre marea poartă de Lumină, spre descătuşare, îmblânzire, împăcare cu sine, iată simţămintele cele mai pregnante ce străbat rândurile, strecurându-se insidios printre spaţiile nude dintre ele, înghiţindu-le lacom…

În pofida unui orizont de aşteptare specific vârstei sale biologice, avem de-a face cu o poezie de stare, în care abundă fixaţia, confuzia, oboseala, o anumită îndurerare, poate fără obiect, agitaţie, sufocare, cearcăn, dar şi un crâmpei de lumină mai evident în "*Un ultim joc, poate":* **"Iar pielea-mi este fină şi sânul fericit/Te vreau te simt, zâmbim şi ochii licăresc/ Vorbim în limbi distincte,/ Iar mâinile pe trup şi ele îşi vorbesc…// Şi mă sufoci în sărutări/ Eu îţi şoptesc de iele/ Încep să îţi dansez/ Pe ritmuri de curcubeu cu rouă/ Şi-n vânt m-eliberez…"**

Tonul este uneori elegiac: "**Ce linişte-i acum în lumea mea/ M-aşez încet la umbra ta/ Să-ţi ascult pulsul.// În ritmuri lente-mi povesteşti de multe din trecut/ Şi-mi zici ca pe ele să construiesc/ În cărămizi de suflet un liber drum./ / Mireasma frunzei tale uşor mă ameţeşte/ Şi-un soare parc-un pic palid în ochiu-mi licăreşte/ Începe să-mi dea iară un vis." (**"*Reconectare sub nucul meu").*

Inserţionarea unor poeme traduse în limba engleză, italiană, spaniolă, induce o atmosferă de inedit şi universalitate. De asemenea, apar în texte unele licenţe poetice: "**mi-aduc aminte-a tale vorbe…" etc.**

E greu să fii conectat pe aceeaşi lungime de undă cu o persoană, să găseşti o stare comună, un limbaj adecvat, cu atât mai mult pentru o persoană specială, trăind pe coordonate spirituale în conformitate cu propriile aspiraţii.

În cele 121 de texte amirosind a poezie, a proză, a eseu liric, autoarea încearcă să se confeseze, să ne ia martori, să ne atragă în universul său tainic, nu de fiecare dată frumos, mirific, fascinant, dar de cele mai multe ori tulburător, glisând într-un joc de aparenţe şi perplexităţi care se cer asumate, nu de unul singur, ci, revendică prezenţa sufletului-pereche, atât de arareori găsit, căutat uneori toată viaţa.

Se observă o tensiune dusă uneori până la paroxism şi tendinţa de a echilibra forţele asupritoare şi apăsătoare din afară, într-o oarecare măsură cu acelea dinăuntru. În felul acesta propria persoană devine un teren de luptă, un teatru de operaţiuni. Şi de aici rezultă, se pare, puţina încredere în sine, timiditatea, incongruenţa dintre gânduri şi acţiuni, dorinţa de teribilism care nu-i e proprie, ci se manifestă doar pentru a-şi demonstra sieşi că e în stare de ceva. Şi toate, pe fondul unei sensibilităţi exacerbate, acute, în care echilibrul precar se poate sfâşia în orice clipă, ducând la schisme psihice. De fapt, lucrurile nu sunt nici pe departe atât de complicate pe cât le facem noi. Dar şi capacitatea de a complica lucrurile e apanajul creatorului trăind la o anumită incandescenţă spirituală. Adevărata fire însă răzbate uneori cu prospeţimea şi neprihănirea ghiocelului prin crusta zăpezii, dar, asemenea **mimozei pudica** se poate şi închide în sine la cea mai mică atingere: "**Mă zbat şi răbufnesc de tot;/ Mă-nchid la loc." ("***Lotus cu o mie de petale").*

Uneori conţinutul poemului nu se ridică la orizontul de aşteptare al enunţului din titlu ori chiar îl eludează, după un anume flux interior, tensiune ori vibraţie poetică (ex. *"Carnal"; "Doar în nori" etc.).*

"**Spre starea de plenitudine deplină"** visează poeta, o stare ideală, efervescentă, vibrândă, când orice atingere este eliberată de carnal de materie şi devine una spirituală. Este starea vecină zborului pe care doar îngerii o pot atinge, ori spiritele cele mai luminate. Poeţii însă tind, îndeobşte, la incandescenţa acestei stări.

Se pare că greutatea materiei, statutul său ontologic, supus legilor gravitaţionale de pământeancă o împiedică pe autoare să-şi desfăşoare aripile în acel zbor spre zenit la care visează. Ori poate i-ar trebui alt aluat pentru aripi. Uşurinţa plutirii însă, nu-i îngăduie alternativa terestră de aceea, se află cu toată fiinţa, în bătaia celui dintâi zbor oniric. De fapt, stările de înnorare sunt doar aparente, pentru că nici protagonista nu crede în ele. (Ex. ciclul de micropoeme intitulate : "*Oare?").*

Tendinţa spre moarte ca trecere în eternul universal de Lumină şi Armonie este un sentiment rar întâlnit la tineri. Aici însă este pregnantă şi îmbracă uneori aspect de ispită : *"Ce suavă e moartea,/ Ca vântul îmi adie părul,/ Mă sărută când muşc mărul,/ E aşa de dulce,/ Cu formele-i şi vorbele-i te duce/Departe…" (***"Eva, poate").**

Aceste descărcări de gând, de vis, de cuget, cu aspect de fulger şi nor aşteaptă, cu toate acestea înseninarea, calmul, pacea interioară, zâmbetul, iubirea, împlinirea:

*”Somnu’a intrat în tine,/Aripa grea se destinde.// În vis parcă te sufoci/ Aripa grea-ți face vânt;/ Şi-ncepi uşor să îți revii,/ Aripa grea—ți zâmbeşte;// Acum că bine te-ai răcorit,/ Aripa grea te prinde de mână// Ca să puteți zbura liniştiți spre lumină,/ Tu şi aripa grea, dar nebună…”***(“Moarte lentă”).**

Pendulând între speranță şi amăgire ca un suflet rătăcit între două lumi, poeta exclamă:*”Nu mai ştii ce durere te strânge,/ Începi să crezi că uiți/ dar scrii…cu sânge” (***“Viciu poate”).**

Predomină în recuzita poetei termeni elegiaci precum : uscat, târziu, sânge, moarte, umbre, nori, ploaie, gri, foarte mult întuneric, frig, lacrimi, tristețe, singurătate, suspin, trestii, sălcii, vânt, riduri, nebunie, amnezie, străinătate, înfricoşare, negru, rece, regret, lumânări, vânt rău, suflet rupt, trup crăpat, flori uscate, sentimente tulburi, apăsătoare, angoasante şi anxioase, dorința de somn veşnic, de plecare, de detaşare şi nemulțumire adâncă.

Şi totuşi, “*Am lumină când răsare iarba,/ Iubire când mă sărută zarea,/ cântec când îmi cade ploaia/ dor şi tristețe c-aud plânsete şi jale/ Şi poate-o mică alinare/ când îmi bate clopotul în depărtare…Căci totuşi am să dorm mereu aşa adânc” (***“Dorm”).**

Autoarea declară la un moment dat : “*E bine că am lumea mea/ De soare, ploaie, vânt cu cetini” (***“Se ştiu”).**

Exasperarea existențială e nota dominantă a gândurilor picurate în acest volum. Şi acel soi de isterie propriu generației care nu are timp, nu are chef, nu are țel, nu are suport moral trainic, nici reazem, căci reazemul casei, piatra de temelie, rezemul sinelui e şubred încă dinainte de a fi construcția gata. Şi în această atmosferă incertă, câțiva fiori lirici răzbat prin crusta cărnii oglindind lăuntrul. E nevoie de ceva cu totul inefabil ca să umpli golul. Un gol incomensurabil care treptat ia formă de Dumnezeu, se mulează pe încăperile sufletului şi rămâne acolo, până când uşile din nou se deschid şi cel de afară întinde un deget să atingă imensitatea divină. Va putea oare, cu puținele simțuri omeneşti să-l simtă, să-l pătrundă, să se interfereze cu substanța divină? Dacă încercarea dă greş, omului nu-i mai rămâne decât să spună : “*Rămân tulbure şi plină de amar/ Şi vreau să uit de tot, în adânc să rămân/ Legată de nimic, legată de pământ.” (***“Eu, într-o clipă”).**

De fapt, componenta spirituală are de suferit din pricina celei materiale, mai pregnantă şi până când nu se creează un echilibru, omul pendulează între două extreme, răvăşit, neîmpăcat, tulbure, incapabil să le concilieze şi să se concilieze cu sine şi cu semenii.

Miracolul vieții, atât de fascinant şi tulburător, nu se poate să nu intre în universul gândirii poetice a Alexandrei Goarză : “*Printr-un tunel al vieții/ Se chinuie s-ajungă/ Cu capu’ greu, plin de păcate/ Coada-l ajută/ şi străbate tot/ Pân’ la-o structură ovoidă, perfectă./ Inițiat acum, o taie/ Şi o pătrunde./ Iar peste-un timp,/ Iese-un suflet cald şi sfânt.”(“***Fecundare”).**

De fapt, ce doreşte autoarea ? *“Un curcubeu pe care să danseze/ singură-n lumile mele” (***“Nici nu mai (vreau să) ştiu”).**

Ori, *“Mai bine m-aş lăsa/ în brațele naturii şi luminii divine:/ să facă ce vrea cu mine:/ să mă atingă cu ploaia/ să mă sărute cu marea/ să mă iubească c-un soare/ Să mă adoarmă cu o stea” (***“Nici nu mai (vreau să) ştiu”).**

Gândire şi expresie mai curând budhiste, în construcții epice nude, aşa cum vin îndeobşte, lipsite de orice înfrumusețare, ca un descântec pentru piatră, într-o dulce simbioză ori empatie, autoarea simte că doar ea, piatra o înțelege, doar cu ea poate împărți cuvântul, iubirea, starea de entropie. “*Piatra mea, ce dragă-mi eşti,/ Căci din brută eşti cu suflet./ Ia-mă-n brațe, mă sărută;/ Acum bine şlefuită,/ Fă-mă să mă simt iubită!/ Şi de mână să dansăm în valuri,/ Să te-nvăț cum e pe maluri,/ Iară tu de-a tale ape,/ Mereu să vorbim în şoapte./ Numai vântul să ne ştie,/ Piatra mea!// Să ne iubim în adâncuri,/ Mereu liberi şi în pace,/ În lumea noastră,/ Plină de maluri, pietre şi şoapte,/ Căci eu ți's mal şi tu o piatră/ Iubirea mea!” (“***Construcție”).**

Şi totuşi, nu o dată, declară sentențios:*”Căci totuşi, te iubesc,/IDEE” (***“Idee”).**

Unele poeme epice par de-a dreptul mesaje transmise ori primite pe e-mail (“**Ideea din vise”).**

Dacă ar avea mai multă încredere în constantele existenței: iubirea, înțelegerea, speranța, autoarea îşi va putea găsi un suport temeinic în spiritualitatea care o poate susține să-şi desăvârşească zborul, acolo unde puțini pot ajunge.

Dincolo de aceste descărcări de gând, de vis, de sentimente, se ascunde cu toate acestea, ființa cea adevărată, cu sensibilitățile şi fragilitățile sale, care, fără îndoială merită întreaga atenție.

Dansând pe gheața artificială a lucidității ori pe curcubeul IDEII, autoarea de față, prin exerciții de stil susținute, poate ajunge la o decantare, la o limpezire esențială, foarte aproape de poezia adevărată, ceea ce îi dorim din toată inima.

Galați, 12.XII, 2006

NANA ANTONIA
LOC PENTRU MULȚUMIRI SAU
FLOAREA RARĂ A RECUNOŞTINȚEI
PORTRET SPIRITUAL: SORA ANTONIA NATALIA IOAN

Dintotdeauna am strigat-o Nana sau Nănuța. Nu atât pentru faptul că sora ei Victoria mă botezase după numele său, ținându-mă în brațe cu mâna stângă pentru că avea o slăbiciune la dreapta şi la piciorul drept, ci mai ales pentru că am simțit nevoia întotdeauna ca o persoană să-şi reverse o oarecare maternitate spirituală asupra mea. Victorița, pe când era de vreo şaisprezece ani şi-a exprimat dorința să boteze un copil. Şi acela am fost eu. Părinții lor, Steluța şi Anton Lobodă, la rândul lor o cununaseră pe mama mea cu primul ei soț, mai apoi mare invalid de război care şi-a dat obolul cu propria viață la numai treizeci şi şase de ani. Şi astfel se pomenise mama tânără văduvă, în vârstă de 27 de ani, în 1946, imediat după terminarea războiului. Văduvă, deposedată de toate bunurile la care agonisise cu bărbatul ei Ion, scoasă afară din casă şi alungată de soacră, la doar trei zile de la moartea lui Ion Bararu. De durere a paralizat şi a rămas aşa paralizată timp de doi ani, timp în care a fost îngrijită de o evreică, pe timp de foamete, care avea şi ea casă grea, bărbat şi copii. Dar evreica şi-a zis : 'Ia s-o ajutăm noi pe creştina asta, săraca!' Şi a repus-o pe picioare, a învățat-o din nou să meargă, să se mişte, să mănânce singură etc. Dar asta-i altă poveste.

Îmi amintesc că în copilărie mergeam la naşii Lobodă. El era căruțaş şi distribuia pâine la centrele de pâine din oraş. Naşa Steluța era foarte gospodină, blândă şi bună la suflet. Mă jucam cu nepoții lor iar când aveam vreo cinsprezece ani şi naşul îşi serba ziua de naştere, am dansat pentru prima dată în casa lor cu un bărbat însurat. Trebuie să fi fost nostimă, cu rochia mea de tafta neagră, cu romburi din fire de lame, tunsă băiețeşte şi foarte naturală, că bărbatul care avea vreo 25 de ani m-a invitat la dans, motiv pentru care m-am înroşit ca un pepene. Am bâjbâit câțiva paşi totuşi. Se dansa pe atunci twist, shake, pinguin. Eu le ştiam pe toate dar îmi era tare greu să mă desfăşor în fața străinilor. Noroc că a venit nevasta omului şi mi-a atras atenția să nu mai dansez niciodată cu bărbatul ei, fapt care m-a făcut să roşesc şi mai mult. Dar m-a lecuit pentru totdeauna să dansez la petreceri, îndeosebi cu bărbați căsătoriți. Aceasta a fost prima mea experiență în ceea ce priveşte dansul.

Şi totuşi, naşii erau oameni gospodari, locuind în cartierul Țiglina III, pe

când încă nu se construiseră blocurile, pe strada Vădeni. Nănuțele mele Victoria şi Natalia mă priveau şi ele cu simpatie. Mult timp, furată de valurile vieții, am pierdut legătura cu familia Lobodă. Abia mult mai târziu, în anul 1982, am descoperit cu uimire că nana Natalia locuia pe acelaşai palier cu mama. Şi aşa am reluat legătura spirituală, care s-a adâncit în 1990, când am păşit amândouă în biroul părintelui Alois Donea, spunând că suntem 'două oițe pierdute din turmă şi avem nevoie de un sfat duhovnicesc'.

Ce a urmat apoi a întrecut toate planurile mele de viață şi pot să spun că mi-a reorientat cu totul viața şi modul de concepție a realității. Aveam 39 de ani, vârsta la care a nemurit Eminescu.

Acest prag, această cotitură de la 39 de ani constituie pentru mine un reper fundamental, căci, înainte de el nu mai contează nimic. Contează ce am făcut de atunci încoace şi ființa care am devenit.

Adeseori în societate s-a încetățenit obiceiul de a trece cu vederea o faptă bună sau o realizare deosebită, dintr-o teamă, de cele mai multe ori nejustificată, ca omul pe care-l ştim că le-a înfăptuit, poate cu prețul multor jertfe, să nu se mândrească, să nu ajungă la trufie sau la preamărirea propriei persoane. Atitudine justificată până la un punct, căci, ne învață Sfânta Carte, că 'Doar cei smeriți vor fi înălțați', iar Sfântul Francisc a iubit atât de mult umilința încât deseori, le cerea fraaților să-l înjosească, socotindu-se el însuşi 'un nimic', în comparație cu Isus Cristos.

Chiar Isus le spusese discipolilor în Cuvântarea de pe Munte [Mt. 5,11-12] : 'Fericiți sunteți dacă vă vor batjocori şi vă vor prigoni, şi mințind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, din pricina mea. Bucurați-vă şi vă veseliți, că plata voastră mare e în ceruri.'

Fiecare dintre noi a experimentat măcar o dată acest lucru, după cum, de bună seamă, fiecare a contribuit la suferința aproapelui, cu un gest, cu o vorbă, cu o atitudine ostilă sau cu altă faptă.

Uneori, fără să vrem chiar, sădim în sufletul semenilor noştri flori amare şi chiar otrăvitoare. Sunt bune umilința şi simplitatea şi chiar am optat pentru ele atunci când ne-am consacrat în marea familie fanciscană seculară. Să nu exagerăm însă, socotind o virtute faptul de a-i scoate veşnic în fața aproapelui nostru, până şi cea mai mică greşeală, punându-l la punct în orice împrejurare şi desconsiderându-l numai pentru a-i pune la încercare răbdarea, smerenia, gradul de ascultare. Să nu uităm că în fiecare om se reflectă chipul Mântuitorului nostru, şi de modul cum vom şti să-l descoperim, depinde simpatia sau antipatia noastră.

Orice om, oricât de puternic ar fi şi orice poziție ar ocupa în societate, are nevoie şi de căldură, de o vorbă bună, de apreciere – chiar şi tacit – de o mulțumire atunci când e cazul.

Puţină înţelegere şi bunăvoinţă nu prisosesc nimănui pentru a se şti în felul acesta util şi apreciat de către semeni şi a nu sfârşi prin a se retrage în însingurare departe de semenii săi.

Am petrecut împreună cu familia noastră franciscană seculară circa 13 ani alături de Nana Natalia, care era foarte devotată familiei şi nu întotdeauna am ştiut aprecia eforturile ei aproape inumane de a se face folositoare unor fraţi şi surori în nevoi fizice şi morale. Căci Sora Antonia – după numele de franciscană, nu a precupeţit nimic, nici sănătatea proprie, nici timp, nici bani, nici bunăvoinţă, nici iubire, atunci când sărea să ajute pe cineva.

Câţi dintre noi au fost în stare şi, de câte ori, să se interneze împreună cu un bolnav care nu-i este rudă, să-l îngrijească la spital şi ambulatoriu, să-i facă mâncare, să-l cureţe, să-l asiste spiritual cu rugăciuni până în ultima clipă şi apoi, după marea trecere a acestuia, să se îngrijească de cele trebuincioase pentru a avea o înmormântare creştină. Ba mai mult, să se roage ani de zile pentru zeci de persoane decedate pentru ca Dumnezeu să aibă grijă, în bunătatea Sa, de sufletele lor. Măicuţa Tereza de Calcutta a făcut aşa întreaga viaţă, drept pentru care Nana şi-a ales-o model de viaţă şi sfinţenie. Şi nu a greşit pentru că, iată, la numai câţiva ani de la fericita ei trecere la cele veşnice, Papa Ioan Paul al II-lea i-a introdus cauza de beatificare, trecând-o în rândul sfinţilor. Trebuie să fim mândri că am avut şansa de a fi contemporani cu asemenea sfinţi într-o lume care numai sfântă nu e…

Nu întotdeauna însă, eforturile unei persoane sunt apreciate. Se întâmplă chiar, ca tocmai cei cărora le faci un bine, să-ţi întoarcă spatele sau chiar să se înverşuneze împotriva ta! De ce? De ce binele atrage răul? E o întrebare care a frământat minţile dintotdeauna. Isus însuşi a experimentat nerecunoştinţa omenească. Sfinţii ne dau un răspuns în acest sens.

Sora Antonia – Nana a fost şi continuă să fie, o prezenţă vie în biserica noastră şi nu numai la serviciile liturgice şi devoţiunile de la care era nelipsită dar, aş putea spune, la toate treburile de obşte. Căci nu exista vreun domeniu al vieţii materiale şi chiar spirituale în care să nu se fi implicat, cu reverenţa şi smerenia de rigoare. O prezenţă discretă dar energică şi hotărâtă în acelaşi timp. Cu mult bun simţ şi cu autoritate maternă, ea-şi aduna puişorii şi le oferea căldura inimii sale. Un sfat, o vorbă bună, o mână întinsă, un umăr de plâns, un bănuţ la nevoie, **din bănuţul văduvei**, cine dintre noi nu a experimentat aceasta? Dar nu numai ajutorul material substanţial l-a oferit din propriul ei buget modest, ci şi îndrumare şi sprijin, căci sora Antonia este primul apostol al Familiei Preasfintei Inimi a lui Isus şi a format, la rândul său, 8 familii de rugători de câte 14 persoane fiecare familie. Prezentă întotdeauna la devoţiunile ţinute în prima zi de vineri din lună, şi cele ale primei sâmbete din lună dedicate Inimii Neprihănite a Mariei şi îndeobşte, la orice eveniment plăcut sau neplăcut al comunităţii.

Activitatea sa caritativă, încă din anii 1991 şi până azi, o activitate de pionierat s-ar putea spune, la Căminele de bătrâni de pe Războieni şi Domnească, la orfelinatele de copii sau la azilele unde a îngrijit zeci de bolnavi, absolut benevol, stă mărturie ca nişte mărgăritare adunate în Cer de către sora Antonia.

S-a gândit oare cineva în tot acest răstimp să-i mulțumească sau să-şi exprime în vreun fel recunoştința față de persoana sa, având în vedere că ea însăşi a fost şi este o persoană suferindă?

Cine dintre noi a avut curajul să-şi vândă locuința proprie şi să depună în fondul franciscan terţiar sume mari şi totodată, să ajute cu bani pe creştinii din fraternitate, să doneze în contul revistei 'Steaua Dimineții' sau să facă alte acte de caritate, absolut incredibile?

Măcar din când în când ar trebui să-i mulțumim prin gest şi cuvânt celui ce ne-a făcut un bine. Măcar atât. Bunul simț, politețea, buna creştere trebuie să-şi spună cuvântul în orice împrejurare, fără false prejudecăți. Să-i dăm aproapelui atunci când merită, respectul cuvenit şi, mai ales, la momentul potrivit, când acesta se află în preajma noastră şi nu când e pe cale să se îndepărteze sau după ce nu mai e printre noi.

Fiecare a încercat regretul că nu a ştiut să prețuiască omul cât timp l-a avut lângă el şi că la un moment dat e prea târziu să-şi mai exprime intențiile. Regula de aur a creştinismului promulgată de Isus Cristos este clară. Cu măsura cu care măsori, cu aceea ți se va măsura.

Sora Antonia este un animator perfect, cu totul deschis către oameni pe care ştie să-i adune, soldați nenumărați în Armata Maicii Domnului, mobilizându-i, chemându-i, animând colectivitatea.

Ar fi ideal să avem curajul să-i spunem un cald 'Mulțumesc' şi o dovadă de recunoştință pentru cei 13 ani de prezență creştină alături de noi, pe care Sora Antonia – Nana, ni i-a dăruit spontan şi, fără teama de a greşi, să-i exprimăm întreaga afectivitate chiar şi acum, când e plecată de aproape patru ani în localitatea Carei, strămutată cu totul ca să urmeze visul fiului ei Valeriu. Şi să sperăm că pierderea aceasta nu e definitivă şi că ne-am câştigat în persoana sa un ambasador al prieteniei şi dragostei fraterne pe meleagurile pe care, deja le-a cucerit, aşa cum cucereşti înălțimile cereşti, la cei 78 de ani pe care e pe cale să-i împlinească în curând, dacă bunul Dumnezeu se va milostivi.

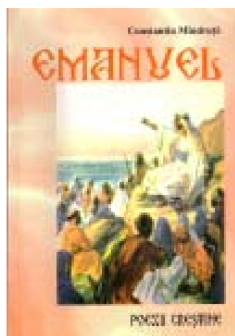
Şi să-i dorim să nu se dezmintă niciodată şi să împrăştie aceeaşi căldură în jur pe oriunde s-ar duce, înființând noi nuclee de fraternitate franciscană, unde să domnească înțelegerea, armonia, toleranața, premisele iubirii franciscane. Aşa să-i ajute Dumnezeu!

MIRACOLUL DEVENIRII DE LA CONTINGENȚĂ LA TRANSCENDENȚĂ

CONSTANTIN MÎNDRUȚĂ, „Emanuel”, Poezii creştine, Editura Zodia Fecioarei, Piteşti, 2005.

Moto:

„Când zarea din privire-ntinereşte
Te am în suflet şi mă cred iubit”.

De la experiment literar la trăire autentică, poeziile creştine ale lui Constantin Mîndruță glisează sugestiv în realitatea contingentă şi, o dată cu veghea de rugăciune şi visul, se înalță în transcendent pe calea Luminii divine, singura de urmat de orice creştin pentru a-şi asigura viața veşnică.

Îl aflăm pe autor în ipostaze creatoare diferite, de la poezia spirituală la cea satirico-umoristică şi de expresie socială, creația sa constituindu-se într-o permanentă, plăcută şi edificatoare surpriză.

Mesaj izvorând din străfunduri de suflet şi răzbătând la suprafață ca un filon de aer reavăn împrospătând fibrele cele mai intime, apoi, prin undele ideatice atingând spații nebănuite, poemele care alcătuiesc volumul **„Emanuel”**, poezii creştine, Editura Zodia Fecioarei, Piteşti, 2005, rezonează de la o tâmplă la cealaltă, atingând ochiul minții şi întorcându-se ecou-bumerang înăuntru, acolo unde încheieturile sufletului îmbrățişează inima fiecăruia. Entropie de stări şi imagini vădite-n Cuvânt cu alonjă subtilă în conştiințe.

Supraliminal şi subliminal ideile au forța germinativă a bobului de grâu înmormântat în fărâma de lut, care, la timp potrivit, încolțeşte fărălege, muşcând sfios din razele blânde ale astrului zilei. Întremat, uimit de propria cutezanță bobul mărunt se deschide discret sub ochii şi nările mirositorilor tineri.

Tăiate cu precizie în floarea de bazalt a versului clasic, poemele respiră aerul sfânt al ceremoniilor matrimoniale scăldate în ivoriul rochiei şi al voalului de mireasă dar şi în decența costumului impecabil şi fără de pată al mirelui.

Este mai curând vorba de pregătirea pentru nunta celestă la care suntem invitați să participăm în straie alese şi neprihănite. Căci nimeni n-ar îndrăzni să se înfățişeze în strai de prihană la întâlnirea cu Mirele.

Cu sufletele – candele vii -, oaspeţii aşteaptă ospăţul euharistic. Aceste versuri pot nutri şi potoli setea la fel ca odinioară în Joia cea Mare a vânzării, Pâinea şi Vinul, transformate în Trup şi în Sânge, la Cina de Taină.

Dar ce dovadă mai „palpabilă" de iubire există decât kenoza hristică, nimicirea de Sine a Cuvântului Veşnic până la moarte şi încă moartea pe cruce. Cuvântul venit în lume în chip de Om să slujească şi nu să fie slujit, culminând cu : *„Şi a primit blestem făcut să fie,/ Noi să scăpăm de a mai fi blestem" (***„Dovada veşnică").**

„Misterul credinţei" – atât de adânc şi de nepătruns, chiar şi de ucenicii care s-au aflat în preajma Lui şi au fost martori ai suferinţei, morţii iar apoi ai mormântului gol şi implicit, ai Învierii – constituie arvuna mântuirii noastre : *„E Învierea veşnică dovadă/ De mântuire astfel împlinită,/ Statornic inima în ea să creadă - / Împărăţie de noi toţi râvnită" (***„Dovada veşnică").**

Îmbărbătarea, îndemnul la răbdare în necazuri şi dureri care *„primite de la El devin averi" (***„Să-L aşteptăm"),** stăruinţa în rugăciune, înfruntarea păcatului cu tărie, vor avea ca răsplată unirea definitivă, vederea lui Dumnezeu faţă către faţă : *„Vom fi atunci cu Domnul împreună/ Când măreţia îşi va arăta" (***„Să-L aşteptăm").** De aceea noi trebuie : *„Să-L aşteptăm, doar El ne poate duce/ La Tatăl Lui ce nu ne-a părăsit"(***„Să-L aşteptăm").**

Din mâna lui Mesia toate neajunsurile devin binecuvântări şi *„făgăduinţa este mângâiere"(***„Naşterea din nou").**

Constantin Mîndruţă poate spune cu deplin temei : *„Sunt un părtaş al Casei Sale,/ Călătoresc necunoscut,/ Nedespărţit pe a mea cale/ De Tatăl care m-a născut./ / Rămân în El ca nepăcat/ Şi-aceasta-nseamnă mărturie/ Spre slava Celui ce-a iertat/ Prin jertfa Fiului simbrie." (***„Copil al lui Dumnezeu").**

Întoarcerea la Cuvânt este punctul cheie, determinarea creştinului pe cale, în mersul şi devenirea lui spre Patria cerească : *„Nimic pentru folosul tău,/ Eşti mădular al Lui Hristos/ Şi dacă crezi cuvântul Său/ Fii semenilor de folos.// Un duh smerit se lasă judecat,/ Smerenia mândriei e-n mormânt,/ Dacă trufia s-a-nrădăcinat,/Să ne întoarcem la Cuvânt" (***„Smerenia").**

Deşi *„Greşim fără să ne gândim la Judecată,/ Aşa ne înşelăm singuri iertarea,/ Cu cât ea este mai îndepărtată/ Şi drumul nostru a găsit pierzarea." (***„Să nu uităm de Judecată") –** autorul ne dă asigurări că Dumnezeu e dragoste-n credinţă şi *„bunătatea, îngăduinţa şi răbdarea/ Ne fac şi mai bogaţi în pocăinţă"(***„Să nu uităm de Judecată").**

O carte având ca personaj principal Divinitatea Supremă. O veste bună adusă de un Înger sau de Înaintemergătorul lui Dumnezeu, cel care netezea Căile Lui. *„Pocăiţi-vă căci s-a apropiat Împărăţia lui Dumnezeu"*. Kerigma vestită încă de

profeții Vechiului Legământ e foarte promițătoare : „Emanuel – Dumnezeu e cu noi!" Nu suntem singuri. Moartea pentru credincios nu există. Dumnezeu a sfâşiat băierele morții, s-a înălțat deasupra ei, a biruit-o, „cu moartea pre moarte călcând" – şi ne va face şi pe noi s-o biruim. „Boldul morții" – păcatul – nu mai are putere. Un mesaj îmbucurător de speranță străbate – fir roşu de foc – Dumnezeu vine, să-L aşteptăm. El ne va mântui, ne va ierta păcatele luând asupra Sa totul din iubire pentru noi, uşa harului e deschisă, vom dobândi cetățenie în Cer : „*Trecând prin lume-aceasta peste toate/ Să vadă toți că suntem cu Iisus" (*„**Cetățenie în Cer").**

Ca să nu rămânem goi, Dumnezeu ne aşează în suflete Duhul Său, partea de divinitate hărăzită fiecăruia. De felul cum înțelegem părtăşia cu Dumnezeu depinde mântuirea noastră. Şi aceasta deoarece : „*Cu Hristos în Dumnezeul Viu,/ Moartea nu-i îndeajunsă"(„*Chrisostom**").**

Din toate versurile răzbate îndemnul la iubire – poruncă sacră în Noul Legământ, lăsată chezăşie ca Lege de Har prin care ne recunoaştem ca şi creştini, fii ai Tatălui şi frați ai lui Hristos, demni de cetățenia cerească: „*Să punem deci în fapte bunătate/ Şi să iubim aşa cum El ne-a spus"(„*Cetățenie în Cer**").**

Veşnicia trebuie clădită aidoma unui sfânt edificiu încă din această viață, având ca temelie credința. *„Oricine crede, nu e judecat,/ Cere-ți iertare deci şi te supune,/ Numai aşa mai poți fi împăcat,/ Copacul unde cade va rămâne" („*Încotro?**").**

În sfârşit, autorul ne îndeamnă la rugăciune smerită care e foarte plăcută lui Dumnezeu : „*Nu ridicați spre Domnul doar oftări,/ Smerenie, supunere să vadă,/ Îngenuncheați în rugă şi cărări/ Vor duce în a Raiului Livadă.// La fel spre Tată se ruga Iisus,/ Numai aşa cu Dumnezeu vorbim,/ În inimi cercetează Cel de Sus/ Şi nu le urgiseşte de-L iubim.// Să nu uităm Sfânta Rugăciune,/ Credința o va face ascultată,/ Doar inima înfrântă poate spune/ Că Dumnezeu nu uită niciodată." (*„**Să ne rugăm").**

Un alt îndemn este acela de a fi noi înşine lumină lumii : „*Făclia de har luminează/ Şi pentru noi ea este divină,/ Credința singură veghează,/ Cu ea suntem lumii lumină." (*„**Lumina").**

Respectul, ascultarea față de bătrâni sunt de asemenea evidențiate în poeme şi sunt plăcute Domnului care le-a lăsat drept porunci : „*Domnul stă celor mândri împotrivă,/ Celor smeriți le dăruieşte har,/ Bătrâni şi tineri, fiți deopotrivă,/ Ca totul să nu fie în zadar." (*„**Alături").**

Să nu îndepărtăm Lumina iubirii lăsată de Hristos, spune autorul : „*Ajută, Doamne, cu credință trează,/ Pe care nu mai ştim că am primit-o,/ Lumina-n întuneric luminează/ Şi întunericul n-a biruit-o."(*„**Lumina credinței").**

La rându-ne suntem izvoditori de lumină, părticele din Lumina lui Hristos: „*În fața Lui noi strălucim/ De la lumina Lui Hristos,/ Putem să ne deosebim/*

*Dumnezeieşte de frumos.// Suntem pietre scânteietoare,/ Domnul pe ele a săpat/ Numele nostru de răscumpărare,/ Dar lumea nu îl vede de păcat” („***Lumina noastră”).**

Un lucru cert : „*Nu avuția pământească/ E legătura către veşnicie,/ Iubirea de făptura omenească/ Alegere în inimă să-ți fie.”(***„Iubirea”).**

Porunca Iubirii trebuie să ne fie călăuză după modelul lui Hristos : „*Porunca e dulce şi este durată/ O dată cu Crucea ce ne izbăveşte.// Iubindu-ne, dragostea noastră e sfântă,/ De raza Golgotei eternă lucrată,/ E de la Dumnezeu trimisă şi cântă/ În inima care cu ea e-mbrăcată.// De cei care sunt iubitorii de sine/ Nu e pricepută venirea de Sus,/ Mă rog pentru tine ca şi pentru mine/ Iar Tatăl ne vede la fel ca Iisus.” (***„Porunca Iubirii”).**

Doar Iubirea Divină ne deschide Poarta spre nemurire: „*Nu e o mântuire să crezi în Dumnezeu/ Şi demonii cred şi se înfioară,/ Hristos a murit în numele meu/ Iar eu I-am fost o povară.// Golgota respiră în sânge uitat,/ Mi-e frică să pot a-nțelege/ De ce Cel trimis pentru noi a-ndurat/ O moarte ce nimeni n-alege.// Există poartă dincolo de Cer,/ Spre nemurirea noastră-a fost lăsată,/ Învață-mi, Doamne, sufletul să sper/ Că răstignirea Ta mereu mă iartă.”(***„Poartă de Cer”).**

Dacă vom putea conştientiza harul primit, ne vom face părtaşi sfințeniei în har: „*Ce har nemărginit ne este dat!/ Iubind ca El, intrăm în a Lui voie,/ Numai Iisus ne este Împărat/ E tot de ce putem avea nevoie.”(***„Har”).**

Pâinea care ne trebuie – Iubirea - ne este dată şi prin acest frumos volum de poezii creştine, împletite cu Iubire de Dumnezeu şi de semeni.

Galați, 2 ianuarie 2007

MĂNĂSTIREA-NTR-UN CUVÂNT
SAU UN OM BUN PE MARGINEA PRĂPASTIEI
A.G.SECARĂ, „De veghe şi de slăbiciune în mintea lui secară”, Editura Opera Magna, Iaşi, 2006

Nu-mi îngăduiam să închei periplul spiritual prin inima Cuvântului fără să iau act de recentul volum, cu totul remarcabil al originalului poet şi exeget, prieten râvnit al scriitorilor – A.G. Secară, „De veghe şi de slăbiciune în mintea lui secară”, apărut la Editura Opera Magna, Iaşi, 2006, cu trimitere vădită şi recunoscută la volumul de referinţă al lui J.D. Sallinger, „De veghe în lanul de secară”.

Citindu-i cartea lui Adi George Secară te cuprinde o stranie râvnă să intri în competiţie într-o olimpiadă a cuvintelor sacre, iluminate de flacăra purtată de maratonistul elen, să porţi făclia albă a sportivului de cursă lungă, pe segmentul tău de umanitate, pe palierul, pe fâşia ta de viaţă şi s-o duci mai departe cu răsuflarea întretăiată şi altul o va prelua din mâna-ţi cu alonjă subtilă, tremurând imperceptibil de efortul responsabil de a nu da greş, până ce, din mână în mână, lumina va ajunge în punctul cel mai înalt, pe Olimpul cunoaşterii desăvârşite, care e „viaţa noastră cea de toate cuvintele”.

Şi astfel, mereu într-un sprint, într-un efort continuu, scrijelat de cristalul propriei sări lăcrimându-ţi prin pori, formând stalactite, până ce împleticit, beat de damful năduşelii precum mustangii tineri spumegând după ce-au străbătut o pădure virgină, cu privirile împleticite, să fii gata să te prăbuşeşti în genunchi şi pe greabăn, dar să te ridici numaidecât, sufocat de spaima numărătorii inverse şi a dangătului de gong sau a fluieratului de ţignal care abia aşteaptă să vestească învingătorul. Nu, nu ţi-ai terminat alergarea, îţi reiei cursa cu puterile sleite în uralele celor de pe margini, nu ştii dacă te huiduiesc ori te aclamă, oricum nu are nici o semnificaţie, tu îţi fixezi numai ţinta ca pe o Fată Morgană dansând în nisipul din ce în ce mai fierbinte, când limpede, când înceţoşată.

Şi deodată îţi răsună-n auz : „Ce rost are să mori/ când nu crezi în perfecţiune/ ce rost are să zâmbeşti/ când nu crezi în plâns” (**Stăpânul poemelor nescrise, 5).**

Dureros de neînţeles e faptul că „fiecare dintre noi este toţi ceilalţi” – adevăr de la care nu te poţi sustrage şi că „oricât ţi-ai ucide ticăloşia slăbiciunea/ urâţenia ele vin înapoi de la ceilalţi/ de la cei nesfârşiţi şi străini şi dornici de/ sânge(le) cuvintelor noastre” **(Viaţa şi alte vicii, 9).**

Din toate acestea martore rămân „doar cuvintele aceşti copii ai nopţii/ interioare” (**VII, de mi-ar fi fost mamă angela marinescu).**

El poetul ştie că: „a iubi înseamnă să ştii/ să nu distrugi nici o speranță/ nici măcar a celui pe care nu-l poți iubi" (**Styx).**

În ipostaze diferite, când Borges, când Dante Alighieri, când Scaevola ori Brutus, uneori Spartacus, uneori Strigoiul Poeziei universale, ori „k. hamletizând întâlnindu-l pe Svejk, adevăratul său tată" (**Exordiu III),** când reîncarnarea marelui Will, căutând-o pe Doamna brună din sonete, ori Casanova, ori Vergiliu, ori un gladiator revoltat, omul-incunabul care urlă cu tăcerea, Stăpânul de poeme, aşa cum se autodefineşte, A.G.Secară ştie că „fiecare sunet fiecare literă e un imperiu" (**Stăpânul poemelor nescrise, 9).**

„Toate poemele care nu vor fi scrise vreodată sunt/ oştirile mele prin ele respir eu istoriile avortate cu ele mă apăr/ de realitate/ adică de mine tăişul nu se atinge/ eu cad fără a mă zdrobi şi mă zdrobesc/ fără să mă arunc de pe turnuri de televiziune/ eu am declarat război iubirilor/ care nu vor fi trăite vreodată iubirile conduse de marea zeiță preoteasă/ eu sunt în război şi am platoşă acest poem" **(„Stăpânul poemelor nescrise, 9).**

„Aştept lupta pe care nu o pot da/ fiindcă nu cred nici în victorii şi nici în înfrângeri" – mai spune autorul în acelaşi (**Stăpânul poemelor nescrise, 10).** El mărturiseşte: „stătea într-un cuvânt./ stăpânul de poeme şi încerca/ să pescuiască aruncându-şi umbra/ apusul de soare/ toate stelele îi erau cicatrici/ şi între dinți toate plajele/ îi scrâşneau a toamnă frunzele/ se machiau/ iar el din ochii timpului/ îşi invita iubita şi moartea la cină." (**„Stăpânul poemelor nescrise, 6).**

Inserții livreşti prin epopeile homerice, prin dantesca **Divina Comedia**, prin universul sonetelor marelui Will, căutându-şi Doamna brună şi în genere în marea literatură universală, din care se adapă şi se nutreşte cu setea şi foamea cărturarului rasat şi elitist, cu răsfrângere subtilă în adâncul de sine, apar aproape în orice text al lui A.G.Secară.

Poetul urcă noaptea pe genunchii Luminii şi priveşte prin ocheanul întors lumea, aşa nudă cum se înfățişează dioptriilor forte ale căutătorului de comori de har, nu cele adânc împlântate în viscerele țărânei, dar în tainița celor patru cămări vitale şi intime ale omului. O dată comorile găsite, le încearcă, aşa cum încerci auru-n flăcări şi argintul în apa de băut pe care-o purifică până la cristal. Aşa cum caută fântânarul cu nuieluşa de alun locul de naştere al izvorului sacru, cel care va potoli arşița pelegrinului.

De la neliniştile lumii la pacea lui Cristos care ne îmbracă într-o aură sacră, drumul străbătut, nu lipsit de hârtoape, e de natură să-l transforme pe om, fie şi pentru un timp, într-un altul.

Şi această **metanoia** poate avea loc sub acoperişul de rugă denumit generic biserică : „În biserica aceea blând ne răpeam sufletele acolo/ stăteam ca pe-o faleză şi priveam îngerii/ făcând valuri-valuri/ spărgându-se de umbra Cuvântului/ în jerbe

de artificii // în biserica aceea ne dădeam palmele unse cu pace/ ca untul pe pâine ne mânjeam cu ea/ peste tot peste nimic pe gură pe urechi pe gât/ obraji/ pe iluzii/ şi ca nişte copii pe malul mării/ ne ridicam z(m)eu moş crăciun de nisip/ necrezând în viclenia decăderii,/ în vârstele valurilor. 28 ianuarie 1998 / Biserica Romano-Catolică Galaţi." (**Din altă viaţă).**

Autopersiflant, poetul declară „eu cel mai scump om de pe faţa ascunsă a/ pământului valorând cât tot ce-a fost/ înainte de a fi cuvântul şi încă un pic". (**Aşadar eu nu sunt altceva decât viaţa mea).**

O poezie densă, populată de himere-dorinţe, priponită-n realul-oniric, atât cât poate suporta ochiul şi urechea până la maxima limită, ori depăşind fruntariile imagisticii, abundând de metafore, sintagme îndrăzneţe, metafore proaspete, antinomii, oximoroni, un adevărat corn al abundenţei din care se răsfrâng mai toate figurile de stil cunoscute şi altele inventate, o poezie care te incită şi suscită la întrebări fără a aştepta totuşi un răspuns explicit, valsând pe gheaţa naturală a lucidităţii.

E ceea ce ne oferă autorul care are „ambiţia discutabilă" de a nu fi decât „un om bun pe marginea/ prăpastiei care este fiecare dintre noi" (**Viaţa şi alte vicii, 9).**

Un poet care spune cu nonşalanţă : „Mă opresc şi aş striga că nu vreau să fiu cehovian/ nici nietzschean nici kierkegaardian nici nici/ vreau să fiu doar visul celui care sunt/ eu de fapt vişinul primordial din paradis/ să nu fii decât zborul pescăruşului nici foame/ nici sete nici eros nici trup nici suflet (…) inima mea cât un pumn arătat nefiinţei." (**Cehovieni).**

El mărturiseşte : „ştiu că-i o nebunie dar aşa vrea să fiu/ altceva care să aibă grijă de cel care sunt acum/ cel care riscă uneori să moară de grija altuia (în sensul bun al/ zicalei) şi parcă întotdeauna nu aş fi vrut să scriu ceea ce am/ scris ci ceva mult mai frumos mult mai seducător decât jertfa/ anei" (**Viaţa şi alte vicii, 10).**

Din falanga poeţilor tineri şi nonconformişti şi totuşi neîncadrându-se în nici un tipar, valoroşi prin spiritul de frondă şi curajul de a-şi deschide toracele pentru a primi aer de zbor spre adâncul de Sus, A.G. Secară este o voce cât se poate de distinctă, nuanţată, timbrată şi catifelată totodată, cu un ambitus care se prelungeşte dinspre zenit înspre nadir şi ca o săgeată ţâşneşte dezinvolt înspre piscuri.

Exeget, publicist, eseist, deja un nume de referinţă în cultura **euromânească** şi nu numai, acest poet cât se poate de original, cu rădăcini adânci în marea poezie universală, a ajuns la notorietatea pe care nu neapărat a râvnit-o, prin creaţia sa remarcabilă, din care, ne-a oferit şi nouă crâmpeie de har, spre împărtăşire, fapt pentru care îi suntem recunoscători, că ne „este şi îi şi va fi de bună seamă".

Ceea ce îi dorim cu toată sinceritatea şi dragostea.

Galaţi, 8 ianuarie 2007

SUMAR

Bun de tipar ianuarie 2007. Apărut 2007.
Format 16/61×86. Coli tipo 18,75

Tiparul executat la S.C. **GRAFPRINT** S.R.L.
Str. Nicolae Holban, nr. 10, Galaţi
Tel./ Fax.: 0236/ 318440